Prof. Dr. M. Es'ad COŞAN

HAZİNEDEN PIRILTILAR 8

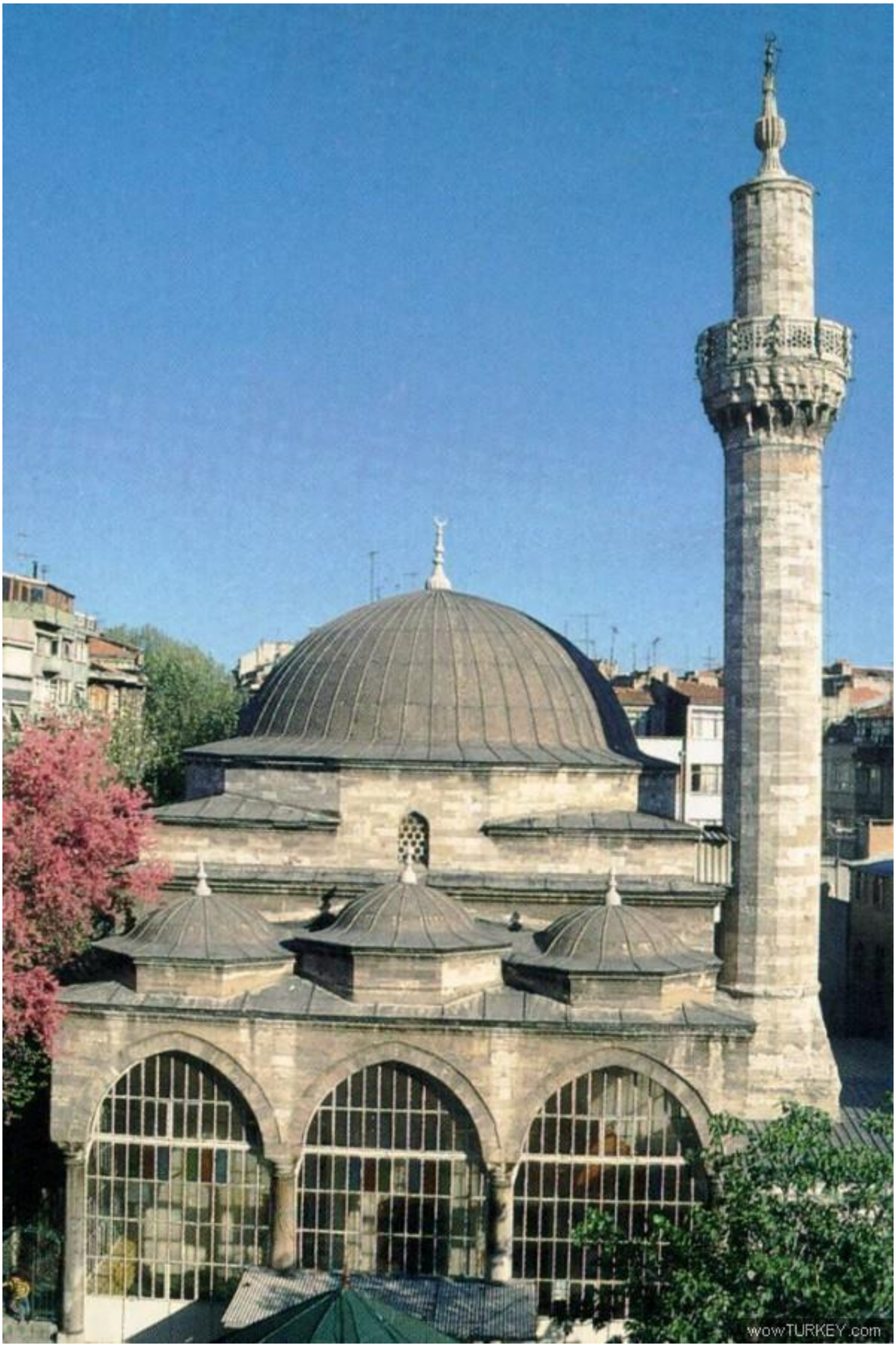
CUMA SOHBETLERİ
16. 07. 1999 - 21. 04. 2000

Hazırlayan:

Dr. Metin ERKAYA

بسم الله الرحمن الرحيم

İÇİNDEKİLER

wowTURKEY.com

© H. Ali Erkaya - sonuy

ÖNSÖZ

“Dînî eğitimimiz biraz mektepte, biraz camide, biraz evde yapılıyor; ama tahsil çağı dışında olan veya bazı sebeplerle camiye gelemeyen ve evinde de kendisine dinini öğretecek kimsesi bulunmayanlar ne yapacak?.. İşte bu gibiler için radyo mükemmel bir araç... Bu emsalsiz fırsat kaçırılmamalı, çok iyi, çok verimli değerlendirilmeli!..

Radyo konuşmaları teybe alınabilir, böylece zaman zaman, gereken yerlerde, gereken kişilere tekrar tekrar dinlettirilebilir. Ama daha iyi istifade edilmeleri için basılmaları, kitap haline getirilmeleri münasiptir. Tabii, hem bant, hem kitap halinde olursa aliyyü'l-a'lâ olacaktır.” (M. E. C.)

İşte elinizdeki kitap, bu yoldaki bir çalışmanın ürünü... Merhum Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Hocaefendimiz'in, Ak-Radyo'da cuma günleri yapmış oldukları sohbetlerin yazıya geçirilmesiyle oluştu. 31 Mart 1993'te başlayıp, vefatından önceki son cuma günü olan, 2 Şubat 2001'e kadar devam eden bu sohbetlerde, Hocaefendimiz çok zaman *Râmûzü'l-Ehàdis*'ten, bazen de *Muhtârü'l-Ehàdis*'ten veya *Riyâzu's-Sàlihîn*'den bir miktar hadis-i şerif okuyup, izah ediyorlar. İçinde bulunulan zamanın, ayın, günlerin ihyâ edilmesiyle ilgili bilgiler veriyorlar ve hatırlatmalarda bulunuyorlar. Ayrıca ülkemizi ve insanımızı ilgilendiren güncel konulara temas ediyorlar. Genellikle yurtdışında seyahatte oldukları için, bulundukları yerlerden de bahsediyorlar. Bu da konuşmayı ayrıca ilginç kılıyor.

Merhum Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Hocaefendimiz'in teşvikleri ve manevî ilgileriyle tamamladığımız bu çalışma, 9 ciltten oluşuyor. Elinizdeki 8. cilt, 16 Temmuz 1999'dan 21 Nisan 2000'e kadar yapılan 35 sohbetten oluşuyor.

Konuşma dilini muhafaza ederek hazırladığımız bu çalışmamızın, okuyucuya pek çok şeyler kazandıracağını; Rasûlüllah Efendimiz'in sünnetini öğrenip, Allah'ın sevdiği ve razı olduğu kul olma yolunda ışık tutacağını ümid ediyoruz. Kaset çözümünde yardım eden M. Zahid Erkaya'ya, M. Esad Erkaya'ya; fotoğraflarda ve teknik konularda yardımcı olan H. Ali Erkaya'ya ve Abdüllatif Erkaya'ya teşekkür ediyoruz.

Dr. Metin ERKAYA
Sincan, Eylül 2003

KISALTMALAR

SAS : *Salla'llàhu aleyhi ve sellem.*
AS : *Aleyhi's-selâm.*
RA : *Radıya'llàhu anh/ anhâ/anhümâ.*
Rh.A : *Rahmetu'llàhi aleyh.*
KS : *Kaddesa'llàhu sirrahû.*
RE. : *Râmûzü'l-Ehàdîs*
ME. : *Muhtâru'l-Ehàdîs*
RS. : *Riyàzu's-Sàlihîn*
a.g.e. : Adı geçen eser.
v. : Vefatı.
vs. : ve sâire
s. : sayfa
(خ) : Buhàrî, *Sahîh*
(م) : Müslim, *Sahîh*
(د) : Ebû Dâvud, *Sünen*
(ت) : Tirmizî, *Sünen*
(ن) : Neseî, *Sünen*
(ه) : İbn-i Mâce, *Sünen*
(حم) : Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*
(عب) : Abdü'r-Rezzâk, *Musannef*
(ط) : Tayâlisî, *Müsned*
(ش) : İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*
(ع) : Ebû Ya'lâ, *Müsned*
(طب) : Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*
(طس) : Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*
(قط) : Dâra Kutnî, *Sünen*
(حل) : Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*

(ق)	: Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*
(هب)	: Beyhakî, *Şuabü'l-İman*
(عق)	: Ukaylî, *Duafâ*
(عد)	: İbn-i Adiyy, *Kâmil fi'd-Duafâ*
(خط)	: Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*
(كر)	: İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*
(حب)	: İbn-i Hibbân, *Sahîh*
(ك)	: Hâkim, *Müstedrek*
(ض)	: Ziyâ el-Makdisî, *el-Ehâdîsü'l-Muhtare*
(در)	: Dârimî, *Sünen*
(خز)	: İbn-i Huzeyme, *Sahîh*
(بر)	: İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstiâb*
(غ)	: Begavî, *Şerhü's-Sünneh*
(طح)	: Tahâvî, *Şerhü Maâni'l-Âsâr*

PROF. DR. MAHMUD ES'AD COŞAN

(14 Nisan 1938 - 4 Şubat 2001)

14 Nisan 1938 (13 Safer 1357) tarihinde, Çanakkale'nin Ayvacık ilçesinin Ahmetçe köyünde doğdu. Babası Halil Necâti Efendi, annesi Şâdiye Hanım'dır. Anne ve baba tarafından soyu, Buhàra'dan Çanakkale'ye göç etmiş seyyidlere dayanır.

Küçük yaşta iken ailesi İstanbul'a taşındı. 1950'de İstanbul Vezneciler İlkokulu'nu, 1956'da Vefa Lisesi'ni bitirdi. Aynı yıl İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arap-Fars Filolojisi Bölümü'ne girdi. Arap Dili ve Edebiyatı, İran Dili ve Edebiyatı, Ortaçağ Tarihi ile Türk-İslâm Sanatı sertifikalarını alarak, 1960 yılında Edebiyat Fakültesi'nden mezun oldu.

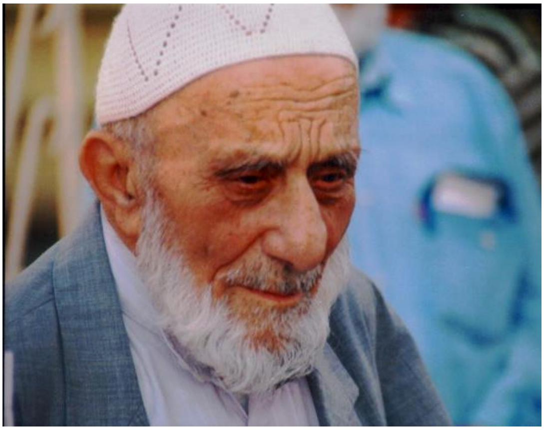
Aynı yıl, Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi'nde açılan asistanlık imtihanını kazanarak, Klasik-Dinî Türkçe Metinler Kürsüsü'ne asistan olarak girdi. Fakülte yayın komisyonunda iki yıl sekreterlik yaptı. 1965 yılında, XV. Yüzyıl şairlerinden olan Hatiboğlu Muhammed ve Eserleri konusunda doktora tezi vererek ilâhiyat doktoru ünvanını aldı. 1967-1968 yıllarında Ankara Yükseliş Mühendislik ve Mimarlık Özel Yüksek Okulu'nda Türkçe ve Hümaniter Bilgiler derslerini verdi.

Askerlik görevine Tuzla Piyade Okulunda başladı (15 Ekim 1971). Ağrı Patnos'ta yedeksubay olarak tamamladı (31 Aralık 1972).

1973 yılında, Hacı Bektâş-ı Velî, Makàlât adlı doçentlik tezi ile doçent ünvanını aldı ve Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Türk-İslâm Edebiyatı Kürsüsü'ne öğretim üyesi olarak tayin edildi. 1977-1980 yıllarında Sakarya Devlet Mimarlık ve Mühendislik Akademisi'nde Türk Dili ve Edebiyatı dersleri verdi.

Yurtdışında çeşitli üniversitelerde misafir öğretim üyeliklerinde bulundu.

1982 yılında, "İbrâhim-i Müteferrika ve Risâle-i İslâmiyye" isimli takdim teziyle ilâhiyat profesörü oldu. Sosyal ve kültürel faaliyetlere daha fazla zaman ayırabilmek düşüncesiyle, 1987 yılında emekliliğini isteyerek üniversiteden ayrıldı.

İlk dînî eğitimini ailesinde gördü. Dedesi Molla Mehmed Efendi, İstanbul'da medreselerde ilim tahsil etmiş ve Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Hazretleri'ne intisab etmiş bir kimseydi. Çanakkale Savaşında şehid olmuştur.

Babası Halil Necâti Efendi, küçük yaşta köyünde hafızlığını tamamladı. Gençliğinde Gümüşhaneli dergâhına mensub Çırpılarlı Hacı Ali Efendi'nin medresesine devam etti. İlk tasavvuf dersini de ondan aldı. Medreseler kapandıktan sonra tekrar köyüne döndü. Şadiye Hanım'la evlendi (1928). Şâdiye Hanım da aynı sülâleden zikir ehli, bilgili bir hanımdı. Bu evlilikten beşi erkek, ikisi kız, yedi çocukları oldu. Prof. Dr. M. Es'ad Coşan Hocaefendi, ailenin dördüncü çocuğudur.

Halil Necâti Efendi, çocuklarını okutmak amacıyla 1942 yılında İstanbul'a taşındı. Bir süre ticaretle meşgul oldu. O sırada, Şehzâdebaşı Damat İbrahim Paşa Camii'nde Serezli Hasîb Efendi'nin sohbetlerine devam etti. Onun vefatından sonra, Kazanlı Abdül'aziz Efendi'ye intisab etti. Onun Ümmügülsüm Camii'ndeki sohbetlerine katıldı. Abdül'aziz Efendi'nin tavsiyesi ile girdiği müezzinlik imtihanını kazanarak, Fatih Müftülüğü'nde göreve başladı. Abdül'aziz Efendi'nin vefatından sonra (1952), irşad görevini sürdüren Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'nin sohbetlerine devam etti. Onun yakın dostlarından oldu.

Bu münasebetle, Prof. Dr. M. Es'ad Coşan Hocaefendi, küçük yaşta hocaefendilerin meclislerinde bulundu, onların maddî ve manevî ilgilerine mazhar oldu.

Edebiyat Fakültesi'nden mezun olduktan sonra, 1960 yazında Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'nin kızı Muhterem Hanım'la evlendi. Aynı yılın sonbaharında, Ankara İlâhiyat Fakültesi'ndeki asistanlık görevi dolayısıyla Ankara'ya taşındılar.

İlâhiyat Fakültesi'ndeki öğretim üyeliği yıllarında, Hocaefendi'nin kapısı herkese açıktı. Öğrencilerin çok sevdiği ve saygı gösterdiği bir kimseydi. Talebe gelir, kapıyı çalar, derdini anlatır, cevabını alır, müsterih bir çehre ile ayrılırdı. Olaylı ve kavgalı zamanlarda öğrencilerin arasına girer, onları akl-ı selime davet eder, kavgaları önlemeye çalışırdı.

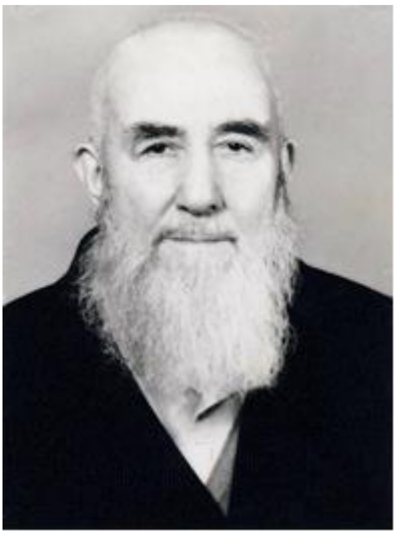
1960'lı yıllarda fakültede resmî ders olarak Kur'an-ı Kerim dersi yoktu. Öğrenciler kendi gayretleriyle, Arapçadan, Farsçadan faydalanarak Kur'an-ı Kerim öğrenmeğe çalışıyordu. Bunu gören Hocaefendi, müsait zamanlarında hasbî olarak, isteyenlere Kur'an-ı Kerim ve Osmanlıca dersleri veriyordu. Öğrencilerini bilimsel araştırmalara, master ve doktora yapmaya teşvik ederdi.

Öğretim üyeleri arasında saygınlığı vardı. Sahasında söz sahibi idi. Özellikle Türk-İslâm edebiyatında, ilk müracaat edilen kimseydi. Kendisinden önce profesör olmuş hocalar bile, ağır bir parça, çetin bir şiir oldu mu, "Es'ad Bey, şuna beraber bakabilir miyiz?" diye kendisine gelirlerdi. Herkese yardımcı olmaya çalışırdı.

İlk yıllar Kurtuluş'ta oturuyorlardı. Daha sonra Kalaba'ya taşındılar (1963). Evlerinin yakınında cami yoktu. Bir mescid açılması için önderlik etti. Daha sonra onun gayretleriyle bir dernek kurulup, cami yeri alındı. Üstte Kur'an Kur'an Kursu,

altta cami olmak üzere cami inşaatının yapılmasına gayret etti. Buralarda zaman zaman hadis ve tefsir sohbetleri yaptı.

Komşuluk ilişkileri çok mükemmeldi. Bütün yorgunluklarına ve yoğunluklarına rağmen, komşularına da vakit ayırırdı. Karşılıklı ziyaretleşmeler olurdu. Ziyaretlerde tebessümü eksik etmezdi. Ziyaret sırasında, kütüphaneden uygun bir kitap alır, orada bulunanlardan birisine bir yer açtırırdı. Sonra oradan bir miktar okuyarak sohbet ederdi.

Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri, hemen her yıl Ankara'ya gelir, evlerinde bir süre misafir kalırdı. Ankara'nın çeşitli semtlerinde, çevre ilçelerde sohbetler, ziyaretler olurdu. Bazen de M. Es'ad Hocaefendi'yi de yanına alır, Anadolu'nun muhtelif şehirlerine beraber seyahat ederlerdi.

1977 Yılında, Mehmed Zâhid Kotku Efendi'nin bizzat elinden tutarak kürsüye oturtması ile İskenderpaşa Camii'nde *Râmûzü'l-Ehàdîs* derslerine başladı. Hafta sonlarında İstanbul'a gidiyor, pazar günü hadis dersini yapıp Ankara'ya dönüyordu.

Mehmed Zâhid Efendi'nin hastalığında, ameliyatında hep yakın hizmetinde bulundu. Son demlerinde de yanıbaşındaydı. Onun arzusu üzerine, 13 Kasım 1980 (5 Muharrem 1401) günü vefatından sonra, cemaatin eğitimiyle ve her türlü meselesiyle ilgilenme, tebliğ ve irşad görevini üstlendi.

Tasavvufî nisbeti; hocası Mehmed Zâhid Efendi vasıtasıyla Nakşibendî Tarikatı'nın, Hàlidiyye kolunun, Gümüşhâneviyye şubesidir. Ayrıca Kàdiriyye, Sühreverdiyye, Kübreviyye, Çeştiyye, Mevleviyye, Halvetiyye ve Bayrâmiyye tarikatlarından da irşada me'zundur.

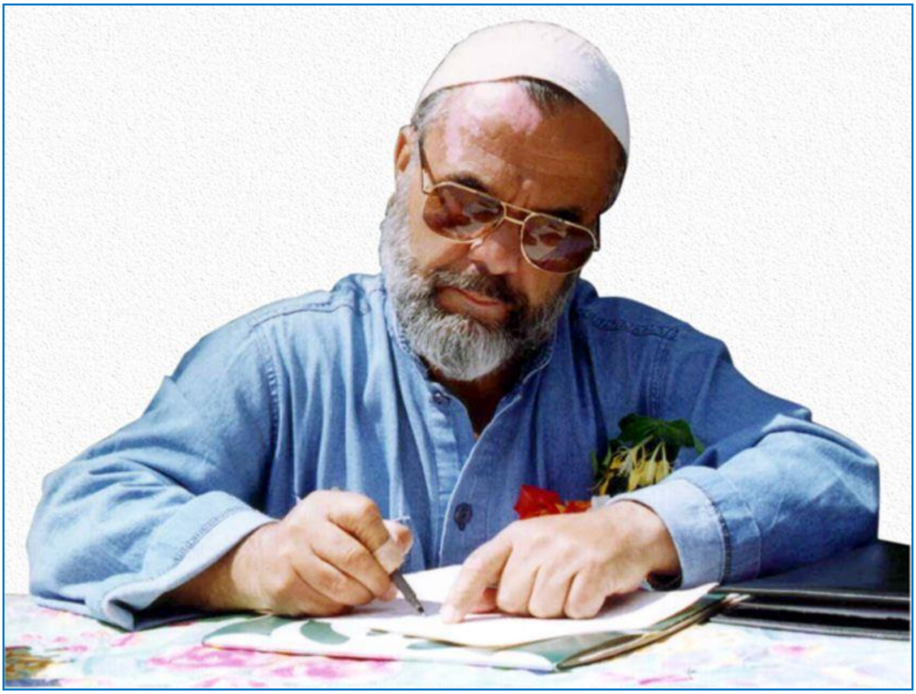
Onun döneminde hadis derslerine ilgi daha da arttı. Cemaat yer bulamadığı için camiye ilâveler yapıldı, ders dinlenilecek yerler beş-altı kat genişletildi. Caminin yanındaki eski binalar alınarak camiye katıldı. Ayrıca Ankara, İzmir, Bursa, Sapanca, İzmit ve Eskişehir'de mutad hadis dersleri başlatıldı.

Mehmed Zahid Kotku Efendi'nin emri üzerine kurduğu "Hakyol Vakfı"nın çalışmalarıyla bizzat ilgilendi, muhtelif yerlerde şubeler açtırdı. Eğitim ve yardımlaşma faaliyetini yaygınlaştırmak için çalışmalar yaptı. Sanat ve kültürle ilgili çalışmalar yapmak üzere "İlim, Kültür ve Sanat Vakfı"nı, sağlık hizmetleri için "Sağlık Vakfı"nı kurdurdu. Hanımların eğitimiyle ilgili olarak "Hanım Dernekleri"nin; çevre ile ilgili çalışmalar yapmak üzere "İlim, Ahlâk, Kültür ve Çevre Dernekleri"nin kurulmasını ve yaygınlaştırılmasını teşvik etti. Bu çalışmalarla toplumun güzel amaçlar için bir araya gelmesini, organize olmasını sağlamaya çalıştı.

Vakıflara ait, harabe haline gelmiş birtakım ecdad yadigârı eserlerin tamir ve tecdidiyle ilgilendi. Onların gayesine uygun olarak tekrar faaliyete geçmesini temin etti. (Ahmed Kâmil Tekkesi, Selâmi Mustafa Efendi Tekkesi, Şeyh Murad Efendi Dergâhı, Şadiye Hatun Şifâ Külliyesi...)

Eğitimin yaygınlaştırılması için basın ve yayın çalışmalarıyla ilgilendi. 1983 Eylülünde İslâm dergisi, 1985 Nisanında Kadın ve Aile ve İlim ve Sanat dergisi yayınlanmaya başladı. Daha sonra, Gülçocuk dergisi çıkartıldı. Sağlık ve bilimle ilgili konularda isePanzehir dergisi yayınlandı. Vefa Yayıncılık adına yayınlanan bu dergilerle yakından ilgilendi ve makaleler yazdı.

Bu dergiler ilgilendikleri sahalarda kamuoyuna önderlik ettiler. Yayınladıkları yazılarla, araştırma dosyalarıyla ve İslâm dünyasından haberlerle halkımızın bilgilenmesine ve bilinçlenmesine katkıda bulundular. İyimser, ümit verici, yol gösterici yazılarla pek çok hayırlı gelişmelere sebep oldular. Haklarında sempozyumlar, doktora tezleri yapıldı. Bir ara İslâm dergisinin tirajı yüz bini aştı. *İslâm* ve *Kadın ve Aile* dergileri, 1998 Haziranına kadar aksamadan yayınlarını sürdürdüler.

Kitap yayıncılığı için Sehâ Neşriyat'ı kurdu; çeşitli dinî, edebî, tarihî, kültürel eserler neşredildi. Yayıncılığın geliştirilmesi, haftalık ve günlük yayınlara geçilebilmesi için çalışmalar başlattı. Onun gayretleriyle bir matbaa tesis edildi (Ahsen), dizgi tesisleri kuruldu (Dehâ).

Sesli ve görüntülü yayıncılık alanında hizmet etmek, millî ve mânevî değerlerimize uygun yayınlar yapmak üzere, *Ak-Radyo* (AKRA) adı altında bir müessesenin kurulmasına öncülük etti (1992). Halen İstanbul'dan radyo yayınları yapılmakta; bu yayınlar uydu vasıtasıyla Türkiye'nin her yerinden, Orta Asya'dan ve Avrupa'dan dinlenebilmektedir.

Onun teşviki ile Ak-Televizyon adı altında Marmara Bölgesine yönelik bölgesel televizyon yayını başlatıldı (1997). Basın-yayın alanında *Sağduyu* isimli günlük bir gazete yayınlandı (3 Mayıs 1998 - 11 Temmuz 1999).

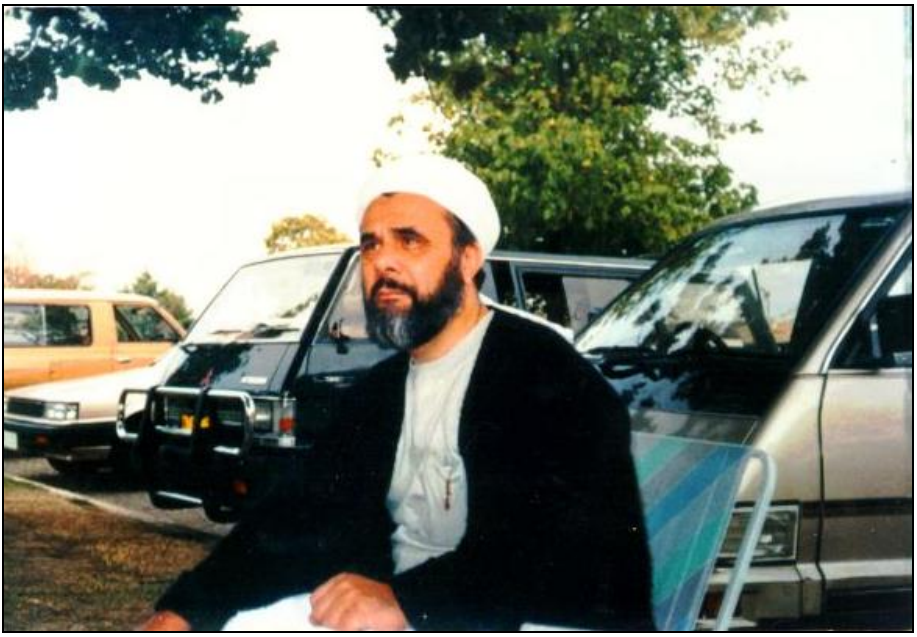
Kaliteli bir eğitimi temin etmek amacıyla, özel eğitim kurumlarının kurulmasını teşvik etti. Çeşitli illerde ilkokul

öncesi, ilkokul ve orta öğrenime yönelik eğitim tesisleri, okullar ve dersaneler kurdurdu. (Asfa, Ferda…)

Halka güvenilir bir sağlık hizmeti verilmesi için poliklinikler ve hastaneler açılmasını teşvik etti. Başta İstanbul olmak üzere bir çok ilde sağlık kuruluşları hizmete açıldı. (Hayrunnisâ Hastanesi, Esmâ Hatun Hastanesi, Afiyet Hastanesi…)

Yurtdışındaki müslümanlarla diyaloğu sağlamak, ziyaretleri kolaylaştırmak amacıyla İskenderpaşa Turizm (İSPA) adı altında bir seyahat acentası kurulmasına öncülük etti. Bu şirket vasıtasıyla hac ve umre programları, çeşitli yurt içi ve yurt dışı geziler; aile ve eğitim toplantıları düzenlendi.

İlmî seviyesi yüksek hocalar yetiştirmek amacıyla İstanbul'da, Ankara'da, Konya'da ve Bursa'da hadis ve fıkıh enstitüleri açtırdı. Buralarda ilâhiyat fakültelerinde okuyan veya mezun olan kimselere, özel hocalardan Arapça, hadis, tefsir ve fıkıh dersleri verdirilmesini temin etti.

Sohbet ve vaazlarına yurt içinde ve yurt dışında büyük ilgi gösterilmesi ve çeşitli yerlere davet edilmesi, onun çok seyahat etmesine neden oldu. Avrupa'da, Kuzey Amerika'da, Afrika'da, Orta Asya'da ve Avustralya'da pek çok ziyaretler, vaazlar, sohbetler yaptı; eğitim programlarına katıldı.

Her yıl hac ve umre dolayısıyla değişik ülkelerden gelen müslümanlarla görüştü, diyalog kurdu. Hakkı ve hayrı, iyiyi ve güzeli tebliğ etme yönünde şumüllü ve verimli çalışmalar yapmaktan bir an bile geri kalmadı. Çevresini de daima bu tür çalışmalara teşvik etti.

1997 Mayıs'ından itibaren hizmetlerini yurtdışında sürdürdü. 1998 yılında Avustralya'nın Brisbane şehrine yerleşti. Tebliğ ve irşad çalışmalarını Avustralya'nın her tarafına yaygınlaştırdı. Pek çok yerde camiler, kültür merkezleri açıldı. Brisban'daki camide, her gün sabah ve yatsı namazlarından sonra, hadis sohbeti yapıyordu.

Radyo sohbetleri yine devam etti. Cuma günleri Ak-Radyo'da yapmakta olduğu hadis sohbetlerine ilâve olarak, salı günleri tefsir sohbetleri yapmaya başladı (29 Eylül 1998). Fâtiha Sûresi'nden başladı. Her sohbette birkaç ayet-i kerime okuyup, izah ediyordu. Vefat etmeden önce yaptıkları son tefsir sohbetinde, Bakara Sûresi 224. ayetine kadar gelmişlerdi.

4 Şubat 2001 (10 Zilkade 1421) Pazar günü, bir cami açılışı yapmak için Grifit şehrine giderlerken, Avustralya yerel saatiyle 12'de (Türkiye saatiyle 04'te) Sydney civarında, Dubbo kasabası yakınlarında geçirdikleri elim bir trafik kazası sonucu, yanında bulunan damadı Prof. Dr. Ali Yücel Uyarel'le birlikte ahirete irtihal eylediler. Ani ölümleri ailesi, yakınları, sevenleri ve bütün müslümanlar tarafından derin bir üzüntüyle karşılandı.

Mübarek naaşları, Sydney'de Auburn Gelibolu Camii'nde kılınan cenaze namazından sonra Türkiye'ye getirildi (8 Şubat Perşembe). 9 Şubat Cuma günü, Fatih Camii'nde yüzbinlerin iştirak ettiği muhteşem bir cenaze namazından sonra, tekbirlerle, salevatlarla, dualarla, gözyaşlarıyla, Ebû Eyyûb el-Ensârî Hazretleri'nin kabri civarında, Eyüp Mezarlığında toprağa verildi.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Rh.A, doğu dillerinden Arapça ve Farsça'yı, batı dillerinden Almanca ve İngilizce'yi bilmekteydi. Yurt içinde ve yurt dışında çok yönlü sosyal faaliyetlerini, tebliğ ve irşad çalışmalarını vefat edinceye kadar devam ettirdi.

Rûhu şâd, mekânı cennetî a'lâ olsun...

Yayınlanmış Eserleri:

01. Matbaacı İbrâhîm-i Müteferrika ve Risâle-i İslâmiye (1982)
02. Hacı Bektâş-ı Velî, Makàlât
03. Gayemiz (1987)
04. İslâm Çağrısı (1990)
05. Yeni Ufuklar (1992)
06. Çocuklarla Başbaşa
07. Başarının Prensipleri
08. Türk Dili ve Kültürü
09. İslâm'da Nefis Terbiyesi ve Tasavvufa Giriş (1992)
10. Avustralya Sohbetleri-1 (1992)
11. Avustralya Sohbetleri-2 (1994)
12. Avustralya Sohbetleri-3 (1995)
13. Avustralya Sohbetleri-4 (1996)
14. Yeni Dönemde Yeni Görevler (1993)
15. Haccın Fazîletleri ve İncelikleri (1994)
16. Zaferin Yolu ve Şartları (1994)
17. İslâm, Sevgi ve Tasavvuf (1994)
18. Sosyal Çalışmalarda Organizasyon ve Başarı (1994)
19. Güncel Meseleler-1 (1994)
20. Güncel Meseleler-2 (1995)
21. Hazret-i Ali Efendimiz'den Vecîzeler (1995)
22. Hacı Bektâş-ı Velî (1995)
23. Yunus Emre ve Tasavvuf (1995)
24. Başarı Yolunda Sevginin Gücü (1995)
25. İslâmî Çalışma ve Hizmetlerde Metod (1995)
26. Sosyal Hizmetlerde Hanımlar (1995)
27. Ramazan ve Takvâ Eğitimi (1996)
28. Tebliğ ve İrşad Çalışmaları (1996)
29. İslâm, Tasavvuf ve Hayat (1996)
30. Haydi Hizmete!.. (1997)

31. İslâm'da Eğitimin İncelikleri (1997)
32. Tasavvuf Yolu Nedir? (1997)
33. İmanın ve İslâm'ın Korunması-1 (1997)
34. İmanın ve İslâm'ın Korunması-2 (1998)
35. Allah'ın Gazabı ve Rızası (1997)
36. Mi'rac Gecesi (1998)
37. Doğru İnanç ve Güzel Kulluk (1998)
38. Ramazan ve Güzel Ameller (1998)

1. ALLAH'A VE RASÛLÜNE İTAAT

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Ak-Radyo dinleyenleri ve Ak-Televizyon izleyicileri!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi, ihsânı, ikrâmı dünyada, ahirette sizin olsun, üzerinize olsun... Allah hepinizden razı olsun... Hepinizi razı etsin, iki cihanın saadetine erdirsin...

a. Allah Niyete Göre Ecir Verir

Peygamber SAS Efendimiz'in hadis-i şeriflerinden bir tanesi; Ebû Bekir RA'dan Deylemî (Rh.A) rivayet eylemiş. Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz Hazretleri:[1]

مَنْ أَصْبَحَ يَنْوِي لِلّٰهِ طَاعَةً ، كَتَبَ اللّٰهُ لَهُ أَجْرَ يَوْمِهِ وَإِنْ عَصَاهُ

(الديلمي عن أبي بكرٍ)

RE. 405/3 (*Men asbahâ yenvî li'llâhi tàaten, ketebe'llàhu lehû ecra yevmihî ve in asâhü.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Bu hadis-i şerif. niyetin ehemmiyetini gösteren hadis-i şeriflerden bir tanesi. Biliyorsunuz insanın içinden bir şeyi yapmaktaki amacı, düşüncesi, maksadı neyse, yaptığı işin değerlendirilmesi ona göre olur.

Başka bir hadis-i şerifte de buyruluyor ki:[2]

---

[1] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.566, no:5773; Hz. Ebû Bekir RA'dan. *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.480, no:21277.

[2] Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.1, no:1; Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1515, no:1907; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.670, no:2201; Neseî, *Sünen*, c.I, s.58, no:75; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1413, no:4227; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.25, no:168; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.I, s.73, no:142; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.I, s.50, no:1; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.9, no:37; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.17, no:40; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.380, no:257; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.336, no:6837; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.41, no:181; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.79, no:78; Tahâvî,

إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ (خ. م. د. ن. ه. حم. عن عمر)

(*İnneme'l-a'mâlü bi'n-niyyât*) "Ameller niyetlere göre değerlenir." Niyeti iyi ise, amelden sevap alır insan. Niyeti iyi değil ise, yapılan iş iyi bile olsa sevap almaz, çünkü niyet kötü... Kötü niyetle yapıldığı için, oradan bir sevap kazanamaz.

Bu hadis-i şerifte de Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

(*Men asbahâ yenvî li'llâhi tàaten*) "Kim Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne itaat niyet ederek sabaha çıkarsa, sabahlarsa; yâni, 'Ben bugün Rabbime itaat edeceğim, emrini tutacağım, onun rızasına uygun hareket edeceğim!' gibi Allah'ın seveceği işleri yapmağa niyet ederek sabaha başlarsa; (*ketebe'llàhu lehû ecra yevmihî*) Allah o gününün ecrini ona yazar. İtaat etmiş gibi, rızasına uygun işler yapmış gibi o gününün sevabını yazar; (*ve in asâhü*) eğer o itaati tam yapamazsa, bazı yanlışlıklar, isyan durumu olsa bile..." Çünkü amacı, niyeti Allah'a itaat etmekti. Niyetine göre, o niyetinden dolayı, o gününü Allah ecirli, sevaplı geçirmiş gibi mükâfat verir.

Tabii o günün sevabını öylece alır ama, Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne àsî olma derecesi tabii önemli... Kul her zaman hatâ edebilir. Cenâb-ı Hak hatalarının çoğunu bağışlıyor, önemlilerini hesaba koyuyor. Tabii ufak tefek hatâlarını bağışlar, nazara almaz ve sevaplı gün geçirmiş gibi yazar ama; daha büyük bir hatâ işlerse, o zaman o suçunun da cezası ona göre —*Allàhu*

Şerh-i Maànî, c.III, s.96, no:4293; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.42; Hamîdî, *Müsned*, c.I, s.16, no:28; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.195, no:1171; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.62, no:188; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.244; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.136, no:656; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXII, s.166; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.171; Tahàvî, *Şerh-i Maànî*, c.III, s.96, no:4293; Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.488, no:7438; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.64, no:257; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.IX, s.380, no:3707; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.48, no:78; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid,* c.I, s.206, no:483; Hz. Ömer RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ,* c.VI, s.342; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.422, no:7263; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.1, no:1; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IX, s.459, no:8819.

a'lem— gelir. Ama buradan anlıyoruz ki, niyetine göre Allah ona mükâfât verir.

Çok seneler önce, bir Bursalı şahıs Hocamızla beraber bizi evine çağırmıştı. Onun kapısından içeri girdiğimiz zaman, bir yazı görmüştük. O yazıyı çok beğenmiştik, beğendiğimizi söylemiştik. O yazı yaygınlaştı. Bizim biraz böyle reklamını yapmamızdan galiba, diye düşünüyorum ben, belki yanılıyorumdur.

"—*Bugün Allah için ne yaptın?..*" diye bir yazı.

Evin kapısından içeri giriyorsunuz, hemen yazı sizi karşılıyor:

"—Bugün Allah için ne yaptın?.."

Adam bütün gün çalıştı, eve geldi, anahtarı açtı veya zili çaldı; çocukları açtılar veya hanımı açtı.

"—Buyurun, hoş geldiniz!" dedi.

İçeri girer girmez, karşıda hemen levha... Yukarıya doğru merdiven gidiyor ama, hemen önde levha:

"—Bugün Allah için ne yaptın?.. Yâni, bugün vaktin nasıl geçti? Çarşıda pazarda, dışarıda, evin dışında vakti nasıl geçirdin?"

Bir sorgu. Tabii bu güzel bir şey, çünkü insanın kendisini hesaba çekmesini sağlıyor. Bu soru kendi kendisini düşündürüyor:

"—Ben bugün ne yaptım yâhu, acaba günümü nasıl geçirmiştim?" diye hatırlamasına sebep oluyor.

Bir insanın böyle yapmış olduğu işlerin muhasebesini yapması çok iyi. Çünkü Hazret-i Ömer Efendimiz tavsiye buyurmuş:[3]

حَاسِبُوا أَنْفُسَكُمْ قَبْلَ أَنْ تُحَاسَبُوا !

---

[3] Tirmizî, *Sünen*, c.VIII, s.499, no:2383; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.96, no:34459; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.103, no:306; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.828; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXXIV, s.314; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.52; Ebû Abdurrahman es-Sülemî, *Tefsir*, c.I, s.384, İsrâ, 17/16; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Muhàsebetü'n-Nefs*, c.I, s.22, no:2; Hz. Ömer RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXX, s.302; Hz. Ebûbekir RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.188, no:44203; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXVI, s.433, no:29408.

(*Hàsibû enfüseküm kable en tühàsebû!*) [Hesaba çekilmeden önce, kendinizi hesaba çekiniz!] Ahirette büyük hesaba çekilmekten evvel, insanın kendisini hesap etmesi, o büyük hesapta çok zarar görmeyecek tedbirleri önceden almasını sağlayacağı için, çok önemli.

"—Bu gün Allah için ne yaptın?.."

Ben onun üzerine, arkadaşlara dedim ki:

"—Asıl bir de, insanın sabahleyin ayakkabısını giyerken görebileceği bir yerde, '*Bugün Allah için ne yapacaksın?*' diye bir yazı olmalı!"

Çünkü bütün gün hatâlı bir şey yaptı da, eve girdiği zaman ne yaptın sorusunun karşısında, "Eyvah, ben bu günü kötü geçirdim!" derse, iş işten geçmiş bir şeye nedamet olur, pişmanlık olur. Tevbe etmesi lâzım, tevbeyi de Allah sever. Affeder, affedicidir, Gaffârü'z-zünûb'dur, Settârü'l-uyûb'dur, Afuvv u Kerîm'dir. Ama iş işten geçmiştir, işte tevbe bahis konusu...

Yâni, sabahtan niyet etsin iyi şeyler yapmağa... "Akşam, ne yaptım diye düşünüp de, yanlış yaptığı işler için diz döveceğine, sabahtan iyi şeyler yapmayı niyetine alsın!" diye düşünmüştüm.

Bu hadis-i şerif, bize onu telkin de ediyor. Yâni, sabahleyin insan, "Bugün Allah'a itaat edeceğim, isyan etmeyeceğim, sevaplı iş yapacağım, günahlı iş yapmayacağım, iyilikler yapacağım, kötülükler yapmayacağım!" diye, sabahtan niyet ederse; ayağı sürçse bile, yanılsa bile, şeytana yenilse bile, nefsine uysa bile, ufak tefek hatâlarını Allah affeder. O ilk niyetinden dolayı, o günü sevaplı geçirmiş gibi ecrini verir.

Sabahtan böyle bir şeye niyet etmek çok iyidir. Çünkü insan böyle bir azimle evinden dışarıya çıktığı zaman:[4]

بِسْــمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ ، تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ ، لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللَّهِ

---

[4] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.746, no:5095; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.490, no:3426; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.104,no:822; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.251, no:10090; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.26, no:9917; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Tevekkül Ale'llàh*, c.I, s.40, no:20; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.397, no:41536; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.118, no:23111.

(د. ت. حب. ق. عن أنس)

(*Bi'smi'llâh, ve bi'llâh, tevekkeltü ale'llàh, lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*) deyip, Allah'a tevekkül edip yola çıktı mı, Cenâb-ı Hak o günkü işlerinde ona vekil olur, yardımcı olur. Tevekkül edenin vekili olur. Yardım isteyenin yardımına yetişir, işlerini kolaylaştırır, rızkını bollaştırır, tehlikelerden korur. Nefse, şeytana kapılmamasını, dünyanın lezzetlerine aldanmamasını, ahireti unutmamasını da nasib eder, tevfikini refîk eder. Sever çünkü, kendisine iyi niyetle yöneldi ve tevekkül etti diye.

Onun için sabahları, güne başlarken, evden çıkarken, bu düşünceyi zihnimizde iyice evirip çevirelim! "Muhakkak bu günümü Cenâb-ı Hakk'ın rızasına uygun geçireyim! Daha öncekilerdeki hatâlarımı bugün yapmayayım! Besmeleyle başlayayım, hayırlı işler yapayım, kötü işlerden kendimi çekeyim!" diye öyle yola çıkmalı. Güne öyle başlamalı, yataktan öyle kalkmalı!

Hattâ, "*Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*" diyerek sağ yanından kalkmalı! Sonra abdestini almalı, sabah namazını camide kılmalı! Bir kimse sabah namazını, akşam namazını, yatsı namazını camide kılarsa, bütün gününü ibadetle geçirmiş gibi sevap alır. Onun da ayrı büyük mükâfâtı var.

Tabii Hocamız [Mehmed Zâhid Kotku] Rahmetu'llàhi Aleyh, bize öğretmişti, hadis kitaplarından öğrendiği ilimlerden... Bir de sabah namazından sonra işrak vaktine kadar bekleyebiliyor kardeşlerimiz, ihvânımız. O da sünnet-i seniyyeye uygun, gayet güzel bir şey... Onun da büyük mükâfâtı var; o gün bir hac ve umre yapmış gibi sevap kazanıyor insan...

Birçok kimse bunu bilmez. Nice insanlar biliriz, efe gibi ortada dolaşır, sağa sola tepeden bakar. Kur'an'a uymaktan bahseder, asıl dindarlıktan bahseder, sağı solu beğenmez, öteki mü'minleri hor hakir görür; ama birçok şeyi bilmez. Yâni Peygamber Efendimiz ne buyurdu, bilmez. Kur'an-ı Kerim ne buyurdu, bilmez.

El-hamdü lillâh, Allah hocalarımızdan razı olsun. Bize hayrı öğreten, doğru yolu gösteren, Cenâb-ı Hakk'ın rızasını

kazanmanın vesilelerini öğreten hocalarımızı rahmetle anıyoruz. Ruhları şâd olsun, kabirleri nur dolsun, Cenâb-ı Mevlâmız makamlarını a'lâ eylesin... Himmet ve teveccühlerine de bizleri nâil eylesin...

Sabahları demek ki, Allah'a itaat etmek niyetiyle sabahlayacağız, yeni bir güne öyle başlayacağız. Allah tevfikini refîk etsin, yardımcı olsun...

b. Rasûlüllah'a İtaat

İkinci hadis-i şerif:[5]

---

[5] Buhàrî, *Sahîh*, c.III, s.1080, no:2797; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.272, no:3255; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.97, no:14854.

1. Kısım: Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1466, no:1835; Neseî, *Sünen*, c.VII, s.154,no:4193; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.4, no:3; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.270, no:7643; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.46, no:1597; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.420, no:4556; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IX, s.87, no: 9210; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.XI, s.329, no:20679; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.418, no:32529; Beyhakî, Şuabü'l-İman, c.VI, s.4, no:7345; Beyhakî, *Sünenü'l-*

مَنْ أَطَاعَنِي فَقَدْ أَطَاعَ اللهَ ، وَمَنْ عَصَانِي فَقَدْ عَصَى اللهَ ، وَمَنْ يُطِعِ الْأَمِيرَ فَقَدْ أَطَاعَنِي ، وَ مَنْ يَعْصِ الْأَمِيرَ فَقَدْ عَصَانِي ؛ وَ إِنَّمَا الْإِمَامُ جُنَّةٌ ، يُقَاتَلُ مِنْ وَرَائِهِ ، وَيُتَّقَى بِهِ ؛ فَإِنْ أَمَرَ بِتَقْوَى اللهِ وَعَدَلَ ، كَانَ لَهُ بِذَلِكَ أَجْرٌ ؛ وَإِنْ قَالَ بِغَيْرِهِ ، كَانَ عَلَيْهِ مِنْهُ

(خ. م. عن أبي هريرة)

RE. 405/5 (*Men etàanî fekad etàa'llàh, ve men asànî fekad asa'llàh, ve men yutıi'l-emîra fekad etàanî, ve men ya'si'l-emîra fekad asànî; ve inneme'l-imâmü cünnetün, yükàtilü min verâihî, ve yüttekà bihî; fein emera bi-takva'llàhi ve adele, kâne lehû bi-zâlike ecrün; ve in kàle bi-gayrihî, kâne aleyhi minhu*)

Ebû Hüreyre RA'dan, büyük hadis alimlerinin sağlam kitaplarına geçmiş, Buhàrî'nin, Müslim'in, Neseî'nin rivayet ettiği bir hadis-i şerif. Başka kaynaklarda da, İbn-i Mâce'de de var. Tabii hadis-i şerifin muhtelif rivayetleri birbirlerinden biraz farklı olabilir. Bu hadis-i şerifte Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

(*Men etàanî fekad etàa'llàh*) "Kim bana itaat ederse, muhakkak ki o Allah'a itaat etmiş demektir." Çünkü Allah'a itaatin yolu odur. Allah'a itaatin yolunu, yönünü, yöntemini Cenâb-ı Rasûlüllah SAS Hazretleri göstermiş, öğretmiş. O bizim en büyük rehberimiz, serverimiz, önderimizdir.

Kübrâ, c.VIII, s.155, no:16380; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.431, no:7816; Ebû Hüreyre RA'dan.

2. Kısım: Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1471, no:1841; Neseî, *Sünen*, c.VII, s.155, no:4196; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.523, no:10787; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.212, no:6325; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.228, no:8751; Ebû Hüreyre RA'dan.

Rasûlüllah'a uymak Allah'a uymak demektir. Zaten Rasûlüllah'a, Allah'a uymak için uyuyoruz. Bir kimse Allah'a uymak, Allah'ın emrini tutmak istiyorsa, çaresi nedir?.. Peygamber Efendimiz'e uymaktır. Çünkü, en güzel kulluğu yapmış olan, Allah'ın en sevgili kulu, en başarılı kulu, en alim kulu, Kur'an'ı en iyi anlayan kulu, Allah'ın en sevdiği kul, Allah'ın en sevdiği işleri, amelleri işleyen kul Peygamber Efendimiz. Onun için ona itaat etmek, onun emrini tutmak, hadisini dinlemek, tavsiyesine uymak, Allah'a itaat etmek demektir. Bu buna eşittir.

Çünkü, Rasûlüllah Efendimiz kendiliğinden ortaya çıkmadı, onu Allah peygamber olarak gönderdi, elçi olarak gönderdi. Kendiliğinden konuşmuyor:

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوٰى. إِنْ هُوَ إِلاَّ وَحْيٌ يُوحٰى (النجم:٣-٤)

(*Ve mâ yentıku ani'l-hevâ. İn hüve illâ vahyün yûhâ.*) (Necm, 53/3-4) Söyledikleri, öğrettikleri Allah'ın emirleridir.

Peygamberler zâten kendilerine itaat edilsin diye gönderilmiştir. Yoksa uzaktan bakılsın da, âsî olunsun diye, sözü dinlenilmesin diye değil. Peygamberlere uyulması lâzım! Peygamber Efendimiz ahir zaman peygamberidir. Peygamber Efendimiz'e uyulacak. Uyan, itaat eden, hadis-i şerifine uyan ne olur?.. Allah'a itaat etmiş olur.

(*Ve men asànî*) "Kim bana âsî olursa, sözümü dinlemezse..." diyor Peygamber Efendimiz, (*Fekad asa'llàh*) "O, Allah'a isyan etmiş demektir."

"—Efendim, işte ben pek beğenmedim Rasûlüllah'ın sözünü, hâlini..."

Allah böyle diyen insanı cezalandırır. Böyle insan zâten Rasûlüllah'ın itaatinden çıkmış. Onu beğenmeyen insan, çok yanlış bir noktaya düşmüş demektir. Ayağı kaymış demektir, hattâ dinden çıkmış olabilir. Bu düşüncesinin derecesine göre çok büyük günah işlemiş olur, ya da irtidad etmiş olur.

Rasûlüllah'a âsî gelmek olmaz, sözünü dinlememek olmaz. Ama maalesef, bilmeyerek bugün pek çok kimse Rasûlüllah Efendimiz'in sünnetine uymuyor, yolundan gitmiyor, tavsiyelerini

tutmuyor. Bu çok kötü bir durumdur. Kendi kendimizi bilelim, hatâlarımızı düzeltelim!..

Bugün Ümmet-i Muhammed'in en büyük kusuru, Peygamber SAS Efendimiz'in sünnetine uymamasıdır. Amerikalıyı dinler, Avrupalıyı taklit eder. Batılı bir filozofun sözünü mal bulmuş Mağribî gibi kapar, bürosunun duvarına yazar, efe gibi ortada dolaşır. Ama yanlış! Doğru olan Peygamber SAS Efendimiz'in emrini tutmak, yolundan gitmektir. Allah'ın sevdiği kul odur. Yoksa, kâfir değil, müşrik değil, günahkâr, nefsinin esiri, zalim, fâsık, fâcir insanlar değil...

Rasûlüllah'a itaat edeceğiz. Bu çok önemli bir şey... Onun için beni dinleyen sevgili kardeşlerim, sayın dinleyicilerim, sevdiğim saydığım kimseler, iyi niyetli kimseler ne yapacaklar?.. Kur'an-ı Kerim'i öğrenecekler, ayetlere ittibâ edecekler... Peygamber Efendimiz'in hadis-i şeriflerini öğrenecekler, ona uyacaklar, ittibâ edecekler, tutacaklar.

"—Hadis-i şerifleri, efendim işte herkes başka türlü yorumluyor, acaba hadis-i şerifler sahih mi, değil mi?.. Yoksa bazı insanlar da çıkmış, hadis diye birtakım sözler uydurmuş; bize söylenilen uydurma bir söz mü, yoksa Peygamber Efendimiz'in hadis-i şerifi mi?.."

Tamam, bunlar mutlaka araştırılacak. Bunların araştırılmasını biz istiyoruz. Çünkü kötü niyetli birisi çıkar, Rasûlüllah böyle söyledi der de insanı günaha davet ederse, kanmaması için, böyle bir düşünce mutlaka her müslümanın en öndeki düşüncesi olmalı; tamam...

Ama alimlerimiz, büyük müctehidlerimiz doğru demiş, bu hadis-i şerif sahihtir demiş, sağlamdır demiş, böyle sağlam kitaplar yazmış. Uzun incelemelerden sonra, bir bir bu hadisi rivayet eden râvîlerin cerh ve ta'dilini yapmış, incelemesini yapmış, bu hadis sağlamdır demiş; ona uymak lâzım!..

Böyle kitaplar var, el-hamdü lillâh. Diyanet'in neşrettiği *Sahîh-i Buhàrî* böyle bir eser. Hem de açıklamalı, profesörler açıklamalar yapmış. Onu okumalı insan...

Sonra benim beğendiğim, bu *Sıhah-ı Sitte* denilen mübarek hadis kitaplarını Türkçe'ye tercüme etmiş alim kardeşler var.

Kimisi hayatta, kimisi vefat etti, Allah rahmet eylesin, hayırlı işler yaptılar. *Ebû Dâvud*'u tercüme ettiler, *Tirmizî*'yi tercüme ettiler, *İbn-i Mâce*'yi tercüme ettiler. *Müslim*'i Davudoğlu Hocamızın açıklaması var, başka açıklamalar var. Binâen aleyh, bu açıklamalı hadis-i şerifleri okumalı ve onlara itaat etmeli!

"—Niye Hocam bu kadar bunun üzerinde duruyorsun?.."

Çünkü, televizyon kanallarında, radyolarda, gazetelerde din nâmına ileri geri konuşan ve dini bilmeyen; yâni ilâhiyatçı olmayan, İslâmî bilgisi olmayan, Arapça bilgisi olmayan kimseler ortaya çıkıyor, veyahut ortaya çıkartılıyor, veya uydurma bir lakap kendisine yapıştırılıyor: İşte bu İslâmcı yazar... İslâmcı yazar ama, İslâmcılığı İslâm'ı yaşatmak için mi, yıkmak için mi?.. Yapmak için mi, yıkmak için mi? İslâm'la uğraşıyor, yazıyor, çiziyor ama yalan yanlış şeyler söylüyor. Demek ki yıkmakla vazifeli... İslâm'la ilgili ama yıkıcı şeyler söylüyor.

Bütün bu ihtilâfların cevapları hadislerde vardır. Hepsi çıkıyor, hepsini görüyoruz. O hadisleri bilse, kimse o yalan yanlış ileri sürülen saçmalıklara kulak asmaz, yanlışlığını hemen bilir. Millet hadis-i şerifleri bilmediği için, etkileniyor.

Bir de şimdi, din düşmanlarının bir kurnazlığı da, "Hadis-i şeriflerin bazıları hadis değil de, birileri hadis diye uydurmuş." diye okuduklarından, duyduklarından, "Bakalım bu sahih hadis mi, bu mevzù hadis mi?" diye itiraz etmeleridir.

Tabii, mevzù hadise kimsenin itibarı olmasın, itibar etmesin! Onu biz söylüyoruz, bizim alimlerimiz söylüyor, en müttakî din alimleri söylüyor, müctehidler söylüyor. Ama sahih hadise ittibâ etmemek olur mu?..

Sahih hadise ittibâ etmeyi, saygı duymayı, törpülemek istiyorlar. Yâni hadisi gözden düşürmek istiyorlar. Hattâ bunu açıkça söyleyenler de var.

"—Efendim, hadisi bırakalım Yirminci Yüzyıl'da!"

Neden?.. Beyefendinin keyfine göre hareket etmesini, hadis-i şerif tahdit ediyor, engelliyor. "Öyle yapma, o günahtır!" diyor. O da o günah olan işi yapmağa başlamış, tutturmuş onu... Hadis-i şerif, o günahtır dediği için, oradan foyası meydana çıkıyor. Onun için,

“—Efendim, bu hadis-i şerifleri şimdi nazar-ı dikkate almayalım!” diyor.

Hadis-i şerifi nazar-ı dikkate almayan bir insan, İslâm’ı anlayamaz, zekâtı anlayamaz, namazı kılamaz. Çünkü teferruat hadisten öğrenilmiştir. Namaz kılma emri Kur’an’da vardır, teferruat hadistedir... Zekât verme emri Kur’an’da vardır, teferruat hadis-i şeriflerdedir... Hadisi saymayan bir insan hadisi kaldırdığı zaman, din tahrib olur, din öğrenilemez, uygulanamaz, yaşanamaz. Zâten onlar da istiyorlar ki, din yaşanmasın; sadece kişiler laf olarak, ağızda, hani sembolik olarak diyorlar ya “Ben müslümanım! El-hamdü lillâh müslümanım!” desin.

O da güzel tabii. İnsanın kendisini müslüman sanması ve sayması, müslümanlığa bağlı hissetmesi fenâ değil, güzel ama yetmez! Müslüman olacak, müslümanlığa uyacak, Allah’a ve Rasûlüllah’a itaat edecek. İtaat etmedikten sonra, günah işledikten sonra cezasını çekeceği için günahları bilmesi lâzım!

İşte bu sebeplerden, hadis-i şerifleri küçük düşürmeğe çalışanlar, dini tahrif etmek isteyenlerdir. Ama düşüremezler tabii, erbabı bilir. Yâni Avrupalı da olsa, Amerikalı da olsa, Rasûlüllah’tan rivayet edilmiş bir söz onun için önem ifade eder. İslâm’ın hükmü budur diye bilir. Bizim memlekette bazıları boş ver diyor ama, onun boş ver demesi kendisini helâk eder. Yâni bir kıymet ifade etmez.

Binâen aleyh, Allah’a itaat edeceğiz, Kur’an okuyacağız. Rasûlüllah’a itaat edeceğiz, hadis-i şerifleri çok iyi takip edeceğiz, okuyacağız. Niye biz size hep hadis sohbeti yapıyoruz?.. İslâm’ın güzelliği ve teferruatı, incelikleri, hikmetleri, hadis-i şerifleri okuyunca anlaşılır diye...

Hadis-i şerifleri okuyacağız. Sağlam hadis kitaplarını okuyacağız, çürük kitapları okumayacağız. Çürük, kimin tarafından yazıldığı belli olmayan kitapları okumayacağız!

Hadis-i şerifin çürüğü olmaz da, adam çürük adamdır, bir kitap yazmıştır; millet onu bir şey sanıp okuyor. Bana böyle bir kitap getirdiler. Yazarını söylemeyeyim ama, cahillik ummânı... Bir sayfada yirmi tane, otuz tane hatâ yapmış; ayet olmayan bir cümleciği ayet diye zikrediyor, ayeti bile bilmiyor. Kur’an’ı bile bilmiyor. Kitabını atmak lâzım çöpe, yakmak lâzım! İçinde biraz

Allah peygamber sözü geçiyor diye, çiğnenmesin diye yakmak lâzım veya gömmek lâzım kuma; okutmamak lâzım!..

Adam da ortada efe gibi dolaşıyor, halbuki hiç bir şey bilmiyor. Çok cahil, zır cahil... O kitapları okumamak lâzım! Büyük alimlerin yazdığı, büyük müctehidlerin yazdığı, çok değerli kimselerin yazdığı kitapları okumak lâzım!..

Her zaman söylüyoruz, üniversitede derslerimiz sırasında talebelerimizi iyi yetiştirmek için de söylediğimiz, üstüne bastıra bastıra söylediğimiz şey:

"—Değerli insanların yazdığı, salâhiyetli kişilerin yazdığı, uzmanların yazdığı kitapları okuyun! Öyle kıyıdan köşeden, haberi oradan buradan toplayıp derleme kitap yazmış insanlar, mutlaka hata yaparlar. Onları okumayın, asıl kaynağını alın, asıl kaynakları okuyun!" diyoruz.

Öyle olduğu zaman, asıl alimlerin, büyük alimlerin eserlerini okuduğu zaman yanılma olmaz. Yanıltmaların da, yanıltmak isteyen kimselerin de bir tesiri olmaz.

c. Emire İtaat

Hadis-i şerif, bazı rivayetlerde burada bitiyor. Bazı rivayetlerde de şöyle devam ediyor:

وَمَنْ يُطِعِ الْأَمِيرَ فَقَدْ أَطَاعَنِي ، وَمَنْ يَعْصِ الْأَمِيرَ فَقَدْ عَصَانِي ؛

(*Vemen yutıi'l-emîra fekad etàanî*) "Kim başına tayin edilmiş emire itaat ederse bana itaat etmiş olur. (*Ve men ya'sı'l-emîre*) Kim bağlı olduğu emire isyan ederse, (*fekad esàni*) bana isyan etmiş olur."

Şimdi emir diye bir kelime geçti burada. Emire itaat, Peygamberimiz'e itaat gibidir; emire isyan, Peygamberimiz'e isyan gibidir. *Emir* ne demek?.. Emretmek, buyurmak salâhiyetine sahip yetkili kişi demektir.

"—Emir hangi rütbededir, bizim bu çağımızdaki rütbelerin hangisine uyar Hocam?" diye soracak olursanız; her emretme makamının başındaki kimse emirdir.

Diyelim ki, çok küçük bir dairede bir müdür var, o dairede emir oradan çıkıyor, ötekiler onun emrini tutuyor; o da emirdir. Sular dairesinin emiri diyebilirsiniz. Yâni, Arabistan'a gidildiği zaman böyle şeyler görülüyor zâten... Mekke emiri diyorlar, Medine emiri diyorlar, valilik makamında... Veya filânca dairenin emiri diyorlar. Veyahut orduda, askerin başında bir kişi oluyor, ona da emir deniliyor. Yâni Arapça'da emir, sadece askerî mânâda komutan demek değil, emretme hak ve salâhiyetini makam dolayısıyla almış olan kimse demek.

Tabii, İslâm bir düzen, intizam dini olduğu için, namaz bile imamın önderliğinde kılınıyor; öne imam geçiyor, cemaat de ona uyuyor. Halbuki ibadet kişiseldir, ama kişisel olmasına rağmen imamla beraber topluca kılınıyor. Bu, düzenden kaynaklanıyor. Saflar muntazam oluyor.

Sonra silsile-i merâtib, yâni kim kimin rütbece üstündedir, üstteki alttakine emrediyor. Alttakinin onu dinlemesi lâzım! Yâni bu düzenliliği ve emir komuta silsile-i merâtibini İslâm tavsiye buyuruyor. Böyle olacak tabii. Herhangi bir işe bir kimse tayin edildiği zaman, bir onun baş sorumlusu olacak; emir odur. Bir de o işi onunla beraber yapacak bir yığın insan olacak; onlar da o emirin komutası altındadır.

Peygamber SAS Efendimiz zaman zaman, bazı yerlere böyle birlikler gönderirdi. Bir tanesini onların başına emir seçerdi;

"—Sen bu topluluğun emirisin!" derdi.

Yâni, "Bu sefer bu toplulukta. bu topluluğun bu vazifesini yapması esnasında emir ve komuta senin elinde!" demek.

Bu askerî bir görev de olurdu. Ama bazen da meselâ, çarşı pazarın düzenini sağlasın diye birisini emir tayin etmiş olabilir. Veyahut, "Falanca şehre git, orada şu işi yap!" diye askerî olmayan bir amaçla, yâni mülkî bir görevle gönderdiği kimse de emir sayılabilir.

Bu işin mahiyeti iyice belli olsun diye hatırlayalım: Bir keresinde Peygamber Efendimiz bir topluluğu görevlendirmişti, bir görevle bir yere gönderecekti. Hepsini karşısına aldı, tanıdı, sordu:

"—Kur'an-ı Kerim'den ne kadar biliyorsun?" dedi.

Her birisi hakkında bir özel konuşma yaptı. Bu kişilerden bir tanesi karşısına geldiği zaman:

"—Söyle bakayım, sen Kur'an-ı Kerim'den ne kadar biliyorsun?" dedi Peygamber Efendimiz ona.

O da dedi ki:

"—Yâ Rasûlallah! Ben şunları şunları biliyorum." dedi, sıraladı bildiklerini; "Bir de Bakara Sûresi'ni biliyorum!" dedi.

Bakara Sûresi Kur'an-ı Kerim'in en büyük sûresi, 286 ayet, iki buçuk cüz. Yâni büyük bir sûreyi biliyor, hem de içinde ahkâm ayetleri çok olan bir sûre... Yâni dînî hükümlerin, dînî ahkâmın çoğu içinde olduğu için; namaz, korku namazı, abdest alma, teyemmüm, zekât vs. hepsi içinde olduğundan, tabii o çok büyük bir bilgiye sahip demek. O zaman bir daha sordu Peygamber Efendimiz, takdir ettiği için:

"—Sen Bakara Sûresi'ni biliyor musun?.."

"—Biliyorum yâ Rasûlallah!" dedi.

"Aferin, mâşâallah!" mânâsına her halde, ondan sonra ona buyurdu ki: (*İzheb, feente emîruhüm!*) 'Hadi git bakalım, sen bunların başkanısın, emirisin!" dedi.[6]

Neden dedi?.. Kur'an'ı en iyi biliyor diye.

Burada tabii bir şey var: Demek ki emirlik bir saltanat, kendi başına buyrukluk değildir. Netice itibariyle Allah'ın rızasına uygun hareket edecektir. Binâen aleyh, emir Allah'a itaatle vazifelidir. Allah'a isyan ederse, o zaman ona itaat edilmez:[7]

---

[6] Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.156, no:2876; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.5, no:1509; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.V, s.499, no:2126; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.611, no:1622; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.227, no:8749; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.46, no:1216; Ebû Hüreyre RA'dan.

[7] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.66, no:20672; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVIII, s.170, no:381; Heysemî, *Müsnedü'l-Hàris*, c.II, s.632, no:602; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.55, no:873; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.275; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.145; İmran ibn-i Husayn RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.409, no:3889; Bezzâr, *Müsned*, c.V, s.356, no:1988; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.II, s.383, no:3788; Dâra Kutnî, *İlel*, c.V, s.155, no:786; İbn-i Abdi'l-Ber, *et-Temhîd*, c.VIII, s.58; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.131, no:1095; Hàkim, *Müstedrek*, c.III, s.132, no:4622; Hz. Ali RA'dan.

لاَ طَاعَةَ لِمَخْلُوقٍ فِي مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ (حم. طب. ك. خز. وابن جرير عن عمران و الحكم بن عمرو الغفاري معا ؛ و أبو نعيم ، خط. عن أنس ؛ طب. عن النواس)

RE. 481/9 (*Lâ tàate li-mahlûkın fî ma'sıyeti'l-hàlik*) [Allah'a isyan söz konusu olursa, mahlûka itaat yoktur.]

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.181, no:3917; Hz. Hüseyin RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.545, no:33717; Hasan-ı Basrî Rh.A'ten.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.369, no:3647; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

İbn-i Abdi'l-Ber, el-İstîàb, c.I, s.269; Abdullah ibn-i Huzâfe RA'dan.

Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.X; s.22, no:5137; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.II, s.109, no:443; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XVI, s.322; Temîm-i Dârî RA'dan.

Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.163; Nüvvâs ibn-i Sem'an RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.105, no:14875; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.407, no:9143; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.2077, no:3076; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVI, s.427, no:17172.

Allah'a isyanı emreden bir âmirin sözü dinlenmez, ona itaat edilmez. Çünkü, Allah'a isyanı emrediyor:

"—Yap şu günahı!" diyor, "Yap şu hırsızlığı!" diyor, "Yap şu yüzsüzlüğü, arsızlığı!" diyor.

O zaman dinlenmez tabii. Bir de Peygamber Efendimiz'in, gönderilen şahısların Kur'an'ı en iyi bilenini seçmesi çok ilgi çekici bir şey...

Şimdi birisi çıkıyor ortaya:

"—Ben emirim!" diyor.

"—Kim tayin etti seni?.."

Kimse tayin etmedi Sen kendi kendini emirliğe yakıştırdın, emirim dedin.

"—Pekiyi Kur'an bilgin ne?.."

"—Ben Kur'an'ı bilmem."

"—Bir bilgi gerektiği zaman ne olacak?.."

"—Hocaları toplarım, onlara sorarım!"

Taşıma suyla değirmen döner mi?.. O zaman o bilgili, daha bilgili, Kur'an'ı en iyi bilen insanın emrine gir bakayım sen! Çünkü kendi bildiğine iş yaparsın, ortalığı berbat edersin. Öyle şey olmaz, keyfî şey yok.

Peygamber SAS Efendimiz Kur'an'ı en iyi bileni emir tayin etti. Böyle olunca, "Emire itaat, bana itaattir." buyuruyor. Çünkü emiri Peygamber Efendimiz tayin ediyor. "Emire isyan bana isyandır." diye bildiriyor Peygamber Efendimiz.

d. Emirin Önemi

Hadis-i şerif sanıyorum bu *asânî*'ye kadar. Bazı kaynaklarda bundan sonraki kısmı yok gàlibâ, aşağıdaki ifade onu gösteriyor:

وَ إِنَّمَا الْإِمَامُ جُنَّةٌ ، يُقَاتَلُ مِنْ وَرَائِهِ ، وَيُتَّقَى بِهِ ؛ فَإِنْ أَمَرَ بِتَقْوَى اللهِ وَعَدَلَ ، كَانَ لَهُ بِذَلِكَ أَجْرٌ ؛ وَإِنْ قَالَ بِغَيْرِهِ ، كَانَ عَلَيْهِ مِنْهُ .

(*Ve inneme'l-imâmü cünnetin*) "Önder, emir, imam bir kalkandır. (*Yukàtelü min verâihî*) O kalkanın arkasında çarpışılır,

(*ve yüttekà bihî*) onunla tehlikelerden korunulur. (*Fein emera bi-takva'llàhi*) Eğer Allah'a itaat etmeyi, Allah'tan korkmayı, Allah'a takvâ ile kulluk etmeyi emrederse, o yolda emirler verirse, (*ve adele*) adaletle idarecilik yaparsa; (*kâne lehû bi-zâlike ecrün*) Bu kişi, bu önder, bu yaptığı idarecilikten sevap kazanır. (*Ve in kàle bi-gayrihî*) Bunun dışında başka sözler söylerse; yâni hatalı sözler söylerse, dinde olmayan, takvâya uymayan, adalete sığmayan şeyler emrederse, (*kâne aleyhi minhu*) bu sözünden dolayı ona vebal gelir." diyor Peygamber Efendimiz.

Yâni, herkes Allah'ın huzurunda sorguya, suale mâruz olacak. Emirlik saltanat değildir, tahta kurulup keyif çatmak, yan gelip, yan yatıp zevk yapmak değildir; Allah'ın kullarına hizmet etmektir veyahut Allah'ın verdiği, gösterdiği dinin imanın veya müslümanları yöneten asıl sorumlu kimsenin, alttaki kimselere şu görevi yap diye verdiği bir görevdir.

O görev Allah rızası için yapılır ve takvâya uygun bir şekilde yapılır, adaletli bir şekilde yapılır. Yapılmazsa sorumlu olur. Takvâya aykırı bir söz söylerse, dinlemek de gerekmez.

Çünkü, Peygamber SAS Efendimiz birilerini yine böyle bir göreve gönderdi. Baştaki adamla sondakiler arasında anlaşmazlık çıktı. Adam kızdı. Başta emir tayin edilmiş kişi, böyle emire itaat edilmesi lâzım diye Efendimiz'in tavsiye ettiğini bildiği için, kasıldı ve dedi ki:

"—Odun toplayın!"

"—Pekiyi..." dediler, topladılar. Çünkü emir.

"—Ateş yakın!" dedi.

Topladıkları odun yığınını ateşlediler. Kocaman bir ateş, har har yanıyor. Ondan sonra ne dedi, tahmin edemezsiniz; bilenler bilir ama, bilmeyenler tahmin edemez:

"—Girin ateşin içine!.." dedi.

Kızdı ya, emrindeki kimselere bir sebepten kızınca, "Girin ateşin içine!" dedi. Emir ya... Şimdi bu emir dinlenecek mi?..

Dinlemediler. Dediler ki:

"—Biz senin bu sözünü kabul etmiyoruz, senin bu buyruğunu dinlemiyoruz ve bunu dönünce Rasûlüllah'a söyleyeceğiz, bu işin aslını anlayacağız."

Peygamber SAS Efendimiz'in yanına döndüler:

"—Yâ Rasûlallah, bu adam böyle böyle yaptı. Acaba emire itaat edilecek diye düşünerek, 'Ne olursa olsun, ölürsek şehid oluruz.' gibi bir düşünce ile, acaba ateşe girin dediği zaman girse miydik?.. Girmememiz yanlış mı oldu?" diye sordular Peygamber Efendimiz'e.

İyi ki sormuşlar. Çünkü her kafadan bir ses çıkar, belki bazısı da başka türlü bir şey söyleyebilirdi. Peygamber Efendimiz buyurdu ki:

"—Eğer girseydiniz, cehennemlik olurdunuz!"

İntihar olurdu. Kendisini öldürmüş insan, intihar eden cehenneme gider. Cehennemlik olurdunuz, girmek yok dedi ve o zaman buyurdu:

"—Allah'a isyan emredildiği zaman, kulun sözüne, emirin sözüne itaat edilmez."

Doğru söylesin, yanlış şey söylemesin. Bu çok modern, çok çağdaş, çok çağlar üstü, çok güzel bir kuraldır. Hiç kimse haddi olmayan, hakkı olmayan bir sözü, başka bir insana emredemez. Yanlış bir şeyi yapmayı söyleyemez. Öteki insan da onu yaparsa, sorumluluk onundur diyemez. Çünkü o da diyecek ki:

"—Hayır, bu söylediğin doğru değildir, ben bunu dinlemem!" diyecek.

"—Gir ateşin içine..."

Girilmez, öyle şey olmaz. Onu emretmemesi lâzımdı. Emirliğin hududu budur yâni. Hududu vardır, sonsuz bir salâhiyet değildir. O da bir görevdir. Görevler de, sandalyeler de gelip geçicidir. Bir gün birisi olur, ondan sonra ertesi gün başkası olur.

Hazret-i Ömer RA, çok başarılı bir komutan olan Hàlid ibn-i Velîd RA'ı komutanlıktan azletti. Yâni başkomutandı, indirdi aşağıya... Dediler ki:

"—Yâ Emîre'l-mü'minîn, yâni güzel savaşıyordu. Tecrübeli, bilgili bir komutan... Zaten biliyoruz, radıya'llàhu anh, çok iyi bir savaşçı. Niye indirdin de başkasını tayin ettin?"

Dedi ki:

"—Millet zaferleri, onun iyi komutanlığından dolayı kazandığımızı sanmaya başladı. Ben göstermek istedim ki, bu

bereketten dolayı, yâni Allah yolunda cihad etmekten dolayı, gayenin iyi olmasından dolayı Allah yine başarı verir. Onu göstermek için başka birisini tayin ettim.” dedi.

Bu çok güzel bir düşünce... Hazret-i Ömer RA çok fakih bir sahabi idi. Yâni zafer Hàlid ibn-i Velîd’den mi?.. Hayır! Zafer Allah’tan, gàlibiyet Allah’tan... Gàlibiyeti Allah sevdiği kullarına, müttakî kullarına verir. Kul müttakî olduğu zaman verir, takvâsı olmadığı zaman da mağlub olur. Ordu takvâdan uzaklaştığı zaman, Allah’ın sevmediği duruma geldiği zaman, Allah cezalandırmak için mağlub eder. O bakımdan onun anlaşılması çok önemli idi.

Şimdi ben tabii şunu da söyleyeyim. O başkomutana, koca orduların komutanına Hazret-i Ömer RA,

“—Seni azlettim, rütbeni aldım.” deyince, tabii o zaman rütbeler filân yok, “Komutanlığı aldım!” deyince, komutanlık bitti; o bir er oldu, nefer oldu. Ordudan bir kişi oldu. Bu sefer söz onun, Hazret-i Ömer’in sözü dinlenecek; ötekisinin sözü değil. Bu da ordunun içine indi, sıradan bir mücâhid safına geçti.

İslâm’ın anlayışı böyledir. Yâni İslâm hiç bir kimseyi böyle sonsuz saltanatlı, kendi başına buyruk, despot, halk tabiriyle “Ali kıran, baş kesen” kimse yapmıyor. Hepsi Allah’ın karşısında sorumlu, edebli, sevgili, saygılı, düzenli gidiyor. Herkesin böyle olması gerekiyor aziz ve sevgili kardeşlerim!.. İslâm’ın uygulaması böyle, İslâm güzel! Yâni böyle diktatörlük vs. İslâm’da yok. Tabii, bazı kimseler benim bu sözlerimi duyunca diyecek :

“—Pekiyi, niye İslâm ülkelerinde diktatörler var?”

Evet. Bu tabii güzel bir soru. İslâm şüphesiz bir ilâhî nizamdır. İslâm başkadır, müslümanların hâl-i pürmelâli, hâl-i perişanı başkadır. Müslümanlar müslümanlığı tam yaşamıyor ki!.. Evine git bak, kendi günlük yaşantısına bak... Kendisiyle konuş, kafasındaki fikirleri incele... Müslümanlığı tam değil ki! Tam müslüman olmadığı için, her şey yamuk oluyor, yönetim de yamuk oluyor.

“—İnsanlar lâyık oldukları idareyle idare olunurlar.”

Bu Peygamber SAS Efendimiz’in bir sözüdür. Lâyık oldukları şekilde idare edilirler. Başlarına gelen, belki kendi durumlarının bir cezâsıdır.

Maalesef, birçok İslâm ülkesinde müslüman bile olmayan, halkını bile sevmeyen, halkına hizmet etme düşüncesi bile olmayan kişiler, çeşitli entrikalarla başa geçmiş oluyor ve o milleti inim inim inletiyor. Çevremizdeki, Ortadoğu'daki, Uzakdoğu'daki, dünyanın muhtelif yerlerinde bir yığın İslâm ülkesi var. Açın İslâm ülkeleri kitaplarını, durumlarına bakın, tarihlerine bakın, inceleyin; göreceksiniz, ne kadar acı durumlar var.

Ben, bu İslâm ülkeleriyle ilgili kitapları çok okumanızı hepinize tavsiye ediyorum. Bizim kardeşlerimizden de İslâm ülkeleriyle ilgili kitaplar yazmış kimseler var. Hem hâl-i hazır durumlarını, yâni şimdiki, şu anda 1999 yılındaki durumlarını araştırın, inceleyin! Kaç tane İslâm ülkesi var, ne kadar İslâm ülkesi? Kaç puanlık, kaç derecelik, kaç artı eksili İslâm ülkesi?.. Lütfen iyice bir inceleyin!..

Bir de tarihlerini inceleyin. Bu İslâm ülkesinin mâzîsi neydi? Nereden geçip, nasıl, nereye geldi? Bir inceleyin, o zaman ne kadar ağzınız hayretten açılacak, ne kadar hayret edeceksiniz. Ne kadar teessüf edeceksiniz.

Lütfen hepinizin evinde müslüman ülkelerin bir listesi olsun. Bilin: Moritanya nerededir, bilmem Komor adaları nerededir, Nijerya'da ne kadar müslüman vardır, Cezâyir'de ne kadar vardır, Çad'da ne kadar vardır?.. Bir yerde bir karışıklık oluyorsa neden karışıklık oluyor? Ana sebep nedir?..

Lütfen biraz dünya tarihini inceleyin! Dünyanın siyasetini inceleyin! Hâl-i hazırdaki olayları inceleyin ve sorun!

Vietnam'da bir harp oldu, niye oldu? Vietnam'da müslüman var mıydı?.. Vardı tabii! O müslümanlar ne oldu o harpte kim bilir?.. Hiç haberimiz yok ki... Müslüman olmayan ülkelerde de azınlık müslümanlar var, onların durumlarını da incelemek lâzım!

Allah müslümanları birbirleriyle ilgilendirsin, dertleriyle dertlendirsin. Çünkü, "Komşusu aç iken kendisi tok yatan bir müslüman, iyi bir müslüman değildir!" Peygamber Efendimiz onu kendisinin mensub olduğu zümreden saymıyor, "Bizden değildir!" buyuruyor.

Cenâb-ı Mevlâ cümlemizi şuurlu müslüman eylesin. Müttakî müslüman eylesin. Allah'ın sevdiği, Allah'ı seven, hakîkî

müslüman eylesin. Yolunda dâim eylesin. Zikrine müdâvim eylesin.

e. Allah'a İtaat Eden Zikir Ehlidir

Bu zikir deyince, bir hadis-i şerif daha işaretlemiştim, onu da okuyacağım. Ondan sonra sohbetimi tamamlayacağım. Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki:[8]

مَنْ أَطَاعَ اللهَ فَقَدْ ذَكَرَ اللهَ، وَإِنْ قَلَّتْ صَلاَتُهُ، وَصِيَامُهُ، وَتِلاَوَتُهُ الْقُرْآنِ؛ وَمَنْ عَصَى اللهَ فَلَمْ يَذْكُرْهُ، وَإِنْ كَثُرَتْ صَلاَتُهُ، وَصِيَامُهُ، وَتِلاَوَتُهُ لِلْقُرْآنِ (الحسن بن سفيان، طب . كر. عن واقد ؛ ض. هب. عن ابن أبي عمران مرسلا)

RE. 405/4 (*Men etàa'llàhe fekad zekera'llàh, ve in kallet salâtühû ve sıyâmühû ve tilâvetühu'l-kur'ân; ve men asa'llàhe fe lem yezkûrhü, ve in kesüret salâtühû, ve sıyâmuhû, ve tilâvetühû li'l-kur'ân*) Burada *li'l-kur'ân* diye geçiyor, birincide *tilâvetühu'l-kur'ân* diye geçiyor.

Biliyorsunuz, zikretmek diye bir şey var, sevap. Ayetlerde emrediliyor, hadislerde emrediliyor.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللهَ ذِكْرًا كَثِيرًا (الأحزاب:٤١)

---

[8] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.154, no:413; İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstîàb*, c.I, s.491; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.1101; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dımaşk*, c.IV, s.286; Vâkıd RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.452, no:687; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.17, no:70; Saîd ibn-i Mansùr, *Sünen*, c.II, s.630; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.561, no:5761; Hàlid ibn-i Ebî Umran Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.671, no:1924; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.486, no;21295.

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenü'zküru'llàhe zikran kesîrâ*) "Ey iman edenler Allah'ı çok zikrediniz!" (Ahzâb, 33/41) Onun için her gün *Sübhàna'llàh* diyoruz, *Estağfiru'llàh* diyoruz, *Lâ ilâhe illa'llàh* diyoruz, *Allah* diyoruz, salevat getiriyoruz, *Kul huva'llah*'lar okuyoruz. Bunların hepsi zikir... Tamam, zikretmek de çok sevap, cihaddan sevap diyoruz.

Ama bu zikir dediğimiz mübarek fiil nedir, mahiyeti nedir; bu hadis-i şerif onu açıklıyor. Bir kaç defa, bir kaç toplantıda üzerine bastıra bastıra belirtmiştim ama bu sohbetimi, beni ilk dinleyen kardeşlerimiz de olabilir. Bu ihtimal de olduğu için bu sohbetimde, hem de bu sayfada yer aldığı için bu hadis-i şerifi bir daha zikretmek, açıklamak istiyorum. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

(*Men etàa'llàhe fekad zekera'llàh*) "Kim Allah'a itaat ettiyse, yâni ibadetlerini yaptı, günahlara dalmadı, sevaplı şekilde hareket ettiyse, (*fekad zekera'llah*) o Allah'ı zikretmiş demektir. (*Ve in kalle salâtühû, ve sıyâmühû, ve tilâvetühü'l-kur'ân*) Namazı..." Nafile namazı demek tabii, "Namazı, orucu ve Kur'an okuması az bile olsa..." Eğer adam gününü itaatle geçirdiyse, isyan etmediyse, Allah'ı zikretti demektir.

(*Ve men asa'llàhe felem yezkûrhu*) "Ama eğer günah işlemişse, àsi olmuşsa Allah'a, o kimse de Allah'ı zikretmemiş sayılır; (*ve in kesüret salâtühû, ve sıyâmühû, ve tilâvetühû li'l-kur'ân*) nafile namaz kılması, oruç tutması ve Kur'an-ı Kerim'i okuması çok olsa bile Allah'ı zikretmemiş sayılır."

Demek ki zikir denilen, Allah'ı zikretmek denilen güzel ibadetin aslı, asıl direği, mayası, cevheri, içindeki özü Allah'a itaat etmektir. Eğer isyan varsa adamda, Allah'a isyan ediyor, günah işliyor, devam ediyor günaha; ama cebinde tesbih var, başında takke var... Takkenin etrafına sarık da sarmış, sırtına da cübbemsi bol bir şey de giymiş, ayağına da şalvar giymiş... Dış kıyafet itibariyle tamam bu mütedeyyin bir müslüman.

Müttakî bir kimse görünüşünde ama, isyan ediyor. Ticaretinde yalan yemin ediyor. Onu aldatıyor, bunu aldatıyor. Borcunu ödemiyor. Parası olduğu halde yok diyor vs... Bunların her birisi isyandır, tabii günahtır. Misal olsun diye söylüyorum. Ondan sonra tesbihini de çekiyor. Hem kendisini aldatıyor, hem

başkalarını aldatıyor. Bu Allah'ı zikretmemiş sayılır. Çünkü zikretseydi bu günahları işlemeyecekti, Allah'tan korkacaktı. Madem korkmuyor, demek ki zikri hava, boş. Tesir etmediğine göre, demek ki zikretmemiş sayılır.

Onun için, sevgili derviş kardeşlerim, mü'min kardeşlerim, müttakî kardeşlerim, zikir erbâbı, ârif kardeşlerim! Yâni zikirlerinizi yapın, çok sevap tabii, tesbihlerinizi ihmâl etmeyin! Elbette yapacağız. Nafile oruçlarınızı, namazlarınızı ihmâl etmeyin, Kur'an okumayı hiç ihmal etmeyin!..

Tabii burada namazı az olsa, veya çok olsa diye şartlar geçtiğinden, bu namazların, oruçların ihtiyârî namazlar, oruçlar olduğu anlaşılıyor. Farz olan namazlar keyfe bağlı değil, bunun azı çoğu olmaz, sayısı bellidir. Farz olan oruçlar bellidir, bunu azaltmak, çoğaltmak bahis konusu değil. Bunun dışındaki şeyler.

"Eğer bir adam Allah'a itaat halindeyse, ihtiyârî olan orucu, namazları, Kur'an okuması az bile olsa Allah'ı zikrediyor demektir. İtaat etmiyor da isyan ediyorsa, günahları işliyorsa, o zaman bu ihtiyarî namazlar, oruçlar ve Kur'an okuması çok bile olsa, Allah'ı zikretmemiş demektir."

Bu da dervişliğin özüdür. Bu hadis-i şerif dervişliğin önemli bir parçası olan zikretmenin ruhunu gösteriyor. Ruhsuz bir ceset ölü demektir. İtaat olmayan bir zikir de, itaatsiz olan bir zâkir de zâkir değildir. O zâkir de, onun yaptığı zikir de zikir değildir. Yâni kabul değildir, başına çalınacak, yüzüne fırlatılacak manevî bakımdan.

Onun için Allah'a itaat etmeye, her anda isyan etmemeye, itaat etmeye son derece dikkat etmemiz gerekiyor. Son derece dikkatli olmamız gerekiyor. İsyan oldu mu, dervişlik de, zâkirlik de siliniyor.

Allah bizi haramlardan, günahlardan korusun… Kendine itaatle ömrünü süren, günlerini geçiren itaatli kullarından eylesin... İsyandan korusun... Tevfîkini refîk eylesin... Sevdiği amelleri işlemeğe muvaffak eylesin... Ümmet-i Muhammed'e faideli eylesin ki, bu devirde Ümmet-i Muhammed'in, müslümanların ciddi çalışmalarına çok ihtiyacı var. Yâni böyle

ihtiyacın çok olduğu bir devirde müslümanların gevşek durması çok fenâ oluyor. Son derece ciddiyetle, işin vahametini anlayıp ele almak ve İslâm için çalışmak lâzım!..

Allah hepimizi gayretli, çalışkan, himmetli müslümanlar eylesin. Çok sevap kazanmayı nasib eylesin... Cumalarınız mübarek olsun... Allah nice mübarek günlere erdirsin... Müslümanların dertlerini izâle eylesin... Sıkıntılarını feraha çevirsin... Hastalarımıza şifâ, dertlilerimize devâ, borçlarımıza edâ nasib eylesin... İki cihanda izzet, itibar, kıymet sahibi eylesin, mes'ud, bahtiyar eylesin...

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..*

16. 07. 1999 - AVUSTRALYA

2. ALLAH'IN HOŞLANDIĞI KİMSELER

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Ak-Televizyon izleyenleri ve Ak-Radyo dinleyenleri!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun... Allah hepinizden râzı olsun... İki cihanda muratlarınıza erdirsin... Cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin...

a. Allah Mağfiret Dileyen Kulundan Hoşlanır

Önce Hazret-i Ali Efendimiz RA'dan, mezheb imamı Ahmed ibn-i Hanbel'in naklettiği bir hadis-i şerifle başlayayım sohbetime... Müjdeli bir hadis-i şerif, herkese, hepimize sevinç verir bu haber. Peygamber Efendimiz SAS buyurmuş ki:[9]

يَعْجَبُ الرَّبُّ مِنْ عَبْدِهِ، إِذَا قَالَ: رَبِّ اغْفِرْ لِي ! وَيَقُولُ: عَلِمَ عَبْدِي، أَنَّهُ لاَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ غَيْرِي (حم. عن علي)

RE. 511/11 (*Ya'cebü'r-rabbü min abdihî, izâ kàle: Rabbi'ğfirlî! Ve yekùlü: Alime abdî, ennehû lâ yağfiru'z-zûnûbe gayrî*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Allah, Peygamber Efendimiz'in şefaatine erdirsin, Hazret-i Ali Efendimiz'le cennette buluştursun... Tabii rivayet edenler, kitaba yazanlar, okuyanlar, dinleyenler hep sevap kazanıyorlar. Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:

---

[9] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VII, s.174, no:2235; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.501, no:3446; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.97, no:753; Taberânî, *Dua*, c.I, s.250, no:786; Tirmizî, *Şemâil-i Muhammediyye*, c.I, s.191, no:234; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.20, no:132; İbn-i Asâkir, *Hadîs-i Erbaîn*, c.I, s.41; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.393, no:10275; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXIV, s.154, no:26855.

(*Ya'cebu'r-rabbü min abdihî*) "Rab kulunu beğenir, kulunun hareketini beğenir." *Yu'cibu*, Arapça'da şaşırmak mânâsına da gelebilir, taaccüb etmek mânâsına da gelir. Ama hayran olmak, beğenmek, sevmek mânâsına da gelir. *Min* harf-i cerriyle Türkçe'ye biraz aykırı gibi görünüyor. Yâni, Rab abdinden icâb eder, yâni şaşırır veya memnun olur, sever, hoşlanır mânâsına. *Min*'le kullanılması biraz Türkçe'nin bu mânâdaki fiille cümle kurma şekline ters düşebilir.

Arapça'da böyle şeyler vardır. Meselâ: (*Delevtü mine'l-bâbi*) deniliyor Arapça'da, "Kapıdan yaklaştım." Yâni kapıdan yana yakınlaştım mânâsına. "Kapıya yaklaştım" diyoruz biz, "-e" hâli ile kullanıyoruz, onlar "-den" hâli ile kullanıyorlar. Bunları mânâ iyi anlaşılsın diye söylüyorum.

(*Ya'cebü'r-rabbü min abdihî, izâ kàle: Rabbi'ğfirlî*) "Kul, 'Ey Rabbim, beni mağfiret eyle!' dediği zaman, Rab kulundan memnun olur, hoşnut olur, beğenir, sever kulunu..."

Rab ne demek? Sahip mânâsına kullanılıyor Arapça'da. Meselâ *rabbü'l-mâl*, mal sahibi; *rabbü'd-dâr*, ev sahibi gibi doğrudan doğruya mâlik, sahip mânâsına kullanılıyor. Tabii yaradanımız, Mevlâmız Allah-u Teàlâ Hazretleri, her şeyimizle, bütün varlığımızın her şeyiyle, her yönüyle, maddesiyle, mânâsıyla, her şeyine sahip. Sahibimiz, mâlikimiz, hàlikımız.

Bir de, *rab* kelimesi *terbiye* ve *ribâ* kelimeleriyle ilgili, o kökten gelmiş. Yâni bir varlığı basit durumdan alıp, besleyip, geliştirip, yükseltip, olgunlaştırıp, ilerletmek mânâsına. Tabii o da doğru. Çünkü kâinattaki bütün oluşumları olduran Allah-u Teàlâ Hazretleri... Biz küçücük bir bebek iken, hatta daha önceden bir hücre iken, bizi böyle milyonlarca, milyarlarca hücreden; hatta hücreler de atomlardan meydana geldiğine göre, rakamlarla ifade edilemeyecek küçük varlıklardan, Cenâb-ı Mevlâ, Rabbimiz, yaradanımız bizi yaratmış, geliştirmiş. Doğumdan önce bir gelişme var, bir de doğduktan sonra gelişme var... Küçük bir bebek nerede, yetişkin bir büyük nerede?..

Tabii bizi böyle besleyip geliştirdiği için o mânâsı da doğru. *Rabbü'l-àlemîn*'dir, *Rabbü'n-nâs*'tır, *Rabbü külli şey'in ve melîkühû*'dur Allah-u Teàlâ Hazretleri. Biz "Yâ Rabbi" deriz veya doğrudan doğruya "Rabbi" deriz. *Rabbi*, sonundaki *be* şeddeli esre,

mütekellim *ye*'si, yâni *benim* mânâsını ifade eden *ye* harfi düştüğü halde, gene *benim Rabbim* mânâsına gelir.

(*Ya'cebü'r-rabbü min abdihî izâ kàle rabbi'ğfirlî*) "'Ey benim Rabbim, beni mağfiret eyle!' dediği zaman, Allah o kulundan, öyle diyen kulundan hoşlanır." Neden hoşlanıyormuş? Hadis-i şeriften anlıyoruz ki: (*Ve yekùlü*) "Ve buyurur ki Allah-u Teàlâ Hazretleri: (*Alime abdî ennehû lâ yağfiru'z-zûnûbe gayrî*) 'Aferin, kulum benden başkasının günahları mağfiret etmediğini bildi.' der."

Tabii bu da bir şuurdur, bir idraktir. Çünkü bazı insanlar Allah'ın varlığını anlayamıyor, birliğini anlayamıyor, hikmetlerini anlayamıyor. Olayların onun kudretiyle, hikmetiyle olduğunu anlayamıyor. Çeşitli anlayışsızlıklar var, idraksizlikler var, bilgisizlikler var, cahillikler var... İnkârcılar var, haddini bilmezler, tanrı tanımazlar var... Her şeyi inkâr edenler var, nihilistler var, ateistler var... Artık bu fikir tarihinde, felsefe, tefekkür, düşünce tarihinde çeşitli cereyanlar tâ ilk çağlardan beri mevcut olmuş. Tabiatçılar var, panteistler var...

Bunların hepsi bir anlayış ama, doğru değil. Doğrusu; yeri göğü böyle hikmetle, böyle düzenle, böyle mükemmellikle, böyle güzellikle yaratan Rab. Onun için burada Rab kelimesi kullanılmış. Yâni bu hâle getiren, düzenleyen, geliştiren, büyüten, bu olgun seviyesine ulaştıran yüce Yaradanımız...

Bunu anlayabilmek, Allah'ın da hoşuna gidiyor. Çünkü, Allah-u Teàlâ Hazretleri kullarını bu dünyaya imtihan için göndermiştir. İmtihanın ana noktası da Cenâb-ı Hakk'ın varlığını anlayabilmektir. Evet, her şeyin varlığı böyle insanların alıştığı şekilde, gözünün önünde olmayabiliyor. Meselâ, tabağın içinde elma varsa, masanın üstünde, sofrada... Adam anlıyor:

"—Tamam. Karşımda masa var, masanın üstünde tabak var, tabağın üstünde elma var."

Ama her şey böyle görünmüyor. Meselâ elektrik görünmüyor ama, elektrik de var. Kuvvet var. Yer çekimini bir çok insanlar çağlar boyunca anlayamamışlar da, sonradan bazı alimler bulmuşlar, fizikçiler bulmuşlar; yer çekimi var. Bizim yer yüzünde durmamız neden? Yer bizi kendisine çekiyor, *gravite* dediğimiz yer çekiminden dolayı biz fezaya dağılıp gitmiyoruz. Halbuki dönen

şeylerin merkezkaç kuvveti vardır. Ama kütlelerin de çekimi vardır. Bunlar hep ileri insanların bildiği, alimlerin, fizikçilerin bildiği şeylerdir. Belki hâlâ tahsil görmemiş avamdan insanlar anlayamaz ama, bu böyledir.

İşte Cenâb-ı Hakk'ın varlığını anlamak da, biraz yüksek bir duygudur. Bilgin olmak lâzım, àrif olmak lâzım, sağlam düşünen insan olmak lâzım! O anlar.

İnkâr ediyor... İnkâr ediyorsun ama inkârcılık bilime aykırıdır, çünkü kâinattaki düzeni izah edemezsin. Kâinatın nasıl oluştuğunu izah edemezsin. Çünkü hiçbir şey sebepsiz olmuyor. O sebep, asıl sebep —*illet-i ûlâ* der eski müslüman hakimler, filozoflar, feylesoflar— asıl sebep, ilk sebep, varlığın mebdei işte Cenâb-ı Mevlâ... O yarattığı için var. Onu ikrar etmezsen, kabul etmezsen, anlamazsan, kâinatı da anlayamazsın, izah edemezsin.

Bunlar uzun uzun müzâkere edilmiştir felsefe kitaplarında... Avrupalılar da istifade etmişlerdir bizim alimlerimizin bu konulardaki fikirlerinden... Gazâlî'lerden, İbn-i Rüşd'lerden, böyle büyük düşünürlerimizden Avrupa çok etkilenmiştir. Onların kendi filozoflarının söylemiş gibi kitapların yazdığı pek çok şeyin arkasında, aslında İslâm alimlerinin o konudaki asıl bilgileri vardır.

Meselâ, bize kan deverânını, yâni insanın vücudunda kan damarları olup da kanın devrettiğini, kalbden ciğere, ciğerden kalbe, kalbden vücuda, vücuttan tekrar kalbe... Böyle büyük dolaşım, küçük dolaşım diyoruz. Bunu İspanyalı müslüman alimlerden Avrupalılar öğrendiler. Ondan sonra bir isim söylediler, "Falanca buldu..." Halbuki müslümanlar bulmuştu.

Amerika'yı da ilk önce müslümanlar buldu. Gemilerle gittiler, geldiler nice defalar. Haber getirdiler, coğrafya kitaplarına yazdılar. Kristof Kolomb da İspanya kraliçesinin huzuruna çıktı:

"—Müslümanlar gidip geliyorlar, şuraya biz de gidelim!" dedi.

Gemide isyan çıktığı zaman, günlerce yolculuk esnasında:

"—Müslümanlar doğru söylerler, yalan söylemezler, kitaplarına yazmışlar, böyle bir şey var, sabredin! İşte bir zaman gelecek, bu deniz bitecek, karaya ulaşacağız..." filân diye, gemide isyan çıkacakken teselli verdiğini, onların kitapları yazıyor.

Sonra Amerika'ya gittikleri zaman, orada hazır yerleşmiş insanlar buldular. Oralarda Arap yazısıyla yazılı paralar bulundu. Bunların hepsi saklanıyor:

"—Amerika'yı Kristof Kolomb keşfetti." diyorlar; yanlış.

"—Kan deverânını Harvey buldu." diyorlar; yanlış... Yâni saklıyorlar, gizliyorlar.

Çiçek aşısını bilmiyorlardı eskiden. Ülkelerinde çiçek hastalığı salgını oluyordu ve bir şehre geldiği zaman, şehrin büyük kısmını alıp götürüyordu; üçte birini, yarısını... Çiçek hastalığından kurtulamıyorlardı, ölüyorlardı. Çok bulaşıcı bir hastalıktı. Ama o zaman Osmanlılarda, Kafkasya'da hacı teyzeler, yaşlı teyzeler çiçek aşısı yapıyorlardı Çocukların kollarını cırt cırt çiziyorlardı ve bu hastalık ölüm getiren bir salgın olmuyordu. Vücutta, gözde körlük, yüzde çukurlar, çopurluk meydana getiren korkunç bir hastalık olmuyordu. Yâni çok hafif geçiyordu, bitiyordu.

Dediler ki:

"—Çiçek aşısını Edvard Jener buldu."

Hayır! Müslümanlardan öğrendiler. Hatta Fransa'da papazlar ayağa kalktı:

"—Siz müslüman adetlerini buraya sokuyorsunuz, olur mu öyle şey?" diye ama, sonunda hepsi kabul etti.

İngiltere kraliçesi ilk önce mahkûmlar üzerinde uygulattırdı, "Dur bakalım, şu müslümanların adeti nasılmış?" diye. Ondan sonra kendi çocuklarını aşılattı, ahâli taassubla reddederken...

Yâni, her şey tam söylenmiyor. Büyük alimlerimizden çok istifade etmişler. Onların fikirlerini okumuşlar. Hâlâ okuyorlar. Hatta müslüman olmuş bir Amerikalı demiş ki bizim arkadaşlara:

"—Siz kendi medeniyetinizin tarihini iyi okuyun! Sizin medeniyetinizin dairesi içinde, çağları içinde, hudutları içinde çok büyük insanlar, çok büyük mütefekkirler yetişmiş. Ben onları okuyorum, siz de okuyun!" diyor.

Yâni batılı bir müslüman olmuş kişi, paslı ama gevşek, müslümanlığın kıymetinden haberdar olmayan bir bilgisiz müslümana nasihat etmiş böyle, demiş ki:

"—Siz büyüklerinizi okuyun! Ben, İmam Şâtibî'yi okuyorum şimdi, hayranım!" demiş.

Ama ötekisi İmam Şâtibî'yi bilmiyor. Yâni, bizim Türkiye'de de kaç kişi bilir şu anda İmam Şâtibî'yi?..

Tabii el-hamdü lillâh, imam-hatip okulları, yüksek İslâm enstitüleri, ilâhiyat fakülteleri İslâm'ı bilen, eski yazıyı bilen, Osmanlıca'yı bilen, tarihi bilen insanların yetişmesine sebep oldu. Onlar biraz yüzümüzü güldürdüler. Yâni, bu koyu cahillikten kurtuldu halkımız. Yoksa onlar da, işte bu İspanya'daki ve sâiredeki gibi olacaklardı. Unutacaklardı yâni, kendi değerlerini bilemeyeceklerdi.

Ben hatırlıyorum, imam-hatip okulları ilk kurulduğu zaman münazaralarda, bilgi yarışmalarında hep birinci oluyorlardı. Eskiden İstanbul'un meşhur bir valisi vardı, Fahrettin Kerim Gökay diye, hem vali, hem belediye başkanıydı. Boyu küçük diye karikatürlerde öyle çizilirdi ama profesördü, yüksek bir kişiydi, bilgili bir kimseydi. Altın saat verdiğini hatırlıyorum ben.

Şimdi profesör olan bazı kardeşlerimiz, o zaman imam-hatip okulunda öğrenci olmuşlardı. Ateş gibi, böyle gayet güzel öğrencilik yapıp başarılı oluyorlardı. Çok faydalı insanlar yetiştirdi bu okullar. İmam-hatip okulları, yüksek İslâm enstitüleri, iki fakülte bitiren çok çok değerli insanlar yetiştirdi. Çok büyük bir hizmet... Çok değerli, çok faydalı, çok milletimizin yüzünü güldüren müesseseler idi.

Tabii bilenler vardır, çoğalmıştır şimdi ama, dünyada umûmiyetle reklamı, yayını, propagandayı elinde bulunduranlar gerçekleri saklayabiliyorlar veya çarpıtabiliyorlar. Ya da kendilerini çok göklere çıkartıp haddinden fazla, lâyık olduklarından çok fazla hayranlık celbediyorlar. Yahut da, iyileri çok kötüleyip onları yerin dibine batırıyorlar. Ama işin aslı öyle değil.

Tabii yurt dışına çıkan, Amerika'da okuyan, İngiltere'de okuyan kardeşlerimiz var bizim tanıdığımız. Almanya'da doktora yapan kardeşlerimiz var. Onlar oralarda dünyayı Türkiye'nin dar çerçevesinin dışında, biraz daha ayrı manzaradan gördüler. Dünyanın başka yerlerinden gelmiş müslümanlarla tanıştılar. Orada yüksek tahsil yaptıklarından, Avrupa'yı da tanıdılar. İslâm'ın hak din olduğunu, çok güzel olduğunu, Avrupalıların bile

İslâm'ı beğendiğini; beğenenlerden çok cesur olanların, durumu müsait olanların müslüman olduğunu; bazılarının da bazı bağlardan, engellerden dolayı hak din olduğunu kabul etmekle beraber, müslümanlığa fiilen adım atıp girmediklerini gördüler ve İslâm'ın kıymetini öyle anladılar.

Amerika'da bizim arkadaşlara bir papaz demiş ki:

"—Biz biliyoruz, evet, İslâm hak dindir, Hazret-i Muhammed hak peygamberdir ama, işte ne yapalım? Bu ülkenin şartlarına göre biz de hizmeti böyle götürüyoruz..." filân gibi bir söz söylemiş.

Bütün bunları niçin söylüyoruz?.. Bazı insanlar, Allah'ın varlığını, birliğini anlayamıyor ama, anlayamamaları onların kusurları. Anlayanlar, derin derin düşünüp bulanlar da var tabii. "*Arayan Mevlâsını da bulur, belâsını da bulur.*" demiş atasözümüz.

Bizim ülkemizde de böyle kerametleri zahir evliyâullah, tarihte nice mübarek insanlar, bütün cihanın hayran olduğu kimseler var. Mevlânâlar, Yunuslar gibi uluslararası büyük müslümanlar var, şöhretler var. Evliyâullah, kerametlerini herkes biliyor. İşte onlar Mevlâsını, Rabbini bulup kavuşmuş, onun sevgisini rızasını kazanmış insanlar oluyorlar. O da yüksek bir idrak işte. İdrakliler var, idrak edebilenler var, edemeyenler var. Arayanlar var, aramayanlar var. Aradığını bulanlar, bulduğuna kavuşanlar da var.

Allah-u Teàlâ Hazretleri ma'rifetli olanı, ma'rifetullaha sahip olanı seviyor. Burada da buyuruyor ki:

"—Kulum benden başkasının günahını affedici olmadığını bildi, aferin!" diyor ve beğeniyor kulunu, seviyor.

Halbuki kul suçlu da, suçlu olduğu için, (*Rabbi'ğfirlî*) "Yâ Rabbi benim günahım var, beni mağfiret eyle, affeyle!" diyor. Allah onun günahına bakmıyor da, kendisinin Rab olduğunu anlayıp, kendi dergâhına yönelmesine, kendisinden af dilemesine bakarak onu seviyor ve ondan hoşnut oluyor, beğeniyor. Bu çok önemli aziz ve muhterem kardeşlerim! Bazı insanlar bu önemli noktayı kavrayamıyorlar. Yâni Cenâb-ı Hak, ne kadar günahkâr olursa olsun kul tevbe etti mi, mağfiret diledi mi hoşnut olur, sever.

Onun için ey kardeşlerim, ey hayatında çeşitli hataları yapmış olan dinleyiciler!.. Evet, hata yapmamak daha iyi; keşke melek gibi yaşasaydık, melek gibi çocukluğumuz olsaydı, delikanlılığımız olsaydı. Ondan sonra, melek gibi bir evliliğimiz olsaydı, melek gibi bir olgunluk çağımız olsaydı... Pür-nur bir ihtiyar olsaydık...

Ama öyle olmuyor. İnsanoğlunun çeşitli hataları, kızgınlıkları, kusurları, dargınlıkları, günahları oluyor. Anasına isyan ediyor, kardeşiyle darılıyor, babasına evlâtlık yapmıyor veyahut hanımına sadakat göstermiyor. Evlâdına babalık vazifesini yapmıyor, eve gelmiyor, kumara, içkiye parayı yatırıyor, kadıncağızı dövüyor... Yâni olabiliyor bunlar, hayatta görülüyor. İyi şeyler değil ama görülebiliyor...

"—Pekiyi, hata etmiş olan bir insan ne olacak? Yâni battı mı, mahvolmuş mu oldu?.."

Hayır! Tevbe ederse, hatasını anlarsa, Allah'a yönelirse, mağfiret dilerse; Allah affediyor. Bunu bilin ey dileyiciler! Ey hata işlemiş olan kardeşlerim, ümitsizliğe düşmeyin! Hatta ümitsizliğe düşmek, yâni "Allah artık beni affetmez!" demek haram.

Erenköy'de birisi vardı. Erenköy'de deniz kenarına gitmiştik biz küçüklüğümüzde. Feylesof gibi bir adamdı, derin derin konuşuyordu. Ondan duymuştum çocukluğumda, diyordu ki:

"—Allah beni affetmez, çok günahım var!.."

Böyle bir söz söylemek hiç doğru değil. Çünkü Allah'ın kimi affedip affetmeyeceği kulun kararlaştıracağı bir mesele değil. Bilakis, Allah Kur'an-ı Kerim'de günahları affedeceğini bildiriyor. Ama kendisini bileni, kendisine inananı, kendisine iman edeni seviyor.

Kendisini bulamayan o kadar dangalak, o kadar cahil, o kadar uzak... Pekiyi bu nimetleri sana kim veriyor, bu hayatı kim verdi?.. Öldükten sonra kimin huzuruna gideceksin? Bunları düşünmeyene de; "Sen imtihanı kazanamadın!" diyor. Lâyık olduğu muameleyi yapıyor ona.

b. Günahkârların Azabı

Hattâ Enes RA'dan rivayet edilmiş, bu konuyu sanıyorum bir yönden daha tamamlayacak bir diğer hadis-i şerif:[10]

يُعَذَّبُ الْمُذْنِبُونَ فِي النَّارِ، عَلٰى قَدَرِ نُقْصَانِ إِيمَانِهِمْ

(ك. في تاريخه عن أنس)

RE. 512/1 (*Yuazzebü'l-müznibûne fî'n-nâr, alâ kaderi nuksàni îmânihim.*) diyor Peygamber SAS Efendimiz.

Bunu dikkatle dinleyin lütfen! Farkı anlayarak, yâni farklılığı anlayarak zihninize alın, hafızanıza nakşedin bu hadis-i şerifi!.. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

---

[10] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs,* c.IV, s.206, no:6626 ve c.V, s.538, no:9017; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXV, s.367; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.54; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.239, no:1067; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.636, no:39552; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXIV, s.155, no:26859.

(*Yuazzebü'l-müznibûne fî'n-nâr*) "Günahkârlar, günah işlemiş olanlar, *zenb* işlemiş olanlar, *müznib* kullar cehennem ateşinde azaba uğratılırlar, azablarını çekerler, cezâlarını çekerler, görürler." Ama bundan sonrası ilginç: (*Alâ kaderi nuksàni îmânihim*) Yâni, günahlarından dolayı demiyor da Peygamber SAS Efendimiz; "İmanlarındaki noksanlıklarından dolayı, o miktara göre, noksanlığın derecesine göre azabı az veya çok olur. Ondan azab görürler." diyor. Yâni, imanın olması önemli. İmanın noksanlığı asıl felâket... Bunu herkesin anlaması lâzım!..

Şimdi eğitimler çok çeşitli. Rusya'da öyle eğitim vardı ki, "Din afyondur, dinlerin aslı esası yoktur." diyordu, hepsini siliyordu. Yâni, "Tanrı yoktur." diyordu. Bunlar mektepte okutulan şeylerdi.

Onların o dinsizliği, yâni tanrı bile tanımamaları, komünistliği, ateistliği, inkârcılığı, olumsuzluğu çeşitli kitaplarla, çeşitli propagandalarla, çeşitli telkinlerle, çeşitli çalışmalarla başka ülkelere de sıçrıyordu. Meselâ, Afganistan'a da sıçramıştı. Çünkü Afganistan'dan bazı insanlar gidiyor, Moskova'da tahsil görüyordu. Hadiii, o fikirleri aldılar, Afganistan'a ulaştırdılar. İşte Babrak Karmal gibi yöneticiler geldi, geçti, biliyorsunuz. Afganistan'ı felâkete sürükleyen insanlar... Çeşitli ülkelerde o akımlara kapılmış insanlar oluyor.

Sonra meselâ biliyorsunuz, Fransa'da meşhur filozof Roce Garudi, ilk önce sosyalist olmuş, komünist olmuş. Ama ondan sonra, onu da iyice tanıdıktan sonra, o konuda kitap yazdıktan sonra, İslâm'ın hak din olduğunu anlayıp İslâm'a gelmiş.

Evet, yâni imanın noksanlık derecesine göre, noksanlığının miktarına göre cehennemde günahkârlar ondan azab görüyor. Tabii bu ne demek? Biraz da şu yönünü hatırlatalım işin: İnsan günahı neden işliyor?.. Günah işlediği sırada, insanın imanı içinde durmuyor. O anda iman ona hakim değil, başının üzerinde... Günahı işliyor, ondan sonra aklı başına geliyor. Aslında o günahı yapmayı, o hırsızlığı, o şiddeti, o zulmü, o haksızlığı, o günahı işlemeyi imanı engelleyecekti. O anda iman gidiyor, o anda imandan sıyrılıyor, daha doğrusu iman ondan çıkıp gidiyor; o günahı işliyor. Ondan sonra aklı başına geliyor. Ondan dolayı da ahirette cezasını çekiyor.

Çünkü, eğer “Affet beni yâ Rabbi! Hata ettim.” derse, Allah’ı bilip de iman edip de affını dilerse, Allah affedince, o zaman günah siliniyor. Oradan da anlayabiliriz işin mâhiyetini aziz ve sevgili kardeşlerim!

Onun için imanınızı sağlam tutmaya çok dikkat edin. İslâm’a sımsıkı sarılın. Yâni, Yunus Emre’nin sözü var:[11]

---

[11] Şiirin tamamı:

Aşkın aldı benden beni
Bana seni gerek seni
Ben yanarım dünü günü
Bana seni gerek seni

Ne varlığa sevinirim
Ne yokluğa yerinirim
Aşkın ile avunurum
Bana seni gerek seni

Aşkın aşıklar öldürür
Aşk denizine daldırır
Tecelli ile doldurur
Bana seni gerek seni

Aşkın şarabından içem
Mecnun olup dağa düşem
Sensin gün be gün endişem
Bana seni gerek seni

Sufîlere sohbet gerek
Ahilere ahret gerek
Mecnunlara Leyla gerek
Bana seni gerek seni

Eğer beni öldüreler
Külüm göğe savuralar
Toprağım anda çağıra
Bana seni gerek seni!

Yunus’dürür benim adım
Gün geçtikçe artar odum
İki cihanda maksudum
Bana seni gerek seni!

Eğer beni öldüreler,
Külüm göğe savuralar,
Toprağım anda çağıra:
Bana seni gerek seni!

"Eğer beni öldürseler, yaksalar, küllerimi havaya savursalar, gene küllerimin zerreleri bile, 'Yâ Rabbi ben seni istiyorum, ben seni istiyorum!' der." diye şiiri var ya... Onun gibi àşık-ı sàdık olmak lâzım! Yâni, sadâkatli müslüman olmak lâzım! İmanın hak olduğunu, Allah'ın varlığını, birliğini, Peygamber Efendimiz'in hak peygamber olduğunu anladıktan sonra, sadâkatsiz, dönek, vefâsız olmamak lâzım!

Ateşten hendekler yapmışlar, eski ümmetleri ateşten hendeklere atmışlar, çeşitli işkencelere uğratmışlar. Kitaplar yazıyor; bazı peygamberleri, meselâ Zekeriyya AS'ı testereyle biçmişler, eziyet etmişler. Yahya AS'ı şehid etmişler. Yâni, insanın canı gitse bile, imandan vazgeçmemesi lâzım!

Şehidin çok kıymeti var. Yâni böyle şehid olarak ölmek de çok büyük bir nimet. Çünkü:[12]

يَشْفَعُ الشَّهِيدُ فِى سَبْعِينَ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

(د. طب. ق. عن أبي الدرداء)

---

[12] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.19, no:2522; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.517, no:4660; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.164, no:18308; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.IX, s.49, no:1847; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXII, s.222; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.480, no:8824; Ebü'd-Derdâ RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.326, no:3299; Ebû Hüreyre RA'dan. İbn-i Sa'd, *Tabâkâtü'l-Kübrâ*, c.III, s.406; Süheyl ibn-i Amr RA'dan. Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.188; no:1163; Ukbe ibn-i Âmir RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.704, no:11151; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXIV, s.135, no:26809.

RE. 511/3 (*Yeşfeu'ş-şehîdü fîseb'îne min ehli beytihî yevme'l-kıyâmeh*) "Kıyamet gününde şehid, kendi ailesinden, yakınlarından, akrabasından yetmiş kişiye de şefaat edecek."

Şefaat de haktır. Peygamber Efendimiz'in şefaati haktır, gerçektir, olacak, muhakkak. Şehidlerin şefaati haktır, gerçektir, muhakkak vukù bulacak ahirette. Alimlerin, mürşid-i kâmillerin, üstazların şefaati haktır, olacak, muhakkak olacak. Allah-u Teàlâ Hazretleri o sevgili kullarının şefaatini kabul edip, günahkârlardan dilediklerini, lâyık olanları afv ü mağfiret edecek, aziz ve sevgili kardeşlerim!

Evet, bu kadar uzun uzun dikkatle üzerinde durduk. İmanınıza sahip olun! İman bir büyük kıymetli cevherdir. Bu cevherin hırsızları çoktur. O cevheri, çok kıymetli olduğu için elinden almak isterler. Kadrini kıymetini bilmeyen insanın elinden de, çeker alırlar. Onun için, o cevheri o hırsıza, herhangi bir iman hırsızına kaptırmamak lâzım!

İmanı iyi korumak lâzım, iyi muhafaza etmek lâzım! Kalbinin derinliklerinde saklamak lâzım! Aklının, kafasının tâ en derin, en güzel yerine, en sağlam yerine yerleştirmek lâzım! İmanın çok önemli olduğunu bilmek lâzım! İslâm'ın bir kurtuluş reçetesi olduğunu bilmek, İslâm'a sımsıkı sarılmak lâzım!..

Maalesef, eğitim farkları insanları tarihî değerlerimizden uzaklaştırıyor. Tarihte denenmiş, beğenilmiş kıymetlerimizi harcattırıyor. Şimdi karşımda, Osmanlı tarihini anlatan kitaplar var kütüphanemde... Ciltlerle kitaplar var, çok kıymetli araştırmalar var. İslâm tarihiyle ilgili ciltlerle eserler var karşımda... İslâm insanı mükemmel insan yapıyor, insân-ı kâmil yapıyor. Böyle palavra değil, lafla değil, dışı süslü, içi kirli değil, içi kokmuş değil, dışı parlak kalbi fesat insan değil. Bilmem ütülü pantolon giymiş, papyon kravat takıp da hazineyi soyup soğana çevirenler gibi değil.

İşte İslâm ülkelerinin hâl-i pürmelâli, yâni üzüntü verici halleri... Maalesef ahaliler sömürülüyor. Bazı insanlar büyük haksızlıklar yapıyor ve o haksızlıkların da hesabı, bilmiyorum bu dünyada kim tarafından, ne zaman sorulacak?.. Ahirete mi kaldı?.. Bazen çalan çaldığıyla kalıyor. Filipinler'de Markos öldü,

bilmem ne kadar serveti çıktı Amerika'da. Bilmem Endonezya'da Suharto devrildi, damadının bilmem ne kadar serveti konuşuluyor. Allah müslümanları her türlü şerlerden ve şerlilerden korusun... Bir de şuur sahibi eylesin...

Tabii böyle kötü yöneticiler ve haydutlar, hırsızlar, çeteler olunca, aynı zamanda İslâm'ı doğru düzgün yaşamak, uygulamak da zor hale geliyor. Baskılar oluyor. Dinini, vicdanının râzı geldiği, düşündüğü, kararlaştırdığı şekilde uygulayamaz duruma düşebiliyor insanlar. Allah bizi her türlü hayırlara erdirsin dünyada ve ahirette; ve her türlü şerden korusun, yine dünyada ve ahirette...

c. Allah'ın Hoşlandığı Üç Kimse

Bir hadis-i şerif daha okuyup sohbetimi tamamlamak istiyorum. Ebû Saîd el-Hudrî Hazretleri'nden rivayet olmuş. Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:[13]

يَضْحَكُ اللهُ إِلَى ثَلاَثَةٍ: الْقَوْمُ إِذَا صَفُّوا فِي الصَّلاَةِ، وَإِلَى الرَّجُلِ يُقَاتِلُ وَرَاءَ أَصْحَابِهِ، وَ إِلَى الرَّجُلِ يَقُومُ فِي سَوَادِ اللَّيْلِ (ش . وابن جرير عن أبي سعيد)

RE. 511/6 (*Yadhakü'llàhu ilâ selâsetin*) "Allah üç zümreye, üç durumdaki kişilere, şu anlatılacak üç durumda olanlara güler. Yâni hoşnut olur, sever onları:

---

[13] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.80, no:11778; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.285, no:1004; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.1, s.309, no:3538; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.285, no:911; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Teheccüd ve Kıyâmü'l-Leyl*, c.I, s.400, no:355; İbn-i Ebî Asım, *Cihâd*, c.I, s.395; İbn-i Ebî Àsım, *es-Sünneh*, c.II, s.77, no:455; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.154; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.852, no:43390; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXIV, s.142, no:26827.

1. (*El-kavmü izâ saffû fi's-salâh*) "Namaz kılmak için insanlar saf bağladıkları zaman, Cenâb-ı Hakk'ın divanına, dergâhına yönelip, imam önde saf bağladılar. Allah sever, güler." Yâni, gülmek ne zaman oluyor?.. Sevince oluyor. "Cenâb-ı Mevlâ o kullarına güler, sever."

Namazı kılmak tabii iki şekilde olur. Ya evinde kılarsın, ya da gidip camide cemaatle kılarsın. Cemaatle kılmanın sevabı, eğer mahalle camiinde kılarsan yirmi yedi kat sevap... Cuma namazı kılınan camide kılınırsa, elli kat sevap... Dağın başında kılarsa, onun da sevabı fazla. Onunla ilgili bir hadis daha okumak istiyorum.

Namazları kılın, cemaatle kılın! Camiler mahzun, minareler mahzun olmasın, tıklım tıklım dolsun... Herkes namazını kılsın, sevabını kazansın, dinini de öğrensin. Sonra:

2. (*Ve ile'r-racüli yükàtilü verâe ashàbih*) "Ve arkadaşlarının ötesinde cihad eden adama, mücâhid kişiye, kahraman kişiye de Allah güler." Yâni, arkadaşları geride kalmış, bu daha ileriye

gitmiş. Korkmuyor düşmandan, cihad etmeye devam ediyor. Cesur ve arkadaşlarından da ileride... Onu da sever.

Yâni, insan sağına bakar, soluna bakar herhalde, beraber saldırmayı düşünür. Böyle tek başına, etrafını düşman çevirmiş bir vaziyette olmaktan herkes çekinir ama, bu aslan gibi atılmış. Allah onu da sever; iki…

3. (*Ve ile'r-racüli yekùmu fî sevâdi'l-leyl*) "Ve geceleyin kalkıp, gecenin karanlığında uykusunu bırakıp kalkan kişiye de güler, sever." O neden kalktı tabii? Abdest alıp, namaz kılmak için kalktı. Zaten geceleyin kalkmaktan murad, gece namazına kalmak demektir. *Kıyâmü'l-leyl* demek, *teheccüd* namazı kılmak demek.

O da önemli. Çünkü insan bu benim anlattığım derin tefekkürleri, ince mânâları düşüne düşüne bulur. Geceleyin namaz kılıp, zikredip düşündüğü zaman da, çok feyizli olur ve sonuçta çok güzel düşer.

Onun için, bunların hepsini yapmaya çalışmalı!.. Yâni, namazı cemaatle kılmaya çalışmalı, İslâm'a hizmette en önde gitmeli, geride kalmamalı! Savaş olursa, savaşta da düşmandan kaçmamalı, aslanlar gibi cihad etmeli! Geceleyin de kalkıp, Mevlâsına tazarrû ve niyâz eylemeli!..

d. Dağda Ezan Okuyup Namaz Kılmak

Üçüncü hadis-i şerif, Ahmed ibn-i Hanbel, Ebû Dâvud, Neseî, Taberânî, Beyhakî gibi kaynaklarda, Ukbetü'bnü Àmir RA'dan rivayet edilmiş:[14]

---

[14] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.385, no:1203; Neseî, *Sünen*, c.II, s.20, no:666; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.157, no:17478; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.IV, s.545, no:1660; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVII, s.301, no:833; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.405, no:1764; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.507, no:1630; Ukbe ibn-i Àmir RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.461, no:18948; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXIV, s.154, no:26856.

يَعْجَبُ رَبُّكَ مِنْ رَاعِي غَنَمٍ ، فِي رَأْسِ شَظِيَّةٍ بِجَبَلٍ ، يُؤَذِّنُ لِلصَّلاَةِ وَيُصَلِّي ، فَيَقُولُ اللهُ عَزَّوَجَلَّ: اُنْظُرُوا إِلَى عَبْدِي هذَا ! يُؤَذِّنُ وَيُقِيمُ لِلصَّلاَةِ ، يَخَافُ مِنِّي ؛ قَدْ غَفَرْتُ لِعَبْدِي ، وَأَدْخَلْتُهُ الْجَنَّةَ (حم. د. ن. ص. طب. ق. الكجي عن عقبة بن عامر)

RE. 511/10 (*Ya'cebü rabbüke min râî ganemin, fî re'si şaziyyetin bi-cebelin, yüezzinü li's-salâti ve yusallî, feyekùlü'llàhu azze ve celle: Unzurû ilâ abdî hâzâ, Yüezzinü ve yukîmü li's-salâh, yehàfu minnî; kad gafartü li-abdî, ve edhaltühü'l-cenneh.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Birinci hadis-i şerif, Cenâb-ı Hakk'ın sevip beğendiği, hayran olduğu, hoşlandığı kişiden bahsetmişti. Neydi konu?

"—Yâ Rabbi affet!" derse, Allah o kulu sever;

“—Bak, bu kulum benden başkasının günahı affetmediğini anladı.” diye ondan hoşnut olur, demişti Hz. Ali Efendimiz’in rivayet ettiği hadis-i şerifte. Bu da öyle başlıyor yine:

(*Ya’cebü rabbüke*) “Senin Rabbin beğenir...” Kimi beğenir? (*Min râî ganemin*) “Koyun güden bir çobanı beğenir senin Rabbin.” diye hitap ediyor. (*Fî re’si şaziyyetin bi-cebelin*) “Dağda, bir yüksek mıntıkada...”

Şaziyye, şazâyâ diye çoğulu geliyor; *el-mahallü’l-mürtefi’* mânâsına kullanılıyor. Nadir kelime olduğu için, Arapça bilen kardeşlerimize bilgi vermiş olalım. *Tı*’ya benzeyen *zı* ile... “Bir dağda, bir yüksek yerin başında koyun güden bir kimseyi Allah sever, hoşnut olur ondan.”

Ne yapıyor o şahıs?.. (*Yüezzinü li’s-salâti ve yusallî*) “Namaz için ezan okuyor, dağın başında...” Yâni köyde değil, kasabada değil, şehirde değil; koyunları var... Mecbur da tabii, o koyunlara bakacak bir çoban lâzım! “Namaz için ezan okuyor, (*ve yusallî*) sonra namaz kılıyor.” Ezanı tabii yüksek sesle okuyor.

(*Feyekùlü’llàhu azze ve celle*) “Onun böyle yapması üzerine, Aziz ve Celîl olan Allah-u Teàlâ Hazretleri buyurur ki:

(*Ünzurû ilâ abdî hâzâ*) ‘Şu benim kuluma bakın! (*Yüezzinü*) Ezan okuyor, (*ve yukîmü li’s-salâh*) ve namazı güzelce kılıyor, (*yehâfu minnî*) benden korktuğu için...” Kimse görmediği halde, gösteriş yok, bir şey yok. Namaz vakti gelince, ‘Aman namazımı geçirmeyeyim, namazımı kılayım!’ diye emrimi tutmak için, benden korkarak bu ibadetini yapıyor. (*Kad gafartü li-abdî*) Ben bu kulumu mağfiret ettim, (*ve edhaltühü’l-cenneh*) ve cennetime dahil eyledim, cennetlik eyledim!’ der.” diyor.

Tabii aziz ve muhterem kardeşlerim, insanın işi olabilir, çeşitli şartlar olabilir, bunu da unutmayın! Ezan okuduğunuz zaman, sizin görmediğiniz varlıklar sizin yanınıza gelir. O dağ başında yalnız kıldığınız namaz, yalnız değildir. O ezanı duyanlar, hattâ meleklerden ayrı dağlar, taşlar, ağaçlar, topraklar... Hepsi o ezanı okuyana şahit olacaklar kıyamet gününde “Bu kul ezan okudu.” diye. Çok sevap kazanır.

Onun için dağda bayırda, kırda şehirde, köyde kasabada, yaylada, mezrada; neredeyseniz Allah’a karşı kulluk vazifenizi

güzel yapın! Namaz dinin direğidir. Namazlarınızı ihmal etmeyin! Dininize sımsıkı sarılın! İslâm çok güzel bir din... Aman imtihanları kaybetmeyin!..

Allah yardımcınız olsun, yardımcımız olsun... Cenâb-ı Hak tevfîkini cümlemize refîk eylesin... Cümlemizi yolunda dâim, zikrinde kàim, ibadetine müdâvim eylesin... Allah gönüllerinizin muratlarını sizlere lütfuyla, keremiyle bahşeylesin, ihsân eylesin, ikrâm eylesin, aziz ve sevgili izleyiciler, ve dinleyiciler!..

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

23. 07. 1999 – AVUSTRALYA

3. DİNİMİZİN GÜZELLİĞİ

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Ak-Televizyon izleyenleri ve Ak-Radyo dinleyenleri! Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun...

Bu *televizyon* ve *radyo* sözlerini sevmiyorum. Henüz onlar için daha bir yeni isim koyamadık ortaya... Kazakistan Türkçesi'nde gàlibâ *ünalgı* ve *sınalgı* diye kelimeler varmış. Artık biz de elbirliği ile bir şeyler düşünelim!

a. Hayvanlara Merhamet Etmek

Bu akşam *Râmûzü'l-Ehàdîs*'in 444. sayfası nasîbimiz. Oradaki hadis-i şeriflerden okumak istiyorum. Okumak istediğim birinci hadis-i şerifi Abdullah ibn-i Ömer, Hazret-i Ömer Efendimiz'in oğlu Abdullah rivayet etmiş. Hâkim *Müstedrek*'inde kaydetmiş. Kısa bir hadis-i şerif. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:[15]

مَنْ مَشٰى عَنْ رَاحِلَتِهِ عَقَبَةً ، فَكَأَنَّمَا أَعْتَقَ رَقَبَةً

(ك. عن ابن عمر)

RE. 444/11 (*Men meşâ an râhiletihî akabeten, fekeennemâ a'teka rakabeten*)

Kısa bir söz, ama anlamı güzel. Diyor ki Efendimiz SAS:

(*Men meşâ an râhiletihî*) *Meşâ*, yürümek demek. *Râhile* de, insanın üzerinde yolculuk yaptığı, kendisini taşıyan bineği demek. "Bineğinden inip yürürse bir insan..." Yâni, bineğinin üstünde gitmiyor, bineğinden iniyor, yürüyor. Neden yürüyor?.. (*Akabeten*)

---

[15] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.205, no:7912; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVI, s.299, no:7344; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.381, no:662; Ebü'd-Derdâ RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.125, no:24991, 24992; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.450, no:23991.

"Bir yokuş var, bir eşik var, iki dağın arasında aşılacak bir yer var; oraya *akabe* derler.

Hattâ Minâ Vâdisi ile Mekke-i Mükerreme tarafındaki Ebtah Vadisi arasında yer aldığı için, Büyük Şeytan'ın olduğu yere *Cemretü'l-Akabe* denir. Oranın sağ tarafı da, sol tarafı da dağ idi, orası yüksekçe bir yerdi. Oradan yokuş çıkılıp, yokuş inilip Mekke tarafına öyle geçiliyordu.

Şimdi tabii kuvvetli yol aletleriyle, dinamitler patlatarak o yokuşları izale ettiler ama, *akabe* kelimesi orada da geçiyor.

Akabe eşik demek, dağ eşiği demek... Türkçe'de *belen* veya *bel* derler. *Belen* diye Antakya'da yerleşme yeri ismi de var. İki dağın arasındaki yüksekçe, aşılması gereken en uygun yolun, kolay tarafından öbür tarafa aşmasını sağlayan eşiğe, geçide bel veya belen derler. Akabe, o demek.

Oraya çıkarken tabii, hayvan zor çıkacak. Onun da canı var, yorgunluğu var, taşıma gücü var. Adam üstünde kasılıp, oturup, "Hayvan ne çekerse çeksin!" deyip gidebilir. "Hayvan ölürse ölsün, kalırsa kalsın, yorulursa yorulsun!" diyebilir. Bu hayvana merhamet etmemek demektir.

İnmek, ona acımaktan kaynaklanıyor. Onun da canı var diye, sahibi acıyor ona. "Burada hayvanı zor durumda bırakmayayım!" diye durduruyor hayvanı, iniyor. O eşiği yürüyerek çıkıyor. Ondan sonra öbür tarafa öyle gidiyorlar. Yâni, hayvanı üzmüyor yokuşta... "Böyle yapan kimse, (*fekeennemâ a'taka rakabeten*) bir köleyi Allah rızası için azad edivermiş gibi sevap kazanır."

Bakın, İslâm'da her şey güzel de, her şeyi başka milletlerin örfünden adetinden almağa alışmış insanlar, kendi örfümüzü, adetimizi, tarihimizi, dinimizi bilseler, ne kadar güzellikler olduğunu anlayacaklar. Bakın hayvana acımanın, hayvanı sevmenin, tarihin içinde eski, köklü bir zamanda, ne kadar güzel bir misâli...

Peygamber Efendimiz belirtiyor. Bir hayvana acımaktan, yokuşta hayvan zorlanmasın diye ondan inmekten, Allah o mü'mine bir köle azad etme sevabı veriyor ki, büyük bir sevap bu. Düşünün bir insan köle, sahibi onu Allah rızası için "Hadi seni azad ettim!" diyor, azad ediyor. Müslüman köle olmaz ama,

kölelerden müslüman olursa, müslüman oldu diye durumu değişmiyor; ancak sahibi azad ederse değişiyor.

Biliyorsunuz, Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz Bilâl-i Habeşî'yi satın alıp kurtarmıştı. Müşrik sahibinden satın almıştı, ondan sonra azad etmişti, hürriyetine kavuşturmuştu. Onun gibi yâni, bir bu kadarcık merhametin karşılığı...

Ayet-i kerimelerle, hadis-i şeriflerle sabittir ki, müslümanın hemcinslerine karşı, Ademoğullarına karşı, bütün insanlara karşı sevgili, merhametli, acıyıcı olduğu gibi; onun dışında can sahibi olan, acıması, hoşlanması, üzülmesi, yorulması olan, duyguları olan her varlığa da iyi muamele etmeyi İslâm şart koşuyor. Bu çok önemli bir şey...

Tabii o devirde otomobil yoktu, daha başka vasıtalar yoktu. Mecbûren atını kullanacak veya devesini kullanacak, bölgesindeki imkânlara göre bir hayvana binecek. Kendisinin böyle bir şey yapmağa hakkı var. Çünkü Allah-u Teàlâ Hazretleri Yâsin Sûresi'nde buyuruyor ki:

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِمَّا عَمِلَتْ أَيْدِينَا أَنْعَاماً فَهُمْ لَهَا مَالِكُونَ . وَ ذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَ مِنْهَا يَأْكُلُونَ . وَ لَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَ مَشَارِبُ أَفَلاَ يَشْكُرُونَ (يس: ٧١-٧٣)

[Görmüyorlar mı ki, biz kudretimizin eseri olmak üzere, onlar için birçok hayvan yarattık. Bu sayede onlar bunlara sahip olmuşlardır. Bu hayvanları onların emrine verdik. Onların bazısını binek olarak kullanırlar, bazısını besin olarak yerler. Bu hayvanlarda onlar için nice faydalar ve içilecek sütler vardır. Hâla şükretmezler mi?] (Yâsin, 36/71-73)

Bütün bu mahlûkları Allah insanlar için yarattı, insanların emrine tahsis etti. Yeri, göğü Cenâb-ı Hak insanoğlu için yarattı. İnsanoğlu mahlûkatın en şereflisidir.

Yerin göğün tasarrufunu, imkânlarından faydalanmayı Allah insanoğluna helâl kıldı. Etlerini helâl kıldı; balık tutabiliriz, av

avlayabiliriz, helâl hayvanların etlerini yiyebiliriz. Yeyin dediklerini yeriz. Yemeyin dediklerini zararı olduğu için, bize zararlı olacağı için, bir kötü tarafı olduğu için, yeme demiştir. Her şeyi hikmetlidir Rabbimizin, her yasağının hikmeti vardır.

Hepsi bizim emrimize verilmiş ama, bütün buna rağmen İslâm'da muazzam bir sevgi vardır, merhamet vardır. Tüm mahlûkàta karşı merhamet vardır. Hattâ bu merhamet bitkilere kadar gider, yayılır. İhramlı olan bir hacının Mekke'nin otlarını bile koparması, dallarını bile kesmesi suçtur; onu bile yapamaz. Yâni bitkiler dahi koruma altına alınmıştır.

Ağaç dikmenin sevabı vardır. Hayvanlara böyle iyilik yapmanın sevabı vardır. Tarihimizde bunun en güzel misalleri doludur, sayılamayacak kadar çoktur. Hattâ köşk yapmıştır, çeşme yapmıştır, medrese yapmıştır, sıbyan mektebi yapmıştır tarihî kesme taştan... Köşesine bir kuş köşkü yerleştirmiştir.

Kuş köşkü ne demek?.. Çatının altında, duvarın çatıya yakın kısmına, özene bezene delikli bir yer yapar. Kuşlar gelir orada yuva yaparlar. Onu inşaatı yaparken merhametinden, iyilik yapıyorum diye, hayvan sevgisinden zengin özellikle emreder. Taşçı o kuş köşkünü yapıncaya kadar, ne kadar zaman harcar. Bir sanat eseridir o kuş köşkleri...

Dedelerimiz hasta hayvanların bakımına ne kadar koşturmuşlardır. Şeyhlerimiz, mürşid-i kâmillerimiz, evliyâullah büyüklerimiz, pirlerimiz, o zavallı sakat hayvanlara nasıl tedaviler, bakımlar sağlamışlardır. Nasıl yaralarını sarmışlardır, merhem sürmüşlerdir. Onların hepsi tarihimizde var.

Onun için ben radyo, televizyon kelimesini bile kullanmak istemiyorum, Türkçe'sini arıyorum. Örfümüzün ve adetimizin güzelliklerini de halkımız bilsin, başkasına bakmasın diyorum.

Şimdi burada (Avustralya'da) bakıyorum, muazzam bir hayır faaliyeti var. Halk çok hayırsever, çok hayır cemiyetleri var. O hayır cemiyetleri çok faaliyetler yapıyor ve eserler ortada görülüyor. Bir kasabaya gittiğiniz zaman, daha kasabaya yirmi kilometre varken, biliyorsunuz ki kasabanın girişinde bir güzel bahçe var. Yâni park dediğimiz.

Ben park da demek istemiyorum, çünkü park güzel bir kelime değil. Park deyince hem çiçekli, çimenli bahçe anlaşılıyor; hem de otomobilin, arabanın konacağı yer anlaşılıyor. Park etmek deyince, otomobili bir yere koymak anlaşılıyor. Böyle karmaşık iş olmaz, en iyisi bahçe demek. Umûmî bahçe, halk bahçesi filân denilebilir. Hiç bir şey düşünmüyoruz, ayırım yapmıyoruz, süzgeç yapmıyoruz; iyiler de kötüler de dilimize giriyor. Park değil, bir umûmî bahçe...

Yirmi-otuz kilometre var kasabaya, diyoruz ki:

"—İyi, yaklaştık, kasaba yakında imiş. Kasabanın girişinde mutlaka bir umûmî bahçe vardır. Orada mutlaka abdest alma yerleri vardır, abdest tazeleme imkânları vardır, musluklar vardır. Hattâ duş alma imkânları vardır." diyoruz.

Hakîkaten de burada arkadaşlarla geziler yaptığımız zaman, yirmi araba, otuz araba gidiyoruz; yemyeşil bir bahçe... Çiçeklerle, ağaçlarla güzel tanzim edilmiş, bahçe mimarisine uygun... Peyzaj mimarlığı diyorlar ya.

Ben onların hem batı dilinden olanını biliyorum, söylüyorum; hem de size Türkçe'sini bulup söylemeğe çalışıyorum ki, alışalım! Yâni böyle kaçak, gümrüksüz, vizesiz kelimeler dilimize girmesin diye hepsini düşünüyorum. Örfümüzü, adetimizi büyük bir hassasiyetle korumak istiyorum. Gizli kıymetlerimizi ortaya çıkartmak ve tanıtmak istiyorum.

Bakıyorsunuz bahçe güzel, içiniz açılıyor, kendiniz rahatlıyorsunuz. Yüznumarasına gidiyorsunuz, tuvalet kâğıtları takılmış. Bakıyorsunuz aynası var, musluğu var... Dışarıda ayrıca çimenler sulansın diye musluklar var. Birisi koparmamış, musluk çalınacak diye bir şey yok... İçeride bazı musluklar çalınıyor ama, umûmiyetle duruyor.

Gidiyorsunuz, orada abdestinizi alıyorsunuz, çimenlerde namazınızı kılıyorsunuz. Masalar var, yemek yiyorsunuz. Çocuk bahçesi var hemen orada; çocuklar oraya koşuşuyorlar, kayıyorlar, sallanıyorlar, oynuyorlar... Bunu kim yaptı diye bakıyorsunuz; bir hayır cemiyeti yapmış. Güzel...

Ben de yıllar önce kardeşlerimize dedim ki: "Karayolları üzerinde her kasabanın girişinde veya çıkışında bir güzel yeri

kardeşlerimiz tesbit etsinler, belediye ile konuşsunlar, bir umûmî bahçe yapalım! Yanında çocuk oyuncakları olan, çocukların oynayacağı çocuk bahçesi olsun! Yorgunların oturup yemek yiyecekleri masalar olsun, oturma yerleri olsun! Abdest alma, abdest bozma yerleri olsun!" dedim.

Çünkü namaz kılmak için abdest almak lâzım! Abdest almak için de abdest bozmak gerekir. Çünkü eskiden duymuştum, bir vaazda hoca efendinin birisi demiş ki:

"—Benim camime hamallar, sakalar, avcılar gelmesin!"

"—Hocam, bu meslek sahiplerinin ne suçu var? Sen böyle niye ayırım yapıyorsun?.. Sen iyi insansın ama, anlayamadık bu sözünün hikmetini!" demişler.

O da demiş ki:

"—Benim hamal dediğim; abdesti var, sıkışmış, şu namazı kılayım diye abdestini zar zor taşıyor. Bir taraftan aklı yüznumarada, bir taraftan gelmiş namaz kılıyor."

Olmaz! Gidecek, rahatlayacak, tazelenecek, abdestini alacak. Tertemiz, ter ü tâze, Cenâb-ı Hakk'ın divanına durduğu zaman, "*Allahu ekber*" dediği zaman, Cenâb-ı Hakk'ın huzurunda durmuş olmanın şuurunda olacak. Aklı başka bir yerde olmayacak.

Onun için, meselâ, yemek hazırken namaz kılmak dahi mekruhtur bizim mezhebimizde. Neden?.. Bütün namaz esnasında yemeği düşünür:

"—Çorba mı var, acaba kebap tatlı mı, arkasından tatlı gelecek mi? Karnım da zil çalıyor..."

Böyle namaz olmaz. Yâni, yemek hazırken önce yemek yenilecek, namaz öyle kılınacak. Neden... Namazın huzurlu, hudùlu, güzel kılınmasını sağlamak için.

Namaz kılmak için abdest lâzım! Abdest almak için, abdest bozmak lâzım! O halde abdest bozulacak yerlerin de tertemiz, güzel olması lâzım!..

Ben bu temizliğe çok dikkat ediyorum ve çok istiyorum. Köyümüzde, yalımızda bunları güzelleştirmeğe çalıştık, köyümüze bir hizmet borcumuz var diye... Oranın evlâdıyız, orası bizi yetiştirdi diye. Camimizin etrafını düzeltmeye çalıştık. Her yerin tertemiz olmasını istiyoruz. Sular sıçramasın, kirli sular insanın

üstüne değmesin, ferah olsun, geniş olsun, rahat olsun filân diye... Çok önemli şeyler bunlar.

Buradaki hayır dernekleri bunları yapıyor. Bizim de kendi tarihimizden gelen böyle hayırlarımız var. Biz bir kuşun bile kanadını sarmayı düşünmüşüz, göçmen kuşların uçamayanlarını bile düşünmüşüz. Serçeleri düşünmüşüz. Kuşların çipil çipil yıkanması için kuş havuzları yapmışız. Kuş köşkleri yapmışız. Her şeyi inceden inceye merhametle, sevgiyle düşünmüşler.

Çiçekleri, ağaçları düşünmüşler. Osmanlı ecdadımızın çiçek sevgisi, Avrupalıların dikkatini çekmiş. Avrupalı meşhur seyyah, lâleyi ilk defa Türkiye'de görüp de Hollanda'ya götüren Baron de Büsbek[16] diyor ki:

"—Bu Osmanlıların çiçek sevgisine ben hayret ediyorum. Bu adamlar bir çiçek için birkaç altın verirler." diyor.

Düşünün şimdi bir altın liranın kaç para olduğunu, bir tek çiçek için Osmanlı o parayı veriyor. Neden?.. Çiçeği seviyor.

"—İstanbul şehrine yanaştım." diyor. Soğuk bir mevsim, herhalde sonbahar... Yedikule taraflarını tahmin ediyorum ben, herhalde oradan kervanıyla, kafilesiyle gelirken; "Çiçek kokusundan bayılacaktım! Her taraf çiçek..." diyor.

Demek ki, oradaki bostanlara, bahçelere çiçekleri ekmişler. Çünkü çiçekleri sevenler var, arayanlar var, satın alanlar var.

Her şey rağbete göre çoğalır, rağbetsizlikten azalır. Eğer alimin kıymeti bilinirse, alimler çoğalır. Alimin kıymeti bilinmezse, alimler başka yerlere gider. Çiçeğin kıymeti bilinirse bir yerde, orada çiçekçiler çoğalır. Çiçeğin kadr ü kıymeti bilinmezse, orada ne çiçek kalır, ne ağaç kalır, ne çimen kalır.

---

[16] Baron de Busbek, Osmanlı Devleti'nin en kudretli ve Avrupalılar tarafından da en çok merak edilen Kanunî döneminde Avusturya sefiri olarak Türkiye'ye gelmiştir. 1554-1562 yılları arasında sekiz yıl süren büyükelçiliği sırasındaki bilgi ve gözlemlerini dört mektup halinde arkadaşı Nicholas Michault'ya yazmıştır. Baron de Busbek'in mektupları, Latince aslından *Türk Mektupları* adıyla Hüseyin Cahit Yalçın tarafından Türkçe olarak yayımlanmıştır. Bu mektuplar, daha sonra *Kanuni Devrinde Bir Sefirin Hatıratı* adıyla 1953'te neşredilmiştir.

İşte dinimizin güzelliklerinden bir yaprak, bir sahne, bir poz, bir görüntü daha size: Hayvanının rahatsız olmaması için, zorluk çekmemesi için adam merhametli, hayvanı rahat çıksın diye yokuşta iniyor. Buna benzer binlerce tavsiyesi var Peygamber SAS Efendimiz'in.

Kendisinin kedi sevgisi mâlûm. Kedileri nasıl sevdiğini, rahatsız olmasın diye kucağında uyuyan kedi için neler yaptığını; sahabe-i kiramın hayvanları nasıl sevdiğini biliyoruz.

Bu bir hadis-i şerif. Demek ki biz de, can sahibi olan her varlığın canlı olduğunu düşünüp, ona eza cefa vermemeğe dikkat etmeliyiz.

Kedilerin kuyruğuna teneke bağlamak, köpekleri taşlamak, kuşları sapanla öldürmek... vs. Bunlar da kötü adetler, bunların da yapılmaması lâzım!

Neden yapıyorlar?.. Eskiden mahalledeki aksakallı mübarek nur yüzlü dedeler söylerdi:

"—Evlâdım, yavrum yapma, babana söylerim!" derdi.

Babalar da, öyle bir hacı amca, hacı dede bir şey söylediği zaman, çocuklarına:

"—Bak falanca amca görmüş, sen yanlış bir iş yapmışsın evlâdım; bir daha yapma!" derlerdi. "Bu doğru değil." diye öğretirlerdi.

Şimdi böyle dinin kıymetini bilinmeyince, dînî eğitimin halk üzerindeki önemini millet anlamayınca, her şey değişiyor.

b. Batılıların Dinlerine Bağlılığı

Ben bu Avustralya'ya gelince, Avrupa'ya ve Avrupa milletlerine karşı, Türkiye'den edindiğim izlenim ve bilgilerle oluşan bir kanaat vardı, çok değişti. Ben meselâ, İngilizleri dinsiz sanırdım. Çünkü İngiltere'de doktora yapmış olan bir mühendis ağabey, "Bunların çoğu ateisttir." filân demişti. Hayır, ben öyle görmedim.

Burada, Avustralya'da ahlâk anlayışları, dînî yaşantıları bizim anladığımız çerçevede değil ama, dinlerine çok bağlılar. Kiliselerine bağlılar, hayır hasenâtı çok yapıyorlar. Bizimkiler cumaya gitmiyor ama, onlar pazar günü süslenip, giyinip kiliselerine gidiyorlar. Hep görüyoruz, hayretler içinde kalıyoruz.

Belki inanç bakımından bunların efsane olduğunu, eksik olduğunu bilse bile, "Bu benim örfümdür, adetimdir!" diye hem devlet destekliyor, hem de halk onu takip ediyor. Pek çok misali var ve hayret edilecek bir şey...

Avrupa'nın büyük devletlerinde, İngiltere'de, Fransa'da, Almanya'da, Amerika'da hep aynı şeyi gördüm. Fransa'yı bize tanıtırken hep ateist filozofları, onların fikirlerini yazmışlar çizmişler. Halbuki öyle değil.

Rahmetli, İstiklâl Harbi mücâhidlerinden, istiklâl madalyasına sahip bir Albay Kemal Bey vardı. O anlatıyordu:

"—Ben askerî ateşe olarak Fransa'ya giderken, hep artistlerin diyarına gidiyorum diye düşündüm. Fransa'ya vardığım zaman, hayretler içinde kaldım, şaşırdım. Baktım ki herkes son derece dindar. Hem de kadınlar örtülü; siyah başörtülü, mantolu, eldivenli... vs. Hayret içinde kaldım." diyordu.

Yâni bizde söylendiği, sanıldığı gibi değil; Avrupalı dinine sadık. Hem de dini değişmiş olduğu halde; inanç bakımından akıllı bir insanın, çağdaş eğitim almış bir insanın kabul edemeyeceği şeyler olmasına rağmen, devlet dini tutuyor. Din adamları parti kurabiliyor.

Bizde siyasal İslâm yasak, orada din adamları parti kuruyor. Hristiyan Demokrat Partisi diye isim alıyor. İşte demokrasi bu… Herkes kendi inancını uygulamağa çalışacak. Halk onu beğenirse, onun dediği olacak. Ötekisini beğenirse, ötekisinin dediği olacak. Dayatma yok, hürriyet var. Amerika öyle, İngiltere öyle, Fransa öyle, İsviçre öyle... Her taraf kilise... Kimi misal alalım?..

Avustralya yeni bir kıta bunlar için, 12. - 15. Yüzyıllardan geleneksel gelmiş de değil; iki asırlık bir tarihi var. Geçenlerde 2. Yüzyılını kutladılar burada. Ama her sokakta bir dînî yapı görebiliyorsunuz, bir kilise görebiliyorsunuz, bir hastane görebiliyorsunuz, kilise okulu görebiliyorsunuz. Bir dînî heykel görebiliyorsunuz, bir dînî işaret görebiliyorsunuz. Ve bu adamlar dinlerini hâlâ tutuyorlar ve meselâ, Endonezya'yı hristiyan yapmak için harıl harıl çalışıyorlar. İki-üç kişiye bir misyoner düşecek kadar misyoner gönderiyorlar.

Endonezya'ya gittim, baktım, üniversiteleri hep hristiyanlar kurmuş. Okuyan çocuklar onların terbiyesi ile yetişecek, onların dünya görüşünü alacak, onlara çalışacak diye harıl harıl çalışıyorlar.

Bizdekiler çok yanlış! Yöneticileri ikaz ediyorum, halkı da aydınlatmak istiyorum. Bizim dinimiz bu kadar güzelliklere sahip. Avrupa'daki Amerika'daki insanlar güzel dinimizi görüp müslüman oluyor. Biz de Kur'an-ı Kerim'le, dinin öğretilmesiyle, yaşanmasıyla, onun hayata geçirilmesiyle, dînî duyguların telkin edilmesiyle ilgili şeyler sanki suç gibi oluyor.

Halbuki Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da çarpışan kardeşlerimize, rahat çarpışabilsinler, hizmet yapsınlar diye, ayetler hadisler öğretiliyor. Bir taraftan o tarafta öğretiliyor, diğer taraftan bu tarafta uygulamalar aksi yönde olunca olmuyor.

Dinimiz çok güzel, dinimizin kıymetini bilelim! Dinimize göre yaşarsak, her şeyimiz güzel olacak, onu da bilelim! Hattâ parklarımız, bahçelerimiz bile güzel olacak.

Sonra Türkiye'de beni dinleyen kardeşlerim, köylerinin, kasabalarının girişinde bir yeri lütfen paralarıyla alsınlar! Geniş bir alanı alsın, burası benim mülküm desin! Ama kapısı açık olsun, üstünde ismi olsun; herkes gelebilir, umûma açıktır desin!

Yüznumarası olsun, abdest alma yeri olsun; kadınlar kısmı, erkekler kısmı olsun... Bir mescidi olsun... Çünkü burada, yağmur yağdığı zaman güzel yemek yesinler diye, masaların üstünü kapatmışlar, gayet güzel... Yağmurdan bile korkmuyoruz, gidiyoruz, masalarda yemek yiyoruz. O kapalı yerlerde namaz kılıyoruz. Bütün bu umûmî halk bahçelerini mescid eyledik; ezan okuduk, cemaatle namaz kıldık. Buralarda herkes biliyor.

Bunları yapsınlar ülkemizde... Çünkü insan bir kasabaya gittiği zaman bakar, minaresi var; camiye gider. Camide su vardır, yüznumarası vardır. Ama asıl kasabanın girişinde böyle bir yer olursa, herkes gelir. Oraya dikilen ağaçlardan, orada dinlenenlerin "Allah razı olsun!" demesinden, sevap alır insan... Veya demese bile, iyiliği halk bilmese bile, Cenâb-ı Hak mükâfâtlandırır. Büyük mükâfât alır.

Ben gelirsem, birkaç yere nümune böyle güzel halk bahçeleri yapmayı düşünüyorum. Belediyeleri yöneten kardeşlerime hatırlatın lütfen, onlar da böyle parkları, bahçeleri çok yapsınlar ve dualar alsınlar!

Evet, birisi bu; yâni, "Bir kimse ki yokuş diye bineğine acıyarak, hayvan rahatsız olmasın diye bineğinden inerse, sanki bir köle azad etmiş gibi sevap alır." buyuruyor Peygamber Efendimiz. Bir hadis-i şerif bu...

c. Müslümana Yardım Etmenin Mükâfâtı

İkinci okumak istediğim:[17]

---

[17] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.120, no:7669; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

مَنْ مَشَى فِي حَاجَةِ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ حَتَّى يُتِمَّهَا لَهُ، أَظَلَّهُ اللهُ بِخَمْسَةِ آلاَفِ مَلَكٍ يَدْعُونَ لَهُ وَيُصَلُّونَ عَلَيْهِ، إِنْ كَانَ صَبَاحًا حَتَّى يُمْسِيَ وَإِنْ كَانَ مَسَاءً حَتَّى يُصْبِحَ؛ وَلاَ يَرْفَعُ قَدَمًا إِلاَّ كُتِبَ لَهُ بِهَا حَسَنَةٌ، وَلاَ يَضَعُ قَدَمًا إِلاَّ حُطَّ عَنْهُ بِهَا خَطِيئَةً (الخرائطي، والرافعي عن ابن عمر وأبي هريرة)

RE. 444/12 (*Men meşâ fî hàceti ahîhi'l-müslim hattâ yütimmehâ lehû, ezallehu'llàhu bi-hamseti âlâfi melekin yed'üne lehû ve yusallûne aleyh, in kâne sabâhan hattâ yümsiye, ve in kâne mesâen hattâ yusbiha; ve lâ yerfeu kademen illâ kütibe lehû bihâ hasenetün, ve lâ yedau kademen illâ hutta anhü bihâ hatîeten.*)

Ne güzel bir hadis-i şerif! Ne kadar güzel duygular telkin ediyor dinimiz! Peygamber Efendimiz'in hadis-i şerifleri gözümüzün önüne ne kadar yüksek insanlık sahneleri açıyor!.. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

(*Men meşâ fî hàceti ahîhi'l-müslim*) "Bir kişi müslüman bir kardeşinin bir ihtiyacını gidermek, bir işini görmek için, 'Gel bakalım, senin şu işini görüverelim!' diye onunla beraber yürürse; (*hattâ yütimmehâ lehû*) bu işi onun için tamamlayıverinceye kadar..."

Meselâ arkadaşı, veya komşusu, veya o gördüğü müslüman, okuma yazma bilmiyor, devlet dairesinde bir işi var;

"—Gel bakayım, senin şu işini ben hallediverevim!" diyor.

Veya tapu dairesinde bir işi var;

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.347, no:4396; Abdullah ibn-i Ömer ve Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.697, no:16478; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.450, no:23994.

“—Gel sana bu işi çözümleyivereyim!” diyor.

Veya bir genç çocuk, miras işi var, ama bir şeyden haberi yok;

“—Gel bakalım, sana yardımcı oluvereyim! Arabama bin, seni kasabaya götüreyim, işlerini yapıvereyim!” diyor...

Neyse artık, bin bir tane misal hatıra gelebilir.

Müslüman kardeşinin işini görmek üzere yürürse bir insan... Onu tamamlayıncaya kadar oraya koşturuyor, buraya koşturuyor. Diyorlar ki, “Git aşağıya harç yatır!”; gidiyor, yatırıyor. Sonra, “Getir buraya!” diyorlar, getiriyor. Üç merdiven aşağı, üç merdiven yukarı...

Devlet dairesindeki işleri ben bilirim, koridorlardaki beklemeleri bilirim. Hattâ, Ankara tapu dairesinin koridorlarına iki tane oturma yeri borcum var. Hep aklımda ama, yapamadım. Çünkü orada, ayak-ta o tapu işlerini yapıncaya kadar ayaklarıma karasular inmişti. “Şuraya iki tane bank koyayım!” demiştim. Hâlâ borcum var. İnşâallah gelirsem, iki tane değil belki dört tane koymak isterim. Veya benim namıma bir kardeşim, “Sen uzaktasın hocam, ben koyuvereyim!” desin, çok memnun olurum.

“Bir müslüman kardeşinin işini görmekte, tamamlayınca kadar yürüse bir müslüman, (*ezallehu’llàhu*) Allah onu gölgelendirir.” Nerede gölgelendirir?.. Acaba nasıl gölgelendirir; bu dünyada mı, ahirette mi?.. (*Bi-hamseti âlâfi melekin*) “Beş bin melek ile gölgelendirir o insanı Allah... O kişinin başının üzerinde beş bin tane melek, bir mübarek rahmet bulutu gibi o kişiyi gölgelendirir. (*Yed’ùne lehû*) O melekler onun için dua ederler.”

“—Hay Allah senden razı olsun, sen bu müslüman kardeşinin işine gittin!” gibilerden, artık nasıl dua ediyorlarsa...

(*Ve yusallûne aleyh*) “Ona salât ü selâm getirirler. ‘Selâm olsun sana, salât olsun sana, Allah’ın rahmeti olsun sana!’ diye beş bin melek, başının ucunda bir rahmet gölgeliği gibi onu gölgelendirir. (*İn kâne sabâhan hattâ yümsiye*) Sabahtan bu işe başlamışsa, akşama kadar gölgelendirir. (*Ve in kâne mesâen hattâ yusbiha*) Akşam o işi görmeğe gitmişse, sabaha kadar gölgelendirir.”

Diyelim ki, falanca gariban bir çocuk var, anası babası yok. İşte nikâhlanacak, bir kıza gidilecek.

“—Tamam ben o işleri yapıvereyim sana!” diyor, alıyor yanına, alıyor arabasına, götürüyor, isteyiveriyorlar.

İşte bir yuva kurma çalışması meselâ... Akşam böyle şeyler olabilir, gündüz başka türlü olabilir. Akşamdan böyle bir işine koşmuşsa bir müslüman kardeşinin, sabah oluncaya kadar o melekler böyle başucunda ona dua ederler. Ona salât ü selâm getirirler, yâni iyi temennîlerde bulunurlar.

(*Ve lâ yerfeu護 kademen*) “Ayağını bir adım için bir kaldırdı, daha öbür tarafa koymadan, (*illâ kütibe lehû bihâ haseneh*) o adımı için ona bir hasene yazılır. (*Ve lâ yedau kademen illâ hutta anhü bihâ hatîeten*) Ayağını yere koyar koymaz, bir günahı affolunur. Her bir adımda, ayağını kaldırıp indirince bir günahı affolur, bir hasene yazılır.”

Hasene ne demek?.. Uhud Dağı gibi büyük sevap demek. Az buz bir şey değil, muazzam bir şey... Demek ki, müslümanın müslüman kardeşinin işine koşması lâzım!

Doğrusu ben halkımızı takdir ediyorum. Çeçenistan’daki olaylarda ellerinden geldiği kadar yardım ettiler. Biliyorum, vakıflarımızla oralara kurbanlar gönderdiler. Kuzey Irak’a yardım

ettiler, Balkanlara yardım ettiler. Ellerinden geldiği kadar çok çok hayırlar yaptılar. Hayırlar yerlerine ulaşsın ulaşmasın, onlar o hayrı yapınca o sevapları kazandılar.

Tabii, bu sevaplı işlerin daha muntazam yapılması lâzım! Daha dikkatli olmak lâzım! Daha güzel, daha kuvvetli teşkilat olması lâzım!.. El-hamdü lillâh halkımızın yardım sevgisi vardır. İnşâallah daha güzel olur, daha düzenli olur. Bu hususlarda başkasını taklit etmemize lüzum yok; kendi örfümüz adetimiz, dinimiz imanımız bize çok güzel nümuneler gösteriyor, misaller veriyor.

İkinci hadis-i şerif bu...

d. Mazluma Yardım Etmek

Üçüncü hadis-i şerif, yine Abdullah ibn-i Ömer RA'dan. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[18]

مَنْ مَشٰى مَعَ مَظْلُومٍ حَتَّى يُثْبِتَ لَهُ حَقَّهُ ، ثَبَّتَ اللّٰهُ تَعَالٰى قَدَمَيْهِ

يَوْمَ تَزِلُّ الْأَقْدَامُ (أبو الشيخ ، وأبو نعيم عن ابن عمر)

RE. 444/10 (*Men meşâ mea mazlûmin hattâ yüsbite lehû hakkahû, sebbete'llàhu teàlâ kademeyhi yevme tezillü'l-akdâm.*) *Sadaka rasûlü'llàh.*

Ebû Nuaym ve Ebü'ş-Şeyh İbn-i Ömer RA'dan rivayet etmişler bu hadis-i şerifi. Buyurmuş ki Peygamber Efendimiz:

(*Men meşâ mea mazlûmin*) "Bir mazlumun yanında yürürse bir iyi niyetli, iyiliksever insan..." *Mazlum*, zulme uğramış kişi demek. "Zulme uğramış kişinin yanında, 'Dur ben sana yardımcı oluvereyim, seni bu zulümden kurtarayım, seni bu zalime karşı koruyayım!' diye, mazlumun yanında bir insan yürürse, (*hatta yüsbite lehû hakkahû*) onun hakkını ona sağlayıncaya kadar..."

---

[18] Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.348; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan. Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.546, no:5705; Muaz ibn-i Cebel RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.168, no:5604; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.455, no:24004.

Adamın hakkı alınmış, bahçesi gasbedilmiş, mafya şöyle yapmış, bilmem ne böyle yapmış. “Dur ben sana yardımcı olayım!” diyor geliyor, hakkını alıncaya kadar o mazlumun yanında yürüyor. (*Sebbete'llàhu teàlâ kademeyhi yevme tezillü'l-akdâm.*) “Allah da onu kıyamet günü, ayakların kaydığı günde ayaklarını sağlam bastırtır, kaydırtmaz.”

Ayaklar nerede kayar kıyamet gününde?.. Sıratı geçerken kayar. Sıratı geçerken kaymanın sonucu ne olur?.. Kişi sırattan cehenneme düşer. Cehennemde cayır cayır yanar. Ayakları neden kaydırıyor Allah sırattan?.. O kişi günah işlediğinden cehenneme düşecek, cezasını bulsun diye...

Pekiyi, ayakların kaydığı o günde bir insan, “Aman benim ayağım kaymasın!” diye istemez mi?..

Meselâ, bir adam çatıya çıkmış mecbûren; yangın olmuş, evinden şu taraftaki çatıya atlamış... Çatıda... Ama çatı da meyilli, %33 meyli var Türkiye'de çatıların... Kaygan bir zemin var. Aşağı düşse, parçası kalmayacak. Nasıl ayağının kaymasını istemez. Aman itfaiye merdiveni dayayacak, bilmem ne yapacak. Herkes aşağıda yüreğini tutar. Yâni, sırat köprüsünden geçerken ayakların kaymaması önemli!..

Kimlerin ayaklarını kaydırmaz Allah?.. Mazlumun yanında, ona yardım etmek için, hakkını alıncaya kadar yer alanların ayaklarını sırat köprüsünden kaydırmaz. Onu cehennemin uçurumlarına düşürttürmez Allah...

Aşağı baktığı zaman, insanın gözleri fal taşı gibi açılır. Hem uçurumun derinliğinden, hem içindeki ateşlerden, hem de uğrayacağı kötü sonuçtan dolayı insanın yüreği nasıl ağzına gelir. İnsan şöyle bir düşünüversin!

Onun için mazlum kardeşlerimize, dünyanın her yerinde yardımcı olmalıyız; Kosova'da, Irak'ta, Cezayir'de, Mısır'da, Tunus'ta, Keşmir'de, şurada, burada... dünyanın neresinde olursa olsun. Her yerde zalimler var, her yerde mazlumlar var, yardım bekliyorlar. Bizim de elimizden geldiği kadar, bu hadis-i şerife göre hareket etmemiz lâzım geliyor, aziz ve sevgili kardeşlerim!..

e. Zalime Yardım Etmek

Nihayet sonuncu bir hadis-i şerifi okuyarak, bu hayırlı yollarda yürümekle ilgili konuyu tamamlamak istiyorum. Bunlar birbirlerine yakın ve birbirlerine bağlı, aynı sayfada; ama konuyu tamamlıyor:[19]

مَن مَشٰى مَعَ ظَالِمٍ فَقَدْ أَجْرَمَ ، يَقُولُ اللهُ تَعَالٰى: إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنْتَقِمُونَ (القضاعي ، والديلمي عن معاذ)

RE. 444/9 (*Men meşâ mea zàlimin fekad ecrame, yekùlü'llàhu teàlâ: İnnâ mine'l-mücrimîne müntakımûn.*)

Deylemî Muaz RA'dan rivayet etmiş bu hadis-i şerifi. Peygamber SAS Efendimiz diyor ki:

---

[19] Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.243, no:389; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.86, no:2462; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.132, no:14953; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1624, no:2627; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.454, no:24001.

(*Men meşâ mea zàlimin*) "Kim zalimin yanında yer alırsa, onunla yürürse..." Adam zalim, mazlumu eziyor, zulmü yapıyor; gasbediyor, öldürüyor, vuruyor, kırıyor, üzüyor, ağlatıyor... "Kim bu zalimle beraber olursa, onunla beraber yürürse, ona yardımcı olursa, (*fekad ecrame*) büyük cürüm işlemiş olur."

Cürüm işleyince ne olur?.. "Kur'an-ı Kerim'de Allah-u Teàlâ Hazretleri:

إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنتَقِمُونَ (السجدة:٢٢)

(*İnnâ mine'l-mücrimîne müntakımûn.*) "Ben Azîmü'ş-şân, Rabbü'l-àlemîn mücrimlerden intikam alırım, intikam alıcıyım!" (Secde, 32/22) buyuruyor.

Dünyada da zàlimden intikam alır, mazlumun ahını çıkartır; ahirette de onu cezalandırır, intikam alır Cenâb-ı Hak... Onun için, mücrim durumuna düşmemek lâzım; zalime destekçi, yardakçı olmamak lâzım! Zalimin yanında yer almamak lâzım!.. Zàlimin yanında yer almak, insanı cehenneme götürür; mazlumun yanında yer almak, insanı cehenneme düşmekten kurtarır.

O halde kale gibi sağlam olacağız, direk gibi dosdoğru olacağız. Pırıl pırıl nurlu olacağız, özü sözü doğru insan olacağız. Hakkı söyleyeceğiz.

Şimdi bir arkadaşımızın —Allah rahmet etsin— babası vefat etmiş. Güzel hallerle, güzel bir durumda ruhunu teslim etmiş. Yanında Yâsinler okunurken, o da tekrar ederek, hoş bir hal ile... Epeyce bir İslâm'da yaş yaşamış, seksen küsur yaşında vefat etmiş. Güzel bir akıbet gibi görünüyor, Allah makamını a'lâ eylesin... Cümle geçmişlerimizle beraber onun da kabrini cennet bahçesi eylesin, ruhunu şâd eylesin..

Bizden ders almıştı, zikir yapıyordu, ihvânımız idi, kardeşimiz idi. Allah evliyâullah büyüklerimizin yanında eylesin... Onların himmet ve teveccühlerine, yardımlarına, himâyelerine mazhar eylesin...

Onu anlatırken söylüyor ki oğlu:

"—Karşısındaki adam köyün ağasıymış, eşrafıymış, hatırlıymış, nüfuzluymuş... Hiç aldırmazdı, doğruyu dosdoğru söylerdi, mazluma yardım ederdi. Zalimden de çekinmezdi." diyor.

Allah'ın çok sevdiği bir huydur bu; böyle hakkı söylemek, hakkı işlemek; mazlumu tutmak, zalimi frenlemek, zalimin zulmünü yapmasını engellemek çok merdâne bir huydur. Ecdadımızın halidir, huyudur, sıfatıdır.

Yedi asır ülkeleri idare etmişiz, zulmetmemişiz. İşte geçenlerde gazetelerde çıktı. Bosna'da kilisenin içinden Fâtih Sultan Mehmed Han'ın fermanı çıktı. "Ben sizin haklarınızı koruyacağım, ezdirmeyeceğim!" diyor. Ama onlar fırsatı elde edince, camileri yaktılar, köprülerimizi bombaladılar; çocuklarımızı, kadınlarımızı öldürdüler... Her türlü kötülüğü yaptılar.

İşte iki ümmetin farkı... İşte müslümanlar, yedi asır bir şey yapmamışlar; dinlerini korumuşlar, kiliselerini korumuşlar, ahaliyi korumuşlar ki, toplum olarak kalabilmiş. Şimdi onlar fırsat buldu. Osmanlı Balkanlardan çekildi, oradaki müslümanlar onların hükmü altına girdi. Silahları yok diye, silahsız ahaliye saldırıp, çocukları kesip, kadınları kesip, topa tutuyorlar. Utanmıyorlar ve bunları din adamları körüklüyor.

Din adamları bu kini onlara aşılıyor, öğretiyor, onları teşvik ediyor. Bir tanesini duydunuz mu ki çıkıp: "Yapmayın böyle! Allah böyle şeye razı gelmez, bizim dinimizde böyle şey yok! Hazret-i İsâ AS böyle dememiştir, böyle yapmamıştır. Bir yanağınıza karşı taraftaki bir tokat vurursa, öbür yanağınızı çevirin demiştir." diyen bir tanesini duydunuz mu?..

Hiç öyle bir şey olmadı. Maalesef yüz binlerce kardeşimiz zulme uğradı, şehid oldu. Halbuki biz Osmanlı kuvvetli olduğu zaman hepsini asıp kesebilirdik, hepsinin yerini yurdunu değiştirebilirdik. Çok huzur içinde yedi asır yaşatmışız, öldürmemişiz, yok etmemişiz. Bir silme, asimile etme, eritme politikası da yapmamışız. Saygı göstermişiz;

"—Kendi aklıyla, hangi din hak din ise bulsun, ona gelsin!" demişiz.

Geleni kucaklamışız, gelmeyeni de Allah'a bırakmışız, ne muamele ederse etsin demişiz.

Ama onlar, ellerine fırsat geçince bu zulümleri yaptılar. Bunları görüyoruz, bunları unutmuyoruz, unutmayacağız. Tabii, Allah-u Teàlâ Hazretleri zalimlerin dünyada ahirette cezasını verecek.

Aman zàlimlere meyletmeyin, destek olmayın! Aman mazlumlardan yardımınızı esirgemeyin! Aman dünya üzerinde çok kötü insanlar var; iyiler kötülerden daha organize, daha teşkilatlı, daha kuvvetli, daha irtibatlı olsun!.. Aman, iyiler iyilik yapmağa daha çok gayret etsin... Kötülere meydanı bırakmasın!..

Allah-u Teàlâ Hazretleri hepimizi sevdiği işleri yapmağa muvaffak eylesin, gayret kuvvet versin... Tevfikini refîk etsin... Hakkı hak olarak görüp, ona uymayı nasib eylesin... Bâtılı bâtıl görüp, bâtıldan korunmayı nasîb eylesin...

Hepimize dünya imtihanında üstün başarı kazanmayı nasîb etsin... Huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak varalım!.. Cennetine girelim, cemâlini görelim, rıdvân-ı ekberine nâil olalım!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..*

30. 07. 1999 - AVUSTRALYA

4. MÜSLÜMANA YARDIM ETMENİN MÜKÂFÂTI

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Ak-Televizyon izleyenleri ve Ak-Radyo dinleyicileri!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun... Cenâb-ı Hak dünyanın ve ahiretin hayırlarına cümlenizi erdirsin... Gönüllerinizin muratlarını versin, iki cihanda sizleri sevindirsin...

Bu akşam kur'a ile açtığım hadis kitabı sayfasından, birbiri ile anlamları yakın olan üç çift hadis-i şerif var, onları okumak istiyorum. Onların üzerinde sohbetimi tamamlamak istiyorum.

a. Gàziye Yardım Etmenin Sevabı

Birinci ve ikinci hadis-i şerif mücahidlere, gàzilere yardım etmekle ilgili. Bu hadis-i şerifler, mübarek hocamız Ahmed Ziyâeddîn-i Gümüşhànevî Hazretleri'nin *Râmûzü'l-Ehàdîs* kitabının 406. sayfasında bulunuyor. Metnini merak edenler oralara bakabilirler.

Birinci hadis-i şerifte, Peygamber Efendimiz'in ifadesi şöyle kaydolunmuş:[20]

مَنْ أَظَلَّ رَأْسَ غَازٍ ، أَظَلَّهُ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ؛ وَمَنْ جَهَّزَ غَازِيًا

فِي سَبِيلِ اللهِ ، حَتَّى يَسْتَقِلَّ بِجِهَازِهِ ، كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِهِ حَتَّى يَمُوتَ

---

[20] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.20, no:126; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.486, no:4628; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.98, no:2447; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.I, s.217, no:253; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.IV, s.230, no:19553; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.34, no:4276; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.172, no:18352; İbn-i Hacer, *el-Emâlî,* c.I, s.105; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XIX, s.416; Hz. Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.544, no:10709; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.492 no:21312.

أَوْ يَرْجِعَ ؛ وَمَنْ بَنَىٰ مَسْجِداً يُذْكَرُ فِيهِ اسْمُ اللهِ ، بَنَى اللّٰهُ لَهُ بَيْتاً فِي الْجَنَّةِ (حم. ع. حب. ك. ق. ض. والعدني عن عمر)

RE. 406/1 (*Men ezalle re'se gàzin ezallehu'llàhu azze ve celle yevme'l-kıyâmeh; ve men cehheze gàziyen fî sebîli'llâh, hattâ yestekılle bi-cihâzihî, kâne lehû misle ecrihî hattâ yemûte ev yercia; ve men benâ mesciden yüzkeru fîhi'smu'llàhi bena'llàhu lehû beyten fi'l-cenneh.*)

Bu hadis-i şerif, Hazret-i Ömer Efendimiz'den rivayet edilmiş. Ahmed ibn-i Hanbel gibi Hanbelî mezhebinin imamı, büyük hadis alimi, büyük müctehid; Beyhakî, Ebû Ya'lâ gibi kaynaklarda kayıtlı. Kısaca ve biraz da hızlı bir şekilde izahına geçeyim:

(*Men ezalle re'se gàzin*) "Kim bir gàzinin başını gölgelendirirse, (*ezallehu'llàhu azze ve celle yevme'l-kıyâmeh*) kıyamet gününde Allah da onu gölgelendirir." Birinci hadis-i şerifin birinci cümlesi bu.

Gàzî, gazâ eden mânâsına geliyor. *Gazâ-yağzû-gazâen* fiilinden ism-i fâil oluyor. (*Re'se gàziyyin*) demesi lâzım kural olarak ama, öyle demek dil bakımından zor olduğundan, *ye* harfi düşüyor, (*gàzin*) oluyor.

(*Men ezalle re'se gàzin*) "Bir gazinin başını bir kimse gölgelendirirse, (*ezallehu'llàhu azze ve celle yevme'l-kıyâmeh*) pek aziz ve pek celîl olan Allah-u Teàlâ Hazretleri kıyamet gününde onun başını gölgelendirir."

Bir gazinin başı nasıl gölgelendirilir? Gàzi, cihad yapan insan... Başının gölgelendirilmesi ne demek?.. Başına bir örtü, bir siper konması demek... O nedir? Savaşta şemsiye olsa, yırtılır. Pamuktan, bezden bir şey olsa, bizim şimdi güneşten gölgelenmek için kullandığımız gibi bir şey olsa, dayanıklı bir şey olmaz. Rüzgârda bile ters dönüyor şemsiye...

Burada ben sanıyorum ki, maksat gazinin başına kılıç vs. gelmesin, gelirse de yaralayamasın diye miğfer giydirmek demek olmalı... Tabii, savaşa giden insanlar o zaman mızrak, kılıç, kalkan gibi savaş aletleriyle teçhizatlanıyorlardı. Baş ve boyun da

çok önemli... Onun için başa, başı örten mâdenî bir başlık giyiliyordu, buna *miğfer* deniliyordu. Bunun da kenarlarından omuzlara doğru zincirlerden örülmüş, kıvrılabilen, ama kılıç geldiği zaman deriye kılıç darbesini geçirtmeyen bir örgü sarkıyordu. Böylece başına kılıç gelse, başını yaralamıyor; boynuna vursa, boynuna tesir ettirmiyordu.

Herhalde böyle savaşta, bu mücahidin, bu gazinin düşman tarafından yaralanmamasını sağlamak demek olacak.

Tabii, bunlar masraflı aletler idi o zaman için, o diyar için... Lokma bile, karınlarını doyurma imkânını bile zor bulan, örtünmek için bile zorluk çeken, o yoksul ama mübarek, mânevî bakımdan çok yüksek dereceleri olan o mübareklerin kolay bulacağı bir şey değildi.

Tabii zenginlerin destek olması lâzım; kılıcını alıvermesi, kalkanını alıvermesi, atı yoksa at alıvermesi, miğferi yoksa miğfer alıvermesi, zırhı yoksa bir zırh bulması lâzım!..

Bunlar çok kıymetli savaş malzemeleriydi, herkesin eline geçmezdi. Herhalde böyle bir şey olmalı... Kim böyle savaş tehlikelerine karşı başı koruyacak bir şeyle, bir gazinin başını gölgelendirirse, Allah da kıyamet gününde onun başını gölgelendirir.

Biliyorsunuz, kıyamet günü güneş insanların başlarına yaklaştırılacak. Arasat meydanında tüm insanlar öyle dururken, güneş başlarına yaklaştırılacak ve ter içinde kalacaklar. Çok sıkıntı çekecekler. İyi insanlara, Allah'ın mübarek mü'min kullarına verdikleri sadakalar, hayırlar gölge yapacak. Onlar o güneşin yakıcı tesirinden korunacaklar. Pek çok iyi insanlar da, çok yüksek dereceli insanlar da, Arş-ı A'lâ'nın gölgesinde nurdan minberlerin üstünde oturacaklar, gölgelenecekler.

Allah bizi böyle, Arş-ı A'lâ'nın gölgesinde gölgelenenlerden eylesin diye diliyoruz, yüce Mevlâmız'ın lütfundan, kereminden...

Hadis-i şerifin devamı içinde ikinci karşımıza gelen cümle:

وَمَنْ جَهَّزَ غَازِيًا فِي سَبِيلِ اللهِ ، حَتَّى يَسْتَقِلَّ بِجِهَازِهِ ، كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِهِ حَتَّى يَمُوتَ أَوْ يَرْجِعَ ؛

(*Ve men cehheze gàziyen fî sebîli'llâh, hattâ yestakılle bi-cihâzihî, kâne lehû misle ecrihî hattâ yemûte ev yerci'*) cümlesi.

(*Ve men cehheze gàziyen*) "Kim bir gàziyi teçhizatlandırırsa..." Demin saydığım gibi kılıç, kalkan, mızrak, ok, topuz, gürz neyse; Allah rızası için savaş yapacak bir gàziyi böyle cihazlarla kim cihazlandırırsa; (*hattâ yestakılle bi-cihâzihî*) bütün teçhizatını tam olarak kendisi üstlenirse bir kişi; (*kâne lehû misle ecrihî*) o gàzinin o cihada gittiği zaman kazandığı ecrin bir misli de, bu teçhizatı ona veren kimseye verilir. (*Hattâ yemûte ev yerci'*) O gàzi ölünceye kadar, veyahut da sağ kalıp da geriye dönünceye kadar, sevabı bu teçhiz edene verilir."

Demek ki, cihada kendisi gidemeyen insanlar, cihad edenleri böyle techizatlandırırlarsa, büyük mükâfatları onlar da alıyorlar. Bu da çünkü önemli...

Savaşta teçhizat üstünlüğü çok önemli! Düşmanı yenebilmek için, teçhizatın güzel olmasının büyük tesiri var. İman gücü en önemli, ama onun ötesinde kılıç, kalkan vs. de gerekli... Asırlar boyu bu cihazlar gelişti. Şimdi artık elektronik, ilmî, bilimsel buluşların en son sonuçlarına göre cihazla yapılıyor. Laser ışınlarıyla gece gören dürbünler, bilgisayarlı savaş cihazları kullanılıyor.

En iyi cihazları yapmak, müslümanın vazifesi oluyor. Ordusunu en güzel şekilde techiz etmek, bir müslüman milletin görevi oluyor. Gücünün yettiğince bütün hazırlıkları yapıp, düşmanları korkutacak, caydıracak kuvvetli bir durumda olmak gerekiyor.

Aynı hadis-i şerifin üçüncü cümlesi ise:

وَمَنْ بَنٰى مَسْجِدًا يُذْكَرُ فِيهِ اسْمُ اللّٰهِ ، بَنَى اللّٰهُ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ.

(*Ve men benâ mesciden yüzkeru fîhi'smu'llàh, bene'llàhu lehû beyten fi'l-cenneh*) "Kim ki içinde Allah'ın zikri yapılan bir mescid bina ederse, Allah da ona cennette bir ev, bir köşk bina eder." diye Peygamber Efendimiz müjdeliyor.

Dileriz ki, Cenâb-ı Hak bize cihad etmeyi, Allah yolunda canımızla, malımızla, var gücümüzle güzel güzel hizmetler yapmayı nasib etsin... Ya da öyle bir şeyi yapmağa fiilen, sıhhî bakımdan veya başka bakımlardan yeteneğimiz olmayabilir, mazeretli olabilir insan; öyle insanları teçhiz etmek, güçlendirmek ve cihazlandırmayı nasîb etsin... O sevapları yine almayı nasib etsin....

Her birimize Allah, nice nice mescidler yapıp, orada güzel güzel ibadetler yapılmasını, böylece bizim de cennette, bir ilâhî lütuf olarak köşke nâil olmamızı Allah cümlemize nasîb eylesin...

Burada, (*mesciden yüzkeru fîhi'smu'llàh*) "İçinde Allah'ın ismi zikredilen mescid" yapan deniliyor. Bu önemli... Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin ismi anılacak, namaz kılınacak, zikir yapılacak, ilim öğretilecek... Zikrin çeşitleri içine giren her şeyin yapılması önemli... Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi böyle hayırlara muvaffak eylesin...

b. Mücâhide Yardım Eden Kimse

Aynı konuyu taşıyan ikinci hadis-i şerif:[21]

مَنْ أَعَانَ مُجَاهِداً فِي سَبِيلِ اللهِ ، أَوْ غَارِماً فِي عُسْرَتِهِ ، أَوْ مُكَاتَباً فِي رَقَبَتِهِ ، أَظَلَّهُ اللهُ فِي ظِلِّهِ ، يَوْمَ لاَ ظِلَّ إِلاَّ ظِلُّهُ (حم. ع. طب. ك. ق. ض. و عبد بن حميد عن سهل بن حنيف)

RE. 406/2 (*Men eàne mücâhiden fî sebîli'llâh, ev gàrimen fî usratihî, ev mükâteben fî rakabetihî, ezallehu'llàhu fî zıllihî, yevme lâ zılle illâ zıllüh.*)

Bu da Ahmed ibn-i Hanbel'de, Taberânî'de, Beyhakî'de, Abd ibn-i Humeyd'de, Sehl ibn-i Huneyf RA tarafından rivayet edilmiş bir hadis-i şerif... Bunun mânâsını da açıklayalım:

1.(*Men eàne mücâhiden fî sebîli'llâh*) "Her kim ki, Allah yolunda cihad eden bir kişiye yardımcı olursa..." İşte o yardımın nasıl olacağını birinci hadisi şeriften biraz anlamış olduk. O yardım, onu teçhizatlandırmak şeklinde de olabilir; atlandırmak, silâhlandırmak şeklinde de olabilir. Başka hadis-i şeriflerden biliyoruz ki, geride kalan ailesine, çoluk çocuğuna yardımcı olmak şeklinde de olur. Çünkü, adam Allah yolunda cihada gidiyor; ailesi, çoluk çocuğu hâmîsiz kalıyor. Onlara bakıveren, onları himaye eden de bir çeşit yardım etmiş olur.

---

[21] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*,.c.III, s.487, no:16029; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.99, no:2448; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.86, no:5590; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.IV, s.230, no:19554; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.35, no:4277; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.320, no:21410; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.172, no:471; İbn-i Hacer, *el-Emâlî*, c.I, s.105; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I,s.621; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.582, no:5821; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VIII, s.311, no:3217; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.297, no:606; Sehl ibn-i Huneyf RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.828, no:43295; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.439, no:7244; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.498, no:21326.

“Kim böyle bir mücahide yardım ederse...” Üç kişi sayıyor bu hadis-i şerifte; “Bunlar Allah’ın gölgesinden başka gölgenin olmadığı kıyamet gününde Allah’ın gölgesinde Allah tarafından gölgelendirilir.” diye bitiyor. Sonuç bu...

Birisi bu mücahide yardımcı olan kişi... Yardım silâh, cephâne, binek, para yardımı yapmak şeklinde; ya da ailesine, çoluk çocuğuna yardım etmek şeklinde olabilir.

2. (*Ev gàrimen fî usratihî*) “Borca batmış bir insanın o borç sıkıntısı içinde, o borçluya kim yardımcı olursa...”

Bazen insanlar çeşitli sebeplerle borçlanıyorlar. İyi insan, temiz bir müslüman borçlanıyor. O zaman borçluya yardım etmek, sıkışık zamanında onun imdadına yetişmek, borç vermek veya hayır vermek, borçlu borcunu ödeyebilsin diye hayrını ona yapmak, yardımcı olmak... Bu da gölgelenmeye sebep oluyor.

3. (*Ev mükâteben fî rakabetihî*) O zaman savaşlarda vs. alınmış köleler vardı. Sanat meslek sahibi, kabiliyetli köle efendisine derdi ki;

“—Ben paramı kendim ödeyeceğim! Yazışalım, borcum belli olsun. Ben sana bir köle parası sağlayacağım, ödeyeceğim. Kölelikten kurtulmak istiyorum!” derdi.

Böyle bir kimseye *mükâteb* denilirdi. Kölelikten, esirlikten kurtulmak için böyle bir şeye girişmiş bir kimseye de yardımcı olmak; o da çok sevap... Çünkü o da derin borçlu bir insan demektir. Kölelik bağından kurtulmak için uğraşıyor, çırpınıyor demektir. Böyle bir kimseye kim yardımcı olursa; onun parasını verirse veya parasının bir kısmının verilmesine yardımcı olursa, Allah onu gölgesinde gölgelendirir.

Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin gölgesinden murad nedir?.. Başka hadis-i şeriflerde geçiyor ki, Arş-ı A’lâsı’nın gölgesi var. İyi kullar Arş-ı A’lâ’nın gölgesinde gölgelenecekler, çok rahat edecekler. Hattâ çok yücelerde, çok yükseklerde olacaklar. Mahşer halkı aşağıdan onlara, bizim yerden yıldızları seyrettiğimiz gibi bakacaklar. Gıbta edecekler, temennî edecekler, onların hallerine hayran olacaklar.

İşte böyle iyilikleri yapanlar, Arş'ın gölgesinde öyle gölgelenecekler. Kimlerdi bir daha hatırlayalım:

1. Mücahide, cihada giden bir askere, hangi yolla olursa olsun yardımcı olan.

2. Borca batmış bir kimsenin o zorluğunda borcunu ödemesine yardımcı olan.

3. Kölelikten kurtulmak için anlaşma imzalamış bir kölenin, bu anlaşmasını yerine getirip de kölelikten kurtulmasına yardımcı olan...

Bunları Allah Arşının gölgesinde gölgelendirecek. Yâni orası çok yüksek bir makam, Arş'ın gölgesi çok rahat bir yer, çok huzurlu, çok mutlu edici bir yer, çok yüksek bir yer. Allah-u Teàlâ Hazretleri orada yedi sınıf insanı gölgelendirecek diye, Peygamber Efendimiz sahih hadislerde bildirilmiş; onları öğrenirsiniz.

c. Müslümanın Öldürülmesine Yardım Eden

Gelelim bu iki hadis-i şeriften sonra, diğer konuya ait iki hadis-i şerife... Abdullah ibn-i Ömer RA'ın rivayet ettiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[22]

مَنْ أَعَانَ عَلٰى دَمِ امْرِئٍ مُسْلِمٍ ، وَلَوْ بِشَطْرِ كَلِمَةٍ ، كُتِبَ بَيْنَ عَيْنَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: آيِسٌ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ (هب. عن ابن عمر)

---

[22] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.346, no:5346; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.V, s.74; Hz. Ömer RA'dan.

Lafız farkıyla: İbn-i Mâce, *Sünen*, c.VIII, s.49, no:2610; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.X, s.306, no:5900; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VIII, s.22, no:15643; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VII, s.259; Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.381, no:1994; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXV, s.193; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.79, no:11102; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.50, no:39938; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.495, no:21320.

RE. 406/3 (*Men eàne alâ demi'mriin müslimin, ve lev bi-şatri kelimetin, kütibe beyne ayneyhi yevme'l-kıyâmeti: Âyisün min rahmeti'llâh.*)

Tehdit ihtivâ eden bir hadis-i şerif bu, çok büyük bir günahı anlatıyor. Okuyalım ve açıklamasını yapalım:

(*Men eàne alâ demi'mriin müslimin*) "Bir müslümanın kanını akıtmak hususunda yardımcı olan bir kimse... Yâni, bir zalim bir müslümanı öldürecek; öldürmesi esnasında ona yardımcı olan bir kimse... Az veya çok, (*ve lev bi-şatri kelimetin*) yarım bir kelime ile bile olsa... Değil böyle eliyle fiilen yanında yer alarak yardımcı olmak, yarım bir kelime ile bile, yarım ağızla bile bir müslümanın kanının akıtılmasına yardımcı olsa bir insan; onun şehid edilmesine, öldürülmesine, mazlûmen katledilmesine sebep olmakta yarım bir kelime bile kullansa, zàlimi, kàtili o kadarcık hafif yollu desteklese bile, çok fena bir durum olmuş olur.

(*Kütibe beyne ayneyhi yevme'l-kıyâmeti: Âyisün min rahmeti'llâh.*) "Kıyamet gününde iki kaşının arasına, alnına, 'Bu herifin Allah'ın rahmetinden hiç bir payı, nasibi yoktur. Allah'ın rahmetinin buna gelmesine hiç ümit yoktur.' diye yazılır." Böyle yazıldığı gibi de olur, Allah'ın rahmetinden hiç nasib alamaz. Neden?.. Bir müslümanı öldüren bir kimseye, yarım kelime ile bile olsa, yardımcı oldu diye... Bir de tam yardımcı olan, emrinde olan, veyahut fiilen silahı alıp da müslümanı öldürenin, artık ne kadar kötü bir durumda olduğunu buradan anlamak mümkün...

Müslüman müslümanın hiç bir şekilde aleyhinde bulunamaz. Onun zulme uğramasına destek olmaz, göz yumamaz. Bu onu gösteriyor.

d. Zulme Yardım Edenin Vebâli

Dördüncü hadis-i şerif, yine Abdullah ibn-i Ömer'den:[23]

---

[23] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.778, no:2320; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.82, no:5544; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.111, no:7051; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.200, no:2921; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.413, no:841; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Lafız farkıyla: Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.329, no:3598; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.305, no6735; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.82, no:11225; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.X, s.219; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.329,

مَنْ أَعَانَ عَلَى خُصُومَةٍ بِظُلْمٍ، أَوْ يُعِينُ عَلَى ظُلْمٍ، لَمْ يَزَلْ فِي سَخَطِ اللهِ حَتَّى يَنْزِعَ (ك. ه. والرامهرمزي عن ابن عمر)

RE. 406/4 (*Men eàne alâ husùmetin bi-zulmin, ev yuînü alâ zulmin, lem yezel fî sahati'llâhi hattâ yenzia.*) “Kim bir düşmanlığa zulüm vadisinde, yâni zulüm olan bir düşmanlığa yardımcı olursa; haksız olan, âdil olmayan haksız bir husûmete, düşmanlığa yardımcı olursa; yahut da, bir zulmün yapılmasına yardım ederse...”

Husûmet, iki tarafın hasımlaşması... “Hasımlığa yardımcı olursa, ya da fiilen zulme yardımcı olursa; (*lem yezel fî sahati'llâh*) dâimâ Allah'ın gazabına mâruz olarak kalır. Allah'ın gazabı daima onu hedef almış, ona doğru gelir. (*Hattâ yenzia*) Bu işten dönünceye kadar, daima Allah'ın gazabına muhatap olur, Allah'ın gazabına mâruz vaziyette durur.”

Yâni, husùmete bile yardımcı olunmayacak. Haksız bir hasımlığa veyahut bir zàlimin zulmüne yardımcı olunmayacak. Olunursa, o yardımcı olan kişi Allah'ın düşmanlığını kazanmış oluyor.

Burada müslüman da denmiyor. Yukarıda bir önceki hadis-i şerifte, “Bir müslüman kişinin kanının akıtılmasında yardımcı olan, yarım kelimeyle bile.” deniliyordu. Burada, “Zulme dayalı bir hasımlığa yardımcı olan, yahut da bir zulmün yapılmasına yardımcı olan” diye geçiyor.

Zulüm, biliyorsunuz müslümana da olur, müslüman olmayana da olur. Yâni, teb'adan olan zimmîlere ve sâireye de zulüm

---

no:2418; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.392; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.218, no:35481; Hassân ibn-i Atıyye RA'dan.

Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.82, no:11226; Ebû Hüreyre RA.'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.131, no:14948; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.495, no:21319.

yapılmaz. Kimseye zulüm yapılmaz. Zulme yardımcı olursa, husûmete destek olursa, daima Allah'ın gazabına mâruz olur.

Onun için, müslüman hiç böyle adaletsiz, zulüm cinsinden şeylere kıyıdan köşeden destek olmayacak. Yarım ağızla bile destek olmayacak, veyahut o tarafta olmayacak. O tarakta bezi olmayacak. Zalimle beraber olmayacak.

e. Müslümana Yardımın Sevabı

Üçüncü çift hadis-i şerife geçiyorum, aynı sayfadan. Bu sefer müslümana yardım etmenin sevabıyla ilgili İbn-i Ömer RA'dan birinci hadis-i şerif:[24]

مَنْ أَعَانَ مُسْلِمًا بِكَلِمَةٍ ، أَوْ مَشٰى لَهُ خَطْوَةً ، حَشَرَهُ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَعَ الْأَنْبِيَاءِ وَالرُّسُلِ آمِنًا ، وَأَعْطَاهُ عَلٰى ذٰلِكَ أَجْرَ سَبْعِينَ شَهِيدًا قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللهِ (كر. عن ابن عمر)

RE. 406/6 (*Men eàne müslimen bi-kelimetin, ev meşâ lehû hatveten, haşerahu'llàhu azze ve celle yevme'l-kıyâmeti meal'enbiyâi ve'r-rusüli âminen, ve a'tàhu alâ zâlike ecra seb'îne şehîden kutilû fî sebîli'llâh.*)

"Kim bir müslümana bir kelimeyle bile yardımcı olsa..." Yâni kelimeyle, sözle müslümana yardım nasıl olur?.. Birisi gıybetini yapıyordur; "Haksızlık yapıyorsun! O adam iyidir!" diye savunmak olur veyahut şahitlik olur. Adamcağızın hiç şahidi yok.

"—Yâ sen bu olayı görmedin mi? Bak bu adam şöyle yapıyordu; şahit olsana!"

Herkes bucak bucak şahitlikten kaçıyor, bu kalkıyor konuşuyor. Yâni bir kelimeyle bile olsa, sözle de bazen böyle yardım olur.

---

[24] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LIX, s.295; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.693, no:16468; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.498, no:21327.

İşte, “Bir müslümana bir kelimeyle bile yardım etse; (*ev meşâ lehû hatveten*) yahut onun hatırı için, onun faydasına, ona bir hayır gelsin diye bir adım atıverse...” Yâni, bir sürü adım atmak denmiyor da, küçük bile olsa sevap demek için, “Onun için bir adım bile atıverse, bir kelimecik bile söyleyivererek yardımcı olsa; (*haşerahu'llàhu azze ve celle yevme'l-kıyâmeti*) tek azîz olan, tek celîl olan Rabbü'l-àlemîn Allah-u Teàlâ Hazretleri onu kıyamet gününde...” Kimlerle beraber bulundurur, haşreder, toplar? Kimlerin topluluğunun yanında bulundurur?..

(*Haşarahu'llàhu azze ve celle yevme'l-kıyâmeti meal'enbiyâi ve'r-rusül*) “Peygamberlerin, enbiyâ ve mürselînin yanında haşreder. Kendisi evliyâdan değil, peygamber değil amma, o mübarek insanların yanında, onlarla beraber haşreder. (*Âminen*) Hiç bir tehlike bahis konusu olmadan, emniyetli bir şekilde onların yanında durur.”

Öteki insanlar, “Acaba cehenneme düşecek miyim?” diye korktukları sırada, bu emniyetli, güvenli, rahat, korkusuz bir şekilde peygamberlerle beraber, enbiyâ ve mürselîn ile beraber haşrolur. Allah onlarla haşreder. Neden?.. Bir kelimeyle bir müslümana yardımcı oldu, onun için bir adım atıverdi diye.

(*Ve a'tàhu alâ zâlike ecra seb'îne şehîden*) “Yetmiş şehidin sevabını verir, böyle yaptı diye bu kimseye... (*Kutilû fî sebîli'llâh*) Allah yolunda öldürülmüş olan yetmiş şehidin sevabını verir.”

Demek ki aziz ve muhterem kardeşlerim, “Müslüman kardeşlerimize bir kelimecik bile olsa, bir adım atarak onların bir işini görmek tarzında bile olsa, nasıl yardım yaparım? Nasıl onların gönlünü hoş ederim? Nasıl onlara böyle hayırlı bir faaliyette bulunabilirim?” diye dâimâ onu gözlememiz lâzım! Çünkü çok kârlı olduğu anlaşılıyor.

f. Mü'mine Yardım Etmenin Karşılığı

Sonuncu hadis-i şerif. Üç çift hadis-i şerif demiştim, üçüncünün ikincisi oluyor. Bunu da İbn-i Saîd babasından rivayet

etmiş; Ebü'l-Fityan, *Sultanların Fazileti* bölümünde kaydetmiş. Okuyalım:[25]

مَنْ أَعَانَ مُؤْمِنًا عَلٰى حَاجَتِهِ ، وَهَبَ اللّٰهُ لَهُ ثَلاثًا وَسَبْعِينَ رَحْمَةً ؛ يُصْلِحُ اللّٰهُ لَهُ دُنْيَاهُ ، وَ أَخَّرَ لَهُ اثْنَيْنِ وَسَبْعِينَ رَحْمَةً مَدْخُورَةً فِي دَرَجَاتِ الْجَنَّةِ (أبو الفتيان الدهستاني في كتاب فضل السلطان العادل ، عن عبد الغفور بن عبد العزيز بن عبد الله بن سعد الأنصاري عن أبيه)

RE. 406/7 (*Men eàne mü'minen alâ hâcetihî veheba'llàhu lehû selâsen ve seb'îne rahmeten; yuslihu'llàhu lehû dünyâhu, ve ahhara lehü'sneyni ve seb'îne rahmeten medhùreten fî derecâti'l-cenneh.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

"Kim bir mü'mine..." Burada mü'min diye geçti. "Kim bir imanlı, mü'min kula yardımcı olursa..." Hangi konuda?.. (*Alâ hâcetihî*) "İhtiyaç duyduğu bir konuda... İhtiyacı var, sıkıntısı var, muhtaç durumda, orda yardıma gerek var. İşte böyle bir ihtiyacının, hâcetinin görülmesi, işinin görülmesi konusunda bir mü'min kula kim yardım ederse; (*veheba'llàhu lehû selâsen ve seb'îne rahmeten*) Allah-u Teàlâ Hazretleri ona yetmiş üç tane rahmet bağışlar, bir işine yardımcı oldu diye."

(*Yuslihu'llàhu lehû dünyâhu*) "Allah, yetmiş üç rahmetin bir tanesiyle onun dünyasını ıslah eder, dünyalık meselelerini iyi duruma getirir. Allah, o yardımcı olan kimsenin dünyevî işlerini güzelleştirir, rast getirir, bozukluklarını düzeltir. (*Ve ahhara lehû isneyni ve seb'îne rahmeten*) Geriye kalan yetmiş iki rahmetini (*medhûreten*) saklar, yâni muhafaza eder Cenâb-ı Hak, (*fî*

[25] *Kenzü'l-Ummâl*, c.VI, s.694, no:16469; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.497, no:21325.

derecâti'l-cenneh) cennet derecelerinde yükselmesi için... Yetmiş iki rahmeti de ahirete tehir edip, Cenâb-ı Hak ahirete saklar, ahirete muhafaza eder. O yetmiş iki rahmetiyle de, ahirette tecelli eder o mü'min kuluna..."

Aziz ve muhterem kardeşlerim, burada bu akşam altı hadis-i şerifi okuduk. Bunların hepsine şöyle umûmî bir bakışla bakacak olursak; insanın insana yardım etmesinin, mü'minin mü'mine yardım etmesinin sevabı, mükâfatı ne kadar çok, o görülüyor. Ama, yardım iyilik konusunda olursa sevap oluyor. Eğer bir zalimin zulmüne yardımcı olunursa, o zaman da sonucun ne kadar kötü olduğu görülüyor.

Onun için, elimizden geldiğince başkalarına, mü'min kardeşlerimize, insanlara çeşitli konularda, yapabildiğimiz her konuda yardım gözlemeliyiz. Yapabileceğimiz yardımları yapmalıyız. Parası olan mâlî yardım yapar, mâlî destek olur. Parası olmayan; olmadan da sevap kazanmak mümkün... Bir kelimeyle bile olsa, yarım kelimeyle, yarım ağızla bile olsa sevap kazanılabilir. Ya da yarım kelimeyle zàlime yardımcı olunursa, o zaman da çok büyük veballer yüklenebilir.

Bir şeyi çok iyi görüyoruz ki, mü'mine yardım etmek çok sevap. Ama adaletsiz, zàlim, haksızlık yapan kimseye yardım etmek de çok çok veballi! Onun için, kimi desteklediğimizi, kime ne kadar yardım ettiğimizi, ne türlü yardım ettiğimizi çok iyi gözleyelim! Hatalı bir şey yapmayalım! Söylediğimiz söze dikkat edelim!

Sözümüz kime yarıyor, kimi destekliyor, kimi cesaretlendiriyor ve cesaretlenince o adam onula ne yapıyor?.. Hayır mı yapıyor, şer mi işliyor, zulüm mü yapıyor?.. Buna dikkat edelim! Çünkü küçük gibi görünen bazı şeylerin cezası Allah indinde çok fazla olabiliyor. Bu hadis-i şeriflerden gördüğümüz gibi...

Cenâb-ı Hak bize hakkı hak olarak görüp, ona uymayı nasib eylesin... Hayrı, hakkı desteklemeyi nasib eylesin... Bâtılı bâtıl olarak görüp, anlayıp, ondan da uzak durmayı nasib eylesin... Zàlimlere yardakçı, alkışçı, destekçi olmamayı nasib eylesin... Dâimâ her yerde, her zaman hakkı tutup, hakkı söyleyip, sevgisini, rızasını kazanmayı; dünyanın ıslahına, insanların arasının ıslahına, iyiliklerin gelişmesine yardımcı olmayı nasib etsin...

Hiç bir vesileyle, küçücük bir şekilde bile olsa, hiç bir şekilde haksızlığa bulaştırmasın... Zâlime yardımcı etmesin... Çünkü zàlime yardım etmek, onunla beraber ahirette çok cezalara çarpılmaya sebep oluyor.

Allah-u Teàlâ Hazretleri tevfîkini cümlemize refîk eylesin... Allah hepinizden râzı olsun... Cumalarınız mübarek olsun... Allah-u Teàlâ nice mübarek günlere sağlıkla, afiyetle eriştirsin... Evlâtlarınızı güzel yetiştirmeye dikkat edin.

g. İkibin Yılı Tevhid Yılı

Bir de, geçtiğimiz salı günkü Kur'an-ı Kerim sohbetinde söylemiştim. İnşâallah 2000 yılı geliyor. 1999 bitiyor, işte Ağustos ayına geldik, Eylül-Ekim-Kasım-Aralık... Ondan sonra 2000 yılı başlıyor. 2000 yılı nedir, 2000 yılının adını ne koyduk?.. *Tevhid yılı* koyduk. *Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlü'llàh*'ı anlatacağız ve 2000 yılının tevhid yılı olduğunu herkesin duyması için, hepinizden velev yarım kelime bile olsa —ben de hadis-i şerifteki, Efendimiz SAS'in ifadesini bu konuda kullanayım—

yarım kelimecikle bile olsa, bu 2000 yılının tevhid yılı olduğunu; artık herkesin haça, puta tapmayı bırakıp da alemlerin Rabbi Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne, onun razı olacağı şekilde, "*Lâ ilâhe illa'llàh*" diyerek ibadet etme yılı olduğunu söyleyelim! Bu hususta çalışalım! Peygamber Efendimiz'in ahir zaman peygamberi olduğunu söyleyelim!

Allah'ın kelâmı Kur'an-ı Kerim'i çok iyi öğrenelim ve çok iyi öğretelim çoluk çocuğumuza! Kendimiz de çok iyi öğrenelim ve Peygamber Efendimiz'in sünnetine sımsıkı sarılalım! Çünkü Peygamber Efendimiz'in sünnetine sarılan —görüyorsunuz— her şeyi öğreniyor. Hadis-i şerifler bize her türlü ince ince meseleleri öğretiyor ve hayran kalıyoruz hadis-i şerifleri okuduğumuz zaman... Bilmediğimiz şeylerde de bizim yolumuzu aydınlatıyor, ışık tutuyor.

Onun için, Kur'an-ı Kerim'e sımsıkı sarılacaksınız ve Kur'an-ı Kerim'i çok iyi öğreteceksiniz! Birileri eğer dünyada İslâm'ı yok etmeye çalışıyorsa, tüm İslâm ülkelerinin başına çoraplar örerek İslâm'ı yok etmeye çalışıyorsa; müslümanlar da İslâm'ı cihâna hakim etmeye çalışacaklar tabii, gayret gösterecekler.

Önümüzdeki 2000 yılı, inşâallah tevhid yılıdır. Şimdiden çalışmaya başlayalım, kendimizi hazırlayalım! Kur'an öğrenelim, Peygamber Efendimiz'in hadis-i şeriflerini evlâtlarımıza öğretelim! Kütüphânenizdeki kitapları okumaktan başlayın! Her gün beş sayfa, on sayfa, yirmi sayfa, ne kadar okursanız... Ben bazı çalışkan insanlar biliyorum, bir oturdular mı günde otuz-kırk sayfa okuyabiliyorlar. Koca koca, kalın kalın ciltleri, çabuk çabuk bitirebiliyorlar. Böyle aşk ile, şevk ile okuyun; ilminiz irfânınız artsın!..

İlminize göre amel edin!.. Allah-u Teàlâ Hazretleri sizi sevsin... Dünya ve ahirette aziz ve bahtiyar eylesin... Allah hepinizden razı olsun!..

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû, aziz ve sevgili dinleyiciler ve izleyiciler!..

06. 08. 1999 - AVUSTRALYA

5. CİHADIN ÖNEMİ

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Ak-Televizyon izleyenleri ve Ak-Radyo dinleyicileri!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun... Cenâb-ı Hak cumanızı mübarek eylesin... Nice mübarek günlere, gecelere, zamanlara erdirsin... İki cihanda aziz, bahtiyar olun...

a. Gàzinin Tesbihi

Peygamber SAS Efendimiz'in hadis-i şeriflerinden, *Râmuz* kitabının 198. sayfasından bazı hadis-i şerifler okuyacağım. Birinci hadis-i şerif. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki bu sayfada:[26]

اَلتَّسْبِيحُ مِنَ الْغَازِي سَبْعُونَ أَلْفَ حَسَنَةٍ ، وَالْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا

(الديلمي عن معاذ)

RE. 198/3 (*Et-tesbîhu mine'l-gàzî seb'ùne elfe hasenetin, ve'l-hasenetü bi-aşri emsâlihâ.*) Muaz RA'dan Deylemî rivayet eylemiş. Mânâsı şöyle:

(*Et-tesbîhu mine'l-gàzî*) "Gazâ ile meşgul olan, cihad ile meşgul olan bir kişinin, mücahidin, savaşa Allah rızası için gitmiş bir kimsenin tesbihi, yâni "*Sübhàna'llàh"* demesi, "*Subhàna'llàhi ve bi-hamdihî*" demesi, Cenâb-ı Hakk'ı tesbih etmesi, (*seb'ùne elfe haseneh*) yetmiş bin hasenedir. Bir tesbihi, yâni bir kere böyle diliyle tesbih eylemesi yetmiş bin hasenedir."

Bu hükmün, bu bilginin arkasından, (*Ve'l-hasenetü bi-aşri emsâlihâ*) "Hasene de bire bir mükâfatlandırılmaz, on misliyle mükâfâtlandırılır." buyuruyor Peygamber SAS Efendimiz.

---

[26] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.76, no:2425; Muaz ibn-i Cebel RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.IV, s.576, no:10797; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.405, no:11067.

Böylece ne olmuş oluyor?.. Gàzinin bir *Sübhàna'llàh* demesi, tesbih eylemesi, yetmiş bini onla çarparsak yedi yüz bin hasene, mükâfat, sevap kazanmasına sebep oluyor. Tabii burada, gàzi olduğu için bu üstün mükâfat veriliyor, yetmiş bin veriliyor. Öteki, gazâya gitmemiş, yerinde oturan, köyünde oturan, evinde barkında rahatında olan kişinin tesbihine göre, bu kadar daha büyük, bu kadar daha fazla, bu kadar daha çok sevap kazanıyor.

Bu, cihâdın, gazânın, Allah yolunda canını ortaya koyup da böyle düşmanı karşılamaya gitmenin, İslâm'ı savunmanın ne kadar sevaplı olduğunu gösteren hadis-i şeriflerden bir tanesidir. En sevaplı ibadetlerden birisi Allah yolunda cihad etmektir. Mücahidin ecri, sevabı çok büyüktür. Bir de mücahid böyle zikir ehli olursa; tesbih ediyor, zikrediyor... Tabii o tesbih ve zikreden kimsenin —zâten zikrin sevabı ne kadar büyüktü, ne kadar fazlaydı— o zaman artık ecrinin, sevabının haddi hesâbı yoktur.

Aziz ve muhterem kardeşlerim! Şimdi tarihlerden okuyoruz, Peygamber SAS Efendimiz'e İslâm Mekke'deyken geldi. Medine'ye hicret ettikten sonra devam etti. Sonra Suudî Arabistan'dan şirk ve küfür tamamen çıkartıldı. İslâm ve tevhid, yâni Allah'ın varlığının ve birliğinin bilinmesi, kabûlü, *Lâ ilâhe illa'llàh* kelimesi, inancı yerleşti. Bu arada hemen aklıma gelmişken yine hatırlatayım. Hep hatırlatacağım: 2000 yılını tevhid yılı ilân ettik ve hepiniz de bunu yayacaksınız, söyleyeceksiniz ve tevhid için, Allah'ın birliğinin öğrenilmesi için çalışacaksınız!..

Peygamber Efendimiz'in hayatını biliyorsunuz, bütün müslümanların çok iyi bilmesi lâzım! Hem de ne sebeplerle, başına neler geldi de nasıl davrandı?.. O şartları da bilmesi lâzım ki, dünyada Peygamber Efendimiz'in isteğine göre yaşasın.

Peygamber Efendimiz SAS İslâm'ı tebliğ etti. Tebliğ edince çok büyük tepkiler gösterdiler düşmanlar, müşrikler:

"—Sen bizim dinimizi bozma, karışma! Karıştırma, düzenimizi değiştirme, bozma!.." diye o putperest düzenlerini, müşrik düzenlerini, zàlim düzenlerini değiştirmesine razı olmadılar ve çok büyük itirazlara kalkıştılar.

Sonra Peygamber SAS Efendimiz'e:

“—Seni zengin edelim; asil, soylu, güzel kızlarımızdan istediğinle evlendirelim!.. Ne istiyorsan yapalım! Hatta seni başımıza başkan yapalım, reis yapalım!..” dediler.

Zâten dedesi Mekke’nin başkanıydı. Hiç birisini kabul etmedi.

“—Bu dâvâdan vaz geç, bunu bırak, bütün istediklerini yapalım!” dediler.

İmtihan yâni... Her zaman her müslümanın böyle imtihanları vardır. Tabii peygamberlere imtihanlar, belâlar daha fazla gelir. Dedi ki:

“—Bir elime güneşi verseniz, bir elime kameri, ayı verseniz, yine ben bu dâvâdan vazgeçmem! Bu dâvâyı söyleyeceğim!..”

Yâni, tevhid dâvâsının, Allah’ın varlığını, birliğini anlatmanın, demek ki hükümdarlıktan da, maldan da, mülkten de, hayattan da, mutluluktan, zevkten, mutlu evlilikler yapmaktan da daha önemli olduğu, görülüyor bu ifadelerde.

Tabii kabul etmediler. Peygamber Efendimiz de tekliflerini kabul etmeyince, bu sefer zorbalığa, baskıya başladılar. Bunu bilmek lâzım! Çünkü bazıları diyor ki:

“—İslâm kılıç dinidir.”

Yâni, “Zorbalıkla yayılmıştır.” filân demek istiyorlar.

Hayır! Bugün dahi, hiç zorbalık olmadığı halde Avrupa’da, Amerika’da nice hür insan, İslâm’ı inceliyor. “Hak din İslâm!” diye İslâm’a geliyor. Amerikalı senatörlerden dahi, Clinton’un yanında, yakınında çalışanlardan dahi müslüman olanlar var. Daha nice nice insanların müslüman olduğunu biliyorsunuz. Meşhur yumrukçu —*boksör* demiyorum— Muhammed Ali’yi biliyorsunuz. İşte alimleri, fâzılları, mütefekkirleri biliyorsunuz. Ben de nice kimseleri tanıdım. İnceleyip, Kur’an’ı okuyup kendiliğinden müslüman olan kimseleri...

Bu bir iftiradır. “Baskı ile yayılıyor.” filân diye, müslümanları karalama isteğidir. İslâm gönülleri fethederek, akılları iknâ ederek yayılmıştır. Çünkü akıl, mantık dînîdir. Öyle hurâfeyle, bâtılla, ilme aykırı, mantığa, akla aykırı şeylerle ahaliyi oyalamaz, gözünü boyamaz. Hakkı söyler, tabiiliği tavsiye eder. Tabii yaşamın dışında, gayr-ı tabii bir yaşam önermez, teklif etmez. Her bakımdan güzeldir! *El-hamdü li’llâhi alâ ni’meti’l-islâm…* İslâm nimetine hamd ü senâlar olsun!..

Şimdi ona rağmen baskılar yaptılar, ordular kurdular, hücum ettiler. Peygamber Efendimiz savunmayla karşılık verdi. Sonunda tabii savaşmak zorunda kaldı. Düşmanlar Medine-i Münevvere'ye kaç sefer askerî hücumlar yaptılar. Toplandılar, büyük kalabalıklar halinde saldırdılar. Ölüm kalım meseleleri oldu. Müslümanlar gàlip geldi. Yâni mazlûmen, taarruza uğramış insanlar olarak, savunma yaparak böyle karşılık verdiler. Allah onları gàlip etti, İslâm'ı geliştirdi.

Çünkü, Allah nurunu tamamlayacağını, söndürmeyeceğini, kıyamete kadar canlı tutacağını bildiriyor. Bu böyle, herkes bunu bilsin!.. Kimse İslâm'ı ne kadar uğraşsa yok edemeyecek. İslâm yükselecek, yayılacak. Kıymeti bilinmeyen diyarlardan gitse bile, kıymetini bilen başka diyarlarda ışıl ışıl parıldayacak!..

İslâm'ın aleyhinde çalışanlara yazıklar olsun!.. İslâm'ın nurunu söndürmeye kalkışanlara, Allah'a karşı gelenlere, Allah'la mücadeleye kalkışanlara yazıklar olsun!.. İslâm'a hizmet edenlere, imana hizmet edenlere, akla, mantığa hizmet edenlere ne mutlu!.. Onlara da aşk olsun, tebrikler olsun!..

Tabii böyle savaşlar olunca, bazı kimselerin her ne pahasına olursa olsun canını fedâ etmeyi, yaşamından vazgeçmeyi kabul etmesi lâzım ki, o savaşa gitsin... Savaştan da dönmemesi lâzım! Savaşta düşmandan kaçmak İslâm'da yoktur ve en büyük günahlardandır.

Savaşların temeli nedir?.. İslâm'dır. Savaşlardaki zaferlerin, başarıların temeli, düşmanın karşısında kaçmayıp çarpışmaksa; bu kaçmamayı sağlayan iman da, o zaferin asıl sebebidir. Diyebiliriz ki, Türk tarihinin, İslâm tarihinin her devrinde, devresinde kazanılan zaferlerde İslâm'ın, müslüman olmanın doğrudan doğruya tesiri vardır. İslâm olduğu zaman, büyük ordulara karşı büyük zaferler kazanılıyor.

Tabii, böyle bir fedâkârlığa kalkışan müslüman da, gàzi, mücâhid, savaşçı, savaşa gitmeye razı olmuş kimse, gönüllü asker... O da Allah'ın çok kıymetli bir kulu oluyor. Allah onun her şeyini çok seviyor. Çok mükâfatlandırıyor. Bir tesbihi dahi yetmiş bin hasene ile mükâfâtlandırılıyor. Bir hasene de on misli fazlasıyla mükâfatlandırıldığına göre, yedi yüz bin oluyor. Yâni

savaşa gitmeyen bir insanın alacağına göre, yedi yüz bin misli sevap kazanmış oluyor.

Cenâb-ı Hak bizleri sulh u sükûn içinde, huzur içinde böyle efendi efendi çalışıp, İslâm'a hizmet edip, İslâm'ı yayıp, ağır başlı, vakur şekilde güzel hizmetler yapmayı ve bu Tevhid Yılı'nda nice insanların imanı öğrenmesine, anlamasına ve imanın gelmesine vesile olmayı hepimize nasib eylesin... Tevhid Yılı'nda hepimiz bu aşk ve şevk ile çalışalım!..

Çünkü, kendi çocuklarımız bile kaybolabiliyor. Zâten meselâ, Afganistan'ı ele alacak olursak, veya Mısır'ı, veyahut Cezâyir'i, veyahut daha başka bir ülkeyi incelersek, kendi ülkemiz de öyle... Yâni, eğitim sonunda müslüman bir çocuk, İslâm'a karşı bir duruma gelebiliyor. Hatta bazen düşman duruma gelebiliyor. Yabancı ülkülere, ideolojilere, düşüncelere kanıyor, kandırılarak kapılıyor, şaşırıyor, sapıtıyor. Kendi milletiyle, inancıyla, tarihiyle, örfüyle, âdetiyle savaşan, kendisine düşman, kendi milletine düşman bir insan haline gelebiliyor.

Onun için, çok dikkat etmemiz, çalışmamız gerekiyor. Gerekirse de çarpışmamız gerekiyor. Çarpışmak olacakmış gibi de hazırlanmamız gerekiyor. Ben bunu yıllar önceden beri daima hatırlattım. Çünkü şâirin şiirinde dediği gibi, her zaman söylüyorum:

Hâzır ol cenge, eğer ister isen sulh u salâh!

Cenge hazır olursa insan, sulh u salâhı sağlar. Çünkü düşman korkar. Ama cenge hazırlanmazsa, gevşerse; düşman onu zayıf gördüğü için saldırır.

Mikrop zayıf vücuda girer ve onu hasta eder. Sağlam vücuda mikrop gelse bile, sağlam vücut onu alt eder. Mikropların arasında dolaşsa bile, mikroplularn arasında dolaşsa bile, sağlam insan onları alt edebilir. Ama zayıf, hemen mikrobu kapar. Zâten bir santimetreküp havada, kaç milyon mikrop olduğunu alimler söylüyor; inceleyenler, sayanlar söylüyorlar. Mikrop her yerde var. Ama ona bazı insanlar yenik düşmüyor, hasta olmuyor. Çünkü

sağlam. Onun için cenge hazır olacak ki, kuvvetli olacak ki, düşman saldıramasın.

Onun için, bütün İslâm ülkelerinin atom bombası yapmış olması lâzım! Zengin ülkeler var. Ben hatırlıyorum, bizim ülkemizden atom alimi profesör kardeşler:

"—Biz bu atom bombasını yaparız, yeter ki hükümet tahsisat versin." diyorlardı.

Atom araştırmaları enstitülerimiz var İstanbul'da, ben hatırlıyorum. Başka şehirlerde de vardır. Askeriyenin başka çalışmaları vardır muhakkak. Kendisi gerekiyorsa gizli tutar, gerekiyorsa açıkça yapar... Ama mutlaka kuvvetli olmak lâzım!

Bu Kur'an-ı Kerim'in de emridir. Çünkü Kur'an-ı Kerim'de Allah-u Teàlâ Hazretleri:

وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ (الأنفال:٦٠)

(*Ve eiddû lehüm me'stata'tüm min kuvvetin ve min ribâti'l-hayli türhibûne bihî aduvva'llàhi ve adüvveküm*) "Gücünüz yettiğince düşmanlara karşı kuvvet ve cihad için bağlanıp beslenen atlar, (savaş malzemeleri) hazırlayın; onları korkutan, sizin düşmanınızı ve Allah'ın düşmanını korkutan hazırlıkları yapın! Silahlar hazırlayın!" (Enfal, 8/60) buyuruyor.

Dedelerimiz de o silahları devirlerine göre, ecdâdımız, ecdâd-ı izâmımız, —Allah onların cümlesine rahmet eylesin, makamlarını yüce eylesin— cennet-mekân ecdâdımız, hep zamanlarının en ileri usûllerini, aletlerini kullanmışlar ve öyle kazanmışlar.

Yâni, evet az sayıyla, kahramanlıkla, çarpışmayla, cesaretle, maharetle oluyor ama, bir taraftan da en ileri silahları yapmışlar, hatta icad etmişler. Meselâ, İstanbul'un fethi bu bakımdan, hiç kimsenin inkâr edemeyeceği mükemmel bir nümûne… Tarihte herkesin, dostun, düşmanın yazdığı bir şey… Kullanılan silahlar, aletler karşı tarafı yeniyor ve surları târumâr ediyor, darmadağın ediyor. Savunanların bütün gayretlerine rağmen, Avrupa'nın bütün yardımlarına rağmen, fetih müyesser oluyor. Yâni, gazâ

ruhunun, gàzilik, mücâhidlik şuûrunun devam etmesi lâzım! Milletçe buna hazır olmamız lâzım ve zamanı gelirse de, icab ederse de kaçınmamak lâzım!..

Çünkü benim çok kesin olarak bir izlenimim var, tesbitim var: Dünyayı bir bütün olarak incelemeye çalışıyorum. Müslümanların durumlarına, azınlıkta oldukları, çoğunlukta oldukları ülkelerdeki durumlarına bakıyorum. Sorunlarına bakıyorum, meselelerine bakıyorum:

Dünya üzerinde birileri —tabii bu birilerinin kimler olduğunu sizler de belki benden iyi bilirsiniz, belki takip ediyorsunuzdur, belki özel tecrübeleriniz ve belgeleriniz vardır— müslümanlara sorun çıkartıyorlar. Müslüman ülkeleri daima sorunlarla karşı karşıya bırakmak ve zayıflatmak, mümkünse bölmek, parçalamak istiyorlar.

Kendileri bütünleşme yolunda çalışıyor. İhtilâfları, kavgaları, daha önceki yıllarda yaptıkları savaşları bir tarafa bırakıyorlar, ittifaklar kuruyorlar. Müslümanların arasındaki ittifakları, dostlukları bozup, birbirlerine düşman ediyorlar. İki komşu ülke birbiriyle kanlı bıçaklı, kâtiller gibi kanına susamış durumda oluyor. İşte bilmem Mısır'la Libya, Libya ile Tunus, Cezâyir'le Fas, İran'la Irak, Hindistan'la Pakistan... vs. Her yerde böyle... Yâni, birileri şuurla dünya üzerinde müslümanlar sorunlardan

kurtulamasınlar ve kuvvetlenemesinler diye, onları zayıflatmak istiyor.

O halde, onların karşısında bu oyunlara gelmemek lâzım, birliği bozmamak lâzım! Kardeşliğin çok kuvvetli telkin edilmesi lâzım! Dînî duyguların çok iyi öğretilmesi lâzım!

Çünkü, dînî duygular zayıflayınca ihtilâflar ve husûmetler, kan dökmeler başlıyor. Ancak İslâm, insanları birbirleriyle bir arada tutuyor. Adaletiyle ve güzel duygularıyla, ahlâk öğretimiyle... Meselâ, Osmanlı kaç çeşit milleti yedi asır ne kadar güzel idare etmiş! Osmanlı çekildikten sonra her yerde zulüm, korkunç vahşilikler görüyoruz.

O bakımdan gàziliği öğrenmeliyiz, askerliği öğrenmeliyiz, savaşı öğrenmeliyiz! Savaşı sevmeliyiz! Savaş aletlerini, şartlarını hazırlamalıyız!

Şimdi ben, bu Avustralya'da halkın yetişmesine de bakıyorum, nasıl yetişiyor? Bu halk, bizim için bir misal... Sağlıklarına çok düşkünler. İdmanlarını çok güzel yapıyorlar. Vücutlarını geliştiriyorlar. Her çeşit yarışmaları çok yapıyorlar ki, böyle teşvik olsun ve o konuda gelişsinler. Hepsi de, yâni gençlerin hepsi, şöyle baktığınız zaman pazulu, etli butlu, kuvvetli, koşucu, nefesli, çeşitli oyunları bilen; yumruk, tekme, savunma, hücum sporlarına âşinâ olarak yetişiyorlar.

Şimdi bizim çocuklarımız, bunların karşısında sigara içen, ciğeri dolmuş, bilmem kahvehanelerden çıkmayan, kumara alışmış kimseler olursa; böyle içkiye, biraya, çeşitli uyuşturuculara müptelâ olursa, sağlığı bozuk olursa, bilmem gençliğini kötü yollarda yıpratırsa, çürük bir gençlikten topluma nasıl fayda gelecek? Toplumun istikbâli nasıl olacak?..

Hepimiz, yâni ben şahsen, bütün sevdiğim kimselere bunu anlatıyorum. Söylüyorum, teşvik ediyorum: Şöyle kendimiz para verip yerler alalım, idman sahaları kuralım! Çocuklarımızı çeşitli idmanlarda mâhir hâle getirelim, hünerli hâle getirelim! Böyle boş vakit geçiren, kahvelerde sigara dumanında helâk olan bir gençlik istemiyorum ben.

Gençlerimiz her çeşit vasıtayı kullanabilsin: Bisiklet, motosiklet, deniz motoru, otomobil, hattâ ağır vasıta, tank, uçak

vs. Bunların hepsinin mahâretini elde etsin. Her çeşit bedenî maharete sahip olsun. Dinç olsun, dayanıklı olsun, sıhhatli olsun ve hazır olsun!..

Milletçe de böyle güçlü kuvvetli olalım, bilgili olalım! Yurt dışındaki bir zamanlar bizim idare ettiğimiz diyarlar, bizden medet uman, bizden yardım bekleyen milyonlarca insan var. Yol göstermemizi isteyen, destek olmamızı isteyen... Dostlarımıza faydalı olalım! Düşmanlarımızın da kötülük yollarına, kötü şeyler düşünmeye bırakmayalım! Onlar, "Aman, bunlarla uğraşılmaz!" desinler, hizaya gelsinler, hadlerini bilsinler; doğru çizgiden taşkınlığa, ileri gitmeye kalkışmasınlar.

Yâni, bir gàzinin tesbihi yetmiş bin hasene ile mükâfatlandırılıyor. Bir hasene de on misliyle... Çünkü gàzilik, mücâhidlik Allah'ın dinini korumak için cihada, savaşa hazır olmak, onun bizzat uygulayıcısı bir savaşçı olmak çok sevap. Bu bir...

b. Hayrı Geciktirmek

İkinci hadis-i şerif:[27]

اَلتَّسْوِيفُ شُعَاعُ الشَّيْطَانِ ، يُلْقِيهِ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ

(الديلمي عن عبد الرحمن بن عوف)

RE. 198/4 (*Et-tesvîfu şuàu'ş-şeytàni, yulkîhi fî kulûbi'l-mü'minîn.*)

Yine Deylemî, Abdurrahman ibn-i Avf RA'dan rivayet eylemiş. Bu da önemli bir konu, bütün hadis-i şeriflerin konuları önemlidir de, ama bizler için özellikle bir yaramıza parmak bastığı, merhem vurduğu için bazıları daha çok üzerinde durulacak konuları

[27] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.75, no:2420; Abdurrahman ibn-i Avf RA'dan.
İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.I, s.305; Ebû Seleme, babasından.
Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.371, no:10208; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.406, no:11072.

taşımakta olabiliyor. Şimdi burada buyuruyor ki, Peygamber Efendimiz:

(*Et-tesvîfu şuàu'ş-şeytàn*) "Yarın yaparım, sonra yaparım diye, yapacağı bir hayırlı işi geciktirmek, geriye atmak..." *Tesvif* deniliyor buna.

(*Sevfe ef'alü fî zemânin kezâ*) "Falanca zamanda yaparım canım. Şimdi yatayım da, boş ver de, ileride yaparım, yarın yaparım, bir dahaki sene yaparım" vs. Yâni, işleri böyle uzak bir zamana atmak, tesvif bu... "*Sevfe ef'alü*, ilerde yapacağım" demek. *Sevvefe-yüsevvifu-tesvif*.

Şimdi bu duygu, bir işi yapacağı zamanda yapmayı da geriye bırakmak, tembellik etmek, iyi işi tehir etmek nedir? "Şeytanın bir ışınıdır, şuàıdır." *Şuà* deyince, kelimeyi biliyorsunuz, düşünün, lazer ışını bir yere düştüğü zaman orayı kesiyorlar, biçiyorlar; yâni tahrib ediyor. Vücudunda ameliyat yapıyorlar, bazı yerleri ışınla kesiyorlar filân... Tehlikeli, önemli bir şey... Oradan hatırınızda kalsın.

"İleride yaparım düşüncesi, şeytanın bir ışınıdır, şuasıdır. (*Yulkîhi fî kulûbi'l-mü'minîn*) Onu mü'minlerin kalplerine tutar, atar. Bu şuayı mü'minlerin gönüllerine tutar, öyle kandırır." "Bunu ileride yap!" der. Şeytanın telkinidir bu. Bir ışın gibi, tehlikeli, zehirli, zararlı bir ışın gibi, mü'minin gönlüne bu ışını atar, tutar.

O halde, biz ne yapmalıyız?.. Yapacağımız iyi işleri yapmalıyız, tehir etmemeliyiz.

"—Hadi kalk yapsana!"

"—Dur canım, yaparım..."

"—Niye duracaksın, hemen yapsana!"

"—Yaparız canım otur şimdi şöyle. Bir sigara içelim de, bir çay içelim de. Biraz vakit geçsin de..."

"—E niye geçsin? Geçmesin, hemen yapalım!.."

Bir bahane, "İşte bugün canım istemiyor, bugün hava çok güneşli, bugün top oynayalım da sonra yaparız..." vs. Bu şeytanın oyunudur.

Acele de şeytandandır. Bakın, onu da hatırlayalım:[28]

اَلْعَجَلَةُ مِنَ الشَّيْطَانِ (ت. طب. عد. عن سهل بن سعد ؛

ع. هب. ق. عد. عن أنس)

(*El-aceletü mine'ş-şeytàn*) "Acele şeytandandır." buyrulmuştur. Meselâ:

"—Haydi namazı acele kıl, çabuk ol! Hemen şunu şöyle yap!.."

Dur bakalım, bu aceleye gelecek bir iş değil. Aceleye gelecek iş var, çabuk yapılacak iş var; çabuk yapılmayacak iş var... Aceleye getirilirse iyi olmayacak, çalakalem yapılırsa kötü sonuç verecek işler var. Onların özene bezene yapılması lâzım! Özenilecek işi kalitesiz olsun, iyi evsâfı olmasın, kötü olsun diye çabuk yaptırmak, acele yapmak; teennî gösterilecek işi acele yapmak şeytandandır.

Ama yapmamak da, acele yapmayıp da tehir etmek de, o da şeytandandır.

Bir işi önce tehir ettirir bu mel'un şeytan, tehirden sonra da unutturur. Unutunca da yaptırmaz. Doğrudan doğruya yapma dese, adam razı olmayacak. "Ama önce tehir ettireyim, sonra ben bunu elbet bir uyuturum!" der.

Misalle söylemek gerekirse, meselâ adam diyor ki:

"—Yâ, namazın vakti girdi, şu namazı kılayım!"

---

[28] Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.247, no:4256; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.89, no:4367; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.104, no:20057; Hàris, *Müsned*, c.III, s.387, no:857; Hatîb-i Bağdâdî, *el-Fakîh ve'l-Mütefakkıh*, c.III, s.287, no:1159; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.78, no:2440; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.151; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.310, no:2358; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.428, no:494; Ebû Hüreyre RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.367, no:2012; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.122, no:5702; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.374; Rûyânî, *Müsned*, c.III, s.241, no:1076; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.343; Sehl ibn-i Sa'd RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.98, no:5674, 5675; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.56, no:1713; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.42, no:10212 ve s.390, no:11041; RE. 197/7.

Şeytan diyor ki:

"—Yâ kılarsın canım, otur biraz daha..."

Veyahut;

"—Cumanın vakti yakın, hemen kalkayım, cumaya gideyim."

"—Dur canım daha vakit var gidersin! Dur bakalım..." filân diyor.

Oradan önüne bir meşguliyet çıkartıyor, bir iş çıkartıyor. Saate bir bakıyor:

"—Eyvah! Vakit geçmiş. Hay Allah, ben falanca yere gidecektim, unuttum!"

Evet, şeytan unutturdu. Çünkü ilk önce tehir ettirdi. O tehiri arasında senin önüne başka bir oyalayıcı iş çıkarttı ve orada seni aldattı, o hayırlı işe göndermedi. Namaza gidemedin, namazı kaçırdın, cumayı kaçırdın.

Neden?.. Önce tehir ettin, "Giderim canım!" dedin, tesvîf eyledin. Ondan sonra da unuttun. Onun için, bu hayırlı işleri akla geldiği zaman, zamanında, yerli yerinde, yapılması gerektiği şekilde, özene bezene hemen yapmak lâzım!

c. Tefekkürün Önemi

Diğer bir hadis-i şerife geldik, üçüncü hadis-i şerif. Bunların hepsi güzel şeyler. Not almalısınız, aklınıza veya defterinize... Ondan sonra da, bu esaslara göre hareket etmelisiniz. Unutmamalısınız, hayatınızda uygulamalısınız bu öğrendiğiniz şeyleri...

İbn-i Abbas RA'nın ve daha başka kaynakların bize başka sahabilerden rivayet ettiğine göre buyurmuş ki Peygamber Efendimiz... Bunu da, yâni sanıyorum misafir odasına filân yazdırmak lâzım. Her gelen misafir "Burada ne yazıyor?" dediği zaman da, oturup izahını yapmak lâzım! Dükkâna asmak lâzım; gelen müşteri sorarsa, ona da anlatmak lâzım!..

Almanya'da bir kardeşimiz vardı, Allah razı olsun, şehrin dışında iş yeri var, güzel. Yâni, geniş bir iş yeri kurmuş, akıllılık etmiş, aferin, iyi yapmış. İnsan görünce memnun oluyor.

Sonra o iş yerinde bir akıllılık daha yapmış: İş yerinin arkasındaki geniş arsaya bir cami yapmış. Bizim bazı

arkadaşlarımızı da imam olarak çağırdı. Biz de cemaat olarak, cuma günleri vaaz vermek için filân da gittik. Namaz da kılınıyor... Oh, hem dünya kazancını ön tarafındaki dükkânda alış-veriş yaparak sağlıyor; hem de arazisinin bir kısmını cami yapımına tahsis etmiş.

Geliyor, orada cuma namazı kılıyor herkes. Oradan da sevap kazanıyor, iki... Yâni o da bir fedâkârlık tabii, arazisini veriyor, inşaatını yapıyor vs. Ondan sonra müslümanlara bir hizmet oluyor, ibadet yapılmasında, cumanın kılınmasında...

Üçüncü bir şey: İş yerine gittik.

“—Çay içelim Hocam, buyur!” dedi, oturduk.

Geniş iş yeri, lastik vs. satıyor. Karşıda kocaman, şöyle dört-beş metre boyunda bir:

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللّٰهُ ، مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللّٰهِ

(*Lâ ilâhe illa’llàh, muhammedün rasûlü’llàh*) yazmış. Orada bir Alman aile geldi. Herhalde baba kız... Konuşurlarken;

“—Bu nedir?” diye sordular.

Arabalarına lastik alacaklar ama, oradaki yazıyı merak ettiler. O da, Almanca onlara bunun mânâsını bir güzel izah etti.

“—Evet, doğru, haklısın...” filân dediler.

Yâni, telkin, öğretim ve tebliğ vazifesini yapmış oldu. Peygamberimiz’in yaptığı vazifeyi yürütmüş oldu, sürdürmüş oldu.

Biz de hep böyle yapmalıyız. Yâni, iş yerimize böyle güzel şeyleri yazmalıyız. Birisi de sorunca, anlatmalıyız. Bir teşvik olmalı, eğitim öğretim olmalı...

Bu tevhid yılında da, —2000 yılı tevhid yılı olacak— böyle şeyleri basıp yayabiliriz. İstanbul’dan bazı tüccar kardeşlerimi hatırladım: Böyle güzel ayetler, hadisler alırlar, tebriklerine yazarlar. Ona buna tebrik olarak gönderirler. Oradan tabii, onu alan da üstteki mânâyı okuyup öğrenmiş oluyor. O da bir tebliğ. Yâni, bayram tebrikinde bile tebligat, İslâm’ın öğretimi yapılmış oluyor; ne kadar güzel!..

Şimdi bu hadis-i şerif de öyle yazılıp kenara konulacak, hattatlara levhası yazdırılacak bir hadis-i şerif... Bazen hattat kardeşlerim bana soruyorlar:

"—Bize böyle güzel levha yapılacak yazıları ayırsanız da, biz de onları güzel levhalar yapsak, kendimiz yazsak sanat eseri olarak." diyorlar.

İşte onlara bir hadis-i şerif:[29]

اَلتَّفَكُّرُ فِي عَظَمَةِ اللهِ وَجَنَّتِهِ وَنَارِهِ سَاعَةً خَيْرٌ مِنْ قِيَامِ لَيْلَةٍ ؛ وَخَيْرُ النَّاسِ الْمُتَفَكِّرُونَ فِي ذَاتِ اللهِ ، وَشَرُّهُمْ مَنْ لاَ يَتَفَكَّرُ فِي ذَاتِ اللهِ

(ابو الشيخ عن نهشل عن الضحاق عن ابن عبَّاس)

RE. 198/5 (*Et-tefekkürü fî azameti'llàhi ve cennetihî ve nârihî sâaten, hayrun min kıyâmi leyletin: ve hayru'n-nâs, el-mütefekkirûne fî zâti'llâh, ve şerruhüm men lâ yetefekkeru fî zâti'llâh.*)

Tefekkür, biliyorsunuz, düşünmek demek, fikretmek, fikir eylemek, bir şeyin üzerinde fikir yürütmek; sağını, solunu, derinliğini düşünmek. (*Et-tefekkürü fî azameti'llàh*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin ululuğu konusunda, yüceliği, hikmeti, kudreti, sanatı konusunda düşünmek..."

Çünkü, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin her şeyi muazzamdır. Allah'ın azameti her yerde zâhirdir, her şeyde zâhirdir. Yerlerde, göklerde, ayda, güneşte, yarattığı mahlûkatta, mahlûkatın vücutlarının teşkilâtında, kâinatın muntazam işleyişinde, yönetiminde... Her yerde Allah'ın azametinin âsârı pırıl pırıl parıldamaktadır. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin bu azameti konusunda, ululuğu konusunda düşünmek...

Başka?.. (*Ve cennetihî ve nârihî*) "Cenneti konusunda düşünmek, cehennemi konusunda düşünmek..." Cennetin

---

[29] *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.209, no:5712; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.407, no:11074.

güzelliklerini düşünüp arzulamak, şevk duymak, mest olmak... Cehennemin tehlikelerini, manzaralarını düşünüp, oradan "Aman!" diye kendisini korumaya azmetmek, korkmak, uyanmak; bunları düşünmek...

(*Sâaten*) "Bir miktar." Buradaki *sâaten*, Arapça'da, hadis-i şeriflerde, Kur'an-ı Kerim'de veya fıkıh kitaplarında, bizim bugünkü örfümüzdeki bir günün 24'te bir bölümü, 60 dakikalık bölümü mânâsına değildir. Zamanın bir bölümü, kesimi demektir. Yâni ille altmış dakika olmaz; belki beş dakika olur, belki daha fazla olur, belki üç saat olur. Yâni, 60 dakika mânâsına almayacağız buradaki saati.

"Allah'ın ululuğu, azameti, cennetinde, cehenneminde neler var diye bu konularda tefekkür etmek, (*sâaten*) bir miktar, bir zaman düşünmek; (*hayrun min kıyâmi leyletin*) bütün gece kalkıp gece ibadeti yapmaktan daha hayırlıdır." diyor Peygamber Efendimiz.

Şimdi mukayese edilen şey ne?.. Gece ibadeti. Gece ibadeti nasıl bir şey?.. Çok sevaplı bir ibadet. Geceleyin kalkıp, insanın abdest alıp bir teheccüd namazı kılması, iki rekat namaz kılması, dünyadan ve dünyanın içindeki her şeyden daha kıymetli ve daha hayırlıdır. Onunla mukàyese ediyor Peygamber Efendimiz. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin azameti konusunda, cenneti konusunda, cehennemi konusunda tefekkürlere dalmak, hayallere dalmak, düşünmek, derin derin onları mülâhaza etmek, bütün gece sabaha kadar ibadet etmekten daha hayırlıdır.

(*Ve hayru'n-nâs, el-mütefekkirûn*) "Ve insanların en hayırlısı mütefekkir olanlardır, düşünceli olanlardır, düşünenlerdir, düşünmesi olanlardır. Bu gibi şeylere gafil olmayanlardır. Bu gibi şeyleri sezemeyen değil de, bunların üzerinde durup, sezip, anlayıp duygulananlardır." Yâni, gönül erbâbı, hal erbâbı, akıl, fikir erbâbı, *ulü'l-elbâb* dediğimiz insanlardır insanların en hayırlıları... Tefekkür etmek çok yüksek bir sıfattır.

Onun için, bütün müslümanların mütefekkir olması lâzım! Sizlerin hep bu tefekkürü bir ibadet olarak yapmanız lâzım! Çünkü bazen, böyle bir gecelik ibadetten daha hayırlıdır. Tefekkürüne göre, tefekkürün derinliğine büyüklüğüne göre,

bazen bir senelik ibadetten hayırlıdır, bazen atmış senelik ibadetten hayırlıdır. Tefekkür insanı hakikatlere ulaştırır. Ulaşılan hakikatin büyüklüğüne göre de mükâfatı, değeri çok olur.

Ama umûmî bir kural olarak:

خَيْرُ النَّاسِ الْمُتَفَكِّرُونَ

(*Hayru'n-nâs, el-mütefekkirûn*) [İnsanların en hayırlısı mütefekkir olanlardır.] diye, işte bunu güzel bir hattata yazdırıp, levhayı böyle misafir odamıza asabiliriz. Dükkânımıza asabiliriz. Veya güzel bir hattatın yazdığını, matbaada güzel bir şekilde bastırıp, böyle çerçeveletip dağıtabiliriz, hediye edebiliriz.

Konya valisi beyefendi, bizi çağırmıştı, makamını ziyaret etmiştik. Böyle levhalar hazırlamış, bize sunmuştu, "Buyurun hocam!" diye. Onu tabii bir aziz hatıra olarak saklıyorum. Senelerce önce... Yâni, öyle güzel şeyleri hazırlayıp hediye etmek de iyi oluyor. Sıradan bir, çarşıdan, pazardan böyle bir şeyi almaktan daha iyi olabiliyor.

İnsanların en hayırlıları, en değerlileri, kıymetlileri böyle mütefekkir olanlar, düşünücü olanlardır. Ama mütefekkir deyince;

"—Hah, tamam, filozofların hepsi kıymetli..." diyecek herkes.

Hayır! (*El-mütefekkirûne fî zâti'llâh*) "Allah'ı düşünenler; yâni Allah-u Teàlâ Hazretleri konusunda, ma'rifetullah konusunda düşünenler, irfan konusunda düşünenlerdir."

Düşünme, tabii çeşitli konularda olur. Adam düşünüyor, düşünüyor... Ne düşünüyor? Şerri düşünüyor, fesâdı düşünüyor. Bütün aklı fikri orada... Yemekte karısı,

"—Hey, ne düşünüyorsun yâ!" diye itekliyor; hâlâ onun aklı başka yerde…

Şer, tuzak düşünüyor, fitne fesad düşünüyor. Bunun kıymeti yok. Yâni, düşüncenin yönü ve konusu önemli.

(*Ve hayru'n-nâs*) "İnsanların en hayırlıları (*el-mütefekkirûne fî zâti'llâh*) ma'rifetullah konusunda, Allah'ı bilmek konusunda,

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin Esmâ-i Hüsnâ'sı, evsâf-ı ulyâsı konusunda düşünenlerdir. Cenâb-ı Mevlâ'nın varlığını, birliğini, esmâ ve sıfâtını; o husustaki ma'rifetini, bilgisini, irfanını derinleştirmek hususunda düşünenlerdir. İnsanların en hayırlıları onlardır."

Yâni sonuç itibariyle, Allah'ı en çok düşünen kimseler kimlerdir?.. Dindarlar düşünüyor bir kere… Dinsizler hiç aklına getirmiyor. Dindarların hangileri?.. Àrif olanları, mutasavvıf onları. Meselâ, Mevlânâ gibiler... Tarikat, tasavvuf neyi öğretmek için asırlar boyu çalışmış?.. Allah'ı daha iyi tanıtmak, tam tanıtmak, imanı tam kuvvetlendirmek için... Demek ki evliyâullahtır, erenlerdir bu mütefekkirler. Çünkü güzel şeyleri düşüne düşüne, güzellikleri bulunca, makamları çok yüksek oluyor.

(*Ve şerruhüm*) "İnsanların en kötüleri de, (*men lâ yetefekkeru fî zâti'llâh*) Allah'ın azameti, kudreti, san'atı hususlarında düşünmeyenlerdir."

Allah bir akıl vermiş; işte dünyada yaşıyor, ticaretini yapıyor, toplum içinde eğlencesinde, keyfinde... Zengin ama, Allah'la, Peygamber'le, dinle, imanla, ilimle, irfanla, ma'rifetullahla, muhabbetullahla hiç ilgilenmemiş, o konularda çok cahil. Bakıyorum ben, inceliyorum. İnsanların sözlerine, konuşmalarına, yazarların yazılarına... Bazıları çok cahil, hiç bilmiyor. Bilmediğini de bilmiyor. Yâni bilmiyor, bir. Bir de bilmediğini de bilmiyor... En kötüleri onlar işte...

Allah'ı bilecek ve Allah-u Teàlâ Hazretleri'ni bilince tabii sonuç ne olacak? Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne güzel kulluk edecek. Zâten bilen, düşünüp bilen, ma'rifetullaha eren muhabbetullaha da düşer. Ma'rifetullaha erdi mi muhabbetullaha da düşer. Neden?.. Allah'ın ne kadar güzel sıfatlara sahip olduğunu, ne kadar güzel olduğunu görünce aşık olur. Görmeyen bir şey yapmaz ama, görünce aşık olur.

O zaman muhabbetullah en yüksek makam oluyor. Ma'rifetullahtan doğmuş oluyor. Allah'ı bilmekten doğan muazzam bir sevginin, aşkın, muhabbetin, ilâhî sevginin içine

düşmüş oluyor. Bundan hiç nasibi olmayanlar da insanların en kötüleridir.

Yâni bu hadis-i şerif, dikkat edilirse, aslında mutasavvıfların ne kadar dinin özüne uygun, ne kadar doğru yolda olduğunu gösteriyor. Din alimi denilen insanları inceleyin, çeşitleri var, mertebeleri var. Ama mutasavvıflar, işte bu hadis-i şeriflerde gösterilen ana hedefleri iyi öğrenmiş, iyi anlamış ve yakalamış insanlar oluyorlar. Allah himmet ve teveccühlerine bizleri nâil eylesin, mahrum etmesin... O sevgili kullarının yolundan ayırmasın ve onlarla ahirette, cennette Peygamber Efendimiz'in komşuluğunda beraber eylesin...

d. Takvâ Ehlinin Kıymeti

Bir hadis-i şerif daha söyleyerek sohbetimi tamamlamak istiyorum. Diyor ki Efendimiz SAS, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan Ebu'ş-Şeyh'in rivayet ettiğine göre:[30]

اَلتَّقِيُّ كَرِيمٌ عَلَى اللهِ ، وَالْفَاجِرُ شَقِيٌّ هَيِّنٌ عَلَى اللهِ

(أبو الشيخ عن ابن عمر)

RE 198/8 (*Et-takıyyü kerîmun ale'llàh, ve'l-fâcirü şakıyyün heyyinün ale'llàh*)

Kısa, bu da yine böyle levha yapılacak güzel hadis-i şeriflerden:

"Müttakî kul, yâni takvâ ehli, haramlardan, günahlardan sakınan, Allah'ın rızasını kaybetmekten korkan, Allah'ın rızasını kazanmaya çalışan insanlar yâni..." Meselâ, bizim kardeşlerimiz rozet yapmışlar, gönderiyorlar. Ben de birilerinin yakalarına takıyorum, seviniyorlar:

إِلٰهِي أَنْتَ مَقْصُودِي ، وَرِضَاكَ مَطْلُوبِي !

---

[30] *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.185, no:5647; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.408, no;11078.

(*İlâhî ente maksùdî ve rıdàke matlûbî*) “Yâ Rabbi, benim arzum, hedefim sensin! Ben senin rızânı kazanmak istiyorum!”

İşte böyle, Allah’ın rızasını kazanmak isteyen ne yapar? Allah’ın razı olacağı işleri yapar. Razı olmayacağı işlerden, haramlardan, günahlardan kaçar. Haramlardan, günahlardan kaçan insana ne denir? *Takì*, yâni *müttakî* kul denir. İkisi de aynı kökten, *takî* ile *müttakî* aynı kökten.

“Böyle takî bir kul, yanî müttakî, takvâ ehli, takvâlı bir kul (*kerîmün ale’llàh*) Allah indinde mevki makam sahibi, itibarlı bir kimsedir. Allah yanında itibarı vardır. Soylu, kerim bir kimsedir. Bir asâleti vardır, kıymeti vardır. Allah indinde kıymetlidir takvâ ehli kul.”

Bunun zıddı: (*Ve’l-fâcirü*) “Yâni günahlardan sakınmayan, fısk ü fücûra giren, günahları işleyen. Müslüman ama bak yaptıklarına, bir sürü kusurlar işliyor. Tamam, o da fâcir, (*şakıyyün*) o da bedbaht, şekàvet ehli bir insandır.” Çünkü günahı işlemek çok büyük bir zillettir. Çok fenâ bir şeydir. İnsanı ayaklar altına düşürür, fenâ eder. (*Heyyinün ale’llàh*) “Allah’ın yanında da itibarsız, değersiz, önemsiz kıymetsizdir.”

Aziz ve muhterem kardeşlerim! Tabii, hepimiz Allah’ın kullarıyız. Esas itibâriyle bizi o yarattı. Bizim meziyetimiz veya kıymetimizi artıran neyimiz varsa, hepsini de veren odur. Vücudumuzda eğer bir üstün meziyet varsa;

“—Aaa, o çok kuvvetlidir. Herkesin kaldıramadığı şu kadar ağır halteri kaldırır. Aaa, şu çok hızlı koşar. A, falanca çok kuvvetlidir...” derler.

Tamam, bu vücuda ait bir meziyet... O meziyeti veren kim?.. Allah... Hepsini Allah veriyor ama, o meziyetin sahibi artık kabarıyor, övünüyor, böbürleniyor, iftihar ediyor. Herkesin karşısına:

“—Ben birinci oldum, var mı benim gibisi?..” diye çıkıyor.

Aslında tabii, onun Allah’tan geldiğini bilmesi lâzım! Allah vergisi olduğunu bilmesi lâzım! Ona göre edebini takınması lâzım!

Allah’ın kullarının değerlerini de Allah verdiğinden, ne olacak?.. Yâni veren Allah, alan Allah... Biz sıfır oluyoruz, hiç oluyoruz aslında arada ama yine de Allah takvâlı kulları değerli, itibarlı, kıymetli sayıyor. Kendi indinde, huzurunda mevki makam

veriyor, mertebe veriyor. Günahkârları da değersiz yapıyor. Aslında biz hepimiz nâçiz kullarız, bir hiçiz hepimiz.

Rahmetli Hacı Bayram Camisi imamı, nur içinde yatsın, makàmı a'lâ olsun, Zekâî Efendi vardı, "*Zekâî-yi lâ yetezelzel*" derdi, soyadı Sarsılmaz'dı çünkü... Bir levhaya şöyle eski harfle, (هيچ) "*Hîç*" yazmış. (İki gözlü *he*, *ye*, cim gibi *çe* harfi ile.) Türkçe'ye Farsça'dan gelen bir kelime bu. Kartı gösteriyor: "İşte bu benim kartvizitim!" diyor. Yâni hiç, nâçiz... Tevazu gösteriyor, nâçizliğini gösteriyor.

Evet hepimiz bir hiçiz, bir nâçiz varlığız. Çünkü her şeyimiz Allah'tan, bizim hiç bir şeyimiz yok. Bütün lütuf onun lütfudur. Ama iyi kul olursa, arif kul olursa, müttakî kul olursa, takvâlı kul olursa, Allah indinde makamı, mertebesi, itibarı oluyor, Allah onu seviyor, Allah indinde saygınlığı oluyor. Öteki günahkârın da, Allah indinde hiç kıymeti, itibarı olmuyor. Yazık oluyor yâni. İşte asıl hiç o oluyor, asıl berbat olan o oluyor.

Allah hepimizi kendi ind-i ilâhîsinde kadr ü kıymeti olan, kerim olan, itibarı olan sevdiği kullarından eylesin... Günah zilletine düşünmesin... İsyan, ma'siyet ve günahtan uzak eylesin... Eğer bulaşmış olduğumuz, alışmış olduğumuz kusurlar, günahlar varsa, onları hemen bırakmayı nasib eylesin... Tertemiz kul eylesin... Huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak varıp cennetiyle, cemâliyle müşerref olmayı; sonuç itibariyle sevdiği kul olarak cennetine girmeyi, cemâline ermeyi nasib eylesin... Cehenneme düşenlerden eylemesin, aziz ve sevgili kardeşlerim!..

İnşâallah, Allah hepimize hayırlı uzun ömürler verir. Çünkü bir müslümanın çok kıymeti vardır. Öğrendiklerini başkasına öğretecek, uzun yıllar yaşaması lâzım! Hemen çabuk ölmesin, uzun yıllar yaşasın da öğretsin diye, onun ömrünün kıymeti var.

İnşâallah bu 2000 yılı ve 2000'den sonra 21. Asır Tevhid Asrı olacak!.. Hepimiz orada görevimizi alalım! Vazifemizi yapabildiğimiz kadar, kabiliyetimiz nisbetinde yapalım! Allah'ın rızasını kazanalım!..

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

13. 08. 1999 - AVUSTRALYA

6. ALLAH'I ZİKRETMENİN FAYDASI

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Ak-Televizyon izleyicileri ve Ak-Radyo dinleyenleri!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun!..

Hepinize bütün milletimize başsağlığı diliyorum. Çok büyük bir âfetle, felâketle baş başa bulunuyor milletimiz. Allah vefat edenlere rahmet eylesin... Hadis-i şeriflerde müjde var; ölüm şekilleri böyle duvar devrilmesi, duvar altında kalmak şeklinde olunca, Cenâb-ı Hak onlara şehid sevapları veriyor. Allah vefat eden kardeşlerimize şehid sevapları ihsan etsin... Kalanlara sabr-ı cemîl, ecr-i cezîller ihsân eylesin...

Ümitli bir nokta şu ki, hâlâ bugün, dikkatle takip ediyoruz, ulaşılabilen bazı kimseler göçük altlarından canlı olarak çıkartılabiliyor. İnşâallah pek çok kimsenin kurtulduğunun müjdesini alırız.

Vakıftaki kardeşlerimiz fedâkârca çalışıyorlar, koşturuyorlar. Radyomuz da hizmetindedir halkımızın, kardeşlerimizin. Radyoya telefon ederek yardım istesinler. Vakfımız düzenledikleri yardımları, jeneratör, daha başka gerekli araç gereç ve malzemeleri, ulaştırmaya çalışıyor. Tıbbî hizmetleri yapmak üzere Sağlık Vakfı'ndan kardeşlerimiz de faaliyetteler. Allah hepsinden razı olsun... Allah-u Teàlâ Hazretleri başka elem, keder göstermesin...

a. Zikir Allah'ın Azabından Kurtarır

Bu akşamki bir hadis-i şerifi, konuyla biraz ilgili olarak nakletmek istiyorum. Ahmed ibn-i Hanbel, Hanbelî mezhebinin imamı önderi, büyük müctehid, büyük muhaddis, aynı zamanda çok kıymetli bir hadis kitabı yazmış, *Müsned-i Ahmed ibn-i Hanbel* diye tanınan. Onun kitabında Muaz RA'dan rivayet edilmiş. Konumuzla ilgili olduğu için, bu hadis-i şerifle başlamak istiyorum bu akşamki sohbetime. Buyuruyor ki Efendimiz SAS:[31]

مَا عَمِلَ آدَمِيٌّ عَمَلاً ، أَنْجَى لَهُ مِنْ عَذَابِ اللهِ ، مِنْ ذِكْرِ اللهِ . قَالُوا :
وَلاَ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللهِ ؟ قَالَ: وَلاَ الْجِهَادُ ، إِلاَّ أَنْ تَضْرِبَ بِسَيْفِكَ
حَتَّى يَنْقَطِعَ ، ثُمَّ تَضْرِبَ حَتَّى يَنْقَطِعَ (ش. طب. حم. عن معاذ)

RE. 376/8 (*Mâ amile âdemiyyün amelen, encâ lehû min azâbi'llâhi, min zikri'llâh. Kàlû: Ve le'l-cihâdü fî sebîli'llâh? Kàle:*

---

[31] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.166, no:352; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.5, no:2296; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.138, no:209; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.235; Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.45, no:1595; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Yalnız ilk cümlesi: İmam Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Yahyâ), c.I, s.211, no:492; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.239, no:22132; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.673, no:1825; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.394, no:519; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.X, s.70, no:16745; *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.646, no:1851.

Ve le'l-cihâd, illâ en tadribe bi-seyfike hattâ yenkatıa, sümme tadribe hattâ yenkatı'.) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kal.*

Peygamber Efendimiz bu hadis-i şerifinde buyurmuşlar ki:

(*Mâ amile âdemiyyün amelen, encâ lehû min azâbi'llâh*) "Âdemînin işlediği amellerden, onu Allah'ın azabından daha güzel koruyacak zikrullahtan daha değerli bir amel, fiil, icraat yoktur." buyuruyor Efendimiz.

(*Mâ amile*) İşlemedi. (*âdemiyyün*) Hazret-i Âdem'in evlâdından olan bir Âdemî, yâni bir insan, bir mü'min, (*amelen encâ lehû min azâbi'llâh*) onu Allah'ın azabından daha çok kurtarıcı bir amel işlemedi. (*Min zikri'llâhi*) Allah'ı zikretmek, zikrullahtan daha kurtarıcı başka bir amel yoktur, işlemiş olamaz. İşlediği amellerin en çok Allah'ın azabından kurtarıcı olanı zikrullahtır." demiş oluyor.

Allah-u Teàlâ Hazretleri mü'min kullarını mükâfatlandırır, suçlu kullarını da cezâlandırır. Allah'ın azabından kurtulmak için de, insanın tabii bir şeyler yapması lâzım, sevaplı işler yapması lâzım! Allah'ın sevdiği, razı olduğu, ahlâka, âdâba, dîne, imâna, takvâya uygun işler yapması lâzım! Tabii bunların da çeşit çeşit dereceleri var, çeşitleri var. Sevapları farklı...

Meselâ, az sadaka çok belâyı def ediyor. Bu da günümüzle, sorunlarımızla, karşılaştığımız âfetlerle ilgili bir şey. Sadaka vermek önemli! Sonra, helâl lokma yemek çok önemli! Harama bulaşmamak çok önemli! Harama bulaştığı zaman cezâ alıyor, helâl yediği zaman korunuyor.

Allah rahmet eylesin, Kapalı Çarşı'da bir patikçi, ihvânımızdan çok takvâ ehli bir zât vardı. Nur içinde yatsın, makàmı a'lâ olsun, Allah cümle geçmişlerimize rahmet eylesin... Kapalı Çarşı'da yangın çıkınca demişler ki:

"—Kapalı Çarşı'da yangın çıktı, senin de dükkânın orada..."

Demiş ki:

"—Biliyorum, duydum yangını da. Mevlâm bilir, tabii Allah'ın takdiri neyse o olur. Kadere boyun eğmesi lâzım kulun. Vardır bir hikmeti. Ama, ben üzerime düşen vazifeleri aklımın erdiğince yaptım. Zekâtımı verdim, hayrımı hasenâtımı yaptım." demiş.

Ertesi gün bakmışlar ki, yangın tam onun dükkânına kadar gelmiş. Komşusunun dükkânını da yakmış, ama onunki kurtulmuş. Yâni, helâl yolla kazanılırsa, o zaman Allah koruyor. Haram olunca cezâlandırıyor.

Ama bazen de Allah-u Teàlâ Hazretleri, bir âfeti umûmî olarak veriyor. Kötüleri cezâlandırmak için verdiği bir âfet esnâsında, iyi insanlar da vâdeleri yetmiş oluyor, vefat etmiş oluyorlar. Ahirette ayrılıyor. Yâni, iyilerin artık ömrü o kadarmış, bir sebebi var, hikmeti var. Ahirette tabii onlar iyiliklerinin mükâfâtını görüyorlar. Kötüler de hem dünyada işledikleri kötülüklerin cezâsını çekmiş oluyorlar, hem de ahirette azab görecekler.

Bu azabdan kurtulmak için ne yapması lâzım insanın? Önce ilk adım nedir?.. Mü'min olmak. Önce imana gelmek... Eğer bir insan mü'minse, Allah'ın azabından eninde sonunda kurtulur. İmanlı ise, imana gelmişse, "*Lâ ilâhe illa'llàh*" deyip Allah'ın varlığını, birliğini idrak etmişse, kurtulur.

2000 yılı neydi? Bu arada gene tekrar hatırlatayım, perçinletmek için: 2000 yılını Tevhid Yılı ilan ettik. Herkes *Lâ ilâhe illa'llah*'ı bilecek, küfre, şirke sapmayacak. Küfürden, şirkten, yâni imansızlıktan, yanlış inançtan, müşriklikten, kâfirlikten kurtulacak. Kurtulmaları için biz de çalışmalarımızı, gayretlerimizi hızlandıracağız. İnşâallah, *Lâ ilâhe illa'llah* bayrağını dünyanın her yerine yayacağız.

Allah'ın azabından kurtulması için insanın önce mü'min olması lâzım; bu bir. Yâni ahirette de azab var. Dünyadaki azab, dünyada felâketler, musîbetler, yâni bir musîbet ama nasıl olsa bir insan bir yerde ölecek. Ya bir hastalıktan ölecek. Meselâ tâundan ölenler şehid sayılıyor. Salgın geliyor, ölüyor. Eh, acıyoruz, üzülüyoruz ama, Allah'ın takdiri. Ama Allah o âfetten ölenleri büyük mükâfatla mükâfatlandırıyor. Taltif ediyor, telâfi ediyor. Öyle ihsân ediyor.

Sonra meselâ savaşta insan ölüyor, şehid oluyor, ama şehidlik çok yüksek bir mertebe... Yâni, dünyadaki çok önemli değil. Asıl önemli olan ahiret azabından kurtulmak. Mü'min olunca ahiret azabından kurtuluyor.

Bir de tabii, azabdan kurtulmak için, meselâ zekâtını vermek lâzım! Zekâtını verdi mi, malı kurtulur. Zekâtını vermedi mi, Kur'an-ı Kerim'de ayetler var, kıssalar var eski ümmetlerden; o zaman malına, bağına bahçesine, hurmalığına âfet geliyor. Çünkü sadakasını, hayrını, öşrünü, zekâtını vermemiş olduğu için Allah onu cezâlandırıyor. Demek ki mü'min olacak, ibadetlerini yapacak, zekâtını, öşrünü verecek.

Şimdi millet zekâtı biliyor da, öşrü uygulaması zayıf olabilir. Yâni bazıları uygulayamayabiliyorlar. Bilmedikleri için uygulamama durumuna düşmüş olabilirler. Tabii ibadetlerini yapacak. Sonra az sadaka çok belâyı def eder. Bir sadaka verdi mi, bir fakire, bir yoksula yardım etti mi, Allah başına gelecek bir felâketi savıyor başından. Korunuyor. Çeşitli böyle güzel işler var azabdan kurtulmak için...

(*Mâ amile âdemiyyün encâ lehû min azâbi'lllâh*) *Encâ* ne demek? En çok kurtarıcı demek... Yâni, *nâcî* kurtulan mânâsına geliyor, *müncî* kurtaran mânâsına geliyor, *encâ* en çok kurtaran. Yâni bu sıfatların ism-i tafdili oluyor o kelime.

İnsanın Allah'ın azabından kurtulmasına sebep olan ameller içinde, insanı en çok kurtaran nedir?.. (*Encâ lehû* m*in azâbi'llâh*) "Allah'ın azabından en çok kurtarıcı olan nedir?.. (*Min zikri'llâh*) Allah'ın zikrinden daha çok kurtarıcı olan bir şey yok. En çok kurtaran zikrullahtır."

(*Kàlû*) Peygamber Efendimiz'den bu sözü işitenler sordular, dediler ki: (*Ve le'l-cihâdü fî sebîli'llâh*) "Allah yolunda cihad etmek de mi değil? Kurtarıcılıkta yâni en önde değil de, birincisi zikrullah mı? O da en önde değil mi, o daha kurtarıcı değil mi?"

Buyurdu ki Peygamber Efendimiz: (*Vele'l-cihâdu*) "Cihad da değil. (*İllâ en tadribe bi-seyfike hattâ yenkatıa*) Ancak kılıcını kırılıncaya kadar savaşta kullanır; (*sümme tadribe hattâ yenkatıa*) ondan sonra bir başka kılıç alıp, tekrar vurur vuruşur, gene kırılır. İşte bu kadar olursa, o zaman kurtarıcı olur."

Tabii savaş her zaman olmuyor. Olduğu zaman müslüman savaşa gider, cihada gider. Vazifesini yapar, görevinden kaçmaz. Ama savaş olmadığı zaman, işte elimizde güzel bir imkân var, kolaylık var: Zikrullah, Allah'ı anmak, Allah'ı zikretmek...

Biliyorsunuz, bazı kimseler zikrullahı çok tenkit ediyor. Zikredenlere çok yan bakıyor, yamuk bakıyor, ama işte öyle değil. Hadis-i şeriflerde görüyorsunuz, Allah'ı anmak neye sebep olur?.. Allah'a itaat etmeye sebep olur. Allah'ı anmak, zikretmek neye sebep olur?.. Allah'ı sevmeye götürür insanı. Sonuç itibariyle aşkullaha muhabbetullaha götürür. Allah'ın aşıklısı olan, sevgilisi olan, Allah'ı seven, muhibbi olan bir kul da ne olur?.. Hep Allah'ın sevdiği güzel işleri yapar, evliyâ olur. İşte hayatta, tarihte okuduğumuz, hayran olduğumuz kimseler gibi olur.

Meselâ, Allah âşıklarından, halkımızın en bildiği, baş tâcı ettiği, ilâhilerini dilinden düşürmediği Yunus Emre... Meselâ, Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî... Aşkullahtan en çok bahseden insanlar. Onun için zikrullah çok önemli.

b. Zikrin Şekli

(*Sübhâna'llàh*) demek, (*El-hamdü li'llâh*) demek, (*Allàhu ekber*) demek, (*Lâ ilâhe illa'llàh*) demek, (*Estağfiru'llàh el-azîm*) demek, (*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâhi'l-aliyyi'l-azîm*) demek, (*Hasbüna'llàh*) demek, (*Hasbiya'llàh*) demek... Bunların hepsi zikirdir.

Yâni, bir şekilde, Allah'ın bir lütfunu düşünerek, bir sıfatını düşünerek bir söz söylemiş oluyor insan... (*Lâ ilâhe illa'llàh*) deyince, Allah'ın birliğini düşünmüş oluyor. Allah birdir, şerîki, nazîri yoktur, ortağı yoktur. İki değildir, üç değildir. İkilik yok, üçlük yok, şirk yok. *Politeizm* yok, *düalizm* yok, ikileme yok, çok tanrıcılık yok. Ne var?.. Doğru olan Allah'ın birliğidir. Yeri göğü yaratan Rabbü'l-âlemîn birdir. (*Lâ ilâhe illa'llàh*) birlik sıfatını ifâde eden bir kelime olmuş oluyor.

Ondan sonra, (*Sübhâna'llàh*); Allah'ın her işinin hikmetli, güzel olduğunu, her sıfatının mükemmel olduğunu, Allah'ın her şeyinin en güzel olduğunu bildiriyor. Bu da çok önemli!

(*El-hamdü li'llâh*); Allah'ın nimetleri düşünüldüğü zaman söylenen bir söz. Allah'ın hamde, öğülmeye, medhe en lâyık olduğu, her şeyinin övülecek, medhedilecek gibi olduğunu ifâde ediyor.

(*Hasbüna'llàh*) veya (*Hasbiya'llàh*); Allah bize yeter, Allah bana kâfîdir mânâsına geliyor. Bu da (*tevekkeltü ale'llah*) gibi yâni, Allah'a dayanmayı ifade eden, tevekkülü ifade eden, Allah'ın güç kuvvet sahibi olduğunu gösteren bir söz oluyor. (*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*) yine böyle bir söz oluyor. Bunların hepsi son derece kıymetli...

Doğrudan doğruya Allah'ın isimlerinden bir tanesi, *Yâ Hayyu yâ Kayyûm! Yâ Lâtîf*; ey lütuf sahibi! *Yâ Erhame'r-râhimîn*; ey merhametlilerin en merhametlisi! *Yâ Gaffare'z-zünûb*; ey günahları mağfiret eden! *Yâ Settâre'l-uyûb*; ey ayıpları örtüp setreden!.. Şu sıfatı, bu sıfatı söyleyerek, böyle "Ey Rabbimiz!.." diye, Allah'ın isimlerinden birisi söylenerek zikirler yapılabilir. Veyahut bütün bu mânâların hepsini ihtiva eden, içinde taşıyan *Allah* sözü söylenebilir, "*Allah, Allah, Allah*..." denilebilir. Bunlar zikrin çeşitleridir.

Kur'an okumak zikrin çeşitleridir. İnsan Kur'an'ı okudu mu, zikrin en güzelini yapmış oluyor. Çünkü Kur'an-ı Kerim Allah kelâmıdır. Baştan aşağı zikirdir. Hattâ Kur'an'ın isimlerinden bir tanesi de *Zikir*'dir.

Onun için, Kur'an okumak, Kur'an okutmak, Kur'an kursları açmak, çocuklarını Kur'an kursuna göndermek, çocuklarına Kur'an okutmak, yazın çocukları Kur'an kurslarına gönderip hayırlı bir şekilde zaman geçirmesini temin etmek... Bunlar, hepsi zikrullahtır.

Namaz zikrullahtır. Camiye gidiyorsun, "*Allahu ekber*..." ezan okunuyor, kamet getiriliyor, namazın kendisi zikirdir. Namaz zikirdir. Camilerin çoğalması güzel bir şeydir.

Şimdi Türkiye'de, "Camiler çok!" filân derler. Avustralya yeni bir kıta, 1800'lü yıllarda yerleşmeye başladılar Avrupalılar buralara. Her köşe başında bir tane kilise var. Yâni, bir de İngilizleri lâik derler, hatta ateist derler, dinsiz derler... Hiç de öyle değil. Hem Amerikalılar dindar, hem İngilizler dindar, hem Avustralyalılar dindar... Almanlar son derece dindar... Hatta bu kurdukları Avrupa Birliği, bir Katolik birliği... Yâni, bayağı dînî duygularla işlerini yapıyorlar, gayet kesin. Son derece dindarlar.

Âdemî ne demek? Hazret-i Adem'e mensub demek. Sonuna *-î* geldi mi, bir şeye mensub demek oluyor. Meselâ: *Konevî*, Konya'ya mensub demek. *Mekkî*, Mekke'ye mensub demek. *Medenî*, Medine'ye mensub demek veya medeniyete mensub demek. *Âdemî* de, Hazret-i Adem'e mensub, yâni onun evlâdı demek. Biz hepimiz Benî Adem'iz, Âdemîyiz, Hazret-i Adem'in torunlarıyız hepimiz. Âdemî, Allah'a karşı ibadetle mükellef bir yaratığı Allah'ın. Mükellefiyet yüklenmiş:

اِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَ أَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ، إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولاً (الأخزاب:٧٢)

(*İnnâ aradne'l-emânete ales-semâvâti ve'l-ardı ve'l-cibâli feebeyne en yahmilnehâ ve eşfakne minhâ*) [Biz emaneti, göklere, yere ve dağlara teklif ettik de, onlar bunu yüklenmekten

çekindiler, sorumluluğundan korktular. (*Fehamelehe'l-insân*) Onu insan yüklendi. (*İnnehû kâne zalûmen cehûlâ*) Doğrusu o çok zàlim, çok câhildir.] (Ahzab, 33/72) buyruluyor.

Sorumluluğu yüklenmiş insanoğlu; "Ben mes'uliyet alırım, kulluğu yaparım!" demiş. Cenâb-ı Hak da ona kitap indirmiş, peygamber göndermiş, güzel kulluğu yapmasını buyurmuş. Allah'a itaat eden, ecirleri sevapları alacak, mükâfata erecek, cennetlik olacak. Allah'a âsî olanlar da, imtihanı kaybettiği için cezâsı neyse, o cezayı çekecek.

İşte Ademoğlunun Allah'ın azabından kurtulmasına en çok sebep olan şey zikrullahtır. Bundan daha çok azabdan kurtarıcı bir şey yoktur.

O halde ne olması lâzım?.. Kur'an kurslarının canlı olması lâzım! Çocuklarımıza Kur'an-ı Kerim'i öğretmemiz lâzım! Anneler çocuklarına evde öğretmeli, ondan sonra güzel öğrensinler diye hocaya göndermeli! Kur'an kurslarında, imam-hatip okullarında okumalı! Benim çocuklarım imam-hatip okullarında okudular ve sonunda da her türlü başka mesleğe geçme imkânı oldu. Çocuklar dînîni öğrenmiş oluyor. Yâni son derece güzel bir şey.

O bakımdan, bunu devletin de kollaması lâzım! Milletvekillerinin de bu konuda yardımcı olması lâzım! Çünkü zikrullah Allah'ın azabından kurtarıyor. Zikrullah'ın kapılarını açmak, yollarını açmak, Allah'ın azabından koruyor. Zikrullah'ın yollarını tıkamak da tabii aksini tevlid eder, aksi sonuçları meydana getirir.

Onun için, Cenâb-ı Hakk'ın Kur'an'ını öğrenmek, zikrini yapmak, Cenâb-ı Hakk'ı bilmek, Cenâb-ı Hakk'ı sevmek, *Lâ ilâhe illa'llàh* ehli olmak, tevhid ehli olmak, İslâm'a hizmet etmek, imana hizmet etmek, sonunda insanı mutluluğa götürür, Allah'ın azabından kurtarır. Hem dünyada, hem ahirette o kimse aziz, bahtiyar olur. Aksi de felâketlere sebep olur.

O bakımdan, Rasûlüllah Efendimiz'in tavsiyelerine dikkat edelim! Cenâb-ı Hakk'ın zikrine sarılalım, namazlarımızı kılalım, ibadetlerimizi yapalım. İhmal etmeyelim. Yaz günleri insanlar gevşiyor. Yazlıklara gidiyorlar. Eğlenirken, gezerken çeşitli hatalar, kusurlar, günahlar olabiliyor. O günahlardan korunmak,

sakınmak lâzım! Zikir vazifelerinden, namazından, niyazından, Kur'an'ından, kıraatinden geri durmaması lâzım! Hayrından, sadakasından geri durmaması lâzım!..

Biz yazlıklarda sefâ sürerken, bazı ülkelerde kâfirler müslümanlara çatır çatır ateş yağdırıyorlar ve müslümanlar sıkıntı çekiyorlar. Yiyecekleri yok, barınacak yerleri yok... Onlara yardımcı olmamız lâzım! Tabii hayır ve sadaka da çok belâyı def eder, insanları çok hayırlara erdirir, aziz ve muhterem kardeşlerim!

Birinci hadis-i şerif bu. Muaz RA rivayet etmiş. Ahmed ibn-i Hanbel, Taberânî ve diğer kaynaklar bu hadis-i şerifi zikretmişler. *Râmûzü'l-Ehàdis* kitabımızın 376. sayfasının 8. hadis-i şerifiydi bu.

c. Günahları Affettiren Bir Zikir

Bu hususta diğer bir hadis-i şerif daha, o da Tirmizî'de "Sahih bir hadistir." diye kaydedilmiş. Ahmed ibn-i Hanbel de kaydetmiş. Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-Âs RA'dan rivâyet edilmiş ki, bu hadis-i şerifin de metnini okuyalım, bu da konuyla ilgili:[32]

مَا عَلَى الأَرْضِ أَحَدٌ يَقُولُ: لاَ إِلهَ إِلاَّ اللهُ وَاللهُ أَكْبَرُ، وَلاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللهِ؛ إِلاَّ كُفِّرَتْ عَنْهُ خَطَايَاهُ، وَلَوْ كَانَتْ مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ

(حم. ت. صحيح عن ابن عمرو)

RE. 376/5 (*Mâ ale'l-ardı ehadün yekùlü: Lâ ilâhe illa'llàhu va'llàhu ekber, ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh; illâ küffiret anhu hatàyâhu ve lev kânet misle zebedi'l-bahr.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

---

[32] Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.509, no:3460; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.158, no:6479; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.685, no:1963; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.56, no:20172.

Bu hadis-i şerif de müjdeli bir hadis-i şeriftir. Bir bakıma kurtuluş yolunu gösteren, birinci hadis-i şerifi te'yid eden bir yol gösteriyor bize. Diyor ki Peygamber Efendimiz SAS... Allah şefaatine erdirsin... Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemize imanla yaşayıp, imanla göçüp, huzuruna sevdiği kul olarak varmayı nasib etsin... Bu fâni dünya işte böyle, bazen bir gece yatıyor insan, sabah kalkamıyor. Bu göçük altında kalıp şehid olanlar var. Birçokları bizim ihvanımız, kardeşlerimiz. Gölcük'te, Adapazarı'nda ailece böyle şehid olanlar var. Kendisi kurtulup, ailenin bazı fertleri göçük altında kalanlar var. Fânî dünyanın imtihanları... Allah sabr-ı cemîl versin...

Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:

(*Mâ ale'l-ardı ehadün*) "Yeryüzünde bir kimse yoktur ki, (*yekùlü lâ ilâhe illa'llàhu va'llàhu ekber, ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*) şu sözleri söyler... Yâni şu sözleri söyleyen yeryüzünde hiç bir kimse yoktur ki, (*illâ küffiret anhu hatàyâhu*) onun günahları mağfiret olunmasın; yâni mutlaka mağfiret olunur. (*Ve lev kânet misle zebedi'l-bahr*) Denizin dalgalarının üstündeki köpüklerin sayısınca bile olsa, hataları günahları, afv ü mağfiret olur."

Ahmed ibn-i Hanbel rivayet etmiş, Tirmizî rivayet etmiş ve "Sahih hadistir." buyurmuş. İşte bu da bir zikir... Bakın birinci hadis-i şerifteki gibi. Yâni kişi ne diyecek? "*Lâ ilâhe illa'llàh*; Allah var, şeriki nazîri yok, o tektir, birdir. *Va'llàhu ekber;* Allah en büyüktür." Bazen millet coşuyor, şaşırıyor, sevdiği bir kimseye en büyük diyor. Bilmem falanca futbolcu veya artist veya sanatçı veya falanca veya filânca... "Falanca en büyük!" Tabii en büyük derken neyi düşünüyor bilmiyoruz ama, işin doğrusu en büyük Allah'tır. *Va'llàhu ekber*, Allah en büyüktür.

(*Ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*) "Güç ve kuvvet ancak Allah'ladır, Allah'tandır. Allah dilerse olur, dilemezse olmaz. Allah korursa korur, korumazsa korumaz. Verirse verir, vermezse vermez. Yaşatırsa, yaşatır, yaşatmazsa yaşatmaz. Her şey ondan..."

Binâen aleyh, akıllı olan insan Allah'ın rızasını kazanmaya çalışır, sevgisini kazanmaya çalışır. Allah'la olmaya çalışır. Allah'ın sevdiği cephede, yerde, yönde olmaya çalışır.

Öyle olunca ne olurmuş? (*İllâ küffiret anhu hatàyâhu ve lev kânet misle zebedi'l-bahr*) "Günahları denizleri köpükleri kadar bile olsa, affolunur." Dalgaları değil de... Dalgaların üstünde kaç tane köpük vardır. Bir dalga bir vurdu mu kaç tane köpük hâsıl olur. Dalgalar sayısızdır. Köpükler ondan da fazla sayısızdır. "O kadar çok günahı olsa bile, günahları mutlaka afv ü mağfiret olunur." diye bildiriyor Peygamber Efendimiz.

Demek ki, bu sözleri mânâsını bile bile, çok çok söylemek lâzım. Demek ki, zikir günahları affettiriyor, suçlarını bağışlattırıyor. Tabii kul kusursuz, hatasız olmaz. Bunu her zaman söylüyoruz. Herkes kendisini biliyor. Cenâb-ı Hak mutlaka işlediğimiz suçlardan dolayı bizi cezalandıracak olsa, hepimizi cezalandırabilir. Cenâb-ı Hak çoğunu affediyor. Büyük günahlarda çok ısrar edenleri cezalandırıyor.

Onun için ne yapmalıyız?.. Hatamızı anlayıp, cürmümüzü mu'terif olup, itiraf eyleyip, haddimizi bilip, boyun büküp, Cenâb-ı Hak'tan, Cenâb-ı Mevlâ'dan afv ü mağfiret dilemeliyiz.

Burada da işte bir dileme şekli. Kim bu güzel sözleri söylerse... Neymiş bunlar: *Lâ ilâhe illa'llàh, va'llàhu ekber, ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*... Üç tane cümlecik... Hepimizin bildiği üç tane cümle... *Lâ ilâhe illa'llàh*'ı hepimiz biliyoruz, *Allàhu ekber*'i hepimiz biliyoruz, *Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*'ı da hepimiz biliyoruz. Bilmediğimiz ne?.. Bunların mânâsının derinliğine inmek, şuuruna varmak, ona göre hareket etmek...

Lâ ilâhe illa'llàh'ı biliyoruz; "Allah'tan başka ilâh yoktur, ancak o vardır." Ama Allah'tan gayrıya bağlanıyoruz, Allah'tan gayrıya bel bağlıyoruz. Allah'tan gayrıya hizmet ediyoruz. Allah'a hizmet etmiyoruz, kulluk etmiyoruz... Olmaz! *Lâ ilâhe illa'llàh* deyip böyle yapmak olmaz. Yâni *Lâ ilâhe illa'llàh* sözünün gereği, Allah'a güzel kulluk yapmaktır.

Allàhu ekber sözünün gereği de odur. *Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*, güç kuvvet Allah'tandır diye söylemenin gereği de... Bütün öteki mahlûkatın hepsi toplansa, zarar vermek istese zarar veremez. Ama kendisini çok güçlü hisseden Kàrunları,

Nemrutları, Firavunları; koca azılı, azgın, sapkın, kendisini güçlü sanan insanları da Allah târumâr ediveriyor. Çünkü *Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*, güç kuvvet Allah'tan.

Binâen aleyh, Allah'tan korkmak lâzım! Allah'a iyi kulluk etmek lâzım! Başkasına yaranmaya, dalkavukluk etmeye lüzum yok... Başkasına yanaşmaya lüzum yok... Allah'a güzel kulluk eden, en hür insan olur. Vicdânen en rahat insan olur ve en selâmette insan olur. Allah nasıl Nuh AS'ı kurtardıysa, nasıl Lût AS'ı kurtardıysa, onu da öyle kurtarır.

Onların kavimleri felâkete uğramıştı. Kavmi helâk olduğu halde, kurtarır. Nasıl Semud kavmi helâk olurken Sâlih AS'ı kurtardıysa, öyle kurtarır. Nasıl Firavun'un ordusunu denizde gark ederken, Mûsâ AS'ı ve yanındaki ashâbını kurtardıysa, öyle kurtarır. Nasıl Hûd AS'ı kurtardıysa, Âd kavminin helâk ettiyse... Bunlar hep Kur'an-ı Kerim'de bize misal olarak hatırlatılmış tarihî olaylar. Günümüzde de böyle olaylar dâimâ oluyor.

Onun için, aman dinimizin inceliklerini öğrenelim! Aman Allah'a güzel kulluk etmeye gayret edelim! Allah'ı sevelim, Allah'a sevilelim. Hani Yunus Emre, "Sevelim, sevilelim!" demiş şiirde. Tabii işin aslı, Yunus'un anladığı, anlattığı böyle materyalist, maddî, dünyevî bir sevişme değil; Allah tarafından sevilmek... Birbirimizi sevince, mü'minler kardeş olunca, Allah da onları seviyor tabii. O gibi derin, dînî mânâları var. Onlara çok dikkat etmek lâzım!

d. Dinde Fakih Olmak

Sayfanın başında bu sözlerimi te'yid eden bir hadis-i şerif var. Onu da okumak istiyorum. Sohbetimi üç hadis-i şerifle bitirmek istiyorum. Çünkü, telefonlar da bir hayli yüklü bugünlerde... Herkes canının, ciğerinin parçası bir yakınını arayıp hâlini, hatırını anlamak istiyor, sormak istiyor.

Ebû Hüreyre RA'dan Hatîb-i Bağdâdî, Taberânî, İbn-i Asâkir gibi, Hakîm gibi muhaddisler rivayet etmişler ki, Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyurmuş:[33]

مَا عُبِدَ اللهُ بِشَيْءٍ أَفْضَلَ مِنْ فِقْهٍ فِي الدِّينِ ، وَ لَفَقِيهٌ وَاحِدٌ أَشَدُّ عَلَى الشَّيْطَانِ مِنْ أَلْفِ عَابِدٍ ؛ لِكُلِّ شَيْءٍ عِمَادٌ ، وَعِمَادُ هَذَا الدِّينِ الْفِقْهُ

(الحكيم ، طس. هب. خط. كر. عن أبي هريرة)

RE. 376/1 (*Mâ ubida'llàhe bi-şey'in efdale min fıkhin fi'd-dîn, ve lefakîhun vâhidün eşeddü ale'ş-şeytâni min elfi âbidin. Ve li-külli şey'in imâdün ve imâdü haze'd-dîni'l-fıkhu*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ve kemâ kàl.*

Diyor ki Peygamber SAS:

(*Mâ ubida'llàhe bi-şey'in efdale min fıkhin fi'd-dîn*) "Dinde fakihlikten, dinde anlayışlı, sezgili, bilgili, alim olmaktan daha güzel bir durumla ibadet edilemez. En güzel ibadet edilme şekli, dinin inceliklerini bilip, hareketlerini ona göre düzenlemektir. En güzel ibadet edilme, dini bilerek, dinin inceliklerini uygulayarak olur. Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne, dini iyi bilmekten daha güzel bir şekilde başka bir yolla ibadet edilmiş değildir. Ancak bu yolla ibadet edilir."

O halde, dinimizi iyi bilmemiz lâzım! İnceliklerini bilmemiz lâzım, güzelliğini bilmemiz lâzım! Başka dinlerden üstünlüklerini, tarif edilmez ölçülemez derecedeki muazzamlığını, mükemmelliğini kavramak lâzım! Mücevherin kıymetini bilmek lâzım. Sahip olduğunun güzelliğini anlamak lâzım! Sahip olduğunun kıymetini bilmeyip de aldanmamak lâzım!

---

[33] Dâra Kutnî, *Sünen*, c.III, s.79, no:294; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.194, no:6166; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.265, no:1712; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.150, no:206; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.436 (kısmen); İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LI, s.186; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.I, s.135; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.260, no:28752. *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1050, no:2054.

(*Ve lefakîhun vâhidün eşeddü ale'ş-şeytâni min elfi àbidin*) "Bir tek dini bilen bir alim insan, fakih insan, şeytana bin tane àbidden daha dayanıklıdır, daha şiddetlidir, daha kök söktürtür. Şeytana karşı daha şiddetlidir, şeytanı daha çok sindirir." demek yâni.

Àbid ne yapıyor?.. Tek başına ibadet ediyor. Gece kalkıyor, namaz kılıyor vs. Tek başına àbid ibadetle vakit geçiyor. Ama fakih ne yapıyor?.. Dini biliyor. Bildiğini uyguluyor ve öğretiyor. Yanlışı da gösteriyor. "Bak şöyle yapmayın! Başınıza gelenler şundan geldi. Böyle yapın, böyle yaparsanız kurtulursunuz!" diye bildiriyor. O zaman tabii çok kıymetli oluyor. Yâni, bin tane àbid bir yana, terazinin bir kefesine... Bir tane dini bilen bir àrif, alim, din alimi bir fakih, bir mübarek evliyâ, zât-ı muhterem, hoca efendi nedir?.. Bin tane àbidden daha kıymetlidir.

(*Ve li-külli şey'in imâdün*) "Her şeyin bir esâsı, direği vardır, bel kemiği vardır, ana taşıyıcısı vardır. (*Ve imâdü hâze'd-dîn*) Bu dinin de ana direği, ana taşıyıcısı, tüm ağırlıkları çeken ve kaldıran ana noktası..." Nedir?.. (*El-fıkhu*) "Dini iyi bilmektir, din alimliğidir."

Tabii muhterem kardeşlerim, din alimleri çeşitli sebeplerle, baskı altında sapabiliyor. Yâni, bilgili insanlar bazen bilgisini söylemeyebiliyorlar. Bazen de korktukları veya menfaat umdukları insanın gözüne girmek için, gerçekleri bile bile değiştiriyorlar. Aka kara diyorlar, karaya ak diyorlar. Çünkü moda öyle… Yukarıdakiler öyle istiyor. Onların siparişine göre fetva veriyorlar. O fenâ tabii. O, dinin tahripçisi...

Asıl din alimi nasıl bir kimsedir?.. Allah'tan gayriden korkmaz. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rızasını gözetir. Allah'ın rızasına uygun olanı, Firavun'un karşısında olsa bile söyler, Nemrud'un karşısında bile olsa söyler. Bütün kavmi sapıtsa bile, kavminin karşısına çıkar:

"—Sizin bu yaptığınız yanlıştır. Doğru yol şudur!" diye söyler.

Onun için, fıkıh en kıymetlidir. Bu dinin direği fıkıhtır. Ama fıkıh da, üzerinde Hanefî fıkhı, Şâfî fıkhı diye yazılmış şey demek değildir; dinin özüdür, dinin özünü iyi anlamaktır.

Bazıları dinin özünü anlamıyorlar. Yâni Mekke'de, Medine'de bile otursa, anlamıyor. Dinin özüne aykırı, yamuk işler yapıyor; demek ki, dinin özünü anlayamamış. Din adamı da olsa bazen yamuk işler yapıyor; demek ki dinin özünü anlayamamış. Üniversiteden mezun, kapı kadar beş tane, on tane diploması olsa, doktorası, doçentliği, profesörlüğü olsa, yamuk söyledi mi, çarpıttı mı; demek ki hakîkîsi değil, kıymetlisi değil.

Habîbü'n-Neccar gibi, hani Yâsin Sûresi'nin ikinci sayfasında ashàb-ı karyenin macerası anlatılıyor. Lütfen orayı kardeşlerimiz hatırlasınlar, bilenler; okumayanlar da okusunlar! Kavim Allah'tan gayri putlara tapıyor. O da kavmini ikaz ediyor:

"—Yanlış şeylere tapıyorsunuz, yanlış yerlere yöneliyorsunuz. Doğruya yönelin, doğruyu yapın!" diyor.

Ne yapıyorlar onu?.. Şehid ediyorlar.

Çeşitli rivayetler var. Yâni, maceranın sonucunun ne olduğunu çeşitli rivayetler var, farklı rivayetler var ama, Cenâb-ı Hak söylüyor; cennetlik olduğunu, Allah'ın rahmetine erdiğini, ahiretinin çok iyi olduğunu Yâsin Sûresi'nde bildiriyor.

O halde hakkı söyleyelim, eğri otursak bile doğru konuşalım! Hakkı destekleyelim! Dinimize hizmet etmeye çalışalım, Kur'an'a hizmet etmeye çalışalım!

Evlâtlarımızı müslüman, mütedeyyin yetiştirelim! Çünkü onların hesabı annelerinden, babalarından sorulur. Annelerin, babaların ihmalleri varsa, cezası verilir. O bakımdan anneler, babalar evlâtlarını her ne pahasına olursa olsun, mutlaka ve mutlaka dini iyi bilen, dinde fakih olan, takvâlı evlâtlar olarak yetiştirmeli!..

Bir insan oduncu olabilir Yunus Emre gibi, ümmî olabilir. Peygamber Efendimiz de ümmî idi. Ama dinin inceliklerini bilip, doğru düzgün sağlam bir anlayışla, tertemiz bir imanla güzel kulluk edebilir. Yâni bu tahsil meselesi değil. Tahsiller bazen güdümlü, baskılı olunca, temiz fıtratı da baskı altında değiştiriyor. Onun için, mühim olan dinin özünü doğru anlamaktır.

Bu nasıl olacak?.. Kur'an-ı Kerim'i tam okumakla, özellikle Peygamber SAS Efendimiz'in hadis-i şeriflerini okumakla... Kütüphanenizdeki hadis kitaplarını okumazsanız, iki elim iki yakanızda hocanız olarak!.. O kitapları okuyacaksınız! Okunan sayfalara işaret koyacaksınız, bu sayfaları okumuşum diye, çoluk çocuğunuzla bitireceksiniz. Hem o kitaplar iki yakanıza yapışır, davacı olur; hem Allah hesabını sorar, hem de ben de hepinizden davacı olurum!..

Lütfen dini doğru öğrenmek istiyorsanız, çarpıtılmadan, yamultulmadan, rayından çıkartılmadan, şirâzesinden çıkartılmadan, zıvanadan çıkartılmadan doğru öğretilmesini, öğrenilmesini, anlaşılmasını istiyorsanız, Peygamber Efendimiz'in sahih hadislerini cân u gönülden öğrenin, okuyun, okutun!..

Kur'an-ı Kerim'i öyle iyice okuyun! O zaman anlayacaksınız. Fâtihâ'dan başlayın, Bakara'dan başlayın... Kur'an-ı Kerim tefsiri sohbetlerimizi takip ediyorsanız, hatırlayacaksınız; eski kavimlerin nasıl yanıldıkları, doğrunun ne olduğunu, Kur'an-ı Kerim'de Cenâb-ı Hak ayet-i kerimelerde çok güzel bildiriyor.

Hiç kimsenin kaçamağı yok. Diyecek ki belki birisi:

"—Ben Kur'an'ı bilmiyordum, okumadım..."

İşte okumamak, bilmemek mazeret değil. Ondan dolayı, ikinci bir defa cezalandıracak Allah!

Onun için, lütfen mecmua okuyacağınıza, resimli roman okuyacağınıza, yaz tatillerinde gevşek gevşek, pelte gibi boş vakit geçireceğinize, yaz tatilleriniz ayrı bir mektep olsun, eğitim olsun...

"—Kışın okula gidiyor çocuklarımız, yoruluyor." diye yazın tatile götürüyorsunuz; o zaman da orası din mektebi olsun... Orada çocuklarınıza, kendinize, hanımınıza dini öğretin! Kendiniz de bilmiyorsanız öğrenin! Biliyorsanız, çoluk çocuğunuza uygulamalı olarak öğretin!..

Burada (Avustralya'da) el-hamdü lillâh, kardeşlerimiz sabah namazına çoluk çocuklarıyla geliyorlar. Bir kardeşimiz üç-dört çocuğuyla geliyor. Biz de hepsine, "Aferin!" diyoruz, "Mâşâallah!" diyoruz. Aferin, sarık sarmış, takke giymiş, tesbihi elinde sabah namazı camiye geliyor.

Onun için, bu hadis-i şerifleri can kulağıyla dinleyin, mûcebince amel eyleyin ki Allah'ın rızasına eresiniz, Peygamber Efendimiz'in şefaatine mazhar olasınız...

Ahirette Cenâb-ı Hak Peygamber Efendimiz'e komşu olmayı cümlenize nasib eylesin... Cennetiyle, cemâliyle cümlenizi, cümlemizi müşerref eylesin... Geçmişlerimize rahmet eylesin... Kalanlarımıza tevfîkini refîk eylesin...

Sübhàne rabbiye'l-aliyyi'l-a'le'l-vehhâb... Sübhàneke lâ ilme lenâ, illâ mâ allemtenâ, inneke ente'l-alîmü'l-hakîm... Sübhàne rabbinâ rabbi'l-izzeti ammâ yesifûn... Ve selâmün ale'l-mürselîn... Ve'l-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn...

Allah hepinizden razı olsun... Hepinizi sevdiği, razı olduğu kullar eylesin, aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!..

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

20. 08. 1999 - AVUSTRALYA

7. HÜKMEN ŞEHİD SAYILANLAR

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!

Aziz ve sevgili Ak Televizyon izleyenleri, Ak Radyo dinleyenleri! Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun!..

Hepimiz millî bir âfetle dilhûnuz. İçimiz kan ağlıyor, çok yorgun, üzgün ve perişanız. Cenâb-ı Hak ölenlere rahmet eylesin... Şehid mertebesi ihsân eylesin... Kalanlara sabr-ı cemîl ihsan eylesin... Bize lütfuyla muamele eylesin... Kahrına uğrattığı, gazab ettiği, gazabına uğrayan kullarından olmaktan korusun...

a. Yedi Şekilde Ölen Şehid Hükmündedir

Bu akşamki hadis-i şerifleri, şehidler üzerinde vârid olmuş olan, şehidlik konusundaki hadis-i şeriflerden seçmiş bulunuyorum.

Birinci hadis-i şerif, *Râmûz el-Ehàdîs* kitabımızın 216. sayfasında 5. hadis-i şerif olarak yer alıyor. Önce bu mübarek hadis-i şerifin metnini okuyalım. Bu metin, İmam Mâlik tarafından, İmam Ahmed ibn-i Hanbel tarafından —ki bunlar aynı zamanda fıkıh mezheblerinin imamları, meşhur kimseler— Ebû Dâvud, Neseî ve İbn-i Mâce tarafından rivâyet edilmiş bir hadis-i şerif. Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki:[34]

اَلشَّهَادَةُ سَبْعٌ سِوَى الْقَتْلِ فِي سَبِيلِ اللهِ : اَلْمَقْتُولُ فِي سَبِيلِ اللهِ

---

[34] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.205, no:3111; Neseî, *Sünen*, c.IV, s.13, no:1846; İmam Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Yahyâ), c.I, s.233, no:554; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.446, no:23804; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.461, no:3189; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.503, no:1300; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.131, no:1779; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.169, no:9880; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.606, no:1973; Şeybânî, *el-Ehad ve'l-Mesânî*, c.IV, s.157, no:2141; Câbir ibn-i Atîk RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.715, no:11183.

شَهِيدٌ ، وَالْمَطْعُونُ شَهِيدٌ ، وَالْغَرِيقُ شَهِيدٌ ، وَصَاحِبُ ذَاتِ الْجَنْبِ شَهِيدٌ ، وَالْمَبْطُونُ شَهِيدٌ ، وَصَاحِبُ الْحَرِيقِ شَهِيدٌ ، وَالَّذِي يَمُوتُ تَحْتَ الْهَدْمِ شَهِيدٌ ، وَالْمَرْأَةُ تَمُوتُ بِجَمْعٍ شَهِيدَةٌ (مالك . حم. د. ن. ه. والطحاوي ، حب . والبغوي ، وابن قانع ، طب . ك . ض .

عن عبد الله ، عن جابر بن عتيك)

RE. 216/5 (*Eş-şehâdetü seb'un sive'l-katli fî sebîli'llâh: El-maktûlü fî sebîli'llâhi şehîdün, ve'l-mat'ùnu şehîdün, ve'l-karîku şehîdün, ve sâhibü zâti'l-cenbi şehîdün, ve'l-mebtùnu şehîdün, ve sâhibü'l-harîkı şehîdün, ve'llezî yemûtu tahte'l-hedmi şehîdün, ve'l-mer'etü temûtu bi-cem'in şehidetün.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Biliyorsunuz, Kur'an-ı Kerim'de pek çok ayet-i kerime var, Allah yolunda şehid olanların çok mübarek insanlar olduğu, çok yüksek derecelere erdiği, çok büyük mükâfatlara nâil olduğu kesin ayet-i kerimelerle... Hattâ Cenâb-ı Hak:

وَلاَ تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللهِ أَمْوَاتٌ ، بَلْ أَحْيَاءٌ وَ لٰكِنْ لاَ تَشْعُرُونَ (البقرة:١٥٤)

(*Ve lâ tekùlü li-men yüktelu fî sebîli'llâhi emvât, be'l-ahyâun ve lâkin lâ teş'urûn.*) "Allah yolunda öldürülenlere ölüler demeyin! Onlar ölü değillerdir, bir çeşit hayat ile, bir mükemmel, müstesnâ ve yüce ve muazzez, kıymetli bir mânevî hayatla diridirler de, siz onu anlayamıyorsunuz." (Bakara, 2/154) buyruluyor.

Ve onların mükâfatları çok büyüktür. Ahirette sorgusuz cennete girecekler. Ölürken, daha kanı yere damlarken, cennetteki makamını görecek. Ölümün acısını hissetmeyecek, şöyle küçücük bir ısırıkçık gibi, bir küçük hayvanın ısırması kadar

küçük bir acı ile o büyük bâdireyi, başkaları için bin kılıç darbesi yiyerek, parça parça parçalanarak ölmek kadar zor olan ölüm, onlar için kolay olacak. Ahirette yakınlarına, ailesine, sevdiklerine şefaat edecek. Yâni şehidliğin makâmı, mertebesi... İnşâallah bu konudaki başka hadis-i şerifleri de önümüzdeki sohbetlerimizde bahis konusu ederiz, Kur'an-ı Kerim sohbetlerimizde de o konudaki ayetler gelince, nasib olursa, konuşuruz.

Tabii şehidin, asıl şehid denildiği zaman hatıra geleni, Allah yolunda yapılan bir cihadda, savaşta, müslümanlarla kâfirler arasında dinini korumak için, müslümanları korumak için, kâfirin tecâvüzüne karşı koymak için yapılan bir savaşta, öldürülen kimse şehid oluyor, kalan gàzi oluyor. Çok büyük mertebelere eriyor.

Ama bu hadis-i şerifi iki büyük mezheb imamı, aynı zamanda hadis alimidir, onlar rivayet ediyor. Ayrıca üç büyük hadis imamı, çok meşhur, *Sıhah-ı Sitte*'den üçünün müellifleri olan mübarek insanlar rivayet ediyorlar. Diyor ki Peygamber Efendimiz:

(*Eş-şehâdetü seb'un*) "Şehid olmak yedi türlüdür, yedi tanedir, yedi sınıftır, yedi şekilde ölen kimse şehid hükmüne girer, (*sive'l-katli fî sebîli'llâh*) Allah yolunda öldürülmekten ayrı. Şu bizim bildiğimiz, mâruf, mâlûm, düşmanla yapılan savaşta şehid olan kimseden ayrı..." Hani:

Ey şehîd oğlu şehîd, isteme benden makber;
Sana avuşunu açmış duruyor Peygamber!..

dediği gibi şairimizin...[35] Yâni, biz millet olarak şehid oğlu şehidleriz. Hep Allah'ın dinine hizmet etmeyi, bu yolda her şeyimizi fedâ etmeyi isbatlamışız, ortaya koymuşuz ve fiilen icrâ etmişiz. Dedelerimiz o maksatla yaşamışlar, o amaçla çalışmışlar. Ama Allah yine, insan şehidliği istiyor diye, şehidliği herkese her zaman, hemen nasib etmiyor. Yine de uzun ömürlerle yaşamışlar, yine öteki insanlar kadar —Allah ne kadar ömür verdiyse— ömür

[35] Mehmet Akif Ersoy'un "*Çanakkale Şehidlerine*" isimli şiirinin son beyti.

sürmüşler, rızk yemişler, ondan sonra da şerefli bir şekilde ahirete göçmüşler. Allah şefaatlerine erdirsin...

Allah yolunda öldürülenlerin dışında, şehidler yedi tanedir. Kimdir bunlar, o Allah yolunda öldürülenler derecesine çıkacak olanlar?.. (*El-maktûlü fî sebîli'llâhi şehîdün*) Tamam, "Allah yolunda savaşıp öldürülen şehiddir."

1. (*Ve'l-mat'ùnu şehîdün*) "*Mat'ùn* da şehid sayılır." *Mat'ùn* ne demek?.. Tàùn hastalığına mâruz kalmış olan demek. Tàùn hastalığı, *tàùn* kelimesi Arapça *tı, elif, ayn, vav, nun* ile yazılıyor. Yâni, iki hecede de sesli harfler uzun, *tàùn* hastalığı...

Bu hastalık bir şehre geldi mi, ahâliyi kırıp geçirirmiş. Salgın, muazzam bulaşıcı bir hastalık... "Vebânın bir çeşididir." diyorlar, veyahut "Vebânın ta kendisidir." Doktorlar daha iyi bilir, vebânın kaç türlü çeşidi var diye. İşte, tàùndan vefat edeni de Cenâb-ı Hak şehid makamına nâil ediyor, yükseltiyor. O da o ecri, sevabı alıyor.

Tabii, şehid olmanın vazgeçilmez ilk şartı nedir? Mü'min olmaktır. Allah'a inanan, Peygamberimize inanan, Kur'an'a bağlı mü'min kimse olacak. Mü'min olmayan insan için şehidlik bahis konusu değil. Çünkü onlar, artık Allah'ın varlığını bile anlayamamış, yâni sınıfı geçememiş kimseler oluyor. Sınıfı geçemeyince diploma alıp da diplomanın zevkine, sefâsına ermek tabii mümkün olmaz. Okuldan atılan bir insan için, öyle bir şey bahis konusu olmaz. Evet, birisi: Tàùn salgınında, tàùn hastalığından ölen kimse şehiddir.

Şimdi bu devirde, tabii hastalıklarla mücadele çok ciddi götürülüyor. Sağlık tedbirleri çok... İlâçlar, araştırmalar iyi yapılıyor. Hakikaten güzel tedaviler oluyor.

Biz de bu tedaviler olsun diye, milletimize, kardeşlerimize, ihvânımıza hizmet edelim diye, her yerde kardeşlerimiz ilk önce hemen hastaneler açtılar. Özellikle hanımların doğumları önemli olaylar olduğu için, onlara hizmet verecek güzel doğumevleri açtılar. Bunlar belki bina olarak, böyle başka görkemli görünüşlü binalar kadar dış görünüşü büyük, muazzam olmasa bile, içindeki aletler ve uzmanlar bakımından bir hayli yüzümüzü ağarttı. Epeyce takdir kazandırdı, sevindirdi bizi. Hattâ büyük hastaneler müracaat edip de, "Biz de o aletler yok, falanca hastaneye gidin!"

diye, bizim hastaneye bazı böyle zor doğumlarda hastalar gönderildiği zaman; veyahut yaşama ihtimali zayıf çocukları bize gönderip, biz de aletlerle, Allah'ın izniyle kendi hastanelerimizde onları tedavi edince, tabii el-hamdü lillâh diyoruz, şükrediyoruz, iyi oluyor...

Şimdi tabii, bu salgın hastalıklar gene olabilir, dikkat edilmezse. Sıhhat, sağlık çok önemli... Sağlığımızı, sıhhatimizi korumak, bir emanete riâyet meselesidir. Çünkü vücudumuz bize Allah'ın emanetidir. "Al bu vücudu hayatın boyunca kullan, ama yıpratma, iyi bak!" denmiş gibi oluyor bize. Onun için, bizim vücudumuzu yıpratmaya hakkımız yok! Zehirlemeye hakkımız yok! Hor kullanmaya hakkımız yok! Yâni, emânete riâyet eden, emânete riâyet ehli insanlar güzel bakar.

Onun için, sağlığımızı korumaya çok dikkat etmemiz lâzım diye düşünüyorum ve kendim de buna riâyet ettiğim gibi, kardeşlerimin de riâyet etmesini istiyorum. Özellikle hastalığa tutulmadan önce; yâni *hıfzu's-sıhha* denilirdi eskiden, yâni koruyucu hekimlik, daha hasta olmayan insanların hasta olmamasını sağlamak. Bu gıdaları nasıl hazırlayacağız, nasıl yiyeceğiz, nasıl temizleyeceğiz, bedenimizi nasıl temizleyeceğiz, mikroplardan nasıl korunacağız, dişlerimizi nasıl koruyacağız? Gözümüzü, kalbimizi, damarlarımızı, derimizi, ciğerlerimizi... Bunların önceden öğrenip, tedbirleri alıp, hattâ her sene sağlamken bir muayeneden geçip;

"—Acaba bir şeyim var mı?" diye.

"—El-hamdü lillâh, bir şey yokmuş. Ama şurada şu tedbir alınırsa iyi olur." diye, böyle bir —şimdi *check-up* diyorlar— tepeden tırnağa muayene de tavsiye ederim, iyi olur. Hastanelerimiz var, iyi doktorlarımız var.

Yâni bu tàùn salgını, şimdi eskileri kadar çok olmuyor, eski asırlardaki kadar. Ve tedavi de güzel yapılabiliyor. Bu bir... Tàùndan ölenler şehid sayılıyor İslâm'da, müslümanlar için tabii bunlar.

2. (*Ve'l-garîku şehîdün*) "Suya gark olmuş, boğulmuş." Deniz veya dere veya göl veya nehir veya kuyu... "Boğulmuş olan..." *Garîk*, gark olmuş demek. "Suda boğulmuş olan da şehiddir."

Çünkü bu da, içler acısı bir vefat şeklidir. İnsanın yüreği dağlanıyor. Yâni ateşle böyle yanmış gibi oluyor. Allah da, bu acı durumdan dolayı mükâfâtını büyük veriyor. Ahirette ona şehid muamelesi yapıyor. El-hamdü lillâh.

Tabii hepimizin sıhhatli afiyetli yaşamasını isteriz. Sıhhat ve afiyet üzere, huzur içinde vefat etmeyi, iman-ı kâmil ile vefat etmeyi temenni ederiz ama, insanoğlunun başına her şey geliyor. Sonra tabii harp darp var, iyi kötü insanlar var, kazalar var... Öyle şeyler olabiliyor. Allah, elem, keder, kaza belâ, musîbet, fitne, fesad vermesin. İkincisi: (*Ve'l-garîku şehîdün*) "Suda boğulan kişi de şehiddir."

3. (*Ve sàhibü zâti'l-cenbi şehîdün*) "*Zâtü'l-cenb* sahibi de şehiddir." Yâni, ciğerinde su toplama, böylece şiddetli, ateşli hastalığa tutulup ölme durumunda olanlar. Belki verem gibi, böyle ince hastalık demişler eskiler. Tabii biraz yoksulluktan kaynaklanıyor, hassaslıktan, fedâkârlıktan kaynaklanıyor... Eski devirde böyle çok olurmuş.

Ona da bir Verem Savaş Derneği var, veremle savaşlar yapılmış, tedbirler daha çok alınıyor. Ne ise, yâni ciğerini korumak ve ciğer hastalığına tutulmamak tedbirleri de bir hayli iyi. Yâni, terliyken su içmemek, cereyanlı yerde durmamak vs. gibi ecdâdımızın, büyük annelerimizin, teyzelerimizin güzel tavsiyeleri vardır. Sabahleyin kalkınca namaza veya teheccüde, hemen sırtına bir hırka almak... Hırka güzel bir kelime, güzel bir giyim... Şöyle giyimi kolay, bol... Sırtına alıveriyor insan, "Oh!..." o zaman, yatağın sıcaklığından dışarının soğukluğuna geçişte, vücut korunmuş oluyor.

Tabii, bir ara her şey Fransızlardan alınmış. Oradan da dilimize geçmiş, *rob dö şambır* filân diyorlar. *Rob* elbise demek, işte gece elbisesi demektir. Fransızca bilmiyorum ama, olsa olsa gece kalkınca giyilen elbise... Bizim hırka sözünün bir de şöyle manevî, tatlı, tarihî, örfî tarafı var. Şöyle bir hırkası olursa insanın, hele bir kapitoneli veya yün hırkası olursa...

Orta Asya'da bize de hırka giydirdiler, orayı ziyaret ettiğimiz zaman, Özbekli kardeşlerimiz. Sonra oraya giden devlet büyüklerine filân da bazen merasimle hırka giydirme âdeti var.

Şöyle, onların kaftanları, hırkaları da böyle içi pamuklu oluyor, iki taraflı oluyor. Yâni sağlam, güzel oluyor. Onları hatıra olarak saklıyoruz. Bir de Kazakistan'dan bir mübarek dostumuz, hacı amca da bize böyle bir kazak hırkası hediye etmişti, kuşağıyla beraber. Onunla da tatlı hatıralarımız var.

Yâni, bunları niçin anlatıyoruz?.. Şu öksürük, aksırık, ciğerin üşümesi vs.yi ilerletip de sonradan böyle bir göğüs hastalığına tutulmamak için tedbirler lâzım ve tedbirler alınmalı. Böyle korunmalı.

Ama buna rağmen bir salgında veyahut istenmeyen bir durumda... Hani meselâ dağda bir kaza oluyor da insan ıslanıyor, uzun zaman bulunamıyor. O arada üşümüş oluyor, şifâyı kapmış oluyor, hastalanmış oluyor... Yâni elde olmayan şeyler olabilir. Öyle zâtü'l-cenbden ölenler, yâni ciğer hastalığından, göğüs hastalığından ölenler de şehid sayılıyor.

Sevgili izleyiciler ve dinleyiciler, Cenâb-ı Hakk'ın zâten hastalara çok ikramları var. Hastanın uykusu ibadet sayılıyor. İniltisi tesbih, zikir sayılıyor. Yapamadığı ibadetler yapmış gibi yazılıyor defterine. Duası makbul. Gelenlere dua ettikçe duası

kabul oluyor. Günahları mağfur, defteri tertemiz siliniyor. Günahlar kalkıyor filân... Yâni, hastanın mükâfatları çok. İşte böyle bazı hastalıklara da, Cenâb-ı Mevlâmız, Erhamü'r-râhimîn Rabbimiz, şehid sevabı veriyor.

4. (*Ve'l-mebtùnu şehîdün*) *Batın,* karın demek. "Batın hastalığından, karın illetinden ölenler de şehiddir."

Tabii karında olan illet, bu batın illeti denilen illet, acaba Peygamber Efendimiz'in zamanında kasdedilen neydi?.. O da meselâ, şimdi kolera dediğimiz bir hastalık var ki, insanın karnında bir şey durmuyor, devamlı bir ishal... O ishalden dolayı, durdurulamadığı için, vücut susuz kalmaktan ölüyor. Ciddî bir hastalık. Çok çabuk ölüyor mikrobu ve çok kişiyi telef ediyor. Veyahut daha başka hastalıklar da kasdedilmiş olabilir... O da şehid.

Karın illetinden ölen de şehid, göğüs illetinden ölen de şehid...

5. (*Ve sàhibü'l-harîkı şehîdün*) *Harîk* yangın demek. *Haraka-ahraka-ihrâk* yakmak mânâsına geliyor. *Harîk* yangın mânâsına geliyor.

Biz bir ara İstanbul'da Harikzedeler caddesinde oturmuştuk, böyle Beyazıt'ın yakınında, Çarşıkapı'da bir şey vardı. Oralarda oturmuştuk. Yâni, oralarda büyük bir İstanbul yangını olmuş. Oranın güzelim, ahşap, nakışlı, kim bilir içinde neler neler vardı, ne kadar güzel evleri vardı. Onlar yakılmış, yıkılmış, yanmış. *Harikzede*, yâni yangına mâruz kalmış, yangının darbesine uğramış insanlar, Harikzedeler Caddesi filân diye bir yerde oturmuştuk. *Harik* yangın demek. *Sâhibü'l-harîk*, yâni yangına uğramış, yangından boğulmuş veya yanmış, ölmüş olan da şehiddir.

Biliyorsunuz, yangında bazen dumandan boğuluyor. Bizim —dileriz ki, Allah ona da şehidlik mertebesi vermiştir— Cemal Can kardeşimiz; apartmanda yangın oluyor, hanımıyla aşağı inerken, Almanya'nın Lübek şehrinde, yolda bisiklet görüyor, hanımına diyor ki:

"—Şu bisiklet yukardan inenlerin ayağına takılır. Şunu kenara çekivereyim. Ortada yatıyor. Paldır küldür yuvarlanırlar..." diye gidiyor.

O, gittiği sırada işte oradaki dumandan vâdesi yetmiş, vefat ediyor. Fakülteden talebem. Almanya'da çok hizmetler yapmış kimseydi. Tabii, bizim için çok üzücü bir şey ama, şehid olmak da çok büyük teselli, çok büyük bir mükâfât. Yâni, böyle yangında yanmadı ama, dumandan boğulduğu için vefat etti.

Bazen dumandan boğulur. Kapalı kapıyı birden açarsınız, koridordaki duman birden yüzünüze çarpar, alev çarpar. Onun için yüzünüzü ıslatacaksınız. Kapıları birden açmayacaksınız. Kapıların önünde dik durmayacaksınız, emekleyerek şey yapacaksınız. Çünkü hava, alevler üst taraftan çalışır. Alt taraf biraz daha sakin olur. Bunları hep öğretmemiz lâzım çocuklarımıza, çeşitli vesilelerle...

Biz şimdi gittiğimiz yerde kardeşlerimize diyoruz ki: "Aman izci teşkilâtları kurun! Aman çocuklarınız derli, toplu yetiştirin! Hattâ idman dernekleri kurun —yâni spor klübü demek— şöyle kötü alışkanlıklara kayacaklarına çeşitli idmanlarla uğraşsınlar." İdmanların pek çok çeşidi var; ata binmek, koşmak, dağa tırmanmak, yüzmek... vs. vs. Yâni bedenleri gelişsin, kötü saplantılara saplanmasınlar. Hem de topluca, dernek halinde çalışmayı öğrensinler. Muhabbeti öğrensinler. Birbirlerine ilgiyi, yardımı öğrensinler, sevgiyi öğrensinler diye teşvik ediyoruz.

Burada da bir kaç tane böyle dernekler kurduk. İdman derneği, gençlik derneği... Birinci üye de beni yazın, dedim teşvik olsun diye. Evet, bunları öğretmemiz lâzım! İşte öyle yerlerde öğretiyorlar.

Bir yaz tatilinde Eğirdir'e gitmiştik. Kovada gölünün kenarında çok tatlı, güzel günler geçirmiştik, çadırlı böyle bir tatil yapmıştık. Oraya bir izci oymak başkanı kardeşimiz de geldi, çağırdık. Dersler verdi. Ben de gittim, sakalımla, oturdum önüne, dersleri gençlerle beraber dinledim. Çok faydalı şeyler! Bunları öğrenmemiz lâzım. Öğrenmesi lâzım çocukların... Yâni, hayata alışması lâzım! Ciddiyeti öğrenmesi lâzım, askerliğe alışması lâzım! Hayatını korumayı, başkasına yardımcı olmayı öğrenmesi lâzım! Dağda, bayırda, tabiat şartlarına, vahşî hayvanlara karşı

ne yapacağını bilmesi lâzım! Bu da çok güzel... Size de tavsiye ederim, belki gecikmiş bir tavsiye: Bu çalışmaları yapın, çocuklar bunları öğrensinler.

Evet, yangına maruz olan, yangında ölen de şehiddir.

6. (*Ve'llezî yemûtü tahte'l-hedmi şehîdün*) "Yıkılan bir binanın, duvarın, hedmolan bir şeyin altında kalan da şehiddir."

Biliyorsunuz, mâil-i inhidam deniliyor, bina böyle çatlamış, yanî yıkılmaya meyletmiş bir bina, az kalsın yıkılacak mânâsına filân yâni. İnhidam bu *hedeme* kökünden geliyor, yıkılmak demek. (*Tahte'l-hedmi*) "Yıkıntının altında kalan da şehiddir."

Tabii ciğerimiz hepimizin yanık ama, özellikle eşi veya çocuğu vefat etmiş kardeşlerimiz var. Onların ciğer yanıklığının, üzüntülerinin ne kadar çok olduğunu biliyorum ama, bir şeyi de söylemek isterim ki işte böyle bir duvar altında kalan bir mü'minin de vefatı üzücü bir şey de olsa, sonuç itibariyle derecesi şehidlik oluyor. Allah onu da şehidler zümresine katıyor. Küçükse anne babasına şefaatçi oluyor. Yâni küçük bir çocuk böyle bir duruma uğramışsa, o zaman onlar da anne ve babalarına ahirette şefaatçi oluyorlar, olacaklar.

Yâni dünya hayatında nasıl olsa bir gün hepimiz öleceğiz. Bilmiyoruz, kim bilir nerede, nasıl, kaç yaşında olacak vefatımız? Allah hüsn-ü hâtime ile, yâni güzel bir sonuçla hayatın bitişini, böyle rızasına uygun ve ağrısız, elemsiz, kedersiz, şairin dediği gibi, "Bir gül bahçesine girercesine" şöyle ahirete geçmeyi nasib eylesin... Tabii bazıları çok acı oluyor.

Yine çok seneler önce, kardeşlerimizden denizaltıda çalışan bazı kimseler vardı. Çanakkale Boğazı'nda denizaltı su üstüne çıkmışken, Naboralt isimli bir İsveç gemisi görmeden onlara çarpmıştı. Denizin altına gitmişlerdi, doksan metre derinliğe. İrtibat kuruldu, konuşuldu, bilmem şamandıra attılar... İrtibat kuruldu ama, tabii o denizaltıyı o derinlikten çıkarmak mümkün olmadı. Konuşa konuşa, derken orada şehid oldular. Yâni, zor bir şey ama, Allah yardımcısı olsun hepimizin.

Daha beterin de beteri var. Bu Sırbistan'da, Kosova'da, dünyanın başka yerlerinde bazı zàlimlerin bazı hunharca vahşetleri var. Tabii, onlara mâruz olarak ölmek de çok zor şeyler.

Bu hedm altında, yıkılan duvar altında kalanlar da şehid olunca, bu son âfetteki yıkıntılar altında kalıp da vefat eden binlerce kardeşimiz de tabii Allah tarafından bu makamlara eriştirilsin. Allah-u Teàlâ Hazretleri ahiretlerini güzel eylesin. Yakınlarına onları şefaatçi eylesin...

Biliyorsunuz, şehidler şehid olduktan sonra dünyadakilere bir korkulu durum olmadığını müjdelemek isterler ve ahirette şehidlere Allah'ın çok nimetler verdiğini söyleyip müjdelemek isterler diye Kur'an-ı Kerim'de bilgiler var. İnşâallah bu dünyada böyle bir acı, görülmemiş asırlarda, yâni tek tük görülen böyle büyük bir âfete mâruz kaldık. İnşâallah kardeşlerimiz, ölen öldü, ahirette o makamlara ermişlerdir de mânevî bakımdan dünyadakilere:

"—Anlıyoruz, bizim için üzülüyorsunuz ama, üzülmeyin! Burada Allah'ın çok nimetlerine mazharız." diyorlardır.

İnşâallah diyorlardır. İnşâallah duyanlar da onları duyuyordur diye temenni ediyorum.

Bu hadis-i şerifi zâten onun için seçtim. Biraz Peygamber Efendimiz'in lisânından, kardeşlerime bir su serpmesi yürek yangınlarına olsun, bir teselli olsun diye.

7. (*Ve'l-mer'etü temûtu bi-cem'in şehîdetün*) "Kadın da doğum esnâsında, lohusalıkta vefat etmişse, o da şehiddir."

Biliyorsunuz, kadınlar hakkında Peygamber SAS Efendimiz'in çok medihleri var. Yâni böyle çocuğunu iyi terbiye eden, İslâm terbiyesi veren hanımlar; o çocuğunun hâmileliğine sevgiyle tahammül eden, ondan sonra çocuğuna sevgiyle bakan, emziren, onun kahrını çeken, hastayken gece sabahlara kadar baş ucunda bekleyen, alnını okşayan, o mübarek şefkatli annelere Allah çok sevaplar veriyor tabii. Kesin. Onlara büyük mertebeler veriyor. Ve kadının cihadı doğumdur, hamileliktir ve bu çocuğa bakmak da zor bir iştir. O da öyle şehid sevapları kazanmasına sebep oluyor.

Bir de vefat edince... Yâni çocuğu doğdu. Tabii büyük bir olay, çocuğun doğması olayı kadınlar için çok büyük bir olay ve çok şerefli bir olay, çok büyük bir fedâkârlık numûnesi. Annelerin hakları onun için ödenmiyor. Allah razı olsun annelerimizden... Yaşayanlara Allah ömür versin, ahirete intikal edenlere yüksek makamlar ihsân eylesin...

Böyle bir durumda, çocuğunu dünyaya getirmiş, yatakta yatıyorken, kendisini toparlayamayıp ölenler oluyor. Bazen çocuğuyla ölenler oluyor. Çocuğu da vefat ediyor, anne de vefat ediyor. Bazen anne vefat ediyor, çocuğu kalıyor, öksüz, anasız... Tabii bunlar hep hayatın cilveleri. O da şehid oluyor. O kadıncağız da şehid oluyor.

Bir acıklı şeyi hatırlarım. Ankara'dayken çok sevdiğimiz bir tanıdığımızın, çok sevdiğimiz kızı doğum esnâsında vefat etmişti. Çocuk da vefat etmişti. Vazifeleri yaptık. Namazları kılındı. Kabre anneyi koyduk. Yanına da o bebeği kefenli olarak koyduk. Yâni yürekler dayanamadı, gözlerden yaşlar boşaldı. Tabii acı şey. Çok acı bir olay. Allah-u Teàlâ Hazretleri, böyle acı durumlarda vefat edenlere, ahirette böyle mükâfatlar ihsan ediyor.

b. Şehid Ölümün Acısını Duymaz

Şehidlerle ilgili bir hadis-i şerif bu. Bu da aynı sayfadan. Daha başka iki hadis-i şerif daha okuyarak sohbetimizi tamamlayalım! Hadislerin sayısı da üç olsun. Ebû Hüreyre RA'dan Beyhakî rivâyet eylemiş ki:[36]

اَلشَّهِيدُ لاَ يَجِدُ مَسَّ الْقَتْلِ، إلاَّ كَمَا يَجِدُ أَحَدُكُمْ الْقَرْصَةَ يُقْرَصُهَا

(ن. ق. عن أبي هريرة)

RE. 216/10 (*Eş-şehîdü lâ yecidü messe'l-katli, illâ kemâ yecidü ehadüküm el-kursata yukrasuhâ*) "Şehid, öldürülmesinin acısını duymaz; öldürülüşünün acısını ancak bir ısırılış kadar, bir bit ısırığı, pire ısırması kadar, küçük bir şeyin ısırması kadar, ancak o kadar duyar."

Halbuki, şehidin kanları akıyor, bir yerleri kesiliyor veya bağrı deliniyor kurşunla veya mızrakla veya kılıçla... Devirlere göre değişmiş. Ama Allah ona onun acısını duyurmuyor.

c. Şehidin Şefaati

Bu konuda aynı mânâyı ifade eden başka hadis-i şerifler de var aynı sayfada. Ebü'd-Derdâ RA'dan ibn-i Hibbân'ın rivâyet ettiği bir müjdeli hadisle tamamlayalım. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:[37]

---

[36] Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.190, no:1668; Neseî, *Sünen*, c.VI, s.36, no:3161; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.937, no:2802; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.297, no:7940; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.271, no:2408; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.512, no:4655; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.164, no:18306; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.25, no:4369; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.264; İbn-i Ebî Àsım, *Cihad*, c.II, s.505, no:190; Ebû Hüreyre RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.IV, s.687, no:11102 ve s.695, no:11125.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.92, no:280; Ebû Katâde RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.688, no:11103; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIII, s.452, no:13508.

[37] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.19, no:2522; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.517, no:4660; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.326, no:3299; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.154, no:18308; İbn-i Hacer, *Tehzîbü't-Tehzîb*, c.X, s.423, no:856; Ebü'd-Derdâ RA'dan.

اَلشَّهِيدُ يَشْفَعُ فِي سَبْعِينَ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ (حب. عن أبي الدرداء)

RE. 216/12 (*Eş-şehîdü yeşfeu fî seb'îne min ehli beytihî*) "Şehid ehl-i beytinden yetmiş kişiye şefaat eyler." Yâni, şehidin kendisini kurtuluyor bir kere. Kendisi kurtulduktan ayrı, bir de ailesinden, ehl-i beyti, yâni evinin ahâlisinden, evine bağlı, kendisiyle akrabalık bağları olan kimselerden yetmiş kişiye de şefaat ediyor. Bu da büyük bir şey…

Şimdi, bir kere göçenlere büyük teselli, büyük mükâfat bekliyoruz Cenâb-ı Hakk'ın lütfundan ki; onları Allah şehid mertebesine eriştirsin ve türlü türlü, şehidlere mahsus, müstesnâ, mükemmel, yüce nimetlerle onları mütena'im eylesin, bir çeşit şehid hayatıyla hay eylesin, canlı eylesin, bir... İkincisi; şehid geride kalan ailesi, efrâdından yetmiş kişiye de şefaat edebiliyor.

Biliyorsunuz, şefaat haktır. Peygamberlerin şefaati haktır. Peygamber SAS Efendimiz'in müteaddit şefaatleri vardır ve haktır. Ehl-i sünnet mezhebi haklı olarak bunu ayet ve hadislere dayalı olarak beyan eder, gösterir. Meselâ Ayete'l-kürsî'de ve daha başka ayetlerde var, şefaatin hak olduğuna dair...

Peygamberlerin şefaati vardır. Peygamber Efendimiz'in bütün Benî Âdem'e şefaati vardır. Ondan sonra, alimlerin şefaati vardır; mürşid-i kâmillerin, evliyâullahın, ilmiyle âmil, Allah'ın sevdiği alimlerin şefaati vardır. Şehidlerin şefaati vardır. Böyle bu hadis-i şerifte o müjdeyi nakletmiş oluyorum sizlere:

"—Ailesi ahâlisinden, ailesine mensup akrabalarından, yakınlarından yetmiş kişiye bir şehid şefaat edecek."

Allah-u Teàlâ Hazretleri ölenlerimize rahmet eylesin... Onların şehidlik mertebesine vâsıl eylesin... Geride kalanlara da, o

---

Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.298, no:2316; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.1043; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XVI, s.191; Mikdam ibn-i Ma'dî Kerb RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.697, no:11130; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIII, s.453, no:13510.

şehidlerin şefaatine ermeyi nasib eylesin... Bundan başka elem, keder göstermesin... Nice nice yıllar uzun ömürle yaşayıp, İslâm'a güzel hizmetler yapmayı nasib eylesin... Hüsn-ü hâtimeler ile, âsân bir vechile şöylece, Allah'ın sevgili kulu olarak bu hayat imtihanını tamamlayıp, huzûr-u Rabbü'l-izzete sevdiği, râzı olduğu kullar olarak, yüzü ak, alnı açık kullar olarak varmayı cümlemize nasib eylesin...

Aziz ve sevgili Ak-Televizyon izleyicileri ve Ak-Radyo dinleyenleri, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!*..

27. 08. 1999 - AVUSTRALYA

8. ZİKRULLAHIN KIYMETİ

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!

Aziz ve sevgili Ak-Televizyon izleyicileri ve Ak-Radyo dinleyenleri!

Allah'ın selâmı, rahmeti üzerinize olsun... Allah rahmeylesin, lütfeylesin, kahrından, gazabından uzak eylesin... İki cihanda aziz ve bahtiyar eylesin... Her işinizin önünü, sonunu hayr eylesin... Cumanız mübarek olsun!..

a. Zikir Allah'ın Azabından Kurtarır

Peygamber SAS Efendimiz'in, Muaz RA'dan Ahmed ibn-i Hanbel'in kaydettiği, Taberânî'nin kaydettiği bir hadis-i şerifiyle başlıyorum. Mealini daha önceki sohbetlerimde bildirmiştim, işaret etmiştim ama, metn-i mübarekini de okuyarak bir daha hatırlatmak istiyorum. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:[38]

مَا عَمِلَ آدَمِيٌّ عَمَلاً ، أَنْجَى لَهُ مِنْ عَذَابِ اللهِ ، مِنْ ذِكْرِ اللهِ . قَالُوا :
وَلاَ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللهِ ؟ قَالَ: وَلاَ الْجِهَادُ ، إِلاَّ أَنْ تَضْرِبَ بِسَيْفِكَ
حَتَّى يَنْقَطِعَ ، ثُمَّ تَضْرِبَ حَتَّى يَنْقَطِعَ (ش. طب. حم. عن معاذ)

---

[38] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.166, no:352; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.5, no:2296; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.138, no:209; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.235; Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.45, no:1595; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Yalnız ilk cümlesi: İmam Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Yahyâ), c.I, s.211, no:492; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.239, no:22132; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.673, no:1825; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.394, no:519; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.X, s.70, no:16745; *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.646, no:1851.

RE. 376/8 (*Mâ amile âdemiyyün amelen encâ lehû min azâbi'llâhi min zikri'llâhi. Kàlû: Ve le'l-cihâdü fî sebîli'llâh? Kàle: Ve le'l-cihâdu illâ en tadribe bi-seyfike hattâ yenkatı', sümme tadribe hattâ yenkatı'*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Efendimiz buyuruyor ki:

(*Mâ amile âdemiyyün amelen*) "Ademoğlu, Hz. Âdem'in neslinden gelen, yâni şu insanlar..." Tabii mü'minler kasdoluyor. Çünkü iman olmadı mı, amelinin de kıymeti sıfır oluyor. Yâni her şeyin başı, temeli, esâsı, kökü, başlangıcı iman... İman olmadıktan sonra, hiç bir şeyin kıymeti kalmıyor. Her şeyi hebâen mensûrâ oluyor.

(*Mâ amile âdemiyyün*) "Ademoğlu amel etmedi, işlemedi, (*amelen*) bir iş... Ademoğlu bir iş işlemedi, (*encâ lehû min azâbi'llâhi*) Allah'ın azabından onu daha çok kurtarıcı bir iş işlemedi, (*min zikri'llâh*) Allah'ı zikretmekten... Allah'ı zikretmekten başka, Allah'ın azabından onu kurtaracak daha iyi bir iş işlemedi."

Yâni işlediği bütün güzel ameller; tamam güzeldir, ibadettir, hayırdır, sadakadır, pekàlâ, Allah kabul etsin ama, kulun Allah'ın azabından en çok kurtarıcı olan iyi işi, ameli nedir?.. Allah'ı zikretmektir. (*Mâ amile amelen encâ min zikri'llâh*) demek, yâni aradakileri atlayarak söylersek: "Allah'ın zikrinden daha tesirli, azabdan kurtarıcı iş yapmış değildir, yapamaz, yoktur Ademoğlu için." demek.

Yâni, bir müslüman Allah'ın kahrına uğramak istemiyorsa, korkuyorsa; ki, hepimiz korkarız. Peygamber Efendimiz kendisi buyurmuş. Sonra vitir namazında okuduğumuz duada geçiyor:[39]

---

[39] Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.III, s.116; no:4982; Hasan-ı Basrî Rh.A'ten.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.95, no:6893; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.106, no:7027; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.210, no:2962; Tahàvî, *Şerhu Mâànî*, c.I, s.249, no:1370; Hz. Ömer RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.106, no:7030; Übey ibn-i Kâ'b RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.106, no:7029; İbn-i Sa'd, *Tabakàtü'l-Kübrâ*, c.VI, s.241; Hz. Ali RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VIII, s.131, no:21979.

نَرْجُوا رَحْمَتَكَ ، وَنَخْشٰى عَذَابَكَ

(*Nercû rahmeteke, ve nahşâ azâbeke*) “Rahmetini umuyoruz yâ Rabbi, azâbından da korkuyoruz!” diyoruz.

Mü’min zâten korku ile ümid arasında, bu iki duyguya da birden sahip olacak. Yâni, kendisini çok emniyette hissedip, kasılıp da havalara girmeyecek; çok da ümitsizliğe düşüp mahv u perişan etmeyecek kendisini.

Allah’ın rahmeti var, gelebilir. Allah’ın azabı var, o da gelebilir. Tabii, azabından korktuğu için sorması lâzım; “Allah’ın kahrından, gazabından, azabına uğramaktan, şamarı yemekten, silleye muhatap olmaktan, mâruz olmaktan, hedef olmaktan nasıl kurtulurum?” diye, herkesin kendi kendine sorması lâzım! Bir de bilen alimlere sorması lâzım:

“—Hocam, efendim! Ben Allah’ın sevgisini kazanmak istiyorum, kahrına uğramaktan da korkuyorum. Ne yaparsam kahrına uğramam? Neler yaparsam rahmetini kazanırım?..”

Kahrından, gazabından en iyi kurtaracak çâre zikrullahtır. Rızasını, sevgisini kazanmaya en çok yarayacak ibadet zikrullahtır. Buyurun, Peygamber SAS Efendimiz’in hadisi. Hem de Hanbelî mezhebinin imamı Ahmed ibn-i Hanbel —*rahmetu’llàhi aleyh*— kitabına almış, Muaz RA rivayet etmiş bu hadis-i şerifi. İşte buyurun!

Şimdi Türkiye’deki yarım hoca veya yarım münevver, yarım aydın, yarı aydın, kafasının, kalbinin yarısı aydın, yarısı karanlık... Kalbi tabii katı, gerçekleri göremiyor, mânevî bakımdan basireti kör... Zikrullaha düşman... Dünyanın bazı yerlerinde var böyle insanlar; tesbihe düşman, zikrullaha düşman... E niye düşman oluyorsun? Peygamber Efendimiz hadis-i şerifte methediyor. Kur’an-ı Kerim’de Allah emrediyor:

اُذْكُرُوا اللهَ ذِكْرًا كَثِيرًا (الأحزاب:٤١)

(*Üzküru’llàhe zikren kesîrâ*) [Allah’ı çok çok zikredin!] (Ahzâb, 33/41) Yâni, bu ayetler böyle... Hani derler ki:

“—Bu konuda benim kapı kanadı kadar senedim var!” derler.

Yâni, birisi birisine bir söz söylediği zaman:

"—Yapma, etme!.."

"—Niye yapmayacakmışım? Kapı kanadı kadar senedim var!" Yâni, "Hukùkî yönden çok sağlam durumdayım." filân demek ister cevabı veren.

Şimdi, "Bu kadar ayetler, bu kadar hadisler varken senin zikir düşmanlığın, zikreden insan düşmanlığın nerden çıkıyor kardeşim?" diye birilerinin bunlara sorması lâzım!

Neden?.. Çünkü adam bir de müslüman geçiniyor. Yâni şöyle, "Ben de müslümanım!" diyor, "Biz de müslümanız!" diyor. Kendisini çok aydın sanıyor. Karşısındakini cahil sanıyor. Yâni, bütün zikredenleri cahil sanıyor. Halbuki kendisi cahil... Sanıyor ki müslümanlar dünyadan habersiz. Sanıyor ki müslümanlar ilimden, irfandan, fenden, sanattan habersiz. Sanıyor ki müslümanlar batıdan, doğudan habersiz... Batıdan da, doğudan da onlardan kat kat daha iyi haberdar. Oralarda geziyor, oraları tanıyor. Memleketi kurtarmağa çalışıyor, kalkındırmağa çalışıyor, fedâkarca... Eline aldığı işi hepsinden kat kat daha güzel yapıyor!..

Beyefendi bir tutturmuş, kendisini aydın sanıyor, ileri sanıyor, ileride sanıyor, ilerici sanıyor; yâni ötekisini gerici sayıyor... Tamam, gerici dedi mi, bir o boyayı sürdü mü, adam allâme olsa, cihanın en faziletli insanı olsa artık kimse yüzüne bakmasın istiyor. Yâni, Mevlâna bu devirde yaşasaydı, Yunus bu devirde yaşasaydı. Bu adamlar onları ne yaparlardı bilmem? Kıtır kıtır kesmek mi isterlerdi, taşlamak mı isterlerdi, hapse mi tıkmak isterlerdi?.. Ne olurdu bilmiyorum.

İşte hadis-i şerif, işte ayetler! Allah'ı zikredeceksin! Kaçmak yok. Yâni kaçıyor... Allah'ı zikredeceksin! Neden? Çünkü dilinle zikrederken aklına yerleşecek, aklına yerleşince gönlüne yerleşecek. Gönlüne yerleşince, Allah'tan korkan, yaptığı her işi doğru düzgün yapan insan olacaksın. Faziletli insan olacaksın, duygulu insan olacaksın. Hassas insan olacaksın. Zulümden kaçacaksın. Haramdan kaçacaksın!..

Adam haram yiyor, adam zulmediyor, adam başkasının sırtından geçiniyor... Ama ilericiliği, çağdaşlığı başkasına bırakmıyor. Sen gerilerin gerisindesin! Gerilerin tâ gerisindesin!

İlk çağlardasın sen, taş devrindesin. Belki, daha insanların en ibtidâî şekilde yaşadığı devirde bile böyle değildi durum.

Yâni Allah'ı zikredeceksin, yaradanı bileceksin. Yaradanı bildin mi, yaradana kulluk ettin mi... İnsan Allah'a kul olur, yâni köle olur ama aleme sultan olur. Allah'a güzel kulluk eden insanlar sultan olmuşlardır. Sultânü'l-evliyâ olmuşlardır, evliyâlar sultanı olmuşlardır. Kerâmetler göstermişlerdir. Fukaraya ötekilerin hepsinden daha fazla yardım etmişlerdir. Orduya herkesten daha fazla yardım etmişlerdir. Müridlerini toplamışlar, cepheye gitmişlerdir. Zafer kazanmışlardır.

Padişahları, devlet başkanlarını hayra sevk etmişlerdir. Hayırlı işler yaptırmışlardır. Vezirlere bütün hayır müesseselerini onlar yaptırmışlardır. Asıl sebebi görmek lâzım! Asıl teşvikçiyi, asıl yönlendiriciyi görmek lâzım!..

Bütün o hayır kapılarını kapat. Ondan sonra memleketin ileri gideceğini düşün... Olmaz! Yâni bunu bir Yunanlı bile biliyor. Bir Sırp bile biliyor, dinine sarılıyor. Bir Avrupalı çok iyi biliyor. Bir Amerikalı çok daha iyi biliyor.

Çok daha iyi bildiği için, meselâ burada bugün yine geziyoruz, arkadaşla bir yere gidiyorduk. Arazilerin köşe başları, en güzel yerleri mahallelerde kiliselere ayrılmış. Kiliseler de geniş alanlara güzel, en yeni binaları yapmışlar. Devlet teşvikiyle... Kesinlikle devletin siyasetinde kiliseyi desteklemek, dinî eğitimi desteklemek olduğu için, her yerde kolaylık gösterilmiş.

Bizde aksi yapılıyor. Pekiyi bir insan nasıl ahlâklı olacak? Nasıl terbiyeli olacak? Nasıl dürüst olacak? Nasıl faziletli olacak? Nasıl sabırlı olacak?.. Bunun kaynağı ne? Çarşıdan alınmaz. Teraziyle, metreyle ölçülüp, alınan, satılan bir şey değil. Bu eğitim... Bu eğitim de vicdan eğitimi. Okuldaki eğitim olmuyor! Okuldaki eğitim eğiticiyi bile kurtarmıyor. Eğitileni değil, eğitici bile kurtulmuyor, eğer manevî eğitim görmemişse.

O bakımdan hizaya gelmesi lâzım! Yâni, kendisini bir şey biliyor sananların, kendilerinden çok daha yüksek insanlar olduğunu bilmesi lâzım! Kendilerinin dünyayı tanımadıklarını, ahireti hiç tanımadıklarını itiraf etmeleri lâzım! Cahilliklerini anlamaları lâzım!

Bakın burada, Allah-u Teàlâ Hazretleri'ni zikretmenin en önemli şey olduğunu söylüyor Peygamber Efendimiz. Allah'ın kahrından kurtulmanın yolu...

"—Allah'a inanıyor musun?"

Birçok kimse inanıyorum der. Yâni çıkıp da karşıya, böyle kapkara, kıpkızıl şekilde "İnanmıyorum!" diyen insan da var mıdır? Belki vardır ama, çok nâdirdir. Ben nice dinsizler bilirim, hayat hikâyelerini biliyorum. Nice feylesoflar biliyorum batılılardan Niche gibi, böyle bütün ömrünce "Yok!" diye inat ederek, inkâr ederek Allah'ın varlığını reddederek yaşamış. Ama sonunda, ahir ömründe ne yapmış?.. Ya itiraf etmiş; ya da oynatmış, çıldırmış, delirmiş, intihar etmiş... Yâni başka yolu yok. Çünkü bu kâinat mâdem bu kadar güzellikle, mükemmellikte... O halde bu güzelliği yaratan, bu mükemmelliği düzenleyen bir alemlerin Rabbi var. Kesin! Yâni çok açık bir gerçek.

Batılı da böyle diyor, Fransız, Alman, İngiliz, Amerikalı... Doğulu da böyle diyor, Japon vs... Bir bizim memleketteki kendisini münevver sanan, aydın sanan ama aydın değil, ama dünyadan haberdar değil, medeniyetten haberdar değil, nezâketten haberdar değil; inkâr ediyor.

Ona sorsan, gazetelerine bakıyorsun. Yâni hayret ediyorum, tüylerim diken diken oluyor:

"—Dört milyon insanı kesersen memleket düzelir." diyor.

Kesmekle hiç bir şey düzelmez. Dört milyonun her birinin ailesinde beş kişi varsa, yirmi milyon düşman elde edersin. Hem de intikam ateşiyle yanan insan çıkar ortaya. Dört milyon kesince kendi kafalarına göre dünya düzelecek. Rusya öyle yaptı da, kesti de ne oldu?.. Yıkıldı. Kendi düzenini götüremedi. Çünkü öyle gitmez!

Nasıl gider?.. Hürriyetle, ahlâkla, edeple, faziletle, fedâkârlıkla, dürüstlükle, çalışmakla gider ileriye milletler. Lâfla olmuyor. Lâfla peynir gemisi yürümüyor. Palavrayla olmuyor. İşte bunu bilmiyorlar.

Biz onların felsefelerini biliyoruz. Onların inançsızlıklarını, onların inançsızlıklarını öğrendikleri filozofları biliyoruz. Ama onların bilmediği başka şeyleri de biliyoruz. Cahilliklerini anlamaları lâzım!

“—Allah’ı zikretmek Allah’ın azabından en çok kurtarıcı... Bundan daha kurtarıcı bir şey yok, daha başka bir güzel ibadet yok!” deyince; tabii sahabe-i kiram merakla, aşk ile, şevk ile Peygamber Efendimiz’i dinliyorlar. Her sözüne, her kelimesine önem veriyorlar. (*Kàlû*) Dediler ki:

(*Ve le’l-cihâdü fî sebîli’llâh*) “Bu zikrullah Allah yolunda cihad etmekten de mi daha üstün?”

Tabii, bu soruları ne kadar haklı... Çünkü Kur’an-ı Kerim’de Allah yolunda cihad edenlerin ölürlerse şehid olduklarını, Allah’ın çok büyük ikramlarına erdiklerini okuyorlar. Ayetler var. Tamam, haklı olarak sordular. Yâni, “Bu zikrullah cihaddan da mı üstün?” Çünkü cihadda malını ve canını veriyor. Nihayet şehid oluyor. Hayatı gidiyor elden. *İnnâ li’llâh, ve innâ ileyhi râciùn*. Allah bizi o şehidlerin şefaatlerine erdirsin... Tabii cihadın sonunda ölürse şehid oluyor, kalırsa gàzi oluyor.

“—Cihaddan da mı üstün? Yâni, Allah yolunda cihad etmekten de mi üstün zikrullah?” deyince, Peygamber Efendimiz:

(*Kàle: Ve le’l-cihâdü*) “Evet cihaddan da üstün. Cihad bile değil zikrullaha denk olabilecek şey…” buyurdu.

Cihaddan da üstün… Çünkü muhterem izleyiciler ve dinleyiciler! Eğer cihadı, savaşı, inançsız insanlar yaparsa, savaşın da bir feyzi, bereketi, hayrı, neticesi olmaz. O zaman işte tarihteki meşhur istilâlar, meşhur katliamlar, meşhur saldırılar, meşhur harpler olur. Tarihten biliyoruz. Yâni insanlar tarih boyunca kan dökmüş, birbirlerine saldırmış, yakmışlar yıkmışlar. Bir yerden başlamışlar yıkmaya; şehirleri yıka yıka kıtalar geçmişler, ülkeler geçmişler... Böyle olur. Yâni Allah sevgisi, Allah aşkı, sorumluluk duygusu, zikrullah, Allah'ı anmak, düşünmek olmayınca cihadın da kuru kuruya kıymeti yok...

Cihadı kıymetlendiren, zikrullahla uyanmış gönüllere sahip gàzilerin, mücahidlerin olmasıdır cihadın içinde. Cihadın Allah rızası için olmasıdır. Yâni, Allah'ı zikrede ede, Allah düşüncesiyle olmasıdır sonuç itibariyle.

"—Evet!" dedi Peygamber Efendimiz. (*İllâ en tadribe bi-seyfike hattâ yenkatıa*) "Ancak kılıcını vuruşa, vuruşa kılıcın kırılıncaya kadar çarpışman; (*sümme tadribe hattâ yenkatıa*) sonra bir başka kılıp alıp gene vuruşa vuruşa onun da kırılması müstesnâ." dedi.

Yâni böyle yapacak. Ondan sonra kılıcı kırılınca ne olur bir insanın? Ne olur?.. Düşmanlar saldırırlar. İki kılıcı kırdı, yoruldu. Nihayet on tane, yirmi tane düşman öldürse bile başına üşüşürler, şehid olur. Şehid olunca, tabii o zaman zikrullah gibi güzel bir iş olmuş oluyor.

Yoksa sırf savaşa girip çıkmak yetmiyor. Çünkü savaşın da günahları var. Savaşın Allah rızası için olmaması var. Ganimet arzusuyla olursa, kıymeti yok. Savaşta savaşmayan mâsumlara, çocuklara, kadınlara kötülük yapılırsa kıymeti kalmıyor. Ganimet malı saklanırsa, çalınırsa kıymeti kalmıyor... Yâni onların hepsi birer günah oluyor. Savaşmış olan insanın ecrini götürebiliyor.

O bakımdan savaş meselesi şartlı. Ancak makbul bir şekilde çarpışır ve makbul bir şekilde şehid olursa, o zaman kurtulmuş oluyor. Ama öteki türlü, zikrullah çok kıymetli.

Şimdi tabii "İslâmcı yazarım!" diyen, veyahut "Ben falanca yerde hocayım, profesörüm!" diyen, veyahut "Ben falanca gazetede yazarım, çizerim..." diyen insanlar çıkıyor; işte gazetelerde, televizyonlarda da gördük. İki-üç sene önce Ramazanımız zehir oldu. Zikreden insanların saçlarını başlarını sağa sola çevirmeleri,

sallamaları, o sahneler korkunç sahneler olarak, "İşte tarikatlar, zikirler böyle kötüdür.” diye gösterildi. Arkasından işte falanca kimseyle filâncanın bir dairede basılması vs. filân...

İyi ama öyle bir olayla tüm bir zümre, hepsi kötülenir mi?.. Yâni, Mevlâna da mı kötü, Yunus da mı kötü, Hacı Bayram da mı kötü?.. Ne bileyim, mübarek insanlar, Abdülkàdir-i Geylânî Hazretleri mi, Ahmed-i Yesevî Hazretleri mi kötü, veyahut Bahâeddîn-i Nakşıbend Efendimiz mi kötü?.. Yâni ne olur? “İyileri var ama, işte onların yolunda gitmeyip de, sağ gösterip sol vuranlar; iyi görünüp de kötü olanlar” deseler de ayırsalar ya...

Peygamber Efendimiz SAS şairlerine demiş ki:

“—Bu müşrikler müslümanlara şiir yazıyorlar, hakaretler ediyorlar. Siz de bunlara cevap verin!”

Peygamber Efendimiz’in aleyhine şiirler düzenliyorlar. Onlara cevap verilmesi lâzım! Tabii cevap verirken, “Sen şöyle kötü oğlu kötüsün...” filân dese, o aleyhte şiir yazan, hiciv yapan, yazan müşrik şairlerin bir kısmı müslümanların akrabası filân olabiliyor.

Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk demiş ki:

“—Yâ Rasûlallah, ben, tereyağından kıl çeker gibi ayırırım. Yâni, müslümanların nesl-i pâkine dokundurmam, sizin zât-ı âlinize dokundurmam.” diye söylemiş.

Yâni, iyiyi kötüyü ayırıp, haklıya hakkını vermek lâzım, haksızı ortaya çıkarmak lâzım!

Allah’ı zikretmek bir kere kulluk borcudur. Allah bu kadar nimet veriyor. Yâni biz neyiz? Allah’ın nimetlerinin toplanmasından meydana gelmiş bir varlığız biz. Allah’ın nimetlerinin bileşkesidir bizim varlığımız. Yaşıyoruz çünkü. Milyarlarca hücreden bir araya gelmişiz. Nice nice uzuvlar çalışıyor. Sıhhatli yaşamamız için sayısız lütuflar bir arada çalışıyor da ondan sonra biz sağlıklı yaşıyoruz. Bir kere bunlara teşekkür borcumuz var. Her nimete teşekkür borcumuz olduğuna göre, biz sabahtan akşama kadar, “Çok şükür yâ Rabbi, teşekkür yâ Rabbi!” desek yine bitiremeyiz. Yâni, her nimetin karşısına teşekkürü koymayı bile beceremeyiz.

Millet tabii zikrullahı çok buluyor:

“—Aaaa, böyle şey olur mu?” diyor.

Peygamber Efendimiz söylemiş. Günde yüz defa *Estağfiru'llàh* de, yüz defa *Lâ ilâhe illa'llàh* de, bin defa *Allah* de, yüz defâ *salâvât-ı şerife* getir… “*Sübhàna'llàhi ve bi-hamdihi, sübhàna'llàhi'l-azîm, ve bi-hamdihî estağfiru'llàh*” de, “*Hasbüna'llàhu ve ni'me'l-vekîl*” de, *“Allàhu ekber*” de, *“Sübhâna'llàh”* de, “*Lâ ilâhe illa'llàh”* de... Ne var yâni?.. Bunların mânâsını bilerek söyledi mi, ne kadar güzel oluyor.

b. Çok Sevaplı Bir Zikir

Diyor ki Peygamber SAS, aynı sayfadaki diğer bir sahih hadis-i şerifte; bunu da Tirmizî, Ahmed ibn-i Hanbel gibi sahih kaynaklar, hem de “Sahih hadistir.” diye beyan etmişler. Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-Âs'tan rivayet olunmuş ki, Peygamber Efendimiz SAS Hazretleri şöyle buyurmuşlar:[40]

مَا عَلَى الأَرْضِ أَحَدٌ يَقُولُ: لاَ إله إِلاَّ اللهُ وَاللهُ أَكْبَرُ ، وَلاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللهِ ؛ إِلاَّ كُفِّرَتْ عَنْهُ خَطَايَاهُ ، وَلَوْ كَانَتْ مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ

(حم. ت. صحيح عن ابن عمرو)

RE. 376/5 (*Mâ ale'l-ardı ehadün yekùlü: Lâ ilâhe illa'llàhu va'llàhu ekber, ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh; illâ küffiret anhu hatàyâhu ve lev kânet misle zebedi'l-bahr*.)

Diyor ki Efendimiz:

(*Mâ ale'l-ardı ehadün yekùlü lâ ilâhe illa'llàhu va'llàhu ekber, ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*) “Yeryüzünde bu sözleri söyleyen hiç bir kimse yoktur ki...” Bu sözler hangisi? *Lâ ilâhe illa'llàh, va'llàhu ekber, ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*... Üç cümlecik. “Yeryüzünde bu sözleri söyleyen hiç bir kimse yoktur ki,

---

[40] Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.509, no:3460; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.158, no:6479; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.685, no:1963; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.56, no:20172.

(*illâ küffiret anhu hatàyâhu*) onun bütün hataları, günahları, suçları, kabahatleri afv ü mağfiret olunur. Günahlarına bu güzel sözleri keffaret olur, günahları silinir; (*ve lev kânet misle zebedi'l-bahr*) denizin dalgaları değil, dalgalarının üzerindeki köpüklerinin sayısı kadar günahı, hatası olsa bile."

Arkasından da hadis alimi İmam Tirmizî: "Sahih hadis." demiş. Yâni uydurma değil, zayıf değil. "Acaba?.." demeye lüzum yok.

İşte böyle diyenin günahlarını Allah afv ü mağfiret ediyor. Neden? Çünkü bakın ne kadar büyük sözler! Ne kadar büyük inanç var bu sözlerin içinde:

Lâ ilâhe illa'llàh; ancak Allah var. Allah'ın şerîki nazîri yok. Başka mâbud, başka ilâh, başka tapınılacak yok. Putlar yanlış, haçlar yanlış. Şirk, küfür, Allah'tan gayriye tapmak yanlış...

Lâ ilâhe illa'llàh... Bunu anlamak çok önemli! Çünkü Allah'ı anlayan, bilen, tanıyan, Allah'ın her yerde hâzır ve nâzır olduğunu bilen, kimse olmayan yerde bile günah işleyemez. Polisin, müfettişin olmadığı yerde bile yanlış yapmaz. Çünkü "Allah görüyor." der. Nitekim öyle diyor. "Allah görüyor." diyor. "Allah'ın bildiğini senden mi saklayayım." diyor. Dosdoğru söylüyor iyi müslüman... İyi müslüman yetişmişse...

"—Efendim, ben bir hacı tanıyorum da, efendim bilmem ticaret yaparken kırk tane yemin ediyor..."

Tamam, senin eğitimin doğru düzgün yetiştirmemiş ki... Adam işte hacca gitmiş ama, gene de İslâm'ı tam öğrenememiş. Çünkü İslâm'da yalan yere yemin yok. Yemini yalan yere edip de ticaret yaptığı zaman, kazancı haram oluyor. O haramın da faydası yok. Bir müslüman böyle şey yapmaz. Eğitim eksik, işte kusurlu bir şey.

Yâni, birisi dese ki:

"—Yâ ben bir dişçi tanıyorum. Adamın dişini sökeyim derken çene kemiğini koparttı, adamı sakat bıraktı."

Tamam. Onun ehliyeti var mıydı? Demek ki diş eğitimi yanlış! Kaçak olarak çalışıyor demek ki. Yakalayın, muhakeme edin, cezâsını verin!..

Neden diş hekimliği diploması olmadan, diş muayenehanesi açılmıyor? Neden uzun yıllar saçı sakalı —sakal da bırakmıyorlar ya— saçı ağarıncaya kadar tahsil görmeden bir insanı cerrah, yâni operatör yapmıyorlar. İyice bilgi kazansın diye.

E sen din adamının yetişmesine bu kadar gayret göstermezsen, engellersen, mâni olursan, kösteklersen, kızarsan, desteklemezsen, kötülersen, karalarsan, rağbet olmazsa... Hiç kimse oraya rağbet etmeyince, o zaman kimse iyi yetişmez. İyi yetişmeyince de sakat misaller ortaya çıkar.

Hadi bakalım, "İnşaat işlerini teknik üniversiteden mezun inşaatçıların, mimarların, mühendislerin yapmasına lüzum yok, herkes istediği inşaatı yapabilir" de, serbest bırak bakalım ne olur? İşte serbest bırakıldığı için, zelzelede binalar nasıl yerin dibine geçti. Yâni serbest bırakmak olmaz, devlet takibi lâzım.

Burada Avustralya'da —arkadaşlar demin konuşuyorlardı— gıda işlerinde devlet son derece dikkatle diyor, göz açtırmıyor, tertemiz olmasına dikkat ediyor. Çünkü halkını seviyor. Halkını koruyor, sıhhatini koruyor.

E bizde, tenha bir yerde götürüyorlar, ihtiyar bir merkebi kesiyorlar, arabayı çekemeyen bir atı kesiyorlar sucuk yapıyorlar, ondan sonra satılıyor meselâ, böyle şeyleri duyuyoruz. Bir şey olmuyor. İlâç yerine tebeşir tozu satıyorlar. Hastanede doktorlar kendileri söylüyordu: "Beş tane, altı tane uyuşturucu iğne yapıyorum, uyumuyor." diyor. Çünkü içinde müessir maddesi yok. Onları takip etsene! Yâni dikkatli takip edilmesi lâzım. Edilmeyince işte olmuyor.

Evet, *Lâ ilâhe illa'llàh*, Allah'ı bilmek. Bu sözü söylüyor, sözün birinci bölümü bu. *Va'llàhu ekber*; ve en büyük Allah!.. Ne en büyük filânca futbolcu, ne en büyük falanca artist, ne en büyük şu, ne en büyük bu... Ne devlet başkanı, ne vezir, ne padişah, ne komutan, ne sanatçı, ne edebiyatçı... Hiç bir şey... *Va'llàhu ekber*, en büyük Allah!

Binâen aleyh, en büyüğün sözü dinlenir. Allah'a itaat edilir ve Allah'ın büyüklüğünü bilen bilir. Bilmeyenin haddini bildirir, o zaman öğrenir.

اکر پند خرد مندان ز جان و دل نیاموزی

جهان آن پند بتلخی بیاموزد ترا روزی

Eğer pendi hıred-mendân, zi cân u dil neyâmûzî;
Cihân ân pend be-talhî beyâmûzed turâ rûzî

Edebiyatı okurken, böyle bir Farsça beyit ezberlemiştim bir kitaptan. Yâni: "Eğer akıllıların nasihatlerini cân u gönülden dinleyip de tutmazsan, olaylar sana o hakikatleri acı acı bir gün öğretir. Yâni o zaman: "Haa, o doğru adamlar, doğru söylüyorlarmış mübarekler!" dersin ama belânı bulduktan sonra. Neden?.. Çünkü dinlemedin. Dinleseydin, o sözü dinleseydin, nasihate uygun hareket etseydin böyle olmayacaktı.

Lâ ilâhe illa'llàh; Allah var, şerîki, nazîri yok... *Va'llàhu ekber*; ve Allah en büyük, hiç bir şeyle mukayese edilmeyecek kadar büyük.

Ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh; Allah'tan başka güç ve kuvvet sahibi yok. Gücün kuvvetin sahibi o. Olduran da o, öldüren de o. Lütfa erdiren de o, kahra uğratan da o! Allah'a kul olursan; Peygamber Efendimiz diyor ki, Allah şöyle der:

"—Ben bir kulu sevdi mi onun gören gözü olurum, işiten kulağı olurum, söyleyen dili olurum, tutan eli olurum, yürüyen ayağı olurum."

Yâni şeyi olağanüstü olur. Bütün duyguları kerâmetlerle dolu olur, her şeyi çok güzel olur. Neden?.. Allah seviyor da ondan. Allah gördüğü şeyi ona bildirir. İşitemeyeceği şeyi ona işittirir, uzanamayacağı yere uzandırır, aldırtır, gidemeyeceği yere alır götürür, götürttürür...

Her şeye kàdir. *Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*; güç ve kuvvet Allah'tadır, Allah'ladır, Allah'ın izniyledir, Allah takdir ettiysedir. *İllâ bi'llâh* çok önemli. Güç ve kuvvet ancak Allah iledir, ondadır. Bizim bu güçlü kuvvetli gördüğümüz şeyler nedir?.. Hep Allah'ın kanunlarına göre ve müsaadesine göre, kaderine göre, müsaade ettiği kadardır. Yâni yine Allah'ındır. Müsaade etmediği zaman olmaz.

Firavun, ordusuyla kovaladı Mûsâ AS'ı yakalayabildi mi? Yakalayamadı. Neden? Allah yakalanmasını istemedi. E yakalamak için uğraşmadı mı? Uğraştı. Bütün devlet imkânlarını seferber etti. Ama kendisi boğuldu. Mûsâ AS'ı kovalarken ordusuyla beraber kendisi boğuldu.

Nemrud, İbrahim AS'ı öldürmek istemedi mi? İstedi. Bütün devlet kuvveti, gücü, askeri elinde değil miydi? Elindeydi. Ateşi yakmadılar mı? Yaktılar. İbrahim AS'ı ateşe atmadılar mı? Attılar. Bunu yahudiler de biliyor, hristiyanlar da biliyor, müslümanlar da Kur'an'dan okudukları için, Allah bildirdiği için çok iyi biliyorlar. Ateşe attıkları İbrahim AS yanmadı. Yaktırmadı Allah… Cümle cihanın bildiği bir şey...

Allah kurtarırsa, kurtarır. Allah yakalarsa, kimse Allah'ın kahrından bir insanı kurtaramaz. O zaman cihânın halkı bir araya gelse bir şey olmaz. *Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*... Hakîkî tevhid budur.

Yâni, (*Lâ ilâhe illa'llah*) "Allah'tan başka tanrı yok." Allah'a ibadet edilecek. Öyle politeizm, düalizm yok, ikicilik yok, çok tanrıcılık yok, putçuluk yok, haççılık yok... Ne var? Allah'a ibadet etmek var. Tamam, bu zahirî tevhiddir. Ama, (*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*) kâinatın esrârını anlayan ârif insanların tevhididir. Gücün, kuvvetin Allah'ta olduğunu görebilmek… Herkes göremez.

"—Ben Allah'a inanıyordum, Allah beni zelzeleden kurtardı." demiş bir şahıs. "Ben Allah'a inanıyordum, Allah beni kurtardı." demiş. Yâni, zelzeleyi de verenin Allah olduğunu biliyor yâni. Allah'ın kurtardığını biliyor.

Ama bazısı buna inanmıyor. İnanmıyor, tamam; inanmak, inanmamak insanın önünde iki seçenektir, iki yoldur. Ama aklın varsa, olayları iyice düşünürsen, her şeyi güzel düşünürsen; filozoflar inanıyor, alimler inanıyor, bilginler inanıyor, sen eksik olduğundan inanmıyorsun.

İnanmamakta serbestsin ama, yanlış... Meselâ, bir adam içki içmekte serbest ama, içki sıhhate zararlı... Esrar içmekte de serbest. İçerse esrar içtin diye onu devlet cezalandırmıyor bildiğim kadarıyla. Ancak satması yasak olduğu için, esrar satıcıyı

yakalıyor. Yoksa içene bir şey demiyor. Hastaneye alıyorlar, tedavi ediyorlar filân... Halbuki o da zararlı. Yâni onu da içittirmemesi lâzım. İşte o kendi isteğiyle içiyor ama mahvoluyor. Yâni kötü şeyi yaptırtmamak lâzım! Bazen insan kötü şeyi alıştığı için bırakmak istemez.

İslâm, kötülükleri yaptırtmama yolunu güdüyor. 20. Yüzyıl'ın medeniyeti kötülere de hürriyet tanıyor. Kötülere de hürriyet tanındığı için de cümle cihan, bütün ülkeler zulüm içinde. O bakımdan, "*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*, güç kuvvet Allah'ındır." deyip inanmayanlara filân aldırmadan kendi yolunda, sırât-ı müstakîmde, sebîlü'r-reşâdda, iman yolunda insanın yürümesi lâzım!..

Böyle dedi mi, bu üç sözün mânâsını söyledi mi, anladı mı bütün günahları silinir. Allah mükâfatlandırır yâni. "Sen işin gerçeğini anlamış, uyanmış, gerçeği bulmuş, sonuca ulaşmış bir kulsun." der, onu afv ü mağfiret eder. Bakın üç tane kelime, onu söylemek insanı ne kadar mükâfatlara erdiriyor, nasıl cezâlardan, belâlardan kurtarıyor, aziz ve muhterem kardeşlerim!

c. Abdesti Güzelce Almanın Karşılığı

Yine bir hadis-i şerif daha okuyalım. Her birisi çok çok tatlı… Ebû Hüreyre RA'dan İbn-i Asâkir rivâyet etmiş ki:[41]

مَاعَلَى الأَرْضِ مِنْ مُسْلِمٍ يَتَوَضَّأُ ، فَيُسْبِغُ الْوُضُوءَ لِصَلَاةٍ مَفْرُوضَةٍ ،
إِلَّا غُفِرَ لَهُ فِي ذٰلِكَ الْيَوْمِ : مَا مَشَتْ إِلَيْهِ رِجْلَاهُ ، أَوْ قَبَضَتْ عَلَيْهِ
يَدَاهُ ، وَ نَظَرَتْ إِلَيْهِ عَيْنَاهُ ، وَسَمِعَتْ إِلَيْهِ أُذُنَاهُ ، وَ نَطَقَ بِهِ لِسَانُهُ ،

---

[41] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.14, no:2736; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXVII, s.223, no:8834; Ebû Ümâme el-Bâhilî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.500, no:19062; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.59, no:20176.

وَحَدَّثَتْهُ بِهِ نَفْسُهُ (كر. عن أبي هريرة)

RE. 376/3 (*Mâ ale'l-ardı min müslimin yetevaddau, feyüsbiğu'l-vudùa li-salâtin mefrûdatin, illâ gufire lehû fî zâlike'l-yevmi: Mâ meşet ileyhi riclâhü, ev kabadat aleyhi yedâhü, ve nazarat ileyhi aynâhü, ve semeat ileyhi üzünâhü, ve nataka bihî lisânühû, ve haddesethü bihî nefsühû.*)

Birincide "ev" diye yazmış. Tabii biz de öyle yazdığı için öyle okuyoruz. Ama ötekiler hep "ve" diye gittiği için birincinin de "ve" olması daha uygun. Kaynaklara bakılırsa, *ev* mi *ve* mi olduğu anlaşılır. *Ev,* yâhut demek; *ve,* ve dahî demek.

Metn-i mübârekini okuduğumuz bu güzel hadis-i şerifin mânâsına gelelim. Hepsi güzel, inci, cevher:

(*Mâ ale'l-ardı min müslimîn yetevaddau*) "Yeryüzü üzerinde hiç bir müslüman yoktur ki abdest alsın, (*feyüsbiğu'l-vudû'*) abdestini de güzelce alsın..." Yâni böyle çalıp çırpıp, paldır küldür, hızlı değil de usûlüyle, tadını çıkartarak ve güzel abdest almışsa; (*li-salâtin mefrûdatin*) farz bir namazı kılmak için; öğle, ikindi, akşam, yatsı... Farz bir namazı kılmak için böyle kalkıp abdest almış, abdestini de güzel almış hiç bir müslüman kul yoktur ki şu yeryüzünde, (*illâ gufire lehû fî zâlike'l-yevm*) o gün onun işlediği günahları mağfiret olunur."

(*Mâ meşet ileyhi riclâhu*) "İki ayağıyla gittiği yerlerle ilgili olarak bulaştığı günahlar affolunur..." Meselâ nereye gitti? Affedersiniz, meselâ günahlı bir yere gitti ayaklarıyla. Dedikodulu bir yere gitti diyelim —hafifinden gibi şöyle— veyahut meyhane gibi veyahut daha başka günahlı bir yer gibi... Ayağıyla günahlı bir yere gitmişse, ayağının yürümüş olduğu o gün yürümesiyle kazanmış olduğu günahları mağfiret olunur, bir...

(*Ev kabadat aleyhi yedâhu*) "İki elinin tutmuş olduğu, yâni eliyle işlemiş olduğu günahlar affolunur. (*Ve nazarat ileyhi aynâhu*) İki gözünün bakmasıyla iktisab etmiş olduğu günahlar affolunur. (*Ve semeat ileyhi üznâh*u) İki kulağının dinlemesiyle hâsıl olmuş günahları affolunur. (*Ve nataka bihî lisânuhû*) Diliyle söylemiş olduğu sözlerden iktisab ettiği günahlar affolunur. (*Ve*

haddesethu bihî nefsühû) İçinden, kendi nefsinin kendisine söylediği şeylerle hâsıl olan günahlar affolur."

Ne demek içindeki nefsinin kendisine söylediği şeyler? Meselâ insanın için ne der?..

"—Şu karşıdaki adam ne kötü adam gàliba." filân...

Bu ne oldu? Sû-i zan oldu. Yâni, "Şu yaptığı iş herhalde şundan dolayı. Herhalde şöyle geliyor benim yüzüme gülüyor ama bir menfaati var da ondan yapıyor." E belki temiz kalpli adam. İçi onu sahtekâr diye düşünüyor. İşte bu içinin o sözü, yâni o zannı günahtır. Su-i zan. İnsanın içinden su-i zannı, kötü zannetmesi günahtır. Kötü hayal etmesi günahtır. Dedikodusu, gıybeti günahtır. İşte içinden böyle bunları geçirdiği zaman kendi nefsi kendisine söylemiş oluyor.

Hâsılı, "Bir insan güzel abdest alır, abdestini de böyle usûlüne uygun yapar da farz bir namaz için güzelce bir abdest alırsa o gün ayağıyla, eliyle, gözüyle, kulağıyla, diliyle, hattâ kalbiyle, düşünceleriyle, yanlış düşüncelere düşerek işlediği günahlar affolunur." diyor Peygamber Efendimiz. Demek ki beş vakit namaz kılan temizleniyor, beş vakit aldığı abdestle temizleniyor.

Bazıları abdest almaya üşenir, "Şu namazı da çıkartayım!" filân diye, sıkıştığı halde abdestini tazelemez. Bu da yanlış! Mekruh olur. Çünkü o sıkışıklıkla namaz kılması doğru olmuyor. Gitsin abdestini tazelesin. Bak abdestin sevabı var. Yâni abdestten kaçmamak lâzım!

d. Dinde Fıkhın Önemi

Sonuncu bir hadis-i şerifle sohbetimi tamamlamak istiyorum. Yine Ebû Hüreyre RA'dan buyurmuş ki Efendimiz; Hatîb-i Bağdâdî, Tayâlisî, İbn-i Asâkir gibi kaynaklarda kaydedilmiş, bu zâtların yazdığı kitaplarında:[42]

---

[42] Dâra Kutnî, *Sünen*, c.III, s.79, no:294; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.194, no:6166; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.265, no:1712; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.150, no:206; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.436 (kısmen); İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LI, s.186; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.I, s.135; Ebû Hüreyre RA'dan.

مَا عُبِدَ اللهُ بِشَيْءٍ أَفْضَلَ مِنْ فِقْهٍ فِي الدِّينِ ، وَ لَفَقِيهٌ وَاحِدٌ أَشَدُّ عَلَى الشَّيْطَانِ مِنْ أَلْفِ عَابِدٍ ؛ لِكُلِّ شَيْءٍ عِمَادٌ ، وَعِمَادُ هَذَا الدِّينِ الْفِقْهُ

(الحكيم ، طس. هب. خط. كر. عن أبي هريرة)

RE. 376/1 (*Mâ ubida'llàhe bi-şey'in efdale min fıkhin fi'd-dîn, ve lefakîhun vâhidün eşeddü ale'ş-şeytàni min elfi àbid; ve li-külli şey'in imâd, ve imâdü haze'd-dîn el-fıkh.*)

Bu hadis-i şerifi çok eski sohbetlerimde söyledim sizlere. Tabii o eski sohbetleri şimdi belki dinlemeyenler de vardır, ilk duyanlar da vardır. İkinci defa duyana da bir zararı yok. Çünkü Kur'an-ı

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.260, no:28752. *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1050, no:2054; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.50, no:20158.

Kerim'i insan bitirince gene başına geçiyor Gene okuyor. Kaç defa okursa sevabı o kadar çok.

(*Mâ ubida'llàh*) "Allah'a ibadet olunmadı; (*bi-şey'in efdale min fıkhin fi'd-dîn*) dinde fakih olmaktan daha güzel, daha faziletli bir şekilde Allah'a ibadet olunmamıştır. Allah'a en güzel ibadet etme şekli, dini iyi bilerek ibadet etmektir." demek.

(*Fıkhin fi'd-dîn*) Dinin inceliklerini bilip, dinde anlayışı, bilgisi, sezgisi, görgüsü, kanaati sağlam, tecrübesi tam olan demek. Yâni din alimi, ama hakîkî din alimi; öyle boyama değil. Boyayı doldur küpün içine, zır cahil bir insanı küpün içine sok, çıkar; "Bu adam İslâm alimi!" diye yuttur millete... Öyle şey yok, öyle yağma yok! Dini tam bilen, özüyle...

Adam çıkıyor küpün içinden, "Zikrullah yoktur!" diyor. Neden?.. Cahil de ondan. Ne ayet bilir, ne hadis bilir, ne Arapça bilir, ne dînî tahsili var... Bazen dînî tahsilli olmak bile yetmiyor. Çünkü bunlar, ömür boyunca kazanılan bilgiler. Bak Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

"—Dini iyi bilen, dînî bilgisi, sezgisi, tecrübesi, duygusu yerli yerinde olan bir insanın, o müktesebâtıyla yaptığı ibadetten daha güzel bir şekilde Allah'a ibadet edilmemiştir." buyuruyor.

Yâni, cahilâne ibadetle değil. Anlayışlı anlayışlı, dinin de esrârını, âdâbını, mânâsını, hikmetini bilen bir insanın, o bilgisiyle yaptığı ibadet, Allah'a kulluk kıymetli...

(*Ve lefakîhun vâhidün eşeddü ale'ş-şeytâni min elfi àbid.*) "Dini böyle bu tarzda, bu kadar güzel derinlemesine hazmetmiş, bilen bir tek alim, bir fakih, şeytana bin tane sırf ibadet eden àbidden; yâni bilgisi böyle olmadan, kendisini ibadete vermiş bin kişiden daha şiddetlidir. Şeytanı yener, şeytanı kaçırttırır, şeytanın zararını engeller. Böyle bir tane alim, bin tane şuursuzca, derinlemesine bilmeden, yatıp kalkıp, namaz kılıp, ibadet yapan àbidden daha kıymetlidir. Şeytanı daha iyi kaçırtır. Şeytanın tesirini daha iyi izâle eder. Şeytanın faaliyetlerini daha güzel köstekler. Şeytanı yener. Bir tane fakih, bin tane öyle cahil àbidden daha kıymetlidir."

Yâni cahil de demiyor da burada, ben mesele anlaşılsın diye söylüyorum. Bazı insan mesela namazı seviyor, kılıyor. Güzel,

yani namazı kılması fenâ değil. Her gün oruç tutuyor veya münasip, hadislere uygun, tarif edilen zamanlarda hep oruçlu... Mâşâallah, dindar bir insan, müttakî bir insan...

"—Eee, Arapça bilir mi?"

"—Bilmez."

"—Fıkıh bilir mi?.."

"—Bilmez."

"—İlmihalden anlar mı?.."

"—Anlamaz. Ama işte çok iyi insan da, ümmî de, bilmiyor da... Ümmîleri de Allah bazen seviyormuş ya, Peygamber Efendimiz de ümmî imiş ya..."

Peygamber Efendimiz'in ümmîliği öyle ümmîlik değil. Peygamber Efendimiz'in ümmîliği: Bir alimden, bir şeyden öğrenmedi, Allah öğretti. Yâni başka bir yerden tahsil görmedi ama, Allah'ın öğrettiği. Onu ümmîliği, alimlerin sultanı yaptı. Alimleri onun ayağına su dökemeyecek hale getirdi. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin onu yetiştirmesi. Ümmîliğe oradan pay çıkartmasınlar.

"—Adam işte çok iyi... Kasaba kasaba dolaşıyor, köy köy dolaşıyor, bilmem şöyle yapıyor, böyle yapıyor filân..."

"—Eee, pekàlâ güzel. Bilgisi?.."

"—Yok. İşte millet seviyor bunun böyle..."

"—İyi ama bilgisi yok..."

Yâni beş tane, dokuz tane doğru şey söyleyip de, bir tane yanlış şey söylese, o yanlış şeyi halka söyleyip öğretse, bu yanlış asırlarca gider. Yâni sapıtır gider.

Bugün meselâ Türkiye'de, Pakistan'da, Sudan'da, Afrika'da, her yerde müslümanların durumları içler acısı. Yâni müslümanım diyen insana bakıyorsun, Kur'an'a, sünnet-i seniyye aykırı bir sürü durum... Ailevî yaşantısı, konuşması, giyinmesi, kalkması, oturması, yemesi, içmesi, her şeyi hatalı... E niye?.. Çünkü işte böyle töreleşmiş artık, cahillik gelenekselleşmiş, öyle gelmiş, öyle gidiyor. Olmaz!

Çocuğa Kur'an'ı öğreteceksin. Mânâsını öğreteceksin. Fıkıh öğreteceksin. Sünnet-i seniyyeyi öğrenecek. Tasavvufu öğrenecek, ihlâsı öğrenecek, temiz kalple iş yapmayı öğrenecek. Öyle derin bir zât-ı muhterem olacak. O zaman baş tâcı olacak. Al o zaman, başının üstünde gezdir. Başına taç olsun insanların... Çünkü hazmetmiş dini, kimseyi sömürmek istemiyor. Bilmeden konuşmuyor, bilmediği zaman susuyor. Bildiğini söylüyor. Ama bildiği de çok, derya gibi, tamam böyle bir insan...

İşte böyle bir insan, böyle olmayan bin tane ibadet ehli insandan daha iyidir, daha şiddetlidir. Şeytanı daha çok yener, daha çok kaçırtır.

(*Ve li-külli şey'in imâdun*) "Her şeyin, böyle yükselen binalar, çadır vs. her şeyin bir direği vardır. Onu yükselten dayanağı, direği, sütunu, temeli vardır her şeyin. (*Ve imâdü haze'd-dîni'l-fıkh*) Bu dinin de direği fıkıhtır. Yâni, bu din fıkıhla ayakta durur, cahillikle durmaz."

Şimdi ben kesin söylüyorum. Hatta ben söylüyorum demeyeyim. Bizim bir sanayici, fabrikaları olan çok kıymetli ihvânımızdan bir kardeşimiz anlattı:

"—Hocam, ben Aşır Efendi Camii'ne gidiyorum." dedi.

Bu Sirkeci'nin üstünde böyle aydın, akıllı, fikirli, tahsilli, görgülü tüccarlarının büyük müesseselerinin olduğu yer. Yâni, bu camiye gelen cemaat de seçkin insanlar herhalde.

"—Ben camide şöyle bir merak ettim, her gün camiye gittiğim için. Oradaki cemaate bir *Sübhàna'llah*'ın mânâsını sordum. Çok kimse bilmiyor." dedi.

Yâni, İstanbul gibi ilmin merkezi olan bir şehirde, böyle güzel bir aydın müslümanların, tüccarların, zenginlerin yaşadığı bir yerde, bir camide insanlar bu kadar cahil olursa; köydeki, dağdaki ne olacak?.. Onlar hiç bir şey bilmez. Onlar o zaman neler yaparlar. Derisini yüzerler milletin din nâmına, ne kadar hatalı işler yaparlar!..

Bu dinin direği dini bilmektir, fıkıhtır. Bu da lâfla olmaz. Çocuğunu yetiştireceksin. Nasıl yetiştireceksin? Ben, şimdi çocuk yetiştirmek gerekse nasıl yetiştiririm? Bir kere önce Kur'an-ı Kerim'den başlarım. Arapça'yla beraber tefsirleriyle, büyük alimlerin anlattığı şekilde, Kur'an-ı Kerim'i bir güzel öğretirim:

"—Bak evlâdım, bu Allah'ın kelâmı Kur'an-ı öğrendin. Hayatını buna göre tanzim edeceksin!" derim.

"—Hocam, ben bu ayetin mânâsının nasıl uygulanacağını bilemiyorum."

"—Ha tamam, bu ayetlerin uygulamasını ilk önce Peygamber Efendimiz kendisi göstermiş. Gel şimdi Peygamber Efendimiz'in sünnet-i seniyyesini öğren!" derim.

Çocuk zaten Kur'an'ı biliyor. Temelin de Kur'an olduğunu biliyor. Arapça'yı da biliyor. Gelir, Peygamber Efendimiz'in hadis-i şeriflerini sahih hadis kitaplarından okur. İmam Buhàrî'den, Müslim'den, Neseî'den, Tirmizî'den, İbn-i Mâce'den, Ahmed ibn-i Hanbel'den... Tamam mı?.. Güzel...

Fıkıh kitaplarını okur, dini güzelliğiyle, temelinden öğrenir. Karşısına bir olay çıktığı zaman, "Kardeşim senin bu yaptığın doğru değil. Çünkü bu hususta Peygamber Efendimiz şöyle buyurmuş, ayet-i kerimede şu var." der. "Zina etme!" der, "İçki içme!" der...

Şimdi bunları söylediğin zaman kızıyor millet:

"—Elâlemin içkisine ne karışıyorsun?.."

“—Pekiyi ben karışmayayım, polis niye karışıyor? Tamam ben sustum, polis niye karışıyor?..”

Burada Avustralya’da geçen gün bizi durdurdular. Polis kenara çekti. Biz de dedik ki, “Ya hızlı gitmiyoruz, polis bizi niye kenara çekti?” Camı açtı, nezâketle selâm verdi, arabayı süren kardeşimize dedi ki:

“—Lütfen şuraya üfürür müsünüz?” dedi.

Bir şey verdi. Böyle maşayla tuttu, torbanın içinden temiz, sağlık kurallarına uygun bir şey çıkarttı, ona üfürttürdü, onu alete taktı.

“—Ne yapıyor bu?” dedim.

“—Hocam, dedi, bu alkol içmiş miyiz diye onu inceliyor.” dedi.

Ondan sonra

“—Buyurun geçebilirsiniz.” dedi.

Bizim arkadaş da dedi:

“—Biz müslümanız zâten, içki içmeyiz.”

“—İyi ama müslümanlardan bazıları içiyor.” dedi.

Yâni, Avustralya’nın polisi de karışıyor, Türkiye’deki polis memurlarımız da, —o cefâkâr, cefâkeş, gece gündüz uyumayan, kırk sekiz saat nöbet tutan memurlar da— onlar da durduruyorlar, alkol muayenesi yapıyorlar. Çünkü alkollü araba sürünce, kaç kişi kazaya kurban gidiyor. Arabalar denize uçuyor, virajlar dönülmüyor. Otomobil Boğaz Köprüsü’nden bariyerlere çarpıyor... vs. vs. İçki fena.

Oh, işte bak polis de dinin gösterdiği istikàmette çalışan bir kimse oldu!..

Askeriyede içki içilir mi?.. Hadi içki şişesini al götür, koğuşta iç bakalım... Niye?.. Askerlik ciddî bir meslektir. Ama senin elinin altında olan kimselere sen içirtmiyorsun... Ondan sonra doktor diyor ki:

“—Sigara içmek yasak!”

Ameliyattan sonra, terli haliyle hemşireye diyor ki:

“—Şuradan bir sigara çıkart, yakıver, ağzıma tutturuver...”

Doktor bey, hani içme diyordun başkalarına. Yâni:

Halka verir talkını,
Kendi yutar salkımı.

diye hep hocalara söylerler. Bir de biraz da başkalarının hataları görülsün yâni. Hatalı şeyi başkasına yaptırmamak için yasaklar koyanlar, ondan sonra onları kendileri başka yerde bol bol yapıyorlar. Çünkü mâfevkleri yok, onları teftiş edece kimse yok. Onlar o kusuru işliyorlar.

Çocuk babasının emrindeyken sigara içmiyor, meyhaneye gitmiyor. Evlendikten sonra, kendi başına buyruk olunca sigaraya da başlıyor, içkiye de başlıyor, kumara da başlıyor... Neden?.. Üstünde onu teftiş edecek, alıkoyacak, takip edecek kimse kalmadı, boşluktan istifade ediyor. İstifade değil, kendisini mahvediyor.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizleri akla, mantığa, akl-ı selîme, çağdaşlığa, medeniyete, Allah'a güzel kulluğa, insan-ı kâmil olmaya muvaffak eylesin. Yanlış yollara saptırmasın. Yolunda daim, zikrinde kàim, ibadetine müdavim eylesin... Hayat bir imtihandır. Bu imtihanı başarıp, Cenâb-ı Mevlâ'nın, alemlerin Rabbinin divanına sevdiği, râzı olduğu kullar olarak varmamızı, varmanızı cümlenize, cümlemize nasib eylesin...

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..*

03. 09. 1999 - AVUSTRALYA

9. ALLAH YOLUNDA GAYRET ETMEK

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!

Aziz ve muhterem Ak-Televizyon izleyicileri ve Ak-Radyo dinleyenleri!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun... Allah cümlenizden râzı olsun... Her türlü maddî, mânevî afetten, zarardan, hasardan, şerden korusun... İki cihan saadetine lütfuyla, keremiyle nâil eylesin...

a. Allah Yolunda Ayağı Tozlanan Kimse

Peygamber SAS Efendimiz'in hadis-i şeriflerden, Ahmed ibn-i Hanbel ve İbn-i Abdi'l-Ber, İbn-i Hibban; hattâ Buhârî, Tirmizî, Neseî gibi mühim kaynakların da rivayet ettiği bir hadis-i şerifle başlamak istiyorum bu akşamki cuma sohbetime.

Kaynaklarını belirttiğim bu hadis-i şerifte, Peygamber SAS Efendimiz buyuruyorlar ki:[43]

---

[43] Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.308, no:865; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.170, no:1632; Neseî, *Sünen*, c.VI, s.14, no:3116; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.479, no:15977; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.465, no:4605; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.229, no:5668; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.11, no:4324; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.8; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.310, no:1402; Şeybânî, *el-Ehad ve'l-Mesânî*, c.IV, s.31, no:1973; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.1210; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXV, s.382; Ebû Abese RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.367, no:14990; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.463, no:4604; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.243, no:1772; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.18, no:4238; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.162, no:18297; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.429, no:755; Abdullah ibn-i Mübârek, *Cihad*, c.I, s.44, no:32; Şeybânî, *el-Ehad ve'l-Mesânî*, c.V, s.279, no:2805; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.1207; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LVI, s.468; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.226, no:22013; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.266,no:2397; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XIX, s.297, no:661; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.IV, s.211, no:19387; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.351, no:609; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.961; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LVI, s.466; Mâlik ibn-i Abdullah el-Has'amî RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.76, no:22; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.77; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.II, s.75; Hz. Ebû Bekir RA'dan.

مَنِ اغْبَرَّتْ قَدَمَاهُ فِي سَبِيلِ اللهِ، حَرَّمَهُ اللهُ عَلَى النَّارِ (حم. خ. ت. ن. حب. عن أبي عبسة ؛ ط. حم. ع. حب. ض. عن جابر)

RE. 407/3 (*Meni'ğberret kademâhu fî sebîli'llâh, harramehu'llàhu ale'n-nâr*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

İğberre-iğbirâr, gubar kelimesinden geliyor. *Gubar* toz demek, *iğberre* da tozlanmak mânâsına geliyor. (*Men iğberret kademâhu*) "Kimin iki ayağı tozlanırsa... (*Fî sebîli'llâh*) Allah yolunda, kimin iki ayağı toza toprağa bulaşır, tozlanırsa..."

İğbirar, tozlanmak; maddî mânâda, hakîkî mânâsıyla toza toprağa bulaşmak mânâsına kullanılır. Bir de mânevî olarak mecâzî mânâda, yâni birisi ötekisine iğbirar oldu, muğber oldu, yâni gönlü tozlandı, gönlü bulandı, kırıldı mânâsına da gelebiliyor. O *muğber olmak* sözünü, Türkiye'de de bazı yaşlılar kullanıyor. Eski atalarımız kitaplarda kullanmışlar. Buradaki hakîkî mânâsıyla.

Fî sebîli'llâh sözünden de maksat, Allah'ın yolunda... Yâni, fiilen yürümek sûretiyle, hareket etmek sûretiyle, kimin ayakları Allah yolunda toza toprağa bulaşırsa, bulanırsa, tozlanırsa...

Yolda yürürken eli ayağı tozlanmak ama, hangi yolda yürürken?.. *Fî sebîli'llâh*, Allah yolunda... Allah yolu sözünden ilk hatıra gelen cihaddır. Yâni savaşmak için, gazà için, cihad için yola düşen, fî sebîli'llàh, Allah yolunda yola düşmüş olur. *El-cihâdü fî sebîli'llâh*'tır tâbirin tamamı ama, *el-cihad* sözü kaldırılarak *fî sebîli'llâh* da kullanılıyor, çok kullanılıyor.

Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.41, no:388; Hz. Osman RA'dan. Ukaylî, Duafâ, c.II, s.122, no:600; Hz. Aişe RA'dan.

Lafız farkıyla: Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.443, no:27543; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.353, no:5533; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.VIII, s.263; Ebü'd-Derdâ RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.543, no:10704, 10708; s.776, no:11352; c.XV, s.1194, no:43086; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.18, no:21380.

İlk akla gelen savaş, yâni İslâmî bir cihad ve savaş: “Kim katılırsa bu savaşa, yürürken eli ayağı toza toprağa bulaşırsa, yâni savaşa iştirak ederse, gazàya, cihada giderse...” demek.

Tabii “*fî sebîli'llâh*” burada, *“el-cihâdu fî sebîli'llâh*” diye geçmediği için, sadece “Allah yolunda kimin ayakları tozlanırsa...” diye geçtiği için, “Başka fî sebîli'llâh neler olabilir?” diye onları da belirtmemiz lâzım, düşünmemiz lâzım: Meselâ hacca, umreye gitmek de fî sebîli'llâhtır. Allah'ın yolunda, Allah emretti diye, Peygamber Efendimiz tavsiye buyurdu diye o mübarek diyarlara, o ibadetleri yapmak için, o ziyaretleri yapmak için gitmek de, o da fî sebîli'llâhtır.

Sonra, Peygamber Efendimiz'in hadis-i şeriflerinden biliyoruz ki, namuslu, temiz yürekli bir aile reisinin, “Çoluk çocuğumun kazancını sağlayayım!” diye, “Evimden çıkıp çalışayım da, ter dökeyim de, çocuklarımın rızkını helâl yoldan sağlayayım!” diye çalışması da fî sebîlillâhtır. İşine gitmesi de fî sebîlillahtır. Bunun böyle olduğunu Peygamber Efendimiz bildiriyor. Çünkü haramdan korunmak için, muhtaç olmadan, kimseye yük olmadan yaşamak için, hattâ kazancının fazlasıyla da hayır hasenât yapmak için, iyi niyetle çalışmaya gidiyor. O da fî sebîlillâh...

Demek ki, eğer müslümanın niyeti temizse, kalbi temizse, amacı güzelse... Evinden her sabah kalkıp gidiyor dükkânına. Neden?

“—Helâl para kazanayım.” diye.

“—E ne yapacaksın bu helâl parayı?..”

“—Bir kere, çoluk çocuğumu kimseye muhtaç etmeyeceğim! Harama baktırmayacağım, hasretlik çektirmeyeceğim, muhtaçlık çektirmeyeceğim. Gözü tok olacak, karnı tok olacak, gönlü tok olacak çocuğumun... Sonra da kazancımın fazlasıyla başkalarına da hayır hasenat yapacağım. Belki bir cami yaptırırım, belki bir Kur'an kursu yaptırırım. Belki su olmayan bir köye, bir yola, bir yöreye, bir yere çeşme kurarım, yaparım. Yahut daha başka bir hayır yaparım diye...

Ya da, bunların hiçbirini düşünmese bile, “Başkasına yük olmak ayıp oluyor. Kendim kazanayım. Kimseye yük olmayayım. İnsanlar benim kahrımı çekmesinler, zahmetimi çekmesinler,

benim için yorulmasınlar. Ben kendi işimi kendim göreyim." diye, yâni kimseye yük olmamak için de çalışmak. O da güzel bir niyet olmuş oluyor.

Hatta Hocamız Mehmed Zâhid Kotku —cennet mekân, *rahmetu'llàhu aleyh, rahimehu'llàhi rahmeten vâsiaten*, Allah-u Teàlâ Hazretleri çok büyük lütuflarla taltif eylesin— i'tikâfa, halvete sokarken; tasavvufî terbiye görsünler, eğitim görsünler, yetişsinler, ibadet edip Allah'ın rızasını kazansınlar dervişân diye; ne diye niyet ettirirdi? Yâni, "Gireceğim, ibadet edeceğim, sevap kazanacağım, mevki makam kazanacağım, mânevî rütbem yükselecek, halvet yapmış, erbain, çile görmüş bir usta derviş olacağım..." diye mi?.. Hayır! O niyetle sokmazdı. Yâni, böyle maddî mânevî makam sevgisini uygun görmemiş büyüklerimiz.

Ne niyet ederek girecek i'tikâfa?..

"—Şu kadar gün şuraya kendimi hapsediyorum, kapatıyorum. Şu zâlim nefsim ıslâh olsun, benim şerrimden başka insanlar selâmet bulsun, zarar görmesin; hiç olmazsa bu kadar gün, kimseye kahrım, zararım, hasarım olmasın." diye niyetlenecek, böyle girecek diye söylerdi.

Benim çok hoşuma giderdi bu anlayış. Yâni, neden halvete gidiyorsun, niye i'tikâfa gidiyorsun?..

"—Eh, benim şerrimden insanlar beş on gün rahat etsinler." diye.

Ne kadar mütevâzıâne, güzel bir şey tabii. Böyle düşünmenin bir zararı yok, faydası var. Ama, "Ben mevki makam sahibi olacağım, mânevî rütbe sahibi olacağım. Belki şeyh efendi beni halife yapar, belki ben de bir yerde şeyh olurum. Oooh, gel keyfim gel. Şöyle rahat, böyle keyifli..." diye düşünürse; o zaman hiç faydası, sevabı olmaz.

Zâten bu şeyhlik makamı da, öyle saltanat makamı değildir. Nedir?.. Hizmet makamıdır. Onun için, büyükler kendi ismini yâd ederken, yazdıkları kitaplara, eserlere yazarken demişler ki: (*Hâdimü'l-fukarâ*) "Fakirlerin hizmetçisi, hâdimi" demişler. Fukara dedikleri dervişler. *Derviş-fakir* aynı anlama geliyor; birisi Farsça, birisi Arapça. Ama *sâlik*, *mürid* filân da denilebilir. *Hâdimü's-sâlikîn* filân da denilebilir.

Yâni o da böyle... Başkasına yük olmayayım demek de güzel bir şey. Oradan açtık sözümüzü. Tabii, Allah'ın rızasını kazanmak için, girişilen her teşebbüste her yürüyüş, o da fî sebîlillâhtır. Neden?.. Çünkü Allah'ın rızasını kazanmak için Allah yolunda bu işi yapıyor. İki dargın kimseyi barıştıracak. Karı koca birbirine darılmışlar, kızmışlar. Birisi anasının, babasının evine gitmiş, ötekisi tek başına evde duruyor. Gidecek, aralarını bulacak; bir siyaset, bir konuşma, ustalık... Barıştıracak, yuvayı kurtaracak. Şeytan sevinemeyecek. O da fî sebîlillâh...

Demek ki, Allah yolunda diye, sadece cihad demiyor burada. Ama ilk anlaşılan cihad. "Böyle, Allah yolunda ayakları tozlanan, böyle bir savaşa, böyle bir işe iştirak eden kimseyi (*harramehu'llàh*) Allah haram kılar, (*ale'n-nâr*) cehenneme. Yâni cehennem onu içine alamaz, cehennem onu azablandıramaz. Allah, cehenneme girmesini engeller. Onun cehenneme girmesini kaldırır, haram kılar." demek. Yâni o kimse cehenneme girmez.

Tabii bu tâbirin mukabili de var, meselâ Allah sevmediği kullara da cenneti haram kılıyor. Yâni, cenneti haram kılmaktan maksat ne?.. İnsanın cennete girmesini engeller demek. Cennet güzel bir yer. Yâni, cenneti haram kılmak ne demek?.. Bu bundan mahrum kalacak. Buna erişemeyecek, giremeyecek demek. Cehennemi haram kılar ne demek?.. Bu kişi cehenneme girip azab görmeyecek demek.

O halde başta Allah yolunda cihad olmak üzere; ecdâd-ı izâmımızın, selef-i sàlihînimizin, —Allah hepsinden râzı olsun— mübâreklerin, Ümmet-i Muhammed'i korumak için, dini, imanı yaymak için, i'lâ-yı kelimetu'llah için, müdafaa-i müslimîn için, müdafaa-i bilâd-ı İslâm, dâr-ı İslâm için, dâr-ı İslâm'ın korunması için yaptıkları nice nice fedâkârlıkları tarih kitapları yazıyor. Allah hepsinden râzı olsun. Biz de onlar gibi, onların yolunda böyle fırsat bilmeyiz.

Savaş olursa savaş. Ne yapalım, savaşı biz istemeyiz, müslüman savaşı istemez ama, savaş olursa da kaçmaz. Düşmanla karşılaşmayı temenni etmeyiz, kabadayılık yapmayız ama; düşman saldırırsa biz de pabucu bırakıp kaçmayız, savunuruz. Hattâ bir adım bile geriye gitmeyiz!

Hattâ düşmana sırtımızı dönmek, bizim için ardır, sırtından kurşunlanmak çok kötü bir durumdur. Alnından vurulursa, yâni düşmandan yüz çevirmemişken, düşmana saldırıyorken öldürülürse, şehid olur. Bizim töremiz böyledir, kaçmayız. Allah bilir ki, çarpışır müslümanlar. Düşmandan korkmaz, sayısı az da olsa...

Zâten İslâmî savaşlardan birinde istişâre yapmışlar. Düşman ordusu, Bizans ordusu karşıdan geliyor, sahabe-i kiramdan bazıları şöyle demişler:

"—Bu ordu çok kalabalık, biz de çok azız. Bununla çarpışmak fuzûlî olur, beyhûde olur, boşuna olur. Biz savaşmayalım, geri çekilelim!.."

Böyle bir fikir ortaya atılmış. Ama içlerinden bazı mübarekler —hepsi mübarek de— demişler ki:

"—Biz buraya zafer kazanmak için gelmedik. Yâni savaştan amacımız ille zafer kazanmak da değil. Rasûlüllah Efendimiz emretti, 'Çıkın gazàya, gidin falanca yere, çarpışın düşmanla!' dedi. Biz artık sayıya bakmayız. Zafer kazanacağız, kazanamayacağız diye de hesap yapmayız. Hepimiz ölsek bile burada çarpışmak emredildiği için çarpışırız!"

Ne kadar güzel! Yâni, askerler duysa benim bu hadis sohbetimi, ne kadar memnun olurlar. İslâm'ın askerlik kurallarını ne kadar güzel öğrettiğini, gönülleri ne kadar güzel takviye ettiğini, akılları terbiye ettiğini anlarlar.

Evet, elimizden geldiğince, Allah yolunda elimiz ayağımız toza toprağa karışsın. O yollarda koşturalım!

Hac, umre... O da fî sebîlillâhtır. Birisinin ihtiyacını görmek için koşturmak da fî sebîlillâhtır vs. çeşitli. Artık buradaki muradını bilmiyoruz Peygamber Efendimiz'in. Sadece cihadı mı kasdetti?.. Ama başka hadislerden biliyoruz ki, bazı faaliyetleri de cihad gibi sayıyor. Meselâ çok çoluk çocuk sahibi bir insanın, onların ihtiyaçlarını kazanmak için sabah işe gitmesini, (*Fehüve fî sebîli'llâh*) "O da Allah yolundadır." diye beyan etmiş.

Her yürüdüğümüz yolun Allah yolunda olmasına dikkat edelim! Ayaklarımız hep Allah yolunda toza toprağa değsin, bulaşsın. Hep Allah yolunda tozlansın... Yâni bunun zıddı nedir?..

Şeytan yolunda, tàgut yolunda, zulüm yolunda, haksızlık yolunda, yanlış yolda, tuğyan yolunda, isyan yolunda olmak var bir de...

Allah öylesini nasib etmesin, bizim ayaklarımıza böyle yollara adım attırmasın... Sevmediği yollara adım bile attırmasın... Başlangıcına ayağımızı bile koymayalım, hep sevdiği yolda yürüyelim... Cenâb-ı Hak yolumuzu sevdiği yollara çevirsin... Sevmediği yollardan yüzümüzü döndürsün... Dâimâ rızası yolunda ömür sürmek, hareket etmek cümlemize nasib eylesin...

b. İhtiyaç Sahiplerine Kapısını Kapatmak

Diğer bir hadis-i şerife geçiyorum aynı sayfadan... Açtığım sayfa *Râmuz*'un 407. sayfası, buradaki 8. hadis-i şerifi okuyorum. Bu da Hâkim'in *Müstedrek*'inde Amr ibn-i Mürre RA tarafından rivayet edilmiş. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:[44]

---

[44] Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.106, no:7028; Amr ibn-i Mürre el-Cühenî RA'dan.

Lafız farkıyla: Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.XI, s.320, no:20655; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.250; Haram ibn-i Muaviye RA'dan.

مَنْ أَغْلَقَ بَابَهُ دُونَ ذَوِي الْحَاجَةِ ، وَالْخَلَّةِ ، وَالْمَسْكَنَةِ ؛ أَغْلَقَ اللهُ بَابَ السَّمَاءِ دونَ خَلَّتِهِ ، وَحَاجَتِهِ ، وَ فَقْرِهِ ، وَ مَسْكَنَتِهِ (ك. عن عمرو بن مرَّة)

RE. 407/8 (*Men ağleka bâbehû dûne zevi'l-hâceti, ve'l-halleti, ve'l-meskeneti; ağleka'llàhu bâbe's-semâi dûne halletihî, ve hâcetihî ve fakrihî, ve meskenetihî.*)

Ağleka-iğlâk, kapıyı bağlamak, kapatmak demek. (*Men ağleka bâbehû*) "Kim kendisinin kapısını kapatırsa, bağlarsa..." Kimin önüne kapatırsa, kimin yüzüne kapatırsa kapısını? (*Zevi'l-hâceti*) "Hâcet, dilek, istek sahibi olanların yüzüne kapatırsa; (*ve'l-halleti*) ihtiyaç, eksiklik, kusur, gedik durumu olan, eksiği, gediği olan bir kimseye karşı kapatırsa; (*ve'l-meskeneti*) fakirlik, miskinlik sahibi bir kimseye karşı kapısını kapatırsa; (*ağleka'llàhu bâbe's-semâi dûne halletihî, ve hâcetihî, ve fakrihî, ve meskenetihî*) Allah da onun bu yanlış hareketi sebebiyle onun yüzüne; onun ihtiyaçlığı, eksiği, gediği önüne; dileğinin, hacetinin önüne, fakirliğinin, ihtiyacının, miskinliğinin önüne semânın kapısını kapatır." Yâni, onun işini görmez demek oluyor.

Şimdi tabii, burada izah etmemiz gereken kelime *zevi'l-hâceh*, hâcet sahipleri demek. *Zevi* ve *zevvü, zû* kelimesinin çoğulu oluyor. Hâcet sahipleri...

Hallet kelimesi de; Arapça'da *halel,* aralık demek, eksiklik, gedik demek. *Zevi'l-halle*; bir insanın her şeyi tamam olmayıp da bazı şeyleri eksik ise, eksikliği varsa, ihtiyacı varsa, böyle kimselere denir.

Meskenet de miskinlik demek. Yâni, ihtiyacını karşılayacak durumda olamayan, çok fakir insan demek. Durup kalmış öyle.

Öyle insanların yüzüne kapısını kapatırsa, yâni kapısını açmazsa…

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.59, no:14746; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.29, no:21403.

"—Gelin bakalım, ihtiyacınızı söyleyin! Dileğiniz nedir, neye ihtiyacınız var, neyiniz eksik?.. Elimizden geliyorsa karşılayalım!.." demiyor da, kapısından içeri almıyor, kapısını yüzlerine kapatıyor.

Allah da ona semânın kapısını kapatır. Onun ihtiyacını görmez. Onun dileğini kabul etmez. Onun fakirliğini, miskinliğini gidermez.

Evet, eden, ettiğini bulur. Rüzgâr eken fırtına biçer. Başkasına iyilik yapmayan, Allah'tan lütuf görmez. Merhamet etmeyen merhamet bulmaz. Bu böyle umûmî ilâhî kàidedir ki, kişi ne yaparsa ettiğini bulur. Kim birisinin kapısını çalarsa onun da kapısını çalarlar.

"—Çalma başkasının kapısını, çalarlar kapını." derler.

Ana-babaya hürmet de öyledir. Meselâ bir evlât babasına, annesine hürmet etmezse, onun evlâdı da ona hürmet etmez. Ettiğini bulur, ettiğinin cezâsını görür. Anasına, babasına hürmet etmeyen, ihtiyarladığı zaman evlâdından, yakınlarından, çoluk çocuğundan sevgi, hürmet beklemesin. Çünkü et, bul dünyasıdır bu dünya… Her suçun cezâsını da, Allah ona uygun bir tarzda veriyor.

Binâen aleyh, iyiliksever olmalıyız, yardımsever olmalıyız, hamiyetperver olmalıyız. Etrafımızda çeşitli sebeplerden ihtiyaç sahipleri olabilir.

Şimdi şu zelzele felâketlerinden —ki hâlâ devam edip duruyor— nice ihtiyaç sahibi olmayan kardeşlerimiz, kendi hâliyle, kendi yağıyla geçinip giden, kavrulup giden insanlar vardı, şimdi muhtaç duruma düştüler. Allah râzı olsun vakfımız ilgililerinden, kardeşlerimizden, çok güzel hizmetler etmişler. Allah râzı olsun, sa'yleri meşkûr olsun... Çok memnun oluyorum.

Daha çok kardeşlerimiz var. Kimisinin annesi, babası öldü, çocuklar ortada kaldı. Kimisinin çoluk çocuğu öldü annelerin yüreği acılı kaldı, babaların yüreği acılı kaldı. Kimisinin evi barkı vardı, gitti. Burada bir arkadaş diyor ki:

"—Hocam bizim beş tane ev yıkıldı gitti. Milyarlarca zararımız var." diyor.

Tabii, ihtiyaç çok... Her zaman ihtiyaç sahipleri olabilir.

Bazen bir zengin de muhtaç olur. Nasıl ihtiyaç sahibi olur?.. Seveni olmaz, kimsesi olmaz. Birisinin ona yardım etmesi iyi olur. İhtiyar olur. Gençliğinde nice böyle efeler, kabadayılar, sağa sola bağırıp, çağırıp esen, tozanlar vardır. İhtiyarladığı zaman aciz olur, elini yüzünü yıkayamaz. Lokmasını ağzına götüremeyecek duruma gelir. Eh, bakıvermek iyidir, sevaptır.

Allah râzı olsun. Bizim Vâlide Hanım, Hocamız'ın vefatından sonra rahatsızlandı. Esîr-i firâş oldu, yatağa esir oldu, ayakları tutmaz oldu. İhvânımızdan nice hayırsever kimseler seve seve hizmetler ettiler, yıkadılar, doyurdular, temizlediler, baktılar... Öyle dua aldılar, sevap kazandılar...

Yâni fırsat kollamalı. İhtiyaç sahibinin ihtiyacını görmeye çalışmalı, fakirleri kollamaya çalışmalı! Kime nasıl faydam dokunur, nasıl duasını alırım diye gözleyip durmalı.

Şimdi bir rivayet böyle... İkinci bir rivayet daha var bu konuda, daha kısa: Ebû Meryem'den İbn-i Asâkir rivâyet etmiş. Buyurmuş ki Rasûlüllah SAS Efendimiz:[45]

مَنْ أَغْلَقَ بَابَهُ دُونَ ذَوِي الْفَقْرِ وَالْحَاجَةِ ؛ أَغْلَقَ اللهُ عَنْ فَقْرِهِ وَحَاجَتِهِ بَابَ السَّمَاءِ (كر. عن أبي مريم)

RE. 407/5 (*Men ağleka bâbehû dûne zevi'l-fakri ve'l-hâceti, ağleka'llàhu an fakrihî ve hâcetihî bâbe's-semâi.*)

[Kim fakirlere ve ihtiyaç sahiplerine kapısını kapatırsa, Allah da onun fakirlik ve ihtiyaç zamanında semânın kapısını kapatır.]

c. Yıldızlardan Hüküm Çıkarmak

---

[45] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XX, s.406; Dûlâbî, *el-Künâ ve'l-Esmâ*, c.I, s.160, no:315; Ebû Meryem RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.59, no:14745; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.29, no:21404.

Gelelim diğer hadis-i şerife... Ahmed ibn-i Hanbel'in, Ebû Dâvûd'un, İbn-i Mâce'nin, Beyhakî'nin İbn-i Abbas RA'dan rivayet ettiğine göre, şöyle buyurmuş Peygamber Efendimiz:[46]

مَنِ اقْتَبَسَ عِلْماً مِنَ النّجُومِ ، اقْتَبَسَ شُعْبَةً مِنَ السِّحْرِ ، زَادَ مَا زَادَ

(حم. د. ه. ق. عن ابن عبَّاس)

RE. 407/14 (*Meni'ktebese ilmen mine'n-nücûmi, iktebese şu'beten mine's-sihri, zâde mâ zâd.*)

Tam böyle vasıllarına dikkat ederek okuyacak olursak:

(*Meni'ktebese ilmen mine'n-nücûmi'ktebese şu'beten mine's-sihri zâde mâ zâd.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl.*

Biliyorsunuz, İslâm'da sihir, büyü haramdır! Yok böyle şeyler, bilin! Bilmeyenler de bilsin! Çünkü, "İlericiyim!" diye kendisini satan bir takım gazeteler, dergiler; "Ben çağdaşım!" diye sağa sola çalım satan bazı yayın organları, vasıtaları, araçları ne yapıyorlar?.. *Yıldız falı* diyorlar, böyle olmadık bâtıl inançları, sanki hakikatmiş gibi millete söylüyorlar. Zavallı saf ahali de, kulaktan duyan bilgilerle bu işlerin aslı, esası var sanıyor ve inanıyor:

"—Aaa! Gazetenin yazdığı yıldız falım aynen bugün çıktı. İşte birisi gelecek diye yazmıştı. Bugün bana birisi geldi." diyor.

Veyahut, kahvenin fincanını çeviriyor, oradan kahve falına bakıyor... Bunların hiç aslı esası yok! Daha başka usüllerle böyle şeyler yapılıyor. Böyle falcılık, sihir, büyü... Bunların hepsi İslâm'da haram! Yanlış şeyler, Allah'ın sevmediği şeyler.

Tamam, bunları bilsin bilmeyenler! Bilenler zâten biliyor, çekiniyor, sakınıyor. Ama, "İlericiyim!" diyen gazeteler de, biraz çağdaşlaşsınlar lütfen. Bu ibtidâîliği, çağdışılığı, ilkelliği, ilk

---

[46] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.408, no:3925; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1228, no:3726; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.311, no:2841; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.V, s.239, no:25646; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VIII, s.138, no:16290; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.395, no:29155; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.36, no:21430.

çağlılığı bıraksınlar. Hiç aslı esâsı olmayan şeylerle milleti meşgul etmesinler!

Hadis-i şerifin metnine devam edelim: Sihir kötü ama bir de diyor ki Peygamber Efendimiz burada:

(*Meni'ktebese ilmen mine'n-nücûm*) "Yıldızlardan bir bilgi iktibas eden, çıkartan..." "Haa, şu yıldız şöyle doğdu, böyle battı. Şu oldu, bu kaldı. Binâen aleyh şöyle olacak. Yağmur yağacak, kar yağacak, felâket olacak" vs. filân bilgi çıkartıyor. Bilgi iktibas ediyor yâni yıldıza bakıp. O da yıldız falı oluyor tabii bir çeşit.

"Yıldızlardan bir ilim iktibas eden, çıkartan, söyleyen bir kimse..." Ne yapmış olur? (*İktebese şu'beten mine's-sihr*) "Sihirden bir çeşidini almış olur, yâni haram olan bir iş yapmış olur. (*Zâde mâ zâd*) Ne kadar arttırırsa, o kadar çok günah işlemiş olur."

Yıldızların insanların talihleriyle, doğumlarıyla, ölümleriyle, bahtlılığıyla ve sâireyle bir ilgisi yoktur. Bu da çağdışıdır, yanlıştır, yalandır, aldatmacadır! Bu konuda söylenen sözler, yazılanlar çok ilkel inançlardır, eski milletlerin inançlarıdır. O eski milletler, bilmem Bâbil'de, Mısır'da, milattan önceki bilmem hangi devirlerde böyle şeyleri düşünmüşler. Her yıldıza da bir şahsiyet tasavvur etmişler. Yunanlılar bilmem Mars yıldızını harb tanrısı olarak görmüş vs... Hepsi saçma sapan şeyler...

El-hamdü li'llâhi alâ ni'meti'l-islâm... Bizim dinimize hamd ü senâlar olsun! Peygamber SAS Efendimiz'in hadis-i şeriflerini nakledenlerden Allah razı olsun! Ne kadar aydınlatıyor bizi. Ne kadar aydın bir kafamız, gönlümüz var. Ne kadar rahatız el-hamdü lillâh! Dünyada 20. Yüzyıl'da öteki milletler ne kadar bâtıl, yanlış, ilkel, hurafe ile uğraşıyorlar! El-hamdü lillâh İslâm ne kadar akl-ı selîmi, zevk-i selîmi, hiss-i selîmi, hakîkî imanı ne güzel öğretiyor!..

Bir de bir şey duyuyorum. Bana da soruyorlar, işte hoca sınıfından gördükleri için —Allah razı olsun, teşekkür ederiz, dua etsinler Allah bizi de iyi kullarından eylesin—

"—Hocam bu zelzele oluyormuş. Bazıları demişler ki, 'Daha büyük zelzeleler olacak. Hele Eylül'de şöyle olacak, Ekim'de böyle olacak vs. Hele Ankara'da durmayın, ille dışına çıkın!' Yâni siz ne dersiniz?"

Sanıyorlar ki, yâni ben de öyle bir şeyi teşvik edeceğim. Ben böyle soru soranların çoğuna dedim ki:

"—Cenâb-ı Hakk'ın mukadderâtından kaçılmaz. Yâni, Cenâb-ı Hakk takdir ettiyse, adam Ankara'dan çıkar, Yozgat'a giderken yolda olan olur, veya Adana'ya giderken olur. Gittiği yerde olur.

Ben bunu geçmiş sohbetlerimde kaç defa söyledim. Meselâ, İran'dan kaçmış karışıklık var diye, Türkiye'ye ilticâ etmiş bir insan, Antalya'da denize girerken boğuluyor. Çünkü eceli... Yâni o kadarmış ömrü. Vadesi yetince, yâni İran'dan kaçsa kaçar ama ecelden kaçamaz. İşte ecel onu Antalya'da yakalar, şey beyhûde...

Yâni kadere inanmak İslâm'ın önemli inançlarından biri ama millet gene de bu soruları soruyor. Sorulmaması bile lâzım.

Bazıları da böyle, "felâket tüccarlığı" mı diyeceğiz artık —kimseyi de suçlamak istemiyorum ama— yanlış söz söyleyenleri de ikaz etmemiz lâzım!

"—Şöyle olacak, böyle olacak... Cek, cak..."

Nereden biliyorsun? Cenâb-ı Hak belki öyle yapmaz. Yâni senedin mi var? Belgen mi var elinde? Ne hakla söylüyorsun, nasıl söylüyorsun?..

Bir kere, öyle bir şey olsa bile geceleyin kalk dua et, Cenâb-ı Hakk'a, göz yaşı dök: "Aman yâ Rabbi! Ümmet-i Muhammed'i azaba uğratma, felâketi def eyle, ref eyle... Gelecek belâyı durdur... Gelmişi kaldır!.." diye duâ et! Müslümanın yapacağı dua etmektir.

Bizde "Yangına yalazıyla gitmek" derler. Yâni, ateşe benzin sıkmak gibi bir şey. Millet zaten zelzeleden epeyce yorulmuş, bitkin, perişan, epeyce hasar görmüş. Bir de böyle çeşit çeşit şeyler...

Benim torunumu başörtüsü dolayısıyla cezalandırdılar, fakültesinin en çalışkanı olduğu halde. Ben de torunumu okutmak için buraya getirtiyorum.

"—Ha, hoca efendi torununu yurtdışına getirtiyor. Acaba Ankara'ya bir felâket mi yağacak?"

Hayır! Öyle bir şey demek istemiyorum. Ama torunumu okutmak istediğim için; rahatça, hürriyeti içinde, dinini, imanını

îfâ ederek, başını örterek, güzelce tahsil yapması için getirtiyorum.

Hiç bir yerden bir yere taşınmaya lüzum yok. Allah'tan kaçılmaz. Allah'tan Allah'a ilticâ edilir. "Aman yâ Rabbi!" denilir Cenâb-ı Hakk'a, "Yâ Rabbi, kusurumuz varsa bizi affeyle..." denilir.

أَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ السُّفَهَاءُ مِنَّا (الأعراف:١٥٥)

(*E tühlikünâ bimâ feale's-süfehâü minnâ*) "Aramızdaki beyinsizlerin, cahillerin yaptığından dolayı, bizleri topluca helâk mi edeceksin yâ Rabbi?" (A'raf, 7/155) diye, ayet-i kerimede Mûsâ AS'ın yalvardığı gibi, Cenâb-ı Hakk'a ilticâ edeceğiz.

Allah CC, kadere teslim olanı seviyor. Kendisine dua edeni seviyor. Kadere razı olanı seviyor. Kadere rızâ tasavvufun en yüksek makamlarından, mertebelerinden birisidir. Bir de duâ da en yüksek mertebedir. O bakımdan hiç bir yerden, hiç bir yere öyle bu gibi şeylerle gitmeyi tavsiye etmiyorum.

Tedbir. Tedbiri Allah tavsiye ediyor. Peygamber Efendimiz tavsiye ediyor. Binanı sağlam yaparsın. Çürük binada durmazsın. Tedbirini alırsın vs. Allah'a da ilticâ edersin.

Allah'ın azabından insanı en çok kurtaracak şeyin zikrullah olduğunu Peygamber Efendimiz bir hadis-i şerifinde bildirmiş. Zikrullahın da çeşitleri var:

Kur'an zikrullahtır. Kur'an'ı çok okuyun, okutun! Kur'an kursları açın! Çocuklarınıza, yakınlarınıza Kur'an öğretin!..

Namaz zikrullahtır, namazı çok kılın! Gece ibadetlerine, hele hele teheccüd namazına çok dikkat edin! Çünkü teheccüd vakti mübarek vakittir ve o vakitte yapılan dualar müstecabdır. Geceleyin kılınan iki rekât namaz, dünyadan ve dünyanın içindeki her şeyden hayırlıdır.

Elinizde tesbihiniz olsun. Elinizde sigara tüttüreceğinize tesbih çekin, Allah deyin! Boş şeylerle uğraşacağınıza, kutu kutu bilmece dolduracağınıza, kahvede oyun oynayacağınıza, boşuna vakit geçireceğinize, hayırlı bir şeyle vakit geçirin!..

Benim rahmetli amcalarımdan bir tanesi, bakmış birileri oradan oraya gidiyor, oradan oraya gidiyor her sabah tarlasının önünden... Demiş:

"—Ülen, siz ne yapıyorsunuz böyle?"

Demişler ki:

"—Biz idman yapıyoruz." Yâni spor. "Böyle yürüyoruz sabahları..."

"—Ülen, böyle yapacağınıza bir fakirin tarlasını çapalasanız da dua alsanıza, sevap kazansanıza!" demiş.

Çok hoşuma gidiyor. Böyle köylü tabiriyle çok güzel ikaz etmiş.

Yâni, boşuna idmanı bile ben doğru görmüyorum. Bence her şeyin, meselâ kalkıp oturmak ne yapar?.. Bel kaslarını kuvvetlendirir. Bilmem yük kaldırmak, omuz kaslarını kuvvetlendirir. Yâni o işi yaptığı zaman birisine yarayacak bir yerde yapmalı. Hem bir iş üretmeli, hem bir fayda hâsıl olmalı. Boşuna olmamalı. Tabii çaresi bulunmazsa, askeriyede, bilmem eğitim alanında olabilir ama, aslında sonuç verici, fayda sağlayıcı faaliyetle ömrü geçirmeye de dikkat etmek lâzım! "Böyle yapacağıma şöyle yaparım daha iyi." diyerek.

Sigara içeceğime, tesbih çekerim. Boş konuşacağıma, zikir yaparım. Vakit öldürmek için kahveye gideceğime, Kur'an okurum, tefsir okurum, hadis okurum... Ne kadar güzel kitaplar var!.. Ne kadar güzel kitaplar, nice emeklerle basılıyor ve nice paralarla alınıyor; kütüphanede boynu bükük, mahzun duruyor.

Sevgili izleyiciler ve dinleyiciler! Evet, demek ki yıldız falı, kahve falı vs. bunların hepsi birer saçmalıktır diyor Peygamber Efendimiz. Böyle saçma şeylere müslümanlar yanaşmazlar, inanmazlar. Böyle gazeteleri de ikaz etmek lâzım. Ben ikaz ediyorum, siz duyanlar da ikaz edin:

"—Ey ilericiler! İlericiyseniz böyle ilkellikleri bırakın!" deyin!

d. İlimsiz Fetva Vermenin Cezası

Sonuncu hadis-i şerife geçmek istiyorum. Bu akşamki sohbetimde son olarak açıklayacağım hadis-i şerifi Hazret-i Ali Efendimiz rivayet etmiş. Allah'ın aslanı, *Esedu'llàhi'l-Gàlib*,

başımızın tâcı Aliyyi'bn-i Ebî Tàlib (*RA ve kerrema'llàhu vecheh*) Efendimiz rivayet etmiş ki...

Niye ben allandıra, ballandıra Hazret-i Ali Efendimiz'i böyle sıfatlarla söylüyorum?.. Hz. Ali'yi seven bütün kardeşlerimiz pür dikkat dinlesinler, gereğince hareket etsinler diye.

Buyurmuş ki Peygamber Efendimiz:[47]

مَنْ أَفْتَى النَّاسَ بِغَيْرِ عِلْمٍ ، لَعَنَتْهُ مَلاَئِكَةُ السَّمَاءِ وَالأَرْضِ

(ابن لال ، كر. عن علي)

RE. 407/10 (*Men efte'n-nâse bi-gayri ilmin, leanethü melâiketü's-semâi ve'l-ard*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Diyor ki Efendimiz:

"—Kim ilmi olmadan, ilimsiz insanlara fetva vermeye kalkışırsa, (*leanethü melâiketü's-semâi ve'l-ard*) göğün ve yerin melekleri ona lânet ederler."

Tabii ne kadar çok melek vardır, sayısını Allah bilir. Gökler melek dolu, yerler melek dolu... O meleklerin dualarını da Allah tabii değerlendirir, kabul eder. Böyle yanlış fetva verenlere lânet ederler. Hatta doğru olsa bile makbul değildir. Çünkü cahilce veriyor, bilmeden veriyor. Tuttursa bile kıymeti yoktur. İlmi olmayan insanın fetvâ vermeye kalkışmaması lâzım!

Türkiye'de şimdi, tıp üzerine bir konu olduğu zaman, doktorlara bırakırlar. Hukuk üzerine bir konu olduğu zaman, avukata bırakırlar, hakime bırakırlar. Başkası konuşmaz, "Bu işin mütehassısı odur." der. Sonra bilmem inşaat işi olursa, inşaat mühendisine; ziraat işi olursa, ziraat mühendisine giderler... Amma din konusu oldu mu, her insandan, her kafadan bir ses çıkar, yalan yanlış sözler söylerler, fetvalar verirler.

"—Sen Arapça biliyor musun?" diye sorarsınız.

---

[47] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LII, s.20; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.330, no:676; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.349, no:29018; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, no:29.

"—Yok, bilmiyorum."
"—Kur'an okudun mu?"
"—Yok, okumadım."
"—Hadis-i şerifleri bilir misin?"
"—Yok, bilmem."
"—E, fıkıhtan bilgin, nasibin var mı?"
"—Yok."
"—E İslâm hakkında bilgin var mı?"
"—Yok."
"—Niye konuşuyorsun?!."
"—Allah Gafûr'dur, Rahîm'dir, affeder..."

Kimi affeder kardeşim?.. Yâni sen ne sanıyorsun?.. Allah affeder deyip günaha devam etmek, ondan sonra Allah'tan af beklemek... Yok böyle bir şey! Peygamber Efendimiz böyle bir şeyin olmadığını bildiriyor. Sen bilmediğinden böyle düşünüyorsun.

"—Güzele bakmak sevaptır. Onun için bak harama!.."

Öyle şey olur mu?.. Harama bakmak sevap olur mu? Ne biçim şey! Nereden çıkarttın, hani, kaynağı neresi, kim söylemiş? Hangi hadis kitabından, hangi ayetten alınmış?.. Yok böyle bir şey!..

Yâni herkes:

"—Yap kardeşim günahı bana... İç kardeşim bunu, günahı bana..."

Doktor diyor ki:

"—Seni biraz kansız gördüm, kanyak iç, içki iç. İştahın açılsın..."

"—Olmaz! Dinimiz yasaklamış."

"—Olsun, iç, günahı bana." diyor.

Böyle derse, acaba günahı ona gider de, kendisi kurtulur mu içen?.. Hayır. İçen günaha girer. Ama içenin girdiği günah kadar, o doktora da yazılır. Neden?.. "Günahı bana!" dedi, râzı oldu. Yâni, bu günaha sevk ettiği insanın günahını da Allah ona aynen yazar, sebep olduğu için. Böyle saçma şeylere hiç kulak asmamak lâzım.

e. Ehil Olmayana Fetva Sormayın!

Nitekim aynı sayfada bir hadis-i şerif daha var. Onu da okuyalım, buraya bağlayalım! Aynı konu olduğu için, artık sonuncu hadis-i şerifin bir parçası sayılsın:[48]

مَنْ أُفْتِيَ بِغَيْرِ عِلْمٍ ، كانَ إِثْمُهُ عَلٰى مَنْ أَفْتَاهُ ، وَمَنْ أَشَارَ عَلٰى أَخِيهِ بِأَمْرٍ ، يَعْلَمُ أَنَّ الرُّشْدَ فِي غَيْرِهِ ، فَقَدْ خَانَهُ (د. ك. ق. عن أبي هريرة)

RE. 407/9 (*Men üftiye bi-gayri ilmin, kâne ismühû alâ men eftâhü; ve men eşâra alâ ahîhi bi-emrin, ya'lemu enne'r-rüşdü fî gayrihî, fekad hànehû.*)

"Kime ilimsiz, bilgisiz, salâhiyetsiz, haksız bir fetvâ verilirse, 'Şu şöyledir, dînen bu böyle olur.' filân diye; (*kâne ismuhû alâ men eftâhu*) kim fetvâ verdiyse günahı onun üzerine olur."

Şimdi burada açıklamak istediğim nokta şu: (*Kâne ismuhû*) "Günahı (*alâ*) şunun üzerine olur... (*Men*) Kimin?.. (*Eftâhu*) O kimse ki ona fetva verdi. Yâni, kim yanlış fetvâ verdiyse, o günah onun olur." Bu ifade, yanlış fetvâyı verene günah olur da, dinleyip de uygulayan kimseye günah olmaz mânâsına gelmez. Esas günah ve vebal, yanlış hükmü uygulayan kimseye yazılır.

Tabii, daha önce okuduğum hadis-i şeriften, ilmi olmadan fetvâ verenin de Allah'ın meleklerinin, gökteki, yerdeki meleklerinin lânetine uğradığı belli. O kesin… Bilgi olmadan fetvâ veren mel'un oluyor, lânetlik oluyor. Meleklerin lânetine uğruyor.

Ama bir de; farz edelim, birisi bir fetvâ verdi:

"—İç bu votkayı şifâdır." dedi.

Ben votkayı duymadım ama ben hatırlıyorum, böyle yassı şişelerde, arka cebe filân koyuyorlar, içiyorlar... Çocukların o

---

[48] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.III, s.321, no:3657; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.184, no:350; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.10, s.116, no20140: Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.I, s.418, no:355; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.193, no:29017; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.29, no:21407.

resimli, çizgi hikâyelerinde de kahramanlar bazen, ayyaş, sarhoş kahramanlar arka cebinden çıkartıyor boyna kafasına dikiyor. Konyak monyak diyorlar... "Bilmem işte kan yapıyormuş, can yapıyormuş." yalan mavalı, martavalı.

Şimdi birisi böyle fetvâ verdi, "İç, bir şey olmaz." dedi. Ötekisi de içti. Bir kere fetvâyı veren, Allah'ın gökteki, yerdeki meleklerinin lânetine uğruyor; tamam. Mel'un, mendebur bir şey oluyor, günaha giriyor; kesin. Ama onun fetvâ verdiği kimse de günaha giriyor. Yâni, o kurtulamıyor demek. Tercümede buna işaret edilmemiş. Biliyorsunuz *Râmuz*'un bir sayfasında da tercümeleri var. Önemli… Yâni fetvâyı alan kimse, onu uygulayınca:

"—Ne yapalım? O bana yanlış söylemiş, ben de onu yaptım." demekle kurtulmuyor.

Binâen aleyh, burasını bastıra bastıra, altını çize çize, çok büyük harflerle, adam boyu harflerle yazın karşınıza ki:

"—Olmadık insanlara fetvâ sormayın, çünkü kurtulamazsınız!"

Millet, kimden nasıl fetvâ alacağını biliyor, gidiyor ona soruyor.

"—Falanca hocaya sor; alimdir!" diyorsun.

"—Yok." diyor, "O bu konuda fetvâ vermez!" diyor.

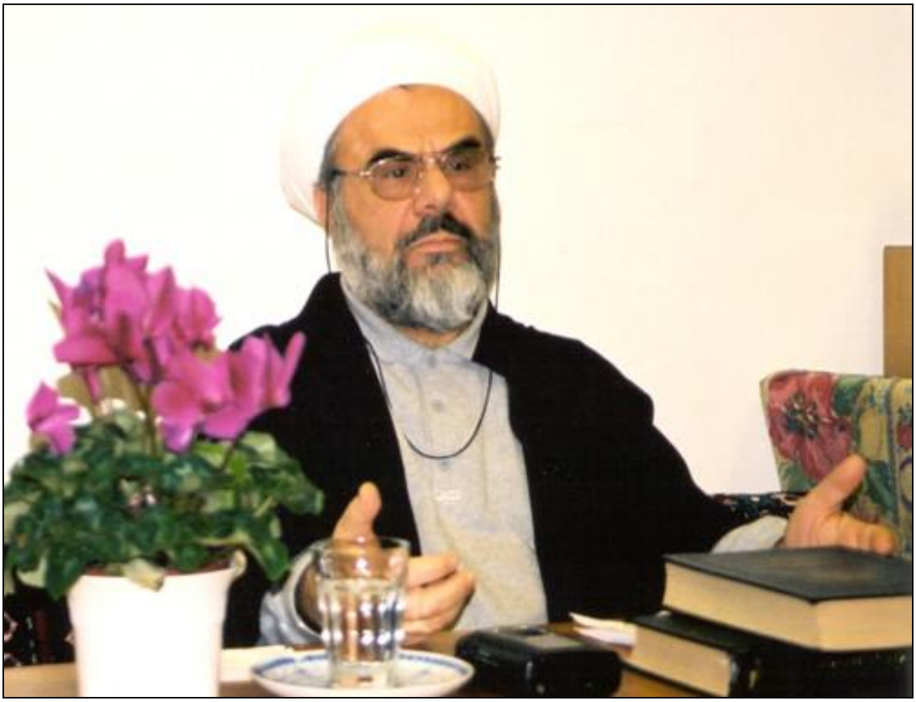
Öyle ısmarlama fetvâ olmaz ki!.. "Bu konuda dinin emri nedir?" diye sorarsın; ne derse, ona göre hareket edersin.

Birisi bana geldi:

"—Hocam, dedi, şöyle bir müşkülüm var. Bana fetvâ verir misin?"

Ben de dedim ki:

"—Ben kural olarak kendim fetvâ vermiyorum. Ama müftülük yapmış, fetvâ verme salâhiyetini kazanmış, —zâten müftünün işi de fetvâ vermektir— inandığım, Mısır'da tahsil görmüş, başka hocalara da fıkıh kitaplarını okutuyor elinde... Hocaları topluyor, yâni kendisi büyük hoca, onlara da fıkıh okutuyor. İnandığım bir hoca var. Seni ona götüreceğim, meseleyi ona soracaksın, ne derse yapacaksın! Yap derse yapacaksın, yapma derse yapmayacaksın! Tamam mı?" dedim.

Aldım bir hocaya götürdüm. Soru soran bir fabrikanın yöneticisi, mühim bir soru soruyor. Bir cür'et de yaptık. Hoca efendi Kur'an kursunda derse girmişti.

"—Bir dakika dışarı çıkar mısın?" dedik.

Dersten de çıkarttık ki, çok yanlış oldu tabii. Ona da üzülürüm hep. Sordu meseleyi arkadaşımız. O da dedi ki:

"—Tamam, yapabilirsin!"

Ben de:

"—Yapabilirsin, haydi git!" dedim.

Ondan sonra gitti.

Fetvâyı soran, bir kere en sağlam yere soracak. Bu işi bilen insana soracak. Yoksa kendisinin keyfine göre ısmarlama fetvâ aramayacak. Salâhiyetsiz insana soru sormayacak. Veyahut sorumsuzca:

"—Sen bunu böyle yap; vebâli benim, günahı benim!" diyene aldanmayacak.

Çünkü, fetvâyı veren de zâten mel'un oluyor. Fetvâyı alan da günaha girer, kurtulamaz. İkisi de cezâyı bulur, ikisi de cehenneme gider. Orada birbirleriyle takışırlar, çatışılar:

"—Sen bana fetvâ verdin de, ben ondan yaptım!"

Ötekisi de der ki ona:

"—Aklını kullansaydın da, yanlış fetvâyı uygulamasaydın. Dinini öğrenseydin de, aslında günah olduğu halde günah olan şeyi sevap kasdıyla yapmasaydın!" der.

"—Acaba Allah cahili, bilmediği için affedecek mi, cezâ verecek mi, vermeyecek mi?" diye sorarsanız, Peygamber Efendimiz hadis-i şerifte buyuruyor ki:[49]

ذَنْبُ الْعَالِمِ ذَنْبٌ وَاحِدٌ ، وَذَنْبُ الْجَاهِلِ ذَنْبَانِ ؛ الْعَالِمُ يُعَذَّبُ عَلٰى رُكُوبِهِ الذَّنْبَ ، وَالْجَاهِلُ يُعَذَّبُ عَلٰى رُكُوبِهِ الذَّنْبَ ، وَ تَرْكُهُ الْعِلْمَ (الديلمي عن ابن عباس)

RE. 286/8 (*Zenbü'l-àlimi zenbün*) [Alimin günahı bir günahtır, (*ve zenbü'l-câhili zenbân*) câhilinki iki günahtır. (*El-àlimü yuazzebü alâ rukûbihi'z-zenbe*) Alim, günaha düşmesiyle azab olunur. (*Ve'l-câhilü yuazzebü alâ rukûbihi'z-zenbe*) Câhil ise hem günaha düştüğü için, (*ve terkühü'l-ilme*) hem de öğrenmediği için azab olunur.]

"Câhile iki misli cezâ verilir: Bir, yaptığı hatadan dolayı... İki, 'Niye câhil kaldı, doğrusunu öğrenmedi, ilim öğrenmedi?' diye."

O bakımdan, bir kimse ilimsiz, cahilce bir fetvâ verirse, onu uygulayana da günahı gider. (*Kâne ismühû alâ men eftâhu.*) Günahı ona da olur.

---

[49] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.248, no:3165; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.175, no:28911; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIII, s.42, no:12509.

Tabii bir de şu var: Adamı günaha soktu ya, gitti ona soru sordu:

"—Yâ şunları yapacağım. Yapayım mı, yapmayayım mı?" dedi.

Adam da ilmi yok, fetvâyı verdi. Kim sebep oldu?.. Bu soruyu soran sebep oldu. Gitti sordu. Yâhu ona sorulmazdı ki! Niye gittin ona sordun? Onu zorla günaha soktun. Günahı ona da gider, yâni günaha soktuğu için. Câhil adama soru sordu, câhil adama câhilce fetvâ verdirtti. Sebep oldu diye, öyle de anlaşılabilir. O zaman gene benim dediğim açıklamaya gelir, o mânâya gelir. Yâni böyle bir fetvâyı uygulayan da vebâl altında kalır, günahı alır, fetvâyı veren de...

Onun için fetvâ işi oyuncak değildir. Ben bana gelenlere diyorum ki:

"—Falanca hocayı çok severim ve ilmine de çok itibar ederim. Kitaplar da yazmıştır, salâhiyetlidir, devlet de ona müftü unvânını vermiş." Tabii bu da kolay verilmiyor. Bunun verilmesi bir takım diplomalarla, tecrübelerle ilgili oluyor. Tabii hayatında da takvâsıyla, ilmiyle, irfânıyla temâyüz etmiş bir kimse oluyor. "Git ona, benden selâm söyle! Bu meseleyi sor, ne derse yap!.." diyorum.

Onun için, câhile dinî mesele sormayın! Böylece onu günaha sokup, kendiniz de günaha girmeyin! Câhil câhilce bir fetvâ verirse, onu uygulayan da günahtan kurtulamaz; bunu da bilin sevgili izleyiciler! Bunu böyle başkalarına söyleyin!

"—Herkese fetvâ sorulmaz, sonra günaha girersin. Ancak çok iyi, çok salâhiyetli, çok büyük alimlere sorulur." diye herkese de öğretin!

Okuduğumuz ikinci hadis-i şerifin öbür tarafını da tamamlayalım:

وَمَنْ أَشَارَ عَلَى أَخِيهِ بِأَمْرٍ ، يَعْلَمُ أَنَّ الرُّشْدَ فِي غَيْرِهِ ، فَقَدْ خَانَهُ.

(*Ve men eşâra alâ ahîhi bi-emrin ya'lemu enne'r-rüşdü fî gayrihî, fekad hànehû.*) "Bir kimse, bir müslüman, kendisinin din kardeşine şöyle yap diye bir meseleyi söylerse; ama onu söylerken

de işin doğrusu o söylediği değil de aksi, ama gene öyle söylüyor. Yâni, böyle olmadığını bile bile, aksini şöyle yap diye işaret eder, teşvik eder, o yolu gösterirse; (*fekad hànehû*) ona hıyanet etmiş olur. Yâni kendisine soru sorana hâinlik yapmış olur, hıyânet etmiş olur."

Ayıp. Hem doğrusunu biliyorsun, doğrusunu söylemiyorsun, yanlış yolu gösteriyorsun. Adapazarı'nda soruyor:

"—Ankara'ya nereden gidilir?"

Adam tutuyor, Eskişehir yolunu gösteriyor. Olur mu?..

"—Ankara'ya buradan gidilir." diyecek, Bolu tarafını gösterecek meselâ.

Şeyh Sâdî'nin şiiri var, ne kadar güzel! Diyor ki:[50]

ترسم نرسي به كعبه ا ى اعرابي !

اين ره كه تو مي روي به تر كستان است

Tersem ne-resî be-Kâ'be ey a'rabî!
İn reh ki tû mî-revî be-Türkistânest.

[Korkarım ki, erişemeyeceksin Kâbe'ye ey a'rabî!
Senin yöneldiğin bu yol Türkistan'a gider.]

"—Ey hacı adayı, korkarım ki bu gidişle Kâbe'ye hiç varamayacaksın, haccı yapamayacaksın! Çünkü yönünü Türkistan'a dönmüşsün."

İran, Türkistan'la hac mıntıkası arasında... Hacca gidecek insan Türkistan'a doğru giderse Mekke'den, Medine'den uzaklaşır. Batıya doğru gelecek ki Irak'a gelsin, oradan Mekke'ye gitsin. "Sen hiç hacı olamayacaksın korkarım ki, çünkü yönünü ters tarafa dönmüşsün!" diyor.

---

[50] Şeyh Sa'di-yi Şirazî, *Gülistan*, Bölüm:II, Hikâye:6.

Türkistan İran'a göre hac istikametinin aksi oluyor, arka taraf oluyor, hacca gidenin arkasında kalıyor.

Onun için, aziz ve sevgili kardeşlerim, hakkı biliyorsanız hakkı söyleyin! Bu bir vazifedir. Ahlâkî bir vazifedir. Mü'min doğruyu söyler. Mahkemede de doğru söyler, dışarıda da doğruyu söyler. Nerede olursa olsun, "Benim kanaatim budur." der.

Doğru kanaatini, ahlâkî bir şekilde dosdoğru söyleyenin de suçlu olmaması lâzım! Şimdi nereden söylüyorum bunu?.. Ben fakültede hocalık yaparken talebeler kalkar, bir soru sorarlar. Fesübhàna'llàh! Tamam, ben bu sorunun cevabını versem, belki kanunlara göre suçlu durumda olacağım. Ama çocuk da soruyor. Doğrusunu da biliyorum. O zaman ben Allah'a sığınıp doğrusunu söylerdim.

Neden?.. Çünkü alimin asıl sorumluluğu Allah'a... Eğer ondan dolayı kanun bir cezâ yazacaksa yazar. Ne yapalım? Doğruyu söylerim. Ama doğruyu söyleyeni, bir kanunun cezâlandırmaması lâzım!..

Diyânet İşleri Başkanlığı'na soru soruyorlarmış; duydum, üzüldüm, çok üzüldüm. Bilmiyorum, şimdi belki öyle değildir uygulama. Arkadaşlarımız tahkik etsinler öyle mi değil mi diye.

Meselâ, İslâm'da miras taksimi, cumhuriyet kanunlarına göre, şu andaki uygulanan kanunlara göre yapılan taksimden farklıdır. Kızın hissesiyle oğlanın hissesi farklıdır. Oğlanın hissesi kızın hissesinin iki mislidir. Çünkü o aile reisi olacaktır filân... Yâni hikmetleri şöyle veya böyle, ama Kur'an-ı Kerim'de:

يُوصِيكُمُ اللهُ فِي أَوْلاَدِكُمْ لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنْثَيَيْنِ (النساء: ١١)

(*Yûsikümu'llàhu fî evlâdiküm li'z-zekeri mislü hazzi'l-ünseyeyn*) [Allah size, çocuklarınız hakkında, erkeğe, kadının payının iki misli miras vermenizi emreder.] (Nisa, 4/11) buyrulmuş.

Şimdi bu bir ayettir. Bu ayeti söyledi diye medenî kanuna aykırı hareket etmiş mi olmuyor? Yoksa, sorunun doğru cevabı şudur dediği için gerçeği mi konuşmuş oluyor?..

Ben hatırlıyorum, Hüseyin Nâili Kubalı bir cenâze münâsebetiyle Kadıköy'deki Osman Ağa Camii'ne gelmiş. Hutbede de hoca efendi bir ayeti açıklamış. E, Hüseyin Nâili Kubalı anayasa profesörü, biliyor, hocanın hutbede söyledikleri kanunlara aykırı. Hoca üç sene cezâ yedi. Ama ayeti okuyordu. Yâni, "İslâm'a göre bu böyledir." deyince suç olmaması lâzım!..

Şimdi Diyanet'e soruyorlarmış, benim duyduğum şöyle:

"—Benim bir kızım var, bir oğlum var. Kocam öldü. Şimdi kocamın mirasını nasıl paylaşacağız?"

Diyânet İşleri Başkanlığı bunun İslâmî cevabını vermiyormuş, diyormuş ki cevapta:

"—Medenî kanuna göre gidin taksimâtınızı sorun!.." filân gibi böyle cevap veriliyormuş.

Halbuki İslâm'a göre taksimat böyle olurdu ama, şimdi bu uygulanmıyor. Medenî kanunda ahkâm başkadır. Bilginize arz olunur." diye gerçeği söylemek lâzım diye düşünüyorum.

Söylenmeyince de bilgi ketmolunmuş oluyor. Yâni, bildiği bilgiyi söylememek de vebal altında bırakıyor insanı. Allah

indinde sorumlu oluyor alim. Doğruyu söylemesi lâzım! Adaletten ayrılmaması lâzım! Kendisinin, yakınlarının, anasının, babasının aleyhine de olsa, maddî menfaatinin aleyhine bile olsa...

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi her zaman, her yerde doğru hareket eden, rızasına uygun hareket eden kullarından eylesin... Dünya ve ahiretimizi hayırlı eylesin. İki cihanın saadetine cümlemizi nâil eylesin. Cennetiyle cemâliyle müşerref eylesin...

Dertli kardeşlerimizin dertlerine devâ ihsân eylesin... Yakınları vefat eden kardeşlerimize sabr-ı cemîl, ecr-i cezîl ihsân eylesin... Zelzeleler devam ediyor. İntibah üzere, tevbe üzere, her an ölüme hazırlıklı olarak yaşayın!..

Allah-u Teàlâ Hazretleri kahrına, gazabına uğratmasın... Belâya, musîbete hedef eylemesin, dûçar eylesin... Sıhhat ve afiyet, saadet ve selâmet üzere, iki cihanda aziz ve bahtiyar eylesin, öyle yaşatsın... Huzuruna sevdiği razı olduğu kul olarak varanlardan eylesin... Cennetiyle cemâliyle cümlenizi müşerref eylesin...

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler, Cumanız mübarek olsun! *Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..*

10. 09. 1999 - AVUSTRALYA

10. FIRSAT ELDEYKEN GÜZEL KULLUK EDELİM!

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili kardeşlerim, mübarek dinleyiciler, müslümanlar!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun... Cumanız mübarek olsun... Hepinize sevgilerimi, saygılarımı, hayır dualarımı, temennilerimi sunarım; hayırlı ömürler dilerim.

a. Adaletin Uygulanmaması

Peygamber SAS Efendimiz'in hadis-i şeriflerinden üç tane okumayı düşünüyorum. Birincisi *bi'se* ile başlıyor. Sayfasını söyleyemeyeceğim, çünkü elimde şerh var, metin yok. Yolculuk hali olduğu için elime geçenle iktifâ ediyorum:[51]

بِئْسَ الْقَوْمُ قَوْمٌ لاَ يَقُومُونَ لِلّٰهِ بِالْقِسْطِ ، وَبِئْسَ الْقَوْمُ قَوْمٌ يَعْمَلُ فِيهِمْ بِالْمَعَاصِي فَلاَ يُغَيِّرُونَ (الديلمي عن جابر)

RE. 242/10 (*Bi'se'l-kavmü kavmün lâ yekùmûne li'llâhi bi'l-kıst, ve bi'se'l-kavmü kavmün ya'melü fîhim bi'l-meàsî felâ yugayyirûn.*)

Deylemî, Câbir RA'dan rivayet etmiş.

Bi'se, edât-ı takbih, yâni "Ne kadar fenâ, ne kadar kötü!" mânâsına gelen bir edat Arapça'da. *Ni'me* edatı da, "Ne kadar güzel!" demek. Ona da edât-ı tahsin derler. Beğenme, güzel bulma edatı, güzel bulduğunu ifade edatı demek oluyor. *Bi'se*, ne kadar fenâ bulduğunu ifade eden bir edat. Konuşmacının bu kelimeyi kullanması, bu sözden sonra gelen şeyi ne kadar fenâ bulduğunu ifade ediyor.

---

[51] *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.161, no:5583; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.77, no:10286.

(*Bi'se'l-kavmü kavmün*) "Ne kadar fenâ bir kavimdir o kavim ki, (*lâ yekùmûne li'llâhi bi'l-kıst*) Allah rızası için adaletle hüküm sürmüyor, adaletle iş yapmıyor. Yâni, Allah rızası için, Allah'tan korkarak, Allah'ın rızasını kazanmak için adaletle işlemlerini yapmayan bir kavim, ne kadar kötü bir kavimdir."

Tabii kavim, ırk mânâsına değil; bir insan topluluğu demek. Az da olabilir. Meselâ, (*Kavmün min baîdin*) "Uzaktan bir kavim geldi." dediği zaman, "Bir takım insanlar geldi, bir topluluk geldi, bir heyet geldi, birkaç kişi geldi..." demek de olabilir Arapça'da. Yâni, "Ne kötü bir topluluktur o topluluk ki, içlerinde yaptıkları işleri Allah rızası için adaletle yapmıyorlar, adaleti uygulamıyorlar."

Adalet İslâm'da çok önemlidir. Dost olsun, düşman olsun, habîb olsun, sadîk olsun, arkadaş olsun, kim olursa olsun, isterse babası olsun; lehinde de olsa, aleyhinde de olsa Allah rızası için onu söyleyecek, adaletten ayrılmayacak. Yakınlarının sevgisi onu adaletten ayırmayacak; düşmanlarının, hasımlarının kızgınlığı onu adaletten ayırmayacak. Düşmanlarının hakkı varsa, hakkını verecek; yakınlarının haksızlığı varsa, onu söyleyecek.

İslâm'da insanların böyle olması lâzım, tam adil insanlar olması lâzım! Her işini adaletle yapması lâzım!

Yapmıyorlar, insanlar söz dinlemiyor. Allah emrediyor, Allah'a asî oluyorlar. Kanunlar yasaklıyor, yasakları çiğniyorlar. Ne olacak bu durum?.. Tabii bunları yapanların Cenâb-ı Hak dünyada, ahirette belâsını, cezasını verir, te'dib eder, cezalandırır. Ama bizler ne yapmalıyız?.. Bizler adaleti yerleştirmek için var gücümüzle çalışmalıyız Adalet terbiyesi, adalet ahlâkı, hakkı sevmek, hakkı söylemek şuuru terbiye olarak verilmeli! Çocuklarımıza küçükten adaleti öğretmeliyiz, hakkàniyeti öğretmeliyiz. Doğru sözlülüğü, doğru özlülüğü öğretmeliyiz.

مَنْ لَمْ يَعْرِفِ الشَّرَّ يَقَعُ فِيهِ

(*Men lem ya'rifi'ş-şerra yakau fîhi*) "Şerri bilmeyen, bilmeden onun içine düşer." Şerri de bilecek. Biz evlatlarımızı melek gibi

yetiştirirken etraftaki şeytanlar onları kandırmasın diye, şerri de bilecek çocuklar.

"—Bak bu kötüdür, bunun zararı şudur, böyle insanlar da vardır. Onları önlemek için şöyle yapmalı, böyle yapmalı!" diye şerri de öğreteceğiz.

Saf yetiştirmeyeceğiz. Gàfil, cahil, aptal, aldatılabilen şekilde yetiştirmeyeceğiz ama, adaletli yetiştireceğiz. Adalete bağlı yetiştireceğiz. Haksızlıkları gördüğümüz zaman yaptırtmayacağız, engelleyeceğiz. Haksızlığın karşısında susmayacağız.

اَلسَّاكِتُ عَنِ الْحَقِّ شَيْطَانٌ أَخْرَسُ

(*Es-sâkitü ani'l-hakkı şeytànün ahrasü*) "Haksızlığın karşısında, hakkı söyleyecek yerde susan, söylemeyen kimse, şeytan-ı ahrastır, dilsiz şeytandır." diyor Peygamber SAS Efendimiz.

Şimdi kendi ülkemize gelecek olursak, dünyadaki umûmî durumu düşünecek olursak, maalesef rüşvet, hırsızlık, adam kayırma, haksızlık, adaletsizlik çok yaygınlaşmıştır. Bunun sebebi nedir?.. Yâni toplum çöküntü halinde, en yetkili insanlar söylüyor, yöneticiler söylüyor; adalet teşkilatının başındaki insanlar söylüyor. Bir çöküntü var, ahlâk çöküntüsü var. Artık dayanılmaz olduğu için, isyana, itiraza, feryad ederek, bağırarak söylemeye insanları mecbur eden bir bozulma var toplumda...

Neden oluyor bu?.. Şimdi bunu kimse düşünmüyor. Bilmem düzen değişmeli, anayasa değişmeli, kanun değişmeli ama, bu bozulma niye oldu?..

Kanunlar ahlâkı sağlayamıyor. Şunu şöyle yap, bunu böyle yap demek yetmiyor. İnsanları güzel yetiştiren eğitimdir. Eğitimin temelinde, ahlâkın temelinde de nefis terbiyesi vardır, iman vardır. Nefsini terbiye etmezse insanlar, başkalarının aleyhine haksızlık yapar. "Rabbenâ, hep bana!" der. Adaletli olmak için nefsini terbiye etmesi lâzım! Ondan sonra mü'min olması lâzım, "Ben haksızlığı yaparsam, Allah ceza verir." diyebilmesi lâzım, Allah'tan korkması lâzım!

Şimdi dini geriye atınca, imanı öğretmeyince, çocuklarımıza Allah korkusunu öğretmeyince ne oluyor?.. Herkes fırsatı buldu mu, gözle kaş arasında haydutluğu, hırsızlığı, dalavereciliği yapıyor. Çünkü kişi çürük... Biz kişileri sağlamlaştırmağa çalışmıyoruz, kanun koyarak çürüklerle sağlam bir toplum kurmağa uğraşıyoruz.

Kanunu istediğin kadar koy, kötü demirden iyi kılıç yapılmaz. Briketten yüz katlı apartman yapılmaz, çelikten yapılır. Çelik potrellerin sağlam eklenmesiyle yapılır. Onun için, şu gerçeği görmeliyiz ki, toplum çöküyor. Bunda herkes ittifak ediyor. İlerici gazeteler, gerici gazeteler, devrimciler, gericiler... Neyse yâni, herkesin Türkiye'de ittifak ettiği bir şey, toplum bozulmuş, iyi çalışmıyor. Bütün düzende her yerde bir laçkalaşma var.

Tamam. Bunun çaresi nedir?.. Bunun çaresi kişilerin dürüst hareket etmesi. Kişinin dürüst hareket etmesini sağlamak kanun koymakla olmaz. Kişinin kafasına, gönlüne o aşkı, o şevki, o arzuyu, o terbiyeyi vermekle olur.

Olmuyor. Bu eğitimle bu olmadı. Devirdik, devrimleri yaptık; örfleri, adetleri sildik, batılılaştık, batılılar gibi olduk, kıyafetleri değiştirdik, ama bir şeyleri bozduk, toplumu bozduk, insanı bozduk. Türkün ahlâkını, seciyesini doğulu batılı, dost düşman herkes methederken...

Ben şimdi meselâ iftiharla duydum Avustralya'da, orada Gelibolu savaşının yıldönümü münasebetiyle bir askeri konuşturmuşlar. Demiş:

"—Dünyanın en asil askeriyle çarpıştık, en dürüst insanlarla çarpıştık. Haksızdık, yanlış iş yaptık." demiş.

Osmanlı askerini ve Gelibolu'da karşılaştığı askerleri methetmiş, hayran olduğunu belirtmiş. "Çok güzel ahlâklı, çok temiz insanlardı." diye söylemiş. Bozuldu şimdi...

Bizim bir tanıdığımız babasından anlatıyor: Eskiden birisi gelirdi dükkâna, bütün dükkânı alsa götürse, senet sepet olmadan malı verirdik. Adam da borcunu bilirdi, zamanı gelince gelir öderdi. Şimdi senet yapıyorsun, ona rağmen adam malı alıyor, kaçıp gidiyor, parasını ödemiyor. Yâni ahlâk bozuk olunca, tedbir

tutmuyor. Çareler, kanunlar, kurallar, cezalar insanı iyi insan yapmıyor. Din eğitimi çok önemli...

Bu Avrupa'da, Amerika'da, Avustralya'da, ben kilisenin eğitime çok büyük ve kuvvetli bir şekilde hakim olduğunu gördüm. Her yerde onların mektepleri var, inanmış insanlar eğitim yapıyor. Yâni rahibeler, papazlar eğitim yapıyor ve çocukları kendi değerlerine göre yetiştiriyorlar. Bizim de kabul edeceğimiz değerler olmayabilir ama, kendi değerlerini çocuklarına kazandırıyorlar. İşte iş ahlâkı diyorlar, söz diyorlar, geçim diyorlar, şunu diyorlar, bunu diyorlar; gene de tam tutturamıyorlar ama, bizden iyiler.

Meselâ Avustralya'da bakıyorum ben, çok çok daha rahat, çok çok daha düzenli bir toplum teşkil etmişler.

Tabii bizim dediğimizi yapsalar, yâni İslâm'ın ahlâkını getirseler, öteki ahlâksızlıklar da olmasa, daha da iyi olacak. Ama hiç olmazsa eski bir dinin mensubu oldukları için, ehl-i kitap oldukları için, yaptıkları şeyler yine o ahlâklı insanların, fedâkâr insanların, idealist insanların, ülkücü insanların güzel çalışmalarıyla olduğu için, az çok bir güzellik görülüyor.

Ama bizde bir şey bilmeyenler, cahiller her şeyi yıktığı için, topluma en faydalı, en önemli, toplumu besleyen, ruhunu terbiye eden temel müesseseleri yıktıkları için toplum bozuldu. Kendileri bozuldular, kendilerinin bozulduklarının farkında değiller. İyi bir şey yapıyoruz derken, halka, topluma, devlete faydalı şeyler yapıyoruz derken, en kötü şeyleri yapıyorlar. Bu ülkü için ölürüz, kalırız, asarız, keseriz derken, çok yanlış bir şeye baş koymuş oluyorlar, gönül vermiş oluyorlar. Çok ters bir istikamete gidiyorlar.

Tabii, Allah ıslah etsin... Islah olmazsa ne olacak?.. İyilerin harekete geçmesi lâzım! İyilerin ağırlıklarını koyması lâzım! İyilerin söylemesi lâzım! İyilerin yönetimde kendilerini hissettirmesi lâzım, dayatması lâzım! "Bu haksızlık olmaz, bu adaletsizlik olmaz, bu ahlâksızlık olmaz!" diye elbirliği ile çalışması lâzım!

İyilerin birlik ve beraberliği, iyilerin gayreti ile kötülük azalabilir, toplum düzelebilir. Allah iyilere gayret kuvvet versin... Kötülükleri temizlemeyi nasib etsin...

b. Haramın Helâl Sayılması

İkinci hadis-i şerif de yine *bi'se* ile başlıyor, yine bu konunun etrafında dönüyor sözler. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:[52]

بِئْسَ الْقَوْمُ قَوْمٌ يَسْتَحِلُّونَ الْمُحَرَّمَاتِ بِالشُّبُهَاتِ ، وَبِئْسَ الْقَوْمُ قَوْمٌ لاَ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَلاَ يَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ (ابو الشيخ عن ابن مسعود)

RE. 242/11 (*Bi'se'l-kavmü kavmün yestahillûne'l-muharramâti [bi'ş-şübühât], ve bi'se'l-kavmü kavmün lâ ye'mürûne bi'l-ma'rûf, ve lâ yenhevne ani'l-münker.*)

"Ne kötü kavimdir, ne kötü insan topluluğudur, ne kötü topluluktur o topluluk ki, Allah'ın haram kıldığı şeyleri helâl sayıp, aldırmayıp işliyorlar. Ne kötü topluluktur o... Ve ne kötü topluluktur o topluluk ki, emr-i ma'ruf yapmıyorlar, nehy-i münker yapmıyorlar."

Yâni, şu iyi şeyleri yapın, yapın demiyorlar; gördükleri kötü şeyleri de yapmayın, yapmayın diye engellemeye girmiyorlar. Öyle uyuşuk, gevşek duruyorlar. Bir de Allah haram kılmış, onlar harama aldırmıyorlar, haramı helâl sayıyorlar, helâlmiş gibi haramı icra ediyorlar, harama dalıyorlar. (*Yestahillûne'l-muharramât*) Haram kılınmış şeylere aldırmadan dalıyorlar, yapıyorlar, yiyorlar, içiyorlar...

Demek ki Peygamber Efendimiz'in ne kötü kavimdir demesi, bize Peygamber Efendimiz'in öyle insanları sevmediğini, Allah'ın öyle insanları sevmediğini gösteriyor. Tabii Allah'ın sevmediği insanlar da belâya, cezaya uğrarlar.

---

[52] *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.162, no:5584; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.77, no:10288. İlk cümlesi: İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.1109; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.VI, s.619, no:9155; Velid ibn-i Kàsım RA'dan.

Onun için, biz ne yapacağız?.. Allah'ın haram kıldıklarını bileceğiz, onları listeleyeceğiz, odamızın duvarında duracak, çoluk çocuğumuza ezberleteceğiz; haramları yapmayacağız. Yalan söylemek haram... Arkadaşın arkadaşa üç günden fazla dargın durması haram mı; haram... Bunları da yazacağız. Sadece öyle içki haram, faiz haram, kumar haram dersen, onları klasik buluyorlar artık, onları söylediğin zaman aldırmıyor.

"Bak, dargın durmak da haram, sen kaç yıldır dargın geziyorsun!.. Bak, gıybet etmek de haram! Sen ölü eti yer gibi arkadaşını boyna gıybet edip duruyorsun, yalan yanlış konuşuyorsun! İftira haram..." vs. Bunları da söylemek gerekiyor.

Emr-i ma'ruf ve nehy-i münker çok önemli bir faaliyet... Yâni iyi olan şeyi emretmek, kötü şeyi yaptırtmamak; fiilen yaptırtmamak, sözle yaptırtmamak... Bunlar çok önemli. Bu canlı toplum alâmeti... Yâni bir toplum canlıysa, hayat doluysa, aşk, şevk doluysa, onun içindeki insanlar emr-i ma'ruf nehy-i münker yapar. Çünkü, her yerde kötülük gelişebilir. Buğday tarlasının içinde dikenler bitebilir, onları ayıklamak lâzım! İnsan vücudunun

içine mikrop girebilir, onları öldürmek lâzım! Yâni kötülüklerin ayıklanması, nehy-i münker çok önemli...

Emr-i ma'ruf, iyiliklerin de yapılması kâr için, kazanç için çok gerekli... Çünkü, öyle toplumlar gelişir, yükselir, zenginleşir, ilerler. Tabii sonunda o insanlar Allah'ın sevgili kulları olurlar.

Bunun misali tarihte çok görülmüştür. Ahlâklı toplumlar, güzel ahlâka sarılmış toplumlar yükseliyor; ahlâkı çökmüş, tefessüh etmiş, dejenere olmuş, bozulmuş toplumlar da çöküyor. Neden?.. Asker savaşmıyor, düşmanın karşısında yeniliyor. İdareci iyi idare etmiyor, idare bozuluyor. Halk kötü davranıyor. Mutluluk yok, düzen yok, çalışma yok, gayret yok; toplum çöküyor. Başkaları geliyor, istilâ ediyor, oralara hakim oluyor. Allah saklasın...

Demek ki emr-i ma'ruf yapacağız, nehy-i münker yapacağız. Canlı, faal, aktif müslüman olacağız. Allah'ın haram kıldığı şeyleri öğreneceğiz, muharramâttan sakınacağız, aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!..

c. Güzel Amellere Koşturun!

Üçüncü hadis-i şerif ile sohbetimi bitireceğim. Ama bunları güzelce aklınızda tutun, kaydınıza alın, çoluk çocuğunuza öğretin!

Efendimiz SAS buyuruyor ki:[53]

بَادِرُوا بِالأَعْمَالِ سَبْعاً : مَا تَنْتَظِرُونَ إِلاَّ فَقْراً مُنْسِياً ، أَوْغِنًى مُطْغِيًا ،
أَوْ مَرَضاً مُفْسِداً ، أَوْ هَرَماً مُفَنِّداً ، أَوْ مَوْتاً مُجْهِزاً ، أَوِ الدَّجَّالَ فَإِنَّهُ

[53] Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.552, no:2306; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.357, no:10572; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Kasru'l-Emel*, c.I, s.12, no:109; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.442, no:1919; Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.230, no:1822; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.356, no:7906; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.3, no:7; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1357, no:43564; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.83, no:10306.

شَرٌّ مُنْتَظَرٍ ، أَوِ السَّاعَةَ ، وَ السَّاعَةُ أَدْهَى وَأَمَرُّ (ت. ك. هب. و ابن

المبارك عن أبي هريرة)

RE. 243/1 (*Bâdirû bi'l-a'mâli seb'an mâ tentazırûne illâ fakran münsiyyen, ev gınen mutgıyen, ev maradan müfsiden, ev heremen müfniden, ev mevten müchizen, evi'd-deccâlü feinnehû şerrun müntazarun, evi's-sâatü ve's-sâatü edhâ ve emer.*)

Ebû Hüreyre RA'dan rivayet edilmiş Alimlerin sahih olduğunu bildirdiği bir hadis-i şerif. Çok sevgili büyüğümüz Abdullah ibn-i Mübarek ve Tirmizî kaydetmiş.

(*Bâdirû bi'l-a'mâl*) diye başlıyor. "Müsabaka edercesine koşuşunuz! Güzel işleri yapmağa, sâlih amelleri işlemeğe, hayırlı işleri yapmağa, hayrât ü hasenâta koşunuz! Güzel ameller işlemeye, a'mâ'l-i sàliha işlemeye koşturunuz!" Yâni güzel şeyleri yapmağa teşvik var, acele acele yapın diye tahrik var. (*Seb'an*) "Şu sayılacak yedi tane şey gelmeden evvel. Onlar geldi mi yapamazsınız veya iş işten geçmiş olur. İşte bu yedi şeyi iyi hatırınızda tutun:"

1. (*Mâ tentazırûne illâ fakran münsiyyen*) "Siz unutulan bir fakirlikten başka bir şeyin mi gelmesini bekliyorsunuz? O gelmez mi, gelivermez mi?.." mânâsına.

Mensiyyen; insan unutur, aldırmaz, tahmin etmez, zenginken kendisine geleceğini düşünmez. Ama bakarsın birden fakirlik geliverir. Allah saklasın... Zenginken, çeşitli dükkânları, daireleri varken, arabaları varken, toplumdaki bir sarsıntı, veyahut kişisel bir şey, yangın, kaza vs. derken, bir de bakarsınız ki fakirlik geliverir.

Mensiyen; yâni unutulmuş, hatıra gelmeyen, umulmayan bir fakirlik... Veyahut ism-i fâil sîgasıyla, *münsiyen* de olabilir. Râviler bunu da rivayet etmişler. Yâni fakirlik bir geldi mi, insana ne yapacağını unutturur, şaşırttırır. Fakirlik geldi mi hayırları unutturur, vazifelerini unutturur, çok kötü durumlara düşer. Hattâ fakirliği dolayısıyla ahlâktan sapar, hırsızlık yapar vs.

Onun için, o fakirlik gelmeden evvel hayırlı amellere çalışmak lâzım! Sonra başını kaşıyacak zamanı olmaz da, hayırlı amelleri, ibadeti, tâati yapamaz.

2. (*Ev gınen mutgıyen*) "Yahut, azdırıcı bir zenginlik gelmeden evvel." Bu da bir tehlike, umulmadık bir fakirlik de tehlike... Azdırıcı bir zenginlik geliverir, artık hayır hasenat yapamaz insan. O zenginliğin gururuyla, şımarıklığıyla haramlara, günahlara sapar, mahvolur. O gelmeden evvel güzel amelleri işlemek lâzım! O da bir tehlike diyor Peygamber Efendimiz.

3. (*Ev maradan müfsiden*) "Yâhut, insanın gücünü, kuvvetini tüketen, insanı ifsad eden, karma karış eden, vücudunun imkânlarını tüketen hastalık gelmeden evvel."

Evet, sıhhatliyken insan güzel ibadet ediyor ama, hastalık geliverirse yatağa esir oluyor. Herkes onun hizmetine koşuyor, herkese yük oluyor. Başkasına hizmet eden faydalı bir insanken, yapamaz duruma geliyor. Onun için, hastalık gelmeden evvel hayırlı işleri yapmalı!..

4. (*Ev heremen müfniden*) "Yahut da ihtiyarlık, bunaklık geliverir." Adam iyiydi, hoştu, tatlı bir kimseydi, gayretliydi ama ihtiyarlayıverdi, bunayıverdi. Tamam, artık bitti. Hayır yapamaz, aksine abuk sabuk işler yapar, abuk sabuk sözler söyler. İşte ondan önce ömrünün kıymetini bilip, gençliğinin kıymetini bilip, ihtiyarlıktan önce hayırlı işleri yapması lâzımdı. O da bir tehlike...

5. (*Ev mevten müchizen*) "Veyahut da seri olarak, birden gelen, füc'eten gelen ölüm. *Müchiz*, *füc'eten* mânâsına diye şerhte yazıyor. Birden bire geliverir ölüm, hiç tahmin etmezsin.

Nasıl olur?.. Burada kaydetmiş, meselâ (*kekatil*) demiş; yâni birisi çeker tabancayı, öldürür. Hadi, gitti işte adam. (*Ev hedmin*) Veya duvar yıkılır, zelzele olur vs.

Yâni, yaşlı değildi, sıhhatliydi, neşeliydi ama, etrafındaki çevresinden de ölüm geliyor insana... Her zaman hastalıktan dolayı olmuyor ki... Tam sıhhatli iken, çakı gibiyken, selvi boyluyken birden bir zelzele oluyor, ölüp gidiyor Allah saklasın... Gelebilir, kader, mukadderat. Mü'min olarak ölürse, şehid olur. O gelmeden evvel sàlih amellere devam etmeli!..

6. (*Evi'd-deccâl*) "Deccal çıkmadan evvel sàlih amellere girişmeli!.." Deccal çıktı mı, o zaman iş zorlaşıyor.

Deccal ne demek?.. Aldatıcı, insanları çok aldatıcı demek... Hakkı bâtıl gibi gösterecek, bâtılı hak gibi gösterecek, şerri hayır gibi gösterecek, kötüyü iyi gibi gösterecek, haramı günahı tatlı gösterecek... Bütün değer hükümlerini değiştirecek. Allah'ı inkâr ettirecek, kendisine taptıracak, insanları kendisine bağlayacak. Korkunç bir afet...

O geldiği zaman insanların çoğu şaşıracak. Mü'min-i kâmiller onun Deccal olduğunu anlayacak, alnında "Kâfirdir!" yazıldığını görecek, kurtulacak, Deccal'in fitnesine tutulmayacak ama kimisi de tutulabilir. O da bir tehlike... O gelmeden insanın sahil ameller işlemesi lâzım!..

Bazıları diyorlar ki, Deccal bir insan değil bir olay, toplumdaki bir kötü gelişmedir. İman gidiyor, yerine küfür makbul oluyor. Ahlâk gidiyor, yerine rezalet, kepazelik makbul oluyor, icra olunuyor. Değer hükümleri değişiyor; dürüst insanlar aptal sayılıyor, hırsızlık yapanlar açıkgöz sayılıyor. İman yok, edep yok,

ahlâk yok... Deccal bu durumdur diyorlar. Bazıları da başka yorumlarla anlatıyor.

Deccal'ın fitnesi en büyük fitnedir. Ona karşı müslümanların uyanık olması lâzım! (*Feinnehû şerrun müntazarun*) "Çünkü Deccal beklenilenlerin en şerlisidir. İlerde olup da geleceği beklenilen şeylerin en kötüsüdür." diyor Peygamber Efendimiz.

Tabii ilerde şu gelecek, bu gelecek filân diye haberler olur, ümitler olur, kayıtlar olur, ihbar olur, bilgi olur; insan onu bekler. Ama beklenenlerin en şerlisi, en kötüsü Deccal'dır.

Deccal'i de bildirmiş. "Ahir zamanda Deccal çıkacak, toplum şöyle olacak, böyle olacak..." diye Deccal'in çıkışını bekliyor müslümanlar. Bazıları da çıktı diyor. "İşte o beklenilenlerin en kötüsüdür." diye Deccal'in arkasından bu izahatı vermiş Efendimiz. Bizim de onun en kötü olduğunu bilip, ona karşı uyanık olmamız lâzım! Deccal'i tanıtmamız lâzım, Deccal'e karşı müteyakkız olmamız lâzım! Deccal'in aldatmalarına karşı dinimize sımsıkı sarılmamız lâzım!..

7. (*Evi's-sâah*) "Yedinci tehlike de kıyametin kopmasıdır. (*Ve's-sâatü edhâ ve emer.*) Bu kıyamet çok müthiştir ve çok acıdır. Çok acı bir olaydır, dayanılmaz bir olaydır."

O da çok korkunç bir hadise... Topluca alemin mahvolmasıdır. O zaman, bu işler olmadan önce Cenâb-ı Hakk'a güzel kulluk etmeğe yönelelim!

Bunların kimisi olmuştur, kimisi olacaktır. Bu sayılanların bir kısmı kişisel olarak bazılarının başına gelmiştir. Fakirlik gelmiştir veya azdırıcı zenginlik gelmiştir, veyahut hastalık gelmiştir. İhtiyarlık gelmiştir, ölüm gelmiştir. Bize de gelebilir. Gelmeden önce gözümüzü açmalıyız. Su sıhhatli, afiyetli, aklımız başımızda olduğu zamanda, hadis-i şerifi dinlediğimiz şu andaki imkânlarımızla, günümüzü Allah'ın rızasına uygun geçirmeğe çalışmalıyız. Sevaplı hareket etmeğe gayret etmeliyiz. Müteyakkız olmalıyız, dikkatli olmalıyız.

Dünya hayatı imtihandır. Bu imtihan bitiverir, zil çalıverir, kaleminizi kaldırın denilir. Sorular cevaplandırılmadan öyle boş geçirilmişse zaman, sonuç fena olur.

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemize, hakkı hak olarak görüp ona uymayı nasib etsin... Bâtılı bâtıl olarak görüp ondan korunmayı nasib etsin... İyi müslüman olmayı, iyi toplum olmayı bize nasib etsin...

Peygamber Efendimiz'in *bi'se'l-kavmü* diye söylediği o tembel, kötülükleri, günahları engellemeyen ve adaletle hükmetmeyen; emr-i ma'ruf nehy-i münker yapmayan, haramlara, Allah'ın yasak kıldığı şeylere aldırmadan onları icra eden kötü toplumlardan eylemesin... O huyların toplumumuzda belirmesine, gelişmesine fırsat vermeyelim, toplumumuzu ıslah edelim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri toplumumuzu dünyanın en temiz, en ahlâklı, ahlâkî bakımdan onlara önderlik eden, her yönden onları hayra sevk eden hayırlı bir toplum eylesin... Ki, müslümanlar öyledir aslında.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi insanlığa ve Ümmet-i Muhammed'e en güzel tarzda hizmetler edenlerden eylesin, o şerefi bahşeylesin... Ömrümüzü rızasına uygun geçirip huzuruna sevdiği razı olduğu kullar olarak varalım. Rabbimiz bizi cennetiyle cemâliyle müşerref eylesin...

Tüm ümmet-i Muhammed'in de saadetini, selâmetini dünyada göstersin... Onun oluşmasında bize de nasibler, hizmetler ihsan eylesin...

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..*

17. 09. 1999 - ALMANYA

11. PEYGAMBER EFENDİMİZ'DEN ÎKAZLAR

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Ak-Televizyon izleyicileri ve Ak-Radyo dinleyenleri!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun... Cenâb-ı hak cumanızı mübarek etsin... Bu güzel günün feyzinden, bereketinden, nimetlerinden; Cenâb-ı Hakk'ın rahmetinden istifade edenlerden eylesin... İki cihanda aziz ve bahtiyar olun...

a. Günahı Küçük Görmekten Sakının!

Peygamber SAS Efendimiz, Ahmed ibn-i Hanbel ve diğer kaynakların, Sehl ibn-i Sa'd RA'dan rivayet ettiğine göre buyurmuş ki:[54]

إِيَّاكُمْ وَ مُحَقَّرَاتِ الذُّنُوبِ، فَإِنَّمَا مَثَلُ مُحَقَّرَاتِ الذُّنُوبِ كَمَثَلِ قَوْمٍ نَزَلُوا بَطْنَ وَادٍ فَجَاءَ ذَابِعُودٍ وَجَاءَ ذَا بِعُودٍ حَتَّى حَمَلُوا مَا أَنْضَجُوا بِهِ خُبْزَهُمْ، وَإِنَّ مُحَقَّرَاتِ الذُّنُوبِ مَتَى يُؤْخَذْ بِهَا صَاحِبُهَا تُهْلِكْهُ

---

[54] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.331, no:22860; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.165, no:5872; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.219, no:7323; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.II, s.129, no:904; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.456, no:7267; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.380, no:1527; Ramhürmüzî, *Emsâlü'l-Hadîs*, c.I, s.105, no:67; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.314; Sehl ibn-i Sa'd RA'dan.

Lafız farkıyla: Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.402, no:3818; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.212, no:10500; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.XI, s.184, no:20278; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.369, no:10203; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.309, no:17462; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.359, no:9813.

(حم. طب. والروياني ، ض. عن سهل بن سعد)

RE. 173/9 (*İyyâküm ve muhakkarâti'z-zünûb*, *feinnemâ meselü muhakkarâti'z-zünûbi, kemeseli kavmin nezelû batne vâdin, fecâe zâbiùdin,ve câe zâbiùd, hattâ hamelû mâ endacû bihî hubzehüm, ve inne muhakkarâti'z-zünûbi metâ yü'hazü bihâ sàhibühâ tühlikühû.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Efendimiz SAS bu hadis-i şerifinde bizi küçük günahları önemsememe durumuna düşmekten men ediyor. Yâni, "Canım ne olacak, az bir günah, küçük bir günah, önemsiz bir günah..." diye, böyle günahların küçük görünenlerini aldırmayıp işlemekten men ediyor bizi. "Sakın ha öyle yapmayın, günah küçük de olsa sakının, çekinin!" demiş oluyor Peygamber Efendimiz bu sözleriyle.

Şimdi hadis-i şerifin anlamını biraz açıklayalım:

İyyâküm sözü bir tabirdir Arapça'da. "Size ihtar ederim ki böyle yapmayın!" mânâsına kullanılıyor. Küm erkekler için muhatap zamiri oluyor, bitişik bir zamir oluyor. *İyyâke*; sana demek, Fâtiha Sûresi'nden biliyorsunuz. *İyyâküm* de, size demek. Yâni, "Size benden nasihat olsun ki, sakın bunu yapmayın!" mânâsına geliyor. Kısaca, "Sakın ha, yapmayın ha!" anlamı taşıyor.

(*İyyâküm ve muhakkarâti'z-zünûb*) "Günahların hor, hakir, önemsiz, küçük görünenlerinden aman sakının!"

Muhakkar; tahkir edilmiş, önemsiz görülmüş, azıcık görülmüş, mühim değil gibi sanılmış demek. *Muhakkarât*, çoğulu. *Muhakkarâti'z-zünûb*; günahların az, önemsiz görünmüşleri. "Günahların az ve mühim değil gibi görünenlerinden aman sakının!"

Sonra bunu, hepimizin gözünün önüne bir manzara sererek, hatırımızda kalacak şekilde hatırlatıyor:

(*Kemeseli kavmin nezelû batne vâdin*) "Bu hor görülen, önemsenmeyen, aldırılmayan, küçük gibi sanılan günahlar neye benzer?.. Birtakım insanlar, bir vadinin şöyle ortasındaki düzlüğüne gelmişler, konmuşlar. Yolcular, bir yerden bir yere gidiyorlar; vadinin düzlüğüne gelmişler, konaklamışlar.

(*Fecâe zâ biùd*) “Şu adam bir dal getiriyor.” *Zâ*, işaret zamiri olarak kullanılıyor burada. *Câe* geldi demek ama, *be* harf-i cerri ile müteaddî oluyor. (*Ve câe zâbiùd*) “Şu da bir başka dal getiriyor.” Herkes bir parça dal getiriyor demek yâni. (*Hattâ hamelû mâ endacû bihî hubzehüm*) “Nihayet, ekmeklerini pişirecek miktarda malzemeyi taşıyorlar.”

Bir tanesi bir dal getiriyor, azıcık ama, ötekisi de getiriyor, ötekisi de getiriyor... Hepsi birikince kocaman bir ateş oluyor. Yakıyorlar, ondan sonra ekmeklerini pişiriyorlar, yiyorlar.

Şimdi küçücük dallar bir araya toplandığı zaman, çok büyük bir ateş oluyor, gürül gürül, harıl harıl yanan bir ateş oluyor. İşte günahların önemsenmeyenleri de böyledir. Sahibine çok büyük bir ceza getirebilir. Bu küçük günahları önemsemeyen insanın küçük günahları birikir birikir; sonra kendisini yakıp mahveden korkunç bir ateş ve büyük bir ceza olabilir.

(*Ve inne muhakkarâti'z-zünûbi metâ yü'hazü bihâ sàhibühâ*) “Sahibi bu önemsenmeyen günahlardan dolayı, ‘Gel bakalım, sen bunları niye işledin?’ diye sorguya suale çekilirse; (*tühlikühû*) o günahları önemsemeyip işleyen kimseyi helâk eder.”

O halde, kendimize çeki düzen vermeliyiz. Hani “*Damlaya damlaya göl olur.*” diye tasarruf yaptığımız gibi; “Bu küçük günahlar da birike birike büyük bir ateş olur.” deyip, küçük günahlardan da sakınacağız. Günahların hiç birisini küçük görmeyeceğiz, önemsiz görmeyeceğiz. Aldırmazlık yapmayacağız, omuz silkmeyeceğiz, titiz müslüman olacağız. Hiç bir hata, günah işlememeğe gayret edeceğiz.

İbn-i Haceri'l-Askalânî'nin *Münebbihat*'ında okumuştum:

“—Günahların küçüklüğüne bakmayın, kime karşı işlendiğini düşünün o hatanın!” diyordu.

Kime karşı işleniyor günah?.. Cenâb-ı Hakk'ın emri çiğneniyor, haramı işleniyor. Kime işleniyor bu cürüm?.. Allah'a karşı... Binaen aleyh, çok büyük bir terbiyesizlik, çok kötü bir şey... O halde herkes ayağını denk almalı, küçük günahlardan bile kaçınmalı!..

Tabii, biz küçük günahlardan, büyük günahlardan, hepsinden kaçınmağa çalışırız da, yine de bunu tam beceremeyiz, bir sürü hatamız, kusurumuz olur. Ama niyet olarak hepsine dikkat edip, günahların hepsinden kaçınmaya çalışırsak, bu niyetimize göre epeyce bir korunma da sağlamış oluruz. Böyle sakınma duygusuna sahib olduğu zaman bir insan, Allah-u Teàlâ Hazretleri onun niyetine, çalışmasına, gayretine bakıp, öteki başaramadığı, hata ettiği, dayanamadığı şeyleri de bağışlar.

Kur'an-ı Kerim'de de:

إِنْ تَجْتَنِبُوا كَبَائِرَ مَا تُنْهَوْنَ عَنْهُ نُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ (النساء:٣١)

(*İn tectenibû kebâira mâ tünhevne anhü nükeffira anküm seyyiâtiküm*) "Yasaklanmış olan günahların büyüklerinden sakınırsanız; yâni samimiyetinizi isbat ederseniz, Cenâb-ı Hak artık ötekileri bağışlar." (Nisâ, 4/31) buyruluyor.

Ötekileri de bağışlar derken, küçükleri de işlememeğe yine dikkat edeceğiz. "Canım bu çok önemli değil!" diye aldırmadan günah işlemek çok yanlış bir davranıştır, tutumdur, çok kötü bir zihniyettir. Zâten böyle gevşek davranan bir insan, "Bunun önemi yok, yapıvereyim!" diye düşünen bir insan, sonunda bu gevşekliğinin cezası olarak, veya yavaş yavaş onu batağa çekmesi dolayısıyla, büyük günahları da işler. Ondan sonra cezasını, belâsını bulur, çok pişman ve perişan olur.

Onun için, aziz ve muhterem kardeşlerim! Günahların küçüklerine dahi, önemsenmeyenlerine dahi dikkat edin ki yapmayın, onlara dahi bulaşmayın, onlara dahi yanaşmayın!

b. Mazlumun Bedduasından Sakının!

İkinci hadis-i şerif... Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[55]

---

[55] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.153, no:12571; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.97, no:960; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.381, no:1532; Taberânî, *Dua*, c.I, s.393, no:1321; Dûlâbî, *el-Künâ ve'l-Esmâ,* c.V, s.128, no:1124; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Lafız farkıyla: Buhàrî, *Sahîh*, c.II, s.864, *Mezàlim* 51/10, no:2316; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.50, *İman* 1/7, no:19; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.368, no:2014; Neseî,

إيا كمْ ودَعْوَةَ المَظْلُومِ ، وإنْ كَانَتْ مِنْ كَافِرٍ ؛ فإنهُ لَيْسَ لَهَا حِجَابٌ

دُونَ الله عَزَّ وجَلَّ (سمويه ، والحا كم عن أنس)

RE. 173/8 (*İyyâküm ve da'vete'l-mazlûm, ve in kânet min kâfirin, feinnehû leyse lehâ hicâbün dûna'llàhi azze ve celle*)

Enes ibn-i Mâlik RA, Peygamber Efendimiz'e yıllarca hizmet etmiş mübârek sahabi rivayet etmiş. Hàkim ve daha başka kaynaklar yazmışlar. Peygamber Efendimiz yine yasaklıyor:

"Aman, sakın ha, aman yapmayın, dikkat edin! Nereden?.. (*Ve da'vete'l-mazlûm*) Mazlumun bedduasından sakının!"

Sünen, c.V, s.55, no:2522; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.568, no:1783; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.233, no:2071; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.185, no:3292; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.901, no:7616; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.38, no:75; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.356, no:9804.

Da'vet, burada dua demek. Tabii dua da hayır dua değil, senin tarafından zulme uğratılmış, senin zulmettiğin kimsenin duası, yâni mazlumun bedduası... "Allah seni kahretsin! Ettiğini bul, benden beter ol!" filân derler. İnsanlar böyle zulme uğrayınca, Cenâb-ı Hakk'a ilticâ ederler ve aleyhte dualar ederler.

Onun için, "Mazlumun bedduasından sakınınız!" diyor Peygamber Efendimiz. Çünkü, (*ve in kânet min kâfirin*) eğer zulme uğrayan müslüman değil kâfir bile olsa, zimmî bile olsa, nihayet bir Allah'ın kuludur ya; (*feinnehû leyse lehâ hicâbün dûna'llàhi azze ve celle*) çok aziz ve pek celîl olan Cenâb-ı Hak ile o duanın arasında hiç bir mânî, perde, engel yoktur; yâni doğrudan kabul olur. Mazlum olan kimsenin duası hemen kabul olur; zalim onun cezasını, belâsını bulur.

Kâfir bile olsa zulmetmeyecek, adaletli davranacak. Allah rahmet eylesin ecdadımızdan, cihada gittikleri zaman geçtikleri yerlerde, bağlardan üzüm almışlarsa, —tarih kitapları yazıyor bunu— bir salkım üzüm aldıysa, oraya parasını bağlamış; "Ben buradan bir salkım üzüm aldım, seni de göremiyorum, işte buradan parasını al!" diye.

Yâni, adaletle hareket etmişler, kimsenin hakkını yememişler, kimseye zulüm yapmamışlar. Çünkü yaptıkları Allah rızası için mücadele... Yâni,

لِتَكُونَ كَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا

(*Li-tekûne kelimetu'llàhi hiye'l-ulyâ*) "*Lâ ilâhe illa'llàh* sözü yayılsın, İnsanlar doğru inanca girsin!" diye yaptıkları bir çalışma. Yoksa kuru bir cihangirlik dâvâsı, bir dünya malı hırsı, yağmalama duygusu değil. "Allah'ın dini gàlip gelsin, Allah'ı dini yayılsın!" diye cihad etmişler.

Hadis-i şerifte:[56]

---

[56] Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.58, no:123; Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1512, no:1904; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.18, no:2517; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.179, no:1646; Neseî, *Sünen*, c.VI, s.23, no:3136; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.931, no:2783; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.392, no:19511; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.493, no:4636; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.66, no:486; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.188, no:7253;

مَنْ قَاتَلَ لِتَكُونَ كَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا ، فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

(خ. م. ت. ن. ه. حم. حب. عن أبي موسى)

(*Men kàtele li-tekûne kelimetu'llàhi hiye'l-ulyâ, fehüve fî sebîli'llâh*) "Kim Allah'ın kelimesi yüce olsun, *Lâ ilâhe illa'llàh* sözü yayılsın, İnsanlar doğru inanca girsin diye savaşırsa, o Allah yolundadır." buyruluyor.

Hattâ padişahlardan I. Murad-ı Hüdâvendigâr Gàzi'nin —Allah şefaatine erdirsin cümlemizi— duasını biliyorsunuz.

"—Yâ Rabbi, bu diyarlarda düşman ordusu çok büyük bir ordu olarak karşıma çıktı. Şimdi ben buna yenilirsem, bir daha buralarda sana *Lâ ilâhe illa'llàh* diye güzel ibadet edilmez, senin adın anılmaz. Ben bu düşmanları yeneyim, ama canım feda olsun, şehid olayım!" demiş.

Duasını Allah kabul etmiş, Kosova'da şehid olmuş. Sonuçta görüyoruz ki, hem Kosova'da zafer kazanılıyor, hem de Murad-ı Hüdâvendigâr orada şehid oluyor. Eğer bir insan mal için yapsaydı, cihangirlik için, eğer menfaat için olsaydı, çaresine bakardı, canını kurtarmağa bakardı. Çoğu öyle yapıyor. Ama onlar canım fedâ demişler. Allah rızası için hareket etmişler. Affetmişler.

Sonra, idarelerine aldıkları ülkelerin, yedi asır kiliselerine dokunmamışlar, insanlara dokunmamışlar, adaletle idare etmişler, sevgilerini kazanmışlar. Baskı yapmamışlar, dinlerini değiştirmeleri için tazyikte bulunmamışlar. Yedi asır onlar millî

Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.V, s.268, no:9567; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.167, no:18325; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.16, no:4344; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.V, s.98; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.195, no:553; İbn-i Ebî Âsım, *Cihad*, c.II, s.588, no:242; Dâra Kutnî, *İlel*, c.VII, s.227, no:1311; Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.486, no:7429; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.456, no:3010; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.289; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.71, no:121; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.472, no:10493; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1557, no:2560; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.110, no:23091; RE. 432/4.

benliklerini korumuş, bizimkiler müsaade ettiği için... Ama onlar şöyle bir yarım asır, müslümanların komşu olarak yanlarında kalmasına müsaade etmediler, hunharca saldırdılar.

Şimdi Kosova'dan gelen bir arkadaş anlatıyor burada, yeni duydum. Öldürdüklerini toplu mezarlara gömseler, sonunda ortaya çıkıyor; işte şu kadar insan öldürülmüş filân diyorlar. Onun için termik santrallerde 250 bin kişi yakmışlar. Kosovalı kimselerin, oraya gitmiş kardeşlerimize verdikleri bilgi bu...

Tabii iz kalmıyor, her şey kül oluyor Ne yakıldığı da belli olmuyor. 250 bin kişi... Hani, "Hitler Yahudileri fırınlarda yaktı." diye yer yerinden oynuyordu; bunlar Hitler'den kat kat fazlasını yaptılar. Cümle cihan halkı bunu bilsin! Cezalarını da görmüş değiller, işte ortada hâlâ geziniyorlar.

Ecdadımız ne yapmış?.. Ülkeyi almış, başına yine onların razı olduğu bir yöneticiyi tayin etmiş. Mallarına, canlarına, ırzlarına, namuslarına, hiç bir şeylerine dokunmamış; dinlerine, inançlarına karışmamış. Ne kadar güzel, ne kadar büyük bir insanlık!..

Tabii bunların hepsini Allah biliyor. Kâfir bile olsa, Allah rızası için zulüm yapmamışlar. Burada da görüyoruz ki,

Peygamber SAS Efendimiz öyle buyurmuş. Onlar Peygamber Efendimiz'in yolundan gitmişler, tavsiyesini tutmuşlar. Kâfir bile olsa, insandır, onun bedduasını almayalım diye hareket etmişler.

Bizim kardeşlerden birisi, bir Ramazan'da Bulgaristan'da kalmış. Oradaki Bulgarlar, "Ah, Osmanlı idaresi ne kadar iyiydi!" diyorlarmış.

c. Acizlerin İşini Yapmamaktan Sakının!

Gelelim diğer bir hadis-i şerife. Bu da gözümüzün önünde bir manzara canlandıracak, hatırda kalabilecek bir hadis-i şerif. Ebû Hüreyre RA'dan, Ebû Nuaym *Hilyetü'l-Evliyâ*'sında rivayet etmiş. Uzun bir hadis-i şerif, okuyalım! Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:[57]

إِيَّاكُمْ وَالْإِقْرَادَ ، يَكُونُ أَحَدُكُمْ أَمِيرًا أَوْعَامِلاً ، فَتَأْتِي الْأَرْمَلَةُ وَ الْيَتِيمُ وَ الْمِسْكِينُ ، فَيُقَالُ: أُقْعُدْ حَتَّى يُنْظَرَ فِي حَاجَتِكَ ! فَيُتْرَكُونَ مُقْرَدِينَ لاَ تُقْضٰى لَهُمْ حَاجَةٌ وَلاَ يُؤْمَرُوا فَيَنْفَضُّوا. وَ يَأْتِي الرَّجُلُ الْغَنِيُّ الشَّرِيفُ ، فَيُقْعِدُهُ إِلٰى جَانِبِهِ ، ثُمَّ يَقُولُ: مَا حَاجَتُكَ ؟ فَيَقُولُ : حَاجَتِي كَذَا وَكَذَا. فَيَقُولُ: أُقْضُوا حَاجَتَهُ وَعَجِّلُوا ! (حل. عن أبي هريرة)

RE. 173/6 (*İyyâküm ve'l-ikrâd, yekûnü ehadüküm emîran ev àmilen, fete'ti'l-ermeletü ve'l-yetîmü ve'l-miskîn, feyukàlü: Ük'ud hattâ yünzara fî hàcetik! Feyütrekûne mukridîne lâ tukdà lehüm*

---

[57] Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.108; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.33, no:866; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.45, no:14705; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.334, no:9745.

hàcetün ve lâ yü'merû feyenfaddù. Ve ye'ti'r-racülü'l-ganiyyü'ş-şerîfü, feyuk'iduhû ilâ cânibihî, sümme yekùlü: Mâ hâcetük? Feyekùlü: Hàcetî kezâ ve kezâ. Feyekùlü: Ukdù hàcetehû ve accilû!) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Diyor ki Peygamber Efendimiz:

(*İyyâküm ve'l-ikrâd*) "Bazı insanları acizliğinden sessiz bir durumda bırakıp ezmekten, onlara haksızlık yapmaktan, işlerini görmemekten sakının!"

Sonra açıklıyor:

(*Yekûnü ehadüküm emîran ve àmilen*) "Sizden biriniz bir komutan olur, yahut bir devlet memuru olur, zekât toplayan, bir iş gören vergi memuru olur." Àmil, bu mânâlara kullanılıyor. Salâhiyetli bir kimse oldu. (*Fete'ti'l-ermeletü ve'l-yetîmü ve'l-miskîn*) "Tabii onun huzuruna, dairesine dul gelir, yetim gelir, fakir gelir."

Ermele; kocası olmayan kadın demek, yâni dul demek. *Yetim*, babası olmayan çocuk demek... *Miskin* de, fakir demek. Dul; kocası yok ki hakkını hukukunu savunsun. Yetim; babası yok ki, hakkını hukukunu istesin. Miskin; hatırı, itibarı yok ki sözü dinlensin... Böyle güçsüz kimseler bu komutanın, yahut vergi memurunun, yahut idarecinin, veya müdürün, veya başkanın yanına gelir.

(*Feyukàlü*) "Ona denilir ki: (*Ük'ud hattâ yünzara fî hàcetik!*) Otur şurada ihtiyacın ne ise baksınlar!' denilir. (*Feyütrakûne mukridîn*) Onlar orada sessiz bir şekilde, sesini çıkartmaz bir vaziyette terk olunurlar, yâni unutulurlar."

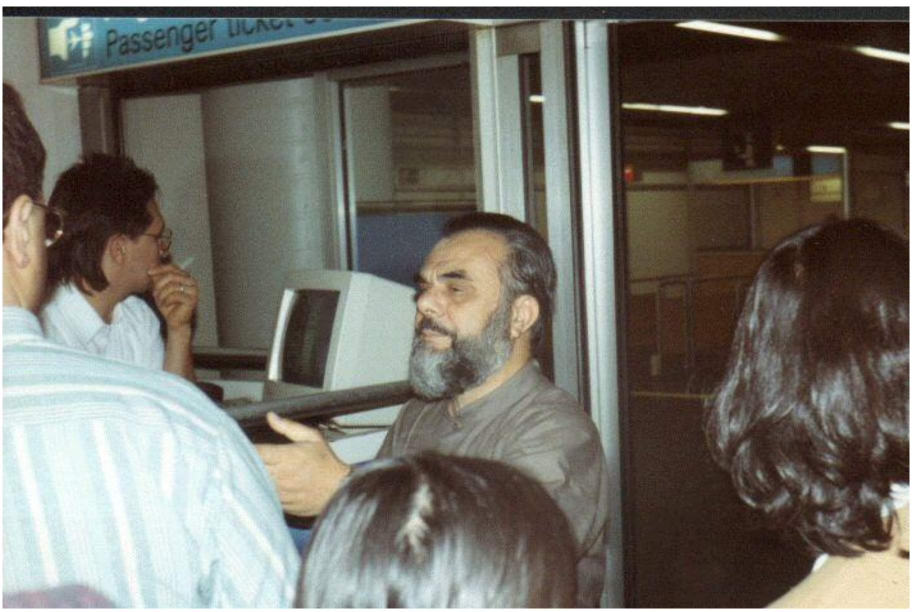
Akrada-yukridu-ikrad; bir kimsenin şaşkınlıktan, acizlikten sükût etmesi, konuşamaması, yâni hakkını savunamaması demek. Yâni hakkını savunamaz bir durumda orada kenarda terkolunurlar. (*Lâ tukdà lehüm hàcetün*) Onların bir ihtiyacı görülmez; çünkü seslerini çıkartamıyorlar. (*Ve lâ yü'merû feyenfaddù*) Emir de olunmaz ki, dağılıp gitsinler. İşleri görülmeden veya görülerek dağılıp gitsinler diye bir şey de denmez. Köşede unutulurlar."

(*Ve ye'tir-racülü'l-ganiyyü'ş-şerîf*) "Ama o esnada, zengin, şerefli, itibarlı bir başka adam gelir bu sefer aynı yere. (*Feyuk'iduhû ilâ cânibihî*) Bu emir, veya komutan, veya başkan,

veya vali, veya müdür, veya vergi memuru, amiri onu yanı başına oturtur. (*Sümme yekùlü: Mâ hâcetüke?*) Sonra ona sorar: 'İhtiyacınız nedir efendim?' der. (*Feyekùlü: Hàcetî kezâ ve kezâ.*) 'Benim işim şudur, şudur...' der o zengin adam da. (*Feyekùlü: Ukdù hàcetehû ve accilû!*) Onun için der ki adamlarına: 'Bunun işini derhal görün ve çabuk davranın!' der."

Bu nedir?.. Bir haksızlıktır. Ötekisi daha önce geldi, kenarda unutuldu. Ya dul, ya yetim, ya miskin... Kimse aldırmıyor, unutuldu gitti. O da, "Benim ihtiyacım var!" diye ses çıkartamıyor, belki korkuyor, çekiniyor. Ama hatırlı, itibarlı, şerefli, zengin bir insan gelince; "Aman efendim, buyurun efendim, oturun efendim, söyleyin efendim! Çay içer misiniz, kahve içer misiniz efendim?.." deniliyor. Dünyanın birçok yerinde maalesef böyle oluyor.

Bir güzel misâl söyleyeyim: Bizim ihvanımızdan birisi, bir yere genel müdür olmuştu. Ben de onu sevdiğim için ziyaretine gittim. Kalabalık, özel kalem odası dolu, yanı dolu... Benim geldiğimi bildirdi özel kalemdeki kişi; hemen beni içeri aldı, oturttu.

İçeride zaten birileri var, ben de koltukta oturuyorum. Dışarıda da bekleyenler var. Fakat güzel olan tarafı, içeridekilerin işleri hepsi dinlenip cevaplandırılmadan, dışarıda benden önce gelmiş olan, sıradakilerin hepsi girip de sözlerini bitirmeden, benim işime bakmadı genel müdür bey...

Ama çay ısmarladı, "Nasılsın, iyi misin?" dedi. Öbür taraftan işleri gördü gördü, ama işin sırasını gözetti. Adaleti hoşuma gitti, bayıldım. Adaletli olmak güzel bir şey... Kim olursa olsun, sıraya riayet ediyor. Zâten onun için, "Ne milletvekili takar, ne itibarlı insan takar, adalet ne ise, doğru olan şey ne ise onu yapar." diyorlardı. Öyle itibarlı insana yumuşak muamele, hızlı muamele; ötekisini geciktirme filân olmuyordu.

Kötü bir misâl de vereyim: Suud'dan dönüyordum. Gümrük işlemlerimiz yapılıyordu, ben sıradaydım. Pasaportumu verdim. Bakacaklar, damgalayacaklar, geçeceğim. O sırada bir başkası geldi arkadan. Önce ben vermiş olduğum halde, adam döndü ona, "Ooo, buyurun!" bilmem ne dedi, onun evrakını aldı, onun işini gördü, onu geçirdi; bizi ondan sonra geçirdi. Ben davacıyım!.. Neden?.. İşte Peygamber Efendimiz böyle yapmayın diye söylüyor. Herkesin sırası var. Sıra bir haktır, o da sırasını beklesin!

İnsanların birbirinden farkı yoktur. Hepsi kanunlar karşısında eşittir. Fazilet farkı vardır, mükemmellik farkı vardır. O da böyle sıraları çiğnettirmeyi, haksızlık yapmayı gerektirmez. İnsanların hepsine eşit muamele yapmak İslâmî, güzel bir şey ama, maalesef orada yapılmadı, dikkatimi çekti.

Çok oluyor bu. Türkiye'de de oluyor, Türkiye'de de kötü misaller var. İtibarlı insanların işi görülüyor, fukaranın işi ihmal ediliyor. Ziya Paşa'nın zamanından beri, onun şiirlerinde de tenkit edilen şeyler maalesef...

Bu da bir toplumu yıkar. Toplumda adalet olmayınca, düzen olmayınca, kanun olmayınca, hakkàniyet olmayınca, toplum yıkılır.

Bizim toplumumuzun şimdi, uzaktan baktığım zaman beni en çok üzen tarafları, ihalelerin akrabaya verilmesi, adalette gelen insanın hangi zümreden olduğuna bakılması; ilerici mi, gerici mi,

devrimci mi, sakallı mı, saçlı mı, arkadaş mı, ahbap mı, tanıdık mı; böyle şeylerin bazı yerlerde yürüyebilmesi...

Muhakkak ki, dürüst insanlar da var... Onun da güzel bir misâlini vereyim: Çok seneler önce, ben ehliyet almak için Ankara'da gittim, imtihana girdim. Ama imtihana girmeden önceki günlerde, imtihan alanında her akşam çalışmıştım, gayet iyi çalışmıştım. Fakat bana, "Kesinlikle bir girişte ehliyet alamazsın!" dediler.

Yazılıdan tam nota yakın yüksek bir not aldım, 90 veya 95'ti. Sözlüye girdim, imtihan oldu, bitti. Oradaki imtihan heyetindeki posbıyıklı bir polis vardı. O zaman bıyıklar kesilmiyordu.

Ona da karşıyım, niye bıyıklar tıraşlanıyor?.. Bıyık erkeğin süsü... Burada İsveç'te az önce gördük, deniz askerleri var, bazısı sakallı... Bakanlar, memurlar, amirler, yazarlar, profesörler hep sakallı... Böyle bir insanın, hele inancından dolayı saçına, sakalına, bıyığına karışılması çok yanlış!..

Bazıları için bıyık çok önemli! Alevî kardeşlerimizde, bıyık tıraşı bayağı zorlarına gidiyormuş. Bazıları üzülüyormuş, ağlıyormuş filân diye de duydum.

O polis beni hiç tanımıyor. Ben üniversite hocasıyım ama, evrakta görülmüyor o...

"—Sür bakalım!" dedi.

"—Hızlan!" dedi, "Yavaşla!" dedi.

"—Şöyle yap, böyle yap..."

Ben de hepsini yaptım. Ondan sonra:

"—Çık dışarı!" dedi.

Yâni, böyle çok ciddî bir şekilde... Ben dedim:

"—Herhalde arkadaşların dediği doğru, herhalde ilk seferde vermeyecekler? Yanlış da yapmadım ama, çok sert davranıyor." dedim.

İçeri girdim. Dedi ki:

"—Kazandın!"

Kaç vermişler?.. Doksan...

"—Niye 90 verdiniz?.." dedim bu sefer ben.

"—Çünkü, en son yanaşırken sinyal vermedin!" dedi.

Halbuki vermiştim diye hatırlıyorum. Neyse artık, o da yüksek bir not olduğundan ses çıkartmadım.

Ama, adaletli hareket eden bir kimse gördüm, Allah razı olsun. Hâlâ görevde ise... Tabii çok yıllar önceydi o. belki de emekli oldu, belki de ahirete göçtü ama, dürüst bir insandı; hoşuma gitti.

Benden önceki birisi de bitirdikten sonra uzaktaki arkadaşlarına elini salladı, bileğini öptü. Yâni, "Bileğimin hakkıyla kazandım!" demek istedi. Ama bazı yerlerde de rüşvet almak için, bileğinin hakkını bile vermeyebiliyorlar diye duyuyoruz. Orada güzel bir şeyle karşılaştık.

Yâni, iyi insanlar var!. İyi insanların teşvik edilmesi lâzım, iyiliğin teşvik edilmesi lâzım! Kötülüğün şiddetle cezalandırılması lâzım ki, toplum sıhhatli olsun ve ilerlesin, yükselsin.

Şimdi, adam kayırmak, àcize bakmamak, itibarlıya dalkavukluk yapmak toplumu bozar. Adalet egemenliğin temelidir. İdarenin, idare etme sanatının temelini teşkil eder.

اَلْعَدْلُ أَسَاسُ الْمُلْكِ .

(*El-adlü esâsü'l-mülk*) [Adalet mülkün temelidir.] bu demek... Her şeyde adalet, dürüstlük olmalı, fazîlet olmalı, hakkàniyet olmalı!..

Herkes de:

"—Rica ederim, siz benden önceydiniz, buyurun!" demeli.

Halk da buna razı olmalı! Kimse de hakkàniyete aykırı bir işi bilerek yapmamalı! Hatâsı varsa ötekiler de îkaz etmeli:

"—Bak yanlış yaptın, lütfen sıraya gir!" filân diye söylemeli!..

Ben toplumun ahlâkının bozulmasına üzülüyorum. Her şeyin faziletle, ahlâkla, dürüstlükle, hakkàniyetle olması toplumumuzu yükseltir. Her şeyin böyle kabadayılıkla, ahlâksızlıkla, tarafgirlikle olması da toplumu çökertir.

Toplum bizim toplumumuz olduğu için, bu gemide beraber seyahat ettiğimizden, birisi geminin sağını solunu delerse, gemi battığı zaman hepimiz boğulacağımızdan; iyi şeylerin yerleşmesini istiyoruz, kötü şeylerin olmamasını istiyoruz.

İşte Peygamber Efendimiz'in yönetim sanatıyla ilgili bir tavsiyesi, yöneticilere nasıl davranacağını göstermesi... Ne kadar önemli, 1400 küsür yıl önceden ikaz ediyor.

d. Kötü Arkadaştan Sakının!

Diğer bir hadis-i şerife geçiyorum. Yine Enes RA'dan Deylemî'nin rivayet ettiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[58]

إِيَّاكَ وَصَاحِبَ السُّوءِ ، فَإِنَّهُ قِطْعَةٌ مِنَ النَّارِ ، لاَ يَنْفَعُكَ وُدُّهُ ، وَلاَ يَفِي لَكَ بِعَهْدِهِ (الديلمي عن أنس)

RE. 173/3 (*İyyâke ve sàhibe's-sû', feinnehû kıt'atün mine'n-nâr, lâ yenfauke vüddühû, ve lâ yefî leke bi-ahdihî.*)

Peygamber SAS Efendimiz bu hadis-i şerifte:

(*İyyâke ve sàhibe's-sû'*) "Sakın ha, kötü arkadaş edinmeyin!" diyor. *Sàhib*, arkadaş mânâsına... *Sàhibe's-sû'*, kötü arkadaş demek. "Kötü arkadaştan sakın, kötü arkadaş edinme, kötü kimselerle arkadaş olma! (*Feinnehû kıt'atün mine'n-nâr*) Çünkü kötü arkadaş ateşten bir parça demektir. İnsanı yakan bir ateş parçasıdır, veya cehennemden bir parçadır."

(*Lâ yenfauke vüddühû*) "Onun seni arkadaşça sevmesi, sana bir fayda vermez; çünkü kötü adam." Seviyor ama, "Al kardeşim, buyur, ikram ediyorum, bir sigara yak!.. Gel seni bu akşam meyhaneye götüreyim, parasını ben çekeceğim!" diyor. Seviyor ama, kötü olduğundan kötü alışkanlıklara çekiyor. "Gel bu akşam şunu yapalım, bunu yapalım!" diyor.

(*Ve lâ yefî leke bi-ahdihî*) "Ahdinde, arkadaşlık hukukunda da sana vefa göstermez." Kötüdür, bir zaman gelir bırakıverir, sonunda kötülüğünü görürsün.

---

[58] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.389, no:1560; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.77, no:24855; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.330, no:9734.

Nasıl bir kimse ile arkadaşlık, ahbaplık yapması lâzım müslümanın?.. Seçmesi lâzım! Kendisinden ilim öğrendiği, irfan öğrendiği, dindarlığın nasıl uygulandığını gözleriyle üzerinde gördüğü, dindar, dürüst, müttakî, sàlih, halis, muhlis kimseler seçmesi lâzım!

Az olsun, yavaş yavaş seçilsin ama, sağlam bir arkadaş topluluğu edinsin, hepsi iyi olsunlar; kötü arkadaş edinmesin!

Kötü arkadaş, kötülükleri yapma adetinde olduğu için, şöyle bir bakışta anlaşılır:

"—Haa, bu adam sözünde durmuyor, bu adam durduğu yerde kırk tane yalan söylüyor. Ona söylüyor ama, bir zaman gelir bana da söyler."

"—Haa, bu adam falancayı aldattı; onu aldattı ama, bir zaman gelir beni de aldatabilir." diye davranışlarına bakarak, insan onu anlar.

"Bunun ona faydası olmayınca, bana da olmaz!" diye ondan uzak durur.

Osmân-ı Gàzi, yâni Osmanlı Devleti'ne ismini vermiş olan mübarek gàzi, Osmanlı Beyliği'nin beyi, oğlu Orhan'a nasihatında demiş ki... Onun nasihatları meşhurdur, tarih kitaplarında vardır:

"—Evlâdım Orhan, sakın Allah'a güzel kulluk etmeyen kimseleri devletinde, yönetiminde görevlendirme! Çünkü sana vefa göstermez. Onun vefası olsaydı, Rabbine vefa gösterirdi. Rabbine vefa göstermeyen, sana hiç vefa göstermez. Sakın onları kullanma; Rabbine vefalı olan, dürüst, dindar insanları kullan! Ki, onlar Allah'tan korkarlar, sana da vefa gösterirler."

Bu çok önemli bir nokta... Bir insanın birkaç hareketinden nasıl bir insan olduğu anlaşılır.

"—Sahtekâr..."

Tamam, bunların hiç yönetime ve sâireye yanaştırılmaması lâzım!..

"—Dürüst..."

Tamam, bunun yükseltilmesi lâzım, daha üst makama gelmesi lâzım!..

"—Nereden belli?.."

Çünkü, falanca zaman bu adam dürüstlüğünü isbat etti, şöyle bir asil davranışta bulundu. Bunun taltifi lâzım! Bunun genel

müdür olması lâzım, bunun başkan olması lâzım! Bunun daha yüksek mevkîlere geçmesi lâzım!..

"—Falanca adam sahtekârlık etti, hırsızlık etti, yüzsüzlük etti, edepsizlik etti..." vs.

Tamam, onun uzaklaştırılması lâzım!..

Şimdi bunlara pek dikkat edilmiyor. Deminki hadis-i şerifte geçtiği gibi, tayinlerde, terfilerde ahbaplık, arkadaşlık, aynı takımdan olmak gibi şeyler düşünülüyor. Tabii bunların hepsi devleti batıran, gerileten şeylerdir. Devletin yükselmesi için, ilerlemesi, yüksek devlet olması, çağdaş devlet olması için bunlar çok önemli...

Yâni ben bakıyorum, Avrupalılar bu işlere bizden çok daha fazla riayet ediyorlar. Avustralya'da, başka ülkelerde bazı güzel davranışları gördüm. Tabii onlarda da böyle aksamalar oluyor, gazetelere intikal ediyor, görüyoruz. Ama bizde hiç olmamalı!.. Çünkü biz müslümanız, mü'miniz, ahirette Allah'a hesap vereceğiz. Biz kimseyi aldatarak bir noktaya varılamayacağını bilen insanlarız. Nesillerimizi öyle yetiştirmeliyiz.

Müslüman olmak bir büyük meziyettir Mü'min olmak çok büyük bir meziyettir. Çünkü İslâm çok çok faziletleri toplayan çok mükemmel bir dindir, en güzel bir dindir. Tabii bu laikliğe aykırılık maykırılık değil; lâikliği de yine müslümanlar, herkesin dinine, inancına saygı göstererek Osmanlı Devleti'nde göstermişler. Tarih kitapları yazıyor bunu.

Ama biz çağdaşız diyenler, şimdi o müsamahayı göstermiyorlar. Demek ki, işin bir gerçeği var, bir de palavrası var. Gerçeğini yapan bizimkiler; palavrasını sıkıp da, ondan sonra atı alıp Üsküdar'a kaçanlar da sahtekârlar oluyor.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi her türlü kötü insanlardan korusun... Devletimizi, milletimizi ve idaremizi de korusun...

(*İyyâke ve sàhibes-sû*) "Sakın kötü arkadaşlar edinme, çünkü onlar cehennemden veya ateşten bir parçadır. Sevgisi sana fayda vermez. Sana ahdine sadakat göstermez." diyor Peygamber SAS Efendimiz.

Kendi çevremizi seçerken de öyle seçelim, çocuklarımızı yetiştirirken de iyi yetiştirelim! İyi insanlar çoğalsın, iyilik

çoğalsın. Kötülüğü gördüğümüz yerde, onunla mücadele edelim, kötülüğü bastıralım ki, toplumumuz yücelsin, yükselsin...

e. Tevbeyi Geciktirmekten Sakının!

Sonuncu hadis-i şerifi, İbn-i Abbas RA'dan Deylemî rivayet etmiş. İfade şu:[59]

إِيَّاكَ وَالتَّسْوِيفَ بِالتَّوْبَةِ ، و إِيَّاكَ وَالْغُرَّةَ بِحِلْمِ اللهِ عَنْكَ

(الديلمي عن ابن عباس)

RE. 173/2 (*İyyâke ve't-tesvîfe bi't-tevbeti, ve iyyâke ve'l-gurrete bi-hilmi'llâhi anke*)

İki ikaz daha öğrenmiş oluyoruz bu hadis-i şeriften. Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:

"—Sakın ha tevbeyi tehir etmeyin! Tevbe etmenizi geciktirmeyin! Daha sonraki, ilerideki günlere, aylara, istikbale bırakmayın!"

Tesvif ne demek?.. (*Sevfe ef'alü*) İleride şöyle yapacağım, böyle yapacağım; tevbe edeceğim, yolumu düzelteceğim, kumarı bırakacağım, içkiyi bırakacağım... Haa, böyle şey yok! Tevbeyi geciktirmekten sakın! Cenâb-ı Hakk'ın yoluna girmeyi hemen yap! Böyle ileri bir tarihe atma! Çünkü o geciktirme şeytandandır. Gecikme anında ecel yakalayabilir, seni mahvedebilir, ahiretin berbat olabilir. Bir an sonra yaşayıp yaşamayacağını bilmiyorsun, içinde bulunduğun anda Cenâb-ı Hakk'a dönüşünü yap, Cenâb-ı Hakk'ın iyi kulu olmaya karar ver, kötülükleri bırak!..

(*Ve iyyâke ve'l-gurrete bi-hilmi'llâhi anke*) "Allah'ın sana gazabıyla muamele etmeyip, hilmiyle muamele edip, başına belâ, ceza yağdırmamasına sakın aldanma!"

Şu anda günahı işliyor adam;

"—Bir şey yok, bak işte Cenâb-Hak ceza vermiyor." diyor.

---

[59] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I s.388, no:1564; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.136; İbn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.399, no:10291; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.X, s.327, no:9724.

Ama Cenâb-ı Hak halîm olduğundan, o anda cezalandırmıyor. Kulun günahını anında cezalandırsa, dünyada insan kalmaz. Belki pişman olur, belki tevbe eder diye Cenâb-ı Mevlâ cezâlandırmayı geciktiriyor. Meleklere bile yazdırmıyor:

"—Dur bakalım yazma! Belki tevbe eder de, bu kötülük defterine girmez." diyor.

Ama Cenâb-ı Hakk'ın böyle hilm ile hareket etmesi seni aldatmasın; bir gün gelir belânı, cezanı bulursun! Allah'ın kahrına, gazabına uğrayabilirsin! Onun için, dâimâ dikkatli ol! 'Şu anda suç işlediğim halde, başıma bir ceza, belâ yağmıyor, taş yağmıyor.' filân diye, ileride bir şey olmayacak sanma!.. Bir zaman gelir, Cenâb-ı Hak, pat diye cezanı başına patlatıverir. Ondan sonra perişan olursun.

Sakın Allah'ın hilmine aldanma! Tedbirini al, tevbeni yap, iyi bir kul olma yoluna gir! Günahlardan elini, eteğini çek!..

Çok üzüldüm, çadırlarda yaşayan kimseleri anlatıyordu dün akşam, yakınlarımızdan birisi… Bir taraftan her taraf yıkılmış, ortada bir felâket var, çadırda kalıyorlar. Bir taraftan da dışarıda günahlarla meşgul oluyorlar; içki içiyorlar, kâğıt oynuyorlar vs. diye naklettiler.

"—Bu insanlar, ne kadar olayları iyi takip etmiyorlar?" diye hayretler içinde kaldım. "Nasıl tedbir almıyorlar, nasıl akıllarını başlarına almıyorlar?" diye üzüldüm.

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi, cümlenizi nevm-i gafletten uyandırsın, îkaz eylesin... Tevfikini cümlenize refîk eylesin... Hakkı görüp hakka uymayı nasîb etsin... Yanlıştan dönmeyi nasîb etsin... Tevbeyi hemen yapmayı nasîb etsin... Hizâya gelmeyi, Allah'tan korkup iyi kul olmayı hemen başlatmayı nasib etsin...

Yolunda dâim eylesin, ibadetine müdâvim eylesin... Hayırları, hasenâtı; mü'minlere, dine, imana hizmeti güzel yapmayı nasîb etsin... Ahir ve akıbetinizi ve akıbetlerimizi hayr eylesin... Cümlemizi cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin...

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..*

24. 09. 1999 - İSVEÇ

12. PEYGAMBER EFENDİMİZ'E HÜRMET

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Ak-Televizyon izleyenleri ve Ak-Radyo dinleyicileri!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun... Allah dünya ve ahiretin hayırlarını ve gönlünüzün muratlarını sizlere ihsân eylesin...

a. Namazla Ateşinizi Söndürün!

Peygamber SAS Hazretleri'nden Enes RA'ın rivayet ettiğine göre, Efendimiz buyurmuşlar ki:[60]

إِنَّ لِلّٰهِ تَعَالٰى مَلَكًا يُنَادِي عِنْدَ كُلِّ صَلاَةٍ : يَا بَنِي آدَمَ ! قُومُوا إِلٰى نِيرَانِكُمُ الَّتِي أَوْقَدْتُمُوهَا عَلٰى أَنْفُسِكُمْ ، فَأَطْفِئُوهَا بِالصَّلاَةِ

(طس. ض. عن أنس)

RE. 129/7 (*İnne li'llâhi teàlâ meleken yünâdî inde külli salâtin: Yâ benî âdem, kùmû ilâ nîrânikümü'lletî evkadtümûhâ alâ enfüsiküm, ve atfiûhâ bi's-salâh.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Peygamber Efendimiz bu ifadelerinde diyor ki:

(*İnne li'llâhi teàlâ meleken*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin bir meleği vardır ki, (*yünâdî inde külli salâtin*) her namaz esnasında, namaz vakti gelince, namaz kılınmak gerektiği sırada seslenir." Nasıl seslenir, ne der?..

---

[60] Taberânî, *Mu'cemü'l-*Evsat, c.IX, s.173, no:9452; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.262, no:1135; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.42; İbn-i Sîrin Rh.A'ten.

Mecmaü'z-Zevâid, c.II, s.33, no:1659; *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.438, no:18881.

(*Yâ benî âdem*) “Ey Adem’in oğulları! (*kùmû ilâ nîrânikümü’lletî evkadtümûhâ alâ enfüsiküm*) Kalkın, kendi aleyhinize yakmış olduğunuz ateşi söndürmeğe kalkışın bakalım! (*Ve atfiûhâ bi’s-salâh*) Bu kendi aleyhinize yakmış olduğunuz ateşleri, namaz kılarak söndürün!”

Ben böyle hadis-i şeriflerin vaazlarda, halka yönelik konuşmalarda çok uygun olduğunu düşünüyorum. Çünkü bu hadis-i şerifler kolay anlaşılıyor. Bir manzara çiziyor gözümüzün önüne, bir sahne getiriyor. O zaman dinleyen, gözünün önünde canlanan bu sahne ile beraber mânâyı daha kolay anlıyor.

O bakımdan, böyle bir manzara gözümüzün önüne getirdiği için, bunların daha kolay anlaşılabilir olduğunu, eğiticilik bakımından daha uygun olduğunu düşünüyorum.

Hattâ yıllar önce, talebem Asaf [Demirbaş] beni televizyonda bir konuşmaya davet ettiği zaman, demişti ki:

“—Hocam, siz camide hadis okuyormuşsunuz, onları televizyonda neşredelim!”

Ben de ona:

“—Her hadisin televizyonda neşredilmesi uygun düşmeyebilir. Çünkü dinleyicilerin durumlarını da göz önünde bulundurmamız lâzım! Ben uygun hadis-i şerifleri seçeyim!” demiştim.

Böylelerini seçmiştim o zaman.

Şimdi bu hadis-i şeriften öğreniyoruz ki; Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin bir meleği varmış, sesleniyormuş insanlara:

(*Yâ benî âdem*) “Ey Ademoğulları!” *Benî Adem* demek, Adem’in oğulları demek. Benî kelimesi *benîn-benûn* cem-i sâliminin muzaf halidir. Muzaf olunca *nun* düşüyor, *benî* kalıyor. *Benîn* de *ibn* kelimesinin çoğuludur. *İbn* oğul demek; *benîn* ve *benûn* oğullar demek. “Ey Adem’in oğulları, ey Adem AS’dan türeyen insan nesli, ey insanlar!” diye melek böyle seslenirmiş.

(*Kùmû ilâ nîrâniküm*) “Ateşlerinizle meşgul olmak için, onları söndürmek için kalkın bakalım, oturmayın! (*Elletî evkadtümûhâ alâ enfüsiküm*) O ateşler ki, kendi aleyhinize siz yaktınız.”

Demek ki insanoğlu, günlük hayatında yaptığı işlerden dolayı kendisinin yanmasına sebep olacak ateşleri yakmış oluyor. Yalan söylüyor, tembellik yapıyor, ihmâlkârlık yapıyor, günah işliyor,

kusur işliyor. Böylece cehenneme düşüp yanmayı hak ediyor, kendi aleyhine bir ateş yakmış oluyor.

Her insan tabii, söylediği sözden, yaptığı işten sorumludur. Hattâ bazen de söylemediği sözden ve yapmadığı işten de sorumlu olur. Neden?.. Çünkü, öyle yer vardır ki susmak gerekir, öyle yer vardır ki söylemek, konuşmak gerekir. Konuşulacak yerde susmak suçtur, susulacak yerde de konuşmak suçtur. Yâni yerini, zamanını bilmek gerekir.

Birisi bir haksız iş yapıyorsa, hakkı savunmak lâzım; o zaman konuşmak lâzım!.. Birisine zulüm yapılıyorsa, hakkı çiğneniyorsa; ona yardımcı olmak lâzım! O zaman mert bir müslümanın konuşması gerekiyor. Bir alim konuşurken, bir fâzıl konuşurken susmak gerekir. Gıybet edilen yerde, gıybet etmemek gerekir.

Yâni, yapılmasından dolayı, o işi yaptı diye, o suçu işledi diye, insanın günaha girdiği durumlar olabilir; yapılmamasından dolayı da, günaha girdiği durumlar olabilir. Çünkü bir vazife teveccüh ediyor, yapması lâzım; yapmıyor, susuyor. Hakkı söylemiyor, hakkı savunmuyor, görevini yapmıyor; o zaman, yapmamak da suç olur.

İnsanoğulları çeşitli davranışlarıyla, sabahtan akşama kadar türlü türlü hata işlerler, kusur işlerler. Onun için büyüklerimizden bir tanesi ne demiş:

"—*Her dem hatâdır kârımız.*"

İşimiz her dem, her nefeste hatâ etmek. Biz insanoğulları maalesef, böyle çeşitli hatalar yaparız, yapıyoruz. Allah affetsin... Yapmamağa niyet ettiğimiz zaman da yapıyoruz. "Ben bugün hiç hata işlemeyeyim, günah işlemeyeyim, Cenâb-ı Hakk'a mutî olayım!" diye sabahleyin iyi niyetle yola çıkıyor bir insan, gene de çeşitli hatalar yapıyor. Yaptığına pişman da oluyor.

Demek ki, çeşitli hatalar yaparak, insanlar kendilerinin aleyhine ateşler yakıyorlar. Bu yaktıkları ateşlerin içine kendileri atılacaklar, yanacaklar aslında... Ama melek seslenirmiş:

"—Kalkın! (*Featfiùhâ*) Bu yaktığınız ateşleri söndürün!" dermiş.

Atfea-yutfiu-itfa' bildiğiniz bir kelime. *İtfaiye* diyoruz yangını söndüren teşkilâta... (*Atfiùhâ*) "Bu kendinizin aleyhine yaktığınız ateşleri söndürünüz!" Ne ile söndüreceğiz; suyla mı, gazla mı,

köpükle mi?.. Ne ile söndürülecek: (*Bi's-salâh*) "Namazla, namaz kılarak ateşlerinizi söndürünüz!"

Demek ki namaz kılmayanlar, o yaktıkları ateşleri söndürmemiş oluyorlar; orada yanacaklar.

Peygamber SAS başka hadis-i şeriflerinde bildirmiş ki:

"—Beş vakit namaz, insanın evinin önünde akan, billur gibi suyu olan, tertemiz bir ırmak gibidir. İnsan günde beş defa o ırmağın içine girip yıkanırsa, teri, kiri, tozu kalmaz. İnsan da namaz kıldığı zaman, günahlarından öyle temizlenir."

Namazla temizleniyor insan... Abdestle de temizlenir. Abdest aldığı suların akması ile beraber, günahları da akıp gidiyor. Abdest aldı, günahları gitti; namaz kıldı, günahları gitti; iki namaz arasındaki günahlar silindi... Böylece günah kalmayınca, suç kalmayınca, cezası da kalmıyor, temizlenmiş oluyor. Böylece namaz kılanlar kurtulmuş oluyor.

Namaz dinin direği, Allah'ın emri... Sonra, şerefli bir şey... Ne kadar şerefli bir şey ki, Cenâb-ı Hak günde beş defa, huzuruna girmeğe bize salâhiyet bahşetmiş...

Eski Orta Asya'da Tarkanlar varmış. *Tarkan* ismini alan kişiler, hükümdarın yanına hiç izin almadan, her zaman girme hakkına sahip kişilermiş. Özel müsaade almasına lüzum yok. Özel kalem müdüründen, sultanın hâcibinden müsaade istemesine lüzum yok. Samîmî olduğundan, hakan ona salâhiyet verdiğinden istediği zaman girebiliyormuş. Herkes bunu ister ama, herkese o tarkanlık verilmez.

Cenâb-ı Hak da mü'mine, günde beş defa huzuruna girmeğe imkân vermiş; ne kadar güzel! Yâni hepimiz o eski sözle söylemek gerekirse, Tarkan gibiyiz; istediğimiz zaman girip çıkabiliyoruz. Sarayın her tarafına girme hakkımız var. Cenâb-ı Hakk'ın bârigâh-ı samedâniyyesine girebiliyoruz. Ne şeref, ne devlet!.. Bunu böyle telakkî etmek lâzım!

Tabii bazısı da böyle telakkî etmiyor, namazı yük gibi görüyor, angarya gibi görüyor, anlayamıyor. Zevkine varamamış, namazın mü'minin mi'racı olduğunu anlayamamış. "Öf be..." diyor, "Çok be..." diyor. "Aza inse olmaz mı?" diyor. Halbuki, "Acaba daha çok olsa olmaz mı?" demesi lâzım!..

Tabii mü'min, beş vaktine beş vakit katan insandır. Bizim büyüklerimiz bize meselâ, farz namazlardan ayrı bazı sevaplı namazlar da tavsiye etmişler. Peygamber Efendimiz, "Bunları kılarsanız, şu mükâfâtları alırsınız." buyurmuş. Sabah namazından sonra *işrak namazı*... Öğlenden evvel *duhâ namazı*... Akşam namazından sonra *evvâbîn namazı*... Gece yatarken abdest alıp, yatmadan evvelki bir namaz... Onda sonra gece uykuyu bölüp, kalkılıp kılınan *teheccüd namazı*...

Bunlar da beş vakite beş vakit katmak oluyor. Ne güzel, ne tatlı, ne mutlu işler... Bunları yaptığı zaman, insan tabii, kendisinin aleyhine yakılmış olan ateşi de söndürmüş oluyor, sıfırlamış oluyor.

Onun için, aziz ve muhterem kardeşlerim, lütfen namazın kıymetini bilin, zevkini alın! Severek, hazırlanarak, zînetlenerek, Cenâb-ı Hakk'ın huzuruna çıkmayı şeref bilerek, namazı öyle kılın!..

Çünkü namaz zikrullahtır ve zikrullahın en muhteşem şekillerinden birisidir. Secdesi var, rükûsu var... *Allàhu ekberi*'i

var, *Sübhàna'llàh*'ı var, *El-hamdü li'llâh*'ı var... Her türlü zikir ve ibadet içine yerleştirilmiş, çok güzel bir şey! Cenâb-ı Hakk'ın divanına duruyorsunuz. Ellerinizi kaldırıp, "*Allàhu ekber!*" diye, bir çeşit kulun Rabbini selâmlaması şekliyle huzura giriyorsunuz, el pençe divan duruyorsunuz. Cenâb-ı Hak'tan istiyorsunuz, o da istediğinizi verecek. Ne kadar tatlı bir şey...

Aynı zamanda da, böyle yaptığınız zaman ateşleriniz sönüyor, suçlarınız affoluyor. Bunun kıymetini bilin, namazınızı kılın!..

مُرُوا أَوْلاَدَكُمْ بِالصَّلاَةِ ! (د. عن عمرو بن شعيب عن أبيه عن جده)

(*Mürû evlâdeküm bi's-salâh*) "Çoluk çocuğunuza da namazı sevdirin, öğretin, alıştırın, kıldırın!" buyruluyor.[61]

"—Efendim, onlar küçük..."

Küçük ama, küçükken camiye gelmeyi, namazı kılmayı sevsin, alışsın! Öyle yaptığı zaman da, onu mükâfâtlandırın! Erkek çocuksa, işlemeli bir takke yaptırın, küçük bir seccade hediye edin! Güzel bir tesbih verin!

"—Bak bu senin seccaden, bu tesbih senin! Ne kadar güzel, aman şu takkenin güzelliğine bak! Aman şu küçük cübbecik ne kadar güzel! Bak sana amcan almış." vs. deyin!

Çocuğu aynanın karşısına geçirirsiniz, o da güler, hoşuna gider. Kız çocuksa, güzel, oyalı, işlemeli bir başörtüyü

---

[61] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.187, no:495; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.228, no:3050; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.VIII, s.398; Dûlâbî, *el-Künâ ve'l-Esmâ*, c.II, s.491, no:892; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.380; Amr ibn-i Şuayb babasından, o da dedesinden.

Lafız farkıyla: Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.180, no:6689; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.311, no:708; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.I, s.230, no:2; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.I, s.347, no:3501; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.668; Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.IV, s.168, no:2358; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.290; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.II, s.278, no:752; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.X, s.26; Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.176; Amr ibn-i Şuayb babasından, o da dedesinden.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.592, no:45324; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1283, no:2286; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.421, no:21119.

giydirirsiniz. “Aman, pek güzel oldun, melek gibi oldun! Yüzün ışıl ışıl parlamağa başladı.” vs. diye böyle bir sevgi içinde, para vererek, bunun güzelliğini de anlatarak alıştırırsınız.

Tabii, çocuk ilkönce taklitle yapar da, büyüdüğü zaman, namazın önemini kavrar, bilinçli olarak kılar.

Namaz, en büyük filozofların bile hayran kaldığı bir ibadet... Kanadalı bir dış siyasetçi, elçiliğin adamlarından birisi müslüman olmuş, ismi Thomas Erving. Niye müslüman olduğunu soruyorlar, diyor ki:

“—Ben Güneydoğu Asya’da bulundum; budistleri, brahmanistleri, diğer dinlerin mensublarını, onların ibadetlerini gördüm, tanıdım, inceledim. Müslümanların ibadetlerini inceledim... Müslümanların ibadetlerinin çok hikmetli, çok kıymetli, çok değerli, çok anlamlı olduğunu gördüm, hayran kaldım, onun için müslüman oldum.” diyor.

Eh, el âlem; yâni el âlem değil, bizim kardeşimiz tabii müslüman olunca... Kendisi anadan babadan görmediği halde, aklını kullanarak yetişmiş olduktan sonra gerçeği bulup

görebilirken; babası, dedesi, sülâlesi müslüman olan şehid çocukları, şeyh çocukları, hatip çocukları, imam çocukları, evliyâ çocukları namazı unutursa, dini imanı unutursa, çok büyük mahrumiyet, çok yazık olur. Aman çocuklarınızı cehenneme düşmekten koruyun!..

b. Veren de, Alan da Allah'tır

İkinci hadis-i şerif. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[62]

إِنَّ لِلَّهِ مَا أَخَذَ ، وَلَهُ مَا أَعْطَى ، وَكُلٌّ عِنْدَهُ بِأَجَلٍ مُسَمًّى ،

فَمُرْهَا فَلْتَصْبِرْ وَلْتَحْتَسِبْ (ط. حم. خ. م. د. ن. ه. حب.

عن أسامة بن زيد)

RE. 129/6 (*İnne li'llâhi mâ ehaze ve lehû mâ a'tà, ve küllü şey'in indehû bi-ecelin müsemmâ, femürhâ feltasbir veltahtesib.*)

Bu hadis-i şerifi Üsâmetü'bnü Zeyd RA rivâyet etmiş, Tahavî, Ahmed ibn-i Hanbel, Buhàrî, Müslim, Ebû Dâvud, Neseî, İbn-i Mâce kitaplarına almış. Mühim kaynakların hepsinde mevcut... Bu hadis-i şerifte buyuruyor ki Peygamber Efendimiz SAS:

(*İnne li'llâhi mâ ehaze*) "Aldığı Allah'ın malıdır, (*ve lehû mâ a'tâ*) verdiği de Allah'ın verdiğidir. Yâni veren Allah, alan Allah'tır. Allah kendi verdiğini kendisi almıştır. Verdiğini de kendi lütf u keremiyle vermiştir. (*Ve küllü şey'in indehû bi-ecelin müsemmâ*) Ve Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin yanında, katında her

---

[62] Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.341, no:1224; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.635, no:923; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.210, no:3125; Neseî, *Sünen*, c.IV, s.21, no:1868; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.205, no:21837; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.208, no:461; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.180, no:512; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.88, no:636; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.III, s.551, no:6670; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.65, no:6021; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.612, no:1995; Üsâme ibn-i Zeyd RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1025, no:42614; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IX, s.225, no:8298.

şeyin belli bir zamanı vardır. *Ecel-i müsemmâ*, tayin edilmiş bir zamanı vardır. Her şey müddetlidir. Yâni sınırsız değildir, tayin edilmiş, sınırlandırılmış bir zamanı vardır; başı vardır, sonu vardır, müddeti vardır. (*Femürhâ*) Ona emret, (*feltasbir*) kendisini zorlasın, sabretsin; (*veltahtesib*) sevabını Cenâb-ı Hak'tan beklesin!.."

İhtisab ne demek?.. Hesabını, mükâfatını hesaplayacak, bunu Allah bana verir diyecek, sabredecek mânâsına.

Şimdi bu kaynaklarda var. Buharî'de, Müslim'de, Ebû Dâvud'da, yâni *Sıhah-ı Sitte*'nin, altı mühim kitabın beşinde var. Ahmed ibn-i Hanbel'de de var.

Peygamber SAS Efendimiz'in kızı Zeyneb RA'nın kızı rahatsızlanmış. Peygamber Efendimiz mübarek dedesi olduğundan, haber göndermiş:

"—İşte küçük çocuk ölmek üzere..." diye.

Tabii çok acılı bir durum, Peygamber Efendimiz de ona öyle diyor:

"—Bu evlâdı veren Allah, alan da Allah... Yâni aldığı Allah'ın kendi varlığıdır, verdiğini kendisinden vermiştir. Her şeyin bir zamanı vardır, müddeti vardır, bunun da ömrü bu kadarmış, eceli bu kadarmış, vâdesi bu kadarmış, ölecek."

Kendi torunu, kendisi de çok üzülüyor, kızı da çok üzülüyor, tabii anne kalbi...

"—Ona emret, sabretsin ve mükâfatının Allah'tan geleceğini bilsin, beklesin!" diyor.

Buradan görüyoruz ki; Allah'ın en sevgili kulu Peygamber Efendimiz ama, onun da başına her insanın başına gelen acılı olaylar gelmiş. Torununun vefatını görmüş, kendi evlâdının vefatını görmüş. Cenâb-ı Hakk'a boyun bükmüş, tazarru eylemiş, sabretmiş... Başkalarına da sabrı öneriyor. "Feryâd edin, figan edin, ağıt düzenleyin, mersiye yazın!" demiyor yâni, sabrı tavsiye ediyor. Çünkü böyle acılı zamanlarda sabrettiği zaman, Allah çok büyük mükâfât verir.

Küçük çocuklar da öldüğü zaman, mahşer yerinde anne ve babalarına, o susama zamanının çok şiddetli olduğu o acılı zamanda, onlar su ikram edecekler. Başkaları da,

"—Şu sudan bize de ver!" dedikleri zaman; "Şişt küçük, o sudan bana da getir, ben de içeyim!" filân diye, benim gözümün önüne öyle geliyor. "Getir!" dedikleri zaman;

"—Biz vazifeliyiz, ancak annelerimize, babalarımıza veriyoruz bu suyu; herkese veremiyoruz." diyecekler.

Yâni o ikram, o çocuğu küçük yaşta ölen kimselere olacak.

Başka bir hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz şöyle müjdeliyor:[63]

مَا مِنْ مُسْلِمَيْنِ يَمُوتُ لَهُمَا ثَلاَثَةٌ مِنَ الْوَلَدِ ، إِلاَّ أَدْخَلَهُمَا اللهُ الْجَنَّةَ بِفَضْلِ رَحْمَتِهِ إِيَّاهُمَا. قَالُوا : يَا رَسُولَ اللهِ ، وَاثْنَانِ ؟ قَالَ: وَاثْنَانِ. قَالُوا : وَوَاحِدٌ ؟ قَالَ : وَوَاحِدٌ (حم. عن معاذ)

(*Mâ min müslimeyni yemûtü lehümâ selâsetün mine'l-veledi*) "Bir müslüman anne babanın üç tane çocuğu vefat eder de, sabrederse, (*illâ edhalehüma'llàhu'l-cennete bifadli ve rahmetihî iyyâhümâ*) Allah-u Teàlâ fadl u keremiyle mutlaka onların her birini cennetine koyar."

(*Kàlû*) Diyorlar ki: (*Yâ rasûla'llàh, ve'snâni*) (Yâ Rasûlallah, iki tane ölse?.."

Demek ki, birisinin de iki tane çocuğu ölmüş. "İki tanesi ölmüşse, o da cennete girer mi?.." diye soruyor.

Efendimiz bakıyor; öyle olup olmadığını düşünüyor, Cenâb-ı Hak'tan haberi bekliyor. (*Kàle: Ve'snâni*)"Evet, iki çocuğu ölmüşse, o da girer." diyor.

(*Kàlû*) Diyorlar ki: (*Ve vâhidün*) "Bir çocuğu ölmüşse, ona sabrederse, o da cennete girer mi?.."

---

[63] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.241, no:22143; Hàris, *Müsned*, c.I, s.404, no:262; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.145, no:299; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.64, no:149; Ümmü Süleym RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.289, no:6594; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.284, no:20768, RE. 380/9.

(*Kàle: Ve vâhidün*) “O da girer.” diyor.

Yâni, bunun Allah’ın bir kaderi olduğunu bilen, sabreden cennete giriyor.

Tabii bu hadis-i şerîf bizim acılı kardeşlerimizin, sanıyorum biraz merhem olacaktır acılarına... Zelzeleden dolayı çocuklarını kaybeden ailelere, annelere, babalara bir merhem olacaktır. Her şeyin bir miktarı var, bunun ömrü bu kadar olacakmış. Zaten duvar altında ezilip de ölen, mü’minse şehid oluyor.

Böyle zelzelede bazı insanların ölmesi, müttakîler için bir ibrettir; vefat eden mü’minler için rahmettir. Çünkü şehid mertebesiyle ahirete göçmüş oluyor. Kâfirler için de, tabii bir ceza ve azabdır diye, kişinin kişiliğine göre işin durumunun değiştiğini, Peygamber Efendimiz hadis-i şerifte bildiriyor. Böyle şeyler herkesin başına gelebilir. En başta Peygamber Efendimiz’e gelmiş:[64]

أَشَدُّ الْبَلاَيَا عَلَى الأَنْبِيَاءُ

---

[64] Muhtelif lafızlarla: İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.30, no:4013; Buhàrî, *Edebü’l-Müfred*, c.I, s.179, no:510; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.99, no:119; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.II, s.312, no:1045; Taberî, *Tehzîbü’l-Âsâr*, c.V, s.460, no:2476; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.VII, s.142, no:9774; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.III, s.372, no:6325; Ebû Saîd el-Hudrî RA’dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.VIII, s.417, no:2322; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.172, no:1481; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.160, no:2900; Hàkim, *Müstedrek*, c.III, s.386, no:5463; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.412, no:2783; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.II, s.143, no:830; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.IV, s.352, no:7481; Begavî, *Şerhü’s-Sünneh*, c.III, s.26; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.205, no:1159; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.29, no:215; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.78, no:146; Tahàvî, *Müşkilü’l-Âsâr*, c.V, s.189, no:1832; Sa’d ibn-i Ebî Vakkas RA’dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.369, no:27124; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.448, no:8231; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XXIV, s.244, no:626; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.VII, s.142, no:9776; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.IV, s.352, no:7482; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.V, s.259, no:2413; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.I, s.212, no:808; Ebû Ubeyde ibn-i Huzeyfe, halası Fatıma bint-i Yemân RA’dan.

Mecmaü’z-Zevâid, c.III, s.12, no:3740; *Kenzü’l-Ummâl*, c.III, s.326, no:6778-6784; *Keşfü’l-Hafâ,* c.I, s.130, no:371; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.IV, s.420, no:3468-3473.

(*Eşeddü'l-belâyâ ale'l-enbiyâ*) "En şiddetli belâlar, musibetler, imtihanlar peygamberlere gelmiştir."

Onun için, acılı kardeşlerimiz düşünsünler ki:

"—Allah'ın en sevgili kulunun da böyle hayatı acılı olaylarla dolu, böyle acılar çekmiş. Ne yapalım, ben de Rabbimin kaderine sabredeyim!" desin, mükâfatını Allah'tan beklesin, ahirette büyük sevaplar kazansın.

Allah-u Teàlâ Hazretleri başka elem, keder, acı göstermesin... Tabii, onu da temennî ediyoruz.

c. Meleklerin Salât ü Selâmı Bildirmeleri

Gelelim İbn-i Mes'ud'dan rivâyet edilmiş olan üçüncü hadis-i şerîfe. Bu da demin okuduğum gibi Ahmed ibn-i Hanbel'de, Neseî'de, ibn-i Hibban'da, Taberânî'de, Hakim'de, Ebû Nuaym'ın *Hilyetü'l-Evliyâ*'sında olan bir hadis-i şerîf. Abdü'r-Rezzâk'ta da varmış. Buyuruyor ki Efendimiz SAS Hazretleri:[65]

إنّ لله تعالى مَلائِكَةً سيَّاحِينَ في الأَرْضِ ، يُبَلِّغُونِي مِنْ أُمَّتِي السَّلامَ (عبد الرزاق ، حم. ن. حب. طب. ك . حل . هب .

عن ابن مسعود)

RE. 129/5 (*İnne li'llâhi teàlâ melâiketen seyyâhîne fi'l-ard, yubelliğûnî min ümmetî's-selâm.*)

---

[65] Neseî, *Sünen*, c.III, s.43, no:1282; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.452, no:4320; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.409, no:2774; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.195, no:914; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.456, no:3576; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.220, no:10529; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IX, s.137, no:5213; Abdü'r-Rezzâk, *Musannef*, c.II, s.215, no:3116; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.253, no:8705; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.215, no:1582; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.364, no:1029; Abdullah ibn-i Mübârek, *Müsned*, c.I, s.30, no:51; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.VII, s.120; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.496; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Câmiü'l-Ehàdîs, c.IX, s.230, no:8307.

“Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin yeryüzünde seyahat eden, gezici, her tarafı dolaşan melekleri vardır ki, (*yübelliğûnî*) onlar bana tebliğ ederler; (*min ümmetî*) ümmetimden, (*es-selâm*) selâmı tebliğ ederler.”

Yâni, ümmetten bir zât, “*Allàhümme salli alâ seyyidinâ muhammedin ve alâ âlihî ve sahbihî ve sellem*.” gibi bir salât ü selâm çeşidiyle veyahut “*Es-salâtü ve’s-selâmü aleyke yâ rasûlü’llàh.*” gibi bir salât ü selâm getirirse... Cuma sabahları ne güzel müezzinlerimiz salât ü selâmlar getiriyorlar, salâlar veriyorlar minarelerden, camilerde... Allah selâmet versin, ben Fatih Camii’ndeki müezzin kardeşlerimizin o salâlarının ne kadar huşû verici, zevk verici olduğunu hatırlıyorum diyâr-ı gurbetten.

O salât ü selâmlar ne oluyor?.. O melekler, gezginci melekler, gezgin melekler, dünyanın her tarafına dolaşan o melekler o salât ü selâmları İstanbul’dan Medine’ye, Avustralya’dan Medine’ye, İsveç’ten Medine’ye, Amerika’dan Medine’ye, dünyanın her yerinden Peygamber Efendimiz’e getirir, tebliğ ediyorlar.

Peygamber Efendimiz kendisine salât ü selâm getireni ismiyle, babasının ismiyle, bulunduğu memleketle, hemen, ânında öğreniyor, haberdâr oluyor. Tabii, Peygamber Efendimiz kendisine salât ü selâm getirene ne diyecektir, kural ne?.. Birisi selâm verirse selâmı alınır, karşılığında selâm verilir. Peygamber Efendimiz de salât ü selâm getirene karşılık verecek. Sana da selâm olsun diyecek. Rasûlüllah'ın selâm olsun dediği kimse, "Sen de selâmete er!" dediği kimse de, dünya ve ahiretin nice hayırlarına erer, nice mükâfâtlara kavuşur, iki cihanda selâmette, esenlikte olur. Onun için, salât ü selâmı çok yapalım Efendimiz'e, özellikle cuma günlerinde...

Hocam Mehmed Zâhid Kotku Rh.A, bana Ziyâeddin Hàlid-i Bağdâdî Efendimiz'den naklen, tavsiye olarak demişti ki:

"—Her cuma bin defa, '*Allàhümme salli alâ şefîinâ muhammedin ve âlihî ve sellem*' diye salât ü selâm getir!" diye söylemişti Hocamız Rh.A.

Siz de onları yaparsanız, hem bana, hem Hocamıza, hem Hàlid-i Bağdâdî Efendimiz'e, hem de Peygamber SAS Efendimiz'e sevaplar gider; hepimize faydalı bir şey... Söyleyene de tabii sevabı geçer. İnşâallah onları söylersiniz.

Bu da sahih bir hadis-i şerif yâni. Peygamber Efendimiz'e salât ü selâmlar anında duyuruluyor. Mânevî bir haberleşme şekli. Melekler anında tebliğ ediyorlar. Salât ü selâmı çokça edin!..

d. Riayet Edilmesi Gereken Üç Hürmet

Dördüncü hadis-i şerîf, sevgili izleyiciler ve dinleyiciler! Bu da Ebû Saîd —herhalde el-Hudrî olmalı— Hazretleri'nden, Ebû Nuaym-ı Isfahânî ve Taberânî tarafından rivâyet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki bu rivayette:[66]

إِنَّ لِلّٰهِ عَزَّ وَجَلَّ حُرُمَاتٍ ثَلاثًا ، مَنْ حَفِظَهُنَّ ، حَفِظَ اللهُ لَهُ أَمْرَ دِينِهِ

---

[66] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.III, s.126, no:2881; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.72, no:203; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.IX, s.266, no:14983; *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.110, no:308; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IX, s.207, no:8250.

وَدُنْيَاهُ ؛ وَمَنْ لَمْ يَحْفَظْهُنَّ ، لَمْ يَحْفَظِ اللهُ لَهُ شَيْئًا : حُرْمَةُ الإِسْلاَمِ ،

وَحُرْمَتِي ، وَحُرْمَةُ رَحِمِي (طب. أبو نعب عن أبي سعيد)

RE. 129/4 (*İnne li'llâhi azze ve celle hurumâtin selâsen*) *Li'llâhi* geldiği için *hurumatin* oldu. Çünkü *hurumâtin* mansub hali böyle okunur, böyle gelir. *Selâsen* de onun sıfatı oluyor. (*Men hafizahünne, hafiza'llàhu lehû emre dînihî, ve dünyâhu; ve men lem yahfazhünne, lem yahfaza'llâhu lehû şey'en: Hurmetü'l-islâmi, ve hurmetî, ve hurmetü rahmî.*)

Bu hadis-i şerif de oldukça güncel bir konuyu aydınlatıyor. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

(*İnne li'llâhi azze ve celle hurumâtin selâsen*) "Pek Azîz ve Celîl olan, sonsuz derece izzetli ve celâlli olan Cenâb-ı Hakk'ın üç tane hürmeti vardır." Yâni, bunlara riâyet edin, bunlara uyun diye ortaya koyduğu, hürmet gösterilmesi gereken üç konu vardır. (*Men hafizahünne*) "Kim bu hürmetlere riayet ederse, bu hürmetleri hetketmezse, çiğnemezse; (*hafiza'llàhu lehû emre dînihî ve dünyâhu*) dininin ve dünyasının işini Allah onun için hıfzeder." Yâni hem dinini düzgünleştirir, hem dünyasını, dünyalığını iyi eder, korur. Bu hürmete riayet eden kimselerin hem dinini, hem dünyasını korur. Tabii, dini korunursa çok sevap kazanır, ahirette büyük ecirlere erer. Dünyasını koruyunca da; dünyada başına kaza, bela, cezâ, azap, ikàb gelmez. Yâni dünyasını da korur. Gemisi Karadeniz'e batmaz, arabası çarpmaz, hasar, zarar, ziyan, kötülük görmez. Allah korur.

(*Ve men lem yahfazhünne*) "Bu hürmetlere kim riâyet etmezse, (*lem yahfazi'llâhu lehû şey'en*) onları da Allah korumasına almaz, onların hiç bir şeyini korumaz." Yâni dinleri de tehlikeye girer, dünyaları da belâlı olur. Tabii dinlerini korumadıkları için, ahiretleri de fena olacak demektir.

Nedir bu üç hürmet:

1. (*Hurmetü'l-islam*) Yâni bir insan İslâm'a saygılı olmalı, İslâm'ın şahsiyetine saldırmamalı! İslâm'ın ahkâmını ezmemeli, tahkir etmemeli! İslâm'a saygılı olmalı!.. (*Hurumetü'l-islam*)

İslâm, hürmet edilmeye lâyık, muazzam, muhteşem bir dindir. Ona dil uzatmak, sataşmak, yan bakmak, laf atmak Allah'ın kahrına, gazabına uğramaya sebep olur. Bu bir.

2. (*Ve hurmetî*) "Bana karşı da saygısını takınmalı, sınırı, haddi aşmamalı, saygısızlık yapmamalı!" diyor Peygamber Efendimiz.

Peygamber Efendimiz, bir kere sevilecek insanların en sevileceği... Çünkü hangi insanı seviyorsan, koy Peygamber Efendimiz'in yanına; güneşin yanında mum ışığı gibi kalır. Yâni sevilmek bakımından en güzel sıfatları, Cenâb-ı Hak Efendimiz'e vermiş, onu güzel yaratmış. Ahlâkını güzel yaratmış, yüzünü güzel yaratmış, pür nûr yaratmış... Yüzüne bakan kendisine aşık oluyor, sözünü dinleyen aşık oluyor, bir gören bir daha yanından ayrılmıyor. Düşmanları şöyle bir tebessümünden eriyip gidiyor, hizaya geliyor, kendi hatasını anlıyor.

Sahabeden böyle bu durumda olanlar var, biliyoruz:

"—İlk önce Peygamber Efendimiz'e çok kızıyordum, sonra nasıl sevmeye başladım." diyor.

Böyle yüzü güzel, kendi güzel, adı güzel, her şeyi güzel olan Efendimiz. Onu herkesin zâten mecburen sevmesi lâzım! Bu bir zorlamayla, ite kaka yapılacak bir şey değil. Zâten görürse aşık olur. Yâni gülü sevmemek mümkün mü?.. Güzeli sevmemek mümkün mü güzel olduktan sonra?.. Güzellerin en güzeli, insanların en güzeli Peygamber Efendimiz. Elbette, zaten sevecek ve sayacak.

Ayrıca bir de Cenâb-ı Hak onu Habîbullah edinmiş. Allah'ın habîbi, sevgili kulu, en sevgili kulu... Cennetin en yüksek makamı, cennetteki derecelerin, makamların en yükseği Makâm-ı Mahmud'dur. O makamın sahibi Peygamber SAS Efendimiz. Yâni cennetteki en yüksek makamın sahibi. Allah'ın en çok sevdiği kul... Peygamberlerin eşrefi ve serveri; en şereflisi ve en büyüğü... Ve bütün peygamberler; Adem AS, Mûsâ AS, İbrâhim AS, İsâ AS... Hepsi onun bayrağının altında toplanacaklar. Bu kadar mübarek bir kimse…

Tabii ondan dolayı da insanın ayrıca saygı duyması lâzım!.. Yâni bu oyuncak değil, ciddî bir şey, çok ciddî bir şey... Onun için

Rasûlüllah'a saygının kayıtsız şartsız, sonsuz, ivazsız, garazsız, tam olması lâzım!..

Anlayan anlar... Anlamayan ne olur?.. Cenâb-ı Hak onun ne dinini korur, ne dünyasını korur. Mahvolur, yıldırım çarpar. Çünkü, Peygamber Efendimiz'e hakaret edenlerden bazılarını, çölde giderken yıldırım çarpmış. Târihen sabit. Şırak diye bir çarpmış, ölmüş gitmiş. Yâni, adamın edepsizliğinin derecesine göre yıldırım çarpar.

Birisi Peygamber Efendimiz'e çok ezâ cefâ etmiş, Mekke'deki işkenceli devrede... Peygamber Efendimiz de çok üzülmüş:

"—Allah'ın canavarlarından birisini, Cenâb-ı Hak sana musallat etsin!" demiş.

Bu herif bu bedduayı alınca, babası duymuş:

"—Eyvah! Benim oğlana yaptığı edepsizlikten dolayı Ebü'l-Kàsım, Muhammed böyle beddua etmiş..." diye korkmuş.

Biliyor, babası da kâfir, kendisi de kâfir, müşrik. Ama Peygamber Efendimiz'in dediğinin olduğunu bildiği için, demiş ki:

Bu herif de arkadaşlarını almış, bir kafile halinde Mekke'yi terk etmiş, kaçıyor yâni Peygamber Efendimiz'in bedduası gelmesin diye.

Tabii akşam olmuş, güneş hep tepede durmuyor ki… Akşam olmuş, gece bir yerde yatmışlar. Çölden bir canavar, arslan gelmiş kafilenin arasına, koklamış, koklamış, hepsini dolaşmış... Kimse kıpırdayamıyor, çünkü arslan geldi, korkuyorlar. Koklamış, koklamış, gitmiş, bu Peygamber Efendimiz'in beddua ettiği kimseyi parçalamış. Neden?.. Bedduası vardı Peygamber Efendimiz'in... Bazen böyle olur.

Peygamber SAS Efendimiz kendisi ekseriyetle beddua etmemiş. Meselâ:

"—Yâ Rasûlallah, bize çok işkence ediyorlar, işte şunlara beddua et!" demişler.

"—Ben bedduacı bir peygamber olarak gelmedim, rahmet peygamberi olarak geldim. Bu size zulmedenler bir zaman gelecek, tevbekâr olacaklar. Onların nesillerinden mü'min insanlar türeyecek." demiş.

Mümkün mertebe beddua etmekten uzak durmuş. Yüzünü kanatmışlar, dişini kırmışlar, ayağını kanatmışlar. Taif'te çoluk çocuk ne kadar kötü bir şekilde muamele etmişler, çıkartmışlar, Efendimiz sabretmiş.

Cebrâil AS gelmiş:

"—Bu kavmi helâk etmek için Allah beni gönderdi..."

O demiş:

"—Hayır!"

Yâni, Peygamber Efendimiz'e hürmet etmek lâzım, oyuncak değil... İslâm dininin kurucusu, ahir zaman peygamberi, Rasûlüllah, Allah'ın elçisi... Yâni sen Amerikan elçisine bir şey yapabilir misin?.. Yapamazsın. Neden?... ABD büyük bir devlet diye. Başka bir elçiliğe de yapamazsın. Yâni elçilikleri polislerimiz koruyor.

E yâni, böyle elçilere bir şey yapamazsın da, Peygamber SAS Efendimiz'e niye saldırıyorsun?.. Olur mu Peygamber Efendimiz'e sevgisizlik saygısızlık?..

"—Çöl bilmem nesi..."

Evet, çölden bazen böyle nadîde, emsalsiz güzellikte cevher çıkar. Çöl de olabilir. Çölü de Allah yaratıyor, ormanı da Allah yaratıyor, Türkiye'yi de Allah yaratmış, Arabistan'ı da Allah yaratmış yâni ne var?..

Çöl bedevisi değil bir kere. Peygamber Efendimiz çölün bedevisi değil, asâletli bir aileden. Çölün kenarına yerleşmiş bir insan ama... Yâni isterse çöl bedevîsi olsun... Çöl bedevisinden bir evliya olsa, Allah'ın evliyası olduktan sonra, mübarek bir insan olduktan sonra bedevîliğinin ne mahzuru var?..

İşte bilmem şöyle böyle diyenler çıkıyor, çıkmış. İnançsızlığından veyahut yanlış eğitim aldığından. Ama iş öyle değil. Bir kere dünyanın en başarılı insanı Peygamber Efendimiz. Hangi insan Rasûlüllah'ın başardığı işi başarmış?.. Avrupalılar itiraf ediyor. Yâni tek başına Peygamber Efendimiz'in cihana getirdiği yenilik ve güzelliklerin, faziletlerin haddi hesabı yok...

Bir cahilî kavmi, yâni kız çocuklarını gömen bir kavmi, birbirlerine saldıran, yağmalayan, esir alan bir kavmi ne hale getirmiş, cihana ne güzel fazilet öğretmiş, edep öğretmiş ki Rasûlüllah Efendimiz'in hadis-i şerifleri yüzlerce, binlerce cilt. Yâni bir insanın ömür boyunca araştırarak okumasını tamamlayamayacağı kadar mücevherât hepsi Rasûlüllah Efendimiz'in sözleri. Her şeyi güzel!..

Öğrettiği her şeyi güzel! Anlayın ki, çöl bedevîsine dişlerini fırçalamayı öğretmiş, koltuk altlarında kılları izale etmeyi öğretmiş, tırnaklarını kesmeyi öğretmiş, temizliği öğretmiş, günde beş defa yıkanmayı, haftada bir defa yıkanmayı öğretmiş, iyilik yapmayı öğretmiş, malından fedakârlık yapmayı öğretmiş. Yâni el-insâf!.. Bu kadar güzel şeyleri öğreten bir insanın...

Bunların binde birini yapanın heykelini dikiyorlar Avrupa'da. Heykel dolu... Bu adam ne yapmış? Bu kasabaya biraz faydası dokunmuş, şuraya şöyle yapmış diye kütüphaneye resmini asıyorlar. İşte bu falanca kimse filan diye, bir hayır yaptığı zaman. Hayırların en çocuğunu, en büyüğünü, en devamlısını, en genişini asırlar boyu dünya çapında Rasûlüllah yapmış. Yâni ona dil uzatmak olur mu?.. Bu ne saygısızlık! Papaz da dil uzatamaz,

haham da dil uzatamaz, inanmayan da dil uzatamaz. Yâni işin doğrusu bu. Saygı göstermek lâzım!..

Müslümanlar hangi peygambere dil uzatıyor?.. Var mı müslümanlardan, herhangi bir dinin peygamberine dil uzatan?..

Biz Hazret-i İsâ AS'ı seviyoruz. Hazret-i Meryem'i, Hazret-i İsâ'nın annesini seviyoruz. Çocuğumuza Meryem ismini veriyoruz, İsâ ismini veriyoruz. Mûsâ AS'ı seviyoruz. Yahudilerin bütün peygamberlerinin hepsinin ismini koyuyoruz; İshak, Ya'kub, Süleyman, Dâvud... David diyor onlar, biz Davud diyoruz. Salamon diyorlar, biz Süleyman diyoruz. Abraham diyorlar, biz İbrâhim diyoruz. Biz bütün peygamberleri seviyoruz.

En sağlam noktada olan biziz, çünkü hiç kimsenin aleyhinde bulunmuyoruz. Ama onlar birbirlerinin aleyhinde ve bizim aleyhimizde, bazı peygamberlerin aleyhinde bulunmak talihsizliğine ve bedbahtlığına uğramışlar. Yahudiler Hazret-i İsâ AS'ı saymıyor. Hristiyanlar ve Yahudiler Peygamber Efendimiz'i kabul etmiyor. Allah'ın sevgili kulunu kabul etmediği için, fena oluyor durumları... Ama bizim öyle bir durumumuz yok, biz elhamdü lillâh hepsini kabul ediyoruz.

İnsanları toplayacak olan bayrak İslâm bayrağı. İnsanları birbirleriyle birleştirecek, dinlerin mensublarının toplanacağı nokta neresi?.. İslâm bayrağının altı... Çünkü hiç kimseye kötülük yok, hepsine iyilik yapmış. Ecdadımız da Osmanlı devresinde Ermenilerin kilisesine dokunmamış, Yahudilerin havrasına dokunmamış, Sırpların kilisesine dokunmamış...

Geçen gün okudum burada... Sırplar bir kilisede böyle gezdirirken, duvarlardaki azizlerin gözleri oyulmuş, onları gösteriyorlarmış:

"—Bak bunları Türkler oydu..." demişler.

Yâ Türk göz mü oyar? Kiliseyi tepeden tırnağa yıkar, biter, yâni yıksa. Sonradan birisi demiş ki:

"—Hayır, o azizlerin gözlerini oyanlar, oraları kazıyanlar, hristiyanlardan şifa umanlardır." Yâni şifa olacak diye, oradaki resimleri gizlice kazıyıp gözleri oyuyorlarmış."

Bu böyle isnad edilince, demişler ki:

"—Sen Osmanlı taraftarı mısın?" demişler.

"—Yok, Osmanlılara en düşman olması gereken insan benim, çünkü ben Ermeniyim, ama işin doğrusu bu!" demiş.

Osmanlı hiç bir kimseye dokunmamıştır. Çünkü Peygamber Efendimiz, "Mabedlere dokunmayın!" diye emrediyor mücahidlere. Osmanlı dokunmaz, dokunmamıştır.

"—Ama, sizler dokundunuz ey gayrimüslimler!.. Sizler İslâm ülkelerinden müslümanlar çekildikten sonra, müslüman mabedlerini yaktınız yıktınız, camileri bombaladınız, müslümanları kestiniz... Biz sizleri kesmedik. En kuvvetli olduğumuz zaman, Muhteşem Süleyman'ın zamanında bile hiç kesmedik ama, siz birazcık fırsat bulunca kestiniz ey gayrimüslimler!.. Biz Cenâb-ı Hakk'ın dîvanında vicdânen müsterihiz; siz bakalım hesabı nasıl vereceksiniz, milyonların, katliamların hesaplarını nasıl vereceksiniz?.." dememiz lâzım onlara...

Peygamber Efendimiz'e hürmet; aklen, dinen, edeben, her yönden gerekli... Bir de:

3. (*Ve hürmetü rahmî*) "Benim sülâleme, akrabama da hürmet..." diyor Peygamber Efendimiz.

Tabii Peygamber SAS'in *rahmî* dediği, yâni akrabası, kıyamete kadar devam ediyor. Peygamber Efendimiz'in soyu sopu devam ediyor. Büyük alimlerin hayatlarını inceliyorsunuz, bakıyorsunuz Peygamber Efendimiz'e hemen bağlı.

Geçen gün merak ettik, İmam Şafii Hazretleri'ni, evlendi mi evlenmedi mi vs. filan diye araştırdık: Kureyş sülâlesinden Peygamber Efendimiz'e bağlanan bir nesebi var. Hepsi öyle... Yâni, incelendiği zaman görülüyor. Sülâle-i tàhiresi cihana ışık saçmış ve saçıyor. Binâen aleyh, onlara da saygıyı istiyor Peygamber Efendimiz. Ve zaten sevilecek sayılacak insanlar...

Allah-u Teàlâ Hazretleri insaf versin... Bir insan bir kimseyi sevdi mi onu her şeyiyle, etrafıyla beraber sever. Saygı ve sevgiyi böyle sürdürmek lâzım!..

e. Allah'ın Afiyet Üzere Kıldığı Kullar

Nihayet beşinci hadis-i şerîfe geldik, bu günkü sohbetimizin sonuncu hadis-i şerîfi. Enes RA'dan İbnü'n-Neccâr rivayet etmiş. Bu da müjdeli bir hadis-i şerif. Yâni, her zaman iş tek bir şekilde olmuyor. Cenâb-ı Hakk'ın çeşitli şekilde muameleleri de var, bu da onu gösteriyor. Belki de biraz şaşıracaksınız. Temenni ederim ki, Cenâb-ı Hak bizi bunlardan eylesin...

Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:[67]

إِنَّ لِلّٰهِ عَزَّ وَجَلَّ عِبَاداً يُضَنُّ بِهِمْ عَنِ الْبَلاَءِ ، يُحْيِيهِمْ فِي عَافِيَةٍ ، وَيُمِيتُهُمْ فِي عَافِيَةٍ ، وَ يُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ فِي عَافِيَةٍ

(ابن النجار عن أنس)

---

[67] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.237, no:10144; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.IV, s.737, no:11245.

Lafız farkıyla: Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.266, no:3103; Ebû Mes'ud el-Ensàrî RA'dan. İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *el-Evliyâ*, c.I, s.10, no:4; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.738, no:11247; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IX, s.216, no:8275.

RE. 129/1 (*İnne li'llâhi azze ve celle ibâden yudannü bihim ani'l-belâi, yuhyîhim fî àfiyetin, ve yümîtühüm fî àfiyetin, ve yüdhılühümü'l-cennete fî àfiyetin.*)

Bu güzel müjdeli hadis-i şerifin mânâsı ne:

(*İnne li'llâhi azze ve celle ibâden*) "Pek aziz olan, pek celîl olan Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin öyle kulları vardır ki, (*yudannü bihim ani'l-belâi*) Allah onları belâdan korur, hıfz-ı himâyesinde tutar. (*Yuhyîhim fî àfiyetin*) Afiyet üzere onları yaşatır, (*ve yümîtühüm fî àfiyetin*) ve afiyet üzere ruhlarını alır, vefat ettirir. (*Ve yüdhılühümü'l-cennete fî àfiyetin*) Afiyet üzere de onları cennete sokar."

Dünyada da, ahirette de afiyet üzere muamele eder. Elem, keder, hüzün, korku çektirmez; kahır, belâ ile karşılaştırmaz. Afiyet üzere yaşatır, afiyet üzere öldürür, afiyet üzere cennetine sokar. Tabii bu, hepimizin istediği bir şey...

Cenâb-ı Hak cümlemizi dinde ve dünyada ve ahirette afiyet sahibi eylesin... Böyle afiyet üzere yaşayıp, afiyet üzere ölüp, afiyet üzere cennete girenlerden eylesin, aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!..

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

01. 10. 1999 - İSVEÇ

13. MEDİNE-İ MÜNEVVERE'NİN GÜZELLİĞİ

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Ak-Televizyon izleyicileri ve Ak-Radyo dinleyicileri!

Allah'ın lütfu, keremi, selâmı, ikramı, ihsânı üzerinize olsun... Cenâb-ı Hak hem dünyada, hem ahirette cümlenizi süedâdan eylesin, bahtiyar eylesin, mutlu eylesin...

a. Yesrib

Peygamber SAS Efendimiz'in hadis-i şeriflerinden bir demet, o gül bahçesinden bir buket sunmak üzere karşınızdayım. Taberânî'nin naklettiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[68]

إِنَّ طَيْبَةَ الْمَدِينَةَ ، وَمَا نَقَبٌ مِنْ أَنْقَابِهَا إِلاَّ عَلَيْهِ مَلَكٌ شَاهِرٌ سَيْفَهُ ، لاَ يُدْخِلُهَا الدَّجَّالَ أَبَداً (طب. عن تميم الداري)

RE. 123/10 (*İnne taybete el-medînetü, ve mâ nekabün min enkàbihâ illâ aleyhi melekün şâhirun seyfehû, lâ yüdhilühe'd-deccâle ebedâ.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Sayfayı kur'a ile açtık ama Cenâb-ı Hakk'ın lütfuyla, tevâfukan karşımıza Medine-i Münevvere ile ilgili bir hadis-i şerif çıktı. Herhalde şu anda Medine'de olduğumuz için bunda da bir tevâfuk var. Bu hadis-i şerifi izah edelim. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

---

[68] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.54, no:1269; Temîm ed-Dârî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.450, no:34893; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.663, no:5836; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.IX, s.65, no:7922.

“*Taybe* Medine’dir. Bu şehrin geçitlerinden, dağların arasındaki gediklerinden hiçbir gedik yoktur ki, orada bir melek kılıcını sıyırmış bekliyor olmasın... Yâni oranın her giriş yerinde bir melek kılıcını çekmiş bir vaziyette bekler. Deccal’ı oraya aslâ sokmazlar.”

Veyahut, (*Lâ yedhulühe’d-deccâlü ebedâ*) da okunabilir. O zaman, “Deccal oraya aslâ giremez!” mânâsına gelir. Buradaki hareke *yüdhilühâ* şeklinde olmuş ama, *yedhulühâ* belki daha uygun. Deccal buraya, bu meleklerden dolayı aslâ giremez.

Şimdi, aziz ve sevgili dinleyiciler ve izleyiciler! Bu Medine-i Münevvere diye, *münevvere* sıfatıyla; yâni nurlandırılmış, Peygamber Efendimiz’in teşrifiyle, o serâpâ nur olan nebiyy-i mürsel Peygamber Efendimiz’in mübarek zâtıyla şereflenmiş olan, bu nurlandırılmış şehir, eskiden *Yesrib* şeklinde anılıyordu.

Yesrib’deki se harfi peltek se’dir. İngilizlerin *th* harfiyle yazdığı bir harftir. Meselâ, üçüncü mânâsına gelen *third* kelimesindeki s, işte o s’dir. *Yesrib*, Peygamber SAS Efendimiz bu beldeye hicret etmeden önce bu beldenin, bu şehrin adı idi.

Bu *Yesrib* adı nereden geliyor diye araştırmalar yapmış İslâm tarihçileri ve kitaplarına kaydetmişler. Yesrib adı hakkında ve bu şehrin tarihte ne zaman kurulduğuna dair çeşitli rivayetler var. Rivayetlerden birisi ve kuvvetlisi: Nuh AS’ın neslinden, torunlarından bir kişi ki, adı Yesrib ve soyu, seceresi Nuh AS’a varıyor. O kurmuştur ve kurucusundan dolayı şehre bu isim verilmiştir.

Bu olay birçok şehirlerde görülmüştür. Meselâ, Mısırlıların İ*skenderiye* sehri, İskender kurdu diye o ismi almıştır. İstanbul’a, Kostantin imar etti diye, Bizanslılar tarafından *Kostantinopol* denmiş... Yâni, bir şehrin kurucusunun ismiyle anılması olağan bir şey.

Bizim âcizâne doğduğumuz Anadolu’daki köyümüzün de adı Ahmetçe idi. Herhalde oraya cihad için gelmiş olan mücâhidlerden, Ahmetçe, (Küçük Ahmed) diye bir zâta ganimet olarak, mücahidlere taksim edilen bir arazi olarak verilmiş. Onun ismi, köyün ismi Ahmetçe... Civardaki öbür köylerin isimleri de yine şahıs isimleri; meselâ İlyas Fakih, Hüseyin Fakih gibi. Bu ne

demek?.. Oraları kendilerine padişah tarafından, iktâ yoluyla verilmiş kişiler demek ama, köyün adı olmuş.

Yesrib de böyledir diyorlar, bir rivayet bu... Nuh AS'ın evlâdı tufandan sonra yayılmaya başlayınca buralara da gelmişler, buraya ilkönce yerleşmişler. Adı Yesrib olmuş.

Başka bir rivayette de, Mûsâ AS haccetmeye gelirken... Ki, Mekke-i Mükerreme'nin yeri o peygamber zamanında da biliniyordu. Mâlûm ve meşhurdu, mübarek olduğu biliniyordu. İbrâhim AS'dan Mûsâ AS'a, İsâ AS'a kadar nice peygamberler hep buralara gelmişler. Bir kısmı da Mekke-i Mükerreme'de vefat etmişlerdir. Bu rivayet benim dikkatimi çekti, onun için size de nakletmek istedim. Salı günkü tefsir derslerimizde de bu konular geçiyor. Tam Bakara Sûresi'nin ayet-i kerimelerinde üzerinde durduğumuz konular oluyor.

Mûsâ AS ashabı ile hacca doğru giderken, tabii Filistin tarafından bu tarafa doğru geldiği zaman, bu mahalle gelmişler ve bakmışlar ki, fevkalâde mümbit, sulak, yeşillik bir yer... Etrafındaki dağlardan, alâmetlerden, "Ahir zaman peygamberinin zuhur edeceği yer burası olacak!" diye sezinlemişler. Yâni:

"—Hah tamam, şurasında şu dağ var, burasında bu dağ var. Tarif edilen yer, bize bildirilen ahir zaman peygamberinin zuhur edeceği yer burasıdır." demişler.

Onun için, yahudilerden bir kısmı daha sonra oraya gelmişler ve orada tavattun etmişler. Ahir zaman peygamberi gelecek diye, Mûsâ AS ile hacca giderken gördükleri bu yere yerleşmişler.

Peygamber Efendimiz'in zuhurundan evvel de zaten Araplara söylüyorlardı:

"—Ahir zaman peygamberi gelecek, biz onunla işbirliği yapacağız, şirki tepeleyeceğiz, yok edeceğiz. Siz müşrikleri hizaya getireceğiz!" diye bekliyorlardı.

Demek ki geleneksel olarak, zaten ahir zaman peygamberi gelecek diye şehre yerleştikleri için, ahir zaman peygamberini seviyorlardı. Mûsâ AS bildirmişti, "O geldiği zaman ona tabî olun!" diye ahid almıştı; bekliyorlardı. Ama geldikten sonra, şeytanın kurnazlığı çok, insanları aldatması çeşitli şekillerde olabiliyor. Bekledikleri peygamber geldikten sonra, çeşitli şekillerde muhalefet ettiler, inkâr ettiler. İnananlar da oldu, pek azı inandı.

Yahudilerin kabilelerinin buralarda, şehrin civarındaki mıntıkalarda öbek öbek bulunmasının da izahı böyle oluyor. Şehrin ilk ismi de bu...

Bazı hadis-i şeriflerde Peygamber SAS Efendimiz:

"—Bu şehre Yesrib ismini söyleyen tevbe ve istiğfar eylesin! Yâni, Yesrib diye söyleyen, 'Estağfiru'llah, aman hatâ ettim!' desin!" diye buyurmuş.

Çünkü *Yesrib* kelimesi Arapça *serebe* kökünden, kötü bir mânâya geliyor. Bir kimseyi kınamakta, azarlamakta son derece aşırı gitmek mânâsına geliyor.

Hattâ Sûre-i Yusuf'ta, hatırlar hafız kardeşlerimiz ve tefsiri bilenler; Yusuf AS'ın kardeşleri sarayına gelip de huzuruna girdikleri zaman, eski yaptıkları hataları düşünüp çok pişman ve perişan oldular. Dediler ki:

تَاللهِ لَقَدْ آثَرَكَ اللهُ عَلَيْنَا (يوسف:٩١)

(*Ta'llàhu lekad a'sereke'llàhu aleynâ*) "Biz sana kötülük yapmak istedik ama, Allah seni tercih etti ve nimetlendirdi. Bak ne izzetlere, ne devletlere, ne güzelliklere, itibara, şâna nâil oldun!" (Yusuf, 12/91) diye, kendi hatâlarını itiraf ettiler Yusuf AS'ın karşısında...

O da o zaman onlara buyurdu ki:

لاَ تَثْرِيبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ (يوسف:٩٢)

(*Lâ tesrîbe aleykümü'l-yevm*) "Bugün size artık böyle ayıplanmak, kınanmak, başa kakılmak; evvelce yaptığınız şeyleri hatırlatıp da sizi üzmek yok! Böyle bir şey olmayacak!" (Yusuf, 12/92) diye kendisinin onu unuttuğunu, ondan dolayı onları kınamayacağını söyledi.

Yesrib kelimesinin mânâsı bakımından bu ayeti hatırlattım. Yâni, şiddetle kınamak mânâsından geldiğinden, *Yesrib* sözü Araplarda hoş bir mânâya gelmiyor. Tabii daha önceki kavimlerden geldiği için, Nuh AS'ın nesillerinden geldiği için, belki o zaman mânâsı başka olabilir.

Peki ne kadar önceden beri *Yesrib* deniliyordu buraya?.. Eski coğrafyacıların, İslâm'dan önceki Yunan coğrafyacılarının kitaplarında da, *Yesriba* veya buna benzer birkaç şekilde görülüyor. Demek ki Peygamber Efendimiz'den çok asırlar önce, dünya coğrafyasıyla meşgul olan alimlerin de bildikleri, o esnada ismi *Yesriba* veya *Yesrib* olan bir yerleşme merkezi imiş.

Peygamber Efendimiz'in devri saadetinden önceki bir Bizans kaynağında da, Medine kelimesini hatırlatan bir şekil ile karşımıza geliyor. Ben şöyle tahmin ediyorum olayı: Belki tabir, (*Medinetü yesrib*) "Yesrib Şehri" idi. Çünkü *Medine,* şehir mânâsına geliyor. Bazı Bizans coğrafyacıları, *Medine* kelimesini oradan kullanmışlar. Yâni tabirin ilk kelimesiyle iktifâ edip, ikincisini söylememiş oluyorlar.

Ama, Peygamber SAS Efendimiz buraya hicret edince, buranın adına (*Medînetü'r-rasûl*), yâni "Rasûlüllah'ın, Allah elçisinin şehri" denmiş. Sonra da tamlama şeklinde olan tabirlerden,

tamlama uzun gelir de kısaltma yapılınca, o zaman harf-i ta'rifle *el-Medine* kullanılmış. Yâni o belirli, mâlûm, Rasûlüllah'a ait olan belli şehir mânâsına...

Sonradan tabii, sevgiden saygıdan dolayı, sadece *el-Medine* demeyi uygun görmemişler; *Medine-i Münevvere* denmiş. *Mekke-i Mükerreme* ve *Kâbe-i Müşerrefe*'de de olduğu gibi, şanını, şerefini ve mübarekliğini ifade eden kelimeler kullanmışlar bu gibi yerlere...

b. Asıl Güzel Şehir Medine'dir

Şimdi Peygamber SAS Efendimiz, Yesrib kelimesinin kullanmasını istemiyor, çünkü kötü çağrışımlar yaptırıyor, kötü anlama geliyor. Onun için burada da buyurmuş ki:

إِنَّ طَيْبَةَ الْمَدِينَةَ ،

(*İnne taybete el-medineh*) "Taybe, hiç şüphe yok ki Medine şehridir."

Buradan anlaşılıyor ki, *taybe* Arapça'da *tâbe-yetîbü* kelimesinden geliyor. Burada sıfat olarak *tayyib* kelimesi var; güzel, iyi mânâsına... *Habis* kelimesinin karşılığı olarak. Yâni, bir şey iyi olursa, ona *tàbe* diyorlar; kötü olursa, *habüse* diyorlar. Arazi mümbit bir arazi ise, *tayyib* diyorlar; berbat bir arazi ise, *habüse* diyorlar. Kişi iyi bir insansa, iyi insan mânâsına *tayyib* diyorlar; kötü huylu bir kimseyse, ona da *habis* diyorlar.

Tıpta da kullanılıyor. Urların çeşitleri var. Ama kimisi kanserse, öldürücü ise, o zaman ona *habis ur* diyorlar. Bu *taybe* kelimesi habisin karşılığı, güzel, iyi mânâsına gelen bir kelime...

Peygamber SAS Efendimiz hadis-i şeriflerinde, Medine-i Münevvere'yi bir de *Taybe* diye isimlendirmiş. *Ye*'si şeddeli değil, tek *ye*... *Tı* harfi üstünlü, *ye* harfi cezzimli, ondan sonra *be* harfi üstünlü; sonunda kapalı *te* var.

Biliyorsunuz bu kapalı te harfi Arapça'da ilginç bir harftir. Tek bir harftir ama, iki türlü okunur. Geçildiği zaman, sözün arasında kaldığı zaman *te* okunur. Ama o kelimede durulduğu zaman he

okunur. Onun için yazılışı he'ye benzer, ama üzerine iki tane nokta konulur. Buna kapalı te derler, yuvarlak te derler, tâ-yı mabude derler. Bir de umûmiyetle müennes kelimeler bununla bittiğinden, *tâ-yi te'nis* (müenneslik te'si) derler. Bu düz kayık gibi olan, be'ye benzeyen te'den ayrı bir te'dir. Durulunca he okunuyor, devam edilince te okunuyor.

Bunu niçin izah ediyorum, "Bir harfin bu kadar izahına ne lüzum var?" derseniz; bence çok lüzumu var. Çünkü kamet getiren kardeşlerimiz çok kere kameti doğru getirmiyorlar. Kamette bu harfle yazılmış kelimeler var.

حَيَّ عَلَى الصَّلاَةِ ، حَيَّ عَلَى الصَّلاَةَ !

(*Hayye ale's-salâti hayye ale's-salâh!*) *Salâh* kelimesi, işte sonunda bu yuvarlak te olan bir kelime. Durulduğu zaman *salâh* okunuyor, geçildiği zaman *salâti* okunuyor. Bunu bilmeyen kardeşlerimiz, kamet getirirken (*Hayye ale's-salâhi hayye ale's-salâh!*) diyor. Hayır, geçildiği zaman *salâti* okuması gerekir.

Yine şaşırdıkları başka bir nokta, felâh kelimesinin sonunda da h var. Türkçe'de h bir tane ama Arapça'da üç tane h var: He, hà, hı... Şimdi bu felahtaki ha harfi kuvvetli bir ha'dır. O geçildiği zaman yine h okunur:

حَيَّ عَلَى الْفَلاَحِ ، حيَّ عَلَى الْفَلاَحِ !

(*Hayye ale'l-felâhi hayye ale'l-felâh!*) denilir. Bunları karıştırıyorlar. En çok kullandıkları ve namaza davet olan bir güzel nidayı doğru bilmeleri bakımından, bu izahatı yaptık.

Taybe Medine'nin bir adı... Bir başka rivayeti de *Tâbe*'dir. Bu iki kelime *tayyib* kelimesinden geliyor. Araplar (*şey'ün tàbün, şey'ün tayyibün*) iyi şey mânâsına kullanırlar. Medine müennes olduğu için, *tàbe* geliyor. "Bu şehir güzel, iyi bir şehirdir." mânâsına bir ismini Peygamber Efendimiz *Tâbe* demiş.

Taybe kelimesi de aynı anlama geliyor, güzelliğini gösteriyor. Hoş kelimesi ile biz Türkçe'ye tercüme ediyoruz. *Hoş* kelimesi

Farsça'dan geçmiştir. *Yesrib* kelimesinin atılarak böyle *Taybe* diye isimlendirilmesi de, gerçekten kelimenin anlamı gibi çok hoş olmuştur. İnsan *Taybe*'ye gelince çok hoş oluyor. Bu ismin de, bu Medine'ye verilmesi çok hoş olmuş.

Bu hoş yer Medine'dir. Taybe, asıl hoş yer Medine'dir. Yerlerin en güzelidir, en hoşudur. Çünkü, bir kere Deccal fitnesinin giremeyeceği bir mübarek şehirdir. Peygamber SAS Efendimiz'in kabr-i şerifinin olduğu bir şehirdir. Osmanlı şairi Bâkî, "*Tefevvük-kerde-i arş-ı Cenâb-ı Kibriyâ'dır bu!*" diye, fazilette çok çok kıymetli olduğunu, bu satırla ifade etmiş.

Bunu bizim Suudlu kardeşlerimiz, bu kadar da uzun değil derler, tasvib etmezler. Mehmed Akif'in de (Rh.A), meşhur mısraını, biz de bu yönden tenkit ediyoruz. "*Bedr'in arslanları ancak bu kadar şanlı idi.*" deyince, sanki Bedir'deki arslanları ancak Çanakkale şehidleri hizasında gibi bir anlama oluyor ki, bu şairin ifadesindeki bir zaafıdır.

Bedrin aslanları cihanın en üstün aslanlarıdır, mücâhidleridir. Çünkü Peygamber SAS Efendimiz Bedir mücâhidlerine özel muamele yapardı. Onların cenaze namazlarını bile başka türlü kılardı. Bedr'e iştirak etmiş kimselere, o mübarek, eşsiz vefasından dolayı çok çok lütufkâr muamele ederdi.

Bedr'e iştirak samîmiyetin şâhikasıydı. Ashab-ı kiram derecelerine göre sıralandıkları zaman, önce Aşere-i Mübeşşere sıralanırdı. Ondan sonra da Ashab-ı Bedir gelirdi. Onun için, Ashab-ı Bedr'in hiç bir kahramanla mukayesesi mümkün değildir.

İslâm tarihinde pek çok mücâhidler canlarını vermişlerdir, Allah şefaatlerine erdirsin... Benim de dedelerim, akrabalarım, köyümüzün büyük çoğunluğu Çanakkale harbinde şehadet şerbetini içmiştir. Davullarla, tekbirlerle köyden gönderilmiştir; bir daha kendileri gelmemiştir, şehadet haberleri gelmiştir.

Ben aciz nâciz kardeşiniz de bir şehid torunuyum, bir şehid yetiminin oğluyum. Şehidlere hürmetimiz sonsuzdur ama, Cenâb-ı Hakk'ın verdiği şerefi kimse aşağı indiremez. Hiç kimseye de, Cenâb-ı Hakk'ın yücelttiği kimseden daha yüksek bir payeyi kimse veremez.

Taybe, asıl güzel şehir Medine'dir; çünkü Peygamber Efendimiz'in şehridir.

شَرَفُ الْمَكَانَ ، بِالْمَكِينِ

(*Şerefü'l-mekân, bi'l-mekîn*) "Bir yerin kıymeti içinde oturandan dolayıdır." *Yesrib*'ken gitti, *Taybe* ve *Tàbe* oldu, Peygamber Efendimiz'in şehri oldu.

Mekke'nin fethinden sonra, ashab-ı kiram sanıyorlardı ki, "Artık Mekke fetholundu, Peygamber Efendimiz tekrar doğduğu ve tâ Adem AS'dan beri mahall-i mübarek olan, o Mekke-i Mükerreme'ye gidecek sandılar. Ama Peygamber SAS Efendimiz, yine eşsiz bir vefâ ve iltifat nümûnesi olarak doğduğu şehre gitmedi. Kendisini en zor zamanda destekleyen Ensarın gönlünü hoş edecek bir karar alarak, Medine-i Münevvere'de yerleşmeyi tercih eyledi.

Halbuki Mekke'nin havası onlara daha iyi geliyordu. Medine-i Münevvere'nin havası rutubetli geliyordu. İlk geldikleri zaman,

ashab-ı kiram yerlere serilmiş, hepsi hasta olmuşlardı. Ebû Bekr-i Sıddîk bir kenarda sayıklıyordu, Bilâl-i Habeşî bir kenarda sayıklıyordu; *rıdvânu'llàhi aleyhim ecmaîn*... "Bizi Mekke'den çıkartan müşriklere Allah şu cezayı versin, bu cezayı versin!" diye kızıp duruyorlardı. Havası dokunmuştu, vebâlıydı buranın havası...

Peygamber SAS Efendimiz, buranın havasını müslümanlara mübarek kılmasını; bu vebayı, hastalıkları, rutûbeti def etmesini Cenâb-ı Hak'tan niyaz edince, burası hava bakımından da son derece tayyib, tàbe oldu, güzel oldu. Havası, suyu, hurmalıkları, dağları, her şeyiyle ihtişamlı, en güzel bir yer oldu.

Allah-u Teàlâ Hazretleri görmeyenlere görmeyi nasîb etsin... İnşâallah biz de Medine-i Münevvere'yi şöyle resimlerle, tarihiyle güzelce anlatan bir eser, Allah nasib eder yazarsak, size sunarız. Bu güzellikleri daha geniş olarak orada anlatırız.

Tabii, Medine-i Münevvere'nin başka özellikleri de vardı. Etrafı, yanardağların patlamasıyla etrafa yayılmış olan yanardağ akıntıları, lâvlarla zemin kaplanmış olduğundan, üzerinde ne insan yürüyebilir, ne deve geçebilir tabii bir engel idi. Uzun, geniş alanlar yanardağdan çıkan erimiş madenlerin yayılmasıyla, onların da yanıp yanıp kalorifer cürufu gibi delik deşik, sivri sivri olmasıyla üzerine basılmaz bir hale gelmişti. Kim basarsa, pabucu yırtılır; kim sendelerse üzerine yıkılırsa, yüzü eli yaralanır bir durumdaydı.

Onun için, Medine-i Münevvere'nin bir giriş yeri vardı. İşte o Hendek Harbi'nde hendek kazılıp da, düşmanların girmesine o sebeple mânî olmuşlardı. Yâni, küçük bir yere hendek kazıyorlar da, öbür taraflardan Kureyş'in müşrikleri niye saldırmıyor?.. Saldıramıyorlar, çünkü *harre* denilen o yanardağ akıntılarının üstüne basılmaz, geçilmez bir durumdaydı.

Şimdi aletlerle, cihazlarla, makinelerle bunları kazıdıkları zaman altından kum çıkıyor. Demek ki, kumların üstüne yanardağlar patlamış, bu şeyleri yaymış. Böylece etrafı böyle *Harre-i Şarkıyye*, *Harre-i Garbiyye* diye isimlendirilen bu alanlarla kaplı. Korunması kolay, arazisi münbit, suyu bol, havası güzel, kendi güzel, manzarası güzel, Uhud Dağı güzel...

Peygamber SAS Efendimiz, Uhud Dağı'na bakarak demiş ki:[69]

أُحُدٌ جَبَلٌ يُحِبُّنا ونُحِبُّهُ (طس. عن أنس)

RE: 18/5 (*Uhudün cebelün, yuhibbünâ ve nuhibbühû.*) "Uhud öyle bir dağdır ki, biz onu severiz, o bizi sever."

Allàhu ekber!.. Uhud Dağı, tabii sevmez mi Peygamber SAS Efendimiz'i?.. Biz de Uhud Dağı'nı seviyoruz. Hakîkaten baktığı zaman, insan haşmetine hayran oluyor, kalbi eriyor ve seviyor.

---

[69] Buhàrî, *Sahîh*, c.II, s.539, no:1411; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.1011, no:1392; Ebû Humeyd es-Sa'dî RA'dan.

İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.IX, s.42, no:3725; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.255, no:1905; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.11, no:2585; Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.V, s.58, no:131; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.224, no:1037; Ukaylî, *Duafâ*, c.II, s.308, no:889; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VII, s.90, no:6467; Ukbe ibn-i Süveyd, babasından.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.485, no:34986; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.56, no:137; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.I, s.462, no:738.

c. Deccal Medine'ye Giremeyecek

وَمَا نَقَبٌ مِنْ أَنْقَابِهَا إِلاَّ عَلَيْهِ مَلَكٌ شَاهِرٌ سَيْفَهُ ،

لاَ يُدْخِلُهَا الدَّجَّالَ أَبَداً

(*Ve mâ nekabün min enkàbihâ*) "Medine'nin hiç bir giriş yeri yoktur ki, aralıklarından, dağların arasındaki gediklerden hiç bir gedik yoktur ki, (*illâ aleyhi melekün*) orada bir melek bekçi olarak duruyor olmasın... Hepsinde bir melek vardır." Hem de nasıl, ne sıfatla?.. (*Şâhirun seyfehû*) "Kılıcını çekmiş vaziyette melek orada durur. (*Lâ yüdhilühe'd-deccâle ebedâ*) Yâni meleğin kılıcı artık nasıl bir kılıçsa, oraya Deccal yaklaşamıyor, giremiyor." Korunmuş, mübarek bir yer. Allah-u Teàlâ Hazretleri görmeyenlere görmeyi nasîb eylesin...

Bu şehre Deccal giremeyecek. Biliyorsunuz, merak etmişsinizdir. Meraklı insanlar çok... Mehdi ile, Deccal ile ilgili

haberler çok heyecanlı olduğundan, ihvânımızdan da, kardeşlerimizden de bunun kitaplarını alan, sözünü eden, her sohbette bunları anan kimseler var, biliyoruz. Siz de biliyorsunuz.

Deccal bir fitne çıkartacak, ortada öyle bir durum meydana gelecek ki, her değer hükmü ters dönecek, altı üstüne gelecek değer hükümlerinin... Çağırdığı şeye tâbî olanlar, onun yanına gidenler cehenneme gidecekler. Onun cennet diye gösterdiği, aslında cehenneme götürecek bir istikamet oluyor, taraf oluyor. Cehennem gibi görünen, yâni can ve mal zararı gibi görünen taraf ise, aslında insanı cennete götüren bir yol oluyor.

Bu büyük bir fitne olduğu için, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki: "Deccal'ın fitnesinden bütün peygamberler kendi ümmetlerini uyarmışlardır, 'Aman Allah'a sığının!' diye ikaz etmişlerdir. Siz de Deccal'ın fitnesinden Allah'a sığınınız!" buyuruyor.

Çünkü şaşırtıcı bir durum... İnsan kaba mantıkla, düz mantıkla, çok derinlemesine düşünmeden, sözlere kapılıp da aldanabilir. Tıpkı zamanımızdaki gibi... Şimdi insanların gözdesi batı medeniyeti ama, en güzel medeniyetleri yok eden, korkunç, hunhâr, maddeci bir medeniyet... Koca Devlet-i Aliyye-i Osmâniyye'mizi yıktılar ve yıkıntıları arasından dâimâ feryadlar geliyor. İşte Kosova, işte Bosna, İşte Bulgaristan...

Hattâ oralardaki hristiyanlarla bile temas kurmuş, görüşmüş olan arkadaşlar, Osmanlı Devleti zamanındaki durumlarının çok iyi olduğunu, o zamanı hasretle andıklarını duymuşlar, söylüyorlar. Adalet vardı, müsamaha vardı, saygı vardı, sevgi vardı. Hattâ bu Bosnalılar harbe girmeden önce, komşularıyla yine o Osmanlı terbiyesi icabı iyi geçiniyorlarmış. "Ne oldu birden anlamadık, bütün komşularımız hepsi birden bize saldırdı." diyorlar Bosnalı kardeşlerimiz.

Çünkü batılılar kışkırttılar. Mehmed Akif merhumun, "*Medeniyet denilen tek dişi kalmış canavar*" diye anlattığı, o medeniyet gibi görünen o canavar, işte insanları böyle birbirine kırdırıyor. Milyonlarca, yüz binlerce insan zarar görüyor. Kimisi ölüyor. Çoluk çocuk, hanımlar perişan oluyor.

Hanımlar, en baş tacı edilmesi gereken mahlûklar; kimisi annemizdir, kimisi eşimizdir, kimisi kızımızdır. Onlar ne kadar kötü muamelelere maruz kalıyorlar. Çocuklar ölüyor, yuvalar yıkılıyor, insanlar yerlerinden yurtlarından ediliyor.

İşte o dengeler Osmanlının yıkılmasıyla bozuldu. Halbuki ondan önce ne kadar anlayış vardı. Padişaha sadık kavim diye, Ermenilerden vekiller, paşalar oluyordu. Kürtlerden alaylar oluyordu. Boşnaklardan sadrazamlar, vezirler komutanlar geliyordu... Herkes birbiriyle gayet iyi geçiniyordu. Şimdi her şey karma karış oldu.

Dünya üzerinde maddeyi, menfaati değil de hakkı tutan, hakkâniyeti esas alan; Allah indinde sorumluluğunu düşünerek her yaptığı işi adaletle yapan insanların iktidarı kaybetmesi, dünyanın felâketi olmuştur. Çünkü Osmanlı, nerede zulüm varsa, orada zulmün kaldırılmasına çalışmıştır. Kendisi zulmetmemiştir. İtiraz edenlere deriz ki:

"—Siz istilâ ettiğiniz yerlerdeki insanların durumlarını bir düşünün; bir de Osmanlıların hükümet kurduğu yerlerin durumunu düşünün!.."

Osmanlı Anadolu'nun, Avrupa'nın orasını, burasını almış. Oradaki başka milletler, Bulgarlar, Yunanlılar, Sırplar, Ermeniler vs. Osmanlılarla iç içe, aynı şehirde, aynı beldede hürriyet içinde yaşamışlar. Hattâ Osmanlılar askerlik yapmışlar; onlar askerlikten de muaf olduklarından, ticaret yapmışlar, zengin olmuşlar.

Yedi asır yaşamışlar. Ne asimilasyon var, ne eritme var, ne ezmek var, ne yıkmak var. Kiliselerini dahi aynen muhafaza etmişler. Papazlarına itibar vermişler. "Sorumluluk kendilerine ait... Yarın Allah'ın huzurunda, niçin müslüman olmadıklarının hesabını kendileri versinler. Ehl-i kitaptır." demişler. İsevî demişler, Mûsevî demişler; İsâ AS'a tâbî, Mûsâ AS'a tâbî demişler, sulh içinde yaşatmışlar, zulmetmemişler. Harbde dahi zulmetmemişler.

Ama aradan zaman geçince, emperyalizmin, bu tek dişi kalmış canavarın yaptıklarını görüyoruz.

Şimdi de çalışmaları, İslâm ülkelerinin geri kalması için... İslâm ülkeleri geri kalsın diye, cehaleti teşvik... İslâm ülkeleri bozulsun diye, fuhşiyatı teşvik... Nesiller bozulsun diye her türlü kötülüğü yaymak, müstehcenliği yaymak, aile bağlarını koparmak... Yâni, şeytanın yapacağı bütün işleri, sırf dünyevî menfaatler için yapıyorlar.

Halbuki Osmanlı gittiği yere medeniyet götürüyordu. Bunlar *deniyyet* götürüyor (mimsiz medeniyet), alçaklık götürüyor. Fuhşiyat yayılıyor, içki yayılıyor, nesiller çürüyor, millet mahvoluyor. Tabii, bu propagandaların yüzünden, değer hükümleri de altüst oluyor. İyi olan şeyler kötü sayılıyor, kötü olan şeyler de baş tacı oluyor.

Bakıyorsunuz, İslâm'a göre çok büyük günah olan şeyler alkışlanıyor; İslâm'a göre çok iyi olan, öğülmesi gereken şeyler ayaklar altında... İyi insanlar hor, hakir; erâzil ve esâfil, yâni en rezil ve en sefil olan kimseler başlarda... Milletin hukuku, ümmetin hukuku gözetilmiyor. Batılılarla işbirliği yapılıyor, yeraltı, yerüstü servetleri sömürtülüyor. Çok küçük bir azınlık nân ü nîmet içinde, izzet içinde dünyasını dünya ediyor; öbür tarafta Ümmet-i Muhammed sefalet içinde...

İşte şurası dünyanın en zengin, kişi başına düşen maddî geliri en yüksek olan ülkesi... İki adım ötesinde, işte burası da dünyanın en fakir ülkesi, insanların içecek suyu yok!.. Bunların hepsi de İslâm aleminin bir parçası oluyor.

"—Bu ne biçim İslâm kardeşliği, bu ne biçim ahlâk?.. Bu ne biçim insanlık, bu ne biçim vicdan?" diye, insan isyan ediyor bu manzaraya...

İşte Deccal fitnesi de böyle... Deccal fitnesi de insanlara gerçekleri ters gösterecek bir şey. Deccal diyecek ki:

"—Ben sizin tanrınızım!"

Mü'minler bunu anlayacak, alnında (*hâzâ kâfirun*) yazılı olduğunu görecek, "Yalancısın sen!" diyecek. Ama bazıları Deccal'e tanrı diye tapacaklar. Şimdi de bazı insanların dini imanı bırakıp da nereye yöneldiklerini, neleri esas aldıklarını, hayatlarındaki amaçları olarak neleri kararlaştırdıklarını düşünüverin!

Allah bütün Ümmet-i Muhammed'e yardımcı olsun ve iyilere kuvvet versin... İyilerde kötülerin cesareti kadar cesaret olsa,

kötülerin gayreti kadar gayret olsa; tabii iyiler çok olduğundan dünya iyiliğe erecek. Ama kötülerin cesareti, şirretliği ve çalışması çok olup da, iyiler suskun ve küskün, ezgin ve bitkin olunca, çalışmayınca, gayret göstermeyince, kötülerin dediği oluyor ve dünya, alem fesada gidiyor. Yâni kıyamete doğru gidiyor.

Halbuki Peygamber Efendimiz diyor ki:

"—İnsanlar bir gemiye binmiş gibidir. Alt kattakiler geminin altını delerlerse, üst kattakiler de zarar görür."

Binâen aleyh, gemiyi muhafaza etmek lâzım, kimseye gemiyi tahrib ettirmemek lâzım! Çünkü batarsak, hep beraber batacağız.

Şimdi Türkiye'ye bakıyorum ben, dışarıdan kuşbakışı görünüyor ve uzaktan tam olarak görülüyor. İktisadına bakıyorum, siyasetine bakıyorum, insanların konuşmalarına bakıyorum, gazetelere bakıyorum; korkunç husumet, kin, kutuplaşma... Korkuyorum, bu insanlar fırsat olsa, fırsatını bulsalar birbirlerini kıtır kıtır kesecekler. Halbuki bunlar aynı milletin evlâtları, birbirleriyle dost olması gereken kimseler.

d. İnsanların Arasını Islah Etmek

Sözü buraya getirmişken, aynı sayfadan üç hadise tamamlamak istediğim için, bir hadis-i şerif daha okuyacağım. Hazret-i Ali Efendimiz'in rivayet ettiği, Taberânî'nin kaydettiği bir hadis-i şerifi nakletmek istiyorum. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:[70]

إِنَّ صَلاَحَ ذَاتِ الْبَيْنِ ، أَعْظَمُ مِنْ عَامَّةِ الصَّلاَةِ وَالصِّيَامِ

(طب. عن علي)

RE. 123/7 (*İnne salâha zâti'l-beyni, a'zamü min àmmeti's-salâti ve's-sıyâm.*) "Araların iyi olması, müslümanların aralarının

---

[70] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.I, s.97, no:168; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.58, no:5484; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IX, s.192, no:14791; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IX, s.60, no:7911.

iyi olması, ıslah edilmesi, kötüyse bile düzeltilip iyi hale getirilmesi, Allah indinde umûmî olarak nafile namaz ve nafile oruçtan daha önemlidir, daha kıymetlidir."

Onun için, bu düşman kardeşlerin aralarının düzeltilmesi lâzım! Ben hayret ediyorum; şimdi ben buradan rica ettim, vakfımızdaki kardeşlerimiz kendi vicdanlarıyla hareket ettiler, zelzele mıntıkasında hayırlar yapmağa giriştik. Halk da bundan çok istifade etti, teşekkür etti, dua etti; basına yansıdı. Şimdi gazetelerden gelen haberlerden görüyorum ki, engellenmiş. Yâni, yapılmakta olan hayrın engellenmesi... Aşevi yemek dağıtıyor, binlerce insan istifade ediyor. Sen bu yemeği dağıtma, sen buradan çekil!.. İyi ama, ne olacak?.. Akıl almaz, anlaşılmaz şeyler.

İnsanın küsmesi lâzım, "Böyle bir memlekette böyle hayırlar yapılmaz!" deyip kalkıp başka bir yere gitmesi lâzım ama, bu yanlışlıkları düzeltmek de bizim vazifemiz. Gittiğimiz zaman bunu kim düzeltecek?.. Elbette bu yanlışlıkları düzeltmeğe çalışmak lâzım; bu husumetleri, bu ayrılıkçıları ortadan kaldırmak lâzım!

Dinci vakıflar... Vakıf fikri zaten dinden geliyor, elbette dinci olacak. Allah rızasını kazanmak için kurulmuş müesseseler. Dinimizi yaymak, öğretmek bizim hem hakkımız, hem amacımız; hem de anayasal teminat altında olan bir şey... Bunun böyle bir suç gibi, höcü der gibi anlatılması, insanların birbirlerine bu derece nasıl düşman edildiği hayret edilecek bir nokta...

Demek ki, araların düzeltilmesine çalışmak lâzım! Araların düzeltilmesi nafile namazdan da, nafile oruçtan da önemli olduğuna göre, bütün halkımızın, dinleyicilerimizin, kardeşlerimizin, iyi insanların bu çılgınca kutuplaşmaya bir dur demesi ve aşırı gidenlere de nasihat etmesi lâzım!

Çünkü gemiyi batırırsak, hepimiz batacağız. Bir harp darp çıksa, bir karışıklık çıksa, herkes zarar görecek. Allah-u Teàlâ Hazretleri insaf versin... Islahla vazifeli insanlara da kuvvet versin... Evet, bazı insanlar Allah rızası için ıslaha çalışıyorlar, gayret ediyorlar, bu çok önemli bir şey... İnsanın sàlih insan olması iyi bir şey; ama muslih insan olması, yâni ıslah edici, düzeltici insan olması daha güzel!..

Maalesef tarihimizde de bu muslihlik, yâni ıslah etmek çalışmaları, yine aynı yanlış görüşlerden dolayı yanlış yapılmış; mâneviyatın önemi unutulmuş, göz ardı edilmiş veya ihmal edilmiş, veya anlaşılamamış. Maddeten kalkınacağız diye uğraşırken, bütün ıslahatlara rağmen tökezlemeler devam ederek, şu iktisadî ve siyâsî bakımdan tatsız, fecî bir duruma gelmiş bulunuyoruz.

İlerlemeyi, kalkınmayı yapan insan olduğu için, insanın iknâ edilmesi gerektiğinden, aşk ile şevk ile çalışması, dürüst çalışması gerektiğinden, her şeyin temeli mâneviyattır, dindir, Allah korkusudur, takvâdır. Gün gibi âşikâr bütün iyilikleri yapan bunlar... Bütün fitne fesadı çıkartanlar da, "Bu adam nasıl yetişmiş, niye böyle yetişmiş, nereden yetişmiş, nasıl bu zihniyete düşmüş, bu derekeye düşmüş?" diye araştırılsa, dinî terbiyenin yokluğundan, imansızlıktan olduğu görülecek.

Bu hususta, artık mü'minlere çok büyük gayret düşüyor. Yumuşak yumuşak, tatlı tatlı, meseleyi yanlış yapanların yanlışlığını anlatmak ve doğruluğu hakim kılmak gerekiyor.

e. Sadaka, Sıla-i Rahim, İyilik Yapmak

Üçüncü bir hadis-i şerif daha seçelim sayfamızdan ve sohbetimizi tamamlayalım. Peygamber Efendimiz, İbn-i Abbas RA'ın rivayet ettiği bir hadis-i şerifte buyuruyor ki:[71]

إِنَّ صَدَقَةَ السِّرِّ تُطْفِىءُ غَضَبَ الرَّبِّ ، وَإِنَّ صِلَةَ الرَّحِمِ تَزِيدُ فِي الْعُمْرِ ، وَإِنَّ صَنَائِعَ الْمَعْرُوفِ تَقِي مَصَارِعَ السُّوءِ ، وَإِنَّ قَوْلَ لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ تَدْفَعُ عَنْ قَائِلِهَا تِسْعَةً وَتِسْعِينَ بَابًا مِنَ الْبَلاَءِ ، أَدْنَاهَا

[71] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XVII, s.172; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.
Lafız farkıyla: Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.289, no:943; Behz ibn-i Hakîm babasından, o da dedesinden.
Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.614, no:16242; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.IX, s.59, no:7907.

الْهَمُّ (كر. والرافعي عن ابن عباس)

RE. 123/4 (*İnne sadakate's-sirri tutfiu gadabe'r-rab, ve inne sılate'r-rahimi tezîdü fi'l-umr, ve inne sanâia'l-ma'rûfi takà mesària's-sû', ve inne kavle lâ ilâhe illa'llàh, tedfeu an kàilihâ tis'aten ve tis'îne bâben mine'l-belâ', ednâhe'l-hemmü.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Bir hadis-i şerif seçtik ama, haftalarca konuşulacak bir hadis-i şerif seçtik. Bunu da kısaltmaya gönlüm razı olmuyor. Kısaca söyleyelim, belki ileride devam ederiz. Peygamber Efendimiz SAS buyuruyor ki:

(*İnne sadakate's-sirri*) "Hiç şüphe yok ki gizlice verilen; yâni gösterişten uzak, 'Kimse bilmesin, Allah bilsin kâfî!' diye sessizce, belirtmeden, bildirmeden, göstermeden, ilân etmeden, anlaşılmaz bir zarâfetle alanı üzmeden, mahcup düşürmeden verilen gizli bir sadaka, zekât, hayır, (*tutfiu gadabe'r-rab*) Cenâb-ı Hakk'ın gazabını teskin eder. Cenâb-ı Hak gazab edecekse bir kavme, helâk edecekse bir kavmi; sadakadan dolayı helâk etmez, affeder, bağışlar, gazabına uğratmaz."

Biliyorsunuz, tarih boyunca kavimlerin pek çoğu, Cenâb-ı Hakk'ın gazabına uğradıkları için helâk oldular. Nuh kavmi, Ad kavmi, Semud kavmi, nice insanlar Allah'ın gazabına ma'ruz kaldılar, başlarına yıldırımlar yağdı, zelzelelerle helâk oldular... Evleri yerin dibine geçirtildi Kàrun gibi... Bunların hepsini biliyoruz. Cenâb-ı Hak gazab ettiği zaman, durum çok fena oluyor. Onun için, Cenâb-ı Hakk'ın gazabını söndürecek şeyin bilinmesi, bizler için çok önemli...

Ne imiş gazabı söndüren şey?.. Sadaka vermek, hayır yapmak, ihsânda, ikramda bulunmak...

(*Ve inne sılate'r-rahimi tezîdü fi'l-umr*) "Sıla-i rahim de ömrü arttırır." buyuruyor arkasından Peygamber SAS Efendimiz. Ömrü bereketlenir kişinin, artar, uzar. Nasıl artar?.. Cenâb-ı Hakk'ın bildiği bir şeydir. Cenâb-ı Hak sıla-i rahim yapanın ömrünü arttırır.

Sıla-i rahim nedir?.. Sıla, *vasıl* kökünden geliyor; vav düşüyor, yerine te geliyor, sıla oluyor. *Sılatü'r-rahim* de; akraba ile ilgiyi koparmamak, devam etmek, ziyaret etmek, görmek ve gözetmek mânâsına geliyor. Çünkü sıla, aynı zamanda ikram ve bağış mânâsına geliyor.

Akrabayı bir görüyorsun; "Nasılsın, iyi misin?" diye soruyorsun. Tamam bu bir ziyaret, bu da sevap ama, bir de hal-i perişanını gördükten sonra, keseye davranıp ona biraz da yardım etmek; bu da sıla-i rahimin güzel tarafı...

Mehmed Akif'ten hep sözler hatırıma geliyor. Seyfi Baba isimli bir kimseyi ziyaret etmiş de, perişan halini görünce kesesine davranmış. Ama bakmış ki, kesesinde de hiç para yok. Şöyle diyor:

"—Ya hamiyetsiz olsaydım, ya param olsaydı..."

Hamiyetinden dolayı, himaye duygusundan, acımasından, şefkatinden dolayı yardım etmek istiyor ama; cüzdanını açıyor, bakıyor ki içi boş... Fukaracık, demek ki parası, imkânı yok...

İyi insanlara zenginler yardım etsin muhterem kardeşlerim! Hattâ verin paraları onlar harcasın!.. Onla iyi yerlere harcarlar. Siz götürürsünüz yılbaşı çamına harcarsınız, bilmem nereye harcarsınız, havaya gider paralar... Onlar en iyi yere harcarlar.

Ama işte, para bazen böyle iyi yerlere harcayacak insanlarda olmuyor. Belki de verdikleri için olmuyor, vere vere ellerinde kalmıyor. Ötekiler de, vermeye vermeye biriktiriyorlar. Ondan sonra da vebal oluyor. Cehennemde onlar ateşte kızdırılıp, ateşten parçalar olarak yüzlerine, yanlarına, sırtlarına yapıştırılıyor;

هٰذَا مَا كَنَزْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ (التوبة:٣٥)

(*Hâzâ mâ keneztüm li-enfüsiküm*) [İşte bu kendiniz için biriktirdiğiniz servettir.] (Tevbe, 9/35) deniliyor. Zekâtı ve sâireyi vermeyenler için bu böyle...

Akrabayı ziyaret ve muhtaçlarsa onlara maddî yönden de yardım etmek; bu da ömrü arttırır.

(*Ve inne sanâia'l-ma'rûfi takà mesària's-sû'*) "Hiç şüphe yok ki, aklen ve şer'an iyi olan şeyleri yapmak... Yâni ma'ruf dediğimiz iyi

şeyleri yapmak, işlemek...” Sanâyi’, *sanea*’dan, *sanîa* kelimesinin çoğulu oluyor. “Yapılan iyi işler, (*takà mesària’s-sû’*) mesària’s-sû’dan korur.”

Mesàri’ de *masra’* kelimesinin çoğulu. *Masra’* da, insanın güreşte yıkıldığı yer. Birisi ötekisine çelme takıyor, sırtını yere yapıştırıyor, yıkıyor; veya bir insan giderken yıkılıyor. İşte iyilik yapmak, kötü yıkılmaları, yere düşmeleri, ayakta duramayıp devrilmeyi engeller.

Tabii burada *mesària’s-sû*’dan maksat, Allahu a’lem, kötü bir ölümle ölmek demektir. İnsanın hayatında en büyük olay ölümdür. Akıbetinin kötü olması ve kötü bir ölümle ölmek, en büyük felâkettir. Tabii yaşarken de kötü bir takım yıkımlara uğramasını, yine iyilik yapmak engeller.

Çünkü Cenâb-ı Hakk’ın gazabı sönüyor; o zaman kötülükler başından def oluyor. Yâni iyilik yaparsak, dünya hayatını sürerken başımıza gelecek yıkımlardan da kurtuluruz. Bazı insanların kötü bir ölümle içki başında, zina yerinde, kötü bir şekilde, günah işlerken ölmesi gibi durumlara insan düşmez; hüsn-ü hàtime ile ahirete göçer. O da asıl mühim şeydir.

Buna da dikkat edeceğiz, iyilik yapmağa var gücümüzle gayret edeceğiz.

f. Lâ ilâhe illa’llàh Sözü

وَإِنَّ قَوْلَ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ ، تَدْفَعُ عَنْ قَائِلِهَا تِسْعَةً وَتِسْعِينَ بَابًا

مِنَ الْبَلاَءِ أَدْنَاهَا الْهَمُّ .

(*Ve inne kavle lâ ilâhe illa’llàh*) “Muhakkak, *Lâ ilâhe illa’llàh* sözünü söylemek, (*tedfeu an kàilihâ tis’aten ve tis’îne bâben mine’l-belâ’*) bu sözü söyleyen insanın üzerinden 99 belâyı def eder. (*Ednâhâ el-hemmü*) Bu belâların en aşağısı, insanın tasalanması, iç sıkıntısına uğraması...”

Yâni bu *Lâ ilâhe illa’llàh* sözü 99 belâyı def eder. Def ettiği en aşağı, hafif belâ, insanın içinin tasalanması, üzülmesi, sıkılmasıdır. Demek ki, burada Peygamber SAS Efendimiz bir reçete veriyor: “*Lâ ilâhe illa’llah* derseniz, doksan dokuz tane belâ

üzerinizden Allah tarafından def edilir.” Neden?.. Allah, *Lâ ilâhe illa'llah* denmesini seviyor, tevhidi seviyor.

Onun için, aziz ve muhterem kardeşlerim, şimdi yeri gelmişken tekrar hatırlatıyorum: İki bin Yılı *Tevhid Yılı*'dır. Unutmayın, her yerde söyleyin, İki bin Yılı *Tevhid Yılı*'dır. İki bin Yılı ile beraber başlayan, şu aralıktan sonra 1 Ocak'tan itibaren başlayan önümüzdeki 21. Asır da *Tevhid Asrı*'dır, bunu unutmayın!..

Allah tevhidi seviyor:

لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ ، مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ

(*Lâ ilâhe illa'llàh, muhammedün rasûlü'llàh*) “Allah var, sadece Allah var, şeriki, nazîri yok! Putlar hiç... Tapınılacak başka şeylerin hepsi yalan ve yanlış, boş ve bâtıl... Sadece Allah'a ibadet edilir ve Muhammed onun elçisidir.”

İslâm'ı, Allah'ın razı olduğu yolu, dini, usûlü, erkânı, işte burada gördüğünüz gibi, o öğretiyor. Başka ilâhî kitapların muharref olması dolayısıyla ve peygamberlerin sözlerinin ve kavillerinin iyi tesbit edilmemiş olması dolayısıyla; Peygamber SAS Efendimiz'in hadisi de, Allah'ın rızasının nasıl kazanılacağını gösteren emsalsiz mücevherat hazinesi demektir.

İşte görüyorsunuz, eğer gizlice sadaka veriyorsanız, Allah'ın gazabından kurtuluyorsunuz. Akrabanızı ziyaret eder, gözetir, kollarsanız, ömrünüz artıyor. İyilikleri yapmağa devam ederseniz hayatınızdaki yıkımlardan ve en sondaki asıl yıkım olan kötü bir ölüm ile ölmekten kurtuluyorsunuz. Bir de, *Lâ ilâhe illa'llàh* derseniz, Allah doksan dokuz tane belâyı başınızdan savıyor, düşürmüyor; gelecek olan belâdan sizi kurtarıyor.

Tabii bu 99 belânın 99'uncusu, en hafifi iç tasası, üzüntü filân olunca, daha yükseklerinin neler olduğunu anlayın!..

Bu hadis-i şerife göre hareket etselerdi, *Lâ ilâhe illa'llàh* sözünü çok söyleselerdi, belki bazı belâlar bazı mü'minlerin üzerine gelmeyecekti. Sanki *Lâ ilâhe illa'llàh* demek, sanki Allah'ı zikretmek, sanki Allah'ı anmak suçmuş gibi ve sanki ananlar da

çok çağdışı, çok kötü insanlarmış gibi gösterilince; tabii bilmeyenler de bir o tarafa bakıyor, bir bu tarafa bakıyor, bu işi kötü sanıyor. "Bunlar hû'cu!" dendiği zaman, hastalık bulaşacak bir insandan kaçar gibi kaçma durumu oluyor.

Bunu söylediğin zaman da, hattâ dînî görevi olan bazı kimselerin bile karşı tavır aldığını görüyorsunuz. İşte Peygamber Efendimiz söylüyor, ne karşı tavır alıyorsun?.. Yapmadığı şeyi te'vil ediyor, kıvırtıyor, yok sayıyor, Rasûlüllah emretmiş olduğu halde...

Onun için, aziz ve muhterem kardeşlerim, eğer İslâm'ı doğru yaşamak istiyorsanız, hadis-i şerife sarılacaksınız, sarılacağız. Başka hiçbir yolu yoktur. Aksi takdirde bu kısa aklı esas alırsanız, mutlaka şaşırırsınız. Çünkü, öküze tapanlar da bir akılla tapıyorlar; puta tapanlar da onu bir akılla yapıyorlar ve tapıyorlar.

Bu akıl insana şeriatın nuru ve canı olmazsa doğruyu göstermez, yanıltır, şaşırtır. Hem de doğru yapıyorum sanarak şaşırtır. Peygamberleri kavimleri yalanlamışlar, mecnun demişler; halbuki kendileri mecnun... Yusuf AS'ın babası Ya'kub AS'a:

"—Yusuf'umun kokusunu duyuyorum!" deyince;

تَاللّٰهِ إِنَّكَ لَفِي ضَلاَلِكَ الْقَدِيمِ (يوسف:٩٥)

(*Ta'llàhi inneke lefî dalâlike'l-kadîm.*) "Vallàhi sen eski şaşkınlığındasın!" (Yusuf, 12/95) demiş kendi evlâtları. Peygamber olan babalarının hissiyatının kuvvetini anlayamıyorlar.

Onun için, bu kuru akla güvenmeyin!.. İlim erbabına gidin, göreceksiniz ki, ilim erbabı ihtiyatlı konuşur. İlmi azaldıkça, lise seviyesine, ortaokul seviyesine, ilkokul seviyesine indikçe, yüksek perdeden atıp, kesip biçmeye başlar insan; çünkü ilmi az...

İlmi olan ihtiyatlı konuşur, "Allahu a'lem..." der, "Benim kanaatime göre..." der, "Sanıyorum ki..." der. O alim demektir. Yâni, biliyor ki gerçeği bulmak kolay bir şey değil, onun için ihtiyatlı konuşuyor.

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler, aklınıza güvenmeyin!.. Akıl kıymetsiz demek istemiyorum ama, sizin akıl sandığınız şeyler, size öğretilen, telkin edilen bir takım bilgilerdir Bu bilgilerin tahkik edilmesi lâzım!.. Medeniyet denilen tek dişi kalmış canavar, bilgileri de altüst etmiştir, çarpıtmıştır.

Onun için, bilgilerin iyice kontrol edilmesi lâzım! Her şey batının dediği gibi değildir. Batının içinde de doğruyu söyleyenler, batıyı tenkit edenler çoktur. Güneşin şarktan doğduğunu unutmayın, garbdan doğmasını beklemeyin!..

Aklınızı başınıza toplayın, Kur'an-ı Kerim'e sarılın! Peygamber Efendimiz'in hadis-i şeriflerine sarılın! Sarılmazsanız, kuru aklınızla İslâm'ı bile tam anlayamazsınız. Ben akılcı bir yol tutturuyorum derken, dinden de, imandan da çıkarsınız; şeytan sizi helâk eder.

Şeytan aklı kullandırarak insanı kandırmasını bilecek kadar ustadır. Onun için Kur'an-ı Kerim'e ve Peygamber Efendimiz'in sünnet-i seniyyesine sarılın ki, felâh bulasınız!..

Allah-u Teàlâ Hazretleri bize, hakkı hak olarak görmeyi nasîb eylesin... Ona uymayı ve onu uygulamayı ve rızasını kazanmayı nasib eylesin... Bâtılın da bâtıl olduğunu şıp diye anlayıp, kendisini tanrı diye satan şeyin, alnında (*Hâzâ kâfirun*) "Kâfirin ta kendisi!" diye yazıldığını görecek basîret ihsan eylesin...

Rızasına uygun ömür sürüp, bâtıllardan, yalanlardan, yanlışlardan, günahlardan, haramlardan uzak yaşayıp, Allah'ın rızasına uygun yaşayıp, cenneti kazanmayı nasîb etsin... Cehenneme düşmemeyi nasîb etsin...

Türkiye'de bir takım efeler de vardır, dünyanın başka yerlerinde de oluyor, cehennemi küçümsüyorlar, cenneti de küçümsüyorlar. Halbuki cehennem korkulacak şeylerin en muazzamıdır, cennet de istenilecek şeylerin en muazzamıdır. Cenneti istemek lâzım! Böyle alayla, maskaralıkla, lâubâlilikle ahireti helâk etmemesi lâzım insanların...

Allah-u Teàlâ Hazretleri lütfetsin... Kusurlarımız varsa, o kusurlarından dolayı kişiler gerçekleri göremiyorsa, gözleri perdeli ise, tevbe etsinler! Tevbe edince, gaflet perdesi gözünden kalkar. O zaman gerçekleri görür, ne kadar yanıldığını anlar.

Biliyorsunuz, Firavun en son anda anladı:

لاَ إِلٰهَ إِلاَّ الَّذِي آمَنَتْ بِهِ بَنُو إِسْرَائِيلَ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ

(يونس: ٩٠)

(*Lâ ilâhe ille'llezî âmenet bihî benû isrâîle ve ene mine'l-müslimîn.*) "Benî İsrâil'in inandığı Allah'a ben de şimdi inandım, ben de müslümanlardanım!" (Yunus, 10/90) dedi ama, en son anda dedi. En son an, tehlikeli bir andır. O hale düşmeden tevbe etmek lâzım!

عَجِّلُوا بِالتَّوْبَةِ قَبْلَ الْمَوْتِ !

(*Accilû bi't-tevbeti kable'l-mevt!*) "Ölüm gelmeden evvel Cenâb-ı Hakk'a dönüşünüzü acele edin, tevbe edin, günahlardan çekilin!"

Dine sımsıkı sarılın! Cenâb-ı Hak çeşitli belâlar veriyor, uyanalım, aklımız başımıza gelsin diye... Bazen bir musibet bin nasihatten etkilidir. Bu zelzeleden, bu fitnelerden, fesatlardan ibret alalım, dinimize sarılalım, ahiretimizi kurtarmağa çalışalım!..

Ahiretini kurtarmaya çalışanı, Cenâb-ı Hak dünyada mahv ü perişan etmez; dünyası da, ahireti de iyi olur. Ama dünyasını dünya yapmak isteyenlerin, ahireti elinden kaçtığı gibi, dünyalıktan da alnına yazılandan fazlası eline geçmez.

Allah-u Teàlâ Hazretleri gaflet uykusundan cümlemizi uyandırsın... Àrif-i âgâh, àşık-ı sàdık, ahdine vefâlı kullardan olmayı nasîb eylesin... İmtihanı başarıp, huzuruna sevdiği, razı olduğu kul olarak varmayı nasîb eylesin... Cennetiyle, cemâliyle cümlenizi müşerref eylesin...

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler! *Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..*

08. 10. 1999 - Medine

14. ALLAH VE RASÛLÜ'NÜN SEVGİSİ VE RIZASI

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Ak-Televizyon izleyicileri ve Ak-Radyo dinleyicileri!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun... Cenâb-ı Hak cumalarınızı mübarek eylesin... Nice mübarek günlere, aylara, gecelere, vakitlere ermeyi nasîb eylesin... Sevdiği kul eylesin... Huzuruna sevdiği kul olarak varmayı nasîb ve müyesser eylesin...

Dün akşam kandil gecesi olmak münâsebetiyle ve Receb ayı girmiş olduğu için, sürûr, yâni neşe, sevinç ifade eden hadis-i şeriflerden okumak istiyorum.

a. Rasûlüllah'ı Görmek İsteyen...

Tirmizî'nin, Ahmed ibn-i Hanbel'in Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet ettiği bir hadis-i şerifle başlamak istiyorum sohbetime... Peygamber SAS buyurmuş ki:[72]

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَنْظُرَ إِلَيَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَأَنَّهُ رَأْيُ عَيْنٍ، فَلْيَقْرَأْ إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ، وَإِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ، وَإِذَا السَّمَاءُ انْشَقَّتْ

(حم. ت. طب. ك. ض. عن ابن عمر)

---

[72] Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.433, no:3333; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.27, no:4806; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.620, no:8719; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IX, s.231; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XVIII, s.16, no:3996; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.VII, s.283, no:11468; *Kenzü'l-Ummâl*, c.XIV, s.211, no:38346; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.398, no:22456.

RE. 423/12 (*Men serrahû en yenzura ileyye yevme'l-kıyâmeti keennehû re'yü aynin, felyakra' ize'ş-şemsü küvviret, ve ize's-semâü'nfetarat, ve ize's-semâü'nşakkat.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Kaynaklar mâlûm kaynaklar; Ahmed ibn-i Hanbel, Tirmizî, Taberânî gibi kaynaklar... Râvîsi de, ikinci halife-i müslimîn Ömerü'l-Fâruk'un oğlu Abdullah. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz, bu hadis-i şeriften öğrendiğimize göre:

(*Men serrahû en yenzura ileyye yevme'l-kıyâmeti keennehû re'yü aynin*) "Kim sanki bu göz görüşüyle, beni kıyamet gününde, o kadar aşikâr görmek istiyorsa, o kadar aşikar görmek kimi sevindirirse; beni böyle gözüyle ayan beyan bir şekilde, apaçık âşikâr bir şekilde görmek kimi mutlu edecekse, sevindirecekse, neşelendirecekse; bunu elde etmek, bu duruma nâil olmak isteyen kimse, (*felyakra'*) okusun..."

Neleri okusun?.. Üç tane sûre buyuruyor Peygamber Efendimiz. Bunların hepsi Amme Cüzü'nde... Birisi *İze'ş-şemsü küvviret* Sûresi... Hemen onun arkasından ikinci sûre, *İze's-semâü'nfetarat* Sûresi... Üçüncü sûre de, sonunda secde ayeti olan *İze's-semâü'nşakkat* Sûresi... Bu üç sûre... Bunları okursa bir insan, Rasûlüllah Efendimiz'i kıyamet gününde görecek. "Bu görmeyi isteyen, bu görmekten mutlu olacak, sevinç duyacak kimse bunları okusun!" buyuruyor Peygamber SAS Efendimiz. Bu sûreleri okumayı teşvik ediyor.

Onun için, ben de bu sevinçli güzel duruma nâil olmanızı istediğim için, size bu hadis-i şerifi okuyorum, hatırlatıyorum. Lütfen, benim konuşmam bitince, elinize Kur'an-ı Kerim'i alın! Son sayfalarda, Amme Cüzü'nde *İze'ş-şemsü küvviret*'i bulun! [s. 585] Hemen onun arkasındaki sayfada *İze's-semâü'nfetarat*'ı bulun! [s. 586] Biraz daha ilerde *İze's-semâü'nşakkat*'ı bulun!.. [s. 588]

Bu üç sûreyi bulduğunuz zaman okuyun! Önce mealini okuyun; bakalım Cenâb-ı Rabbü'l-àlemîn bu sûrelerde neyi inzal eylemiş, neyi öğretmiş, neyi ihtar eylemiş?.. Bunu güzelce okuyun! Mealini okuyun, ondan sonra tefsirini okumaya geçin, bu üç sûrenin tefsirlerini okuyun güzelce... Ondan sonra, ezberinizde

yoksa bu sûreler, ezberlemeye girişin ki, çok çok okuyup Rasûlüllah Efendimiz'i görmeye nâil olasınız.

Ezberlemeye girişin! Ondan sonra sûrelerin içindeki anlamları da hiç hatırınızdan çıkartmayın! O sûrelerin mealindeki mânâların mu'cebince hareket edin!

İlk hadis-i şerif bu. Bir Kur'an teşviki olmuş oldu. Herkes inşâallah bu sûreleri ezberlemeye gayret edecek; yaşlısı, genci, ezberlememiş olanları... Ezberlemiş olanlar da, bunları çokça okuyacaklar ki, o devlete, nimete, saadete nâil olsunlar.

b. Geniş Zamanda Dua Etmek

Diğer hadis-i şerif yine böyle sevinçli mânâda, sevinmekle ilgili mânâsı olan, Ebû Hüreyre RA'dan Hâkim Müstedrek'inde kaydeylemiş. Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:[73]

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَسْتَجِيبَ اللهُ لَهُ عِنْدَ الشَّدَائِدِ وَالْكُرَبِ ، فَلْيُكْثِرِ الدُّعَاءَ فِي الرَّخَاءِ (ك. عن أبي هريرة)

RE. 423/10 (*Men serrahû en yestecîba'llàhu lehû inde'ş-şedâidi ve'l-kürabi felyüksirü'd-duàe fi'r-rahà'.*)

Bu umûmî bir kuralı bize bildiriyor; umûmî bir kàideyi, esası, usûlü bize öğretiyor. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

(*Men serrahû en yestecîba'llàhu lehû inde'ş-şedâidi*) "Şiddetli, belâlı, musîbetli, afetli durumlarda dua ettiği zaman, Allah'ın duasına icabet etmesinden kim mutluluk duyacaksa, sevinç duyacaksa, kim bunu istiyorsa; o zaman, (*felyüksirü'd-duàe fi'r-rahà'*) o belâlar, musîbetler gelmeden, rahatlık, genişlik, bolluk,

---

[73] Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.462, no:3382: Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.729, no:1997; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.283, no:6396; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.166, no:2004; Taberânî, *Dua*, c.I, s.34, no:45; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XI, s.12, no:2328; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.I, s.414, no:413; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.414; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XI, s.118, no:1021; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.118, no:3220; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.384, no:22417.

nimet zamanında duasını çok yapsın!" Yâni, başı sıkışınca yapmasın, başı sıkışmadığı zamandan, evvelden duaya düşkün olsun!

Aziz ve sevgili kardeşlerim! Duanın önemini, belki bazı kimseler anlayamıyorlardır. Kimseye sûizan etmek doğru değil ama, davranışlarından öyle sezinliyoruz. Meselâ, namazı kılıyor, kalkıp gidiyor, duaya beklemiyor. Veyahut duada gözü başka yerde, aklı başka yerde, alışmış olduğu tekerlemeleri, alıştığı duaları söylüyor, mânâsını da bilmiyor.

Halbuki dua, Cenâb-ı Hak'tan insanın bir şey istemesidir. Ne istediğini insanın bilmesi uygun olur. Eğer dua Arapça'ysa, mânâsını bilmeli! Eğer Arapça değil de, kendisi bir arzusunu, niyetini, dileğini Cenâb-ı Hakk'a bildirmek istiyorsa; onu da aklını başına toplayarak, şöyle düşüne taşına, esaslı bir şekilde ifade etmesi lâzım!..

Kimileri bakıyoruz da, bu önemini anlamadıkları için, duayı böyle çalakalem, olmuş olsun diye, çok önem vermeden yapıyorlar. Bu yanlış, çok yanlış... Çünkü bir kere dua Cenâb-ı Hak'tan bir şey istemek, Cenâb-ı Hak'la hitaplaşmak oluyor; çok önemli bir olay, ciddîye alınması lâzım; bir...

İkincisi dua bir ibadettir. Yâni namaz nasıl ibadetse, oruç nasıl ibadetse, dua da ibadettir. Çok önemli... Allah-u Teàlâ Hazretleri dua eden kulu sever. Sonra dua aynı zamanda, mü'minin korunması için bir alettir, vasıtadır, adetâ korunma silahıdır. Çünkü, dua gelecek olan belâyı gelmekten vaz geçirtir, durdurtur. Cenâb-ı Hak duası berekâtına o belâyı ona uğratmaz. Gelmiş, o anda üzerinde bulunan belâyı, sıkıntıyı, afeti, musîbeti de kaldırır, def eder.

"—Dua sadece sözden ibaret değil, ruhsal bir eylem... İşte insan bunu yaptığı zaman, rûhû rahatlıyor... " vs.

Bu materyalist bir izah! Mü'minin inancı ve izahı böyle değil. Dua gelecek olan belâyı getirtmeyip def etmeye de, belâyı üzerimizden savmaya da fiilen müessir olur. Peygamber Efendimiz böyle buyuruyor.

Çünkü, yeri göğü yaratan ve olayları olduran, kaderin cilvelerini insanın başına getiren hep Cenâb-ı Hak'tır. Yerin

göğün idaresi, tasarrufu Allah-u Teàlâ Hazretleri'nindir. İnsan ona dua edince, Cenâb-ı Hak kulunun duasına icabet edeceğini, kabul edeceğini, karşılık vereceğini, duasını boş bırakmayacağını bildiriyor.

O bakımdan duayı özene bezene, seve seve ve Rabbiyle bir münâcâtlaşma, bir konuşma, huzurunda bir şey isteme olduğunu bilerek, edeble, güzel bir şekilde yapması lâzım! Tamam. Ama bazıları duayı yapmıyor yapmıyor da, başı sıkıştığı zaman, —yumurta kapıya geldiği zaman derler halk arasında— en son anda artık, o zaman dua etmeğe kalkıyor.

Allah-u Teàlâ Hazretleri belki, bu durumda olanların dualarını kabul etmez. Kabul etmesi için, kişinin geniş zamanında, rahat zamanında dua etmesi lâzım! Burada onu bildiriyor

Şedâid; insanı üzen, sıkan şiddetli olaylar demek. *Küreb* de, *kürbe* kelimesinin çoğuludur. O da insanın başına gelen sıkıntılar demek. Belki Kerbelâ'nın başındaki *kerb* de, onunla ilgili olabilir.

"Şiddetli ağır olaylar ve can sıkıcı olaylar başına geldiği zaman, Allah onun duasını kabul etsin diye isteyen, böyle bir durumu seven, temenni eden, böyle bir durumdan memnun olacak olan kimse; o anda değil, genişlik zamanında Cenâb-ı Hakk'a duayı çok etsin!"

O zaman hem dua eder, hem de şükreder:

"—Yâ Rabbi! Ben bol nimetler içindeyim, neler neler ihsân etmişsin, çok şükürler yâ Rabbi!.. Bu nimetlerini üzerimde daim et yâ Rabbi!.." filân diyerek, şükürle, hamd ile, Cenâb-ı Hakk'a güzel güzel duaları çok yapsın diyor Peygamber Efendimiz.

Böyle genişlik zamanında, rahatlık zamanında, belâ musîbet yokken, başkalarının dua etmeyi düşünmediği sırada dua eden kimsenin, Allah dar zamanında da duasını kabul eder. Belâ, musîbet geldiği zaman, sıkıntı, üzüntü, şiddetli, müthiş olaylar karşısında da duasını kabul eder.

Onun için, Cenâb-ı Hak ile irtibatını insanın önceden güzelleştirmesi, kulluğunu düzeltmesi lâzım! Duanın kıymetini öğrenmesi, tadını tatması lâzım ve onu yapıyor olması lâzım!..

Şimdi tabii, ülke olarak başımıza bir zelzele felâketi geldi. Ondan sonra çeşitli sıkıntılarımız var; Kur'an kurslarımızla ilgili, camilerimizle ilgili... İmam-hatip okullarımızın öğrencileri azaldı. Fevkalâde kalbimiz perişan, kırgınız, üzgünüz. Çeşitli sıkıntılar var. Bazıları bizim inancımızı zedeleyecek, bizim kalbimizi kıracak sözler söylüyorlar, sataşıyorlar, hücum ediyorlar... Bazılarımızı bizim mânevî dünyamıza, inancımıza müdahale ediyorlar, karışıyorlar.

Biz de efendi efendi, sakin sakin duruyoruz. Ne yapmak lâzım?.. Dua etmek lâzım!.. İşte dua mü'minin güzel bir şeyi. Hani bugünler de güzel günler, Receb ayı girmiş, Üç Aylar gelmiş. Üç Ayların birincisi olan Receb-i şerif, pazartesi günden beri içine girmiş olduğumuz bir mübarek hava, mevsim, zaman dilimi... Burada artık duayı çok çok yapmaya kendimizi alıştıralım!..

Kur'an-ı Kerim'e kendimizi verelim! İşte bir önceki hadisi şerifteki sûreleri öğrendiğimiz, ezberlediğimiz ve sık sık okuyacağımız gibi, duaları da sık sık yapalım! Bir sıkıntımız, ihtiyacımız yokken dahi yapalım! Sıkıntı geldiği zaman, "Ne oluyor, şimdi mi aklın başına geldi?" gibi bir durumla karşılaşmayalım, aziz ve sevgili, değerli kardeşlerim!

c. Allah ve Rasûlü'nün Sevgisi

Yine böyle bunun gibi başlayan, diğer bir hadis-i şerife geçmek istiyorum:[74]

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُحِبَّ اللهَ وَرَسُولَهُ ، وَيُحِبَّهُ اللهُ وَرَسُولُهُ ، فَلْيَصْدُقْ فِي حَدِيثِهِ إِذَا حَدَّثَ ، وَلْيُؤَدِّ أَمَانَتَهُ إِذَا ائْتُمِنَ ، وَلْيُحْسِنْ جِوَارَ مَنْ

---

[74] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.201, no:1533; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.713; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.IV, s.353, no:5189; Abdurrahman ibn-i Ebî Kurâd RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1291, no:43373; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.382, no:22409.

جَاوَرَهُ (هب. عن عبد الرحمن بن أبي قراد)

RE. 424/1 (*Men serrahû en yuhibba'llàhe ve rasûlehû, ve yuhibbuhu'llàhu ve rasûlühû, felyasduk fî hadîsihî izâ haddese, velyüeddi emânetehû ize'tümine, velyuhsin civâra men câverahû.*)

Bu bize bazı başka hadis-i şeriflerde de tavsiye edilen hususları ihtivâ ediyor. Yine deminki hadisler gibi başladı:

(*Men serrahû en yühibba'llàhe ve rasûlehû*) "Kendisinde aşkullah, muhabbetullah ve muhabbet-i Rasûlüllah olması kimi sevindirecekse, memnun edecekse..." Kimisi o sevgiye ulaşamıyor, içinde o doğmuyor; çünkü nasipsizliği var, kusuru var. "İçinde Allah sevgisi, Rasûlüllah sevgisi uyanmasından memnun olacak olan ve bir de; (*ve yuhibbuhu'llàhu ve rasûlühû*) Allah'ın ve Rasûlünün de kendisini sevmesinden memnun olacak olan..."

Sevmez miyiz?.. Yâni, Allah bizi sevecek, Rasûlüllah bizi sevecek, canını verir bütün mü'minler. Allah'ın ve Rasûlünün kendisini sevmesinden ve kendisinin içinde de Allah ve Rasûlüllah sevgisi hasıl olmasından sevinç duyacak olan, mutlu olacak olan, memnun olacak kimseler varsa ne yapsın?..

1. (*Felyasduk fî hadîsihî izâ haddes*) "Konuştuğu zaman sözünü dosdoğru, dürüst konuşsun! Yâni yalan söylemesin, hilâf-ı hakîkat beyanda bulunmasın, karşı tarafı kandırmasın, sözünde dürüst olsun!"

Bunu çok seviyor Allah-u Teàlâ Hazretleri ve çok büyük mükâfâtlarla mükâfâtlandırıyor. Rasûlüllah Efendimiz de çok seviyor. Onun için sözümüze çok dikkat edeceğiz, ölçerek konuşacağız, düşüne taşına konuşacağız. Ağzımızdan şaka bile olsa, şaka yollu bile olsa, yalan söz çıkartmamağa dikkat edeceğiz. Her sözümüz doğru olacak.

Söylemek istemediğimiz bir şey varsa, susabiliriz. Peygamber SAS Efendimiz bazan susardı, cevap vermezdi. Susabiliriz ama, konuştuğumuz zaman, mutlaka doğruyu söylememiz lâzım! Aslâ yalan söz ağzımızdan çıkmamalı!..

Hele hele bir de yalan sözün adaleti saptıran, yalancı şahitlik tarafı var, yalan yere yemin etmek var; onlar daha korkunç...

Yalan yere yemin, yalanına Allah'ı şahit göstermek oluyor ki, o daha çok büyük bir küstahlık...

Kesinlikle bir kere yemin etmekten vazgeçmeye çalışmalı! O alışkanlığı maalesef edinmiş kimseler varsa, kurtulmağa çalışmalı! Kötü bir alışkanlık... Yemin etmemeğe çalışmalı! Hele yalanı yalan yeminle desteklemek, çok büyük bir vebal; bunu bilmeli, bundan titremeli, korkmalı!.. Konuştuğu zaman doğru konuşmalı!..

Neyi isteyen?.. Allah ve Rasûlüllah sevgisi kalbinde hasıl olsun, Allah-u Teàlâ Hazretleri ve Rasûlüllah Efendimiz de onu sevsin... Yâni iki taraflı; Allah ve Rasûlü'nden kendisine sevgi, kendisinin içerisinden Allah ve Rasûlüne karşı aşkullah, muhabbetullah, muhabbet-i Rasûlüllah hàsıl olsun diye isteyen ne yapacak?.. Konuştuğu zaman doğruyu söyleyecek, yalan söylemeyecek. Hilâf-ı hakîkat konuşmayacak, gerçek dışı söz söylemeyecek, gerçekleri konuşacak.

Bakın, hadis-i şeriflerde yalan olmasın, katışıklık olmasın diye, alimlerimiz nice nice, binlerce, yüz binlerce sayfa eserler yazmışlardır. Sözün doğrusunu söylemek, oradan bizim prensibimiz olmalı!

Rasûlüllah Efendimiz'den hadis rivayet eden ravîler, "Acaba sözü biraz eksik, biraz fazla söyler miyim?" diye korkusundan, bildiği hadisi rivayet etmekten bile çekinmişler. Neden?.. Yalan olmasın diye, Rasûlüllah'a yalan bir söz isnad etmiş olmayayım diye.

Doğru sözlü olacağız, dosdoğru konuşacağız; bir...

2. (*Velyüeddi emànetehû ize'tümine*) "Kendisine bir şey emanet edildiği zaman, emanete riayet edecek.

Olur ya bazen birisi:

"—Al, şu senin yanında emanet kalsın, ben falanca yere gideceğim; gelince alırım!" diyebilir.

Veyahut;

"—Al şu parayı, sende dursun. Emanet olarak veriyorum, zamanı gelince alacağım. Falanca yerde atıl duracak yerde, bankada duracak yerde, senin işini görsün diye veriyorum." dedi, emanet olarak verdi.

Para olur, mal olur, mülk olur, söz olur.

"—Bak bu sözü sana emanet olarak söylüyorum, kimseye ifşa etme, açıklama!" diye bir hakîkatı söylemek olabilir.

Her ne ise, güvenildiği ve kendisine bir şey emanet edildiği zaman, o emaneti sahibi geri isteyince, onu verecek.

Ne olabilir, bazısı ne yapabilir? Ne yapmışlar tarih boyunca?..

Adam savaşa gitmiş. Savaştan dönmüş bakmış ki, mallarını, mülklerini başkaları almış. Veyahut ticarete gitmiş, seyahate gitmiş, dönmüş;

"—Hadi ver bakalım sana emanet bıraktığım paraları, keseleri, malları!" demiş.

"—Sen bana bir emanet vermedin, bunlar benim..." demiş meselâ.

Böyle şeyler oluyor.

Ortaklık yapıyorlar, ortaklıkta sözlü anlaşma yapıyorlar. Yazıya geçirmemek doğru değil, yazılı anlaşma olması lâzım ortaklıkların... Sonra da ortak inkâr ediyor:

"—Hayır, ben öyle bir şey demedim!" diyor

"—Demiştin, Allah şahit..."

"—E başka?.."

"—Başka şahit yok..."

"—Yazılı belge?.."

"—Maalesef yapmadık."

"—Hatâ etmişsin, bak işte adam şimdi inkâr ediyor, vermiyor hakkını..."

Böyle şeyler olabiliyor. Bunlar tabii çok büyük günahlar, çok büyük veballer...

Onun için, Allah ve Rasûlü kendisini sevsin, kendisinin içinde de Allah ve Rasûlüllah'a karşı aşkullah, muhabbet-i Rasûlüllah hàsıl olsun diye isteyen insan, emanete hıyanet etmeyecek; kendisine verilen emaneti, istendiği zaman geriye verecek. Bu da çok önemli bir husus.

Tabii, emanet kelimesi çok yaygın anlamlara kadar genişleyebilir. Bu din ve şeriat da bize bir emanettir, onu da korumamız lâzım!.. Bu vatan, bu millet, bu topraklar bize

emanettir, onu korumamız lâzım!.. Ecdadımızın vakıfları emanettir, onları korumamız lâzım! O vakıflara çok büyük haksızlıklar yapılmıştır, onların giderilmesi lâzım! Devlet tarafından giderilmesi lâzım! Vakıflar idaresinin arkasına düşüp bunları toparlaması lâzım!

Emanete riayetin zıddı, emanete hıyânettir. Emaneti güzel korumuyor, çarçur ediyor, yok ediyor. Vakıf mallarına el koyuyor, delilsiz olduğu zaman, kendisinin olmayan malı, mülkü, parayı, hakkı kendisi üstleniyor, yutuyor. Ama ahirette tabii, büyük cezaya çarpılacak, onu düşünmüyor. Demek ki imanı zayıf, ondan korkmuyor. Maalesef pek çok insan, dünyanın pek çok yerinde bu gibi haksızlıkları yapıyorlar.

Emanet olunduğu zaman, emaneti sahibi isteyince geri verecek.

3. (*Velyuhsin civâra men câverahû*) “Kendisinin çevresinde bulunan insanlarla, komşuluğunu güzel yapacak.” Yanına birisi gelmiş, ev yapmış; ev komşuluğu... Yanına birisi gelmiş, beraber seyahat ediyorlar; seyahat komşuluğu... İşte dükkân var, dükkânın yanında dükkân komşuluğu...

Hayatın akışı içinde insanlar bazı insanlarla bir arada olurlar. Bir arada olmak icab ediyor, mecburiyetten oluyor. İster istemez çevresi boş olmuyor. Çevresinde kendisine yakın insanlar komşuları oluyor. İşte o komşuların haklarına riayet edip, onlara iyi muamele etmesi lâzım! Komşuluğu güzel yapması lâzım! Komşuluk hukukunu kollaması lâzım! Komşuyu üzmemesi, ezâ cefâ etmemesi lâzım! Komşuyu üzecek işleri yapmaması lâzım!..

Adam meselâ, çıkartıyor pis suları şar diye döküyor, oradan komşusunun arazisine gidiyor. Veyahut çöpleri rasgele atıyor; rüzgâr savuruyor, bütün torbaları, kâğıtları komşusunun bahçesine götürüyor. Bahçesine bakmıyor, pislik birikiyor; komşusu rahatsız oluyor... Bunların hepsi, komşuluğu iyi yapmamak misalleri oluyor.

Komşuluğu güzel yapacak, komşusunu üzmeyecek, komşusuna ezâ cefâ vermeyecek, komşusunun hukukunu çiğnemeyecek, komşusuna haksızlık yapmayacak. Komşusunun ırzını, namusunu koruyacak. Bu da en önemli şeylerden birisi. Pencereler pencerelere bakar, komşu komşusunun evini, arazisini

görür. Bunu kötüye kullanmayacak. Kendisi çok yüksek ev yapıp, komşusunun havasını kesmeyecek. Peygamber Efendimiz'in bir tavsiyesi de bu... İşte evler böyle yüksek yapılınca, felâketler de büyük oluyor.

Bu zelzeleden iki gün önce, ihvânımızdan birisi, rüyasında Hocamız Mehmed Zâhid-i Bursevî Hazretleri'ni görmüş. Hocamız ona:

"—Ben size evi yüksek yapmayın demedim mi?.. Niye böyle yüksek yapıyorsunuz?" demiş.

Daha ortada zelzele filân yokken.

Peygamber Efendimiz'in hadis-i şeriflerinde, evin pek yüksek yapılması tavsiye edilmez; şan şöhret olacak diye. Yedi zirâdan daha yukarıya doğru çıktığı zaman, "Nereye doğru gidiyorsun ey zalim?" diye kendisine seslenilir diye rivayetler var. Onun için mütevazi olması lâzım!

Ben Avustralya'da bakıyorum, evlerin çoğu tek katlı ve toprağa yayılmış durumda, geniş... Tabii sıkışık olan yerlerde, mecburiyetten dolayı yukarı doğru katlar yapılabiliyor, şehirler büyüdüğü için... Ama mecburiyet olmayan yerlerde, mümkün olduğu kadar böyle tek katlı yapmalı! Kendisi de tercih edeceği zaman, apartman dairesi yerine bence, kırsal kesime doğru bahçeli yerlerde oturmalı!...

Yıllar yılı yaptığımız bütün çalışmalarda arkadaşlara bunu söyledim ben, "Aman, bahçeli evler olsun!" dedim. Ama nerede toplu konut çalışması yaptıysak, maalesef orada gene arkadaşlar şöyle dediler, böyle dediler; olayların sürüklemesiyle, kimi yerde on bir katlı evler oldu, meselâ Özelif Sitesi'nde... Kimi yerde, işte bu havaalanına giderkenki Gümüşköy'de olduğu gibi, "Yollar kazılacak, kotlar değişti, bilmem ne..." derken, iki katlı evler üç kata, dört kata çıktı, istenmeyen şeyler oldu.

Komşusunun havasını, ışığını kesmemek de bir komşuluk âdâbı oluyor. Kendisi burada bir şeyler pişirip, kokusunu, dumanını komşuya göndermek; o da komşuyu dumanla rahatsız etmek oluyor. Buna benzer şeylerin hepsine dikkat ederek, komşusuyla komşuluğunu güzel yapsın diyor Peygamber Efendimiz.

Demek ki zor şeyler değil: Doğru konuşacak, emanete riayet edecek, istendiği zaman verecek, komşusuyla komşuluğunu iyi yapacak. Böyle olursa ne olurmuş?.. Allah ve Rasûlü kendisini severmiş. Kendisinin içinde de bir nûrâniyet, bir temizlik hàsıl olup, kendisinde Allah sevgisi, Rasûlüllah sevgisi hàsıl oluyormuş. O halde bu doğru sözlülüğe, emânete riâyete ve komşuluğu güzel yapmağa çok dikkat edelim!

Başka insanlarla bir arada bulunulduğu zaman, o insanlara güzel muamele etmek, onları üzmemek, kırmamak, geçimli olmak çok önemli bir husus oluyor.

d. Ömür ve Rızkın Artması

Gelelim diğer bir hadis-i şerife. Bunun da râvîsi Hazret-i Ali RA Efendimiz Hazretleri:[75]

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُمَدَّ اللهُ لَهُ فِي عُمْرِهِ ، وَيُوَسَّعَ لَهُ فِي رِزْقِهِ ، وَيُدْفَعَ عَنْهُ مِيتَةُ السُّوءِ ، فَلْيَتَّقِ اللَّهَ ، وَلْيَصِلْ رَحِمَهُ (حم. طس. ك. عن علي)

RE. 424/2 (*Men serrahû en yümedda'llàhu lehû fî umrihî, ve yüvessia lehû fî rizkıhî, ve yedfeu anhü mîtete's-sûi, felyettakı'llàhe velyasil rahimeh.*)

Peygamber Efendimiz, yine aynı kelimelerle başlamış bu mübarek hadis-i şerifine:

(*Men serrahû en yemüdda'llàhu lehû fî umrihî*) "Allah'ın kendisinin ömrünü uzatması kimi memnun edecekse, mutlu edecekse, sevindirecekse; (*ve yüvessia lehû fî rizkıhî*) Allah'ın kendisinin rızkını bol, geniş yapması kimi memnun edecekse..."

---

[75] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.143, no:1212; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.233, no:3014; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.219, no:7949; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.239; Hz. Ali RA'dan.

Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.177, no:7280; Asım Rh.A'ten.

Mecmaü'z-Zevâid, c.VIII, s.280, no:13485; *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.652, no:6968.

İstemez miyiz?.. Tabii ömrümüz uzun olsun, rızkımız bol olsun isteriz.

(*Ve yedfeu anhü mîtete's-sûi*) "Allah onun üzerinden sû-i hàtime ile, kötü bir şekilde ölmeyi def etmesini kim istiyorsa..." Bu üç şeyi hepimiz isteriz. Uzun ömürlü olmayı isteriz, rızkımız bol olsun isteriz ve hüsn-ü àkıbet ile, hüsn-ü hàtime ile, güzel bir ölümle ahirete göçmeyi isteriz. Kötü ölümle, kötü bir durumda, kötü bir hal üzere ölmekten Allah'a sığınırız hepimiz...

Tamam, o zaman kim bunları elde etmekten memnun olacaksa, sevinç duyacaksa, bunları istiyorsa, ne yapsın?.. (*Velyettakı'llàh*) "Allah'tan korksun, (*velyasil rahimehû*) Akrabâ u taallûkatına sıla-i rahim yapsın!" Yâni, bir: Allah'tan korkmak... İki: Sıla-i rahim yapmak...

e. Allah'a Tevekkül Etmek

Tevekkülle ilgili bir hadis-i şerif var, İbn-i Abbas RA rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[76]

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَكُونَ أَقْوَى النَّاسِ، فَلْيَتَوَكَّلْ عَلَى اللهِ عَزَّ وَجَلَّ

(ابن أبي الدنيا في التوكل عن ابن عباس)

RE. 423/13 (*Men serrahû en yekûne akve'n-nâs*) "Kim insanların en kuvvetlisi olmaktan mutlu olacaksa; (*felyetevekkel ale'llàhi azze ve celle*) pek Aziz ve pek Celîl olan Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne tevekkül eylesin!" buyuruyor.

Demek ki, tevekkülü öğreneceğiz ve hayatımızda uygulayacağız. Dâimâ Allah'a dayanacağız, Allah'a güveneceğiz.

---

[76] Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.301, no:7707; *Müsnedü'l-Hàris*, c.IV, s.202, no:1059; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Tevekkül*, c.I, s.34, no:9; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.234, no:367; Abd ibn-i Humeyd, c.I, s.225, no:675; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.I, s.190; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VII, s.106; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LV, s.133; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.218; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.101, no:5686; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.391, no:22436 ve c.IX, s.168, no:8160.

Allah'tan korkacağız; Allah'tan gayriden korkmayacağız. Allah'ın huzurunda hesaba çekileceğimizi bileceğiz, ona göre hayatımızı süreceğiz; güzel işler yapacağız, kötü işler yapmayacağız.

Allah'a tevekkül etmeyi çok kimse bilir de, belki gençlerden bu kelimeleri artık bilmeyenler vardır. Ne yapmak, Allah'a tevekkül etmek?.. Allah'a güvenmek, Allah'a dayanmak, Allah'ı kendisine destek edinmek, Allah'ı vekil edinmek demek...

Ne zaman olur bu?.. İnsan her türlü elinden gelen çalışmayı yapar. Ondan sonra bekler;

"—Yâ Rabbi sen bana yardım et, işimi rast getir, bu yaptığım çalışma güzel bir sonuca ulaşsın, hayırlı faydalı olsun!" diye Allah'a tevekkül eder.

Yâni tarlayı sürer, tohumu eker; ondan sonra Cenâb-ı Hakk'a:

"—Yâ Rabbi ben elimden geleni yaptım, sen bana yardım eyle!.. Şu tarlamdaki mahsûlümü güzelce bitir, afetlerden koru... Güzel yağmurlarla sula... Mahsûlü bol eyle, bereketli eyle; afetsiz bir şekilde güzelce devşirmeyi nasîb eyle..." diye boynunu büker, bekler.

Yâni, elinden geleni yapar, elinden gelmeyen hususta Cenâb-ı Hakk'a tevekkül eder.

Allah tevekkül edenleri seviyor. Kendisine dayanan, güvenen, kendisinden isteyen, boynunu büküp, "Yâ Rabbi, sen bilirsin!" diyenleri seviyor. Onun için, tevekkülü öğrenmemiz lâzım!

Ama tevekkülün birinci şartı, şeksiz şüphesiz, tereddütsüz, sahabe-i kirâmın, Peygamber SAS Efendimiz'in ibarelerini iyice okuduğumuz zaman ortaya çıkan husus, kesinlikle kul elinden geleni yapacak. Yâni, bir insan kenara yatmış, yaslanmış. Bacak bacak üstüne de atmış. Ensesine de elini koymuş. Ne çalışıyor, ne gayret gösteriyor... Ondan sonra, "Ben Allah'a tevekkül ediyorum, Allah bana versin!" diyor.

Olmaz. O tembellik oluyor, o başkasının çalışmasından istifade etmek oluyor, sömürmek oluyor. O doğru değil...

f. Salât ü Selâmı Çok Eylemek

Sonuncu hadis-i şerif, Aişe-i Sıddîka Vâlidemiz'den. Efendimiz buyuruyor ki:[77]

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَلْقَى اللهَ عَزَّ وَجَلَّ غَداً رَاضِيًا ، فَلْيُكْثِرِ الصَّلاَةَ عَلَيَّ

(الديلمي عن عائشة)

RE. 424/3 (*Men serrahû en yelka'llàhe azze ve celle gaden râdıyen, felyüksiru's-salâte aleyye*)

Bu da cuma gününün şanına uygun bir tavsiye oldu. Buyurmuş ki Peygamber Efendimiz:

"—Kim yarın rûz-i mahşerde, pek azîz ve pek celîl olan Allah-u Teàlâ Hazretleri kendisinden razı olarak Allah'a kavuşmaktan memnun olacaksa, mutlu olacaksa, bunu istiyorsa; (*felyüksiru's-salâte aleyye*) bana salât ü selâmı çok eylesin!"

اَلصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللهِ !

(*Es-salâtü ve's-selâmü aleyke yâ rasûla'llàh!*) [Salât ve selâm senin üzerine olsun yâ Rasûlallah!] Veyahut:

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى شَفِيعِنَا مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَسَلِّمْ

(*Allàhümme salli alâ şefîinâ muhammedin ve âlihî ve sellim.*) Veyahut *Salât-ı Münciye*, veya *Salât-ı Tefriciye*, veya *Salât-ı Ümmiye*... Çeşit çeşit salât ü selâmlar, ibâreler, ifadeler; hepsi Peygamber Efendimiz'e salât ü selâmı ifade ediyor.

Peygamber Efendimiz'e salât ü selâmı çok yapın! Yolda giderken, her yerde, her zaman, diliniz, gönlünüz böyle zikirle, salât ü selâmla meşgul olsun! Bu durumlara nâil olun...

---

[77] İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.18; Cürcânî, *Târih-i Cürcan*; c.I, s.404, no:688; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.IV, s.303, no:852; Zehebî, *Mîzânü'l-İ'tidâl*, c.III, s.196, no:6103; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.504, no:2229; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.391, no:22437.

Ne olacakmış?.. Salât ü selâmı çok eden, Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne kavuştuğu zaman, Allah kendisinden hoşnud ve razı durumda kavuşacakmış. Tabii, Rasûlüllah Efendimiz de hoşnud ve razı olarak onun karşısına gelir. Rasûlüllah'ın huzuruna gittiği zaman da;

"—Ha, bu bana dünyada salât ü selâmı çok eden filânca kimse..." diye tanır ve Rasûlüllah Efendimiz de sever.

Sanıyorum bugünkü hadis-i şerifler, hep böyle sevindirici şeyler oldu, kandil gecesinin arkasından... Herhalde uygularsınız.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bu hadis-i şeriflerde bildirilen güzel sonuçlara ulaşmayı cümlenize nasîb eylesin... Allah hepinizden razı olsun... *Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû,* aziz ve sevgili Ak-Televizyon izleyicileri ve Ak-Radyo dinleyicileri!..

Tabii, beni de duadan unutmamanızı hassaten rica ediyorum. *Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàh!..*

15. 10. 1999 - Medine

15. ÖLÜM VE SONRASI

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Ak-Televizyon izleyicileri ve Ak-Radyo dinleyenleri!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun... Cenâb-ı Hak her türlü görünen, görünmeyen, dünyevî, uhrevî hayırlara, ikramlara, lütuflara sizleri erdirsin...

Muhterem Vâlidemiz'in vefatı dolayısıyla, bugün vefatla ilgili hadis-i şeriflerden seçerek, sohbetimi onlardan yapmak istiyorum.

a. İnsan Öldüğü Zaman

Birinci hadis-i şerif, Deylemî ve daha başka kaynaklarda, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet edilmiş. Peygamber SAS buyuruyor ki:[78]

إِذَا مَاتَ الْمَيِّتُ تَقُولُ الْمَلاَئِكَةُ: مَا قَدَّمَ ؟ وَتَقُولُ النَّاسُ: مَا أَخَّرَ ؟

(هب. والديلمي عن أبي هريرة)

RE. 62/12 (*İzâ mâte'l-meyyitü tekùlü'l-melâiketü: Mâ kaddeme? Ve tekùlü'n-nâsü: Mâ ahhara?*)

Kısa bir hadis-i şerif. Diyor ki Rasûlüllah SAS Efendimiz:

(*İzâ mâte'l-meyyitü*) "Ölü öldüğü zaman, (*tekùlü'l-melâiketü mâ kaddeme*) melekler, 'Bu zât, bu ölen kişi, bu insan, kendisinden evvel ahirete ne takdim etti, önceden ne gönderdi?' diye sorarlar."

Buradaki *mâ* soru edatı. (*Mâ kaddeme*) "Neyi takdim etti? Önceden neler gönderdi ahirete?" der melekler. Çünkü onlar için

---

[78] İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.350, no:35851; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.328, no:10475; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.283, no:1111; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1067, no:42735; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.70, no:2792.

önemli olan, tabii ölen kul için de önemli olan, bu dünyada yapmış olduğu amellerdir, hayrâttır, hasenâttır, iyiliklerdir.

Kaddeme; önceden göndermek, takdim etmek, bir işi bir şeyden önce yapmak demek. İnsanoğlu tabii, bu dünyada iyi bir şey yapınca, yaptığı iyiliğin sevabı ahirete gidiyor. Kötülük yapınca da, vebali ahirette karşısına çıkacak. Her şey kayda geçiyor.

Peygamber Efendimiz koyun kestirmiş de,

"—Dağıtın bunları!" demiş.

Namazdan geldikten sonra da;

"—Ne yaptınız, dağıttınız mı kurbanı?" deyince; demişler ki:

"—Yâ Rasûlallah, bir budu hariç hepsini dağıttık, bir budu bizim oldu, bizde kaldı."

Demiş ki Peygamber Efendimiz:

"—Bir budu hariç, hepsi bizim olmuş."

Yâni, dağıtılanlar sevap olarak kayda geçtiği için, "Dağıtılanlar asıl bizim oldu." diyor. Ötekisi bu dünyada yenilecek, kalacak. Ama dağıtılanlar, artık sevap olarak önceden ahirete postalanmış, gönderilmiş, kayda geçmiş ve kazanılmış oluyor.

"—Acaba bu ölen kişi neler göndermiş? Ne yapmış?.. Namaz mı kıldı, oruç mu tuttu? Ne gibi hayırlar işledi, ne gibi sadakalar verdi?" diye melekler bunu sorarlar.

(*Ve tekùlü'n-nâs, mâ ahhara*) "İnsanlar da, 'Bu kişi geride ne bıraktı, mirası nedir, geride nesi kaldı?' diye sorarlar." Hem meraktan sorarlar, "*Zenginin malı züğürdün çenesini yorar.*" demiş ecdadımız, latîfe yoluyla. Yâni:

"—Allah Allah! Bu adam ne bıraktı acaba, geride ne servet bıraktı? Çok zengin adamdı, şu kadar fabrikası, bu kadar evi barkı vardı..." derler.

Günümüzde de öyle oluyor ya, serveti artık gazetelere geçiyor ve herkes onu konuşuyor. Meraktan dolayı da insanlar, böyle sorarlar. Bir de ilgililer, mirası alacak olanlar sorar:

"—Bakalım ne gelecek bize?" diye.

Ondan artık şu kadar miras gelecek, bu kadar miras gelecek diye düşünürler.

İnsanoğlu da esas itibariyle mal biriktirmeğe meraklıdır. Malı biriktirir, çoğaltır, zenginler, zenginler... Zenginledikçe rahatlar, istikbalini emniyete aldığını düşünür insan. Malı da sağa sola kaptırmamağa çalışır. Zenginleştikçe, kaptırmamağa çalıştıkça zenginlediği için, o kadar malı var, ama vermiyor bir türlü... Zâten verseydi bu kadar olmazdı gibi bir durum.

Bazen de aksi olabiliyor. Kul veriyor; Allah-u Teàlâ Hazretleri verdiğinin yerine, yeniden o kula nimet, mal ve mülk ihsân ediyor. Verilen boşa gitmiyor, mânevî bakımdan halefi daha fazlasıyla geliyor verdiği için...

İşte onu düşünemeyen, imanı zayıf olan, yakîni eksik olan insanlar, verince bir şey kalmayacak sanıyorlar. Şeytan da der ki:

"—Ne veriyorsun, verme, sonra sana kalmayacak! Sonra aç kalırsın, açık kalırsın!" der.

İşte böyle aslında keşke insanlar mirasçılarının mallarının bekçisi durumuna düşürmeseler kendilerini... Hayır yapmıyor, sadaka vermiyor, mirasçıya kalacak malı ısrarla, hasislikle bekliyor, bekliyor; ondan sonra ölüyor. Mirasçılar tabii, "Geride ne bırakmış?" derler ve yerler, içerler. "Ölüm hak, miras helâl!" diye.

Ama adam hayrını yapmamış olur, zekâtını vermemiş olur; ahirette onun cezasını çeker, hesabını vermeğe uğraşır, ter döker durur.

b. İbadetlerin ve Hayırların Faydası

İkinci hadis-i şerif, Sevban RA'dan Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[79]

إِذَا مَاتَ الْمُؤْمِنُ كَانَتِ الصَّلاَةُ عِنْدَ رَأْسِهِ ، وَالصَّدَقَةُ عِنْدَ يَمِينِهِ ، وَالصِّيَامِ عِنْدَ صَدْرِهِ (حل. عن ثوبان)

RE. 63/4 (*İzâ mâte'l-mü'minü*) "Mü'min vefat ettiği zaman, (*kâneti's-salâtü inde re'sihî*) kıldığı namaz gelir, başucunda durur. (*Ve's-sadakatü inde yemînih*î) Farz sadaka olan zekât veya nafile sadakaları, hayrât ü hasenâtı sağ tarafında durur. (*Ve's-sıyâmü inde sadrihî*) Oruç da göğsünün yanında olur." Böylece ibadetleri kabirde kişiye yoldaş olur.

İnsana fayda verecek olan, hayrât ü hasenâtıdır, ibadât ü tâatıdır. Kabirde onlar yoldaş olur, ahirette onlar fayda verir. Güneşin insanın beynine yaklaşıp da beynini kaynattığı; insanların durumlarına göre ağızlarına, dizlerine kadar terlere battığı zaman da, cömert kişiler sadakasının gölgesinde gölgelenir.

Demek ki, kabirde iken yoldaş ve arkadaş oluyor; kıyamette de sadakası gölge oluyor. Hadis-i şeriflerden bunları biliyoruz.

Onun için, aziz ve muhterem kardeşlerim, aldatıcı duyguları bir tarafa bırakalım! Kendi kendimizi, kendi ruhî durumumuzu iyi tahlil edelim! Ölümün ne zaman geleceğini kimse bilmiyor. Kimse sevmiyor, ölmek de istemiyor ama, birden ölüm geliveriyor. Bir gün önce yanınızda sizinle konuşan insan, ertesi gün

---

[79] Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.147; Sevban RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*,c.XV, s.1268, no:43302; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.69, no:2789.

kabristana gömülmüş oluyor, aramızdan ayrılmış oluyor. Amel defteri dürülmüş oluyor.

Tabii sadaka-i câriye bırakanların, hayırlı evlât yetiştirenlerin, faydalanılan ilim bırakanların amel defteri kapanmıyor. Hayırlı evlâtları dua ettikçe, ilim kitapları okundukça, yaptığı hayırdan insanlar istifade ettikçe, onlar bundan fayda görecekler ve kabirde memnun olacaklar.

Evlâtlarını iyi yetiştirmişlerse, evlâtlarının güzel haberleri onlara tebliğ edildikçe, kabirde nurları ve sürurları artar. Evlâtlarını iyi yetiştirmedilerse, mü'min yetiştirmedilerse, dünya ehli olarak yetiştirdilerse; onların yaptığı bütün kötü, fenâ icraat annesine, babasına tebliğ edilecek.

"—Eyvah, bizim çocuk yine şöyle yapmış!.. Eyvah, ne kadar günaha girmiş!.." diye, kabirde kemikleri sızlar.

Bunların hepsi hadis-i şeriflerde geçen şeyler.

c. Bid'at Sahibinin Ölümü

Diğer bir hadis-i şerif Enes RA'dan. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[80]

إِذَا مَاتَ صَاحِبُ بِدْعَةٍ ، فَقَدْ فُتِحَ فِي الْإِسْلَامِ فَتْحٌ

(الديلمي عن أنس)

RE. 62/14 (*İzâ mâte sàhibü bid'atin fekad fütiha fi'l-islâmi fethun*) "Bid'at sahibi bir herif, bir kişi, bir insan öldüğü zaman, İslâm'da bir fütûhat meydana gelmiş olur." Çünkü adam bozguncuydu, bid'atçıydı, dini bozacak icraatı, kanaati vardı, yazıyordu, söylüyordu. Bundan dolayı o öldü mü, bir fütûhat olmuş olur.

Hani duyuyoruz ki, müslümanlar falanca yeri fethetmişler, falanca yerde savaşı kazanmışlar, filanca yerde zafer nasib olmuş;

---

[80] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.285, no:1118; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.158; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.384, no:1104.

seviniyoruz. Fütûhattan, böyle olumlu gelişmelerden insan memnun oluyor. Bu da bir olumlu gelişme oluyor.

Bunun aksine, alim bir kimse de vefat ettiği zaman, İslâm'ın surunda telâfisi olmayan bir gedik meydana gelmiş olur. Surun bir kenarı yıkılmış olur. Kalenin o yıkık yeri tehlikeli, oradan düşman gelebilir. Alim kişi orayı kapatıyordu, İslâm'a hizmet ediyordu. O gittiği zaman, İslâm'ın kalesinde bir yıkıntı, duvarında bir gedik meydana gelmiş olur.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizleri ilim erbabı eylesin... Alimleri başımızdan eksik etmesin... İslâm kalesinin duvarları yıkılmasın... Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi bid'atçılardan, fasıklardan, fâcirlerden, müşriklerden, münafıklardan korusun... Onlar da, demek ki İslâm'ın fütûhâtını engelleyen, İslâm'a zarar veren yaratıklar oluyorlar. Onların adedinin artması toplum için bir felâket, onların yok olup gitmesi de toplum için bir ferahlık vesîlesi oluyor.

d. Ölüye Telkin Verilmesi

Sayfanın sonundan, uzun bir hadis-i şerifi okuyalım. Taberânî, İbn-i Asâkir, Deylemî Ebû Ümâme RA'dan rivayet etmişler. Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:[81]

إِذَا مَاتَ أَحَدٌ مِنْ إِخْوَانِكُمْ ، فَنَثَرْتُمْ عَلَيْهِ التُّرَابُ ، فَلْيَقُمْ رَجُلٌ مِنْكُمْ عِنْدَ رَأْسِهِ ، ثُمَّ لِيَقُلْ: يَا فُلاَنَ بنَ فُلاَنَةً ! فَإِنَّهُ يَقُولُ: أَرْشِدْنَا رَحِمَكَ اللهُ ! وَلٰكِنْ لاَ تَشْعُرُونَ . ثُمَّ لِيَقُلْ: اُذْكُرْ مَا خَرَجْتَ عَلَيْهِ مِنَ الدُّنْيَا شَهَادَةَ أَنْ لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ ، وَأَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ و رَسُولُهُ ، وَأَنَّكَ رَضِيتَ

---

[81] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.249, no:7979, İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXIV, s.73; Ebû Ümâme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.950, no:42406; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.375, no:1016; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.64, no:2779.

بِاللهِ رَبًّا ، وَ بِمُحَمَّدٍ نَبِيًّا ، وَ بِالْإِسْلَامِ دِينًا ، وَ بِالْقُرْآنِ إِمَامًا. فَإِنَّهُ إِذَا فَعَلَ ذٰلِكَ أَخَذَ مُنْكَرٌ وَنَكِيرٌ أَحَدُهُمَا يَدَ صَاحِبِهِ ، ثُمَّ يَقُولُ لَهُ: اخْرِجْ بِنَا مِنْ عِنْدِ هٰذَا مَا نَصْنَعُ بِهِ وَقَدْ لُقِّنَ حُجَّتَهُ وَلٰكِنَّ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ حُجَّتُهُ دُونَهُمْ. قَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللهِ ، فَإِنْ لَمْ أَعْرِفْ أُمَّهُ ؟ قَالَ: انْسِبْهُ إِلَى حَوَّاءَ : فُلَانَ بْنَ حَوَّاءَ (طب. كر. والديلمي عن أبي أمامة)

RE. 62/15 (*İzâ mâte ehadün min ihvâniküm fenesertüm aleyhi't-türâbü felyekum racülün minküm inde re'sihî, sümme li-yekul: Yâ fülâne'bne fülâneh! Feinnehû yekùlü: Erşidnâ rahimeke'llàh! Ve lâkin lâ teş'urûn.*

Sümme li-yekul: Üzkür mâ haracte aleyhi mine'd-dünyâ şehâdete en lâ ilâhe illa'llàhu ve enne muhammeden abdühû ve rasûlühû, ve enneke radîte bi'llâhi rabben, ve bi-muhammedin nebiyyen, ve bi'l-islâmi dînen, ve bi'l-kur'âni imâmâ.

Feinnehû izâ feale zâlike, ehaze münkerun ve nekîrun ehadühümâ yede sàhibihî, sümme yekùlü lehû: Ahric binâ min indi hâzâ, mâ nasneu bihî ve kad lukkıne hüccetühû, ve lâkinne'llàhu azze ve celle huccetühû dûnehüm. Kàle racülün: Yâ rasûla'llàh, fein lem a'rif ümmehû? Kàle: Ensibhü ilâ havvâ', fülâne'bne havvâ.) Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Şimdi bu hadis-i şerifin uzun metnini okuduk. Bu aynı zamanda, ölüye kabri başında telkin yapılmasını tavsiye eden bir hadis-i şerif oluyor.

Şimdi Vâlidemiz'i *Cennetü'l-Muallâ* kabristanına, Hazret-i Hatice Anamızın kabrine yakın bir yere defnetmek nasîb oldu. Biz orada Yâsin okurken, birileri geldi. Bize, "Kur'an okumayın!" dediler. "Gömülmeden evvel okusanız olurdu, sonra yapmayın!" filân diye müdahale ettiler.

Şimdi burada okuyalım bakalım, Peygamber SAS Efendimiz ne buyuruyor:

(*İzâ mâte ehadün min ihvâniküm*) "Sizin mü'min kardeşlerinizden birisi öldüğü zaman; (*fenesertüm aleyhi't-türâb*) onu kabre koyup da üzerine toprağı saçtığınız zaman..." *Nesera*, toprak saçmak demek." Tabii kapatıp üstüne toprağı saçıyoruz. (*Felyekum racülün minküm inde re'sihî*) "Sizden bir adam onun başı ucunda ayağa kalksın, dursun; (*sümme li-yekul*) sonra desin ki: (*Yâ fülâne'bne fülâneh!*) 'Ey falanca hanımın oğlu filân!'"

Neden?.. Çünkü asıl annesinden biliniyor kişiler. Onun için, annesinin adıyla söylenecek.

(*Feinnehû yekùlü*) "Çünkü, vefat eden kimse der ki, (*Erşidnâ rahimeke'llàh!*) 'Bizi irşad et! Allah sana merhametini, rahmetini ihsan eylesin, aman bize yardım eyle! Aman bize yol göster, aman bizi irşad eyle!' der. (*Ve lâkin lâ teş'urûn*) Fakat siz hissedemezsiniz."

Biz hissedemeyiz ama, Peygamber Efendimiz böyle buyuruyor. Başka hadis-i şeriflerde de geçiyor: Kabre konulan insan denize düşmüş, denizde çırpınan kimse gibidir, her yerden yardım bekler. Kabre konulunca, başucunda ayakta duran kimseye dua ederek, "Allah sana rahmeylesin, lütfeylesin; aman bana yardım et, yol göster! Aman bir şeyler anlat, söyle!" der. Fakat insanlar duyamıyor bunu; duyan duyuyor.

(*Sümme li-yekul*) "Sonra o başucunda duran, telkini veren kimse desin ki: (*Üzkür*) 'Ey ölen kişi, ey kabirdeki kişi, hatırla! (*Mâ harecte mine'd-dünyâ*) Dünyadan hangi iman üzere ayrılmış isen, onu hatırla! Dünyadan ayrıldığın zaman, öldüğün zaman üzerinde olduğun, sahip olduğun imanı hatırla! Hangi din üzereydin, hangi iman üzereydin, onu hatırına getiriver!'"

Tabii o vefat ve kabre konulma heyecanlı bir şey... Onun için ötekisine, "Aklını dağıtma, heyecanlanma, hatırla!" diyoruz. (*Şehàdete en lâ ilâhe illa'lİah*) "Hani Allah'tan başka ilâh olmadığına şehadet ettiğini; (*ve enne muhammeden abdühû ve rasûlühû*) ve Muhammed'in de Allah'ın kulu ve rasûlü olduğunu hatırla! Onu söylüyordun ya:

أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

(*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llàh, ve eşhedü enne muhammeden abdühû ve rasûlühû*) diyordun ya, onu hatırla! Öleceğin sırada o söylediğin sözü, üzerinde bulunarak, sahip olarak vefat ettiğin o imanını hatırla, söyle: 'Allah var, şerîki nazîri yok; Muhammed onun kulu ve Rasûlüdür.' de!"

Şimdi tabii Peygamber Efendimiz, altını çize çize, üstüne bastıra bastıra kendisinin âciz, nâçiz bir beşer olduğunu, Allah'ın bir kulu olduğunu beyan etmiştir. Çünkü eski ümmetlerden İsevîler, Hazret-i İsâ'nın peygamber olarak güzel hallerini, mucizelerini görünce, ona "Allah'ın oğlu" deyiverdiler. Halbuki Allah kadın edinmemiştir, gelin almamıştır, oğlu doğmamıştır. Bütün varlıklar Cenâb-ı Hakk'ın yaratıklarıdır. İnsanlar Allah'ın kullarıdır.

Onlar, "Allah'ın oğlu" deyiverdiler. Çok yanlış...

اِنَّكُمْ لَتَقُولُونَ قَوْلاً عَظِيمًا (الإسراء: ٤٠)

(*İnneküm letekùlûne kavlen azîmâ*) "Ey bu sözü söyleyenler, siz çok büyük veballi, ağır bir şey söylüyorsunuz. (*Bühtânen azîmâ*) Çok büyük bir iftira ileri sürüyorsunuz, çok saçma bir şey söylüyorsunuz." (İsrâ, 17/40) diye, Kur'an-ı Kerim'de bunu çok şiddetli bir şekilde reddediyor Cenâb-ı Hak Teàlâ Hazretleri... Yanlış söz söylediklerini beyan ediyor.

İnşâallah sizler ve bizler de, Tevhid Yılı münasebetiyle, Allah'tan başka tanrı olmadığını herkese söyleyeceğiz. Bunun çok yanlış olduğunu, çok günah olduğunu; Allah'ın buna çok gazab ettiğini, çok kızdığını söyleyeceğiz. Allah var ve şerîki, nazîri yok... *Lâ ilâhe illa'llàh*; Allah'tan başka hiç bir tanrı, tapınılacak mâbud, ilâh yok...

Muhammed de onun hem kulu, hem elçisi... Kabiliyetli, meziyetli, son derece üstün bir insan... Cenâb-ı Hak onun o gelişmiş terbiyesine, gönlüne, kalbine peygamberlik vazifesi

bahşetmiş. O da, Cenâb-ı Hakk'ın vahyini alarak, emrini insanlara iletmiş. Allah'ın Rasûlü...

"—Tamam, bu inanç üzere ölmüştün ya ey kabirdeki, bunu hatırla!" Başka?.. (*Radîte bi'llâhi rabben*) "Hani sen bir de söylüyordun, içindeki duygular öyle değil miydi?.. Allah'ın rabbin olduğundan hoşnut ve razı idin, onu kabul ediyordun."

Ne kadar büyük şeref ki, Cenâb-ı Hakk'ın kuluyuz. Ne kadar büyük devlet ve izzet ki, o bizim Rabbimiz. "Sen hani onu da hatırla ki, 'Ben Allah'a Rab olarak hoşnut ve razı oldum, onun Rabbim olduğunu bilerek, ona seve seve ibadet ederim.' diyordun ya..."

(*Ve bi-muhammedin nebiyyen*) "Ve Muhammed'in de (SAS) senin peygamberin olduğundan hoşnut ve memnun, zevk ve şevk içindeydin ya... (*Ve bi'l-islâmi dînen*) İslâm'a da din olarak son derece memnundun, bağlıydın, hoşnuttun; İslâm dinin olduğu için son derece sürurluydun ya, bunları da hatırla!.."

(*Ve bi'l-kur'âni imâmen*) "Kur'an'ı da imam olarak edinmiştin ya, onu da hatırla!.." İmam, önder, lider demek... İmam kelimesinin şanı, şerefi, değeri, kıymeti çok yüksek... Hattâ devletin başındaki insana *imâmü'l-müslimîn*, müslümanların önderi denir.

Şimdi imam sözü basit, çok küçümsenen, dudak bükülerek önem verilmeyen bir meslek gibi görülüyor. Halbuki imam, önder demek... Biz mü'minler Kur'an-ı Kerim'i kendimize rehber ve önder olarak seçmişiz. Ondan son derece memnunuz. Bu durumdan fevkalâde sevinçliyiz. "Ey kabirdeki, hani sen böyle düşünüyordun ya, işte bunu da hatırla!.."

Demek ki, yardım olsun diye, irşad olsun diye kabirdeki insana neleri hatırlatmış oluyor başucundaki kişi?.. O da zaten, "Bana irşadda bulunun, Allah size rahmetini erdirsin!" diye yalvararak bekleyip duruyordu da, birçok kimse onun o yalvarmasını duymuyordu ya... İşte dünyadan ayrıldığı zamanki durumunu, o heyecanlanan, başına gelen bu olaylardan dolayı heyecan içinde olan, o kabirdeki kimseye hatırlatacak:

“—Hatırla, dünyadan sen Allah’tan başka ilah olmadığına, Muhammed’in onun kulu ve Rasûlü olduğuna şehadet ederek ayrılmıştın ya... Allah’ın rabbin olduğuna razı idin, onu hatırla!.. Muhammed’in peygamberin olduğuna razı idin, onu hatırla!.. İslâm’ın dinin oluşundan memnun ve razı idin, onu hatırla!.. Kur’an’ın önderin ve rehberin olduğuna inanıyordun, onu hatırla!..” diyecek.

Şimdi tabii bu inanç üzere, bu hal üzere vefat etmiş olan kimseye bunlar hatırlatılacak; o da oradaki heyecanını yenerek cevapları güzel verecek. Kabirdeki sorgu sual haktır. Bu hususta hadis-i şerifler vardır. Bu telkini yapmayı Peygamber Efendimiz söylüyor.

Bu telkin mevtânın kendisinedir amma, Peygamber Efendimiz’in bize böyle buyurmasından, biz de son derece duygulanıyoruz. Durumun ciddiyetini anlıyoruz. Buna göre hayatımızı geçirmemiz gerektiğini de, iyice aklımıza yerleştiriyoruz.

e. Dinimiz İçin Çalışalım!

Allah’tan başka ilâh yok, buna inanacağız. Çoluk çocuğumuza öğreteceğiz. Çevremizde konuştuğumuz herkese, hayatın en mühim meselesi olan bu tevhid meselesini, inancın doğruluğu meselesini anlatacağız. Muhammed SAS’in Allah’ın gönderdiği peygamber olduğunu, aslâ bilemeyeceğimiz güzel hususları bize öğrettiğini, dinimizi öğrettiğini ve dinimizin ahiret konusunda, dünya konusunda son derece kıymetli bilgilerin hazinesi olduğunu bileceğiz.

Rabbimiz Allah-u Teàlâ Hazretleri’ni seve seve, aşk ile, şevk ile kulluk edeceğiz. Durumun güzelliğini, ne kadar büyük bir nimet olduğunu idrak ederek, Peygamber Efendimiz’e güzel ümmetlik edeceğiz. O bizim peygamberimiz, başımızın tâcı, rehberimiz, önderimiz, serverimiz diye sünnet-i seniyyesine sarılacağız.

İslâm benim dinim diye İslâm’ı öğreneceğiz. Bütün insanlar öğrenecek. Bütün mü’minler mâdem mü’min, mâdem müslüman olmuş, İslâm’ı öğrenecekler!..

Ben müslüman olmuş Avrupalılara bakıyorum —İngiliz müslüman olmuş, Fransız müslüman olmuş, Amerikalı müslüman olmuş— hemen Arapça öğrenmeğe başlıyorlar. Cidde'den buraya gelirken ağabeyim arabada söyledi:

"—Bu Arapça'yı kestirme yoldan nasıl öğrenebiliriz? Bunun çaresini ne olur, düşünün!" dedi.

Arapça'yı niye böyle kestirme yoldan öğrenmek ihtiyacını duyuyor herkes? Niye ağabeyim böyle söylüyor?.. Çünkü hadis-i şerifler Arapça, Kur'an-ı Kerim'in ayetleri Arapça; elbette dinimizi öğrenmek için Arapça'yı güzelce öğrenmemiz lâzım!..

Tabii biraz vaktimizi başka şeylerle geçirmiş olduk, bu yaşa ulaşmış olduk. Emin olun, ben şahsen genç olsam şimdi, çevremizdeki komşu ülkelerin dillerini de öğrenirdim. Yunanca'yı öğrenirdim, eski Yunanca'yı, Latince'yi öğrenirdim. Balkan dillerini, Boşnakça'yı, Arnavutça'yı, Bulgarca'yı öğrenirdim. Kuzeydeki Rusların dilini öğrenirdim. Kafkas dillerini öğrenirdim, coğrafyasını öğrenirdim.

Bilseydik, ne kadar faydası olacaktı kim bilir... Bu olaylar olmadan önce oralarla yakından ilgilenseydik, kim bilir durum ne kadar farklı olurdu. İlgilenmediğimiz için ne kadar büyük vebal var...

Tabii içinizden hemen kendi kendinize diyorsunuzdur ki:

"—Hocam, bu kadar dilleri nasıl öğreneceksin?.."

İnsan birçok dili öğrenebiliyor ama, bu konuda işbirliği yapmak da düşünülebilir. Bir müessese kurulur, orada iş bölümü yapılır. "Sen şu konuyla ilgilen, sen bu konuyla ilgilen, sen şu dili ve edebiyatı öğren!" denilir. Bizim edebiyat fakültelerimizde, komşu bazı dillerin edebiyatlarının okutulduğu bölümler, batı dillerinin, edebiyatlarının, dilbilgilerinin öğretildiği bölümler var: İngiliz filolojisi, Alman filolojisi, İtalyan filolojisi, Fransız filolojisi... *Filoloji*, yâni *lisâniyat* demek oluyor. Arap dili ve edebiyatı, İran dili ve edebiyatı bölümleri var. Ben zâten kendim şahsen orayı sevip, oradan mezun olmuştum.

Ben devlet için eksiklik olarak görüyorum: Komşu dillerin ve komşu ülkelerin örflerinin, adetlerinin, harslarının, yâni kültürlerinin güzelce takip edilmesi lâzımdı, yapılmamış.

Balkanların doğru düzgün haritası yok... Etnoloji, insanların örf ve adetlerinin incelenmesi, toplumlarının incelenmesi yok...

Kafkasya'da olaylar meydana gelince şaşırdık. Adını ilk defa o zaman duyduğumuz, Osetya gibi yerlerin farkına vardık. Orada kimlerin olduğunu yeni yeni öğreniyoruz. Meğerse ne kadar kuvvetli müslümanlar varmış, meğerse biz müslümanlar ne kadar büyük gaflet ve cehalet içindeymişiz diye anlıyoruz.

Aklımızı başımıza devşirmemiz lâzım! Bundan sonra inşâallah birbirlerimizle yardımlaşarak bu eksiklerimizi gidermemiz lâzım!.. Başta devletin büyük bütçelerle bu işi yapması lâzım ama, devletin işi çok olduğundan, yapılmıyor.

Bir de Nasreddin Hoca —fıkraları hoşuma gider— bir söz söylüyor; "El elin eşeğini türkü çağırarak arar." diye. Yâni insan aşk ile, şevk ile yapmazsa bir işi, içinde acı duymazsa, heyecan duymazsa, güzel yapamaz. Komşu komşusunun kaybolan hayvanını arayacak ama, bulunmasa ne olacak. Üzülmediği için türkü çağırarak arar. Komşunun hatırı olsun diye, gösteriş olarak gezinir ortalıkta...

Ama bir de komşunun kendisine sor. Eşeği kayboldu, yükü şimdi nasıl taşıyacak, suyu nasıl çekecek, bir yerden bir yere nasıl gidecek diye, malı gittiği için yüreği yanar. Mü'min de kendisi bu şeyleri, imanının gereği olarak yapınca, canla başla yapar. Bazen bir tek kişi, bir müessesenin, bir kurumun yapacağı kadar büyük işler yapıyor.

Bizim Ord. Prof. Mükremin Halil İnanç bey vardı. Onun yanında çalışan bir kimse için söylerdi bu sözü... "Bir enstitünün yapacağı işler kadar iş yaptı, neşriyat yaptı." filân diye söylerdi.

Enstitü; kuruluş, müessese demek. *İnstate* kelimesinden alınmış. Meselâ, Ermeni dilini ve edebiyatını inceleme bölümü. Bir kişi kendisi Ermeni, aşk ile şevk ile çalışıyor, araştırmalar yapıyor, Ermeni tarihi ile ilgili neşriyat yapıyor. Hoca onun için, "Koca bir kurumun yapacağı işleri yaptı." diye söylemişti. Biz de tabii mü'min olarak böyle aşk ile, şevk ile çalışırsak, başarılı oluruz.

Yahudi dilini öğrenmemiz lâzım, Ermeni dilini öğrenmemiz lâzım! Doğu Anadolu'daki dilleri öğrenmemiz lâzım, toplumları öğrenmemiz lâzım! Her konuda bilgi sahibi olmamız gerekiyor.

Mü'min insanlar bunu bir müessese kurarak yaparsa... Meselâ bizim İlim, Kültür ve Sanat Vakfımız ne kadar güzel emellerle kurulmuştu ama, müessese kurulur da, kurulan müessesenin çalıştırılması, yine aşk sahibi, şevk sahibi insanların eline kalıyor. Aşk ve şevk olunca güzel olur. Aşk ve şevk olmayınca olmuyor.

"—Hocam, müessese yerine kurum desek olmaz mı?.."

Kurum desek olur ama, elimiz yüzümüz kara olur o zaman... Çünkü kurum, bacadaki kurumuş duman parçalarına da deniyor. Bir karışıklığa yol açıyor. Onun için eskiden beri kullandığımız müessese kelimesini kullanırsak, hiç şaşırmayız. Enstitüyü almaya lüzum yok! Kurum demek de uygun değil, çünkü kurumun bir başka anlamı var.

f. Telkinin Faydası

Aziz ve sevgili kardeşlerim! Şimdi hadis-i şerifin son kısmında Peygamber SAS Efendimiz'in buyurduklarını dinleyelim:

فَإِنَّهُ إِذَا فَعَلَ ذٰلِكَ أَخَذَ مُنْكَرٌ وَنَكِيرٌ أَحَدُهُمَا يَدَ صَاحِبِهِ ، ثُمَّ يَقُولُ لَهُ: اخْرُجْ بِنَا مِنْ عِنْدِ هٰذَا مَا نَصْنَعُ بِهِ ، وَقَدْ لُقِّنَ حُجَّتُهُ وَلٰكِنِ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ حُجَّتُهُ دُونَهُمْ.

(*Feinnehû izâ feale zâlike*) "Vefat eden kimse kabre konulup, üstüne toprak saçıldığı, kabri kapatıldığı zaman, başucunda birisi durup da ona *kelimeteyn-i şehâdeteyn*'i hatırlatıp, "İşte Allah'ı rab olarak sevmiştin, razı olmuştun; Muhammed'i (SAS) peygamber olarak sevmiştin, hoşnuttun; İslâm'ın dinin olmasından hoşnuttun; Kur'an'ın önderin olmasından memnundun; bunları hatırla!" dediği zaman; (*ehaze münkerun ve nekîrun ehadühümâ yede sàhibihî*) Münker ve Nekir isimli iki melek ki, kabirde sorguyu suali yapmakla vazifeli *melekeyni àdileyni şâhideyn*'dir bunlar; birisi ötekisinin elini tutar, (*sümme yekùlü lehû*) sonra o elini tuttuğu arkadaşına der ki: (*Ahric binâ min indi hâzâ*) 'Bu adamın yanından bizi çıkar!'"

Harace-yahrucü, çıkmak demek; *bi* harf-i cerriyle müteaddi oluyor. Birisi ötekisine, "Kardeşim, tut şu elimden, beni bu kabirden çıkar!" der.

(*Mâ nasneu bihî*) "Biz ona ne yapabiliriz?" *Mâ* burada soru edatı. *Mâ*'nın pek çok mânâları vardır Arapça'da. En bâriz, en başta hatıra gelen anlamı, "Ne?" mânâsına soru edatı olmasıdır.

"—Artık bu adama biz ne yapabiliriz ki?.. Nasıl sorgu soracağız, sorularının cevapları verildi." derler. (*Ve kad lukkıne hüccetühû*) "İşte hücceti de, yâni delili, belgesi de kendisine telkin edilmiş bulunuyor. Böyle bir hal olduğuna göre, biz artık burada ne yapabiliriz; haydi kardeşim beni bu kabirden çıkart derler. Birbirlerinin elinden tutup onun yanından ayrılırlar."

(*Ve lâkinna'llàhe azze ve celle huccetühû dûnehüm*) "Fakat pek aziz, sonsuz derecede aziz ve celîl olan Allah-u Teàlâ Hazretleri, onların karşısında ölen kişinin hüccetidir, belgesidir, delilidir."

Tabii *elif* olmasaydı da, *li'llâhi* olsaydı; o zaman, "Aziz ve celîl olan Allah'ın onlardan ayrı hücceti vardır. Yâni, Cenâb-ı Hak her şeyi biliyor; ölen kulunun yaptıklarını, her şeyini biliyor." mânâsına gelirdi.

قَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللهِ ، فَإِنْ لَمْ أَعْرِفْ أُمَّهُ ؟ قَالَ: انْسِبْهُ إِلٰى حَوَّاءِ: فُلاَنَ بْنَ حَوَّاءَ.

(*Kàle racülün*) Bu sözleri Efendimiz anlatınca, ashabdan bir adam dedi ki:

(*Yâ rasûla'llàh*) "Ey Allah'ın elçisi, ey Allah'ın Rasûlü! (*Fein lem a'rif ümmehû?*) Eğer ben ölen kardeşimin başına telkin edecek olsam, onun annesinin adını bilmiyorsam ne olacak?" diye sordu.

(*Kàle: Ensibhü ilâ havvâ'*) Peygamber Efendimiz o zaman buyurdu ki: "O zaman Havvâ'nın çocuğu dersin!"

Çünkü, Adem AS Atamızdır, babamızdır; Hazret-i Havvâ da anamızdır, bütün insanların anasıdır. Yanlış olmaz. (*Fülâne'bne havvâ.*) "Ey Havvâ'nın oğlu filânca dersin, böyle söylersin!" Yâni, annesinin adını bilmemek seni durdurmasın. Hem aynı zamanda doğru olan bir sözü söyleyerek, hem de Rasûlüllah'ın tavsiyesini aynıyla yerine getirmiş olarak bu işi yapabilirsin diye, Efendimiz SAS böyle buyurdu.

SAS Efendimiz'in —Allah cümlemize şefaatini nasîb eylesin— sorulara cevapları ne kadar ibretli, ne kadar güzel! Müşkülleri çözmesi, sorunların çözüm şeklini bulması ne kadar güzel!..

Hani Kâbe'nin tamiri esnasında, duvarlar biraz yükseltilip *Hacerü'l-Esved* taşı hizasına gelinince, Kureyşliler "Bu taşı koymak şerefi bana aittir!" diye her birisi ortaya atılıp işi kızıştırmışlar. Hattâ kılıçları çekmişler, "Olur... Olmaz!" diye kimse bu şerefi başka kabileye kaptırmak istemiyor.

Sonunda demişler ki:

"—Burada böyle Kâbe'nin yanında savaş olmaz. Ne yapalım?.. Kapıdan ilk girecek kimse hakem olsun, hangimizi seçerse, taşı o koysun!" demişler.

Bâbü's-Selâm'a doğru dönmüşler, bakarken... O arada tabii her şeyi olduran, kâinatı yaratan alemlerin Rabbi Allah-u Teàlâ Hazretleri... Peygamber Efendimiz oradan girmiş. Onu Allah nasib ediyor, oraya gönderiyor.

"—Ha tamam, Muhammed el-Emîn geldi, emniyeti olan, güvenilir olan Muhammed geldi." demişler.

Ona dertlerini söylemişler, hepsi demişler ki:

"—Biz Kureyş'in en şerefli kabilesiyiz. İnşaatta buraya geldik. Bu *Hacerü'l-Esved* taşını şimdi bizim koymamız lâzım! çünkü bizim kabile en şerefli..."

Ötekisi,"Hayır, biz daha şerefliyiz, bizim koymamız lâzım!" demiş. Berikisi bir başka sebep göstererek, "Benim koymam lâzım!" deyince, SAS Efendimiz hakem durumunda, ne yapmış?.. Mübarek hırkasını sırtından çıkarmış, *Hacerü'l-Esved* taşını onun üstüne koymuş.

"—Bu hırkanın, örtünün her yerinden tutun, kaldırın!" demiş.

Hepsi birden kaldırınca, hepsine şeref eşit olarak dağıtılmış oluyor. Duvarın inşaatının hizasına geldiği zaman, Efendimiz SAS, mübarek eliyle *Hacerü'l-Esved*'i almış ve yerine koymuş.

Ne kadar güzel, ne kadar olumlu, ne kadar yapıcı, ne kadar barıştırıcı, ihtilâfı ortadan kaldırıcı güzel çözümler!.. Allah-u Teàlâ Hazretleri İslâm'ın güzelliğini, Peygamber Efendimiz'in yüceliğini, Kur'an-ı Kerim'in önemini anlayıp, hayatını iman ile, İslâm ile güzel şekilde geçiren kullarından olmayı cümlemize nasîb eylesin...

Geçmişlerimize rahmeylesin... Hastalarımıza şifâ, dertlilerimize devâ nasîb eylesin... Vefat etmiş olan yakınlarımız, vâlidemiz, annelerimiz, babalarımız, kardeşlerimiz, Hocamız Mehmed Zâhid-i Bursevî ve diğer arkadaşlarımıza Cenâb-ı Hak bu vesîle ile lütfeylesin, rahmeylesin... Müstesnâ ikrâmât ile ikrâm eylesin... Ruhları şâd olsun... Kabir istirahatları günden güne daha ziyade olsun... Kabirdeki halleri daha hoş olsun... Kabirde azab görenleri varsa, Allah-u Teàlâ Hazretleri azablarını kaldırsın... Seyyiatı olanların seyyiatını hasenâta döndürsün... Kabirlerini cennet bahçesine çevirsin...

Bizlere de hüsnü hàtimeler ile ahirete göçmeyi nasîb eylesin... Güzel bir ölümle, güzel bir hal üzere ölerek ahirete mü'min-i kâmiller olarak göçmeyi nasîb eylesin... Cümlemizi cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin...

Aziz ve sevgili Ak-Televizyon izleyicileri ve Ak-Radyo dinleyenleri, Allah'ın selâmı rahmeti, bereketi üzerinize olsun... Cumanız mübarek olsun...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

22. 10. 1999 – Mekke

16. RASÛLÜLLAH SEVGİSİ

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Ak-Televizyon izleyicileri ve Ak-Radyo dinleyenleri!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun... Allah hepinizden razı olsun... Dünya ve ahiretin hayırlarına cümlenizi erdirsin...

a. Rasûlüllah'ı Görmeyi İstemek

Bugünkü cuma sohbetimizde kur'a ile açtığımız sayfadan, çok heyecanlandırıcı bir hadis-i şerif... Ebû Hüreyre RA'dan Hàkim'in rivayet ettiği bir hadis-i şerifle başlayacağım sohbetime:[82]

إِنَّ أُنَاسًا مِنْ أُمَّتِي يَأْتُونَ بَعْدِي ، يَوَدُّ أَحَدُهُمْ لَوِ اشْتَرٰى رُؤْيَتِي بِأَهْلِهِ وَمَالِهِ (ك. عن أبي هريرة)

RE. 118/2 (*İnne ünâsen min ümmetî ye'tûne ba'dî, yeveddü ehadühüm levi'şterâ rü'yetî bi-ehlihî ve mâlihî.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Biliyorsunuz, sohbetlerimizi mümkün olduğu kadar Peygamber SAS Efendimiz'in hadis-i şeriflerini anlatarak yapıyoruz. Çerçeve, konular hep Efendimiz SAS'den. Çünkü dinimizin en önemli rüknü, Peygamber SAS Efendimiz'in sünnetleridir, sözleridir, hadis-i şerifleridir. Temel esastır. Sünnet-i seniyye olmadığı zaman, görüyorum ki herkes şaşırıyor. İlâhiyatta uzman bile olsa, profesör filân diye koca unvanlar bile

[82] Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.95, no:6991; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.164, no:34493; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.405, no:7581.

almış olsa, yanılıyorlar. Çünkü bu inceliklerden mahrum kalıyorlar.

Ebû Hüreyre RA'ın rivayet ettiği bu hadis-i şerif şöyle:

(*İnne ünâsen min ümmetî*) "Muhakkak ki benim ümmetimden insanlar vardır ki..." *Ünâs*, *nâs* kelimesi gibi, insanlar demek. (*Ye'tûne ba'dî*) "Bunlar dünyaya benden sonra gelen kişilerdir." Yâni, benim asrımda, benim zamanımda, beni görerek yaşamış insanlar değil, benden sonra gelen insanlardır. Benim ümmetimdendir bunlar.

(*Yeveddü ehadühüm levi'şterâ rü'yetî bi-ehlihî ve mâlihî*) "Onlardan bir tanesi, kendisine beni görmeyi sağlasa, temin etse, bütün aile efradı ve bütün malı mukabilinde beni görmeyi ister, sever. Bir Rasûlüllah'ı görebilsem diye, bütün aile efradını, bütün malını mülkünü, her şeyini fedâ edip, onların hepsinden vaz geçmeğe razı olur."

Tabii insanın ailesini, malını bırakması nedir, nasıl olur?..

"—Allah'a ısmarladık, ben artık dayanamıyorum, kalkıyorum, gidiyorum!" der, vedalaşır.

"—Nereye gidiyorsun?.."

Artık gidiyor. Onları gözü görmüyor; malı gözü görmüyor, işi gücü gözü görmüyor. Aşkından, muhabbetinden dolayı her şeyden vaz geçerek, kalkıp ziyaretine gidiyor.

"Beni görmeyi sağlamak için, bütün ailesi efradından ve bütün malından vaz geçer. Onları fedâ etmek bahasına, böyle yapmayı sevecek tarzda, ümmetimden bazı insanlar gelecek."

Peygamber Efendimiz'in sevgisi, muhabbet-i Rasûlüllah... Bütün mü'minlerin gönlünde çok derin, çok köklü bir şekilde olması gereken bir sevgi...

Tabii, önce Allah sevgisi, aşkullah ve mahabbetullàh, Allah'ı sevmek. Nasıl sevmek?.. Tarifsiz, sınırsız, hadsiz hesapsız sevmek...

يُحِبُّهُمْ وَ يُحِبُّونَهُ (المائدة:٥٤)

(*Yuhibbühüm ve yuhibbûnehû*) "Allah-u Teàlâ onları sever, onlar da Allah-u Teàlâ Hazretleri'ni sever." (Mâide, 5/54)

Allah yolunda cihad ederler, kınayanın kınamasına, ayıplayanın, tenkit edenin tenkidine bakmazlar. Her işlerini Allah rızası için yaparlar. Bu çok mühim bir nokta...

Bu muhabbetin, bu sevginin hàsıl olması için, insanın Cenâb-ı Hakk'ı bilmesi lâzım! Ma'rifetullah; Allah'ı tanıma, bilme, onunla tanışma derecesini kazanması lâzım! Ma'rifetullah olmadan, muhabbetullah olmaz. Derecelerin en yükseği de muhabbetullahtır

İşte bu tasavvuf dediğimiz, mübarek büyüklerimizin yolu, aşk yoludur, muhabbet yoludur, Allah'ı sevmek, Rasûlüllah'ı sevmek yoludur. Eserleri de onları anlatan sözlerle doludur. Meselâ, Yunus Emre; meselâ, Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî; meselâ, İbrâhim Hakkı Erzurûmî; meselâ, Eşrefoğlu Rûmî... Divanını alın, şiirlerini alın, eserlerini okuyun, daima bunu göreceksiniz. En önde, Allah sevgisinin ne kadar yüksek seviyede olduğunu göreceksiniz.

Allah sevgisi için canını verir, Allah sevgisi için malını verir. Allah sevgisi için her türlü meşakkate katlanır. Allah'ın rızasını

kazanmak için hiç bir şeyden yılmaz. İşte her şeyimizi biz onlara borçluyuz.

Osmanlı ecdadımız, Selçuklu ecdadımız buralara Allah'ın dinine hizmet etmek için, insanlara İslâm'ı öğretmek için gelmişler. Ama böyle kaşları çatık, sert, kırıp döken, kan akıtan, gaddar kimseler olarak değil. Meselâ, başka milletlerin yaptığı gibi, ehl-i salibin, haçlı ordularının yaptığı tarzda değil...

Gelmişler, önce İslâm'ı anlatmağa çalışmışlar, boyna hizmet etmişler. Hizmeti şeref bilmişler. Hizmetten, kulun gönlünü yapmaktan Allah sevgisinin kazanılacağını bildikleri için, insana hizmet etmeyi ön plana almışlar. Herkesin canı olduğunu düşünerek acımışlar. Kendilerine yapılmasını istemedikleri şeyi, başkalarına yapmamışlar. Kırık kanatlı kuşlara bakmışlar. Göçmen kuşlardan uçamayanları korumuşlar. Bu sevgi, bu muhabbet oldu mu, insanın duyguları bu hale geldi mi, o zaman etrafa çok daha başka türlü bakıyor.

Ama tabii, niye savaşmışlar?.. Tarihteki mücadeleler incelenirse, İslâm'ın tarihi incelenirse, görülür ki, ta Peygamber SAS Efendimiz'in zamanından beri, şirk ve küfür, kâfirler, müşrikler, münafıklar, din düşmanları daha mütecâviz, daha saldırgan, daha zalim, daha gaddar, daha eza cefâcı, daha baskıcı olmuşlardır. Peygamber Efendimiz'i Mekke-i Mükerreme'de, doğduğu şehirde, şu konuşmayı yaptığımız mübarek şehirde barındırmak istememişlerdir, öldürmeye kalkmışlardır.

Medine-i Münevvere'ye hicret etmek zorunda kalmıştır Peygamber SAS Efendimiz. Orada da rahat durmamışlar, oralara da ordular sevk etmişlerdir. Bu iş dâimâ böyle gitmiştir.

Osmanlılardan önce, Selçukluların devrinde Anadolu'ya dalga dalga nasıl haçlı orduları geldi. Ecdadımız da savaşamayıp kenara çekildiler. Onlar yakaladıklarını, kadın çocuk demeden öldürdüler. Çocukların etlerini yediler. Bunları hep biliyoruz Ama bu mücadelelerde, Allah mazlumlara yardım ettiği için ileri noktalara kadar varılmıştır.

Müslüman ordular ve komutanlar dâimâ bir beldeye gittikleri zaman:

"—Biz sizin müslüman olmanızı istiyoruz. Müslüman olun, bizim gibi kardeş olun, hiç bir şey gerekmez." demişlerdir.

Onlar, "Müslüman olmak istemiyoruz!" deyince, ona da müsaade etmişler:

"—Mâdem kendi dininizde kalmak istiyorsunuz, pekâlâ, hesabınızı Allah'a verirsiniz. Biz size hak dini anlatıyoruz, Allah'tan başka ilâh yoktur diyoruz; ama siz başka türlü inanıyorsunuz. Hesabını Allah'a siz verirsiniz. Ama yönetimde bize tâbî olacaksınız. Bu yamuk kafa ile, bu bozuk inançla, bu gaddarlıkla, duygusuzlukla, sorumsuzlukla yönetimi size bırakamayız. Bize vergi vereceksiniz, emrimizde olacaksınız." demişlerdir.

Hattâ öyle olmuş ki, böyle bir ahaliye vergi teklif edilip de, onlar evet deyince, tamam orası İslâm şehri olmuştur. Sonra savaş sebebiyle, savaşın cilvesi, düşmanla olan mücadelenin şartları dolayısıyla, o şehri bırakıp geri çekilmeleri icab edince, paraları iade etmişlerdir:

"—Buyurun sizden aldığımız cizyeyi, vergiyi, alın geriye!.."

"—Niye?.."

"—Biz sizi himayemize almıştık. Ama şimdi düşman geliyor, bizim bu şehirde kalmamız savaşın icabı olarak uygun düşmeyecek, aleyhimize olacak. Biz burayı terk edip çıkmak zorundayız. Paralarınızı alın!" demişlerdir.

Şaşırmıştır ahali, böyle yönetici görmemişlerdir.

Balkanlar'da Osmanlının idare ettiği zamanlarda, hristiyan ahali bile ne kadar rahattı. Hristiyanlar kendileri söylüyorlar:

"—Ah o Osmanlı devrinde ne kadar rahattık, ne kadar iyiydik." diyorlar.

Sonradan gelen devirde çok daha rahatsız olmuşlardır, baskılar altında kalmışlardır. Bunları söylemişlerdir.

Mü'min Allah'ı sevdiği için, Allah'a inandığı için, ahirette mahkeme-i kübrâ olduğunu bildiği için, muhakeme edileceğini çok iyi bildiğinden, hiç kötü bir şey yapmamağa, hiç kimseye zulmetmemeğe çalışır. Dolaylı yoldan, gizli yoldan, entrika ile, zahiri kurtarıp, yüzüne gülüp ardından kuyu kazmak gibi şeyler yapmamıştır. Çünkü, her şeyin içyüzünü Allah bilir diye samîmî olmuştur. Yönetimi de samîmî olmuştur.

Allah sevgisi ile dolu olduğundan, Allah'ın kullarına acımıştır. Onları kurtarmağa çalışmıştır. Onları cennetlik etmeğe çalışmıştır. Hakkı anlatmağa çalışmıştır:

"—Böyle kâfir olarak gitmeyin, cehennemde ebedî kalmayın!" diye irşad çalışmalarına yönelmiştir.

Onun için, biz de ne diyoruz: İki bin yılı *Tevhid Yılı* diyoruz. İki bin yılında, elinizden geldiği kadar insanı gafletten kurtarın, cehaletten kurtarın, sapık bozuk inançtan kurtarın! Çünkü, Yirminci Yüzyıl'ın bilimselliğine rağmen, insanlar inanç yönünden çok geri durumda... Çok acaip şeylere inanıyorlar. Çok iptidâîler, çok yanlış düşünceliler. Hattâ Türkiye'mizde dahi çevremize baktığımız zaman, dini zayıf insanların nelere inandıklarını, nasıl hurafelere daldıklarını hayretle görürsünüz. Kahve falıyla, yıldız falıyla mâneviyatlarını nasıl idare ettiklerini, ne kadar saçma sapan şeyler düşündüklerini çok iyi bilirsiniz.

Onun için, her şeyin en doğrusunu anlatmağa çalışır bir müslüman. Tabii, bu güzel dinin ahkâmı nereden kaynaklanıyor, nasıl öğreniliyor?.. Dosdoğru inanç Kur'an-ı Kerim'den öğreniliyor.

Onun için, Allah'ın kelâmı olarak Kur'an-ı Kerim'e muazzam bir sevgi olmuştur. Allah-u Teàlâ Hazretleri Kur'an-ı Kerim'i muhafaza edeceğini, koruyacağını, kimseye ezdirmeyeceğini, yok ettirmeyeceğini vaad etmiştir. Va'di de yerine geliyor. Her zaman, her yerde Kur'an-ı Kerim'e karşı çıkanlar Allah tarafından cezalandırılıyor. Kur'an-ı Kerim bir yerde yasaklansa bile, öbür tarafta filizleniyor. Nice insanlar Kur'an-ı Kerim'i okuyup imana geliyorlar. Kur'an-ı Kerim Allah'ın kelâmı olarak hükmünü, te'sirini, nur kaynağı olduğunu kıyamete kadar gösteriyor.

Bütün bu Kur'an-ı Kerim'in ayetlerinin anlaşılması ve dinin yaşanması da, Peygamber Efendimiz tarafından bize uygulamalı olarak gösterildiğinden, Peygamber SAS Efendimiz'in, o ummandaki inciler gibi olan hadis-i şerifleri de, son derece önemli oluyor. Müslümanların onları da bilmesi lâzım, onları da okuması lâzım! Rasûlüllah SAS Efendimiz'i tanıması lâzım! Ne öğrettiğini, neler tavsiye ettiğini bütün müslümanların bilmesi lâzım!.. Rasûlüllah Efendimiz'i Allah sevmiş, Habîbullah eylemiş, en

sevgili kulu eylemiş. Müslümanın da Rasûlüllah'ın güzelliğini yakalaması lâzım, kavraması lâzım!..

Rasûlüllah çölde yetişmiş ama, çölden ne kadar güzel şeyler çıkıyor. Çölde yetişti diye, çevresi iptidâî diye diline dolamak, onu kötü göstermeğe çalışmak; çevresindeki insanların bir zamanlar bedevî olduğunu düşünmek...

Zâten müslüman kaynakları da söylüyor, o zamanın insanları cahiliye devrini yaşıyordu. İslâm'ın çıktığı yer, dünyanın en geri kalmış bölgelerinden birisiydi. Hiç bir tesirin, eski bilgi yığınının etkilemediği; eski harsın, medeniyetin yetişmesinde etkili olmadığı bir tesirsiz yerde, Cenâb-ı Hak kumlar arasından bir cevher, bir nur fışkırtmıştır. O bedevî insanlar, o cahiliye devri yaşayan, kız çocuklarını öldüren insanlar, ondan sonra evliyâullah olmuşlardır. Gözü yaşlı, hassas, çok mübarek insanlar olmuşlardır.

Bu sevgi, bu muhabbet, bu değişme İslâm'ın eseridir. Peygamber SAS Efendimiz'in mürebbîliğinin, muallimliğinin, mürşidliğinin ne kadar kuvvetli olduğunu gösterir.

Zâten, Rasûlüllah Efendimiz'i tanımayan bir kimse de gördüğü zaman, yüzünün güzelliğine ve ma'sumluğuna, yalan söyleyecek bir insan olmadığına derhal karar verirdi. Yahudilerden, hristiyanlardan, onun zamanında yaşayanlardan ilk görenlerin ifadeleri böyle..

Kendisini tanıyıp da ahbabı olan, çevresinde bulunan, sohbetine girenler ise aşık olurlardı. Onun gibisi yoktu. "Onun gibisini ne önceden, ne sonradan hiç görmedim. Tanımadan önce de, tanıdıktan sonra da görmedim." diye itiraf ederlerdi. Aşık olurlardı. Dur dediği yerde dururlardı, kalk dediği yerde kalkarlardı.

Zâten Kureyş'in azılı ileri gelenleri de, Peygamber Efendimiz'e gelip, bazı sözler söyleyip gidenler de, kavmine geldiği zaman;

"—Biz Kisrâların saraylarına gittik, Sâsânîlerin, Bizanslıların saraylarına gittik. Başka devletlerin tantanalı saraylarına gittik. Rasûlüllah'ın etrafındaki insanların Rasûlüllah'a gösterdiği muhabbet, hiç bir ülkede, hiç bir idarede, hiç bir yönetimde tebaasının, etrafındakilerin kendisine gösterdiği muhabbete benzemiyor; onlardan çok farklı, çok eşsiz." diye söylerlerdi.

Etrafındaki insanların hepsi Rasûlüllah'ın aşıklısı, hayranı ve fedâîsi idi. Bu tabii onun güzelliğinden, huyunun güzelliğinden idi. Çünkü hulk-u azîm üzere idi. Davranışlarının isabetliliğinden, fikirlerinin güzelliğinden, merhametinin çokluğundan kaynaklanıyordu.

Rasûlüllah SAS'in bütün ömrü boyunca yaptığı savaşlar ne kadar çoktur. Hamidullah[83] Bey'in ifade ettiğine göre, bütün

---

[83] Prof. Dr. Muhammed Hamidullah (1908-2002): 1908 yılında Hindistan'ın Haydarabad şehrinde dünyaya geldi. Sekiz çocuklu bir ailenin en küçüğüydü. Ailesinden aldığı ilköğrenimin arkasından medrese öğrenimine başladı. Daru'l-Ulum Medresesi'nden sonra, Osmaniye Üniversitesi'nde hukuk tahsil etti. Devletlerarası İslam Hukuku'na ilgi duyarak Paris'e gitti. Paris Üniversitesi'nden "Peygamberimizin Savaş Mektupları" başlıklı teziyle doktor unvanını aldı. Almanya'nın Tübingen Üniversitesi'nde "Devletlerarası İslam Hukuku" alanında ikinci bir doktora çalışması daha yaptı (1933).

Çalışmalarını Paris Üniversitesi'nde sürdürdü. Bu arada Kuzey Afrika ülkelerinin kütüphanelerinde incelemeler yaptı. Hindistan'a dönerek Osmaniye Üniversitesi'nde çalışmaya başladı. Bu üniversitede devletler hukuku

savaşlarda öldürülen insan sayısı 200-300'den fazla değildir. Bugünkü medenîyim diyen insanların, muhtelif yerlerde sırf menfaat için, silah satmak için, veyahut kendi sömürü düzenini devam ettirmek için, ya da halkı aldatmak için yaptıkları cinayetlerin onda biri, yüzde biri, binde biri değil.

Nasıl merhametli olduğunun işareti, Mekke'nin fethinde görülüyor. Hiç kimseyi öldürtmemiştir. Kâbe'ye sığınanların, Ebû Süfyan'ın evine sığınanların emniyette olduğunu; müslümanlarla çarpışmayanlara hiç dokunulmayacağını, hayatlarına kasdedilmeyeceğini söylemiştir. Ancak birkaç inatçı, azılı düşman, çarpıştığı için öldürülmüştür. Hepsini bağışladıktan sonra da, hepsine, daha sonraki ganimetlerden, daha önceki has müslümanlara verdiği ganimetin kat kat fazlasını vermiştir. Meselâ, birisine on deve verirken, onlara yüz deve vermiştir. Hattâ bu yüzden, münafıkların bazıları, "Bu ne biçim taksim?" demişlerdir.

Ama Rasûlüllah SAS'in her işi hikmetli... Onların gönlü ısınsın diye; onlara karşı kendisinin bir kötü duygusu olmadığını, sırf peygamberlik vazifesini yaptığını göstermek için yapıyor. Onların düşmanlıkları böyle yapılan iyiliklerle izale olsun da, İslâm'a sımsıkı bağlansınlar, körü körüne inat ve kin götürmesinler diye tedavi maksadıyla yapılıyor.

Böylece hepsi kendisini sevmişlerdir. Azılı düşmanları zamanı gelmiştir, yıllar geçtikten sonra hatalarını anlamış, gözyaşlarını dökmüş, ağlamışlardır. Kendi hatalarını affettirmek için, "Bizim

---

profesörüyken, görevle yurtdışında bulunduğu bir sırada, Haydarabad'ın Hindistan hükümeti tarafından işgal edilmesi (1948) üzerine geri dönmedi. Siyasal mülteci olarak Fransa'ya yerleşti.

Beş dilde (Arapça, Urduca, İngilizce, Fransızca ve Almanca) binden fazla makale ve onlarca kitabı bulunan Hoca'nın ismi 1950'li yıllarda uluslararası akademik çevrelerde duyulmaya başlandı. Başta Fransa, Mısır, Pakistan ve Türkiye olmak üzere birçok ülkenin üniversitelerinde dersler, konferanslar verdi. 1952'de İstanbul Üniversitesi'nde çalışmaya başladı, uzun yıllar Edebiyat Fakültesi İslâm Araştırmaları Enstitüsü ile Erzurum'da Atatürk Üniversitesi İslâmi İlimler Fakültesi'nde öğretim üyeliği yaptı. Bu sırada, birçok süreli yayında bilimsel makaleler yazdı.

Muhammed Hamidullah, 17 Aralık 2002'de ABD'nin Florida eyaletinde 96 yaşındayken vefat etti.

eski suçlarımız çok büyük... Ancak biz Allah yolunda cephelere gidersek, hizmet edersek, murâbıtlık yaparsak, mücâhidlik yaparsak Allah bizi affeder." diye, Allah yolunda canlarını vermeğe gitmişlerdir.

Sevgili izleyiciler ve dinleyiciler, Allah sevgisini, Allah'ın Rasûlü'nün sevgisini içinizde canlandırmağa çalışın! Diliniz, "Allah'ı seviyorum!" diyordur ama, Allah'ı seven insanın davranışı gibi davranamıyorsunuzdur. Allah için fedâkârlık yapamıyorsunuzdur. İbadetleri Allah için meşakkatli de olsa, yapamıyorsunuzdur. Sadakayı, hayrı, zekâtı veremiyorsunuzdur. Dürüst olamıyorsunuzdur, iş hayatınızda çeşitli hatalar vardır. Allah'ın emrettiği şeyleri nefsinize baskı yaparak, şeytana karşı çıkarak yerine getirme gücünü gösteremiyorsunuzdur.

O sevgiyi canlandırmağa çalışın!.. Allah'ın üzerinizdeki nimetlerini düşünün, her işinin hikmetini düşünün! Ahireti düşünün, cenneti düşünün! Allah sevgisini kalbinizde canlandırın!.. Bunun da yolu, Allah'ı çok zikretmektir. Allah'ı çok zikredin, çok *Lâ ilâhe illa'llàh* deyin! Günlük hayatınızda her yaptığınız işi Allah için yapmağa çalışın! İyi şeyler yaptıkça Allah sizi severse, o sevgiyi gönlünüzde hasıl eder.

Rasûlüllah Efendimiz'in sünnetine uyun! Çünkü Rasûlüllah Efendimiz'in sünnetine uyunca, Rasûlüllah sizi sever. Salât ü selâmı çok getirin Peygamber Efendimiz'e... Çünkü o salât ü selâmlar ona tebliğ edilir, o zaman Rasûlüllah sizi sever. Rasûlüllah SAS Efendimiz sevince de, bakarsınız içinizde bir yumuşama, bir değişme olur. Neden?.. Çünkü, artık Rasûlüllah sizi seviyor; sizde bir gelişme ve güzelleşme olur.

Onun için çok dua edin, çok zikredin!..

b. Dua İyiliklerin Yarısıdır

İkinci hadis-i şerifi de okuyuvereyim. Zamanımız çok kısıtlı, cuma olduğu için... Zamanımız az ama onu da okuyalım! Enes RA'dan:[84]

---

[84] *Kenzü'l-Ummâl*, c.II, s.90, no:3136; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.409, no:7592.

إِنَّ أَنْوَاعَ الْبِرِّ نِصْفُ الْعِبَادَةِ، وَالنِّصْفُ الْآخَرِ الدُّعَاءُ
(ابن صصري في أماليه عن أنس)

RE. 118/3 (*İnne envâe'l-birri nısfü'l-ibâdeti, ve'n-nısfü'l-âhari ed-duâ'.*) buyurmuş Peygamber Efendimiz.

Birr, iyilik demek. (*İnne envâe'l-birri nısfü'l-ibâdeti*) "Yapılan hayırlı, sevaplı işlerin, iyiliklerin çeşitleri çoktur. Bunların yarısı ibadettir; namazdır, oruçtur, tesbihtir vs. (*Ve'n-nısfü'l-âhari ed-duàu*) İyiliklerin öteki yarısı ise dua etmektir."

Onun için çok dua edin! Ümmet-i Muhammed'e dua edin, ana babanıza dua edin, çoluk çocuğunuza dua edin, milletimize dua edin!.. Şaşıranların doğru yola gelmesine dua edin! İşbaşında olanların hakkı görüp, hakkı işlemesine dua edin! Yanlış yapanların düzelmesine dua edin!.. Dünya üzerinde sömürünün, zulmün kalkmasına dua edin!.. Her yönden çok çok dua edin!

Çünkü dua tanıdığı insana olur, tanıdığı makama olur. Hitap, konuşma böyle olunca, Allah'a dua oldukça ma'rifetullah artar. Çünkü inanıyor, çünkü biliyor, çünkü ona bağlı ve ondan istiyor.

أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ الدُّعَاءُ (ك. عن ابن عباس؛ عد. عن أبي هريرة)

(*Efdalü'l-ibâdeti ed-duâü*)[85] "En faziletli ibadet duadır." Böylece dua ettikçe, ma'rifetullah hàsıl olur. Allah duayı kabul ettikçe de, muhabbetullah cûşa gelir.

"—El-hamdü lillâh, Rabbimden şunu istedim, şunu verdi; bunu istedim, bunu da verdi... Dualarımı kabul ediyor." diye bir sevinç, bir ferah hàsıl olur; insanın hali değişir.

c. Cennet Ehlinin Köşkleri

---

[85] Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.667, no:1805; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan. İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.88; Ebû Hüreyre RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.89, no:3134; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.V, s.231, no:4038.

Hadis-i şerifler üç olsun diye, bir hadis-i şerif daha okuyorum. Sehl ibn-i Sa'd RA'dan rivayet edilmiş. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:[86]

إِنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ لَيَتَرَاءَوْنَ أَهْلَ الْغُرَفِ فِي الْجَنَّةِ ، كَمَا تَرَاءَوْنَ الْكَوَاكِبَ فِي السَّمَاءِ (حم. والدارمي ، خ. م. عن سهل بن سعد)

RE. 118/5 (*İnne ehle'l-cennete leyeterâevne ehle'l-gurafü fi'l-cenneti, kemâ teravne'l-kevâkibe fi's-semâ'*) [Cennet ehli, gurfelerin ehlini sizin yıldızları seyrettiğiniz gibi seyrederler.]

Cennet ehlinin bazı mübareklerine, çok müstesnâ köşkler verilecek. Bu köşklere *gurfe, guraf* deniliyor, ayet-i kerimelerde bunlar geçiyor. Bunları cennet ehli nasıl seyredecekler, nasıl görecekler?.. Sizin yeryüzünden göğe doğru baktığınız zaman, inci gibi parlayan parlak yıldızları gördüğünüz gibi.

Biz de açık havalarda yıldızları incelemeyi çok seviyoruz. Arkadaşlarla bakıyoruz, işte şu şu yıldız, bu bu yıldız." diye. Bazıları çok parlak görünüyor işte öyle, parlak yıldızları görür gibi, o köşklere sahip o mübarek insanları cennet ehli aşağıdan öyle seyredecekler. Uzaklardan, pırıl pırıl nurları parlayacak. Çünkü herkesin mülkü, bu yeryüzü ve gökler kadar çok olacak. Öyle onların parıltısını uzaktan seyredecekler.

---

[86] Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.2177, no:2830; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.340, no:22927; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.439, no:209; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.167, no:5878; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.433, no:2831; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.442, no:7528; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.I, s.116, no:109; Sehl ibn-i Sa'd RA'dan.

Buhàrî, *Sahîh*, c.V, s.2399, no:6188; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.2177, no:2831; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XVI, s.404, no:7393; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.98; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.298, no:2028; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.303;

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.554, no:39322; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.415, no:7599.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi cennete girenlerden eylesin... Azabından korunmuş, kurtulmuş, azad olunmuş olanlardan eylesin... Cennette yüksek makamlar ihsân eylesin.. Cennet gurfelerine sahip olan kullarından eylesin... Mükâfâtlarına erenlerden, rızasını kazanıp iki cihanda aziz ve bahtiyar olanlardan eylesin...

Hep bunun için, Cenâb-ı Hakk'ın rızasını kazanmak için çalışmak lâzım! Bunun yanında Rasûlüllah'a sımsıkı sarılmak ve ona malı, ehli, ailesi mukabilinde, onları feda edecek ve öyle görecek bile olsa, o kadar aşık olmak lâzım! O sevgileri Cenâb-ı Hak tattırsın...

Sevgili kulu eylesin... İki cihanın saadetine nâil eylesin cümlemizi... Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!*

29. 10. 1999 - Mekke

17. MÜSLÜMANIN DİKKAT EDECEĞİ NOKTALAR

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Ak-Televizyon izleyicileri ve Ak-Radyo dinleyenleri!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun... Cumanız mübarek olsun... Allah iki cihanın hayırlarına cümlenizi erdirsin...

Peygamber SAS Efendimiz'in hadis-i şeriflerinden, kur'a ile çıkmış sayfadan bazı hadisleri size nakledeceğim.

a. Kabir Ehline Yapılan İyilik

Okumak istediğim birinci hadis-i şerif, Câbir RA'dan Deylemî'nin rivayet ettiği bir hadis-i şerif.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[87]

لاَ بِرَّ أَفْضَلَ مِنْ بِرِّ أَهْلِ الْقُبُورِ ، وَلاَ يَصِلُ أَهْلَ الْقُبُورِ إِلاَّ مُؤْمِنٌ

(الديلمي عن جابر)

RE. 464/3 (*Lâ birre efdale min birri ehli'l-kubûr, ve lâ yasilü ehle'l-kubûri illâ mü'minün*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Hani geçtiğimiz günlerde —cennet-mekân, rahmetu'llàhi aleyh— Mehmed Zâhid Kotku Hocamız'ı anma toplantıları oldu; Türkiye'de, İstanbul'da, başka illerde, Amerika'da, Avustralya'da, Avrupa'da... Vefat etmiş bir kimseyi, çok sevdiğimiz bir

---

[87] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.209, no:7973; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.VI, s.258, no:907; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VII, s.193; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.III, s.118, no:1207; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1020, no:42600; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XV, s.499, no:16931.

büyüğümüzü anmak güncel faaliyetlerimiz olduğu için, bu hadis-i şerif de ona denk geldi. Efendimiz SAS buyuruyor ki:

(*Lâ birre efdale min birri ehli'l-kubûr*) "Kabir ehline karşı yapılan iyilikten daha faziletli bir iyilik yoktur. (*Ve lâ yasilü ehle'l-kubûri illâ mü'minün*) Kabir ahalisine ziyareti, ancak mü'min yapar." Onlara ziyaret, yoklama, dua, hediye göndermeyi ancak mü'min olan insanlar yapar. İmanı kuvvetli olan insan yapar.

Biliyorsunuz, *birr* kelimesi, iyi olmak, iyilik yapmak mânâsına gelen bir kelime... İyilik yapan kimseye de *berrün* derler. Umûmî mânâsıyla her şeye, herkese karşı iyi davranan, iyilik yapan, iyi muamele yapan kişi demek. *Berran bi-vâlideyhi*; annesine babasına iyi muamele yapan, iyi davranan bir evlat demek oluyor.

Peygamber Efendimiz'in bu hadis-i şerifinde anlatılan, kabir ahalisine, kabirlerde gömülmüş yatmakta olan insanlara yapılan iyilik. "Bundan daha faziletli iyilik olmaz." buyuruyor Efendimiz. *Lâ*, nâfiyetü'l-cins'tir. (*Lâ birre*) "Hiç bir daha güzel iyilik yoktur; (*efdale min birri ehli'l-kubûr*) kabir ehline yapılan iyilikten başka..."

İnsan kabir ehline ne iyilik yapar? Kabir ehline bir kere onun namına yapılan ibadetler, hayırlar, bağışlar ona gider. Meselâ, onun nâmına çeşme yapsa, sevabı ona gider mi?.. Gider. Söylemedi?.. Söylemese bile gider. Çünkü, Peygamber Efendimiz'in zamanında Sa'd isminde birisi, aynen bu durumda Peygamber SAS Efendimiz'e gelmiş:

"—Yâ Rasûlallah, benim annem vefat etmişti. Bana herhangi bir tavsiyesi, vasiyeti yok ama, ben düşünüyorum, onun nâmına bir çeşme yapmak istiyorum. Yapsam, sevabı anneme gider mi?" diye sormuş.

Peygamber Efendimiz de:

"—Evet, gider, sen o hayrı yap!" diye teşvik eylemiş.

Demek ki, söylemese bile kişi, geride kalan sevenlerinin onun namına yaptığı bir hayır, bir iyilik, bir bağış, bir güzel yardım sevabı ona ulaşıyor.

Tabii böyle bir şey yapabilir insan. Başka ne yapabilir?.. Kur'an okur, hatim indirir, sevabını ona bağışlar. Artık Hocamız'a okunan Kur'an-ı Kerimlerin sayılarını toplayamıyoruz.

Vefatında da öyle olmuştu. Rıza Çöllü Hoca, Hacı Bayram minberinden hayretlerini ifade etmişti. Bir de Allah onun dilini dolaştırdı, bin misli fazla olarak söyledi. Allah rakamı fazla söylettirdi, biz de tebessüm ettik. Zaten rakam çoktu ama, o artık bin misli fazlasıyla, binle çarpılmışıyla söyledi. Herhalde onda da bir hikmet vardır dedik.

Tabii Kur'an okumak, tesbih çekmek, salât ü selâm getirmek, onun namına yemek pişirmek, dağıtmak... vs. Bu bir iyiliktir, iyiliğin çeşididir bunlar.

Peygamber Efendimiz hadis-i şerifin devamında bir de işaret buyuruyor ki: (*Ve lâ yasilü ehle'l-kubûri illâ mü'minün*) "Kabir ahalisini ancak mü'min olan kimse yoklar."

Hani sıla-i rahim nedir?.. Akrabaların ziyareti demek, kollanması demek... Kabir ehlinin sılasını, onu ziyareti, ona ikramı ancak iyi mü'min yapar. Bu da nasıl olur?..

Sıla-i rahim nasıl oluyor?.. Akrabaya gidiyoruz, ziyaret ediyoruz:

"—*Selâmün aleyküm!*"

"—Hoş geldiniz..."

"—Hoş bulduk amcacığım, dayıcığım, halacığım, teyzeciğim... Nasılsın, iyi misin? Seni ziyarete geldim, ver elini öpeyim!" diyoruz.

"—Allah senden razı olsun..." diyor.

Sıla-i rahimin bir ziyaret mânâsı var, bir de:

"—Al teyzeciğim, al halacığım sana şunu hediye getirdim. Şu parayı al, ihtiyacına harca!.." diye, maddî bir ikram ve bağış da olur. Çünkü sıla, aynı zamanda bağış mânâsına geliyor.

Kabri ziyaret de önemli. Peygamber Efendimiz kabir ziyaretini de hadis-i şeriflerinde tavsiye buyurmuş. Kabir ziyaretinin insanın ruhunu inceltti̇ği, kendisi rikkat sahibi ettiği, yâni hassaslaştırdığı, kalbini incelttiği, duygulandırdığı, faydalı olduğu, ibretli olduğu belirtilmiş oluyor hadis-i şeriflerde...

Demek ki, vefat eden bir kimse için yapacağımız şeylerden birisi, onu ziyaret etmektir; mümkünse, aynı şehirde ise, kolaysa... Özellikle cuma günü kabir ziyareti sevap... Onu ziyaret etmek lâzım! Bu sıla-i kabir oluyor.

Allah razı olsun İstanbul'daki kardeşlerimiz Süleymâniye Camii'ne giderler, ziyaret ederler. Hocamız'ın kabri de çok güzel bir yerde... Allah ziyaretlerini kabul etsin...

Düzce'de bir imama uğramıştık. Kendisi Bolulu Muhiddin Efendi'nin mürîdânından idi. Bizim Hocamız'ın kendi müridi de değildi. Ama mübarek bir zattır diye ziyaretine gitmiş. Ben de Düzce'den geçerken, o imam efendinin camisinde namaz kılmıştım. "Kimsiniz, hoş geldiniz! Allah kabul etsin..." derken, bizim kim olduğumuzu anladı. O da anlattı:

"Bir gün Mehmed Zâhid Efendi Hazretleri'nin kabrini ziyaret ettik bir arkadaşla..." dedi. Akşamleyin rüyasına girmiş Hocamız, ziyaret ettiği için teşekkür etmiş. Ertesi gün arkadaşına demiş ki:

"—Mehmed Zâhid Efendi Hazretleri ziyaretimizden memnun olduğunu işaret buyurdu; rüyama girdi, teşekkür etti." demiş.

Karşısındaki arkadaşın da gözleri açılmış, elini dizine hayretle vurmuş:

“—Vay yâhu; benim de rüyama girdi, bana da teşekkür etti.” demiş.

Tabii Hocamız (Rh.A)’in kerametleri vefatından sonra da devam ediyor. Allah razı olsun... Allah iyi kullarının yolundan ayırmasın...

Onun anılmasında en önde gelen sebep ne?.. Başka insanlar da iyi insan olsun! Bak, Allah’ın sevgili kulu olmak ne kadar iyi. Aradan on dokuz sene geçti, muhabbet artarak devam ediyor. Anmalar, hatimler, zikirler, tesbihler rakamlara sığmıyor yâni... Dünyanın her yerinden sevgi dalgaları, ırmakları, pınarları akıyor; Hocamız’a sevaplar gidiyor. Bunu da yapmanın iyi bir şey olduğunu, bu hadis-i şerif gösteriyor.

Kabir ehlini ziyaret etmek, uzaktan okunmuş hatmi ona göndermek; salât ü selâmlar, zikr ü tesbihat yapıp, yetmiş bin kelime-i tevhid, bin bir İhlâs-ı Şerif okuyup ona göndermek; onun namına kurban kesmek, hayır yapmak, sadaka dağıtmak... vs. Bunların hepsi onun ruhuna gidiyor. Bunları yapanın da iyi bir iş yaptığını, bu hadis-i şerif gösteriyor.

Aziz ve sevgili kardeşlerim! Allah-u Teàlâ Hazretleri hepinizden razı olsun... Bu sevginizden, bu gayretlerinizden dolayı Cenâb-ı Hak da sizi sevsin, büyük mükâfâtlar ihsân eylesin...

b. Ümmetin Başına Gelecek Belâlar

İkinci hadis-i şerife geçiyorum. Peygamber Efendimiz İbn-i Ömer RA’nın rivayet ettiğine göre buyurmuş ki... Tabii İbn-i Ömer deyince, Abdullah ibn-i Ömer hatırımıza geliyor. Büyük sahabi, hadisleri çok rivayet etmiş bir mübarek kimse... Allah şefaatine erdirsin... İbnü’n-Neccâr kitabına almış. Onun rivayet ettiğine göre Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:[88]

لاَ بُدَّ مِنْ خَسْفٍ ، وَمَسْخٍ ، وَرَجْفٍ . قَالُوا : يَا رَسُولَ اللهِ ، فِي هٰذِهِ

[88] *Kenzü’l-Ummâl*, c.XIV, s.345, no:38731; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XV, s.498, no:160120.

الْأُمَّةِ ؟ قَالَ: نعمْ . إِذَا اتَّخَذُوا الْقَيْنَانَ ، وَ اسْتَحَلُّوا الزِّنَا ، وَ أَ كَلُوا الرِّبَا ، وَاسْتَحَلُّوا الصَّيْدَ فِي الْحَرَمِ ، وَلُبْسَ الْحَرِيرِ ، وَا كْتَفَى الرِّجَالُ بِالرِّجَالِ ، وَالنِّسَاءُ بِالنِّسَاءِ (ابن النجّار عن ابن عمر)

RE. 464/10 (*Lâ büdde min hasfin, ve meshin, ve recfin. Kàlû: Yâ rasûla'llàh, fî hâzihi'l-ümmeh?.. Kàle: Neam; ize'ttehazü'l-kaynân, ve'stehallü'z-zinâ, ve ekelü'r-ribâ, ve'stehallü's-sayde fi'l-haram, ve lübse'l-harîr, ve'ktefe'r-ricâlü bi'r-ricâl, ve'n-nisâü bi'n-nisâ'.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Bu hadis-i şerif, konusu itibariyle daha önemli olduğu için bunu öne aldım. Sayfanın onuncu hadis-i şerifi. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:

(*Lâ büdde min hasfin, ve meshin, ve recfin.*) *Lâ büdde* demek, muhakkak olacak demek. Çare yok, mutlaka olacak demek. "*Hasf* olacak, *mesh* olacak, *recf* olacak; bunda hiç çare yok, muhakkak bunlar olacak."

Hasf ne demek?.. Arazinin yere batması demek.

فَخَسَفْنَا بِهِ وَبِدَارِهِ الْأَرْضَ (القصص:٨١)

(*Fehasefnâ bihî ve bi-dârihi'l-ard*) "Kàrun'un kendisini ve evini yere batırdık." (Kasas, 28/81) diye Kur'an-ı Kerim bildiriyor. *Hasefe* fiili, yâni bir şeyi yerin dibine geçirmek, batırmak. Hasf, yere batma olacak.

Başka?.. *Mesh* olacak. Mesh ne demek?.. Bir varlığın, bir insanın sûretinin başka bir hayvan sûretine dönmesi demek. İnsanken maymun sûretine dönüyor, insanken hınzır, domuz sûretine dönüyor. Buna de *mesh* derler Arapça'da... Bu ümmette yere batma olacak, sûret değiştirilip böyle istenmeyen bir kötü hale gelme olacak.

(*Ve recf*) *Recf* ne demek?.. Recf de sarsılmak, sallanmak demek. Bu sarsılmadan zelzele kasdediliyor olabilir.

يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ. تَتْبَعُهَا الرَّادِفَةُ (النزعات:٦-٧)

(*Yevme tercüfü'r-râcifeh. Tetbeuhe'r-râdifeh.*) "Kıyamet kopacağı zaman, yeri şöyle sarsan bir sarsıntı gelecek. Arkasından bir sarsıntı daha gelecek." (Nâziàt, 78/6-7) diye Nâziàt Sûresi'nde de bu kelime ism-i fâil halinde geçiyor.

Yâni ceza olarak yere batma olacak, sûretlerin çirkin bir sûrete döndürülmesi olacak ve sarsıntı olacak. Çare yok, olacak. *Lâ büdde*, muhakkak olacak demek. (*Kàlû: Yâ rasûla'llah, fî hâzihi'l-ümmeh?..)* Sahabe-i kiram şaşırdılar: "Bu mübarek ümmette, Ümmet-i Muhammed'de, bizim ümmette de mi olacak bu?.." dediler.

Eski ümmetlerde olmuş. Çünkü eski ümmetlerde Allah'a asi olanların, Allah'ın emrini dinlemeyenlerin maymunlar ve domuzlar haline getirildiğini bildiren rivayetler, hadis-i şerifler, ayet-i kerimeler var. "Bu ümmette de mi olacak yâ Rasûlallah?" diye sordular.

Bu arada bu sûretin değiştirilmesiyle ilgili aklıma geldi. Peygamber SAS'in ashabından iki kişi karı-koca, Kureyş'in baskısından, zulmünden kurtulmak için Habeşistan'a gidiyorlarmış. Hanım rüyasında, kocasının yüzünün simsiyah olduğunu görüyor. "Allah Allah! Bu rüya neye alâmet?.." diye şaşırıyor.

Ertesi gün uyanıyor ki, kocası kendisine:

"—Bak biz buraya hicret ettik, Mekke'den ayrıldık Habeşistan'a geldik. Ben eskiden beri düşünüyordum zaten hristiyan olmayı... Bak burası da hristiyan bir ülke, hükümdar da hristiyan; gel biz hristiyan olalım, rahat ederiz, bu sıkıntılardan kurtuluruz." diye teklif ediyor.

Hanımı da gördüğü rüyayı anlıyor. Demek ki yüzünün rüyada kara olması, bu irtidadından dolayı, İslâm'dan ayrılmasından dolayı... Hanımı onun teklifini reddediyor, kabul etmiyor. Ondan sonra dönüyor Mekke'ye... Cenâb-ı Hak da onu, Peygamber Efendimiz'in eşlerinden birisi olmaya nasib ediyor; dinine bağlılığından dolayı...

Yâni maddeten, mânen kötü işler yapanların yüzleri değişiyor. Böyle bir rüya da aklıma geldi, bu arada onu da söylemiş oldum.

"—Eski ümmetlerde olmuş; okuyoruz, dinliyoruz Bu ümmette de olacak mı bu şeyler?" diye soruyorlar.

(*Kàle: Neam*) Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

"—Evet, olacak!"

Ne zaman?..

1. (*İze'ttehazü'l-kaynân*) Şarkıcı câriye, köle kadın edindikleri zaman..." Her devirde tabii biliyorsunuz çalgı var, eğlence var, şarkı var, türkü var, kadın oynatmak var... Ama bunlar İslâm'da günah... Hiç şüphesiz böyle ahlâksız şeyleri, ahlâksızca olan işleri yapmak doğru değil... İslâm'da bir kadının sesi de muhteremdir, mahreminden başkasının duymaması lâzımdır.

Eski hoca kardeşlerden birisi anlatıyordu: "Biz küçükken İstanbul'da, mahallemizde, sokakta oynardık. Annemiz bizi çağıracağı zaman, cama çıkıp da bangır bangır bağırmazdı; sesim nâmahrem diye... Kapının arkasında bir halka vardı, 'Tak, tak... Tak, tak..." onu vururdu Biz o sesten annemizin bizi çağırdığını anlardık, eve giderdik." diyordu. Eskiden bunlara çok dikkat edilirdi.

Tabii şimdi, İslâm'a göre hareket azaldığından, batı adetleri geldiğinden her şey var. İslâm dinine göre haram olan, yasak olan, çirkin olan, günah olan şeyler de yapılıyor.

Ama yapılınca ne olur?.. (*İzettehazü'l-kaynân*) "Eğlence olsun diye, zevk olsun diye şarkıcılar edindikleri zaman..." Bir.

2. (*Ve'stehallü'z-zinâ*) "Zinada mahzur görmedikleri, zinayı yapmayı adetâ câiz gördükleri zaman..."

Halbuki zina büyük günahlardan birisidir. İslâm'a kişinin ancak namuslu olarak yaşaması vardır. Ancak namuslu bir şekilde, meşrû bir şekilde, nikâh ve düğünden sonra evlenmek vardır. Evlilik dışı, öncesi ilişkiler İslâm'da yasaklanmıştır. Bir âdâb gelmiştir, ahlâk gelmiştir. Ailenin korunması için, bu hususta şiddetli hükümler vardır.

Bu zinayı helâl saydıkları zaman; iki...

3. (*Ve ekelü'r-ribâ*) "Ve faizi yedikleri zaman..."

Biliyorsunuz İslâm'da faiz haram. Şimdi medenî kanunda serbest; bankalar var, para yatırıldığı zaman faiz alınabiliyor, yenilebiliyor. Bazıları sermayelerini alıyorlar, oraya koyuyorlar; bir gelir diye onları yiyorlar. Ama İslâm'da paranın çalıştırılması var, ortaklık var. Paranın faize verilmesi, faizini yenilmesi İslâm'da yasak... İslâm ayrı bir iktisàdî düzen getiriyor, dürüstlük getiriyor. Haksız kazancı kökünden, temel felsefesinden engelliyor. "Faiz, birisinin çalışmadan, sırf parası olduğu için aldığı bir şeydir." diyor.

Tabii buna itiraz etmişlerdir. Peygamber Efendimiz faizin haram olduğunu söylediği zamanda da itiraz edenler olmuş. Hattâ demişler ki, Kur'an-ı Kerim'den öğrendiğimize göre:

إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبَوا (البقرة:٢٧٥)

(*İnneme'l-bey'u mislü'r-ribâ*) "Alışveriş de faiz gibi bir şeydir. İkisi de bir muamele..." (Bakara, 2/275) demişler. Ama aynı olmadığından, Allah-u Teàlâ Hazretleri Kur'an-ı Kerim'inde buyuruyor ki:

وَأَحَلَّ اللهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَوا (البقرة:٢٧٥)

(*Ve ehalle'llàhü'l-bey'a ve harrame'r-ribâ*) "Hayır, aynı değildir. Allah alışverişi, ticareti meşrû kılmıştır, teşvik etmiştir, sevaptır, kâr konulabilir; ama faizi haram kılmıştır." (Bakara, 2/275)

Para öyle zahmetsiz kazanılmayacak, çalıştırılacak, ticaret olacak; o zaman meşrû oluyor. Öteki türlü olmuyor. İslâm'ın görüşü bu... İslâm ayrı bir ahlâk sistemi getiriyor ve böyle buyuruyor.

Tabii, faizi yiyeceklerini de Peygamber SAS Efendimiz bildirmiş oluyor. Zinayı da mahzursuz göreceklerini de anlamış oluyoruz ifadelerden. Çalgıcı kadınlar edinecekler, onları dinleyecekler, onların etrafında toplanacaklar. Çağıracaklar, kiralayacaklar... Gördüğümüz şeyler.

Türkiye'de az çok, yine örften adetten gelme bir sakınma var. Kanunlarda zina da suç olarak zikrediliyor. Kocasını o halde

tesbit ederse bir kadın, mahkemeye müracaat edebiliyor. Adam tesbit ederse karısını, mahkemeye veriyor. Bir suç olarak değerlendiriliyor.

Sonra faiz yemek... Faiz yemek, şimdiki kanunlara göre uygun görülmüş ama İslâm faiz yemeyi uygun görmüyor.

4. (*Ve'stehallü's-sayde fi'l-haram*) "Harem-i Şerif'te avlanmayı meşrû, mahzursuz gördükleri zaman..."

Biliyorsunuz Harem-i Şerif, Mekke-i Mükerreme'nin çevresi... Oraya giderken ihrama girecek, saygıyla girecek, ibadet duygusuyla girecek... Hayvanlarını avlamayacak, otlarını bile koparmayacak. Hattâ av hayvanını birisine, meselâ;

"—Bak şurada tavşan var, şunu avla!" diye göstermesi bile doğru değil.

Bu Allah'ın yasak kıldığı bir şey... Mekke'ye mahsus birtakım hürmet kuralları... Ona da aldırmıyorlar, Harem-i Şerif'te avlanmayı da yapmağa başlıyorlar. Demek ki yapacaklar.

Ben şunu gördüm: Hacılar Arafe günü Arafat'a çıktığı zaman, herkes ihramlı... Adamın birisi, çeşme başına yuvarlak aynayı yerleştirmiş, yüzünü sabunlamış, sırtında ihramı, sakalını tıraş ediyor. Diyorlar ki:

"—Hacı, sakal tıraş etmek yok burada, ne yapıyorsun?.."

"—Ben anlamam!" diyor.

Alışmış sinekkaydı tıraş olmağa:

"—Ben anlamam, benim aklım ermez!" diyor.

İyi ama sen dinin kurallarını kendin koymuyorsun. Buranın, haccın önemli işlerinden birisi bu ihram... İhramın da yasakları var, herkes riayet ediyor; sen ise mahzur görmüyorsun... Mahzur görmediğini görüyoruz.

Demek ki, dinin kuralları unutulacak unutulacak, ihramlı iken tıraş olmayı mahzurlu saymayan acaib hacılar çıktığı gibi, Harem-i Şerif'te avlanmayı da mahzurlu görmeyen insanlar çıkacak.

5. (*Ve lübse'l-harîr*) "Ve ipekli giyilme olduğu zaman..."

İslâm'da erkeğin ipekli giyinmesi haram... Şimdi serbest, herkes giyiyor hattâ ipekli çok pahalı olduğu için, ipekli gömlek damat gömleği oluyor. Çok pahalı oluyor, çünkü serin tutuyor,

çünkü tiril tiril, çünkü güzel... Ama İslâm gösterişi sevmediğinden, tevâzuu teşvik ettiğinden, ayrı bir dünya görüşü olduğundan, erkeğin altın takmasını uygun görmüyor, altın yüzük takmayı uygun görmüyor, ipek giymeyi uygun görmüyor.

Buna da aldırmıyorlar. Bu da artık dinin gevşediğinin bir alâmeti...

6. (*Ve'ktefe'r-ricâlü bi'r-ricâl*) "Erkekler erkeklerle iktifâ ediyor; (*ve'n-nisâü bi'n-nisâ'*) kadınlar kadınlarla iktifa ediyor olduğu zaman..."

Bu da ileride homoseksüellik ahlâksızlığının olacağını bildiriyor. O zaman, Allah bu belâları, cezaları verecek demek.

Peygamber Efendimiz'in şunlar şunlar şunlar olduğu zaman, bunlar olacak dediği şeyler ne?.. Yerin dibine batmak, sûretlerin insan suretinden başka korkunç hayvan şekillerine, çirkin hayvan şekillerine maddeten ve mânen döndürülmesi ve sarsıntı... Demek ki, böyle bu gibi musibetler ileride olacak diye bildiriyor Peygamber Efendimiz.

Sahabe-i kiram şaşırıyorlar: "Bu ümmette de olacak mı?" diye soruyorlar. Eski ümmetlerde olmuş, kural değişmiyor. Yâni, Cenâb-ı Hakk'a âsî olunduğu zaman, emirleri çiğnendiği zaman, insanlar günahlara daldıkları zaman, toplumu mahveden kötü huylar yaygınlaştığı zaman oluyor. Kural umûmî... Yâni yahudilerde olmuş, hristiyanlarda olmuş, daha eski ümmetlerde olmuş; şimdi de olabilir.

O halde ne yapması lâzım müslümanların?.. Allah'ın emirlerine riayet etmesi, yasaklarından kaçınması, Allah'ın rızasını kazanmağa çalışması lâzım!..

Allah razı olsun, Hocamız'ın bize öğrettiği nedir:

إِلٰهِي أَنْتَ مَقْصُودِي ، وَرِضَاكَ مَطْلُوبِي !

(*İlâhî ente maksùdî, ve rıdàke matlûbî*) "Yâ Rabbi, ben senin beni sevmeni, benden razı olmanı istiyorum!"

İskenderpaşalıların, bizlerin temel zihniyetimiz ne, bizim yolumuzun ana esası ne: Cenâb-ı Hakk'ın sevgisini, rızasını

kazanmağa çalışmak... Yunus gibi, Mevlânâ gibi, her işi onun için yapmak.

Birisinin iltifatına, alkışına ihtiyacımız yok... İnsanların bizi beğenmesi veya bize kızmasından korkumuz veya isteğimiz yok... İsterse cümle cihan halkı bizi beğensin, biz onların beğeneceği iş günahsa, yapmayız. Alkışlayacaklarsa bile, veyahut maddî menfaat sağlayacaklarsa bile yapmayız. Neden?.. Allah'ın yasak kıldığı günah...

"—İç şu içkiyi!.."

"—İçmem..."

"—Yap şu kötülüğü!.."

"—Yapmam..."

"—Çok para vereceğiz, şöyle olacak, böyle olacak... Boş ver!"

"—Hayır!"

(*İlâhî ente maksùdî ve rıdàke matlûbî*) "Yâ Rabbi, ben senin beni sevmeni, benden razı olmanı istiyorum; halk ister memnun olsun, ister olmasın!"

"—Ama bak böyle yapmazsan asarız, keseriz, vururuz, kırarız, hapse tıkarız..." vs. vs.

Ondan da korkumuz yok. Neden?.. Çünkü biz Allah'ın rızasını kazanmak istiyoruz. Çünkü mahkeme-i kübrâda herkes Cenâb-ı Hakk'ın huzuruna çıkacak ve yaptığının hesabını verecek.

"—Ey kulum ben sana şu, şu kötülükleri yasakladım; niye yaptın?.. Şu, şu iyi işleri emrettim; niye yapmadın?" diye, Allah soracak.

Yapılmayan iyiliklerden de, yapılan kötülüklerden de bir bir hesap verecek. Nasıl bir bir hesap verecek?.. Zerre ağırlığı kadar, havada uçan toz ağırlığı kadar günah işlemişse, onun cezasını görecek; o kadarcık bir hayırlı iş yaptı, sevap işlediyse, onun mükâfâtını görecek.

"—Efendim ben bir şey yapmadım, zulme katılmadım?.."

Tamam... Zulme katılmayan bir insan, bir zalimin yaptığı öldürmeye, asmaya, kesmeye, günaha yarım kelimeyle bile destek olsa, yardımcı olsa; onun da cezasını çekecek.

İslâm böyle, hesap böyle... Müslümanın en çok düşündüğü şey, mahkeme-i kübrâda beraat etmektir. Dünyada kanundan,

mahkemeden insanlar kaçabilir, kurtulabilir. Veya kanunlar da evrensel insan haklarına da uygun olmayabilir.

Kanunlar, Firavun'un ülkesinde de vardı. Neydi kanun: Erkek çocukların öldürülmesi, kız çocukların öldürülmemesi, sağ bırakılması... Bu da bir kanun, Firavun'un kanunu... Kanun olması, saygın olmasını gerektirmiyor. Kanunun insafa, adalete uygun olması gerekiyor.

O bakımdan, asıl mühim olan Cenâb-ı Hakk'ın sevgisini, rızasını kazanmaktır. Sevgisine, rızasına aykırı hareket ederse ne olacak?.. Ahirette cezasını çekecek, cehenneme girecek.

Ama bir de bu hadis-i şeriften öğreniyoruz ki, hasf olacak, nesh olacak, recf olacak... Yâni yerin dibine geçme, batma olacak; suretlerin hayvan sûretine dönmesi olacak; sarsıntılar olacak, yerin sarsılması, titremesi olayları olacak

c. Emanete Riayet, Ahde Vefâ

Üçüncü hadis-i şerife geçiyorum. Abdullah ibn-i Mes'ud RA dinlemiş, rivayet etmiş, Taberânî'de var. Üçüncü hadis-i şerif'te de buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:[89]

لاَ إِيمَانَ لِمَنْ لاَ أَمَانَةَ لَهُ ، وَلاَ دِينَ لِمَنْ لاَ عَهْدَ لَهُ . وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لاَ يَسْتَقِيمُ دِينُ عَبْدٍ حَتَّى يَسْتَقِيمَ لِسَانُهُ ، وَلاَ يَسْتَقِيمُ لِسَانُهُ حَتَّى يَسْتَقِيمَ قَلْبُهُ. وَلاَ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ لاَ يَأْمَنُ جَارُهُ بَوائِقَهُ . قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَا الْبَوائِقُ ؟ قَالَ: غَشْمُهُ وَظُلْمُهُ . وَأَيُّمَا رَجُلٍ أَصَابَ مَالاً مِنْ غَيْرِ حِلِّهِ ، وَأَنْفَقَ

[89] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.227, no:10553; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.I, s.220, no:187; *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.134, no:5503.

مِنْهُ لَمْ يُبَارَكْ لَهُ فِيهِ ، وَإِنْ تَصَدَّقَ لَمْ يُقْبَلْ مِنْهُ ، وَمَا بَقِيَ فَزَادُهُ

إِلَى النَّارِ. إِنَّ الْخَبِيثَ لاَ يُكَفِّرُ الْخَبِيثَ ، وَلٰكِنَّ الطَّيِّبَ يُكَفِّرُ

الْخَبِيثَ (طب. عن ابن مسعود)

RE. 463/4 (*Lâ imâne li-men lâ emânete lehû, ve lâ dîne li-men lâ ahde lehû. Ve'llezî nefsü muhammedin bi-yedihî lâ yestakîmü dînü abdin hattâ yestakîme lisânüh, ve lâ yestakîmü lisânühû hattâ yestakîme kalbüh. Ve lâ yedhulü'l-cennete men lâ ye'menü cârühû bevâikahû. Kîle: Yâ rasûla'llàh! Me'l-bevâiku? Kàle: Gaşmühû ve zulmühû.*

Ve eyyümâ racülin esàbe mâlen min gayri hıllihî, ve enfaka minhü lem yübârik lehû fîhi, ve in tesaddaka lem yukbel minhü, ve mâ bakıye fezâdühû ile'n-nâr. İnne'l-habîse lâ yükeffiru'l-habîs, ve lâkinne't-tayyibe yükeffiru'l-habîs.) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Ne buyurdu Efendimiz SAS, bu ifadelerden ne anlıyoruz:

(*Lâ imâne li-men lâ emânete lehû*) "Güvenilirliği, emniyetliliği olmayan bir kişinin imanı yoktur." Neden?.. Kendisine güveniyorlar; hıyanet ediyor. Güvenilir bir insan değil. İmanı olan böyle yapar mı?.. Mahkeme-i kübrâdan korkar, hıyanet etmez. Eğer emaneti yoksa, eminliği, güvenilirliği yoksa bir kimsenin...

"—Yâhu kaypaktır, güvenilmez; sözüne güvenilmez, işine güvenilmez. Yüzüne güler, kuyunu kazar, arkandan kötülük yapar. Parayı verirsen geri vermez, borcunu ödemez."

Hà, güvenilirliği olmayan, eminliği olmayan bir kimsenin imanı yok ki, öyle yapıyor. (*Lâ imâne*) Hiç bir imanı yok!..

"—E var, camiye gidiyor, icabında bayrama gidiyor... Geçen sene hacca gitti, evvelki sene de umreye gitti..."

Sen onun eminliği olup olmadığına bakacaksın; emanet sıfatı var mı, güvenilirlik sıfatı var mı?..

Peygamber Efendimiz'in vasfı ne idi?.. Muhammed el-Emîn, güvenilir Muhammed... Hicret ederken ne yaptı?.. Kim kendisine

emanetler vermişse, bir bir sahiplerine dağıtılmasını tembihledi, tavsiye etti, öyle gitti. Çünkü güvenilir, hiç bir şey kaybolmaz. Senet sepet olmasa bile, söz senet...

Emin olmak, güvenilir olmak, hıyanet etmemek çok önemli!.. Aksini yapıyorsa, demek ki imanı zayıf... O zayıf imanı da Allah kabul etmiyor. Peygamber Efendimiz saymıyor onu, (*lâ imâne*) diyor, imanı yok sayıyor. Çünkü o hıyanetinin cezasını çekecek.

(*Ve lâ dîne li-men lâ ahde lehû*) "Ahdine sadakati olmayanın da dini yoktur." Eyvah, din de gitti, iman da gitti şimdi!..

"—Ahdine hiç uymaz ki şu adam; kendisi hiç güvenilir bir insan değil ki!.. Söz verdi, sözünde durmuyor, ahdine riayet etmiyor. Halbuki ahd etti, peymân etti, yemin etti ama, tutmuyor."

O zaman, onun dini de yok!..

Şimdi, nereden aklıma geldi; bize geliyorlar:

"—Hocam söz veriyoruz, sana tâbîyiz, sözünü dinleyeceğiz. Nasihatler ediyorsun, nasihatlerini tutacağız, iyi insan olacağız. Nefsimize uymayacağız. Şu namazları kılacağız, şu tesbihleri çekeceğiz. Şöyle yaşayacağız... Ahlâkımızı düzelteceğiz, günahlardan kaçınacağız." diyorlar.

Ahd ettik, peymân ettik, yazılı değil ama Allah şahit, Allah biliyor. Ondan sonra da ayet-i kerimeler okuduk. Olmadı mı bir ahidleşme, anlaşma?.. Oldu.

Niye tutmuyorsun?.. Niye tutmuyor?.. Söz verdiği halde durmuyor, ahdine vefası yok... O zaman, çok tehlikeli bir duruma düşüyor. Ahdine sadâkati lâzım, yâni bağlı olması gerekiyor bir insanın...

Çok önemli şeyler muhterem kardeşlerim! Millet sanıyor ki, müslümanlık namaz kılmaktan ibaret... Türkiye'de ahlâk kalmadı. Ticârî ahlâk çöktü, siyâsî ahlâk çöktü, her şey çöktü... Neden?.. Bu işlerin önemi artık önemsenmez oldu da ondan.

Ahdine riayet edecek, güvenilir olacak. Devletin teslim edilen parasını harcamayacak, hazineyi hortumlamayacak. Sözünde duracak. Seçmene verdiği sözde duracak meselâ... Tüccar güvenilir olacak, siyâsetçi güvenilir olacak, idareci güvenilir

olacak... Koca güvenilir olacak, karı güvenilir olacak... Herkes güvenilir olacak.

Adam genel müdür oluyor bir fabrikaya... Satın alma müdürüyle ve sâireyle bir takım kuruyor. Hepsi alışverişlerde rüşvet yiyorlar. Teklif ediyorlar:

"—Şunu alacağız ama, fiatını çok yaz! Şu kadarını bize ver, şu kadarı da sana kalsın. Biz buradan istifade etmek istiyoruz." diyorlar, rüşvet alıyorlar.

Yâni ahlâk bozulmuş. Neden?.. Din ahlâkı korur, muhafaza eder. Din gitti mi, kuru kuruya öyle ahlâk olmaz. Olur diyenler, işte olmadığını gelsinler, görsünler.

Yemin ediyor Efendimiz: (*Ve'llezî nefsü muhammedin bi-yedihî*) "Muhammed'in canı, hayatı, nefsi elinde olan Allah'a yemin olsun ki..." Alemlerin Rabbinin elinde tabii. Allah dilerse yaşatır, dilerse öldürür. Canını verir, alır. Veren Allah, alan Allah, yaşatan Allah, öldüren Allah...

"Muhammed'in canı, nefsi elinde olan Allah'a yemin olsun ki; (*lâ yestakîmü dînü abdin hattâ yestakîme lisânüh*) kişinin dini doğru düzgün bir din olmaz, dili doğru düzgün olmadıkça..." Doğru sözlü olacak, söyledi mi doğru söyleyecek, sözü senet olacak.

(*Ve lâ yestakîmü lisânühû hattâ yestakîme kalbühû*) "Bu dilin doğruluğu da, kendi kendine olan bir şey değil. Kalbi, gönlü doğru olacak da, onun için söylediği söze dikkat edecek de, dili o zaman doğru olacak." Temel, gönlün, kalbin temiz olması...

Kalbin temizliği için de çalışmak lâzım! Kalbin temizliği tasavvufla oluyor, mânevî eğitimle oluyor. Onu yapmıyorlar, ona düşman oluyorlar, ona saldırıyorlar. Öyle bir eğitim olmayınca kalbi müstakîm olmuyor. Kalbi müstakîm olmayınca, dili de müstakîm olmuyor. Halbuki dilin müstakîmliği kalbin müstakimliğine bağlı...

Yâni, kalp eğitimi yapacağız, gönül eğitimi yapacağız, iç eğitimi yapacağız, vicdan eğitimi yapacağız. Nefsimizi ıslah edeceğiz. Kur'an-ı Kerim'de:

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّيهَا. وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّيهَا (الشمس:٩-١٠)

(*Kad efleha men zekkâhâ. Ve kad hàbe men dessâhâ*) "Nefsini ıslah eden kurtulur; ıslah edemeyen dünyada, ahirette helâk olur." (Şems, 91/9-10) buyruluyor. İşte onun bir başka bir şekilde ifadesi bu hadis-i şerif. O ayet-i kerime, bu hadis-i şerif... Nasıl aynı şeyi söylüyor, görüyorsunuz.

(*Ve lâ yedhulü'l-cennete men lâ ye'menü cârühû bevâikahû.*) "Komşusu kendisinin haksızlığından, zulmünden, aldatmasından, belâsından emin olmayan kimse cennete giremeyecek." Bir tehditli, tehlikeli durum daha...

Komşusuna zulmediyor, aldatıyor, eziyet ediyor. Komşuluğu kötü yapıyor, iyi komşuluk yapmıyor. Komşusu onun o halinden şikâyetçi, yaka silkiyor, emin değil...

"—Ben yazlığa gittiğim zaman, veya yurtdışına gittiğim zaman, bizim komşunun ne yapacağı belli olmaz. Çalar mı, çırpar mı?.. Ben evde yokken benim namusuma, malıma, mülküme göz diker mi, dikmez mi, emin değilim." diyor.

Hà, komşusunun kendisinden emin olmadığı kimse cennete giremeyecek. Çünkü komşu bir ölçüdür, büyük bir ölçüdür. Adamın yakını olduğundan her şeyini bilirsin, oradan anlaşılır.

Tabii şimdi her şey çöktüğü, değiştiği için, komşuların kötüsü de iyi insana zulmediyor. O komşusuna zulmediyor değil; komşuları bu zavallı, mâsum, sàlih, àbid, zâhid kimseye zulmediyor. Sorsan, bütün mahalleli yaka silkiyor:

"—Falanca adam çok kötü..."

"—Neymiş kötülüğü?.."

Adama bakıyorsun, beş vakit namazında, dürüst, iyi bir insan ama, etraf çok fena olduğundan kimse sevmiyor.

"—Yâhu bırak şu yobazı! Bizimle akşam kafayı çekmez. Toplantı, parti yaparız; dansa gelmez, karısını getirmez..."

Bir sürü şikâyet. Neden?.. Onlar başkalaşmış da onun için. Bu adamcağızın kabahati yok; etraf tamamen değişmiş, başka milletler gibi olmuş. Kendi örfünden, adetinden kopmuş. Şimdi bu adamcağız, kendi vatanında garip kalmış, gurbette gibi kalmış.

Böylesi değil de, aslında ikisi de iyi komşu iken, komşusuna haksızlık ediyorsa, zulmediyorsa; o kimse o zaman cennete girmeyecek demek. Tersini anlamayalım!..

Bu devirde, anneye babaya itaat diyorlar. Tamam anaya babaya itaat Kur'an-ı Kerim'de var, hadis-i şerifte var, İslâm'da var. Ama ana baba diyor ki:

"—Gel lan buraya, şu içkiyi iç bakalım! İçmezsen, babalık hakkını sana helâl etmeyeceğim." diyor, oğlunu içkiye zorluyor.

Oğlan içmeyince;

"—Sen ne biçim müslümansın, anana babana itaat etmiyorsun?" diyor.

Sen ne biçim anne babasın ki, Allah'ın emrine karşı geliyorsun da, günaha teşvik ediyorsun onu?.. Ne anneler biliyoruz, kızlarını neye teşvik eden... Ne babalar biliyoruz, çocuklarına namaz kılıyor diye kızıyor, dürüst diye kızıyor.

"—Bu kadar dürüst olunmaz bu devirde..."

"—Ne olacak?.."

"—Biraz aldatacaksın müşteriyi..."

"—Olmaz baba, ticareti ben dürüst yapmak istiyorum, helâl kazanmak istiyorum!" diyor.

"—Sen hangi devirde yaşıyorsun evlâdım?" diyor, bir de azarlıyor oğlunu.

Hile yapmağa, ticarette tartıyı, ölçüyü bozuk yapmağa uğraşıyor..

Almanya'da cuma hutbesini okuyan hoca anlattı ki, birisine çağırmışlar:

"—Bizim efendi ölüyor." demiş kadının birisi, "Hocam gel, şunun başında Yâsin oku!" demiş, gitmiş.

Adam hırıl hırıl hırıldıyor, ölmek üzere. Göğsü böyle hırıldıyor, gözleri kaymış, söylenenin farkında değil. Hàlet-i nez' diyorlar, ölüm hali... Hoca da başına geçmiş, yavaş yavaş:

"—*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llàh... Lâ ilâhe illa'llàh, muhammeden rasûlü'llàh...*" sözlerini söylüyor ki, ölecek olan kimsenin kulağı duysun, o da "*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llàh...*" desin.

Böyle teşvik ettikçe, kelime-i şehadeti telkin ettikçe, nihayet bir ara ölen adam gözlerini açmış, hocaya sert sert bakmış, hışımla bakmış:

"—Hoca ne söylenip duruyorsun, ne tazyik edip duruyorsun bana?.. Söyleyeceğim ama, şu kantarın topuzunu boğazıma nasıl tıkıyorlar, ağzıma nasıl tıkıyorlar; ondan söyleyemiyorum!" demiş, ölmüş.

Hoca bu lafı duyunca;

"—Bacı senin kocan öldü, ama böyle bir şey oldu. Ben kelime-i şehadet getirtmek istedim ama, o da, 'Söyleyemiyorum işte hoca, görmüyor musun? Ağzıma kantarın topuzunu tıkıyorlar! Konuşamıyorum onun için, kelime-i şehadet getiremiyorum.'dedi. Bu ne haldir hanım?" demiş.

Karısı demiş ki:

"–Ah hocam, ah hocam, derdime parmak bastın! Bu bizim herif bakkaldı, mal alır mal satardı. Mal aldığı kantar hileli kantardı. Malı alırken o kantarla tartardı, bir kiloyu dokuz yüz gram gösterirdi."

Yâni, daha çok alıyor, kantar az gösteriyor.

"—Ama satışta o kantarı kullanmazdı. Satarken öteki kantarı kullanırdı. O da bir kiloyu, bir kilo yüz gram gösteriyordu."

Ne oluyor?.. Alırken yüz gram hile yapıyor, satarken yüz gram hile yapıyor; iki yüz gram sırf tartıdan para kazanıyor. Fiyatına ayrıca kâr koyması ayrı... Hile yapıyor.

Yaptı ama ne oldu?.. Son nefeste kelime-i şehadet getirecek, zebânîler ağzına kantar topuzu sokuyorlar sanıyor. Allah kelime-i şehadeti getirtmiyor. Neden?.. Güvenilir adam değil. Zalim adam, hırsız adam, arsız adam, hayatında hüsn-ü àkıbetle yaşayacak işler yapmadı ki, Allah hüsn-ü akıbeti ona nasib etsin, kelime-i şehadet getirttirsin... Getirtmiyor.

Çok dikkat etmek lâzım!..

d. Haramdan Sadaka Vermek

وَأَيُّمَا رَجُلٍ أَصَابَ مَالاً مِنْ غَيْرِ حِلِّهِ ، وَأَنْفَقَ مِنْهُ ، لَمْ يُبَارَكْ

لَهُ فِيهِ ؛ وَإِنْ تَصَدَّقَ ، لَمْ يُقْبَلْ مِنْهُ ؛ وَمَا بَقِيَ فَزَادَهُ إِلَى النَّارِ.

(*Ve eyyümâ racülin esàbe mâlen min gayri hıllihî*) "Helâl olmayan yoldan bir mal ele geçiren herhangi bir adam..." Bir adam ki kazanmış, mallar elde etmiş ama helâlinden değil. Haramdan, helâl olmayan yollardan paralar elde etmiş bir adam. (*Ve enfaka minhü*) "Ve ondan infak ediyor."

Şimdi adam çok para kazandı, zengin oldu, ama vicdanı sızlıyor:

"—Yâ ben bunu haramdan kazandım... Haramdan kazandım..." diyor. Geliyor camiye, "Ben biraz hayır yapmak istiyorum!" diyor, para veriyor.

Neden?.. Vicdanı yakasını bırakmıyor ki:

"—Sen falancayı aldattın, filâncayı dolandırdın, filâncanın malını aldın, bunu öyle kazandın. Bu para bir sürü haramlı, katışık bir mal..." diyor.

Tabii o götürüyor, biraz infak edip, hayır sadaka verip sevap kazanacağını sanıyor. Böyle yaparsa bir insan, yâni haramdan kazanıp da infak ederse; (*lem yübârik lehû fîhi*) bu yaptığı hayır ona hayır bereket getirmez. Yanında kalsa, kazandığı malın hayırını, bereketini görmez. Yanar, kül olur, yıkılır, dökülür, ne olursa olur

(*Ve in tesaddaka*) "Sadaka olara verirse, (*lem yukbel minhü*) isterse hepsini versin, kabul olmaz."

Köroğlu'nun hikâyesini anlatıyorlar. Bolu valisine kızmış, dağlara çıkmış. Zenginlerden bağırta bağırta mallarını alırmış, fakirlere dağıtırmış. Olmaz! Neden?.. Helâlden kazansın, dağıtsın. Ama zenginin malını alıp fakire verdikten sonra, ondan o bir hayır görmez. Kabul olmaz.

Tasadduk etse, kabul olmaz. (*Ve mâ bakıye*) Yanında kalanı da, (*fezâdühû ile'n-nâr*) cehenneme giderken yolda azığı olur, cehennem azığı olur."

Buyuruyor ki Efendimiz, hadisin son cümlesinde:

إِنَّ الْخَبِيثَ لاَ يُكَفِّرُ الْخَبِيثَ ، وَلٰكِنَّ الطَّيِّبَ يُكَفِّرُ الْخَبِيثَ .

(*İnne'l-habîse lâ yükeffiru'l-habîs*) "Habis ve pis olan bir kazanç, habis ve pis olan günahı sildirmez." Pis kazançtan hayır yapıyorsun, ondan sevap bekleme, sevap kazanacağını sanma! Çünkü kötü mal, habis mal, pis mal, haram mal pisliği temizlemez, günahı affettirmez.

(*Ve lâkinne't-tayyibe yükeffirü'l-habîs.*) "Helâl para günahı affettirir, habisi temizler." Yâni, sen helâlinden, alnının teriyle kazanır da hayır yaparsan, bilerek bilmeyerek işlediğin günahları Allah affeder. Ama böyle haramdan kazan, hayır yap; olmaz!

Ben hatırlıyorum, belki siz de hatırlayacaksınız: Bir şehirde bir genelev kadını parasıyla bir cami yaptı. Vaizin birisi de bundan hayır olmaz dedi. Kadın pişman olmuş... Tamam, pişman olması güzel! Ama cami yapmış; olmaz dedi diye vaiz ceza yedi.

Peygamber Efendimiz işte, haram ile olan hayrın kabul olmayacağını; helâlden olursa kabul olacağını bu hadis-i şerifte bildiriyor. Tasadduk etse kabul olmaz. Geriye kalsa, cehennem yolunda cehennem azığı olur. Yanında dursa, hayrını bereketini görmez. Haram çok fena...

Aziz ve muhterem kardeşlerim! Sevgili dinleyiciler, izleyiciler! Allah'tan korkalım!.. Allah'tan korkun demiyorum; hepimize lâzım, hepimiz kullar olarak Allah'tan korkalım! Elimizi vicdanımıza koyalım, yaptığımız işi temiz, güzel yapmağa çalışalım!

Helâl para kazanalım! Az olsun, temiz olsun, helâl olsun... Helâl yere sarf edelim! Yaptığımız her işi Allah'ın rızasına uygun yapalım, günahlardan, haramlardan kaçınalım!

Allah'ın haram dediği, günah dediği şeyleri yapmağa kalkarsak, Cenâb-ı Hak bu dünyada da yapanların cezasını veriyor, burnundan fitil fitil getiriyor; ahirette de ebedî cezalar, ikablar oluyor.

Bu dünyadakine bile dayanamıyor insanlar... Bu dünya muvakkat, bu dünya fânî... Bu dünyada insan küçücük bir sıkıntı çekse, bir yıl, altı ay çeker; bir sene, iki sene çeker; ölünce biter. Ahirette cennete giderse bir şey değil...

Sahabe-i kiram çok ezâ cefa çektiler, bir kısmı işkenceden öldü; ne oldu?.. O azab bitti, ahirette cennetlik oldular. İslâm'ın ilk şehidleri... İslâm tarihini hatırlayın!

Bu dünyanın azıcık azabına dayanamayanlar, ahiretin ebedî azabını nasıl göze alıyorlar. Bu ne mantıksızlık, bu ne insafsızlık, bu ne iz'ansızlık!.. Anlayın, ibret alın, aklınızı başınıza toplayın!.. Herkes kendisinin hayatını gözden geçirsin, hatasını tesbit etsin, düzeltsin; şu memleketi düzeltelim!..

Ahlâk düzelmeyince, millet düzelmez, memleket düzelmez, ümmet düzelmez, dünya düzelmez, ahiret düzelmez... Temelli iş yapmak lâzım! Kalbi temizlemekten başlamak lâzım! Dürüst sözlülüğe gelmek lâzım! Dürüst işliliğe gelmek lâzım! Kimseye zulmetmemek lâzım! Harama yanaşmamak lâzım, el uzatmamak lâzım!.. Bu okuduğumuz hadis-i şerifler onu gösteriyor. Hepimize ikazdır bunlar...

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi sevdiği kul olarak yaşatsın, sevdiği amelleri işlemeğe muvaffak etsin... Sàlih kullar olmayı nasib etsin... Ümmet-i Muhammed'e faideli eylesin...

Alim olmadan, bilgili olmadan, hadis-i şerifleri, ayet-i kerimeleri okumadan, insan bu işleri yapamıyor.

Tabii bir de içimden geliyor ki, bunları okuyan nice din bilgilerine sahip insanlar var, bu günahların hepsini yapıyorlar. Hatta gelip karşına da dikiliyor, diyor ki:

"—Ben senin bildiklerini bilirim, senden fazlasını da bilirim!" diyor.

Biliyorsun da bu halin ne?.. Adamın haline bakıyorsun, ailesine bakıyorsun, çocuğuna bakıyorsun, ticaretine bakıyorsun, kazancına bakıyorsun; vatana hıyanetten para kazanıyor. Kimisi afyon kaçırmaktan, kimisi başka şeylerden kazanıyor. Bir de vergisiyle öğünüyor. Yâni, haramdan kazanıyor, devlete şu kadar vergi veriyor; onu öğünç meselesi yapıyor bazıları da... Onun da kıymeti yok... Millete de kıymeti yok, kendisine de kıymeti yok...

Allah-u Teàlâ Hazretleri, bizi Peygamber Efendimiz'in sevdiği ümmet haline getirsin... Efendimiz'in sünnetine uyan, hadis-i şeriflerdeki güzel bilgileri yakalayıp, alıp, güzel müslüman olmaya

muvaffak etsin... Sàlih müslüman, hayırlı müslüman, her yönden faziletli, erdemli, yüksek insan olmayı nasib etsin... Güzel işler yapıp, huzuruna sevdiği kul olarak varmayı nasîb etsin...

Cennetiyle taltif eylesin, “Buyur cennetime!” diye cennetine dahil ettiği kullarından eylesin... Cemâliyle müşerref eylesin... Rıdvân-ı ekberine cümlemizi vâsıl eylesin...

Aziz ve sevgili kardeşlerim! Hatalarımız varsa; hatalar olunca ne yapılır?.. Hatalardan dönülür. Hatalardan dönmeye tevbe deniyor. Hatanız varsa dönün!.. Dünyadayken dönülür, günahlar, hatalar telâfi edilir. Ahirette, öldükten sonra dönüş olmaz.

[Elbânî, *Silsiletü’d-Daîfe*, c.I, s.74, no:75.]

عَجِّلُوا بِالتَّوْبَةِ قَبْلَ الْمَوْتِ !

(*Accilû bi’t-tevbeti kable’l-mevt*) “Ölüm gelmeden evvel Cenâb-ı Hakk’ın yoluna dönüşü yapın!” İyi müslüman olun, Allah’ın sevgili kulu olun! İş işten geçmesin, tevbe kapısı kapanmasın, fırsat kaçmasın!..

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu’llàhi ve berekâtühû!..

19. 11. 1999 - AVUSTRALYA

18. SÖZ VE TEFEKKÜR

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Ak-Televizyon izleyicileri ve Ak-Radyo dinleyenleri!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun... Cenâb-ı Hak cümlenizin, cümlemizin yardımcısı olsun... Hayırları işlemeğe gayret kuvvet versin, şerlerden uzak etsin... Bu mübarek ayların, günlerin, gecelerin bereketinden, güzelliklerinden faydalanmayı cümlemize nasîb eylesin...

a. Belâ İnsanın Diline Bağlı

Peygamber SAS Efendimiz'in hadis-i şeriflerinden okuyorum. Kur'a ile açtığımız sayfada, Ebü'd-Derdâ RA'ın rivayet ettiği bir hadis-i şerifte: Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:[90]

اَلْبَلاَءُ مُوَكَّلٌ بِالْقَوْلِ ، مَا قَالَ عَبْدٌ لِشَيْءٍ لاَ أَفْعَلُهُ ، إِلاَّ تَرَكَ الشَّيْطَانُ كُلَّ شَيْءٍ مِنَ الْأَشْيَاءِ ، فَوَلِعَ بِذٰلِكَ مِنْهُ حَتَّى يُؤْثِمَهُ

(هب. عن أبي الدرداء)

RE. 195/14 (*El-belâü müvekkelün bi'l-kavli, mâ kàle abdün li-şey'in lâ ef'alühû, illâ tereke'ş-şeytàni külle şey'in mine'l-eşyâ', fevelia bi-zâlike minhü hattâ yü'simehû.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

---

[90] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.244, no:4949; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.IV, s.72; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VII, s.389; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.35, no:2221; Ebü'd-Derdâ RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.985, no:46400; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.182, no:10523.

(*El-belâü müvekkelün bi'l-kavli*) "Belâ insanın diline bağlanmıştır. Diliyle, konuşmasıyla kendisi belâyı kendisine cezb ettirir insanoğlu..." Konuşmayı düzgün yapmazsa, uygunsuz konuşursa, uygunsuz söz söylerse, belâ kendisine cezb olur, gelir, çekilir. Onun için insanın düşünerek konuşması lâzım!

Yunus Emre'nin şiirini biliyoruz:

Söz ola kese savaşı,
Söz ola bitire başı (veya *kestire başı*)
Söz ola ağulu aşı,
Yağ ile bal ede bir söz.

Söz insanı cennete de sokuyor, cennetlik de ediyor; cehennemlik de edebiliyor yanlış konuşursa... Hattâ lâubâli konuşursa veya şaka, mizah yapacağım derken, bazen istemeden bile insan kötü durumlara düşebilir. Belâ da insana öyle gelir.

(*Mâ kàle abdün li-şey'in lâ ef'alühû*) "Bir kul bir şey için, 'Onu yapmayacağım!' derse, 'Yapmayacağım şu işi!' derse, büyük konuşmuş oluyor. Sanki kendisi her şeyi yapabilecek veya yapmayabilecek iktidarda imiş gibi, "*İnşâallah*" demeden, Allah'a sığınmadan, tevekkül etmeden, tevâzu göstermeden, "Şunu yapmayacağım!" dememeli.

Meselâ, "'Günaha düşmeyeceğim, şu hatayı yapmayacağım... Yanlış iş yapmayacağım, şunu başaracağım...' vs. diye bu sözü âdâbına uymadan, uygunsuz bir tarzda, böyle yüksek perdeden atarak, efelenerek dedi mi; (*illâ tereke'ş-şeytàni külle şey'in mine'l-eşyâ'*) şeytan yapacağı her türlü işi bırakır, (*fevelia bi-zâlike minhü hattâ yü'simehû*) o işi ona yaptırıncaya kadar peşine düşer ve yapmayacağım dediği şeyi ona yaptırtır. Yâni, şeytan yakasına yapışır."

Şeytana o müsaadeyi, o fırsatı veren de Cenâb-ı Hak… Neden? Büyük konuştu, hidayetin dalâletin Allah'tan olduğunu düşünmedi. Kendine güvendi, kendim yaparım dedi. Halbuki insanoğlu aciz bir mahlûk... Hepimiz nâçarız, çaresiziz, güçsüzüz, kuvvetsiziz. Allah'ın verdiği güçle, kuvvetle yürüyoruz; Allah'ın verdiği güçle, kuvvetle, akılla, fikirle hareket ediyoruz. Allah yardım ederse, Cenâb-ı Hakk'ın yolunda yürüyebiliriz.

Onun için Cenâb-ı Hak'tan:

اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ (الفاتحة:٦)

(*İhdina's-sırâta'l-müstakîm*) "Yâ Rabbi, bizi evvelki şaşırmış ümmetlerin yoluna, gazaba uğramış milletlerin yoluna düşürme de, sırat-ı müstakîme sevk eyle!.. Bize yardım eyle..." (Fatiha, 1/6) diyoruz.

اَللَّهُمَّ وَفِّقْنَا لِمَا تُحِبُّ وَتَرْضَى (الديلمي عن ابن عمر)

(*Allàhümme veffiknâ limâ tuhibbü ve terdà*) "Sevdiğin razı olduğun işlere, sözlere, hareketlere bizi muvaffak eyle yâ Rabbi!" diyoruz.[91]

Muvaffakiyeti vermek; yapma gücünü, imkânlarını hazırlayıp vermek Cenâb-ı Hak'tan. Kul da o hazır şartlar içinde, âdâbına riayet ettiği için, Allah ona nasib ediyor, o işi yapabiliyor. Yoksa yapamazdı. Büyük konuşunca, yüksek perdeden konuşunca da, yapmayacağım dediği şeyi şeytan ona yaptırtır; yapacağım dediği şeyi de Allah güç vermez, yapamaz. Haydi bakalım, nasıl yapacaksın gücün kuvvetin yokken?.. Felç gelir, mânîler çıkar... vs. Yapamazsın.

Onun için, her şeyin Allah'ın yardımı ile olduğunu, Allah'tan olduğunu; hattâ hayrât ü hasenâta gücün kuvvetin bile Allah'tan olduğunu müdrik olarak, Allah'ın kulu olduğunu bilerek, edeb ile hareket etmesi lâzım!

Yüksek perdeden atarak, tutarak, iddialı, palavralı konuşmamak lâzım! Meselâ, "Yarın şu işi yapacağım!" diyor. "İnşâallah..." demek lâzım! Yâni, Allah dilerse, Allah'ın izniyle yapacağız. Çünkü, yarına belki sağ çıkamazsın, belki gideceğin

---

[91] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.471, no:1916; Taberânî, *Dua*, c.I, s.428, no:1451; Ebû Asım, es-*Sünneh*, c.I, s.164, no:373; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LI, s.396; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.319, no:3797.

yere gidemezsin, belki o yapacağın işin ortamı müsait olmaz. Belki o işi beraber yapacağın kişi gelmez... Yâni bir işin oluşması için nice nice sayısız esbâb, yâni sebepler, vesileler, şartlar bir araya geliyor da, o iş öyle oluyor.

Bunların hepsinin sağlanması Cenâb-ı Hakk'ın takdiriyle, mukadderatla; her şeye kàdir olan Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin verdiği güçle, kuvvetle, imkânla oluyor. Yoksa, kişi kendi başına her şeyi öyle yapamıyor. Yapamaz, hiç bir zaman yapamaz. Bir an bile hayatını sürdüremez. İşte kalbi atmayıverdiği zaman, ömür bitiyor. Yâni kalbi çalışıp dururken, duruverse, bitiyor. Beyindeki bir damar tıkanıverse yapamıyor, felç oluyor.

İnsanoğlu bu aczini bilip Allah'a sığınmalı! Biz de her işimizde öyle yapmalıyız. "Yâ Rabbi! Zâten ben her işimi senin verdiğin güçle kuvvetle yapabiliyorum. Güç kuvvet vermezsen, yapamam. Tevfikini refîk etmezsen, bu şeytanın hilelerini de anlayamam. Yanılabilirim, şaşırabilirim, bu dünyanın âlâyişine kapılabilirim. Nefsin oyunlarına karşı duramam..." diye Allah'tan yardım istemeliyiz.

Çünkü, nefis bir şeyi kuvvetle istedi mi, nefsin arzusunun karşısında durmak çok zor. Çok büyük eğitimle olur. O da yine Allah'ın yardımıyla olur.

إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلاَّ مَا رَحِمَ رَبِّي (يوسف:٥٣)

(*İnne'n-nefse leemmâretün bi's-sûi*) "Muhakkak ki nefis insana kötülükleri emreder, yaptırtır; (*illâ mâ rahime rabbî*) Allah'ın lütfedip, merhamet edip korudukları korunur." (Yusuf, 12/53)

Korumadıkları korunmaz. O bir edepsizlik yapmıştır, bir saygısızlık vardır işin içinde... Ahlâkında, düşüncesinde kulluğa uymayan bir kusur vardır. Ondan olur. Onun için, her şeyden önce edeb geliyor. İlim bile geride... Edeb olursa, edebini takınırsa insan, Allah yardım eder, her şey olur. Allah'la olur, Allah'ın yardımıyla olur. *Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*'ın anlamı bu...

Yoksa, yapacağım derse, yapamaz. Yapmayacağım derse de, şeytan peşine düşer yaptırtır.

Günahkârı da ayıplamaya gelmez. Günahkârı ayıplarsın:
"—Tüh, edepsiz, nasıl yaptı; yapılır mı öyle şey? Ben olsaydım yapmazdım!"
"—Hà, sen olsaydın yapmaz mıydın; bakayım başına o şartları getireyim de, görelim seni, öyle yapmam dediğin şeyi yapmayacak mısın?.." diye Allah başına getirir o şartları. Sonra bir de bakarsınız ki, o adam tenkit ettiği o günahın aynını, beterini işlemiş.
Onun için, dâimâ Allah'a sığınalım! Büyük konuşmayalım ve Cenâb-ı Hakk'ın yardımını isteyelim!

b. Tefekkürün Önemi

İkinci hadis-i şerif, aynı sayfadan, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet edilmiş. Efendimiz SAS, buyuruyor ki:[92]

اَلْبَطَرُ فِي الدِّينِ قِلَّةُ التَّفَكُّرِ ، وَالْعِبَادَةُ قِلَّةُ الطُّعْمِ
(ك. في تاريخه عن ابن عباس)

RE. 195/9 (*El-bataru fi'd-dîni kılletü't-tefekküri, ve'l-ibâdetü kılletü't-tu'mi.*) "Dindeki *batar*, az düşünmektir; ibadet de, iyi kulluk etmek de, az yemektir."
Batar; kibirlenmek demek. Yâni karşısına hak söz, hak iş, doğru laf, hakîkat geldiği zaman nefsinden, kibrinden, onurundan onu kabul etmemek mânâsına geliyor. Bir de, fazla şımarmak mânâsına geliyor.
(*El-bataru fi'd-dîn*) "Dindeki batar, yâni hakkı kabul etmemek, burnu havada olmak; (*kılletü't-tefekkür*) az düşünmekten olur, tefekkürün azlığından neş'et eder."
Biliyorsunuz, aziz ve muhterem dinleyiciler ve izleyiciler, dinimiz en mühim ve en sevaplı işin tefekkür olduğunu bildiriyor. Bu sözü üniversitelerin kapısına yazmalıyız, mekteplerin kapısına yazmalıyız... (Okul değil, mektep! Çünkü okul, *ekol* sözünden

[92] *Kenzü'l-Ummâl*, c.II, s.966, no:7792; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.178, no:10514.

bozma bir kelime.) Dershanelere yazmalıyız, evimize yazmalıyız, odamıza yazmalıyız. Çalıştığımız, kitap okuduğumuz masamızın üstüne yazmalıyız:[93]

لاَ عِبَادَةَ كَالتَّفَكُّرِ (طب. هب. والقضاعي عن علي)

(*Lâ ibâdete ke't-tefekkür*) "İbadetlerin içinde düşünmek kadar sevaplı ibadet bulunmaz. Sevap bakımından ibadetlerin en büyüğü tefekkürdür."

تَفَكُّرُ سَاعَةٍ، خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ سَنَةٍ

(*Tefekkürü sâatün, hayrun min ibâdeti senetin*)[94] "Bazen bir saatlik tefekkür, bir senelik ibadetin sevabını kazandırır insana..." Bazen altmış yıllık ibadetin sevabını kazandırır. İyi şeyler düşünürse, çok iyi şey düşünürse, Cenâb-ı Hakk'ın rızasına uygun şey düşünürse, çok güzel sevaplar kazanır.

Tefekkür ibadettir. Hattâ tefekküre fırsat tanıdığı için, sükût da ibadettir. Neden?.. Sükût ettiği zaman, gevezelenmediği zaman, boş konuşmadığı zaman, işe yaramaz laflar söylemediği zaman, o boşlukta insan düşünme fırsatı buluyor. Düşünme fırsatı bulduğu için, sükût da ibadettir.

Halvet, tenhalık; *uzlet*, yalnızlık; *i'tikâf*, bir kenara çekilmek; *uzlet-i enâm*, insanlardan uzaklaşmak, hep tefekkürün şartlarını, ortamını hazırlamak içindir.

---

[93] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.III, s.68, no:2688; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.157, no:4647; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.38, no:836; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *el-Vera'*, c.I, s.122, no:216; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.VI, s.240; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.306, no:1014; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.179, no:7889; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.163, no:44135, 44136; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.2039, no:3038; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVI, s.446, no:17233, 17253; RE. 482/3.

[94] *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.369, no:1004.

Tefekkür çok sevaplı olduğundan, uzlet de sevaptır. İnsanlarla *isti'nâs* edip, fazla düşüp kalkıp boş vakit geçirmemek, tenhaya çekilmeyi sevmek, kitap okumayı sevmek; bu da tefekkürü sağlıyor.

"—Arkadaşımdan ayrılamıyorum, arkadaşsız yapamıyorum, tek başıma duramıyorum..."

Tek başına duramazsan, arkadaşla oyalanırsın, vakit boşa gider. Biraz da şöyle bir uzleti, yalnızlığı seveceksin. Çünkü, o yalnızlıkta tefekkür var; tefekkür de bereket ve sevap var.

İşte bu dinde kibirlilik, hakkı kabul etmemek, tefekkürün azlığındandır. Din bize hitaben, Allah tarafından gönderilmiş. Peygamber SAS bize haberci olarak gelmiş. Kur'an-ı Kerim bize Allah'ın kitabı olarak inmiş. Bütün bu kadar güzel, insanı ebedî saadete erdirecek, cennete sokacak şeylerin hepsi olmuş ama, karşıdaki adam düşünmüyor ki, anlamıyor ki... İyiliği anlamıyor, lütfu anlamıyor, rahmeti anlamıyor. Kendisine karşı bunların yapılmasının, ne kadar büyük bir ilâhî lütuf olduğunun farkında değil.

Düşünmüyor. Düşünmeyince, kafasını çalıştırmayınca, bu tarafa yormayınca; artık dinde kibirlenmiş oluyor, kibirli kişi olmuş oluyor, batar dediğimiz zümreye girmiş oluyor. Böyle insanlara da sonunda helâk gelir, gazab-ı ilâhî gelir, ceza gelir. Çünkü uyarılardan uyanmıyor, lütufları anlamıyor, yapması gereken işi yapmıyor. O çok fenâ...

c. Az Yemek

Bir de ikinci cümleciği bu hadis-i şerifin:

وَالْعِبَادَةُ قِلَّةُ الطُّعْمِ

(*Ve'l-ibâdetü kılletü't-tu'm.*) *Tu'm*, yemek yemek demek. "Yemek yemeyi azaltmak, asıl ibadet işte budur." Yâni aç durmak, açlık bir ibadettir. Namaz gibi, tefekkür gibi, zikir gibi, az yemek de ibadettir.

Neden böyle oluyor?.. Çünkü, çok yemek nefsi kuvvetlendirir. İnsan çok yediği zaman, nefis ve nefsin arzuları kabarır. Meselâ, nefsin bir isteği tembelliktir; tembellik artar, uyku artar. Düşünme azalır. İnsanın karnı tokken kalbi az çalışır; yâni gönlü çalışmaz, mâneviyatı kararır. Karnı dolu olunca gözleri süzülür.

Meselâ, öğrenci yemek yediği için öğleden sonra dersi dinleyemez, bayılır. Hocası da ağır bir konuyu anlatıyorsa veya ağır bir usülle anlatıyorsa, uyur gider. Yanındaki arkadaşı dirseklemese, uyur. Öğle namazında, cuma namazında uyur... Neden?.. Karnı dolu oldu mu, böyle gaflet bastırır, düşünme kuvveti azalır. Ama aç oldu mu, çeşit çeşit şeyler gözünün önüne açılır.

Hele bu açlık biraz daha çoğalırsa; Ramazan'da çoğalacak inşâallah... İ'tikâfta da yemek daha da azalacak. O zaman ne kadar güzel olur; insanın gönlü, iç alemi dünyalarla kıyaslanmayacak kadar genişler. Artık içinde duygular cıvıldaşır, ışıldar, pırıldar. Derin derin ne kadar güzel şeyler yazar şairler.

Mutasavvıf şairler, Mevlânâ Hazretleri neler yazmış... Yunus Emre neler yazmış... Gönlünü böyle çalıştırmış, açlıkla kendisini terbiye etmiş ve gönlü tıkayan yolları açmış olan insanların coşkusunu, eserlerinde görürsünüz. Meselâ, yüz cilt eser yazmış. Daha ömrü olsa, o kadar daha yazabilir.

آنچه می گویم به قدر فهم توست
مردم اندر حسرت فهم درست

An çe mî gûyem be kadr-i fehm-i tûst
[Mürdem ender hasret-i fehm-i dürüst.]

"Söylediklerim senin anlayacağın kadardır. Yoksa daha senin anlayışın olsa, neler anlatırım, neler anlatırım!" [Doğru anlayışlı bir kimsenin hasretiyle öldüm.] derler.

Bu hadis-i şeriften, bizim yapmamız gereken nedir diye ders çıkartmamız gerekirse; çok düşüneceğiz, düşünmemizi

arttıracağız. Kişi olarak düşünmemizi arttıracağız, aile olarak arttıracağız. Çoluk çocuğu toplayacağız, sorular soracağız:

"—Evlâdım bu konuda sen ne düşünüyorsun, sen de fikrini söyle!.. Hanım bu konuda ne dersin, sen de söyle!" diyeceğiz, düşünmeye onları alıştıracağız.

Yanlış düşünüyorsa;

"—Bak burada yanlış düşünüyorsun, benim tecrübeme göre, falanca kitabın yazdığına göre, filânca büyük zât-ı muhteremin söylediğine göre, o mesele şöyledir." diye yanlışlarını düzelteceğiz.

O da bir idmandır, yâni eksersizdir. Yâni, bir işi çok çok yapıp, o işi kolay yapmağa kendisini alıştırmak, güçlenmek.

Fikir de bir idman ister. Kafa jimnastiği diyoruz, yâni kafa idmanı, beyin idmanı. Bunları böyle yaptığı zaman, insan düşünmeye alışır. Düşünmeye alışmış bir insan, önüne bir sorun geldiği zaman kolay yapar. Düşünmeye alışmamış bir insan yanlış işler yapar, ondan sonra saçını başını yolar, dizini döver, kafasını duvardan duvara vurur. Neden?.. Düşünmedim diye.

Düşünmeye alışmadın ki kardeşim, bu da bir alışma işi. Bisiklete binmeyi öğrenmemiş bir insanı, bisiklete bindirirsen ne olur?.. Tutsan da itiversen bir de arkasından; üç metre düz gider, ondan sonra dengesini koruyamaz, çarpar bir yere ve düşer. Kolunu bacağını, kafasını kırar, kaza yapar.

Her şeye önceden alışmak lâzım! İnsanlar ipin üstünde bile yürüyor, idman yapa yapa... İşte bu karşılaşmalarda görüyoruz. Dünyada birinci olanlar nasıl birinci oluyor?.. Uzun çalışmalarla sonra oluyor.

Düşünme de çalışma ister. Bakın, düşünme terbiyesi almış bir insan, bir konuyu kendisine verdiğiniz zaman, ne güzel cevaplar verir. Bizim Allah selâmet versin, fakültemizden sevdiğimiz kardeşlerimiz vardı. Felsefe bölümünde felsefe eğitimi görmüş, düşünmeyi çok güzel yapabilen insan. Sonra bir konuda bir konuşma yapmış. Bir yerde dekanlık yapmış olan rahmetli bir tarihçi vardı, o da profesör.

"—Yâhu, bu felsefeyi biz de öğrenelim! Bak ne kadar güzel düşünüyor, ne kadar güzel ifade ediyor sözünü... Ne kadar akıllı uslu mâkul şeyler söylüyor." dedi.

Tabii o bir eğitim. Şimdi bizde felsefeyi ille İslâm'ı bilmeyen, dini bilmeyen insanlar öğrettiği için, sanki dine karşı gibi gösteriyorlar. Halbuki felsefe demek, bir şeyi derinlemesine düşünmek, yorumlarını iyice araştırmak demek.

Her şeyin felsefesi var, derinlemesine onun sebepleri üzerinde düşünmek var. Düşünmek çok sevap, tefekkür sevap, aklı kullanmak sevap... Akıl çok büyük nimet. Buna alışmak lâzım! Buna alışmalıyız, çoluk çocuğumuzu da alıştırmalıyız.

Neden böyle oluyor?.. Bizde felsefe derslerinde düşünme doğru düzgün öğretilmiyor da, birtakım insanların fikirleri özetleniyor. Aristo şöyle demiş... Adam anlamıyor. Eflâtun böyle demiş... Anlamıyor. Anlasa bile:

"—Allah Allah, ne saçma!" diyor. "Bir de buna büyük feylesof demişler. Şu laflara bak 20. Yüzyıl'da ne kadar ibtidâî!"

Tabii, o milattan önceki bir şey. Beşerin aklı bu kadar işte... Biraz zaman geçti mi, etin sütün kokuştuğu gibi, yanlışlığı ortaya çıkıyor.

İlâhî kaynaktan gelen bilgiler eskimez. Onlar evrensel olarak, tarihsel olarak çağları aşarlar, her zaman tesir ederler. Her zaman haklılığını gösterirler, pırıl pırıl ter ü taze dururlar.

İşte onlar anlatıldığı için, dinsiz imansız, hayatı dine karşı başka türlü yorumlayan insanların yorumlarını dinleye dinleye, sanki felsefe dinsizlikmiş gibi, dinsizlik tarihiymiş gibi anlaşılıyor.

Halbuki öyle değil... İslâm tefekkürü seviyor, Kur'an-ı Kerim tefekküre davet ediyor. Tefekkür ehli olacağız ve buna alışacağız. Çok düşünmediği zaman insan, dinde vurdumduymaz, karnı geniş, mütekebbir, istenmeyen bir duruma düşer. O duruma düşmemek için ince ince düşünmeye alışacağız.

Yunus Emre gözümüzün önüne gelsin, Mevlânâ Efendimiz gözümüzün önüne gelsin, büyük evliyâullah gözümüzün önüne gelsin... Eserleriyle büyüklüklerini isbat etmiş büyük alimler gözümüzün önüne gelsin. Biz de onların eserlerini okuya okuya, gerçek tefekkürü derinlemesine öğrenelim!

Nasıl Mevlânâ Amerikalıyı müslüman ediyor eserleriyle... Nasıl Avrupalı falanca şahıs, falanca sùfî şairin bir kasidesini okumuş, kasideye hayran olmuş, müslüman olmuş... Nasıl İslâm aleminin yetiştirdiği çok büyük alimleri, üniversitelerde doktora yapıyorlar, inceliyorlar, hayran kalıyorlar, onların yoluna giriyorlar. İşte bu düşünmekle oluyor.

Düşüneceğiz, düşünmeyi seveceğiz, çoluk çocuğumuza sevdireceğiz. Her şeyi düşünerek yapacağız ve büyük düşünürlerin, büyük alimlerin eserlerini okuyacağız. Çünkü, düşünmede de insan rehbersiz olduğu zaman, abuk sabuk yollara gidebilir.

"—Haydi bu arazide yürü!"

İyi ama bu arazinin bataklığı var, uçurumu var... Evvelce bu araziyi bilen bir insan tarafından kılavuzluk edilse de, öyle gidilse daha iyi olmaz mı?.. Sen bu acemi çaylakları, çocukları, zavallıları salıverirsen bu araziye ne olur?.. Kaza olur.

"—İşçi bunlar, hadi gitsinler!"

Olmaz! Orada uçurum var, şurada bataklık var, şurada tehlike var, burada yılanlar var, çıyanlar var... Hepsini bilen bir insanın, "Şuradan gidin, şöyle yapın!" demesi lâzım!..

Onun için, büyük alimlerin rehberliği olmadan, hocasız kendisi düşünmeğe kalkarsa, hata yapar. Hata yaptığını da fark etmez. Fark ettiği zaman da iş işten geçmiş olur. Onun için ilk başka, cümle cihan halkınca büyüklüğü müsellem olan kimselerin eserlerini okuyarak, doğru düşünmeyi öğrenmeli!..

Edebiyat da öyle... Edebiyatta adam şiir yazmağa kalkar. Bana da gönderirler bazen:

"—Hocam şiir yazdım, buyurun! Ben bu şiirleri neşredeyim mi?.."

Bazıları makale yazar:

"—Bunları neşredeyim mi?.."

İnsan ilkönce büyük üstadların şiirlerini okuyacak, edebiyat tarihini okuyacak, büyük mütefekkirlerin, büyük yazarların eserlerini okuyacak, edebiyat zevkini kazanacak; ondan sonra yazmağa başlayacak.

O zevki kazanmadan yazarsa, çok hatalar eder. Alan bakar ki, bu bir acemi tarafından yazılmış; beğenilmez. Bir sürü hataları vardır, bir sayfada kırk tane yanlışı çıkar. Vezin hatası, kafiye hatası, düşünce hatası, kelimeleri kullanma hatası, cümleleri tertip hatası... Birçok şey çıkar. Önce üstadlardan öğrenecek.

Tefekkür bu... Sonra da az yiyerek midemizi yormadan, gönlümüzün çalışmasını, işlekliğini sağlamamız lâzım! Onun için, oruç çok güzel bir ibadettir dinimizde.

Tabii artık oruç mevsimi geliyor. İnşâallah iki hafta sonra Ramazan'a gireceğiz. Ramazan'a hazırlık olsun diye de, Peygamber Efendimiz Şa'ban'ın on beşinden sonra nafile oruç tutmayı tavsiye etmemiş. Başka şartlar ve sebeplerle değilse, sevap kazanayım diye tutulması düşünülen oruçları tutmayın buyurmuş.

İnşâallah Ramazan'da oruçları tutacağız. İnşâallah, Şevval'in altı gün oruçlarını tutacağız. İnşâallah, Muharrem orucunu tutacağız. İnşâallah, öteki aylarda eyyâm-ı biyz oruçlarını, 13, 14

ve 15'inin, mehtaplı gecelerin gündüzlerinin oruçlarını tutacağız. Ama işte o zaman...

Allah-u Teàlâ Hazretleri böyle biraz az yiyerek, ibadetin de lezzetini, zevkini tatmayı nasib etsin...

Az yediği zaman, insanın nefsi kendisini kötülüğe teşvik edemez. Çünkü zayıftır, şehevânî duygular kuvvetli olmaz. Akıl nefse hakim olabilir. Ama çok yediği zaman, bir oturuşta bir kuzuyu yedi, sen bu adamı tutarsan tut... Önüne geleni iter, kakar, yerinde duramaz.

"—Yâ, bu niye böyle yerinde durmuyor?.."

Karnı tok da ondan... Sağa sola çatar, bağırır, çağırır.

Onun için, açlığın nasıl bir fazilet olduğunu anlamak lâzım! Erzurumlu İbrâhim Hakkı Hazretleri'nin *Ma'rifetnâm*e'sinde bu konuda güzel şiirler de vardır, güzel mâlûmat da vardır.

Açlığı zâten doktorlar da tavsiye ediyor. Bu devrin insanına şunu ye, bunu ye demekten ziyade;

"—Aman her şeyi yeme, aman aşırı yeme, aman fazla yeme!.. Aman fazla kilo alma!.. Aman kalbini yorma, aman ciğerini yorma!.. Aman mideni sarkıtma, çuval mide haline getirme, ihtiyaçtan fazla yeme!" dememiz lâzım!

Fukaracık, aç, açık, sefil, perişan halklara da tabii, yiyecek bulursak götürüp önüne, "Buyur, afiyet olsun, ye!" dememiz lâzım! Zâten bir deri bir kemik kalmıştır zavallı, perişandır. Adamın göre yâni nasihatler...

Demek ki biz, sıhhatimiz yerindeyse, az yemek suretiyle hem fazla kilo almamış olacağız, fazla yağları eritmiş olacağız, hem de gönlümüz çalışacak. Az yemek bir ibadettir bunu bilelim!

"—İbadetin aslı, özü, esası az yemektir." buyuruyor Peygamber Efendimiz.

Bayağı önemli bir husus... Diğeri de, tefekkürü çok yapacağız.

d. Büyüklere Hürmet

Bir hadis-i şerif daha okuyalım:[95]

اَلْبَرَكَةُ فِي أَكَابِرِنَا ؛ فَمَنْ لَمْ يَرْحَمْ صَغِيرَنَا ، وَيُجِلَّ كَبِيرَنَا ، فَلَيْسَ مِنَّا (طب. عن أبي أمامة)

RE. 195/1 (*El-bereketü fî ekâbîrinâ; femen lem yerham sağîrenâ, ve yücille kebîrenâ, feleyse minnâ.*)

Ebû Ümâme RA'dan Taberânî nakleylemiş. Aynı konuda başka kaynaklarda, başka ravîlerden rivayet edilmiş başka hadis-i şerifler de var. Şimdi izahını yapalım! Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:

(*El-bereketü fî ekâbîrinâ*) "Bereket bizim yaşlılarımızdadır, büyüklerimizdedir." Adam yetmiş yaşına gelmiş, seksen yaşına gelmiş, doksan yaşına gelmiş, yüz yaşına, yüz on yaşına gelmiş...

---

[95] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.227, no:7895; Ebû Ümâme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.307, no:5982; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.285, no:903; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.171, no10498.

İslâm'da geçirmiş ömrünü... Bunca yıl ibadet etmiş, sebat etmiş hak yolda... Melekleşmiş, nûrânîleşmiş, sakalı ağarmış... Allah ona bereket verir. Ona ve onun çevresine onun vesilesiyle bereket yağar, bereket dolar.

"—Bereket yaşlılarımızda..." buyuruyor Peygamber Efendimiz. Ve arkasından da: (*Femen lem yerham sağîrenâ*) "Bizim küçüklerimize acımayan, merhamet etmeyen; (*ve yücille kebîrenâ*) büyüklerimize de iclâl göstermeyen, saygılı davranıp hizmet etmeyenler, (*feleyse minnâ.*) bizden değildir." buyuruyor.

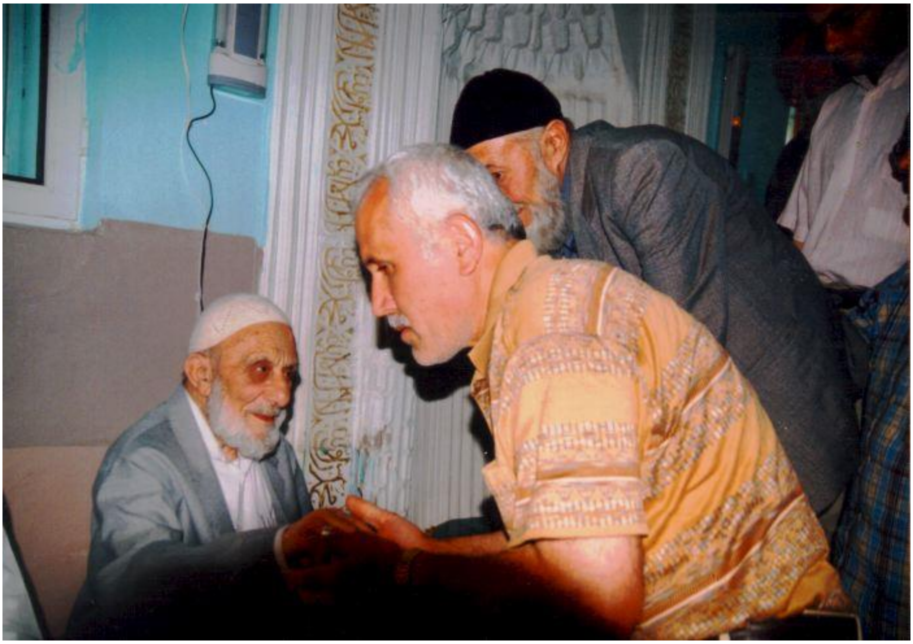
Mü'min nasıldır?.. Küçükleri sever.

"—Haydi evlâdım, aferin, mâşâallah! Bak namazı kıldığın ne iyi yaptın!.." der.

Büyükleri de sayar:

"—Şu mübareğin elini öpeyim, duasını alayım, hayat tecrübesinden istifade edeyim. Şurada başköşeye otursun, duası yeter." diye, büyüklere saygı göstermek lâzım!

Onlara da Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin ikramlarından böylece faydalanmak lâzım!..

Allah-u Teàlâ Hazretleri kırk yaşında bir mü'mine hak yolu anlama, sezme ve oraya yönelme ihsan eder. Elli yaşında başka ihsanlarda bulunur. Altmışta başka, yetmişte başka... Seksende veya doksanda artık, Cenâb-ı Hakk'ın günahlarını sormadığı, sevdiği bir kul haline gelir. Onun elini öpüp duasını almakta, sözünü dinlemekte fayda vardır. Zâten İslâm üzere yaşayıp devam etti mi, bir müslümanın aklı da fevkalâde bilgeleşir, arifleşir, tam böyle tecrübe sahibi mükemmel bir insan olur.

Bu Osmanlı başarıları kazanmış, zaferden zafere geçmiş... Fâtih Sultan Mehmed'in şimdi kütüphanemdeki kitabı elime geçti, az önce hadis kitabını alırken... Gözümün önüne geldi, mübarek nasıl yapmış: Harb meclisini topladığı zaman, umur görmüş, feleğin çemberinden geçmiş büyük zâtları da konuşturmuş. Büyük komutanlar, vezirler, sadrazam... vs. Kendisi küçük ama, konuşturmuş, istişare ile, meşveret ile karar verilmiş.

Sultan, sultan ama kendi başına buyruk, despot değil. İstişarenin sonunda ne güzel çalışmalar yapılmış, ne güzel başarılar elde edilmiş. Ne kadar güzel, canlı bir devlet nümûnesi, yönetim şekli ortaya konulmuş.

O ilk başlardaki canlılığın sebeplerini araştırmak lâzım! Sonra tabii o güzel vasıflar bırakılınca, işin içine entrika girince, rüşvet girince, adam kayırma girince, menfaat girince, zulüm girince, o zaman devlet çöker. Çünkü, devletin başarısının temeli adalettir. Adalet olmadığı zaman, devlet devam etmez, çöker. Adalet olduğu zaman gelişir, yükselir; herkes güzel bir hedefe doğru yönlendirilmiş olur. Olumlu bir durum meydana gelir.

Aynı konuda başka bir başka bir hadis-i şerif. İbn-i Abbas RA'dan rivayet edildiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[96]

---

[96] *Deylemî, Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.31, no:2193; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

İlk kısmı: İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.319, no:559; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.131, no:210; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IX, s.16, no:8991; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.463, no:11004; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.172; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.57, no:36; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XI, s.165,

الْبَرَكَةُ مَعَ أَكَابِرِكُمْ أَهْلِ الْعِلْمِ (الرافعي عن ابن عباس)

RE. 195/3 (*El-bereketü mea ekâbiriküm*) "Bereket sizin büyüklerinizle beraberdir." Büyükleri dışlamamak lâzım, onların etrafında toplanmak lâzım! Bunda çok hayır var.

(*Ehli'l-ilmi*) Bir de burada ehl-i ilmi söylüyor, (*ve*) yok arada. Yâni, "O yaşlılar, ehl-i ilimdir." diyor. "Çünkü yaşamışlardır, tecrübeler geçirmişlerdir. Çok şeyler duymuşlardır, çok vaazlar dinlemişlerdir, çok alimlerle tanışmışlardır, ilim ehlidirler. Küçükler tecrübe sahibi değildir, onlardan istifade etsinler!" diyor.

Kuru bir yaşlılık değil. Kuru bir yaşlılığın da önemi var ama, asıl ilimden dolayı sevgi ve hürmet kazanıyor, hak kazanıyor, berekete mazhar oluyor.

Bereket ne demek?.. Her şeyin bollaşması, hayırlılaşması demek… Mal bereketlenir, evlâd ü iyal bereketlenir, iş bereketlenir, dükkân bereketlenir, kese bereketlenir, her şey bereketlenir; hayırlı olur.

e. Bakara ve Yâsin Sûresi

Bir hadis-i şerif daha okumak istiyorum, Ma'kıl ibn-i Yesâr RA'dan, Ahmed ibn-i Hanbel, Taberânî ve diğer kaynaklar rivayet etmişler. Bu da Kur'an-ı Kerim ile ilgili. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:[97]

اَلْبَقَرَةُ سَنَامُ الْقُرْآنِ وَ ذِرْوَتُهُ، وَنَزَلَ مَعَ كُلِّ آيَةٍ مِنْهَا ثَمَانُونَ مَلَكًا ، وَ

---

no:5862; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.77; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXXVI, s.279; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.311, no:28905; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.335, no:903.

[97] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.26, no:20315; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.220, no:511 ve s.230, no:541; Ma'kıl ibn-i Yesâr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.887, no:2548; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VII, s.21, no:10816; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XI, s.181, no:10518; RE. 195/11.

اسْتُخْرِجَتْ اللهُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ مِنْ تَحْتِ الْعَرْشِ فَوُصِلَتْ بِهَا ؛ وَيٰسٓ قَلْبُ الْقُرْآنِ ، لاَ يَقْرَأُهَا رَجُلٌ يُرِيدُ اللهَ وَالدَّارَ الْآخِرَةَ إِلاَّ غَفَرَ اللهُ لَهُ ، وَاقْرَؤُوهَا عَلٰى مَوْتَاكُمْ (حم. طب. و أبو الشيخ في الثواب عن معقل بن يسار)

RE. 195/11 (*El-bakaratü sinâmü'l-kur'âni ve zirvetühû, ve nezele mâ külli âyetin minhâ semânûne meleken, ve'stuhricet allàhu lâ ilâhe illâ hüve'l-hayyü'l-kayyûm, min tahti'l-arşi fevusılet bihâ; ve yâsîn kalbü'l-kur'âni lâ yakraühâ racülün yürîdu'llàhi ve'd-dâre'l-âhirete illâ gafara'llàhu lehû, va'kraûhâ alâ mevtâküm.*)

Bu cuma gününe uygun bazı tavsiyeler de çıkacak bu hadis-i şeriften. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:

(*El-bakaratü sinâmü'l-kur'âni*) "Bakara Sûresi Kur'an-ı Kerim'in yüksek yeridir, hörgücüdür, zirvesidir." Yâni değerlidir demek. (*Ve nezele mâ külli âyetin minhâ semânûne meleken*) "Bu Bakara Sûresi'nin her bir ayetiyle beraber seksen melek de indi." Ayetleri meleklerle getirilen mübarek bir sûredir. Bunun ezberlenmesi çok önemlidir.

(*Ve'stuhrice allàhu lâ ilâhe illâ hüve'l-hayyü'l-kayyûm*) "Ayete'l-kürsî, *Allàhu lâ ilâhe illâ hüve'l-hayyü'l-kayyûm* diye başlayan ayet-i kerime, (*min tahti'l-arşi*) Arş-ı A'lâ'nın altından çıkartılmıştır; (*fevusılet bihâ*) ona eklenmiştir."

Peygamber Efendimiz birçok kimseyi toplamış, onları bir sefere gönderecek. Hepsini de sorguya çekmiş:

"—Kur'an-ı Kerim'den ne kadar biliyorsun, bilgin ne kadar, ilmin ne kadar, ezberin ne kadar?" diye.

Hepsi bir şeyler söylemişler. Nihayet bir gence gelmiş sıra... Delikanlı... Sefere gidecekler, askerî bir birlik gidiyor.

"—Sen neler biliyorsun Kur'an-ı Kerim'den?" diye sorunca ona;

"—Yâ Rasûlallah, Kur'an-ı Kerim'den şunları şunları ezbere biliyorum, Bakara Sûresi'ni de ezbere biliyorum!" demiş.

Peygamber SAS:

"—Sen Bakara Sûresi'ni ezbere biliyor musun?.."

"—Biliyorum!"

"—O halde, (*İzheb, feente emîruhüm!*) haydi yola çık, sen bu kafilenin, bu birliğin, bu seriyyenin, askerî topluluğun başkanısın!" demiş. Genç olduğu halde, Bakara Sûresi'ni biliyor diye.[98]

Bakara Sûresi çok önemli... Siz de ezberleyin, o sevapları kazanın! Seksen melekle her ayeti gelen bir sûre. Ayete'l-Kürsî çok sevaplı. Ayete'l-Kürsî okunan yere şeytan giremez; insanın malını, mülkünü, kesesini boşaltamaz. Onun için, Ayete'l-Kürsî'yi okuyup üflemek lâzım!

---

[98] Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.156, no:2876; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.5, no:1509; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.V, s.499, no:2126; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.611, no:1622; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.227, no:8749; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.46, no:1216; Ebû Hüreyre RA'dan.

وَيٰسٓ قَلْبُ الْقُرْآنِ ، لاَ يَقْرَأُهَا رَجُلٌ يُرِيدُ اللهَ وَالدَّارَ الْآخِرَةَ إِلاَّ غَفَرَ اللهُ لَهُ ، وَاقْرَؤُوهَا عَلٰى مَوْتَاكُمْ !

(*Ve yâsîn kalbü'l-kur'ân*) "Sonra, Yâsin Sûresi de Kur'an-ı Kerim'in kalbidir." Kalp nasıl bir insanı yaşatıyorsa, kalpsiz bir insan olmazsa, ne kadar kıymetli ise, Kur'an-ı Kerim'in kalbi de Yâsin Sûresi'dir. Bu da önemli... Bunun da önemini biliyoruz, cuma günleri okuyoruz. Bakın burada buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:

(*Lâ yakrauhâ racülün yürîdu'llàhi ve'd-dâre'l-âhirete*) "Allah rızasını düşünerek, ahiret sevabını düşünerek onu okumaz ki, (*illâ gafara'llàhu lehû*) muhakkak Allah onu mağfiret etmesin." Yâni, bu ifade ne demek?.. "Muhakkak Allah rızasını düşünerek, ahireti düşünerek bu sûreyi okuyanı, Allah mağfiret eder." demek. İki olumsuz kullanılarak, kuvvetli bir ifade olmuş oluyor.

Onun için, Yâsin'i de okumamız lâzım! Hele bu cuma günleri geçmişlerimize, mevtâmıza okumaktan geri durmamamız lâzım! Nitekim bu hadis-i şerifin sonunda da, Efendimiz SAS aynı şeyi tavsiye buyuruyor:

(*Va'kraûhâ alâ mevtâküm!*) "Bu Yâsin Sûresi'ni geçmişlerinize okuyun!" Okursak, onlara sevabı gidiyor. Biz de mânâsını bilirsek, dünyada biz de ondan istifade ederiz. Geçmişlere sevabı gittiği gibi, o sevabın misli de bizim defterimize yazılır.

Aziz ve sevgili kardeşlerim! İşte görüyorsunuz, dünya fâni. Ölen ölüyor, kalan kalıyor. Allah ölenlere rahmet eylesin... Kalanlara hayırlı ömür ihsân eylesin... Ölümün ne zaman geleceği belli olmuyor. Kur'an-ı Kerim'e sımsıkı sarılalım! Bu hadis-i şeriflerden almamız gereken dersleri alalım!

İyi müslüman olalım, iyi ömür geçirelim, hayırlı işler yapalım, Ümmet-i Muhammed'e faideli olalım!.. Dinimizi koruyalım, geliştirelim, yükseltelim! Cenâb-ı Hakk'ın rızasını kazanalım!..

Ben yabancı diyarlarda çok gezen, yabancıları çok iyi tanıyan bir kardeşiniz olarak hayretler içinde kalıyorum. Bu Avrupalılar,

İngilizler, Amerikalılar, Fransızlar, Almanlar —bunların hepsini gezdim, gördüm— dinlerine, kiliselerine son derece bağlılar. Laiklik, aralarından birtakım filozofların çıkması, tenkit etmesi, bazılarının kiliseden ilgisini kesmesi, dinsiz olması ve sâire; tamam, bu olaylar var ama biz bunların sayısal değerini iyi ölçmeliyiz.

Bu milletler kesinlikle son derece dindar ve kilise duruma hakim, topluma hakim. Toplumun hem siyâsî hayatına hakim; partileri var, televizyon kanalları var, üniversiteleri var, profesörleri var, ilim adamları var, muazzam bütçesi var, imkânları var, içtimâî müesseseleri var... Halktan maddi kaynaklar toplamak hususunda çok çok güzel organize olmuşlar. Fazla şişeler, fazla gazeteler hepsi toplanıyor, değerlendiriliyor Onların hepsi kiliseye gelir olarak gidiyor. Okulları var, çocukları yetiştirmek için kreşleri, yuvaları var, hastaneleri var, her şeyleri var; hepsi kilisenin... Son derece kuvvetli ve topluma hakim, toplumun siyasetine hakim.

Kim ne derse desin, dînî duygulara göre davranıyorlar. Müslümanı sevmiyorlar. Müslümana karşı, müslüman ülkelere karşı insânî olmayan tavırlar, planlar, tasarımlar ve uygulamalar içindeler...

Bunlar böyle iken, bizim elimizi, kolumuzu bağlamak, bizim dinimizle ilişkimizi kesmek, dînî müesseselerimizi çalıştırmamak; yâni ayırıyormuş gibi yapıp da, birisinin elini ayağını sımsıkı tutup da, öbür tarafta yumruk atan, tekme atan adamı serbest bırakıp, bunu bir güzel döğdürmek gibi geliyor bana...

Bizim de müesseselerimizin çok kuvvetli olması lâzım! Bizim televizyon kanallarımızın, radyo kanallarımızın, gazetelerimizin, mekteplerimizin, fakültelerimizin, müesseselerimizin olması lâzım ki, haksızlıklara karşı koyalım, sömürüleri engelleyebilelim, halkımızı aydınlatabilelim, hizmetler ileriye gitsin...

Yoksa, Allah'tan korkma duygusu olmayan insanlar bu işleri güzel yapmıyorlar, sömürüyorlar, aldatıyorlar, sûiistîmalde bulunuyorlar.

Bunların çok büyük kıymeti olması lâzım! Bunları engellemenin vebali çok büyüktür. Toplumu çökertiyor, tarihî bir büyük suç işlenmiş oluyor. Allah-u Teâlâ Hazretleri, gaflet

uykusunda olanları uyandırsın... İyi insanları da, en az kötü insanlar kadar gayretli olma basiretine erdirsin...

Çalışma olursa, her türlü müşkil hallolur, her türlü hayır yapılır, her türlü tehlike aşılır. Millet korunur, ümmet korunur. Tarihimiz korunur, şerefimiz, haysiyetimiz korunur. Nesillerimiz korunur, erimez, bozulmaz, dejenere olmaz, entegre olmaz. Dünyaya da dinimizin ne kadar güzel olduğunu, ahkâmının ne kadar haklı olduğunu anlatırız. Bâtıl dinlerle insanlar uğraşmaz, hak din ile uğraşır ve hakka hizmet eder.

İnşâallah önümüzdeki yılda aşk ile, şevk ile çalışacağız. İki bin Yılı Tevhid Yılı olacak. İki bin Yılıyla başlayan 21. Asır, Tevhid Asrı olacak; onunla başlayan 3. bin, tarihteki tevhid 3. bini olacak... İnşâallah güzel işler olacak. Herkes hakkı anlayacak, herkes hakka gelecek ve inşâallah dünyanın sonu güzel olacak; iyiler hakim olacak!..

Allah-u Teàlâ Hazretleri, bizi kimsenin önünde hor, zelil etmesin... Mağlub ve mahcup düşürmesin... Beldelerimizi düşmanlara çiğnettirmesin... Esir kardeşlerimizi esaretten, mazlum kardeşlerimizi zulümden kurtarsın... Mücâhid kardeşlerimizi her yerde, her zaman mansur, müeyyed, muzaffer ve gàlip eylesin...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

26. 11. 1999 - AVUSTRALYA

19. RAMAZAN'A GİRERKEN

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Ak-Televizyon izleyicileri ve Ak-Radyo dinleyenleri!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun... Cenâb-ı Hak Teàlâ ve Tekaddes Hazretleri dünyada ve ahirette sizleri sevindirsin, aziz ve bahtiyar eylesin...

Bugünden sonra, bir dahaki cumaya gelmeden önce çok büyük bir olay ile karşılaşıyoruz. Ramazan ayı, on bir ayın sultanı Ramazan perşembe günü geliyor. Perşembe günü biz oruç tutmuş oluyoruz. Çarşamba gününden teravih namazını kılıp, çarşambayı perşembeye bağlayan gece de sahura kalkıp, perşembe günü oruçlu oluyoruz. Bir dahaki cumaya artık Ramazan ayının ilk cumasını kılmış olacağız. Allah sağlık afiyetle eriştirsin... Bu güzel aydan istifade etmeyi nasîb eylesin...

Tabii, Ramazan'dan önce ben bu konuşmayı yapmış olduğum için, "Acaba Ramazan'dan önce, ikaz ve ihtar bakımından değer taşıyan ne söyleyebilirim kardeşlerime?" diye düşündüm.

Bir kere, lütfen kardeşlerimiz Ramazan gelinceye kadar, Ramazan'la ilgili kitapları, veyahut hadis kitaplarında, fıkıh kitaplarında Ramazan'la ilgili bölümleri okusunlar, Ramazan'a hazırlıklı girmiş olsunlar. Bilerek, şuurlu ve incelikleri kavramış, öğrenmiş olarak girsinler. Çünkü insan bilerek yaptığı zaman, adabına, usûlüne, erkânına uyduğu zaman bu güzel aydan a'zamî istifadeyi yapar.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bütün ömrümüzü, bütün faaliyetlerimizi, âdâbına erkânına uygun, rızasına yönelik, rızasına kazanmaya vesile olacak mükemmellikte yapmayı cümlemize nasîb eylesin...

a. Rahmet ve Bereket Ayı

Tabii siz okuyacaksınız bu arada, Ramazan gelinceye kadar; bu güzel ayın ibadetleri nasıl olacaksa, incelikleri nelerse onları

öğrenmeğe çalışacaksınız. Ben de bu münasebetle, bu sabahki cuma sohbetimde, size Ramazan'la ilgili üç hadis-i şerif okumak istiyorum.

Birinci hadis-i şerif şöyle:[99]

أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ قَالَ يَوْمًا وَحَضَرَ رَمَضَانَ : أَتَاكُمْ رَمَضَانُ شَهْرُ بَرَكَةٍ ، يَغْشَاكُمُ اللهُ فِيهِ ، فَيُنْزِلُ الرَّحْمَةَ ، وَيَحُطُّ الْخَطَايَا وَيَسْتَجِيبُ فِيهِ الدُّعَاءُ ، يَنْظُرُ اللهُ تَعَالَى إِلَى تَنَافُسِكُمْ فِيهِ ، وَيُبَاهِي بِكُمْ مَلَائِكَتَهُ ، فَأَدُّوا اللهَ مِنْ أَنْفُسِكُمْ خَيْرًا ، فَإِنَّ الشَّقِيَّ ، مَنْ حُرِمَ فِيهِ رَحْمَةَ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ (الطبراني عن عبادة بن الصامت)

(*Enne rasûla'llàhi SAS kàle yevmen ve hadara ramadân: Etâküm ramadànu şehru bereketin yağşâkümü'llàhu fîhi feyünzilü'r-rahmeh, ve yehuttu'l-hatâyâ, ve yestecîbü fîhi'd-duâ', yenzuru'llàhu teàlâ ilâ tenâfüsiküm fîh, ve yübâhî biküm melâiketehû, feeddu'llàhe min enfüsiküm hayrâ, feinne'ş-şakıyye men hurime fîhi rahmete'llàhi azze ve celle*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Hadis alimi Taberânî kitabında rivayet etmiş. Râvîleri güvenilir kimselerdir buyurmuş Ubâdetü'bnü Sâmit RA'dan rivayet edildiğine göre, Peygamber Efendimiz SAS Ramazan geldiği zaman hitab etmiş, buyurmuş ki ümmetine:

(*Etâküm ramadàn*) "Ramazan geldi." Demek ki ilk günlerinde konuşmuş, geldi dediğine göre... Geliyor demiyor, gelmiş buyuruyor. Râvînin (*ve hadara ramadànü*) "Ramazan gelmişken" sözü de gösteriyor.

---

[99] Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.271, no:2238; Ubâde ibn-i Sàmit RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.749, no:23691, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.344, no:4783; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.I, s.158, no:255; Münzirî, *et-Tergîb*, c.II, s.60, no:1490.

(*Şehru bereketin*) Ramazan nasıl bir ay?.. Bereket ayı... Yâni zamanın bereketlendiği, ibadetlerin sevaplarının bereketlendiği, evin bereketlendiği, sofraların bereketlendiği; dükkânların, kasaların, keselerin bereketlendiği ve her şeyin güzelleştiği bir mânevî, güzel zaman dilimi. Mübarek bir ay.

(*Yağşâkümü'llàhu fîhi*) "Bu ayın içinde Cenâb-ı Hak sizi kuşatır, gaşyeder, kaplar, örter." *Gaşiye-yağşâ*, örtmek demek. (*Feyünzilü'r-rahmeh*) "Ve rahmetini indirir." Cenâb-ı Hak kullarına teveccüh buyuruyor ve rahmetini indiriyor. Tabii, Cenâb-ı Hakk'ın rahmetine mazhar olmak çok büyük bir olay. Bu ayın hürmetine, bu zamanın bereketine bunu lütfediyor.

(*Ve yehuttu'l-hatâyâ*) *Hatta-yehuttu*, koymak demek. "Hatâları günahları affeder, bir kenara koyar, döker." Yaprakların ağaçtan döküldüğü gibi, Cenâb-ı Hak kulu günahlardan pâk eder, temizler.

(*Ve yestecîbü fîhi'd-duâ'*) "Ve bu ayda duayı kabul eder." O kadar ihtiyacımız var ki, o kadar çok şeylere muhtacız ki, o kadar çok dua etmeliyiz ki... Dua biliyorsunuz ibadettir, ibadetin hasıdır, özüdür, iliğidir. Çok şeylere dua etmemiz lâzım! Kendimize, ülkemize, çevremize, müslüman kardeşlerimize, yakınlarımıza, dostlarımıza, nâdânlara, yârânlara, bilene, bilmeyene, bilip cahillik edene; dost olup da kuyumuzu kazana, düşman olup da mezarımızı kazana karşı, yapılacak çok dua var. Dua da ibadet... Mühim olan tabii, duanın kabul olması... Cenâb-ı Hak bu ayda duayı kabul eder, oruçlunun duasını kabul eder. Ne kadar güzel bir fırsat doğuyor.

(*Yenzuru'llàhu teàlâ ilâ tenâfüsiküm fîh*) "Cenâb-ı Hak Teàlâ ve Tekaddes Hazretleri bu ayda sizin gayretinize, ibadete şevkle koşuşmanıza, birbirinizden etkilenerek ibadet yarışına girişmenize nazar eyler. (*Ve yübâhî biküm melâiketehû*) Sizinle meleklerine öğünür."

"—Bakın kullarıma!" diye artık ne buyurursa; "Bu kullarım şehvetlerini bıraktılar, yemeklerini bıraktılar, içmelerini bıraktılar. Benim rızam için, bilerek kendilerini bunlardan mahrum ediyorlar."

Tabii bunun çok faydaları var. Orucun o kadar çok kıymeti, o kadar çok maddî ve sıhhî faydaları var ki, o kadar çok ailevî ve ictimâî faydaları var ki, o kadar çok bedenî, rûhî, aklî faydaları var ki, saya saya saatler geçer ama, faydalar bitmez. O kadar çok... Ama Cenâb-ı Hak gene bu oruç tutanların, bu oruçtaki gayretlerine, şevklerine, yarışlarına, birbirleriyle âdetâ sevap yarışına girişmelerine nazar eyler ve meleklerine öğünür. Öğer, iftihar eder, mübâhat eyler.

(*Feeddu'llàhe min enfüsiküm hayrâ*) "O halde siz de bu ayda Cenâb-ı Hakk'a karşı görevlerinizi yerine getiriniz! Siz de Allah'a karşı hayırlı ibadetler yaparak, hayırlı kulluk yaparak, kulluk borcunuzu edâ ediniz!" Çünkü Cenâb-ı Hak bu kadar lütfediyor, bu kadar rahmeyliyor, meleklerine övüyor... O halde siz de Cenâb-ı Hakk'a karşı kulluk vazifelerinizi edâ eyleyiniz, ödeyiniz. *Eddû*, ödeyiniz mânâsına…

Sonra buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:

(*Feinne'ş-şakıyye men hurime fîhi rahmete'llàhi azze ve celle*) Şimdi insanlar iki zümre... Allah'a mutî olup Allah yolunda yürüyen insanlar, bunlara *saîd* deniliyor. Saadet ehli ama, bizim anladığımız sevinme, mutluluk mânâsına değil; Allah'ın istediği yolda yürüyen, sırât-ı müstakîmde yürüyen itaatli kullar demek. Saîd bu... Gerçekten de böyle hareket edince, dünya ve ahiret saadetine eriyor.

Onun için, böyle doğru yolda dosdoğru gidene *saîd* derler. Günahlara dalıp, âsî mücrim olanlara da *şakî* derler. Şakînin çoğulu *eşkıyâ* geliyor, saîdin çoğulu *süedâ* geliyor. *Saîd* saadet masdarından, *şakî* şekàvet masdarından.

Eğer bir kimse, bu ayda Cenâb-ı Hakk'a kulluk görevini güzel yapmıyorsa, o kimseye şakî diyoruz. (*Men hurime fîhi rahmete'llàhi azze ve celle*) "Pek aziz olan, son derece aziz, sonsuz derecede izzet sahibi, sonsuz celâl sahibi Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rahmetinden bir kimse bu ayda mahrum kalmışsa, işte o asıl şakîdir. Asıl şakî, asıl eşkıyâ, asıl şekàvet ehli, asıl bahtsız, asıl mücrim, bu aydan istifade edemeyendir." buyuruyor.

Bu çok önemli... Bu aydan istifade etmeğe, bu ayda şakî sınıfından olmamağa gayret etmek lâzım!..

Tabii geçtiğimiz Şa'ban ayının on dördünü on beşine bağlayan gece, [Berat Gecesi] bir insanın saîd mi şakî mi olacağı belli oluyordu. O zaman asıl dua edecekti:

"—Aman yâ Rabbi, benim adımı şakîler defterine yazmışsan, sil oradan; saîdler defterine kaydet!.. Önümüzdeki Şa'ban'a kadar, ben sana âsî mücrim bir yıl geçirmeyeyim; sana itaatli, güzel bir ömür geçireyim..." diye dua edecekti.

Tabii Recebler geçiyor, Şa'banlar geçiyor, Regàibler geçiyor, Beratlar geçiyor; istifade eden ediyor, edemeyen edemiyor. "Ama asıl Ramazan'dan eli boş çıkıyorsa bir insan, işte Allah'ın rahmetine eremeyen o kişiler, asıl şakî onlardır." buyuruyor Peygamber SAS Efendimiz.

Onun için çok önem veriyorum, çok önemli olduğuna dikkatinizi çekmek istiyorum: Bu ayda mutlaka ve mutlaka Cenâb-ı Hakk'ın rahmetine ermek, rızasını kazanmak için çok büyük gayret göstermeliyiz.

b. Ümmet-i Muhammed'e Beş İkram

İkinci hadis-i şerifi Ahmed ibn-i Hanbel, Bezzar, Beyhakî, Ebü'ş-Şeyh ve İbn-i Hibban rivâyet etmiş. *Et-Tergîb*'de var, diğer kaynaklarda var. Ebû Hüreyre RA'dan rivayet olunmuş ki:[100]

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أُعْطِيَتْ أُمَّتِي خَمْسَ خِصَالٍ

فِي رَمَضَانَ، لَمْ تُعْطَاهُنَّ أُمَّةٌ قَبْلَهُمْ:

(*Kàle rasûlü'llàh SAS*) Peygamber SAS buyurdu ki: "*U'tıyet ümmetî hamse hısàlin fî ramadân*) "Ümmetime Ramazan'da beş tane özellik, beş tane ikram, beş tane ilâhî lütuf bahşedildi. (*Lem tu'tahünne ümmetün kablehüm*) Daha önce geçmiş olan ümmetlere, daha önceki peygamberlere tâbî milletlere verilmemiş olan beş tane büyük, müstesnâ, hediye, ikram, bu ayda Ümmet-i Muhammed'e verildi. Peygamber Efendimiz'in ümmetine Cenâb-ı Hak verdi."

خُلُوفُ فَمِ الصَّائِمِ أَطْيَبُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ،

1. (*Hulûfü femi's-sàimi atyebu inda'llàhi min rîhi'l-misk*) Oruçluyu Allah seviyor. Bir de oruçlu tabii ağzı boş olunca, fırçalamıyor da... Zâten macunla fırçalamak doğru değil oruçluyken. Misvaklanma da öğleye kadar olabiliyor. Misvakta macun filân yok, sadece dişin fırçalanması olayı var. Macunsuz fırçalama da misvaklanma gibi olabilir ama, macun olmaz oruçlu iken... Çünkü o bir maddedir, ağızdan içeriye lezzeti, tadı, damlası

---

[100] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.292, no:7904; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.302, no:3602; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.445, no:8571; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VII, s.31, no:2553; İbn-i Abdi'l-Ber, *et-Temhîd*, c.XVI, s.153; Hàris, *Müsned*, c.I, s.498, no:316; Muhammed ibn-i Nasr el-Mervezî, *Kıyâm-ı Ramazan*, c.I, s.84, no:51; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Fadàilü Ramadàn*, c.I, s.20, no:18; Heysemî, *Müsnedü'l-Hàris*, c.I, s.410, no:319; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.471, no:23708; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.341, no:4778; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.V, s.66, no:3751; Münzirî, *et-Tergîb*, c.II, s.55, no:1476.

gittiği zaman oruç bozulur. O olmaz. Ama öğleden sonra misvaklanmak da mekruh oluyor.

Ağzı kuru olduğu için, boş olduğu için, bir şey yemediği için; oradaki bakterilerin faaliyetinden, maddelerin çözümlenmesinden, dişlerin arasındaki bulaşıklar, çıkamayan kalıntıların bozulmasından, ağızda bir koku, acılaşma olur. Buna *halûf* deniliyor. Bir çeşit koku ama, nâhoş koku... İnsan yaklaşsa, koku nâhoş... Nâhoş ama, bize göre tatsız bir koku ama, "Cenâb-ı Hakk'ın indinde oruçlunun ağız kokusu, misk kokusundan daha hoştur, daha güzeldir." Yâni, Cenâb-ı Hak onu güzel kabul ediyor ve güzel olarak değerlendiriyor. Oruçlu kulunun ağzının o çirkin kokusunu seviyor. O oruçtan dolayı olmuş bir durum olduğu için, Cenâb-ı Hakk'ın indinde o koku misk kokusundan daha kıymetli bir koku oluyor.

Halbuki İslâm dini temizliği emrediyor, tırnakları kesmeyi, kılları izale etmeyi, koltukaltlarını temizlemeyi, sünnet olmayı emrediyor. Yıkanmayı, guslü emrediyor, abdest almayı emrediyor. Güzel koku sürmek sünnet; Peygamber Efendimiz sürdüğü için, biz de güzel kokuları sürüyoruz. Yıkanıyoruz, taranıyoruz, donanıyoruz. Melekler güzel kokuyu seviyor, camiye giderken güzel kokular sürünmek lâzım!.. Ama oruçlunun ağzının o kokusu, Allah indinde misk kokusundan daha kıymetli...

Bu bir pâye, bir özellik... Bizim ümmetimize Cenâb-ı Hakk'ın verdiğini, Peygamber Efendimiz bildiriyor.

Sonra:

وَتَسْتَغْفِرُ لَهُمُ الْحِيتَانُ حَتَّى يُفْطِرُوا ،

2. (*Ve testağfirû lehümü'l-hîtânü hattâ yuftırû*) "Bu ayda oruç tutan Ümmet-i Muhammed'in àbidlerine, oruçlularına denizdeki balıklar tevbe ve istiğfar ederler."

Niye denizdeki balıklar buyurmuş Peygamber SAS Efendimiz?.. Biz karada yaşıyoruz, toprakta yaşıyoruz. Bizden uzakta, ayrı bir alem olan deniz-derya alemindeki balıkların, bizimle doğrudan doğruya bir menfaat ilişkisi de yok... Hani çevremizdeki kuzu, koyun, tavuk, horoz gibi hayvanlara bakıyoruz, saman veriyoruz, dane veriyoruz, besliyoruz... Öyle bir

durum da yok. Ama denizdeki balıklar bile, “Affet yâ Rabbi bu oruçluları!” diye dua eder.

Bu bir özellik... Yâni sudaki balıklar bile bizi sevmeye başlıyor, bizim tarafımızdan oluyor ve bizim için Cenâb-ı Hak’tan afv ü mağfiret diliyor.

“—E peki, havadaki kuşlar, başka mahlûklar?..”

Allahu a’lem, burada “Bütün varlıklar oruçluya dua ediyor, hattâ denizdeki balıklar bile...” gibi bir mânâ olmalı. İftar edinceye kadar oruçluya, “Affet yâ Rabbi bunu!” diye dua eder. Melekler de dua eder, balıklar da dua eder... Her şey oruçluyu seviyor.

وَيُزَيِّنُ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ كُلَّ يَوْمٍ جَنَّتَهُ ، ثُمَّ يَقُولُ: يُوشِكُ عِبَادِي

الصَّالِحُونَ أَنْ يُلْقُوا عَنْهُمُ الْمُؤْنَةَ ، وَيَصِيرُوا إِلَيْكَ ،

3. (*Ve yüzeyyinu’llàhu azze ve celle külle yevmin cennetehû*) “Ve pek aziz ve pek celîl olan Cenâb-ı Hak Teàlâ Hazretleri, her gün cenneti süsler.” Ramazan dolayısıyla, ilâhî lütuflarıyla, zâten güzeller güzeli olan cenneti, kim bilir ne türlü güzelliklerle ayrıca Ramazan bereketine süsler.

(*Sümme yekùl*) Sonra buyurur ki: (*Yûşikü ibâdiye’s-sàlihûne en yülkù anhümü’l-meûnete ve yasîrû ileyki*) “Muhtemeldir ki, sàlih kullarım, belki dünya meşakkatleri üzerlerinden alınır da, belki sana gelirler de ey cennetim!” diye, Allah’ın emriyle cennet oruçlular için süslenir. Cenâb-ı Hak, belki sàlih kullarım gelirler diye cennetini süsler.

Tabii sàlih kullarından Ramazan içinde vefat edenler de olur, Ramazan’dan sonrakiler de olur. Ama o cennetin salih kullar için süslendiği, Allah tarafından tezyin edildiği; özel ikramlarla, Ramazan’a mahsus güzelliklerle güzelleştirildiği belirtiliyor.

Sonra:

وَيُصفد فيه مَرَدَةُ الشَّيَاطِينِ ، فَلَا يَخْلُصُوا فِيهِ إِلَى مَا كَانُوا

يَخْلُصُونَ إِلَيْهِ فِي غَيْرِهِ ،

4. (*Ve tusaffedü fîhi meredetü'ş-şeyâtîn)* "Şeytanların reisleri, azılıları, azgınları, şiddetlileri zincirlere vurulur Ramazanda..." Serbest olsalar, ne muzırlıklar yapacaklar. Onlar böyle zincirlere, bukağılara, halkalara, kelepçelere vurulur, bağlanır.

(*Felâ yahlüsù fîhi ilâ mâ kânû yahlusùne ileyhi fî gayrihî*) "Başka aylarda yapabildikleri şeytanlıkları, insanlara musallat olup da yaptıkları ayartmaları, kandırmaları bu ayda yapamazlar. Bağlandıkları için, zincirlere, demirlere, halkalara elleri, ayakları, âzâları bend edildikleri için, başka aylarda yaptıkları faaliyetleri yapmağa imkân bulamazlar şeytanlar. Yâni şer tarafı da durduruluyor. Artık daha kolay ibadet yapmak imkânı da çıkmış oluyor.

وَيُغْفَرُ لهم في آخِرِ لَيْلِهِ ،

5. (*Ve yuğferu lehüm fî âhiri leylihî*) "Ve Ramazanın son gecesinde, oruçlular mağfiret olunur." dedi Peygamber Efendimiz.

Beş husus saydı: Birisi ağız kokusu Allah indinde misk kokusundan daha hoş gelmesi... Birisi balıkların bile, iftar edinceye kadar oruç tutanlar için tevbe ve istiğfar etmesi... Yakında kullarım gelir diye; dünya meşakkatleri üzerlerinden kaldırılır da gelirler, kavuşurlar diye cennetin bezenmesi, süslenmesi... Sonra şeytanların azılılarının, ileri gelenlerinin bağlanması, diğer aylardaki serbestliklerinin ellerinden alınması; diğer ayda yapabildiklerini bu ayda yapamamaları... Son gecede de bağışlanmaları... Beş tane.

Şimdi bu son gece meselesinde sahabe-i kiramdan sormuşlar:

قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أهي لَيْلَةُ الْقَدْرِ ؟ قَالَ: لاَ ، وَلَكِنَّ الْعَامِلَ
إِنَّمَا يُوَفَّى أَجْرَهُ إِذَا قَضَىٰ عَمَلَهُ .

(*Kìle: Yâ rasûla'llàh, e hiye leyletü'l-kadr?*) "Yâ Rasûlallah! Bu son gece Kadir Gecesi mi ki mağfiret olunuyor kullar?"

(*Kàle: Lâ*) Peygamber Efendimiz buyurdu ki: "Hayır! (*Ve lâkinne'l-àmile innemâ yüveffâ ecruhû izâ kadà amelehû.*) Kadir Gecesi değil ama, bir işçi bir işte çalıştığı zaman, ecrini işini bitirdiği zaman alır. Ramazan'ın da son günü, artık oruç bitti, ertesi gün bayram namazı kılınacak; ibadet edenlere sanki para kazanmak için çalışan işçiler gibi, ücretliler gibi; nasıl onlar iş bittiği zaman paralarını alırlarsa, onun gibi."

Alnındaki teri daha kurumadan işçiye akşam ücretini vermek, Efendimiz'in tavsiyesi. Önceden de konuşmak lâzım:

"—Bak sen şu işleri yapacaksın, ben sana şu kadar para vermek istiyorum, verebilirim, razı mısın?..

"—Razıyım!"

"—Buyur başla!.."

Önceden parayı tayin edecek, akşamleyin de alnındaki ter kurumadan, "Al kardeşim konuştuğumuz ücreti!" diyecek.

"Böyle ücreti çalışan işçinin akşam hemen aldığı gibi, Ramazan da biter bitmez, son gecede Cenâb-ı Hak onları bağışlar." buyuruyor. İşçinin alnını teri kurumadan, ücretinin verilmesine teşbih eyliyor. Ne kadar mübarek bir ay olduğunu gösteren hadîs-i şerifler...

c. Bir Gün Orucun Telâfîsi

Şimdi bir de işin öbür tarafını düşünelim. İbadet edenler bu sevapları alıyorlar da, ibadet etmezse ne olacak?.. Bir nebze de onu gösteren bir hadis-i şerifi seçtim size. Ebû Hüreyre RA'dan rivayet olunmuş, Ahmed ibn-i Hanbel, Tirmizî, Ebû Dâvud, İbn-i Mâce, Dârimî, Buhàrî, Mişkàt ve bazı kitaplarda var bu hadis-i şerif. Hep, mümkün olduğu kadar, hiç itiraz vâki olamayacak sağlam rivayetleri size söylemek istiyorum ki, yanlışlık olmasın diye.

Şimdi bu sabahki sohbetimin sonuncu hadis-i şerifi. "Peygamber Efendimiz buyurdu ki:" diyor Ebû Hüreyre RA:[101]

---

[101] Buhàrî, *Sahîh*, c.II, s.682, *Savm* 36/29; Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.101, no:723; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.18, no:1714; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.II, s.211, no:31;

مَنْ أَفْطَرَ يَوْماً مِنْ رَمَضَانَ، مِنْ غَيْرِ رُخْصَةٍ وَلاَ مَرَضٍ، لَمْ يَقْضِهِ صِيَامُ الدَّهْرِ كُلِّهِ وَإِنْ صَامَهُ (ت. د. ن. ه. خز. ق. عن أبي هريرة)

(*Men eftara yevmen min ramadàn, min gayri ruhsatin ve lâ maradın, lem yukdıhî savmi'd-dehri küllihî ve in sàmehû.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

"Bir insan, Ramazan'ın bir gününde oruç tutamasa, yemek yese..." Buradaki *eftara* sözü; bazen akşamleyin orucu bozmak için iftar sofrasında iftar etmek mânâsına gelir, bazen da orucu tutmamak mânâsına gelir. Burada bir gün iftar ederse diyor, bir gün Ramazan orucunu tutmazsa demek.

"Bir kimse Ramazan orucundan bir gün tutmazsa; (*min gayri ruhsatin ve lâ maradin*) bir ruhsat olmaksızın veya hastalık filân olmadan bir gün tutmazsa..."

Ruhsat nedir... Bir insan seyahate çıkmışsa, seyahatte orucu tutmamasına ruhsat var, müsaade var. Çünkü seyahat meşakkatlidir, sıkıntılıdır; dinçlik lâzım! Oruç tuttuğu zaman bayılacak, serilecek, gidemeyecek. Yolculuk ciddî bir iş... Şimdi kolaylaştı ama, ne kadar kolaylaşsa, gene de çeşit çeşit zorlukları oluyor. Yolculuk zor.

Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.244, no:3278; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VIII, s.462, no:4578; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.569, no:5785; Ebû Hüreyre RA'dan.

Lafız farkıyla: Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.729, no:2396; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.534, no:1671; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.470, no:10082; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.238, no:1987; Tayâlisî, Müsned, c.I, s.331, no:2540; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.IV, s.198, no:7475; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.347, no:9784; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.318, no:3654; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.228, no:7854; İshak ibn-i Râhaveyh, Müsned, c.I, s.296, no:273; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.494, no:23796; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.31, no:21415; Münzirî, *et-Tergîb*, c.II, s.65, no:1509.

Şimdi bu zorluğa karşı, seferde olan, seferî olan, yolcu olan, Ramazanın içinde bile olsa, tutmamaya ruhsat sahibi oluyor. Allah ona ruhsat vermiş. Ama tutarsa, tabii daha iyi olur da, tutamayacak, veya sahura kalkamadı, başka zorluklar var; ruhsat var, tamam... Ya da hasta, yatakta, tutamadı; tutamaz, tamam.

Böyle bir ruhsat olmadan, bir hastalık bahis konusu olmadan, bir gün oruç tutmadı beyefendi...

"—İşte bugün tutamayacağım!"

"—Ramazan..."

"—Ramazan ama, tutamayacağım, sonra tutarım."

Tutamadı. Ramazan orucu vaktinde tutulmazsa, biliyorsunuz kaza edilecek. Yâni borç kalıyor. Günü geçti, bitmez. Tutulmadığı zaman da, ileride gününe gün tutulması lâzım gelir. Kılınmayan namazlar da öyledir. Bir namaz kılınmadığı zaman, silinmez. Bir zaman gelecek, ille onu ödeyecek hayatında... Hayatında ödemezse, ahirette çok büyük cezalarla gene ödeyecek. Yâni ödememek diye bir şey yok; ama çok şiddetli cezalarla, çok korkunç sahnelerde, çok fecî şekilde olacak.

Onun için en iyisi, en akıllıcası, ibadetleri vaktinde yapmak, kazaya bırakmamak, sonradan ödenme durumuna bırakmamak...

Sonra *savm-ı dehr* tutsa... *Savm-ı dehr* ne demek?.. Bir insanın senenin bütün günlerini hiç aksatmadan oruç tutması demek... Yâni, eğer bir insan bütün sene oruç tutarsa, ona savm-ı dehr denir. Tabii bu mekruhtur, uygun görülmemiştir. Çünkü artık, o zaman orucun anlamı kalmaz, oruca alışır vücut...

Bir gün tutup, bir gün tutmamak; Dâvud AS öyle yaparmış, ona *savm-ı Dâvûdî* deniliyor. Ramazanın dışında da insanların, Peygamber Efendimiz'in tavsiye ettiği çeşitli oruçlar tutma imkânları var. Dâvud AS bir gün tutar, bir gün tutmazmış. Senenin yarısı, 177 gün oruç tutuyor meselâ... Öyle değil de, bütün sene oruç tutmuş olsa bile bir insan, onu karşılayamaz. Kaçan kaçtı mı, onu telâfi etmenin imkânı yok.

Yanlış hatırlamıyorsam, evliyâullah fakih alimlerden bir tanesi, bir vakit namazına camiye yetişemiyor da... Evde kılınan namaz ile, camide kılınan namaz arasında 27 derece fark var. 27

kat daha fazla camide namaz kılmak... Eğer cuma namazı kılınan bir büyük camide gider kılarsa, o zaman 50 kat sevap... Bunları muhtelif vesilelerle, sohbetlerimde sizlere hep anlatmıştım.

Kılamamış, cemaate yetişememiş, evinde 27 defa o namazı kılmış. Meselâ, diyelim ki öğle namazına gitti, namazı kılmışlar, kaçırdı. Eyvah... 27 defa o namazı kılmış. Evet camide namaz kılmak, evde kılmaktan 27 kat daha sevaplı ama; sonra rüyada görmüş ki, kendisi atlı, bir takım atlılar var, yarışıyor... Ama ne kadar yarışmışsa, geçememiş. Demişler ki:

"—Bu öndekiler cemaatle namaz kılanlar; evde 27 defa kılarak sen de yetişmeğe çalışıyorsun ama bak onlara yetişemiyorsun!"

Yâni, yine de yetişilmiyor. Onun için ibadetleri vaktinde yapmak lâzım!

Şimdi aziz ve muhterem kardeşlerim, Allah cümlemize sıhhat afiyet versin... Meselâ bende de, benim tanıdığım bazı kardeşlerimde de bazı rahatsızlıklar var. Şimdi bazıları bu rahatsızlıkları, şöyle küçük bir işaret gördüler mi, birilerinden duydular mı, bahane edip orucu tutmamak tarafına kayıyorlar. Halbuki, böyle sevaplı şeyleri aşk ile, şevk ile yapmağa çalışmak lâzım!.. Bahane arayıp kaçmağa çalışıyor.

Bir kere bu zihniyet yanlış... İbadetleri sevmek lâzım! Mükâfâtlarını niçin söylüyoruz?.. Bu kadar güzel ibadetler sevilsin diye, seve seve yapılsın diye... Aşk ile, şevk ile yapıldı mı, mükâfâtı var. İstemeye istemeye yapıldı mı, olmaz.

Münafıklar için buyuruyor ki Cenâb-ı Hak:

وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ قَامُوا كُسَالَى (النساء:١٤٢)

(*Ve izâ kàmû ile's-salâti kàmû küsâlâ*) "Namaza kalktıkları zaman, ezana, camiye geldikleri zaman, yerlerinden kalktıkları zaman tembellene tembellene kalkarlar." (Nisâ, 4/142)

Neden?.. Münafık, dinin tadına varamamış, imanı çürük, nefsi kuvvetli, zihniyeti bozuk, kalbi kasvetli, paslı; onun için

anlayamıyor. Halbuki Peygamber Efendimiz namaz için, "Gözümün bebeği, gözümün nuru..." diyor:[102]

قُرَّةُ عَيْنِي فِي الصَّلاَةِ

(*Kurretü aynî fi's-salâh*) "Gözümün şenliği namazda..." buyuruyor.

Namazı sevemiyorsa bir insan, namazı zor kılıyorsa; demek ki hastalık var... Hastalık var ki, sevemiyor. Hani bazen insan hasta oluyor da, en güzel tatlıyı çıkartıyorsunuz, ikram ediyorsunuz;

"—Hiç tadını alamadım, herhalde hasta olduğumdan ağzım acı!" diyor.

Hasta oldu mu bir insan, güzel ibadetlerin tadını, zevkini alamıyor, kaçmağa çalışıyor. Öyle olmamalı! Bir kere ibadetleri sevmeğe çalışmalı...

Sevmeyen kim?.. İnsanın içinde ikinci bir varlık... "*Bir ben vardır bende benden içeru*" dediği gibi Yunus'un. İnsanın içinde nefsi var. Nefsi sevmez.

Şeytan nefsi kışkırtır:

"—Boş ver!" der, "Yapma!" der.

Şimdi bu oruç Allah'ın çok sevdiği bir ibadet olduğundan, sevabını da Cenâb-ı Hak vereceğinden, kat kat vereceğinden;

إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ (الزمر: ١٠)

---

[102] Neseî, *Sünen*, c.VII, s.61, no:3939; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.128, no:12315; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.174, no:2676; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.241, no:5203; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.199, no:3482; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.78, no:13232; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.280, no:8887; İbn-i Sa'd, *Tabakàtü'l-Kübrâ*, c.I, s.398; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XII, s.371, no:6812; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.303; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.III, s.135, no:1234; Ukaylî, *Duafâ*, c.II, s.160, no:666; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LX, s.454; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.143, no:2733; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.449, no:18912, 18913; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.73, no:1089; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IX, s.496, no:8916.

(*İnnemâ yüveffe's-sàbirûne ecrahüm bi-gayri hisâb*) [Yalnız sabredenlere, mükâfatları hesapsız ödenecektir.] (Zümer, 39/10) Sabredenlere mükâfatları hesapsız miktarda çok verileceğinden; şeytan tabii Ademoğlunun, biz insanların Allah'ın rızasını kazanıp cennete girmesini istemiyor. Faaliyeti o, işi o...

Şimdi, iyi bir şeyi yaptırmamak ana hedeflerinden birisi... Şeytan insana iyi bir şeyi yaptırmak istemez, yaptırmamağa çalışır. İlle yapacaksa, bozuk yaptırmağa çalışır, tehir ettirmeğe çalışır, sevabını kaçırttırmağa çalışır... O ibadetin afetleri neyse; riya, gösteriş, ucub vs. onların birisine ulaştırmağa çalışır.

Orucu da tutturmamağa çalışabilir. Sevgili izleyiciler ve dinleyiciler, aman şeytanın oyununa gelmeyin! Oruç tutunca insan sıhhat kazanır. Çok ağır şeker hastası, talebem var, hoca kardeş, iğne ile duruyor. Ona göre ayarını yapıyor, iğnesini yapıyor, yine orucunu tutuyor. Kaç senedir tutuyor, gözümün önünde tutuyor. Olur. Doktorlar, "Tutmayabilirsin, hastasın." dediği zaman, hemen o bahaneyi değerlendirip ibadetten kaçmamak lâzım!..

Bir de doktorundan doktoruna fark var. Bazı doktor imanı olmadığı için, önemsemediği için, günah olan şeyi bile tavsiye edebiliyor. Bir de diyor ki:

"—Sen onu yap, günahı varsa benim!"

Bu söz yeni bir söz değil. "Siz günahı işleyin, vebalini biz yüklenelim!" demişler. Kur'an-ı Kerim'de, eski kâfirlerin de böyle dedikleri yazılı.

"—Ne olacak, ötekisinin günahını yüklenir mi?.."

Hayır, onun günahı yine ona kalır, ama bu onun günahını yüklenmek teklifinde bulunduğu için, onun günahı kadar günah buna ayrıca yüklenir. Böyle bir söz, çok tehlikeli bir söz... Çünkü başkasının işlediği bir günahın, hem onun üstünden yük gibi alınması mümkün değildir, o onda yine kalır; hem de bir misli de böyle bir sözü sarf edene verilir.

Şimdi bazıları diyor ki:

"—İçki iç canlanırsın... Kanyak iç, dinçlik gelir. Flört et, ruhsal sıkıntıların geçer. Oruç tutma, aman şöyle olursun!.. Aman paranı verme, fakir düşersin!.."

İslâm öyle demiyor. İslâm;

"—Sadaka ver, zekât ver, hayır ver Allah kat kat fazlasını verir." diyor.

Peygamber Efendimiz:

"—Vallàhi zekâttan, sadaka vermekten insanın malı azalmaz." diyor.

İşte o, Peygamberâne bir söz! İlâhî hikmetleri bilen salâhiyetli kimse öyle söylüyor. Dünya gözüyle baktığın zaman öyle değil ama, o doğru...

"—Oruç tutma hasta olursun..."

Hayır; oruç tut, sıhhat bulursun!.. Birçok hastalıkların şifası oruçtadır. Zekâtını ver, malın artar, korunur. Evin zelzelede yıkılmaz, çoluk çocuğun hayırlı olur. Gam, keder, üzüntü gelmez. Az sadaka çok belâyı def eder. Bunları büyüklerimiz söylemişler

Yâni, bir ilâhî mü'min mantığı var; bir de münkirin inançsızın, azılı dinsizin, dünyaya tapan, sadece dünyayı düşünen insanların mantığı var; maddeci mantık, materyalist, ateist mantık... Tabii bu ikisi birbirine zıt, imtihan burada... Birisinde görünmüyor,

“Allah şunları şunları verecek!” deniliyor. Mâneviyat gözüyle, basîreti açık olan görüyor da; deneyen de o güzel sonuçları elde ediyor da, ilk başta acaba diyenler de, cayanlar da olabiliyor.

Onun için, aziz ve muhterem kardeşlerim, bir gün bile kaçırmamağa gayret edin Ramazan’dan! Çünkü bir gününün bile telâfisi, bir sene oruç tutsanız mümkün olmayacak. Oruçları güzelce tutalım!

Ama kitapları okuyalım! Bakın üç tane okudum, ne kadar kıymetli bilgiler var. Daha başka elinizdeki, kütüphanenizdeki hadis kitaplarının Ramazan bölümlerini okuyun! Tefsir kitaplarının, fıkıh kitaplarının o bölümlerini okuyun! Bakın ne kadar daha incelikler var bilmediğiniz, unuttuğunuz, öğrendiğiniz zaman sevineceğiniz.

Öğrenin ve ibadetleri güzel yapmağa çalışın! Şu Ramazan, sebeb-i fevz ü felâhınız olsun, necâtınıza sebep olsun... Cenâb-ı Hakk’ın rahmetine erenlerden olun, süedâdan olun!

İki cihanda da Cenâb-ı Hak aziz ve bahtiyar eylesin... Yüzünüzü güldürsün, sevindirsin cümlenizi... Bizi de duadan unutmayın!..

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu’llàhi ve berekâtühû!..

03. 12. 1999 - AVUSTRALYA

20. RAMAZAN’DA DİKKAT EDİLECEK KONULAR

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu’llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili dinleyiciler ve izleyiciler!

Allah-u Teàlâ’nın rahmeti, selâmı, ihsânı, ikrâmı dünyada, ahirette üzerinize olsun...

Mübarek Ramazan ayına girdik, oruç tutuyoruz. Allah bu güzel ayın her türlü mânevî ikrâmâtına, cümlenizi sevdiklerinizle beraber erdirsin... Sebeb-i mağfiret eylesin... Sebeb-i duhûl-ü cennet eylesin... Cennete girmeğe vesile olsun bu Ramazan’daki ibadetleriniz... Nice nice nice Ramazan’lara da sağlıkla, afiyetle, dostlarla, sevgililerle erişmeyi Cenâb-ı Hak nasîb eylesin...

a. Bir Gün Oruç Tutmanın Karşılığı

Oruç çok güzel bir ibadet... Buhàrî’nin, Müslim’in, Tirmizî’nin, Neseî’nin, Ahmed ibn-i Hanbel’in, Tahavî’nin —*rahmetu’llàhi aleyhim ecmaîn;* çok büyük hadis alimleri bunlar— Ebû Saîd el-Hudrî Hazretleri’nden kaydettikleri bir hadis-i şerifte, Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[103]

مَنْ صَامَ يَوْماً فِي سَبِيلِ اللهِ ، بَاعَدَ اللهُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ النَّارِ بِذٰلِكَ الْيَوْمِ سَبْعِينَ خَرِيفاً (حم. ط. خ. م. ت. ن. عن أبي سعيد)

[103] Buhàrî, *Sahîh*, c.III, s.1044, no:2685; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.808, no:1153; Neseî, *Sünen*, c.IV, s.172, no:2245; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.547, no:1717; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.83, no:11807; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.291, no:2186; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.VI, s.317, no:6512; Saîd ibn-i Mansùr, *Sünen*, c.II, s.163, no:2423; Abdü’r-Rezzak, *Musannef*, c.V, s.302, no:9685; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.III, s.398, no:3875; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.IV, s.296, no:8235; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.II, s.97, no:2554; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXIII, s.40; Ebû Saîd el-Hudrî RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.IV, s.580, no:10805.

RE. 425/14 (*Men sàme yevmen fî sebîli'llâh, bâade'llàhu beynehû ve beyne'n-nâri bizâlike'l-yevmi seb'îne harîfâ.*)

"—Kim Allah yolunda, fî sebîlillâh bir gün oruç tutarsa, Allah-u Teàlâ Hazretleri bu gün hürmetine, bu günün sevabı, mükâfâtı olarak, bu güne karşılık olarak, onunla cehennemin arasını yetmiş mevsim, yetmiş bahar uzaklığı kadar uzaklaştırır."

Harîf, ilkbahar demek ama, bir bahardan bir bahara bir sene olduğu için, yetmiş sene denmek isteniyor burada. "Cehennemle arasını yetmiş sene uzaklığa kadar uzaklaştırır. Yâni, cehennemden kurtuluşuna vesile olur."

Sonra, "Geçmiş günahları affolur." diye geçtiğimiz haftaki hadis-i şerifte okuduğumu hatırlıyorum. Başka rivayetler de var. İbn-i Asâkir Câbir RA'dan rivayet etmiş ki:[104]

مَنْ صَامَ يَوْماً فِي سَبِيلِ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ ، جَعَلَ اللهُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ النَّارِ سَبْعَ خَنَادِقَ ، كُلُّ خَنْدَقٍ كَمَا بَيْنَ سَبْعِ سَمَاوَاتٍ وَسَبْعِ أَرَضِينَ

(كر. عن جابر)

RE. 425/13 (*Men sàme yevmen fî sebîli'llâhi azze ve celle ceale'llàhu beynehû ve beyne'n-nâri seb'a hanâdik, küllü handekın kemâ beyne seb'i semâvâtin ve ve seb'i eradîn.*)

Burada da aynı noktaya geliyor bilgiler, hadis-i şerifler birbirlerini te'yid ediyor. Efendimiz buyuruyor ki:

"—Kim Allah yolunda, fî sebîlillâh bir gün oruç tutarsa, Allah onunla cehennemin arasına yedi tane hendek koyar. Yâni, cehennemden uzaklaştırır."

Hendekler, biliyorsunuz büyük mânîler. Düşman gelmesin diye, Peygamber Efendimiz hendek kazdırdı, savunmayı öyle

---

[104] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LII, s.358; Câbir ibn-i Abdillah RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.IV, s.579, no:10804; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.471, no:22649.

yaptı. Böyle korunmak için yetmiş tane hendek yaratır Cenâb-ı Hak. “Her bir hendek, yedi kat gök ve yedi kat yer gibi geniştir.“

Yâni bu güzel ay, günahlardan kurtulmaya, cehennemden kurtulmaya, uzaklaşmaya, cennete yaklaşmaya, iyi kul olmaya vesîle olmuş oluyor.

Yalnız, burada çok önemli olan bir husus var; yapılan şeyin güzel olması lâzım! Çürük çarık olmaması lâzım, eksik gedik olmaması lâzım!.. Tam olması lâzım, mükemmel olması lâzım!..

Zâten müslümanın her işinin mükemmel olması gerekiyor, hüsün ile olması gerekiyor. *Hüsün* ne demek; güzellik... Yâni, güzel olması gerekiyor. İbadetin güzel olması gerekiyor, kulluğun güzel olması gerekiyor. Mesleğinin güzel olması gerekiyor. Mesleğindeki ortaya koyduğu eserin, güzel bir eser olması gerekiyor. Yaptığı her işin güzel olması gerekiyor. Buna ne diyoruz?.. *İhsân*; yâni güzel yapmak, hüsünlü yapmak... *Hüsn* masdarından çıkmış, if’al bâbından.

b. Ramazan’ın Hudutlarına Riayet

Şimdi, Ramazan’ın tutulması o sevapları kazandırıyor ama, ne şartlarla?.. Ebû Saîd el-Hudrî RA Hazretleri’nden İbn-i Abdi’l-Ber, İbn-i Hibbân, Ebû Nuaym, Beyhakî, Ahmed ibn-i Hanbel gibi alimlerin rivayet ettiği bir başka hadis-i şeriften, bunun biraz daha teferruatını öğreniyoruz. Onu okuyayım, anlatayım:[105]

مَنْ صَامَ رَمَضَانَ ، فَعَرَفَ حُدُودَهُ ، وَتَحَفَّظَ مِمَّا يَنْبَغِي أَنْ يَتَحَفَّظَ مِنْهُ ، كُفِّرَ مَا قَبْلَهُ (حم. ع. حب . حل. هب .

---

[105] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.55, no:11541; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.219, no:3433; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.II, s.322, no:1058; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.IV, s.304, no:8288; Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.VIII, s.180; Ebû Saîd el-Hudrî RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VIII, s.761, no:23727; *Mecmaü’z-Zevâid*, c.III, s.347, no:4795; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XX, s.459, no:22613.

(ق. ض. عن أبي سعيد)

RE. 426/2 (*Men sàme ramedàn, fearafa hudûdehû ve tehaffeza mimmâ yenbağî en yetehaffaza minhu, küffira mâ kablehû.*)

"Kim Ramazan'ı oruçlu olarak geçirir, orucunu tutarsa, (*fearafa hudûdehû*) ama hadlerini bilirse..." *Hudûd*, hadler, sınırlar demek. Bir işin nasıl yapılacağını belirleyen çizgiler var, sınırlar var; onun aşılmaması lâzım! O aşıldığı zaman, haddi tecavüz etti, olmayacak bir iş yaptı, taşkınlık yaptı, bozdu demek. "Orucun çizgilerini, sınırlarını, hududunu bilip, onları çiğnemezse, onların ötesine geçmezse... (*Ve yetehaffazu*) Ve kendisini korursa; (*mimmâ yenbağî en yetehaffaza minhu*) nelerden koruması gerekiyorsa, onlardan kendisini korursa..."

Şimdi burada, (*Men sàme ramedàn, fearafa hudûdehû*) diyor. Sonra (*yetehaffezu*) yazmış, burada *ye* var ama, (*tehaffeza*) olsa, mâzî olsa daha uygun olur. Belki ikinci *yetehaffaza*'ya bakarak, hattat kalem hatası yapmış olabilir.[106]

Yâni, "Ramazan orucunu tutan kimse, sakınılması gereken her sakıncadan, çekinceden, günahtan, haramdan, haddi aşma, tecavüz azgınlık, taşkınlıktan korunursa, kendisini korursa, o durumlara, o hatalara düşmezse; sınırları iyi bilip de sakınılması gereken şeylerden güzel sakınırsa; (*küffira mâ kablehû*) o zaman geçmiş günahları affolur."

Demek ki, orucun güzel tutulması isteniyor, tarif ediliyor, Peygamber Efendimiz öyle bildiriyor. O bakımdan orucun sınırlarını, çizgilerini, şartlarını, oruçlu iken nelerden sakınılması gerektiğini bütün kardeşlerimizin çok iyi bir şekilde öğrenmesi lâzım!..

Zâten, herhangi bir işi yaparken, kardeşlerimizin yapacakları iş hakkında bilgi sahibi olması gerekir. Diyelim ki bir ticaret yapacak, diyelim ki bir mal alıp satacak, diyelim ki bir yere seyahat edecek... Önceden oraları hakkında, o iş hakkında bilgi

---

[106] Diğer kaynaklarda, Hocamızın ifadesine uygun olarak (*tehaffaza*) yazıldığını gördük. Buna göre metindeki hatayı düzelttik.

edinmek, bilgili olmak iyidir. Hattâ öğrencilerin derse başlamadan önce, hocanın o gün hangi konuyu anlatacağını önceden öğrenip, o konuyu hazırlanarak okula gitmesi uygun olur. O zaman az çok bildiği bir konuyu anlatmış olacak hocası, öğretmeni, öğreticisi, muallimi ve o zaman daha iyi aklına girecek. Bir de anlamadığı yerleri sorma imkânı olacak.

O bakımdan dâimâ önemli bir usül olarak, yapacağı iş hakkında kardeşlerimin önceden araştırma yapmasını, kitap karıştırmasını, inceleme yapmasını tavsiye ederim.

Ramazan'a geliyoruz... Tamam, o zaman "Ramazan orucu nasıl tutulur?" diye bütün ilmihal kitaplarındaki Ramazan bahislerini okumalı!.. Bütün hadis kitaplarındaki Ramazan'la ilgili hadis-i şerifleri okumalı!.. Kur'an-ı Kerim'deki oruçla ilgili ayetleri bilmeli, ona göre ayağını denk almalı!..

Hacca gidecek... İşte şimdi Ramazan... Ramazan bittikten iki ay on gün sonra Kurban Bayramı gelir. Şimdiden bence, hacca gidecek kardeşlerim hac kitaplarını okumalı, haccın âdâbını öğrenmeli!.. İbadetlerin Allah tarafından kabul edilmesi için, ne gibi mânevî şartlar gerekli, ne gibi gönül şartları gerekli, neler gerekli; İmam Gazâlî gibi bunları yazan kitaplardan okuması, iyice hazmetmesi, yaptığı işi bilerek yapması uygun olur.

Biz de âcizâne ilk evlendiğimiz zaman, hemen bir çocuk nasıl bakılır, nasıl büyütülür diye ilgili kitapları almıştık, tekrar tekrar okumuştuk. Daha çoluk çocuk sahibi olmadan, bakımı hakkında bilgi sahibi olalım da, sonradan yanlış yapmayalım diye.

Bazı tecrübesiz anneler, babalar çocuklarına iyi bakamıyorlar, ölümüne sebep oluyorlar. Meselâ, hatırlıyorum, bizim bir hoca kardeşimiz kendi memleketinden olmuş bir hadise nakletmişti:

Çocuğunu doktora getirmiş anne, ama çocuğun derisi kaplumbağa derisi gibi olmuş. Yâni pörsümüş, çektiğin zaman öyle kalıyor. İçinde su kalmamış, çocuğun bütün suyu gitmiş. Çünkü ishal imiş çocuk... Tam son kerteye, son raddeye geldiği zaman doktora gitmişler. Annesine doktor demiş ki:

"—Hanım, sen bu çocuğun ağzına hiç su vermedin mi?.."

İshalde en mühim şey, su kaybı oluyor tabii. Su kaybı olunca da suyun telâfî edilmesi, tedarik edilmesi lâzım! Bol bol su

verseydi, öyle olmayacaktı. Çocuk kurtarılamamış maalesef... Annenin bilgisizliğinden öyle olmuş.

İshal olunca, çocuğa su verilmesi gerekir. İshal önemlidir. Bazıları önemsemiyor bazı hastalıkları; iyice yatağa esir duruma düşmeden veyahut yürüyemeyecek hale gelmeden, veya pat diye düşüp, bayılıp sedyelik olmadan doktora gitmiyor. Çok yanlış, çok yanlış, çok yanlış!..

Ben bizim camimizde bir oda rica etmiştim; bilmiyorum kardeşlerim hâlâ devam ettiriyorlar mı?.. "Doktor kardeşlerimiz nöbetleşe oraya gelsinler, Allah rızası için isteyenleri, fakirleri, cemaatimizi, ihvanımızı muayene etsinler!" demiştim. "Sağlıklıyken muayene etsinler, hastayken değil..." demiştim.

Sağlıklı bir insana;

"—Gel bakayım, seni bir muayene edeyim, bir ölçeyim; kanının basıncı nasıl, kalbin nasıl?.. Şekerin yüksek mi, bir şikâyetin var mı?.." denilsin.

Çünkü, bazı insan kendisini sağlıklı sanıyor da, aslında hasta oluyor, bilmiyor. Sonradan da iş işten geçmiş oluyor.

Rahmetli Mustafa [Yazaroğlu] kardeşimiz; nur içinde yatsın... Cümle ihvanımıza bu vesile ile bu mübarek Ramazan'da Cenâb-ı Mevlâ'dan, Rabbü'l-àlemîn, Erhamü'r-râhimîn Mevlâmızdan rahmet diliyorum. Nur içinde yatsınlar, kabirleri nur dolsun, ruhları şâd olsun... Gençti, delikanlıydı, ateşliydi, hareketliydi. Doktora gittiği zaman kendisini sağlam sanıyordu ama, vücudu gitmiş, artık yükünü çekemeyecek hale gelmiş. Doktor demiş ki:

"—Kardeşim yâ, sen dağ başında mı yaşadın, hiç doktor, hastane olmayan bir yerde mi yaşadın?.. Hiç kendini muayene ettirmedin mi?" demiş.

Halbuki dikkat etseydi, tedavi edilmeyecek hastalık yok... Her hastalığı Cenâb-ı Hak indirmiş, devâsını da indirmiş. Yâni, dikkat etmek lâzım, şartlarına riayet etmek lâzım! Şartlarını da önceden bilmek lâzım!..

O bakımdan, yapacağı şey hakkında önceden bilgi sahibi olmak lâzım!

Beni Güney Afrika'ya çağırmışlardı, seneler önce, fakültede iken... "Gelsin bize, İngilizce vaaz versin!" demişlerdi. Hemen ben Güney Afrika Cumhuriyeti'ni ansiklopedilerden okudum. "Neresiymiş, neyin nesiymiş, ne kadar müslüman varmış?.. " diye. Ama hayret ettim, baktım, Güney Afrika'da hiç müslüman var diye göstermiyor ansiklopediler. "Şu kadar puta tapıcı var, bu kadar şu dinden var, bu kadar şu dinden var..." diye azınlıkları, çoğunlukları söylüyor; ama müslümanın sayısını es geçiyor.

Es geçmek musiki tabiri, yâni susmak, bir şey söylememek. Nota olmayan yere "s" koyuyorlar. Sükût mânâsına da geliyor Türkçe'de. İngilizce'de *silence* (saylıns) sessiz olmak demek; denk düşmüş birbirine.

Halbuki Güney Afrika'da bir hayli müslüman var; dernekleri var, neşriyatları var, çok güzel, kıymetli eserler neşrediyorlar.

O vesile ile ansiklopediye bakınca, bir şey daha öğrendim: Bu ansiklopediler tercüme olduğu için, bize tam ve doğru bilgileri vermeyebiliyorlar. Kendi işimizi kendimiz görsek, araştırmaları kendimiz yapsak, neler bulacağız, neler bileceğiz. Eğer böyle araştırma yapan insanlar olsak, dünyada ne kadar elimizde fırsatlar olduğunu göreceğiz.

Ben şimdi yurtdışında bunları gören bir insan olarak, yerimde duramıyorum. Yâni o kadar fırsat, o kadar imkân var... Amma, kardeşlerimiz kapanmışlar içlerine, sözleri de dinlemiyorlar, tavsiyeleri de tutmuyorlar. Gösterilen işaretlere de koşmuyorlar.

Halbuki ateşli, hareketli, fa'al, cevval olmamız lâzım!..

c. Orucu Kolaylaştıran Dört Şey

Enes RA'dan, Deylemî Hazretleri rivayet etmiş, Hàkim *Müstedrek*'inde neşretmiş ve kaydetmiş ki, Peygamber SAS şöyle buyurmuş:[107]

أَرْبَعٌ مَنْ فَعَلَهُنَّ قَوِيَ عَلٰى صِيَامِهِ: أَنْ يَكُونَ أَوَّلُ فِطْرِهِ عَلٰى مَاءٍ ، وَلاَ يَدَعُ السَّحُورَ ، وَلاَ يَدَعُ الْقَائِلَةَ ، وَ أَنْ يَشُمَّ شَيْئًا مِنْ طِيبٍ

(ك. والديلمي عن أنس)

RE. 69/7 (*Erbaun men fealehünne kaviye alâ sıyâmihî: En yekûne evvelü fıtrihî alâ mâin, ve lâ yedeu's-sahûr, ve lâ yedeu'l-kàileh, ve en yeşümme şey'en min tıyb.*)

Bu hadis-i şerif yine oruç tutmakla ilgili. Peygamber Efendimiz'in bazı tavsiyelerini bize bildiriyor. Nedir bu tavsiyeleri, anlayacağız. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:

(*Erbaun*) "Dört şey vardır; (*men fealehünne*) bu dört şeyi kim yaparsa, (*kaviye alâ sıyâmihî*) orucuna güç yetirir, kuvvetli olur, tutmağa muktedir olur. Orucunu sağlam tutabilir, dinç olabilir."

Tabii şimdi Türkiye'de kış mevsimi olduğu için, gündüzler kısa olduğundan mesele yok. Ama burada, güney yarımkürede olduğumuz için, şimdi 30 derece sıcaklık var. Daha kuzeyde, Ekvator'a yakın yerlerde daha büyük sıcaklar var. Daha güneyde

---

[107] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.371, no:1496; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VIII, s.851, no:23971; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.223, no:3092.

de bazen konumu dolayısıyla, daha sıcak yerler oluyor. Geçen gün 42 rakamını gördüm, şaşırdım.

İlginç bir ülke burası, bazen fırtınalar oluyor. Geçen gün olmuş, işte buradan iki bin kilometre kadar uzakta... Bir kasırga evlerin çatılarını uçurmuş, yere sermiş, duvarları yıkmış. En çok hayretimi çeken, otobüsü, kamyonu devirmiş. Yandan eserek kamyonu devirecek kadar rüzgâr...

Tabii, sıcakta oruca tahammül daha zordur. Arabistan'da daha zordur. Çok sıcaklarda, yaz günlerinde daha zordur. Oruca karşı kuvvetli olmak için, vücudu dinç tutup orucu tutabilmek için, "Dermanım yok, tutamıyorum!" dememek için bu tavsiyeler önemli.

Tabii, bu tavsiyeler cihan-şümul, evrensel tavsiyeler olduğu için, her zaman için söylenebilir. Evet Türkiye'de kış ama, Avustralya'da, Güney Afrika'da yaz... Ekvatora yakın yerler sıcak. Zâten bu konuşmalarımızı da el-hamdü lillâh, dünyanın her yerinden kardeşlerimiz sesimizle dinliyorlar. Bir de görüntü olsa, görüntüyü de inşâallah seyredecekler.

"—Dört şey vardır ki, kim bu dört şeyi yaparsa, orucuna kuvvet kazanır." buyuruyor Peygamber Efendimiz. Yâni bayılmaz, halsizleşmez, orucunu sağlam sağlam, kuvvetli kuvvetli tutar:

1. (*En yekûne evvelü fıtrihî alâ mâ'*) "İlk orucunu bozması su ile olursa..."

Tabii Zemzem varsa, Zemzem'le açmak daha güzel. Zemzem yoksa, hurma varsa; o da güzel... Suud'da umreye gitmiş olanlar zemzemle, hurmayla açıyorlar. Ama sâir kimseler suyla orucunu açarsa; bu orucuna kuvvet kazandırır.

Yalnız, bir şeyi ben tecrübeme dayanarak size hatırlatmak isterim: Su soğuk olmayacak! Harâret bastı deyip, buzdolabından suyu alıp, bir bardak soğuk suyu midenize indirirseniz, biraz sonra hasta olursunuz. Boğazınız şişer, sesiniz kısılır, yatağa bile düşersiniz. Arabistan'da bile olsanız, böyle olabilir.

Su soğuk olmayacak. Hele boş mideye, aç karnına soğuk su olmayacak. Aksine sıcakta ısınmış, ılık bir su olacak ki, mideye dokunmasın.

2. (*Ve lâ yedeu's-sahûr*) "Oruç tutan kimse sahuru terk etmeyecek."

Şimdi umûmiyetle gecesi kısa olan yerlerde, kardeşlerimiz diyorlar ki:

"—Sahura kalmayayım, işte akşamdan yediğimle dayanırım."

Bu doğru değil! Çünkü sahura kalkmayı Peygamber Efendimiz tavsiye ediyor:

"—Sahurda bereket vardır." diyor.

Hayır var, bereket var, mânevî fayda var, sevap var... Sahura kalktığı zaman teheccüd namazını kılacak... O vakitlerde uyanık olmak, dua etmek çok sevap. Onun için, sahurun önemli bir iş olduğunu unutmamak lâzım!..

Sahur bizim ile başka milletlerin oruçları arasında önemli bir farklılıktır; biz sahura kalkarız. Gecenin o vaktinde kalkmak da, nefsi ıslahın bir yoludur. Oruçla nefis ıslah oluyor, irade terbiye oluyor. "Bir de hadi bakalım o vakitte kalk da, uyku bakımından da nefsin terbiye olsun!" diye düşünmeli. Yâni, orucun iyi tutulması için sahura da kalkmak lâzım!..

Tabi öyle olunca, biraz da sahurda bir şeyler yenildiği için, elbette herkes kabul edebilir, anlayabilir, sözlerinin doğruluğunu tasdik eder. Sahuru da terk etmeyecek.

3. (*Ve lâ yedeu'l-kàileh*) "Kàileyi de terk etmeyecek."

Kàile ne demek?.. *Kàile* demek, gündüz uykusu demek... Öğleden önce, veyahut öğle namazından sonra bir ara, oruçlu uyursa rahat eder. Bir müslümanın günlük yaşantısını, bu arada söylememiz lâzım:

Müslüman bir kere, sabah namazını camide kılmağa dikkat eder, gider. Daha iyi müslüman, sabah namazından önce, sahurda kalkmış olur; teheccüd namazı kılar. Demek ki gece daha bitmeden, sabah girmeden uyandı, teheccüd namazını kıldı. Camiye gitti, sabah namazını kıldı. İyi müslüman olduğu için işrak vaktine kadar da bekledi. Sonra dükkânı, işi gücü varsa, oraya gitti. Öğle vakti olduğu zaman, artık onun gününde bayağı bir faaliyet olmuştur. Kaç saat çalışmış demek... Bir ara da uyuyacak.

"—Efendim, ben memurum?.."

Tamam, sen de dairende uyukla! Şöyle masaya ayağını koy, arkaya sandalyene biraz yaslan, gözlerini kapat! Şöyle 15-20 dakika hareketsiz, sessiz, gözün kapalı dur! Hele bir de uyku gelir de, bir dalar çıkarsa, çok faydalı...

Bu gündüz uykusu hem sıhhat kazandırır insana, hem de gece ibadetlerine kuvvet verir. Orucu da kolay tutar insan... Onun için *kàile* denilen, *kaylûle* de deniliyor buna. Bunu yapanlara *kàilûn* deniliyor. Ayet-i kerimede, (*ve hüm kàilûn*) "Onlar gündüz uykuda iken" diye geçiyor.

Gündüz uykusunu da bir ara uyuyacak. Memur da olsa, işçi de olsa, usta da olsa, namazını kıldıktan sonra bir kenarda şöyle istirahat edecek. Zâten Ramazan'da yemek olmadığı için, başkalarının yemek vaktinde bu biraz uzanıverirse çok iyi olur.

4. (*Ve en yeşümme şey'en min tıyb.*) "Güzel kokudan da bir şeyi koklarsa..."

Güzel koku da insanın ruhunu rahatlandırır, gönlünü açar. "Güzel koku da, oruçlunun oruç tutmasına yardımcı olur." diye, Peygamber Efendimiz tavsiye buyuruyor.

Onun için bu hususlara, mümkün olduğu kadar siz de riayet etmeğe çalışın! Orucunuzu neş'e ile, neşat ile, tatlı tatlı, rahat rahat, dinç dinç tutarsınız. İbadetin böyle neşat ve dinçlik ile yapılması, şevkle yapılması iyi olur. Teravihte uyuklamazsınız, güzel olur.

d. Orucun Sevabını Kaçırtan Beş Şey

Bu güzel şeylerin yanında, bir de bazı tehlikelere karşı sizi uyarmak istediğim için, sonuncu hadis-i şerifi yapılmaması gereken işlere dair olan bir hadisten seçtim. Deylemî *Müsnedü'l-Firdevs* kitabında, Enes RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[108]

---

[108] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.197, no:2979; İbn-i Ebî Hàtim, *İlel*, c.I, s.258, no:766; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.795, no:23820; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XII, s.318, no:11993.

خَمْسٌ يُفْطِرْنَ الصَّائِمَ ، وَ يَنْقُضْنَ الْوُضُوءَ : الْكَذِبُ ، وَالْغِيبَةُ ، وَ النَّمِيمَةُ ، وَالنَّظَرُ بِالشَّهْوَةِ ، وَالْيَمِينُ الْكَاذِبَةُ (الديلمي عن أنس)

RE. 279/7 (*Hamsün yuftırne's-sàim, ve yenkudne'l-vüdù': El-kezibü, ve'l-gıybetü, ve'n-nemîmetü, ve'n-nazaru bi'ş-şehveti, ve'l-yemînü'l-kàzibeh.*)

Peygamber Efendimiz SAS, bu dikkat etmemiz gereken hadis-i şerifinde buyuruyor ki:

(*Hamsün yuftırne's-sàim*) "Beş şey vardır ki, oruçlunun orucunu sanki iftar etmiş gibi, bir şey yemiş gibi bozar, sevabını kaçırır. Yemek yemese bile, su içmese bile bunları yaptı mı, sanki kenarda bir şey atıştırıvermiş gibi orucunu bozar." Bozardan maksat, bozmuş gibi sevabını kaçırtır.

Neden "Bozmuş gibi sevabını kaçırtır." diyorum da, doğrudan doğruya "Oruçluya iftar ettirmiş olur." demiyorum?.. Çünkü bir insan, oruçluyken günahlı bazı şeyleri yapmış olsa bile, yine akşam vaktine kadar bekleyecek. "Benim artık orucumun sevabı kalmadı, bozuldu." diye orucunu bozduğunu düşünerek bir şeyler atıştırırsa, o zaman 60 gün ceza yer, 61'i hak eder.

Bir şeyi daha hatırlatayım: Yanlışlıkla bilmeden, unutarak su içmiş, yemek yemiş; sonra da "Aaa, ben oruçluydum." diye aklına geldiyse, orucu bozulmaz. Ama orucum bozuldu diye, ondan sonra bilerek yerse; o zaman 60 gün ceza, bir de kendisi 61 gün oruç tutması gerekir.

Bunlar incelikler, bunları ilmihal kitaplarından okuyup, bu durumlara düşmemeğe dikkat etmek lâzım!.. Yâni bu beş şey orucun sevabını alır götürür, hayır bırakmaz. Başka?..

(*Ve yenkudne'l-vüdù*) "Abdesti de bozar, abdestin de sevabı kalmaz." Adam abdestliydi ama, sanki abdestli değilmiş gibi, sanki abdestini bozmuş gibi olur. Çok ilginç... Onda da hayır bırakmaz. Oruçta da hayır bırakmaz, abdestte de hayır bırakmaz.

Ne imiş bu şeyler; tabii çok korkunç, merak ettik:

1. (*El-kezibü*) "Yalan söylemek." Oruçlu yalan söylüyorsa, orucun da sevabı gider, abdestinin de bereketi gider. Oruçlu... Oruçlu ama onun orucu öyle oruç. Abdestli... Abdestli ama sanki bozmuş gibi... Yalan söylemek iyi bir şey değil. Müslüman dürüst olacak, yalan söylemeyecek.

Biliyorsunuz üç yerde yalan söyleniyor:

1) Harpte.

2) İki kişinin arasını barıştırmak için ıslah etmekte.

3) Bir de karı kocanın birbirlerine karşı gönlünü almak için söylediği sözler. "Sen arslansın, bir tanesin..." vs. Bir tane değil ama bir tanesin denilir. "İşte ay gibisin, güneş gibisin..." denilir.

"—Acaba yalan mı söylüyorum, dobra dobra mı söyleyeyim. Sen çirkinsin mi diyeyim, nasılsın kör kadı mı diyeyim?.."

Hayır, öyle şey yok! Orada gönül almak uygun olduğundan, gönül yıkmamak esas olduğundan, orada caiz oluyor. Başka yerde müslüman yalan söylemez.

Harpte de caiz oluyor. Tabii düşmana sır mı verecek. İki kişinin arasını düzeltmekte de caiz oluyor. Başka yerde yalan çok fena... İşte görüyorsunuz, oruçlunun orucunun sevabını, hayrını, bereketini alıp götürüyor, mahvediyor. Abdestlinin abdestinin bereketini götürüyor. Tabii, o abdest ile kıldığı namazdan da, sanki abdestsiz gibi bir şey kazanamaz. Neden?.. Çünkü yalan söyledi.

2. (*Ve'l-gıybetü*) "Gıybet etmek de orucun sevabını, bereketini götürür; abdestin faziletini, bereketini götürür."

Gıybet nedir?.. Bir müslümanın, bir kimsenin arkasından, bir ayıbını, kusurunu ortaya atıp, sohbet mevzuu yapıp, konuşmak, söylemek.

"—İşte o Ahmed var ya, kardeşim geçen gün bir de baktım ki çarşıda şöyle yapıyordu. Yâ, tüh, vah..."

Tamam, doğru, yalan söylemiyorsun, öyle ama ne diye bir kardeşinin ayıbını sohbetinin konusu yapıyorsun? Niye aleyhinde konuşuyorsun?.. İlkönce ona gittin mi?

"—Kardeşim, ben seni şöyle gördüm, böyle yapman doğru değil; ben seni İslâm namına ikaz ediyorum. Kimseye bir şey söylemem ama, senin bu yaptığın da ayıptır." dedin mi?..

Demedin, arkasından böyle gıybet yapıyorsun. Yâni aleyhte konuşmak, arkasından dedikodu yapmak; bu da çok günah... Sevapları kaçırıyor, bereketleri izale ediyor.

3. (*Ve'n-nemîmetü*) *Nemîme* de, nemmamlık demek. Koğuculuk diye tercüme edilirdi çok eski kitaplarda, koğuculuğu da şimdi kimse bilmez. Nemmamlık ne demek?.. Birisinin lafını, sana söylediği sözünü, sırrını, gidip ötekisine nakletmek.

"—Ahmed sana şöyle dedi, Hasan sana şöyle dedi. Benden duymamış ol ama..."

İşte senden duyuyorum, ne demek benden duymamış ol?..

"—Vallâhi, o seni hiç sevmiyor. Senin aleyhinde şöyle dedi, bırak o bilmem neyi dedi... vs."

Eyvah, şimdi bu adam ona kızacak, gidecek belki kavga edecek, sen onun sözünü buraya getirdin, taşıdın diye. Bu laf taşımak doğru değil, bu da çok zararlı bir şey.

Üç etti: Yalan söylemek; gıybet, aleyhte arkadan konuşmak; koğuculuk, yâni laf taşıyıcılık, birisinin sırrını, söylenmesini istemediği şeyi ötekisine taşımak.

4. (*Ve'n-nazaru bi'ş-şehveti*) "Şehvet ile bakmak." Şehvet ile bakmak da orucun faziletini, bereketini yok eder, tüketir, bitirir, yakar, kül eder, savurur gider. Abdestin de tadını, bereketini bırakmaz.

"—Niye böyle bir bakışa büyük ceza geliyor İslâm'da?.."

Çünkü İslâm, kötülükleri oluşturmadan engellemeğe çalışır. Oluştuktan sonra düzeltmesi zor olduğundan, oluşturmamayı esas alır. Onun için başkasına, nâmahreme bakmamayı esas koymuştur. Örtünmeyi esas koşmuştur. Örtünecek ki, karşı tarafı baktırmayacak kendisine...

İhtilâtı men etmiştir. Yâni hanımlar ayrı, beyler ayrı, haremlik, selâmlık, kız mektebi, erkek mektebi, kadınlar kısmı, erkekler kısmı, camide hanımlar arkada, erkekler önde... Bu esası koymuştur.

Şimdi bugün bazıları bu esaslara kızıyor. Sen Allah'ın emrine mi kızıyorsun, ahkâmına mı kızıyorsun?.. Maalesef ne yaptığının farkında değil! Bunların hepsi daha büyük kötülükleri önceden engellemek için...

İslâm'da kendisine helâl olmayan, mahremi olmayan kimseye bakmak yoktur. Evlenince pekâlâ, ama evlenmeyince hayır!.. İslâm böyle.

Ben şimdi buralarda [Avustralya'da] bakıyorum; buraların anlayışı, örfü, adeti çok farklı... Bizden fevkalâde farklı...

"—Hangisi daha güzel hocam?.."

Bizimki güzel!.. Allah'ın tavsiye ettiği, Rasûlüllah'ın tavsiye ettiği, İslâm'ın öğrettiği güzel! Çünkü burada çok feci şeyler oluyor. Hattâ cinsel hürriyetin en çok miktarda verildiği İsveç'te, yetkililerden açıklanmış ki, en çok cinsel suçlar, cinayetler orada işleniyor. Hani serbest bırakılınca doyum olurdu?.. Yalan! Öyle olmuyor, azdırıyor, daha beter yapıyor. Yaraya tuz biber ekmek gibi oluyor, cam parçası dökmek gibi oluyor.

Onun için, İslâm mahrem olmayana bakışı engelliyor, bu bakmayacak. Öbür tarafa da örtünmeyi emrediyor, örtünecek.

Bir evin camından, kapısından içeri bakmak, içeri izinsiz girmek gibidir.[109]

اَلْعَيْنَانِ تَزْنِيَانِ (حم. طب. عن ابن مسعود)

(*El-aynâni tezniyân*) "Gözler de zina eder."

Hazret-i Osman RA'ın yanına sahabeden bir kişi geldi. Hazret-i Osman RA ona dedi ki:

---

[109] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.412, no:3912; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IX, s.134, no:8661; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IX, s.246, no:5364; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.I, s.394, no:384; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.311, no:1956; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VI, s.211, no:2282; Ebû Nuaym, *Hilyetü'lEvliya*, c.II, s.98; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.344, no:8520; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.267, no:4419; Beyhakî, *Şuabü'l-İmân*, c.IV, s.365, no:5428; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.89, no:13289; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.72; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.116, no:30; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.473, no:8913; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VI, s.213, no:2284; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.327, no:13062; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.77, no:1799; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VI, s.390, no:10543; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIV, s.382, no:14541.

“—Senin gözünde zina emâreleri görüyorum, zina izleri, belirtileri görüyorum.” dedi.

Adamcağız sapsarı kesildi, sarsıldı, hayretler içinde kaldı ve şöyle dedi:

“—Peygamberlik kesilmedi mi?..”

Tabii Hazret-i Osman RA Aşere-i Mübeşşere’den. Keramet olarak, Allah ona gösterdiği için biliyor. Yâni, evliyâullahın kerameti haktır. O da tabii bunu anlamadı, “Peygamberlik devam mı ediyor?” dedi.

Hayır, Peygamber Efendimiz’den sonra artık peygamberlik yok; ama Allah’ın sevgili kullarına Allah’ın ikramı var! (*Kerâmâti’l-evliyâi hakkun*) Evliyâullahın kerameti haktır. Şöyle karşımda bu konuda yazılmış kalın kalın kitaplar var, eserler var; Kur’an’dan, hadisten misaller var.

Onun için o şaşırdı, dedi:

“—Nereden bildin?.. Hakîkaten, buraya gelirken bir kapıyı açık gördüm, açık kapıdan içeriye baktım. İçeride de bir kadın yıkanıyormuş, onu gördüm.” dedi.

Haa, işte bakmak girmek gibi oluyor, günah oluyor. Gözünde de bir alâmet beliriyor da, işte evliyâullah, cennetlik insanlar onu görüp, seziyorlar. O bakımdan, bakmak doğru değil, bakılacak yerlerini açık bırakmak doğru değil, örtünmek esas...

Bana şimdi bir arkadaş, Türkiye ile ilgili bilgiler göndermiş, anlatıyor durumları. Yok efendim, başörtüsü eğer başının altından, bizim eski usül bağlanırsa, ona evetmiş de; öyle bağlanmaz da şöyle yukarıdan bağlanırsa, ona hayırmış... Böyle saçma şey olmaz. Sana ne? Herkesin giyim tarzının inceliklerinden, sana ne?..

Niye öyle örtünmüyor bazıları, başka türlü örtünüyor, bunu izah etmek lâzım! Ben, bizimkilerden biliyorum, yakınlarımdan biliyorum; o başörtüsü kayıyor zamanla... Üst taraftan arkaya kayıyor, görünmemesi gereken saçlar görünüyor. Bunun kaymaması için, belli şekiller düşünülüp uygulanmış. Mısır’da başka türlü, Pakistan’da başka türlü, Malezya’dakiler başka türlü... Çok güzel şekiller uygulamışlar.

Bir şekilde, işte türban bağlamak tarzında boynunu da kapatıyor. Nasıl örterse, örter. O Allah’ın emrini yerine getiriyor.

"Başınızı açmayın, zînetlerinizi yabancılara göstermeyin!" diye hanımlara emir olduğundan, kapatıyor. Erkeklere de böyle emir; o da bakmayacak.

"—Peki hocam, kadınların bakışına yasak yok mu?.."

Ona da yasak var. Kötü bakış, şehvetle bakış, kadın için de erkek için de yasak. Orucun bereketini, sevabını kaçırttırır; abdestin bereketini götürür.

5. (*Ve'l-yemînü'l-kâzibetü*) "Yalan yere yemin de öyledir; yâni orucun bereketini götürür, abdestin hayrını bereketini götürür."

Bu yalan yere yemin, bazen mahkemelerde oluyor; o çok fenâ... Birisinin hakkı o yalan yeminle çiğneniyor, haksızlık yapılmış oluyor. Adalet bozuluyor, adalet işletilmemiş oluyor, tahrib edilmiş oluyor; bu çok fenâ...

Bazen da günlük olaylarda oluyor. Kişi annesine yalan söylüyor, eşine yalan söylüyor, arkadaşına yalan söylüyor, çocuğuna yalan söylüyor. Yâni, o kadar hayatın içine girmiş ki bu yalan konuşmak; sabahtan akşama günlük konuşmaları kameraya çektikten sonra, akşamüstü sesini ve görüntüsünü izlesek, ne kadar yalan konuştuğumuz, günlük hayatımızın içine ne kadar yalanın girdiği anlaşılır.

Nasıl olacak müslümanın konuşması?.. Doğru olacak, dürüst olacak, yalansız olacak, dobra dobra olacak. Ya hayır söyleyecek, ya susacak ama yalan söylemeyecek. Hele yalan yere yemin etmeyecek.

Hele bir de şimdi alışmış insanlar, her şeye "*Vallàhi, billâhi...*" diye basıyor yemini... Bu oyuncak mı, ne demiş oluyorsun sen?.. O yalan olarak karşı tarafı kandırmak için söylediğin söze *vallàhi* deyince, Allah'ı ortak ediyorsun o yalanına, şahit gösteriyorsun. Allah'ın hatırını, Allah saygısını sömürüyorsun, istismar ediyorsun!.. Öyle şey olur mu?.. Kesinlikle yalan yere yeminin olmaması lâzım!..

Bunlar muhtemelen, Peygamber SAS Efendimiz'in, dinleyenler anlasın diye verdiği bâriz misallerdir. Biz bunların arkasına ve sâireyi ekleyebiliriz. Yâni bunlar ve bunun gibi kötü davranışlar ve huylar, orucun sevabını götürebilir, abdestin bereketini

götürebilir. İnsan orucundan bir sevap kazanamaz. Abdestinden, kıldığı namazdan bir ecir, sevap kazanamaz.

Halbuki usûlüyle olsaydı, neler kazanacaktı, ne kadar mükâfâtlar alacaktı... Hadis-i şeriflerde ne kadar mükâfâtlar var!

"—Hocam, biz o hadis-i şeriflerdeki mükâfâtları duyuyoruz da, bakıyoruz, bize hiç verilmiyor gàliba?.. Hiç emâresini görmüyoruz."

Evet, verilmiyor. Çünkü, işte siz böyle yapıyorsunuz. Yâni hatalı hareket ediyorsunuz. İbadetlerin kabul olması sebeplerini düşünmüyorsunuz. Kabul olmamasına sebep olacak işleri de, bol bol yapıyorsunuz. Yalan yere yemin, laf taşıma, gıybet, dedikodu, gözü harama baktırmak, harama dikmek... Kötü şeyleri dinlemek, söylemek, işlemek... vs. Hayat böyle geçiyor. Sonunda tabii çok büyük zarar, hüsran ve pişmanlık olur.

Allah-u Teàlâ Hazretleri, şu güzel ayda şu zàlim nefislerimizi hizaya getirmeyi, terbiye etmeyi; olgun, kâmil, tatlı, hayırlı, sevimli, güzel müslüman olmayı cümlemize nasib eylesin, aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!..

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

10. 12. 1999 - AVUSTRALYA

21. FIRSAT ELDE İKEN İLİM ÖĞRENİN!

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili kardeşlerim!

Değerli Ak-Televizyon izleyicileri ve Ak-Radyo dinleyenleri!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun...

Ramazan-ı Şerifin rahmetlerinden, bereketlerinden, nimetlerinden, kısmetlerinden, ikramlarından alemlerin Rabbi Mevlâmız, sizleri büyük miktarlarda hissedâr eylesin, nasîbdâr eylesin... Büyük nimetlere, lütuflara mazhar olun... Cenâb-ı Hak dünya ve ahiretinizi ma'mur ve mes'ud eylesin...

a. İlim Öğrenmenin Önemi

Hatîb-i Bağdâdî ve Taberânî'nin, Ebû Ümâme RA'dan rivayet ettiği bir hadisle sohbetime başlamak istiyorum. Peygamber SAS Efendimiz umûmî bir hitapla buyurmuş ki:[110]

يَا أَيُّهَا النَّاسِ ! عَلَيْكُمْ بِالْعِلْمِ قَبْلَ أَنْ يُقْبَضَ ، وَ قَبْلَ أَنْ يُرْفَعَ ؛ الْعَالِمُ وَالْمُتَعَلِّمُ شَرِيكَانِ فِي الْأَجْرِ ، وَلاَ خَيْرَ فِي سَائِرِ النَّاسِ بَعْدٍ (طب. خط. عن أبي أمامة)

RE. 495/5 (*Yâ eyyühe'n-nâs! Aleyküm bi'l-ilmi kable en yukbeda, ve kable en yurfea: el-àlimü ve'l-müteallimü şerîkâni fi'l-ecr, ve lâ hayra fî sâiri'n-nâsi ba'd.*)

---

[110] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.83, no:228; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.220, no:7875; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.165; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.II, s.212, no:645; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVII, s.211; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.16, no:4022; Ebû Ümâme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.299, no:28791 ve 28868; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXIII, s.174, no:25778.

Umûmî bir konu. Her zaman vurguladığımız ve teşvikte bulunduğumuz bir saha bu. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

(*Yâ eyyühe'n-nâs!*) "Ey insanlar! (*Aleyküm bi'l-ilm*) "Size ilim öğrenmek başlıca ana amaç olsun, iş olsun; size onu tavsiye ederim. Baş vazifeniz, önemli işiniz olsun!"

Aleyküm, Arapça'da bir terim, "sizin üzerinize" demek. "Sizin üzerinize ilm ile ilgilenmek, onu öğrenmek bir görev olsun!" gibi bir mânâsı var. Ama ilim öğrenin diyor da Peygamber Efendimiz, bir de buyuruyor ki: (*Kable en yukbada*) "Kabzolunmadan önce, (*ve kable en yurfea*) yeryüzünden semâya kaldırılmadan önce ilmi öğrenin!" buyuruyor. Ve devam ediyor:

(*El-àlimü*) "İlmi bilen kişi, (*ve'l-müteallimü*) ilmi öğrenmeye hevesi olan talebe, öğrenci, (*şerîkâni fi'l-ecri*) sevapta, mükâfâtta, Allah'ın verdiği ecirde ortaktır." Yâni, o da sevap alır, öbürü de sevap alır. Yarıya bölüşmek değil de, ikisi de ecir kazanırlar. Alim de öğrettiği için sevap, ecir alır büyük miktarda; öğrenci de öğrendiği için büyük sevap alır.

(*Lâ hayra fî sàiri'n-nâsi ba'd*) "Bunlardan sonra, öteki insanlarda hiç bir hayır yoktur." diyor Peygamber Efendimiz. O halde hiç bir hayır olmayan kimse durumuna düşürmeyelim kendimizi, ailelerimizi, çoluk çocuğumuzu... Yâni ne demek; "İlimle meşgul olalım, ilim öğrenelim!" demek.

Biliyorsunuz, benim mesleğim ilim yolu; üniversite hocası olarak yaşadım, çalıştım, emekli oldum. Tabii ben okuyorum. Çok okunacak şey var, çok güzel kitaplar var ve biz maalesef, o kitaplar kütüphanemizde bulunduğu halde, onların feyzinden, içindeki bilgilerin güzelliğinden yararlanmakta biraz gevşek davranıyoruz.

Şimdi bugünlerde, bizim dergimizin abonelerine hediye olarak verdiği *Sahabe Hayatından Tablolar*[111] kitabı önümde, onu okuyorum ve hepinize bu konuşmamda onu tavsiye edeceğim. Bu kitap kütüphanenizde varsa, birinci cildinden okumaya başlayın

---

[111] *Sahabe Hayatından Tablolar* (*Ricâlü Havle'r-Rasûl*), Hàlid Muhammed Hàlid, Trc: Taceddin Uzun; Uysal Yayınevi, Konya.

ve bu Ramazan bitmeden, her gün yirmi sayfa, otuz sayfa, kırk sayfa çoluk çocuğunuzla okuyun! Lütfen sahabe-i kiramı tanıyın!

Bakın, *Sahabe Hayatından Tablolar* (*Rıdvânu'llàhi aleyhim ecmaîn*) Bir cildi de hanım sahabilerle ilgili, o da çok önemli... Bakalım Peygamber Efendimiz'in asr-ı saadetinin o mübarek evliyâları, o mübarek insanları nasıl insanlarmış?.. Önce kâfir, müşrik olanlar, sonradan nasıl olmuş da evliyâ olmuşlar, Allah'ın sevgili kulları olmuşlar?.. Nasıl İslâm'a girmişler, nasıl çalışmışlar, İslâm'ı nasıl yaymışlar?.. Çok önemli görüyorum.

Bana şimdi kardeşlerim telefonla, faksla sordular: "İ'tikâfa gireceğiz, sünnettir, bu vazifeyi yapacağız. İ'tikâfta ne çalışma yapalım?" dediler. Ben onlara tavsiyelerde bulunmuştum amma, diyorum ki, bu *Sahabe Hayatından Tablolar* kitaplarını, üç kitabı nasıl bitireceksiniz?.. Gayret göstererek, çok okuyarak bitireceksiniz, hem de çoluk çocuğunuzla... Çünkü insan gözleri yaşararak okuyor ve hakîkî imanın, insanı nasıl değiştirdiğini görüyor.

İkibin Yılı Tevhid Yılı değil miydi?.. İlan ettik, İkibin Yılı Tevhid Yılı... İkibin Yılıyla başlanacak olan, başlayacağımız 21. Asır, Tevhid Asrı... Bu nasıl olacak?.. Çalışmamızla olacak. Sahabe-i kiram gibi çalışmamızla olacak.

Nasıl sahabeden bazı şahıslar —göreceksiniz okuduğunuz zaman— azılı İslâm düşmanı iken, Kur'an düşmanı iken, Peygamber Efendimiz'in hasmı iken, ona kin tutan, onu öldürmeğe çare arayan kimseler iken, nasıl olmuş mü'min-i kâmil haline gelmişler, ashab-ı kiramdan olmuşlar?.. Nasıl olmuş, cennetlik insanlar olmuşlar?.. Nasıl hayatlarını İslâm'a vakfetmişler; Allah yolunda mallarını, canlarını nasıl sarf etmişler?..

Bunu başka türlü, başka kitaplardan öğrenmek mümkün olmuyor. Nasıl öğreneceğiz?.. Uygulamalı öğreneceğiz. Nasıl uygulamışsa sahabe-i kiram, hayatlarını nasıl geçirmişlerse, o sahabe hayatından sahneleri görerek; çizilmiş sahneleri, kelimelerle tasvir edilmiş sahneleri, şahsiyetlerin hayatlarını, davranışlarını okuyarak anlayacağız. Bu bize çok lâzım!..

Yirmi birinci Asır'da, İkibin Yılı'nda tevhidin yayılması için, *Lâ ilâhe illa'llah*'ın hakim olması için, nurunun sönmeyeceğini

Allah'ın garanti verdiği İslâm'ın muzaffer olması için çalışacağız. "Allah'ın nurunu söndürmeğe ne kadar çalışırlarsa çalışsınlar, Allah'ın nuru sönmeyecek." diye Cenâb-ı Hak teminat veriyor. O nurun sönmemesinde görev almak önemli, sevabı kazanmak önemli!.. Biz çalışalım, biz sevap alalım!..

Amerika'dan, Avrupa'dan, İngiltere'den, Fransa'dan, Almanya'dan, İsveç'ten müslüman oluyorlar, kardeşlerimiz oluyorlar; İslâm'a hizmet ediyorlar.

Fransız bir aile, kocası da doktor, hanımı da doktor; yıllık izinlerini alır almaz ilaç fabrikalarını dolaşıp, bağış olarak ilaçları alıp, dosdoğru Afganistan'a varmışlar. Yıllık izinlerini hastanede görev yaparak geçirmek üzere varmışlar, ilaçları dağıtmışlar, mücahidlere yardım etmişler. Bunu bana Fransa'da anlatmışlardı, ben de sohbetlerimde söylemiştim.

O diyarlarda İslâm'ın güzelliğini anlayan o kardeşlerimiz nasıl çalışıyorlar, ne kadar güzel çalışıyorlar... Yâni İslâm'a çalışacak insan eksik kalmaz amma, İslâm'dan biz mahrum kalmayalım! Şehidlerin torunları, evliyâullahın torunları;

"—Benim dedem şeyhti... Benim ecdadım sahabelerdendir... Ben Peygamber Efendimiz'in neslinden, seyyidlerdenim..." vs. diyen kimseler, şimdi çoluk çocuklarıyla İslâm'dan, imandan uzaklaşıp, İslâm'a hizmet şerefini başkalarına kaptırırlarsa çok yazık olur; dedeleri üzülür.

Onun için, var gücümüzle ilim öğrenmeğe çalışalım! İslâm için nasıl hizmet edeceğimizi sahabe-i kiramdan öğrenelim! Çünkü, en güzel insanlar onlardır, şek şüphe yok. SAS Efendimiz teminat vermiş, beyan etmiş, oradan biliyoruz:[112]

---

[112] Buhârî, *Sahîh*, c.II, s.938, no:2509; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.1962, no:2533; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.695, no:3859; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.378, no:3594; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XVI, s.205, no:7222; Bezzâr, *Müsned*, c.V, s.180, no:1777; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.122, no:20174; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.126; İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstîâb*, c.I, s.4; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XII, s.52; Dâra Kutnî, *İlel*, c.V, s.187; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IL, s.52; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.500, no:2221; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.426, no:19833; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XVI, s.212, no:7229; Hàkim, *Müstedrek*, c.III, s.535, no:5988; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVIII, s.212, no:526; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.404, no:32410; Umran ibn-i Husayn RA'dan.

خَيْرُ النَّاسِ قَرْنِي ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ (خ. م. ت. حم. حب. ق . حل. خط. كر. عن ابن مسعود ؛ ت. حم. حب. ك. طب. ش . عن عمران بن حصين ؛ ت. عن عمر ؛ حم . حب . طب . ش. طح . حل. عن نعمان بن بشير ؛ ك. طب. ش. وعبد بن حميد عن جعدة بن هبيرة ؛ طس. عن أبي هريرة)

(*Hayru'n-nâsi karnî*) "İnsanların en hayırlıları, benim asrımda yaşayan insanlardır. (*Sümme'llezîne yelûnehüm, sümme'llezîne yelûnehüm*.) Sonra onlardan sonra gelenler, sonra onlardan sonra gelenler..."

Ashab-ı kiramdır birinci sırada... *Tabiîn*'dir ikinci sırada... *Tebe-i Tabiîn*'dir üçüncü sırada... Bunların fazilet sırası böyledir. Bunların hayatlarını öğrenmek lâzım!

Gözyaşlarıyla okuyun! İslâm'ın ne kadar güzel olduğunu, imanın ne kadar heyecan verici olduğunu o sahnelerden, o okuduğunuz sayfalardan siz de anlayın; aklınızı başınıza toplayın!

b. İlmin Kaldırılması

Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.549, no:2303; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.220, no:352; Hz. Ömer RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, Müsned, c.IV, s.267, no:18374; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XV, s.121, no:6727; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.27, no:1122; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.404, no:32413; Tahàvî, *Şerhü'l-Maànî*, c.IV, s.152, no:5673; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.125; Heysemî, *Müsnedü'l-Hàris*, c.II, s.940, no:1036; Nu'man ibn-i Beşîr RA'dan.

Hàkim, *Müstedrek*, c.III, s.211, no:4871; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.285, no:2187; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.404, no:32408; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.148, no:383; Şeybânî, *el-Âhad ve'l-Mesânî,* c.II, s.47, no:726; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.180; Ca'de ibn-i Hübeyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.335, no:5475; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.526, no:32449; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IX, s.742, no:16404; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.245, no:1265; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XII, s.361, no:12097-12099; RE. 280/5.

Çünkü, bir de tehdit var; tehlike işareti, ikàzı var:

(*Kable en yukbeda*) "Kabzolunmadan önce..." İlim kabzolunacak, yâni ilim çekilip alınacak. Kabzolmak ne demek, el koymak demek. İlim Cenâb-ı Hak tarafından alınacak, ilim kalmayacak.

Hadis-i şerifte Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[113]

إنّ الله لا يَقْبِضُ الْعِلْمَ انْتِزَاعًا يَنْتَزِعُهُ مِنَ الْعِبَادِ ، وَلٰكِنْ يَقْبِضُ الْعِلْمَ بِقَبْضِ الْعُلَماءِ ، حَتَّى إِذَا لَمْ يُبْقِ عَالِمًا اتَّخَذَ النَّاسُ رُؤساءَ جُهَّالاً ، فَسُئِلُوا فَأَفْتَوْا بِغَيْرِ عِلْمٍ ، فَضَلُّوا وَأَضَلُّوا (خ. م. ت. ه. حم. ش. عن ابن عمرو ؛ والخطيب عن عائشة)

RE. 91/11 (*İnna'llàhe teàlâ lâ yakbidu'l-ilme intizâan yenteziuhû mine'l-ibâd*) "Allah ilmi verdikten sonra kulların akıllarından, gönüllerinden, kalplerinden, hafızalarından ilmi çekip almaz." İlmi kabzetmesi nasıl olur?.. (*Ve lâkin yakbidu'l-ilme*

---

[113] Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.50, no:100; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.2058, no:2673; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.31, no:2652; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.20, no:52; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.162, no:6511; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.89, no:239; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.432, no:4571; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.21, no:55; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.279, no:459; Bezzâr, *Müsned*, c.VI, s.401, no:2423; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.505, no:37590; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.252, no:1660; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.455, no:5907; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.181; Hamîdî, *Müsned*, c.I, s.264, no:581; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.163, no:1107; Abdullah ibn-i Mübârek, *Müsned*, c.I, s.15, no:26; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.459, no:2998; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.V, s.477, no:240; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.392, no:2677; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.95, no:172; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.131; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.312, no:2828; Hz. Aişe RA'dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.223, no:1379; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.187, no:28981; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.472, no:980; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.135, no:6979.

bi-kabdı'l-ulemâ') "Alim, fâzıl, kâmil, zarif, edib, şerif kimseleri, büyük, mübarek insanları alır."

(*Hattâ izâ lem yübkı àlimen ittehaze'n-nâsü ruesâen cühhâlâ*) "O evliyâ, mübarek ulemâ-i muhakkıkîn gidince, geriye cahil insanlar kalır. Hindi gibi kabaran, davul gibi öten, içi boş, yetersiz cahil insanlar kalır. Onlar da, cahil insanları önder edinirler."

(*Feseelû*) "İnsanlar dini öğrenmek için onlara soru sorarlar. 'Şu nasıl olacak, bu nasıl olacak?' diye fetva sorarlar, mesele sorarlar. Akıllarına gelen veya karşılaştıkları müşkillerin, Cenâb-ı Hakk'ın rızasına göre nasıl çözümleneceğini öğrenmek isterler, sorarlar. Fetvâ isterler onlardan. (*Feeftev bi-gayri ilm*) Onlar da, ilim olmadan, atarak, tahminen fetvâ verirler."

Tabii, ilim olmadığı zaman, cahilin fetvası çok kötüdür, çok tehlikelidir. Dinin tahribi öyle olur. (*Fedallû ve edallû*) "Onlar hem kendileri dalâlete düşerler, hem de kendilerine soru soranları dalâlete düşürürler, saptırırlar." Dindarlar böyle saptırılmış olur, din ayaklar altına düşmüş olur.

Alimler gidecek, böyle bir durum olacak. (*Ve kable en yurfea*) "İlim çekilip alınmadan evvel, o duruma gelmeden evvel ilmi öğrenin!"

İlim çekilip alınacak. Bir nimetin kadr ü kıymeti bilinmedi mi, Cenâb-ı Hak o nimeti kadr ü kıymetini bilmeyen insanların elinden alır. Kànûn-u ilâhîsi böyledir Cenâb-ı Hakk'ın. Ayet-i kerimede de bildiriliyor:

لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ

(إبراهيم:٧)

(*Lein şekertüm, leezîdenneküm*) "Şükrederseniz, şükrettiğiniz nimeti daha da arttırırım. (*Ve lein kefertüm*) Eğer nimetin kadrini bilmez, nankörlük eder kâfir olursanız, münkir olursanız; (*inne azâbî leşedîd*) o zaman Cenâb-ı Hakk'ın azabı şiddetli olur, nimeti de alır." (İbrâhim, 14/7) Kıymeti bilinmeyen nimet elden gider.

İlim de kıymeti bilinmeyince, alınacak. Çünkü insanlar artık ilme aldırmıyorlar, dünyevî şeylerle, ceplerini doldurmakla,

eğlenmekle, keyifle, zevkle, sefa ile meşgul oluyorlar. İlim, iman, ihlâs, itikad olmayınca, Allah'ın azabından korkmayınca, Allah'ın lütfunun elden kaçırılmasının, ne kadar acı ve feci olduğunu bilmeyince, düşünmeyince; yâni kâfirce, münafıkça, müşrikçe, dinsizce yaşayınca, Cenâb-ı Hakk'ın azabı şiddetli olur.

Bu dünya hayatı seksen yıl da olsa, yüz yıl da olsa çok kısadır, rüzgâr gibi geçer. Ecel aman vermez, Azrâil yakayı bırakmaz, imtihan biter. Kişiler buradaki dünya hayatına veda edecekler. Hiç kimse ölümden kurtulmuş değil. Herkes o ecel şerbetini içecek, herkes o kapıdan geçecek. Muhakkak bu böyle...

İmtihan biter. İmtihan bittiği sırada, perdeler kalktığı zaman Firavun da, “Ben de Benî İsrâil'in inandığı Allah'ın varlığını, birliğini şimdi kabul ediyorum, inandım; ben de müslümanlardanım!” demiş ama, yeis halindeki imanın kıymeti yok. Çünkü zaten her şeyi Allah gösteriyor, perdeler kalkıyor.

O bakımdan, ilim kabzolmadan evvel İslâm'ın, imanın ilmini öğrenin!.. Ama laf kalabalığı değil, kîl ü kàl değil, şu şöyle dedi, bu böyle dedi değil; “Ben mü'min olarak yaşayacağım, Allah'ın sevgili kulu olmak istiyorum, bu nasıl olacak?” diye. İlim bu.

İlim Allah'ın rızasını kazanmayı sağlarsa, insana fayda verir. Allah'ın rızasını kazandırmayan, Allah'ın rızasının yolunu göstermeyen, sonunda insanı cennete götürmeyen, cenneti kazandırmayan, cehenneme düşüren bilgilerin hepsi, demek ki faydasız…

Gerçi İslâm'da bütün bilgiler, müslümanlar onları öğrensin diye emredilmiştir, bilgi değersiz değildir. Ama bilgiyi kullanmayıp da insan imtihanı kaybederse, kurtaramazsa, dünyada kâfir, müşrik olarak yaşayıp da ahirete hàib ve hàsir, mahv u perişan olmuş vaziyette gider de kahr-ı ilâhîye, azab-ı, ikàb-ı ilâhîye uğrarsa, o zaman başarısız olmuş oluyor.

Bu duruma düşmeyin! Bu duruma siz düşmeyin, çoluk çocuğunuz düşmesin, akrabanız düşmesin, vatandaşlarımız düşmesin, ırkdaşlarımız düşmesin... Benî Adem, bütün insanlar düşmesin... Hepsi cennete gidecek olsa, cennette hepsine çok bol miktarda yer var. Herkes için zâten cennette ve cehennemde yer hazırlanmış. Biz herkesin cennete gitmesini istiyoruz.

Söylüyoruz. Ama, anlayan anlıyor, anlamayan anlamıyor. Hattâ bazıları da bize bölücülük yapıyor diyormuş. Hàşâ... Kesinlikle herkesin iyiliğini istiyoruz. Hazret-i İsâ AS'a sevgimiz saygımız sonsuz. Hazret-i İsâ AS'ın yeri, şöyle göğsümüzün sağ tarafında... Mûsâ AS'a sevgimiz, saygımız sonsuz; onun yeri şöyle göğsümüzün sol tarafında... Göğsümüze, bağrımıza basmışız, bağrımıza taht kurmuş o mübarekler.

İbrâhim AS'ın yeri, Nuh AS'ın yeri, Adem Atamızın yeri... Hepsinin bağrımızda tahtları var, onların hepsini seviyoruz. Onların söylediklerini söylüyoruz. Onların hayatlarında vazife gördükleri esnada insanlara söylediklerini söylüyoruz. Dikkatle dinlerseniz, dinleyenler dikkatle dinlerse, sözlerimizin hak olduğunu, hayır olduğunu, herkesin hayrına olduğunu anlar.

Mugalata yapıp da, "Bölücülük yapıyor, ayrımcılık yapıyor!" denmesi büyük haksızlık... Neden ayırımcılık olacak?.. Bilenle bilmeyen bir olur mu?.. İyilik yapanla kötülük yapan bir olur mu?.. Hırsızla dürüst bir olur mu?.. Elbette bir ayırım olacak. Ama bu ayırım, bilimsel bir ayırımdır. Kötüyü iyiye teşvik eden bir ayırımdır, kötünün kötülüğünü engelleyen bir ayırımdır. Elbette kötünün karşısına çıkıp, birilerinin onun kötü olduğunu söylemesi lâzım, yanılanlara, "Yanlış gidiyorsunuz!" demesi lâzım!..

Burada koca levhaları koyuyorlar yollara... Geliş gidişi ayrı olan yolların çıkış yerine kırmızı levha koyuyorlar:

(*Rong way*) "Buradan girme, yanlış bir istikamettir! Girersen hemen geriye git, çünkü burası çıkış yeridir. Buradan girersen ters taraftan gelenlerle çarpışırsın!" diye, ters yöne girmek isteyenleri ikaz ediyorlar.

Biz de ters yöne gitmek isteyenlere, (*Rong way*) "Yanlış yol!" dersek, bu ayırımcılık olmaz. (*Go back!*) [Geriye dön!] dersek, iyiliğini istiyoruz demektir. Aslında onların kurtulmasını istiyoruz. Çünkü vazifemiz o...

Aziz ve sevgili kardeşlerim! Allah-u Teàlâ Hazretleri hepimize hakkı hak olarak görüp ona uymayı, bâtılı bâtıl görüp ondan sakınıp korunmayı nasîb etsin...

Biliyorsunuz, Peygamber SAS Efendimiz pek çok hadis-i şeriflerinde Deccal'den bahsediyor. Ben bunları bazı toplantılarda bahis konusu ettim, oradaki hoca kardeşlerim de bahis konusu etsinler; Deccal ile ilgili hadis-i şerifleri toplasınlar!

Bütün peygamberler ümmetlerine Deccal'i anlatmışlar. "Deccal gelirse, sizin torunlarınız, yaşayanlar Deccal'le karşılaşırlarsa sakın aldanmasınlar, kanmasınlar! Onun sözü aldatıcıdır, davranışları kandırıcıdır. Deccal'e kanmasınlar. Onun alnında, (*Hâzâ kâfirun*) yazıyordur. Sağ gözü kördür; sadece solu görür, sağ tarafı görmez." diye SAS Efendimiz bildiriyor.

Deccal hadislerinden çıkacak en umûmî sonuç nedir?.. Pek çok insan aldatıcılara yoğun bir şekilde, kesif bir şekilde, büyük çoğunlukla aldatıcılara kanacak, doğru sanacak, kapılacak. Bunu hatırlatıyor peygamberler.

"—Aman böyle usta, mâhir aldatıcılara kapılmayın, kanmayın!" diye, her peygamber ümmetini Deccal'den ikaz eyleyip, korunmalarını ihtar eylemiş, sakındırmış.

Demek ki aldatıcılık var, demek ki kandırmaca var, demek ki büyük yanılgılar var... Demek ki tarihî yanılgılar var, demek ki toplumsal olarak da büyük çapta yanılgılar olabiliyor. Çaresi ne?.. İlim! Nasıl ilim?.. Kalbi nurlandıran gerçek ilim... Laf salatası, dedi kodu, kîl ü kàl değil.

Her kitabı okumamak lâzım! Kitabın yazarı o konuda salâhiyetli mi diye, iyice emin olmadan, bilenlere sormadan her kitabı okumamak lâzım!..

Şimdi ben camide bir kitap gördüm, benim kütüphanemde olmayan bir kitap. Aldım, okuyayım diye sayfaları açtım. Sahabe hayatını anlatan bir kitap... İsmini vermiyorum, aleyhinde bir şey olmasın, maksadım ticaretini baltalamak değil, kötülemesini yapmak değil.

Sonra onun anlattığı konuları, yanımdaki diğer muteber ana kaynaklardan inceledim. Baktım ki, isimler yanlış, olaylar yanlış; beni yanıltacak... Hemen o kitabı bıraktım, iade ettim. Neden?.. Çünkü değersiz insanların, cahil insanların, —iyi niyetli de olsa— bilgisiz insanların yazdığı kitaplar, insanı yanıltır, yanlış sonuca

götürür. En alim insanların, en değerli, salâhiyetli insanların yazdığı, en değerli kitapları okumak lâzım!

İlim elden kaçmadan önce, kendiniz öğrenin, çoluk çocuğunuza öğretin! Yavrularınızı cehennem ateşinden koruyun! Ailelerinizi cehennem ateşinden koruyun!

Dünya üzerinde çok büyük aldatmacalar var, çok büyük seks, sefahat, afyon, esrar, milletlerin, nesillerin bozulmasına sebep olacak şeyler var... Büyük paralar dönüyor bu işlerde, sanayi haline gelmiş. Çok müstehcen şeyler var, çoluk çocuk kapılabiliyor. Tutamıyorsunuz; yavrunuz delikanlınız, yiğidiniz, kızınız elinizden kaçıyor. Onun için çok çalışmak lâzım, çok gayret göstermek lâzım! Onun yolunu söylüyorum.

Tevhid Yılı'ndayız. Tevhidi güzel anlamak için, tevhidin insanı nasıl değiştirdiğini; imanın ne kadar güçlü olduğunu, ne kadar güzel olduğunu; yolumuzun, İslâm'ın ne kadar haklı olduğunu anlamak için, lütfen *Sahabe Hayatından Tablolar* kitabımızı —hediye ettik, kütüphanenizde duruyor— elinize kalemi alarak, üç cildini bu Ramazan sonuna kadar bitirin!

"—Bitmedi Hocam!.."

Tamam, bitmediyse ne yapalım?.. Biraz geç ikaz ettik. Ramazan'dan sonra da Şevval'de devam edersiniz.

Biliyorsunuz, Ramazan orucu bittikten sonra, bir de altı gün Şevval orucunu Peygamber SAS Efendimiz tavsiye ediyor. "Onu da tuttuğu zaman, bütün seneyi oruç tutmuş gibi olur." diye hadisi şeriflerde tavsiye buyuruyor. O bakımdan Ramazan'da tamamlayamadıysanız, Şevval'de tamamlarsınız. Elbette Ramazan'daki güzel alışkanlıklarımızı, Ramazan'dan sonra devam ettirmek için alışkanlık ediniyoruz.

"—Ramazan'da ne alışkanlıkları edindik, nelere alıştık hocam?.."

Oruç tutmaya alıştık... Sahura kalkmaya, teheccüd kılmaya alıştık... Camilere gitmeye alıştık; yatsı namazını, sabah namazını camide kılmaya alıştık... Kur'an-ı Kerim'i okumaya, mukabeleye alıştık; hafızları dinlemeye alıştık... Ne kadar güzel!.. Az yemeye alıştık, ikrama alıştık, ziyafete alıştık, davet vermeye, insanların duasını almaya alıştık... Ramazan ne kadar bereketli, ne kadar güzel bir ay, aziz ve sevgili kardeşlerim!..

Alim çok sevap kazanır. Alim şehidden de üstündür. Alimler şefaat edecek. Cennetin kapısında Cenâb-ı Hak onlara:

"—Durun, burada istediklerinize şefaat edin, istediklerinizi kurtarın!" diyecek.

Mü'minlerden, günahkâr olanlardan, günahlarının affedilip cennete girmesi için şefaat edecekler.

Alimin derecesi şehidden de yüksek. Müteallim, yâni öğrenci, öğrenme durumunda olan; o da sevabı alacak. Öğrenmenin yaşı yoktur, biliyorsunuz. Bizim örfümüz, adetimiz güzeldir; camilerde hocalar kürsülerde dersleri anlatır, kitapları takip eder. Onların müdavimi yaşlı insanlar vardır. Emeklidir, aksakallıdır, bastonla gelir camiye ama, o dersleri kaçırmaz. Çünkü ilmin yaşı yok... O yaşta öğrenir, uygular.

Öğrendiğinizi uygulayın; bir... Bir de başkalarına öğretin; iki... Tevhid Asrı'nın müessir olması için, Tevhid Yılı'nın verimli olması için bildiklerinizi bir öğretmek... Önce çocuklarınıza, hanımınıza, akrabanıza, yakınlarınıza öğreteceksiniz, derece derece... Her türlü imkân ve müktesebâtınızla, var gücünüzle İslâm'ı korumaya çalışacaksınız.

Çünkü, birileri var gücüyle İslâm'ın nurunu söndürmeğe çalışıyor, müslümanları mahvetmeğe çalışıyor. Müslümanlara yeryüzünde hayat hakkı bile tanımıyorlar da, toptan imhaya, yâni jenosid dedikleri katl-i âm, bir ırkı topuyla yok etme yamyamlığına girişiyorlar ve birileri de sessiz sedasız onları destekliyor. Bazı hainler ve zalimler ve fâsıklar ve fâcirler ve beyinsizler de o zalimlere alet oluyor.

Muîni zàlimin dünyâda erbâb-ı denâettir;
Köpektir zevk alan sayyâd-ı bî-insâfa hizmetten!

[Dünyada zalimin yardımcısı aşağılık insanlardır. İnsafsız avcıya hizmet etmekten zevk alan köpektir.]

Kimisi böyle sayyâd-ı bî-insafa alet oluyor, hizmet ediyor. Biz ne yapacağız?.. Biz de sahabe gibi dinimizin yayıcısı, savunucusu, öğreticisi olacağız!

Allah'ın nuru sönmeyecek! Kıyamete kadar İslâm'ı tutan, İslâm'ı savunan, İslâm'a yardımcı olan, İslâm için cihad eden bir topluluk, bir zümre var olacak!.. Dilerim ki Allah bizleri ve sizleri onlardan eylesin...

c. Takvâyı Kendinize Hal Edinin!

Bir derste, üç hadis-i şerif okuyalım hiç olmazsa... İkinci hadis-i şerifi okuyorum. Efendimiz yine umûmî bir hitapla başlamış, buyuruyor ki:[114]

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّخِذُوا تَقْوَى اللَّهِ تِجَارَةً ، يَأْتِكُمُ الرِّزْقُ بِلاَ بِضَاعَةٍ وَلاَ تِجَارَةٍ ، ثُمَّ قَرَأَ : وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا ، وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لاَ يَحْتَسِبُ (طب. حل. وابن مردوية عن معاذ)

RE. 495/7 (*Yâ eyyühe'n-nâs*) "Ey insanlar! (*İttahizû takva'llàhi ticâreten*) Takvâyı, yâni titiz, temiz, hassas, dikkatli müslüman olmayı, günahlardan, haramlardan kaçınmakta çok dikkatli iyi müslüman olmayı kendinize bir ticaret edinin, bir hal edinin!" buyuruyor.

فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوٰى (البقرة:١٩٧)

(*Feinne hayra'z-zâdi't-takvâ*) "En hayırlı mal, azık, yolda bir insana en çok yarayacak şey takvâdır." (Bakara, 2/197) buyuruyor Kur'an-ı Kerim.

---

[114] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.97, no:190; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.233, no:415; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.86; Isfahânî, *el-Emsâl fi'l-Hadîs*, c.I, s.94, no:55; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.270, no:8154; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.VII, s.266, no:11421; *Kenzü'l-Ummâl*, c.II, s.371, no;1007; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.312, no:1007; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXIII, s.112, no:25679.

Ahiret yolunun gıdası peynir ekmek, süt yoğurt değildir; ahiret yolunun gıdası takvâdır. Ahiret yolunda sağlam yürümek için, cennete ulaşabilmek için, tehlikeleri aşabilmek için, bâdirelerden korunmak için, herkesin takvâ ehli olması lâzım, müttakî kul olması lâzım! Titiz, temiz, sàlih, hàlis, dikkatli, uyanık müslüman olması lâzım!..

“Takvâyı kendinize ticaret edinin! (*Ye'tîkümü'r-rizku bilâ büdàatin ve lâ ticâretin*) Mal, sermaye, dükkân, ticaret olmadan rızkınız o zaman size geliverir.” buyurdu. Sonra, şu ayet-i kerimeyi okudu Peygamber Efendimiz delil olarak:

وَمَنْ يَتَّقِ اللّٰهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا. وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لاَ يَحْتَسِبُ

(الطلاق:٢-٣)

(*Ve men yettakı'llàh*) “Kim Allah'tan korkarsa, haramdan, günahtan, yanlışlıktan sakınırsa; kim, titiz, takvâ ehli güzel müslüman olursa; (*yec'al lehû mahracâ*) Allah onu sıkıntılardan çıkartır. Ona sıkıntılardan bir çıkış yolu yaratır.” Yâni daraldı, çevrildi, kuşatıldı, sıkıntılar sardı, bastırdı ama, Allah onu kurtaracak bir çıkış yolu yaratır. (*Ve yerzukhü min haysü lâ yahtesib*) “Onu hiç ummadığı, hesap etmediği yerden rızıklandırır.” (Talâk, 65/2-3)

Demek ki Cenâb-ı Hak seviyor, rızıklandırıyor.

“—Nasıl rızıklandırır, misal verebilir misiniz?..”

Verebilirim. Benî İsrâil'i, Mûsâ AS'ın ümmetini, ashabını Firavun'dan kurtardı. Firavun'dan kaçtılar, denizden geçtiler, Firavun boğuldu. Ama çöle geldiler, muazzam bir çöl; fırın yok, bakkal yok, kasap yok, para yok, mal yok, köy yok, şehir yok... Orduların, hazırlıklı zümrelerin geçemediği, durakladığı bir büyük çöl orası... Orada Cenâb-ı Hak onlara bıldırcın eti ile, kudret helvası yedirerek etle besledi. Gölge ile gölgelendirip bulutla güneşten kavurmadı.

Demek ki Cenâb-ı Hak, —tarihte misâlleri çok— Allah'tan korkanı rızıklandırıyor, gökten bıldırcın yağdırıyor.

Başka bir misâl söyleyeyim: Peygamber Efendimiz üç yüz kişilik bir askerî birliği göndermişti. Onlar da düşmanları bir yol güzergâhında bekliyorlardı. Gelirse, savaşacaklar, geçirmeyecekler... Ama azık yoktu, mal yoktu. Medine'de de yoktu. Peygamber Efendimiz komutana, üç yüz kişinin başkanına bir torba hurma verdi. O komutan da vazife uzun, azık az, eldeki hurmalar az, sayı da fazla olduğundan —üç yüz kişiler— hepsine, günde bir hurma veriyordu.

Bir günde bir hurma, muhterem kardeşlerim!.. Bastırarak söylüyorum ki, bilin, o mübarekler nasıl cihad etmişler, anlayın!.. Bir hurma veriyordu, onlar bir hurmayı yutmuyorlardı, ağızlarında çocuğun meme emdiği gibi emiyorlardı. Üstüne su içiyorlardı. Bir hurma ile yetiniyorlardı, nihayet o da bitti.

Ama düşman da gelmedi, vazife de devam ediyor. O sırada denizden büyük bir balina balığı karaya vurmuş. Allah vurdurtuyor. Müsebbibü'l-esbâb olan, her türlü olayı yaratan, halk eden, rızkı gönderen Allah, balinayı kenara vurdurdu. Koca balina... Bunlar ne yaptılar?.. Balinanın başına gittiler, taze et, kokmamış balık eti... Balinayı kendilerine azık yaptılar. Orada üç yüz kişi bir ay daha kaldı. Orada balinanın etini yeyip, öyle yaşamalarına devam ettiler. Çünkü torbalarındaki hurma da bitmişti.

Balık öyle büyüktü ki, —muazzam bir şey demek ki, ama işte Cenâb-ı Hak nasîb ediyor— gözünün çanağına 13 kişi sığıyordu. Bakalım ne kadar büyük diye, komutan girin bakalım demiş, büyüklüğünü ölçmek için sokmuş; 13 kişi gözünün çukuruna giriyordu balığın. Sonra kaburga kemiklerini, yâni kılçıklarını çattıkları zaman, altından deve ile geçiyorlardı, koca bir kemer gibiydi. Onu bir ay yediler.

Sonra düşman gelmeyince, döndüler Peygamber Efendimiz'in yanına. Peygamber Efendimiz'e olanları anlattılar. Dedi ki:

"–Onu Allah size göndermiş rızık olarak..."

O olmasaydı, orada o kimseler açlıktan ne yapacaklardı. Cenâb-ı Hak kulum dedi yarattı, rızkını da vaad etti, yazdı kader sayfalarına... Öyle balığı gönderiyor işte, balık etini yedirtiyor.

Peygamber Efendimiz buyurdu ki:

"—Onu size Allah göndermiş, Allah'ın husûsî ikramı... Allah'ın ikramı olduğu için, bize de verin, biz de tadalım!" dedi, kendisi de o etten tattı.

Tabii oraları çok sıcaktır, onu hatırlatayım. Hemen kuruyordu, pastırma gibi oluyordu. Arabistan'da da, sıcak günlerde kurban kesildiği zaman, o bedeviler etleri toplarlar, taşlara sererler. Etler hiç kokuşmaz, hemen kuruyuverir. Ondan sonra o kurumuş etleri, zamanı geldikçe pastırma gibi ıslatıp ıslatıp yerler.

Yâni Cenâb-ı Hak müttakî kulları rızıklandırabiliyor. Bunun tarihten, gerçeklerden misallerini verdim. Demek ki, hepimiz müttakî kul olacağız.

Kimisi bana diyor ki:

“—Hocam, işte müslüman olduğum için şu sıkıntıyı çekiyorum, bu sıkıntıyı çekiyorum; ne tavsiye edersiniz?..”

Takvâyı tavsiye ederim. Neden?.. Allah-u Teàlâ Hazretleri müttakî kulları rızıklandırıyor da ondan. Ahiret yolculuğunun en önemli sermayesi, en kıymetli sermayesi, ahiret yolculuğunda en iyi azık takvâdır da ondan... Allah müttakî kulları sever de ondan...

أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ (البقرة:١٩٤)

(*Enna'llàhe mea'l-müttakîn*) “Allah müttakî kulların yanında yer alır, onların safını destekler, onlardan yana olur.” (Bakara, 2/194) da ondan... Ne rızkınız geriye kalır, ne işiniz geriye kalır. Cenâb-ı Hak savaşta bile müttakî olursa, sabrederse, zaferi müttakîlere, sabreden mücâhidlere verir:

وَإِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا لاَ يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا (آل عمران:١٢٠)

(*Ve in tasbirû ve tettekù lâ yedurrukâm keydühüm şey'â*) [Eğer sabreder ve takvâ sahibi olursanız, onların hilesi size hiç bir zarar vermez.] (Âl-i İmran, 3/120) buyruluyor.

Onun için, ey beni dinleyen sevgili kardeşlerim, müttakî kul olun, imanınızı korumağa gayret edin; Allah hem rızıklandırır, hem de umduklarınıza nâil eder.

Bir de bugün gene hatırlatayım: Abdullah ibn-i Mes'ud'u çok seviyorum, Kur'an'ı çok iyi bilen bir sahabî... Allah şefaatine erdirsin, *radıya'llàhu anh*... Vefat edeceği zaman Hazret-i Osman ziyaretine gelmiş de:

“—Hastasın, şimdiye kadar almadığın maaşları bu sefer al bâri!..” diye teklif edince, demiş ki:

“—Onlara benim ihtiyacım yok!”

Zâten sağlığında almamış, ölünce ne yapacak parayı?.. Hazret-i Osman demiş ki:

“—Senden sonra kızlarına kalır.”

Demiş:

“—Ey Emîre'l-mü'minîn! Sen benim kızlarımı ben öldükten sonra aç, açık mı kalacak sanıyorsun?.. Ben onlara Vâkıa Sûresi'ni ezberlettim. Peygamber Efendimiz hadis-i şerifinde buyurmuştu ki:[115]

‘—Kim Vâkıa Sûresi'ni ezberler, her akşam okursa, hayatında aslâ yokluk, sıkıntı, fakirlik çekmez.’

Ben onlara onu öğrettim, onlar sıkıntı çekmezler.” dedi.

Bunu da bilin: Vâkıa Sûresi'ni her akşam okuyun, ezberleyin! Cenâb-ı Hak hem maaş versin, hem rızık versin, hem işlerinizi rast getirsin; hem de Allah'ın sevgili kulu olun!..

İkinci hadis-i şerif de çok önemli... Hadis-i şerifi söyledikten sonra Efendimiz, ayet-i kerime ile de sebebi beyan eylemiş.

d. Mü'min Kardeşini Sevindirmek

Üçüncü hadis-i şerifi okuyarak dersimi bitirmek istiyorum. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:[116]

يَا أَنَسُ ! أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ مِنْ مُوجِبَاتِ الْمَغْفِرَةِ إِدْخَالَكَ السُّرُورَ عَلٰى أَخِيكَ الْمُسْلِمِ ؛ تُنَفِّسُ عَنْهُ كُرْبَةً ، أَوْ تُفَرِّجُ عَنْهُ غَمًّا ، أَوتُرْجِي إِلَيْهِ ضَيْعَةً ، أَوْ تَقْضِي عَنْهُ دَيْنًا ، أَوْ تَخْلُفُهُ فِي أَهْلِهِ (ابن أبي الدنيا عن أنس)

RE. 494/9 (*Yâ enes! E mâ alimte enne min mûcibâti'l-mağfireti idhalüke's-sürûri alâ ahîke'l-müslim, tüneffisü anhü kürbeten, ev*

---

115 Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.491, no:2497; Ahmed ibn-i Hanbel, *Fadàilü's-Sahàbe*, c.II, s.726, no:1247; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.925, no:2640.

116 İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Kadàü'l-Havâic*, c.I, s.45, no:34; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.674, no:16415.

tüferricü anhü gammen, ev türcî ileyhi day'aten, ev takdì anhü deynen, ev tühlifühû fî ehlihî.)

Enes RA'a Efendimiz'in tavsiyesi olduğu için, iyice hatırında tutmuş, o rivayet ediyor İbn-i Ebi'd-Dünyâ kitabına kaydetmiş bu hadis-i şerifi. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:

(*Yâ enes*) "Ey Enes! (*E mâ alimte*) Sen hiç bilmedin mi ki, bilmiş olman lâzım, bil ki; (*min mûcibâti'l-mağfireti*) Cenâb-ı Hakk'ın insanı afv ü mağfiret eylemesinin sebeplerinden birisi; onu icab ettiren, mağfireti sağlayan, insanı Allah'ın mağfiretine mazhar edecek işlerden birisi; (*idhâli's-sürûri alâ ahîke'l-müslim*) mü'min kardeşinin gönlüne sevinç sokmandır, yâni onu sevindirmendir. Mü'min kardeşinin sevinmesi, senin mağfiret olunmana sebep olur."

Mü'min kardeşlerimiz ne kadar?.. Bir milyarın üstünde, bir buçuk milyar mü'min kardeşimiz var. Çevremizde, Kuzey Irak'ta, Kafkasya'da, Balkanlar'da, Kıbrıs'ta, Kırım'da, Cezâyir'de, Tunus'ta, Somali'de, Afrika'da, Asya'da ve dünyanın pek çok yerinde mü'min kardeşlerimiz var. Onları sevindirmemiz lâzım! Onları düşünmemiz lâzım, onları desteklememiz lâzım!

Afv ü mağfiret istemiyor muyuz?.. "Allahım beni affeyle, şu Ramazanda beni bağışla, hatalarımı günahlarımı mağfiret eyle!.. Bundan sonraki ömrümde, beni kul olmağa muvaffak eyle... Huzuruna vardığım zaman, yüzümü ak eyle... Cehenneme atıp ateşlere yakma; cennetine dahil eyle, Habîbine komşu eyle..." demiyor muyuz?.. Diyoruz. İşte onun yolu, mü'min kardeşine, müslüman kardeşine sevindirici bir iş yapmak...

Bunlar neler olabilir?.. (*Tüneffisü anhü kürbeten*) "O bir sıkıntıdan daralmışsa, ona bir nefes aldıracak bir destek yaparsın. (*Ev tüferricü anhü gammen*) Yahut da, bir şeye gamlanmış, kederlenmiş ise, o gamını, kederini giderirsin. 'Niye üzülüyorsun? Üzülme kardeşim, tamam, ben onu halledeyim!' dersin, onun o üzüntüsünü feraha, sevince çevirttirirsin. (*Ev türcî ileyhi day'aten*) Yahut, kaybını ona buluverirsin, kaybettiği şeyi telâfi ediverirsin, gösteriverirsin. Yitiğini bulmakta ona yardımcı olursun."

(*Ev takdì anhü deynen*) "Yahut, borcunu ödeyiverirsin. 'Tamam, senin borcunu ödedim, üzülme kardeşim!' dersin; sevinir.

(*Ev tühlifühû fî ehlihî.*) Yahut da o cihada filân gitmişse, ailesinin başında reis yoksa, hanım ve çocuklar yardımcısız kalmışsa; gidersin, onlara yardımcı olursun. 'Sizin büyüğünüz yok, çarşıdan bir şey alınacak mı, size bir yardımım dokunabilir mi? Bir hizmetim var mı?' diye gidersin."

Bizim kardeşlerimiz bu devirde, seyahat oluyor, gidiyorlar:

"—Hocam, ben gittim, geldim. Bizim eve falanca arkadaş gitmiş, filânca arkadaş gitmiş. 'Bir ihtiyaç var mı, alınacak bir şey var mı bacı?' demiş. Mâşâallah, benim yokluğumda yardımlarını esirgememişler." diyor.

Bazısı da diyor ki, böylelerine de rastladım:

"—Hocam, on beş gün işlerim için seyahatteydim, döndüm geldim. Hiç kimse kapımızı çalmamış. Bizim hanım ve çocuklar çok sıkıntı çekmişler."

Demek ki, giden bir kimsenin geride bıraktıkları kimselere yardım edip, onu sevindirmek tarzında da olabilir. O zaman o kişi memnun olur. Ötekiler de, başlarında büyükleri olmayanlar da, dardan kurtulmuş olurlar, dua ederler.

Tabii bu, seyahate gitmek de olabilir, ahiret yolculuğu da olabilir. Adamcağız ölmüş, dul karısı kalmış, yetimler kalmış... Yardımcı olmak lâzım!..

Şimdi, zelzeleler geçirdik. Birçok kardeşlerimizin evleri yıkıldı. Ailelerinden pek çok kimse toprak altında, duvar altında, beton altında kaldılar, şehid oldular inşâallah... Çünkü yıkılan duvar altında kalan şehid oluyor.

E onlar dertliler, perişanlar... Ne buzdolabı kaldı, ne evdeki eşyalar kaldı, ne yatak yorgan kaldı... Sıkıntıdalar. Şimdi onlara yardım etmenin zamanı. Elimizden geldiğince, bir kardeşimizi hiç olmazsa, kollayıp gözetebiliriz.

Yardım edilecek kimseler Türkiye'de var... Kafkasya'da var, Grozni'de var... Bombalar yağdı, evler yıkıldı, kar yağıyor... Bosna'yı çoktan unuttuk, Kosova'yı unuttuk. Oralarda gül gülistan mı ortalık?.. Kuzey Irak'ta, Somali'de Afrika'da, dünyanın her yerinde müslüman kardeşlerimize iyilik yapmak, onları sevindirmek, onların duasını almak çok sevaplı... Özellikle Ramazan'da yaparsanız, sevabı çok...

Ramazan'da yapılan iyiliğin sevabı, aynı iyiliği Ramazan dışında yapsan alacağın sevabın yetmiş kat daha fazlası... Onun için zekâtlarınızı Ramazan'da verdiyseniz sevabı kat kat...

Burada içtimâî dayanışma ve halkın devlet tarafından kollanması çok güzel yapılıyor. İşsize maaş var, kolaylıklar var. Kimsenin aç ve açık kalması bahis konusu değil... Ama bizde fakir çok... Onun için, buradaki kardeşlerimiz de topladıklarını oralara gönderiyorlar, oradaki kimselere dağıtılmasını istiyorlar; doğru yapılıyor.

Allah-u Teàlâ Hazretleri hayrât ü hasenâtımızı kabul eylesin... Bizleri riyâdan, gösterişten korusun... Böyle şeylerin gizli olması lâzım ama, hoca olduğumuz için de söylemek zorunda kalıyoruz. Gizli olsa başkaları bilmez. Farz olan şeyleri âşikâre yapıp da, başkalarının da bilmesini ve hatırlamasını sağlamak da dinin usûlündendir.

Allah-u Teàlâ Hazretleri riyâdan korusun, gösterişten korusun... Amellerin sevabını kaçıran, ecir alınmasını engelleyen esbâbdan korusun, kurtarsın... O gibi durumlara düşünmesin...

Şu Ramazan'ı çok güzel geçirmeyi nasîb etsin... Ramazan'ın feyzinden, bereketinden tam istifadeyi nasîb etsin... Eski günahlarımızı tamâmen silsin... Kul haklarını bizim nâmımıza onlara ödesin, kul haklarından da kurtarsın... Çünkü onlar daha çok mühim. Günahlar tevbe ile gidiyor da, kul haklarını sahibiyle konuşmak lâzım! Cenâb-ı Hak bizi kul haklarından da kurtarsın, günahlardan da kurtarsın...

Eskiden tabii haramlara, günahlara bulaştıysa insan, haram lokma yediyse; bunlardan vücudunda hasıl olan etlerin cehennemde yanması tehdidi var... Onlardan da kurtarsın, onları da temizlesin rahmeti deryasında... Hepimizi annemizden doğduğumuz gündeki suçsuz, günahsız, tertemiz hàlimizdeki gibi, bu Ramazan'da yeniden doğmuş gibi tertemiz eylesin...

Bundan sonra da defter-i a'mâlimizi günahlarla, isyanlarla kirletmemeyi, mülevves hale getirmemeyi nasîb etsin... Sevgili kulu olmayı nasîb etsin... Ömrümüz bitip de ahirete göçtüğümüz zaman, huzuruna sevdiği, razı olduğu kul olarak varmamızı, cennetiyle cemâliyle müşerref olmamızı, Peygamber Efendimiz'in komşuluğuna ermemizi ve cemâlini görmemizi, selâmına ermemizi Cenâb-ı Hak nasîb eylesin... Ve rıdvân-ı ekberine cümlemizi nâil eylesin...

Bi-hürmeti'smihi'l-a'zâm, ve bi-hürmeti nebiyyihi'l-ekrem, ve bi-hürmeti şehri ramadàn, ve bi-hürmeti's-sıyâmi ve'l-kıyâm, ve bi-hürmeti'l-ezkâr, ve'l-ibâdâtü ve't-tâât, ve bi-hürmeti esrâri sûreti'l-fâtihah!..

31. 12. 1999 - AVUSTRALYA

22. İBADETİN TAM OLMASI

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili kardeşlerim!

Değerli Ak-Televizyon izleyicileri ve Ak-Radyo dinleyicileri!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun...

Ramazan'ın son gününe geldik. Cenâb-ı Hak bizleri de bu güzel ayın kadr u kıymetini bilip, sevapları çok olanlardan, kazananlardan eylesin... Aciz, nâçiz, eksikli, kusurlu, hatalı ibadetlerimizin hatasına, kusuruna, eksiğine nazar buyurmayıp, tam, hattâ etemm, yâni en tam şekilde kabul eylesin... Bizi nice nice mübarek günlere, Ramazanlara sağlıkla, afiyetle eriştirsin... Rahmetine mazhar eylesin... Dünyada ahirette sizleri, bizleri bahtiyar eylesin...

İ'tikâfa giren kardeşlerimizin o güzel ibadetlerini kabul eylesin... Kalblerini pürnur eylesin, feyizlerini çok eylesin... Bayrama maddeten ve mânen kârlı, sevaplı, ecirli, tertemiz çıkmayı nasîb eylesin... Her iki yönden de, tam mânâsıyla bayram nasîb eylesin...

Dünyanın üzerindeki mağdur, mazlum, mahzun müslüman kardeşlerimizi de kederlerden, üzüntülerden, dertlerden kurtarsın... Hastalarımıza şifâ, dertlilerimize devalar ihsân eylesin... Geçmişlerimize rahmeylesin, kabirlerini pürnûr eylesin...

Tabii, bu ibadetleri güzel yapabilmek çok zor... Hattâ Cenâb-ı Hakk'ın dergâhına lâyık ibadeti yapmağa hiç kimsenin gücü yetmez diyebiliriz. Şeyh Sa'dî *Gülistan*'ın başında güzel ifadeleriyle beyan ediyor:

بند ه همان به که ز تقصیر خویش

عذر به در کا ه خداي آورد

ورنه سزاوار خداوندیش

کس نتواند که به جاي آورد

Bende hemân bih ki zi taksîri hîş
Özr be dergâh-ı Hudây âvered
Verne sezâvâr-ı Hudâvendiyeş
Kes ne-tevâned ki becây âvered

[Kulun kendi kusurundan dolayı dergâh-ı ilâhîden özür dilemesi en iyisidir. Yoksa hiç kimse Allah'a şükür borcunu lâyık olduğu şekilde ödeyemez.]

Yâni eksiğimizle, kusurumuzla, hatalı şey yaptığımızı itiraf ederek, tevazuu takınmamız lâzım geldiğini hatırlatıyor. "Yoksa, Cenâb-ı Hakk'ın dergâhına lâyık ameli kimse yapamaz!" diyor.

Tabii, doğru bir düşüncedir. Eksiğimiz, kusurumuz çoktur. Allah-u Teàlâ Hazretleri eksiğimize kusurumuza nazar eylemesin... Namazlarımıza, teravihlerimize, oruçlarımıza, Kur'an kıraatlerimize, zikirlerimize fazl u keremiyle çok büyük sevaplar ihsân eylesin...

Bir geceye bir ömür bereketi verdiği gibi, ihlâs ile bir *Lâ ilâhe illa'llàh* diyeni cennetine sokacağını vaad ettiği gibi, bizim de bu az ibadetlerimizi, onun çok çok rahmetine, engin rahmetine ermeye vesîle eylesin...

a. İbadetin Tam veya Eksik Olması

Ebü'l-Yüsr Hazretleri'nden, Hanbelî mezhebinin müçtehidi, büyük alim, aynı zamanda büyük hadis bilgini Ahmed ibn-i Hanbel (Rh.A) kitabına almış ki, Peygamber SAS Efendimiz bir hadis-i şerifinde şöyle buyuruyor:[117]

مِنْكُمْ مَنْ يُصَلِّي الصَّلَاةَ كَامِلَةً ، وَمِنْكُمْ مَنْ يُصَلِّي النِّصْفَ ،

---

[117] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.427, no:15561; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ,* c.II, s.281, no:3342; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.212, no:613; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.III, s.106, no:934; Ebü'l-Yüsr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.850, no:20012; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXII, s.66, no:24329.

وَالثُّلُثَ ، وَالرُّبُعَ ، حَتَّى بَلَغَ الْعُشْرَ (حم. عن أبي اليسر)

RE. 450/2 (*Minküm men yusalli's-salâte kâmileten*) "Sizden öyleleri vardır ki, namazı kâmil olarak, tamı tamına, dört dörtlük kılar." Yâni beşerin aczi, tâkatinin sınırlılığı belli; içinizden bazıları namazı emrolunduğu üzere, Cenâb-ı Hakk'ın razı olduğu şekilde tam kılar. Ama herkes böyle tam kılamaz. (*Ve minküm men yusalli'n-nısf*) "Sizden bazıları vardır, yarım kılar." Yâni tam değil, yarısı zâyî olur. (*Ve's-sülüs*) "Kimisi üçte bir kılar. (*Ve'r-rubu'*) Kimisi dörtte bir kılar." Dörtte bir, yüzde yirmi beş demek. (*Hattâ belağa'l-uşr.*) "Kimisi onda bir kılar." Yâni, yüz yapılacak şeyi, yüz yerine on yapıyor. Tam not yüz iken, on alıyor. Tabii çok az bir şey.

Namaz böyle olduğu gibi, oruç da böyledir, diğer ibadetler de böyledir. Bu neden oluyor?.. İnsanların ibadetlerinin kabulünün böyle farklı olması, ibadeti ifasının tam veya yarım, veya çok zayıf olması nedendir?.. İrfanlarındandır. Yâni, àriflik derecelerinin az veya çok olmasıyla alâkalı bir şeydir. Şuuru tamsa, kalbi sâfî ise, ihlâsı bütün ise, kendini ibadete tam veriyorsa, gönlünü dağıtmıyorsa, aklını başka yerlere kaydırmıyorsa, huşû ile kılıyorsa, takvâlı ise; o zaman tam alır. Ama, namazda aklına başka şeyler getirirse, aklını başka şeylerle meşgul ederse, çevresine bakarsa; o zaman az olur. Veyahut takvâ ile kılmazsa, huşû ile kılmazsa, daha azalır.

Hattâ başka hadis-i şeriflerden biliyoruz ki, namaz insanı Allah'a yaklaştırır ama bazı namaz vardır ki Allah'a yaklaştırmaz; kılış tarzının kötü olması ve kötü maksatla kılınması gibi durumlardan dolayı Allah'tan uzaklaştırır. Adam namaz kılar, Allah'tan uzaklaşır. Çünkü riya ile kılıyor, çünkü gösteriş için kılıyor, çünkü menfaat için kılıyor, çünkü çok kötü birtakım fikirler ve duygular taşıyor. Onun üzerine böyle Allah'tan uzaklaştırır.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[118]

---

[118] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.539, no:1690; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.373, no:8843; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.257, no:3481; Hàkim, *Müstedrek*,

رُبَّ صَائِمٍ حَظُّهُ مِنْ صِيَامِهِ الْجُوعُ وَالْعَطَشُ ، وَرُبَّ قَائِمٍ حَظُّهُ مِنْ قِيَامِهِ السَّهَرُ (حم. خز. ع. هب. ق. كر. عن أبي هريرة ؛ طب. عد. عن ابن عمر)

(*Rubbe sàimin hazzuhû min sıyâmihi'l-cûu ve'l-ataş*) "Nice oruç tutan vardır ki, akşama aç ve susuz kalmaktan başka eline bir kâr girmez! (*Ve rubbe kàimin hazzuhû min kıyâmihi's-seher.*) Nice geceleyin kalkıp namaz kılan vardır; kalktı, abdest aldı, kıldı ama, uykusuz kalmaktan başka eline bir şey geçmez." Yâni, kabul olmuyor.

Onun için, muhterem kardeşlerim, iyi müslümanın, şuurlu müslümanın, dikkatli müslümanın ne yapması lâzım?.. "Yaptığım ibadetlerin makbul düşmesi için, Cenâb-ı Hakk'ın indinde kabule mazhar olması için nelere dikkat etmem lâzım?" diye bunu araştırması, soruşturması, mutlaka öğrenmesi lâzım!.. Çünkü akıntıya kürek, boşuna gayret olmasın, yerinde saymak olmasın, zayiat olmasın, kuma su dökmek gibi olmasın diye.

"—Ben namaz kılıyorum, şu namazın makbul olması için neler lâzım?.. Oruç tutuyorum, orucun makbul olması için neler lâzım?..

---

c.I, s.596, no:1571; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.242, no:1997; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.429, no:6551; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.316, no:3642; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.270, no:8097; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.239, no:3249; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.309, no:1425; Abdullah ibn-i Mübârek, *Müsned*, c.I, s.78, no:77; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVII, s.346; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.268, no:3248; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.250; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.382, no:13413; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.309, no:1424; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.401; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.853, no:7491; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.348, no:1365; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIII, s.101, no:12658, 12661; Münzirî, *et-Tergîb*, c.II, s.94, no:1646.

Ramazan'a giriyoruz, çıkıyoruz neler lâzım?.." diye bunları sormak lâzım!..

Bunları, yâni bir ibadetin makbul olması için neler gerektiğini, ben kitaplarımızda bahis konusu ettim. Eğer evinizde *İhyâ-yı Ulûm* varsa, oradaki "İbadetlerin Afetleri", yâni "İbadetlerin kabul olmamasının sebepleri nelerdir?" diye anlatan bölümlere bakarsanız, oradan da öğrenebilirsiniz. Etrafınızdaki àrif, bilgin zâtlardan sorup, onlardan da öğrenebilirsiniz.

Aman boşuna zayiat olmasın, yazık olmasın, bir çuval incir berbat olmasın!.. Emekler heder olmasın, gayretler boşa gitmesin!.. Onun için, çok dikkatli olmanızı dilerim. Bir de, inşâallah Cenâb-ı Hak gayretlerimizi boşa çıkartmamıştır diye, Cenâb-ı Mevlâ'dan kusurlarımıza rağmen ibadetlerimizi kabul etmesini dilerim.

b. Allah'ın Kitabı, Sünnet ve Sahabe

Bu sayfada açılmış olan diğer bir hadis-i şerif, İbn-i Abbas RA'dan rivayet edilmiş:[119]

مَهْمَا أُوتِيتُمْ مِنْ كِتَابِ اللهِ فَالْعَمَلُ بِهِ (وَاجِبٌ) لاَ عُذْرَ لأَحَدٍ فِي تَرْكِهِ ؛ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ فِي كِتَابِ اللهِ فَسُنَّةٌ مِنِّي مَاضِيَةٌ ؛ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ سُنَّةً مِنِّي مَاضِيَةٌ ، فَمَا قَالَ أَصْحَابِي ؛ إِنَّ أَصْحَابِي بِمَنْزِلَةِ النُّجُومِ فِي السَّمَاءِ ، فَأَيُّهَا أَخَذْتُمْ بِهِ ، إِهْتَدَيْتُمْ ؛ وَاخْتِلاَفُ أَصْحَابِي لَكُمْ رَحْمَةٌ (ق . في مدخل عن ابن عباس ، و سليمان ضعيف ؛ خط.

---

[119] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXII, s.359; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.160, no:6497; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.349, no:1002; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.65, no:153; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXII, s.75, no:24355.

(كر. والديلمي عن جوير ؛ وسليمان عن ابن عباس)

RE. 450/7 (*Mehmâ ûtîtüm min kitâbi'llâhi fe'l-amelü bihî —vâcibün— lâ uzre li-ehadin fî terkihî; fein lem yekün fî kitâbi'llâhi fesünnetün minnî mâdıyetün; fein lem yekün sünnetün minnî mâdıyetün femâ kàle ashàbî; inne ashàbî bi-menzileti'n-nücûmü fi's-semâi, feeyyühâ ehaztüm bihî, ihtedeytüm; ve'htilâfü ashàbî leküm rahmetün*)

Bu hadis-i şerif güzel konuları bize hatırlatıyor. Umûmî kuralları öğreneceğiz bu hadis-i şerifi dinleyince... Deylemî, Hatîb-i Bağdâdî, İbn-i Asâkir rivayet etmişler, çeşitli kaynaklarda var. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:

(*Mehmâ ûtîtüm min kitâbi'llâh*) "Allah'ın kitabından size ne verilmişse, ne emrolunmuşsa, hüküm ne ise, ne buyrulmuşsa, o buyrulan şeyden geri durmak olmaz. (*Fe'l-amelü bihî vâcibün*) Onunla amel etmemiz şarttır. (*Lâ uzre li-ehadin fî terkihî*) Allah'ın kitabındaki emrini terk etmek için, hiç kimsenin mâzereti kabul olmaz." Mâzeret yoktur, Allah'ın emridir, akan sular durur; Allah'ın emrini dinleyeceksiniz.

Türkiye'nin yüzde doksan dokuzu müslüman... Evet, güzel... Dünyanın bir buçuk milyar insanı müslüman... Tamam... Bunun için ne yapması lâzım müslüman olanların?.. Allah'ın kitabını iyi öğrenmesi lâzım!..

Okuduğumuz sûreleri seviyoruz; Yâsin okuyoruz, İhlâs okuyoruz, Amme okuyoruz... Okuyorsunuz, mânâsını bilmiyorsunuz! Fâtiha'yı okuyor, mânâsını bilmiyor. Eğiliyor, "*Sübhàne rabbiye'l-azîm*" diyor, "*Rabbenâ ve leke'l-hamd*" diyor, namaz kılıyor, hiç bir kelimenin anlamını bilmiyor. Nasıl bilmeden bu işler yapılır, yıllar nasıl geçer? Niye öğrenmez Cenâb-ı Hakk'ın ifadesini bir müslüman?.. Şaşılacak bir şey... Ne kadar gayretsizlik, ne kadar gevşeklik, ne kadar ayıp!..

Allah hepimize utanma duygusu versin, hayâ duygusu versin... Yaptığımız eğrilikleri anlayıp, onlardan kurtulmayı nasîb eylesin... Çok ayıp! Allah'ın kitabını öğrenmemiz lâzım!..

(*Fein lem yekün fî kitâbi'llâhi*) "Eğer Allah'ın kitabında bir konuda bir bilgi, bir hüküm yer almamışsa, o zaman (*fesünnetin minnî mâdıyetün*) benden icrâ olunmuş bir sünnet, benim yapmış olduğum bir sünnet geçerlidir."

Yâni bir insan, iyi bir müslüman olarak, önce Allah'ın kitabının ahkâmını öğrenecek ve onu uygulayacak. Bir şeyi yapıp yapmamak hususunda nasıl yapayım diye araştırırken, sorarken, istişare ederken, önce Allah'ın kitabına bakacak, "Orada o konuda bilgi var mı?" diye... Varsa, onu yapacak. Yoksa, "Sünnette var mı?" diye araştıracak, sünnet-i seniyyede onun hükmünü bulacak, onu yapacak. Kaynakların sıralanışı böyle; önce Allah'ın kitabı, sonra Peygamber Efendimiz'in sünneti...

(*Fein lem yekün sünnetün minnî mâdıyetün*) "Eğer benden sàdır olmuş, vârid olmuş bir sünnet yoksa o konuda; bulamamışsa, mevcut değilse; (*femâ kàle ashàbî*) o zaman benim ashabımın söyledikleri, kàil oldukları, kanaat getirdikleri, meylettikleri, tercih ettikleri şekilde hareket etsin bir kimse..."

Neden?.. Ashabın sözleri de önemli! Çünkü onlar mekteb-i Rasûlüllah'tan yetişmişlerdir, o mektebin mezunlarıdır. Onlar çok yüksek şahsiyetlerdir. Rasûlüllah'tan güzel güzel öğrenmişlerdir

dinin aslını, sözlerini de ona göre söylerler. Onların sözleri önemlidir.

(*İnne ashàbî bi-menzileti'n-nücûmü fi's-semâ'*) "Benim ashabım gökteki yıldızlar gibidir." (*Feeyyühâ ehaztüm bihî ihtedeytüm*) Eskiden denizde, çölde, dümdüz, başka alâmet olmayan yerde, yıldızlara bakıp da yıldızlardan yönlerini tayin edip giderlerdi. "Şaşırılacak, geniş, alâmetsiz yerde, bir insan da ashaba bakarsa, yıldızlara bakıp yönünü bulan insan gibi, hangisine baksa yönünü bulur."

(*Ve'htilâfü ashàbî leküm rahmetün*) "Ashabım bir konuda ihtilaf etmişlerse; 'Şu şöyle yapılabilir.' demişse birisi; ötekisi de, 'Hayır yapılamaz!' demişse; bu ihtilaf, farklılık, sizin için bir genişliktir. İsterseniz onu yaparsınız, isterseniz ötekisini yaparsınız; bu da bir rahmettir."

Ashabın böyle kanaat olarak, dînî görüş olarak, samîmî kanaatinin farklı olması zararlı bir şey değildir; bir genişliktir, vüs'attir. İsteyen onu tutar, uygular; isteyen ötekisini uygular. İkisi de tamamdır. Çünkü onlar iyi niyetle karar verdiği için, Allah onların kararlarını sever. Müctehid hata etse bile, yine ecir alır.

Demek ki, ashab-ı kirâmı da iyice öğrenmemiz lâzım! Ben size geçtiğimiz bir sohbette demiştim ki, bizim dergilerimizin hediye ettiği *Sahabe Hayatından Tablolar* kitabını, bu Ramazan'da i'tikâfa giren kardeşlerimiz ve diğer kardeşlerimiz okusunlar dedim. Tabii sahabe-i kiram *—rıdvânu'llàhi teàlâ aleyhim ecmaîn—* hazerâtıyla ilgili daha başka güzel çeşitli kitaplar vardır. Araştırın, belki sizin kütüphanenizde de olabilir. Kitapçılara sorun!

"—Hangisi var bu konuda, hangisini tavsiye edersiniz?" diye bizim sevdiğimiz dindar, ihvânımızdan, bu konuda bilgili kitapçı kardeşlerimize sorun!

Ashàb-ı kiramı öğrenmek lâzım! Ben çok istifade ettim ve çok faydalı gördüm. Ashab-ı kiramın hayatı ve davranışları, bizim için fevkalâde kolay anlaşılabilen tablolar oluyor ve insan ölçüyü çok güzel anlıyor:

“—Tamam, demek ki Allah’ın sevgili bir kulu böyle davranıyor, böyle yapmak lâzımmış.” diye yolu güzel buluyor.

Hattâ büyüklerimizden birisine, sanıyorum Yusuf-u Hemedânî KS Efendimiz’e demişler ki:

”—Efendim evliyâullah varken, onlardan istifade ediyoruz. Ulemâ, fuzalâ, urefâ; yâni hem bilgililer, hem alimler, hem kalp gözleri açık, hem de dînî bilgileri çok iyi biliyorlar... Onlar olmadığı zaman, onlarsız kalırsak bir yerde, veya onlar vefat ederse, ne yapalım?..”

Demiş ki:

“—Her gün —ben şu anda rakamını tam hatırlayamayacağım, gàlibâ altı varak demiş— altı varak evliyâullah menâkıbından, sàlihlerin menkabelerinden okursanız iyi olur.” demiş.

Altı varak, yâni önlü arkalı on iki sayfa demek olur. Rakamı belki değişiktir, belki ondur, her ne ise... O büyüklerimizin tavsiyesi, evliyâullahın menâkıbını da okumak, ama sahih kitaplardan... Tamâmen şişirilmiş ve sağlam olmayan bilgilerle dolu, hurafeyle dolu, mesnedsiz, hattâ dine aykırı şeyler ihtivâ eden, sorumsuz insanların yazdığı kitaplar oluyor; onlar değil... Ciddî alimlerin yazdığı, güvenilir kitaplardan evliyâullahın hayatlarını okumakta da çok fayda var. Onları da okursunuz.

Onun için, Hocamız (Rh.A)’in neşrettiği eserlerin birincisi; bizim tekkemizde Hocamız’ın neşriyatı olarak ilk emrettiği sanıyorum —belki ondan önce, benim haberim olmadan bazı duaları filân bastırmış olabilir ama— *Tezkiretü’l-Evliyâ* isimli evliyâullah hayatlarından bir kitap neşrettik. Hattâ babamla ben, o el yazılarını yeni harflere çekip, ilk baskısını Gümüş Yayınları olarak —o zaman Gümüş Motor şirketi de tekkemizin kurduğu bir şirket olarak faaliyette olduğundan ve Gümüşhânevî Efendimiz’i hatırlattığından— neşretmiştik.

Yâni, insan evliyâullahın menâkıbını okuduğu zaman, onların nasıl yaşadığını; nasıl Allah’tan korktuğunu, Allah’ın sevgisini, rızasını nasıl kazandığını görür. Onun da faydası olur. Bu da önemli! Hocamız’ın böyle bir hareketi de bizim için bir işaret...

c. Geçmiş Ümmetlerin Helâk Sebebi

Üçüncü hadis-i şerife geçiyorum. Ahmed ibn-i Hanbel'in —yâni yine Hanbelî mezhebinin kurucusu mübarek zât, *rahmetu'llàhi aleyh*— Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As RA'dan rivayet ettiği bir hadis-i şerif bu. Efendimiz SAS buyuruyor ki:[120]

مَهْلاً يَا قَوْمُ ، بِهَذَا أُهْلِكَتِ الْأُمَمُ مِنْ قَبْلِكُمْ ، بِاخْتِلاَفِهِمْ عَلٰى أَنْبِيَائِهِمْ ، وَضَرْبِهِمِ الْكُتُبَ بَعْضَهَا بِبَعْضٍ ؛ إِنَّ الْقُرْآنَ لَمْ يَنْزِلْ يُكَذِّبُ بَعْضُهُ بَعْضًا ، بَلْ يُصَدِّقُ بَعْضُهُ بَعْضًا ؛ فَمَا عَرَفْتُمْ مِنْهُ فَاعْمَلُوا بِهِ ، وَمَا جَهِلْتُمْ مِنْهُ ، فَرُدُّوهُ إِلٰى عَالِمِهِ (حم. عن ابن عمرو)

RE. 450/10 (*Mehlen yâ kavm, bi-hâzâ heleket el-ümemü min kabliküm bi-ihtilâfihim alâ enbiyâihim, ve darbihimi'l-kütübe ba'duhâ biba'dın; inne'l-kur'âne lem yenzil yükezzibu ba'duhü ba'dan, bel yusaddıku ba'duhû ba'dan, femâ araftüm minhü fa'melû bihî, ve mâ cehiltüm minhü feruddûhû ilâ àlimihî*)

Ne kadar güzel bir nasihat ile, Peygamber Efendimiz bizi uyarıyor. Bu hadis-i şerifin meali şöyle:

(*Mehlen yâ kavm*) "Ey ahali! Durun bakalım, ağır olun, kendinize bir sahip olun!" *Mehlen*, bir şeyi yapan insana, "Dur bakalım, acele etme!" mânâsına kullanılan bir kelimedir Arapça'da.

(*Bi-hâzâ heleket el-ümemü min kabliküm*) "Bu sizin yaptığınız şu işten dolayı, sizden önceki ümmetler helâk oldular. Durun bakalım, ne oluyorsunuz, yapmayın böyle!" Helâk oldukları şey ne?.. (*Bi-ihtilâfihim alâ enbiyâihim*) "Kendilerine gönderilmiş olan peygamberlerle ihtilâfa düşmelerinden, onların sözünü dinlemeyip aykırı hareket etmelerinden helâk oldular." Yâni, peygamberlerin

---

[120] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.181, no:6702; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.341, no:978.

harfiyyen emrini tutmuyorlar; ya te'ville, ya canları istemediği için yapmıyorlar, ya da aksini yapıyorlar.

Meselâ, Mûsâ AS:

"—Haydi bakalım, şunlarla savaşalım!" dedi.

Onlar savaşa gitmediler. Dediler ki:

فَاذْهَبْ أَنْتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلاَ ، إِنَّا هَاهُنَا قَاعِدُونَ (مائدة:٢٤)

(*Fe'zheb ente ve rabbüke fekàtilâ, innâ hâhünâ kàidûn*) "Sen Rabbinle git, o düşmanlarla çarpış; biz burada bekliyoruz." (Mâide, 5/24) dediler.

Peygamber davet ediyor:

"—Gelin şu düşmanla mücadele edelim!" diye; onlar diyorlar ki:

"—Siz gidin, biz gitmiyoruz!"

Yâni, peygamberlerine muhalefet, ya da söylediği söze karşı çıkmak, ya da aykırı davranmak... Bu sebepten helâk oldular, böyle helâk olur milletler. Daha öncekiler bundan helâk oldular.

(*Ve darbihimi'l-kütübe ba'duhâ bi-ba'dın*) "Bir de kitaplarındaki ahkâm-ı ilâhiyyenin birisini ötekisinin karşısına çıkartıp, onu diğerinin karşısındaymış gibi gösterip, onu reddetmekte ötekisini kullanmaktan helâk oldular." Yâni kitaplarındaki hükümleri keyfî yorumlarla kullanmak istediklerinden helâk oldular.

(*İnne'l-kur'âne lem yenzil yükezzibu ba'duhû ba'dan*) "Kur'an-ı Kerim, bazı ayetleri öteki ayetlerini yalanlasın diye inmedi ki; birisini alıp ötekisine karşı 'Allah bu ayette şöyle buyuruyor.' diye karşı delil olarak göstermeğe kalkıyorsunuz. (*Bel yusaddiku ba'duhû ba'dà*) Aksine, bir ayet öteki ayeti takviye eder, destekler. Aynı kitabın içinde birbiriyle ihtilâflı ayet olur mu?.. (*Femâ araftüm minhu fa'melû bihî*) Eğer doğru düzgün biliyorsanız, Kur'an-ı Kerim'in ahkâmına güzelce uyun! (*Ve mâ cehiltüm minhü*) Bilmediğiniz şeye de burnunuzu sokmayın, karışmayın, o konuda konuşmayın; (*feruddûhü ilâ àlimihî*) bilene bırakın, bilene havale edin, bilene gidin, sorun!"

Muhterem kardeşlerim! Sıradan bir konuda münakaşa çıkar da, bir insan böyle söyler, ötekisi şöyle söylerse; yanılan yanılmış olur ama, çok büyük bir zarara uğramaz. Ama Allah'ın kitabını münakaşa mevzuu yaparlar da, birisi öyle söyler, ötekisi böyle söylerse, yanılan çok fena duruma düşer ve ahireti mahvolur. Allah'ın kitabındaki yanılgı, Peygamber'e itaatteki veyahut şeriatın ahkâmındaki bir yanılgı, insanı çok kötü bir duruma götürür. Bu işi cahiller bir kere bıraksın, bilmeyenler bu işlere burunlarını sokmasın, ortalığı karıştırmasın! İyi bilen alimlere sorsunlar.

Türkiye'den uzaktayım ama, zaman zaman haber özetleri geliyor. Sonra bu bilgisayarlardan gazetelerin özetleri alınabiliyor, birçok bilgileri görüyoruz. Tabii Türkiye'de olsak, akşamları Ramazanlarda dînî konu diye televizyonlar kim bilir ne oturumlar yapmışlardır. Açık oturum, açık saçık oturum, kırık dökük oturum... Artık neler konuşuldu din namına, bilmiyorum.

Bu dînî konular oyuncak değildir. Keşke salâhiyetli kimseler konuşsa... Hiç bilgisi, ilgisi olmayan insanlar din namına bir şeyler söylerse, hem kendileri dalâlete düşerler, dàl olurlar... "Aman dàllînden etme bizi yâ Rabbi!" diyoruz ya. Hem dàl olurlar; ayrıca üstüne üstelik bir de mudıl olurlar, yâni başkalarını da saptırıcı olurlar. Hem kendileri sapmışlar, ayakları kaymış cehenneme, hem de başkalarını kaydırıyor.

Onun için, diyorlar ki:

"—Efendim, işte falanca adam televizyonda çok güzel konuşmalar yapıyor. Kardeşim o kadar hoşgörülü ki!.."

Allah'ın hoş görmediği bir konuyu, kullara hoş göstermeğe birisinin hakkı var mı, haddi var mı?.. Olur mu, Allah'ın yasakladığı zâten kötü, ondan yasaklanmış. Allah'ın emrettiği mutlaka güzel, onun tutulması lâzım! Allah'ın emrettiğini tutmamak hata, yasakladığını yapmak hata...

İnsanlar böyle dikkat etmiyorlar; kendi keyiflerine göre, kendi kendilerine her haramı helâl ediyorlar, her helâli de iptal ediyorlar. Hatta farzları iptal ediyorlar duyduğumuza göre... İnsan hayretler içinde kalıyor. Bu ne fitnedir, bu ne acaib iştir ki,

dinin ana esaslarını bile birileri kalkıp iptal etmeğe, yapılmasın diye söylemeye cür'et ve cesaret ediyor.

Peygamber Efendimiz ne buyuruyor:

"—Bu işi iyi bilen müttakî kimselere, tam ehline sorun!" buyuruyor.

Zâten her işin ehline sorulması, İslâm'da ana esastır. Emanetler ehillerine verilir. İyi bilene sormazsa, yarım bilen insan hem kendisi dalâlete düşer verdiği cevapla, hem de seni dalâlete düşürür.

Onun için, soruyu soracağın insanı kırk yerden sorup, ondan sonra güvenilirse sorman lâzım! Çünkü bazıları keyfe göre fetva veriyor. Dine göre değil, Kur'an'a göre, şeriata göre değil, birilerinin isteğine göre... Hatta karşısında kendisine soru soran insanın temâyülünü sezmeğe çalışıyor; onun gönlü hoş olsun diye, onun keyfine göre fetva veriyor. Tabii kendisi de helâk oluyor, karşısındakini de helâk ediyor.

Bunlar büyük fitne... Her devrin çeşitli fitneleri var, o fitnelerde bazı insanlar helâk oluyor. Demin bağlantı sağlanırken, kitaptan bir hadis-i şerifi okuyordum. Mahşer halkı, böyle yığınla insanlar toplandığı zaman, Allah-u Teàlâ Hazretleri buyuracakmış ki:

"—Durdurun ey meleklerim bunları! Bunların içinden kötüleri, cehenneme atılacakları ayırın!"

Mahşer halkından binde 999'u cehenneme gidecek. Yâni büyük hatalar, büyük yanılgılar, büyük sapıklıklar, büyük şaşkınlıklar, büyük kâfirlikler, büyük imansızlıklar yaygın bir şekilde dünyaya hakim olduğundan, ahirette bin kişiden 999'u cehenneme ayrılacak.

Onun için, aziz ve sevgili kardeşlerim, takvâyı öğrenme ayı olan şu mübarek Ramazan ayında, lütfen binde 999 kişinin yanılabildiğini unutmayalım! Doğruyu bulan binde bir içinde olmaya gayret edelim!

Bunun için de çare, Kur'an-ı Kerim'i okumak; bir... Kur'an-ı Kerim'in de tam doğru anlaşılması için Peygamber SAS Efendimiz'in sünnetine sarılmak; iki... Üçüncüsü de, —demin

okuduğum hadis-i şeriflerden çok güzel anlaşılıyor— sahabe-i kiramın haline, davranışına, sözüne, kanaatine nazar eylemek...

Ondan sonra da ne diyoruz: Evliyâullah büyük zatların da yolundan, yanından ayrılmamak lâzım! Çünkü müttakî insanlar, takvâ ehli insanlar, Allah'tan korkan insanlar her devirde vardır. Hakkı tutan, hakkı söyleyen, haktan ayrılmayan insanlar vardır.

Fitnelere, fesatlara alet olup, onların içine düşüp helâk olmamak lâzım! Çünkü büyük fitneler olacağını Peygamber Efendimiz bildiriyor. O fitneler de imtihandır. Fitne, zâten bir bakıma imtihan mânâsına geliyor. Yâni her müslümanın imanının denenmesi için, Cenâb-ı Hak böyle karışık, acaib şeyler ortaya atan şeytanları da ortaya çıkartıyor. Şeytanın varlığı bir hikmete dayanıyor. Hem de şeyâtînü'l-insi, insanların şeytanlarını da ortaya çıkartıyor.

Hatta Deccal'i ortaya çıkartacak veya çıkarttı; Cenâb-ı Hakk'ın kendisi bilir, Allahu a'lem. Neden?.. Deccal'in yaptığı şeyler olağanüstü olacak. Herkes, "Ooo, aman, vay be!" diye hayran kalıp, kanan kanacak.

Ama işte onların hepsi imtihan... İyi mü'minler aldanmazlar. İyi mü'min olmağa gayret edelim!

Bu Ramazan ayı, iyi mü'min olmanın tâlim edildiği tâlim ayı idi, eğitim ayı idi. İnşâallah hayırlı geçmiştir, güzel şeyler öğrenmişizdir, kazanmışızdır; Ramazan'dan sonra da devam ettiririz.

Allah hepinize iyilikler ihsân eylesin... Gönül gözünüzü açsın; her şeyi bütün gerçek vechesiyle, tam görmenizi, tehlikelerden korunmanızı, hayırları kazanmanızı nasib eylesin... Hem dünyada, hem ahirette aziz ve bahtiyar olun...

Sevgili izleyiciler ve dinleyiciler, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..*

07. 01. 2000 - AVUSTRALYA

23. DECCAL'İN FİTNESİNDEN KORUNMAK

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Ak-Televizyon izleyicileri ve Ak-Radyo dinleyicileri!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun... Cenâb-ı Hak dünya ve ahiretin hayırlarına cümlenizi erdirsin...

Ramazan'da kazandığınız güzel evsafı, güzel alışkanlıkları Ramazan'dan sonra elden kaçırmamayı ve onları güzelce uygulamaya devam etmeyi nasîb etsin, muvaffak etsin cümlenizi... Sevdiği kul eylesin, sevdiği işleri yapmayı nasîb eylesin...

a. Kehf Sûresi'ni Okumanın Fazîleti

Bu cuma sohbetinde okuyacağım hadis-i şeriflerden birincisi şöyle:[121]

أَلاَ أُخْبِرُكُمْ بِسُورَةٍ مَلأَتْ عَظَمَتُهَا مَابَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ، شَيَّعَهَا سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ سُورَةُ الْكَهْفِ ؛ مَنْ قَرَأَهَا يَوْمَ الْجُمُعَةِ غَفَرَ اللهُ لَهُ بِهَا إِلَى الْجُمُعَةِ الْأُخْرٰى ، وَ زِيَادَةِ ثَلاَثَةِ أَيَّامٍ مِنْ بَعْدِهَا ، وَأُعْطِيَ نُوراً يَبْلُغُ السَّمَاءَ ، وَ وُقِيَ مِنْ فِتْنَةِ الدَّجَّالِ ؛ وَمَنْ قَرَأَ خَمْسَ آيَاتٍ مِنْ خَاتِمَهَا حِينَ يَأْخُذُ مَضْجَعَهُ مِنْ فِرَاشِهِ ، حُفِظَ ، وَبُعِثَ مِنْ أَيِّ اللَّيْلِ شَاءَ (ابن الضريس عن إسماعيل بن رافع مرسلاً)

---

[121] *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.906, no:2595 ve 2602; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.V, s.438, no:4447.

RE. 164/2 (*Elâ uhbiruküm bi-sûretin meleet azametühâ mâ beyne's-semâi ve'l-ard, şeyyeahâ seb'ûne elfe melekin sûretü'l-kehfi; men karaehâ yevme'l-cumuati gafera'llàhu lehû bihâ ile'l-cumuati'l-uhrâ, ve ziyâdeti selâseti eyyâmin min ba'dihâ, ve u'tıye nûran yeblüğu's-semâ', ve vukıye min fitneti'l-deccâl. Ve men karea hamse âyâtin min hàtimehâ hîne ye'huzü madceahû min firâşihî hufiza, ve buise min eyyi'l-leyli şâ'.*)

Güzel bilgiler ihtiva eden bir rivayet. İbni'd-Darîs İsmâil ibn-i Râfî'den mürsel olarak rivayet etmiş. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:

(*Elâ uhbiruküm*) "Dikkat edin, ben size haber veriyorum!" veya "Ben size haber vermeyeyim mi?" diye teşvik mânâsına, uyarı mânâsına bir edat bu *elâ*. Edat-ı tenbih deniliyor. (*Bi-sûretin*) "Öyle bir sûreyi size haber vereyim ki, (*meleet azametühâ mâ beyne's-semâi ve'l-ard*) azameti, ululuğu gök ile yerin arasını doldurmuş olan bir sûre... Çok kıymetli, azametli, muazzam bir sûre... (*Şeyyiahâ seb'ûne elfe melek*) Yeryüzüne inişinde yetmiş bin melek onu uğurluyor, teşyî ediyor. O kadar şerefli... Bu sûre hangisidir?.. (*Sûretü'l-kehfi*) Kehf Sûresi'dir."

(*Men karaehâ yevme'l-cumuati*) "Kim cuma günü bu sûreyi okursa..." Ben de cuma sohbetinde size bu bilgiyi sunmuş oluyorum, hemen okursunuz inşâallah... Kim bu sûreyi cuma gününde okursa, ne olur?.. (*Gafara'llàhu lehû bihâ*) "Bu okuduğu sûrenin mukabilinde, mükâfât olarak Allah onu mağfiret eder. (*İle'l-cumuati'l-uhrâ*) İlerideki cuma gününe kadar, ileriye dönük günlerdeki günahlarını mağfiret eder." Çok ilginç! (*Ve ziyâdete selâseti eyyâmin min ba'dihâ*) "Ondan sonra da ileriye doğru üç gün fazlasıyla; yâni on günlük günahını affeder."

Tabii, bu ileriye dönük günahların affedilme meselesi, bir de Arafe günü orucunda karşımıza çıkmıştı:

"—Kim hacıların Arafat'a çıktığı Arafe gününde, Kurban bayramından önceki gün —hacı olmayanlar memleketlerinde— Arafe günü orucu tutarsa, —ki önümüzde, iki ay bir hafta sonra gelecek bu Arafe günü— geçmiş bir senelik günahı affolur, bir de gelecek bir senelik ileriye dönük günahı affolur." (*) buyurmuştu. Arafe günü hakkında Peygamber Efendimiz'in hadis-i şerifi öyleydi.

Bu ne demek? Önündeki bir senelik günahının affolması ne demek?.. Bir sene daha Cenâb-ı Hak ömür verecek, ömrü bereketlenecek demek. Hem de oradaki hatalarını da affedecek. Çünkü hatasız kul olmuyor, çeşitli günahlar, hatalar her zaman işlenebiliyor. Ya kızılıyor, ya unutuluyor, ya bir cahillik oluyor, bir şeyler oluyor. Cenâb-ı Hak o hataları, günahları mağfiret eder demişti.

Şimdi burada da, buna benzer bir durumla karşılaşıyoruz: “Kehf Sûresi’ni okuyan kimsenin, (*ile’l-cumuati’l-uhrâ*) ileriki cumaya kadarki günahları affoluyor; (*ve ziyâdeti selâseti eyyâmin min ba’dihâ*) ondan sonraki üç gün fazlasıyla...”

Demek ki, ileriye dönük on günlük günahı affoluyor. Hem yaşayacak, Allah ömür verecek; hem de hataları, günahları silinecek, affolacak. Bu güzel bir müjde... Bu hadis-i şerifi duydunuz. Onun için, Kehf Sûresi’ni ezberleyin, cuma günleri okuyun!

Sonra başka özelliği nedir bu sûrenin?.. (*Ve u’tıye nûran yeblüğu’s-semâ’*) “Bu Kehf Sûresi’ni okuyana, göklere kadar çıkan, göklere ulaşan bir nur da verilir.”

Tabii, insanın nurlu olması, nura sahip olması, nurla aydınlanmış olması çok önemli... Bu, çok mânâlar ifade ediyor. Cenâb-ı Hakk’ın sevdiği bir insan olmanın alâmeti... Ondan sonra günahlardan uzak olmasının alâmeti... Nereye basacağını, ne yapacağını Cenâb-ı Hak gösterecek, hatâlı işler yaptırtmayacak, tevfîkini refîk edecek demek olabilir. Yâni, göklere ulaşan bir nur da veriliyor kendisine...

Sonra, daha önemli bir başka özelliği: (*Ve vukıye min fitneti’l-deccâl*) “Deccal fitnesinden de korunur bunu okuyan insan...” Bu da çok önemli... Bugünlerde burada Brisban’dayken Deccal’le ilgili hadis-i şerifleri sahih kitaplardan okumuştuk. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki, o sahih hadis-i şeriflerde:

“—Adem AS’ın yaratılmasından kıyamet kopuncaya kadar Deccal’in fitnesinden büyük bir fitne yeryüzünde vukù bulmamıştır, bulmayacaktır.”

Yâni en büyük fitne... Neden?.. Çünkü, Deccal bir takım olağanüstü meziyetler, gösteriler, göz boyayıcı başarılar

gösterecek insanlara; insanlar da ona kanacaklar, dinlerini bırakıp Deccal'e tabi olacaklar. Halbuki Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

"—Ey Allah'ın kulları! Dininizde sapasağlam durun, sebat edin, ayrılmayın!" diyor.

Bu Deccal'in fitnesi çok aldatıcı bir fitne... Çünkü, Deccal'e tâbî olanlar maddî çok refaha kavuşacaklar; Deccal'in Deccal olduğunu anlayıp da ona itiraz edenler, çok sıkıntılar çekecek diye bildiriliyor. Tabii, sıkıntı çekecek ama, ahirette cennete girecek. Dininde sabit olan, Deccal'e kanmayan, göz boyayıcı başarılara, refaha ve sâireye aldanmayan, dinine bağlı olan cennete gidecek; onun güzel gösterdiği şeylere kanıp, başarıları başarı sanıp ona tabi olanlar da cehenneme gidecek, yâni ahireti mahvolacak. Onun için Deccal fitnesine kanmamak çok önemli!..

Kehf Sûresi'ni okuyan, Deccal'in fitnesinden de emin olur buyruluyor. Onun için Kehf Sûresi'nin mânâsını düşüne düşüne, tefsirini okuya okuya, güzelce öğrenmemiz, ezberlememiz lâzım diye düşünüyorum ben. Hoca kardeşlerimiz de cemaate, ahaliye Kehf Sûresi'nin tefsirini güzelce anlatsınlar!..

Kehf Sûresi'nin baş tarafında, ilk ayetlerinde:

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلٰى عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا

(الكهف:١)

1. (*El-hamdü li'llâhi'llezî enzele alâ abdihi'l-kitâbe ve lem yec'al lehû ivecâ.*) (Kehf, 18/1)

قَيِّمًا لِيُنْذِرَ بَأْسًا شَدِيدًا مِنْ لَدُنْهُ وَيُبَشِّرَ الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ

الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا حَسَنًا (الكهف:٢)

2. (*Kayyimen li-yünzire be'sen şedîden min ledünhü ve yübeşşire'l-mü'minîne'llezîne ya'melûne's-sàlihàti enne lehüm ecran hasenâ.*) (Kehf, 18/2)

مَاكِثِينَ فِيهِ اَبَدًا (الكهف:٣)

3. (*Mâkisîne fîhi ebedâ.*) (Kehf, 18/3)

وَيُنْذِرَ الَّذِينَ قَالُوا اتَّخَذَ اللّٰهُ وَلَدًا (الكهف:٤)

4. (*Ve yünzire'llezîne kàlü'ttehaze'llàhu veledâ.*) (Kehf, 18/4)

مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِاٰبَائِهِمْ ، كَبُرَتْ كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ اَفْوَاهِهِمْ ،
اِنْ يَقُولُونَ اِلَّا كَذِبًا (الكهف:٥)

5. (*Mâ lehüm bihî min ilmin ve lâ li-âbâihim kebüret kelimeten tahrucü min efvâhihim, in yekùlûne illâ kezibâ.*) (Kehf, 18/5)

[Hamd olsun o Allah'a ki, o insanları kendi tarafından çetin bir azab ile ikaz etmek, sàlih amel işleyen mü'minlere, kendileri için, içinde ebedî kalacakları cennette güzel bir ecir bulunduğunu müjdelemek ve "Allah evlât edindi." diyenleri de uyarmak için kuluna (Muhammed SAS'e) kendisinde hiçbir tezat ve eğrilik bulunmayan dosdoğru kitabı indirdi.

Ne onların (Allah evlât edindi diyenlerin), ne de atalarının bu konuda hiçbir bilgisi yoktur. Ağızlarından çıkan bu söz ne büyük oldu! Yalandan başka bir şey söylemiyorlar.] (Kehf, 1-5)

"Bu yanlış dinlere girenler yalan söylüyorlar, bunların inançları yanlış, halkı kandırıyorlar. İşin doğrusu tevhid dinidir." diye, öyle başlıyor ilk ayet-i kerimeler.

Biz de Tevhid senesine girdik. İki bin yılı Tevhid Yılı'ydı, iki bin yılıyla başlayan 21. Asır da Tevhid Asrı'ydı. Onun için siz de Kehf Sûresi'ni birinci ayetinden itibaren güzelce öğrenmeye

başlayın! Kimlerin yalan söylediğini, insanları nasıl kandırdıklarını Cenâb-ı Hak orada bildiriyor. Oradan başlayın!..

Sonra ne var?.. Bu ayetlerin arkasından birtakım mübarek insanların —ki onlar Ashab-ı Kehf dediğimiz insanlar— zamanındaki putperestliğe tâbî olmadıklarını, onu reddettiklerini ve dinlerini korumak için mağaraya sığındıklarını anlatıyor. Allah'a olan sağlam, doğru, dürüst, hak imanlarında baskıya boyun eğmeyip sebat gösterdiklerini, onun için mağaraya girdiklerini anlatıyor. Cenâb-ı Hakk'ın da onların bu hallerine mûcizevî birtakım özellikler verdiğini anlatıyor.

Ashàb-ı Kehf, hani Tarsus'ta Ashàb-ı Kehf mağarası var. Maraş'ta ve sâirede, daha başka yerlerde olduğu söyleniyor. Yâni, Ashàb-ı Kehf hikâyesi de önemli... Devirlerinin putperest hükümdarına tabi olmuyorlar, boyun eğmiyorlar; günahı, haramı, yanlış dini reddediyorlar, kendi doğru dinlerinde sebat ediyorlar. Hattâ ölümden kurtulmak için de mağaraya sığınıyorlar. O da önemli...

Bu Kehf Sûresi'nin başındaki ayetlere *fevâtihu sûreti'l-kehf* deniliyor hadis-i şeriflerde; bunu okuyanlar Deccal'in fitnesinden korunur. Demek ki, tevhidi öğrenince korunur; Ashàb-ı Kehf'in fedâkârlığını öğrenince korunur. Yâni, Ashàb-ı Kehf gibi her ne pahasına olursa olsun hak yolda sebat göstermek, sımsıkı İslâm'a sarılmak, hak imandan ayrılmamak...

İşte bu sûreyi okuyan Deccal'in fitnesinden de korunur ki çok büyük bir fitnedir. Belki de biz şu anda, bu fitnenin başlamış olduğu bir zamanda yaşamaktayız. Pek çok kimse batı medeniyetine inanıyor, batı medeniyetinin üstünlüklerine kanıyor ve İslâm'ı bırakıyor; batı medeniyetinin maddî başarılarından dolayı, yanlış mânevî inancına da meylediyor.

Halbuki maddî başarı ayrı şey; mâneviyâtının, fikirlerinin, inancının doğru olması tamamen farklı bir şey... İslâm Cenâb-ı Hakk'ın razı olduğu yegâne din!

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ (آل عمران:١٩)

(*İnne'd-dîne inda'llàhi'l-islâm*) "Allah'ın indinde makbul olan din, geçerli din sadece İslâm'dır." (Âl-i İmran, 3/19)

وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ، وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ (آل عمران:٨٥)

(*Ve men yebtaği gayre'l-islâmi dînen felen yukbele minhü*) "İslâm'dan gayri bir din edinmeğe kalkışanın dindarlığını, ibadetlerini, hayrâtını Allah kabul etmeyecek. (*Ve hüve fi'l-âhireti mine'l-hàsirîn.*) Ahirette kendisini de çok büyük ziyana uğramış bir kimse olarak bulacak. Hesapta iş anlaşılacak." (Âl-i İmran, 3/85) buyruluyor.

O bakımdan bu sûreyi çok iyi öğrenin!..

(*Ve men karea hamse âyâtin min hàtimehâ hîne ye'huzü madceahû min firâşihî*) "Kim de Kehf Sûresi'nin sonundaki beş ayeti yatağına yatacağı zaman, yatağına uzanacağı zaman okursa,

(*hufiza*) o gece her türlü yönden mahfuz olur, hıfz u himâye olunur.” Yâni tehlikelerden, korkulardan, üzüntülerden, zelzele, yangın ve sâireden korunur, mahfuz kalır. (*Ve buise min eyyi'l-leyli şâe*) “Gecenin hangi vaktinde kalkmak isterse, o zamanda kalkabilir.”

Bazan insan, “Gece kalkayım da bir teheccüd namazı kılayım, sevap alayım!” diyor ama, uykusunu yenemiyor, uykusundan dışarı çıkamıyor. Çünkü, uyku içinde insan şuuruna sahip değil; uyku bastırırsa derin derin uyuyor. Geceleyin teheccüde kalkmak değil, sabah namazına camiye gelmeyi bile kaçırıyor. Onun için, bu bilgiden de istifade etmek lâzım!.. Gece istediği vakitte kalkabilmek de çok önemli bir husus olmuş oluyor. O bakımdan bu son beş ayeti de ezberleyerek, onları da gece yatarken okumalı!..

Bu ayetleri okuyorum:

ذٰلِكَ جَزَاؤُهُمْ جَهَنَّمُ بِمَا كَفَرُوا وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَرُسُلِي هُزُوًا

(الكهف:١٠٦)

1. (*Zâlike cezâühüm cehennemü bimâ keferû ve'ttehazû âyâtî ve rusulî hüzüvâ.*) “İşte inkâr ettikleri, ayetlerimi ve rasûllerimi alaya aldıkları için o kâfirlerin de cezası cehennemdir.” (Kehf, 18/106)

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلاً

(الكهف:١٠٧)

2. (*İnne'llezîne âmenû ve amilü's-sàlihàti kânet lehüm cennâtü'l-firdevsi nüzülâ.*) [İman edip sàlih ameller işleyenlere gelince, onlar için makam olarak Firdevs cennetleri vardır.] (Kehf, 18/107)

خَالِدِينَ فِيهَا لاَ يَبْغُونَ عَنْهَا حِوَلاً (الكهف:١٠٨)

3. (*Hàlidîne fîhâ lâ yebğüne anhâ hivelâ.*) [Orada ebedî kalacaklardır. Oradan hiç ayrılmak istemezler.] (Kehf, 18/108)

قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَاداً لِكَلِمَاتِ رَبِّي لَنَفِدَ الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنفَدَ

كَلِمَاتُ رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَداً (الكهف:١٠٩)

4. (*Kul lev kâne'l-bahru midâden li-kelimâti rabbî lenefide'l-bahru kable en tenfeda kelimâtü rabbî velev ci'nâ bi-mislihî mededâ.*) [De ki: Rabbimin sözleri için denizler mürekkep olsa ve bir o kadar da ilâve getirsek dahi, Rabbimin sözleri bitmeden önce denizler tükenecektir.] (Kehf, 18/109)

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُوحَى إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ ، فَمَنْ

كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلاً صَالِحًا وَلاَ يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ

رَبِّهِ أَحَداً (الكهف:١١٠)

5. (*Kul innemâ ene beşerün mislüküm yûhà ileyye innemâ ilâhüküm ilâhün vâhid, femen kâne yercû likàe rabbihî felya'mel amelen sàlihan ve lâ yüşrik bi-ibâdeti rabbihî ehadâ.*) [De ki: Ben yalnızca sizin gibi bir beşerim. Şu var ki, bana ilâhınızın sadece bir ilâh olduğu vahyolunuyor. Artık her kim Rabbine kavuşmayı umuyorsa, sàlih ameller işlesin ve Rabbine ibadette hiçbir şeyi ortak koşmasın!] (Kehf, 18/110)

Size bir güzel hediye paketi, bayramdan sonra... Bu sûreyi, başını sonunu ezberler, güzelce okursanız Deccal'in fitnesinden korunursunuz, ahir zamanın fitnelerinden korunursunuz. Sonundaki beş ayeti de okuduğunuz zaman, geceleyin mahfuz kalırsınız; gecenin istediğiniz saatinde de uyanabilirsiniz.

Kehf Sûresi Kur'an-ı Kerim'in ortasında, 15. cüzde, İsrâ Sûresi'nden sonra yer alıyor. [Sayfa: 292–303, 18. sûre.] İnşâallah bu hadis-i şerife göre hareket edersiniz.

b. Hazret-i İsâ'nın Yeryüzüne İnmesi

Geçelim ikinci hadis-i şerife... İkinci hadis-i şerifi Ahmed ibn-i Hanbel (Rh.A), Hanbelî mezhebinin imamı, müctehidi, büyük zât-ı muhterem, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş.

Ebû Hüreyre'ye Peygamber Efendimiz, "Ebû Hir" dermiş. Ben onun için, bundan sonra Ebû Hir dersem şaşırmayın, çünkü Efendimiz öyle isimlendirmiş. *Ebû Hüreyre*, dişi kedicik babası demek; *Ebû Hir* olunca, erkek kedi babası demek oluyor. İkisi de aynı kökten geliyor. SAS'in ifadesi öyle olmuş, o da hatırınızda kalsın.

Onun rivayet ettiği hadis-i şerif şöyle başlıyor:[122]

اَلأَنْبِيَاءُ إِخْوَةٌ لِعَلاَّتٍ ، أُمَّهَاتُهُمْ شَتَّى وَدِينُهُمْ وَاحِدٌ ؛ وَإِنِّي أَوْلَى النَّاسِ بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ، لأَنَّهُ لَمْ يَكُنْ بَيْنِي وَ بَيْنَهُ نَبِيٌّ ، وَ إِنَّهُ نَازِلٌ ؛ فَإِذَا رَأَيْتُمُوهُ فَاعْرِفُوهُ ؛ رَجُلٌ مَرْبُوعٌ ، إِلَى الْحُمْرَةِ وَ الْبَيَاضِ ، عَلَيْهِ ثَوْبَانِ مُمَصَّرَانِ ، رَأْسَهُ يَقْطُرُ وَ إِنْ لَمْ يُصِبْهُ بَلَلٌ . فَيَدُقُّ الصَّلِيبَ ، وَ يَقْتُلُ الْخِنْزِيرَ ، وَيَضَعُ الْجِزْيَةَ ، وَيَدْعُو النَّاسَ إِلَى الإِسْلاَمِ ، فَيُهْلِكُ اللهُ فِي زَمَانِهِ الْمِلَلَ كُلَّهَا إِلاَّ الإِسْلاَمَ ؛ وَ تَرْتَعَ الأُسُودُ مَعَ الإِبِلِ ، وَ النِّمَارُ مَعَ الْبَقَرِ ، وَالذِّئَابُ مَعَ الْغَنَمِ ، وَتَلْعَبَ الصِّبْيَانُ بِالْحَيَّاتِ فَلاَ تَضُرُّهُمْ ؛

---

[122] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.406, no:9259; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XV, s.233, no:6821; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.124, no:43; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XVI, s.509; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXIV, s.173; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.389, no:38856; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.44, no:10214.

وَيَمْكُثُ أَرْبَعِينَ سَنَةً ، ثُمَّ يُتَوَفَّى وَ يُصَلِّى عَلَيْهِ الْمُسْلِمُونَ (حم. عن أبي هريرة)

RE. 191/5 (*El-enbiyâü ihvetün li-allâtin, ümmehâtühüm şettâ ve dînühüm vâhid; ve innî evle'n-nâsi bi-ise'bni meryem, li-ennehû lem yekün beynî ve beynehû nebiy, ve innehû nâzilün; feizâ raeytümûhu fa'rifûhu; racülün merbûun ile'l-humrati ve'l-beyâd, aleyhi sevbâni mümassarâni, re'sühû yakturu ve in lem yusibhu belel.*

Feyedukku's-salîbe, ve yaktülü'l-hınzîra, ve yedau'l-cizyete, ve yed'un-nâse ile'l-islâm; feyehlikü fî zemânihi'l-milele küllühâ ille'l-islâm, ve tertau'l-üsûdü mea'l-ibili, ve'n-nimâri mea'l-bakari, ve'z-ziâbü mea'l-ganemi, ve tel'abü's-sıbyânü bi'l-hayyâti felâ tedurruhüm; ve yemküsü erbaîne seneten, sümme yüteveffâ ve yusallî aleyhi'l-müslimûn.)

Bu da ilginizi toplayacak, merakla dinleyeceğiniz bir hadis-i şerif. Diyor ki Peygamber Efendimiz:

(*El-enbiyâü ihvetün li-allât*) "Peygamberler baba bir kardeşler gibidir." Anneler ayrı babalar bir olursa, öyle kardeşlere bu isim veriliyor. Bir adamla evlenmiş müteaddit hanımlara *allât* deniliyor. Oradan kardeştirler, yâni baba bir kardeşler. Peygamberler hepsi kardeştir, yakın kardeştir. Biliyorsunuz anneden kardeşlik, babalar farklı olunca biraz daha zayıf oluyor, ama baba kardeşlik daha kuvvetli oluyor. Evet, tam değil ama olsun, gene de kardeşler, hem da kuvvetli kardeş bunlar.

"Peygamberler birbirleri ile kardeştir." diyor Efendimiz, böyle başlıyor. (*Ümmehâtühüm şettâ ve dînühüm vâhidin*) "Anneleri ayrı, ama dinleri bir." Yâni bu ne demek: İnanç bakımından bir ama, şeriatları farklı. Anneler farklı demek, uygulamalar, şeriatlar farklı; ama, esas inançları itibarıyla hepsi aynı. Baba mesabesinde olan inançları aynı...

(*Ve dînühüm vâhidin*) "Dinleri bir..." Bütün peygamberlerin hepsinin içinde olduğu din nedir?.. İslâm dinidir. Adem AS da, Nuh AS da, İbrâhim AS da, Mûsâ ve İsâ AS da, Peygamber Efendimiz de, hepsi İslâm peygamberidir. Peygamberlerin

hepsinin dinleri bir tek dindir, İslâm'dır. Allah'a teslim olunan, Allah'ın birliğinin kabul edildiği, Allah'tan gayriye ibadet edilmeyen din demek o...

(*Ve innî evle'n-nâsi bi-ise'bni meryem*) Efendimiz çok tatlı, milyarları ilgilendiren güzel bir söz söylüyor: "Ben Meryem'in oğlu İsâ'ya insanların en uygun, en yakın, en dost olanıyım!" Yâni, ona en evlâ olan, uygun olan, en dost olan, en yakın olan benim! Onun en çok himaye edicisi benim, onu en çok koruyan benim! Aramızdaki bağlar en kuvvetli olan benim demek bu.

Biliyorsunuz, İsâ AS'ın sadece annesi olması dolayısıyla, korunması gerekiyor. Hak yoldadır. Annesi mâsum bâkire Meryem Validemiz'dir. Kendisi de mâsum, tertemiz, Allah'ın bir peygamberidir. Allah-u Teàlâ Hazretleri Adem AS'ı annesiz ve babasız olarak topraktan yarattığı gibi, İsâ AS'ı da Meryem Validemiz'den babasız olarak yaratmıştır. Her şeye kàdirdir.

Hayat bilgisinde de, yâni canlıları inceleyen ilimlerde de biliyoruz ki, çiftli, erkekli dişili olan yaratıkların üremeleri, bazen dişi veya erkek olmadan da olabiliyor. Ama aşılandığı zaman daha güzel oluyor. Meselâ, hurmalarda aşılanmadan da yine hurma oluyor, fakat küçük oluyor ve dökülüyor.

"Cenâb-ı Hak her şeye kàdir, onu da babasız yaratmış." diye savunulması lâzım, korunması lâzım, müdafaa edilmesi lâzım! Peygamber SAS Efendimiz bunu üzerine almış, yâni onun hak peygamber olduğunu savunmuş. İslâm onu kurtardı, İslâm ona en güzel şekilde savunma sağladı.

(*Li-ennehû lem yekün beynî ve beynehû nebiyyün*) "Onunla benim aramda başka bir peygamber yoktur, birbirimizle peş peşe gelen iki peygamberiz." diyor Peygamber Efendimiz.

(*Ve innehû nâzilün*) "Ve o ahir zamanda inecektir de yeryüzüne... (*Feizâ raeytümûhu*) Onu gördüğünüz zaman, (*fa'rifûhü*) bilin onu, ben size belirteyim, şaşırmayın, evsafını size bildireyim: (*Racülün merbûun*) *Merbû* demek, mûtedil, orta boylu demek; ne çok fazla ince uzun, ne de kısa, ne çok şişman. "Orta boylu, (*ile'l-humrati ve'l-beyâd*) rengi kırmızı-beyaz, pembe-beyazdır.

(*Aleyhi sevbâni mümassarâni*) Üzerinde Mısır kumaşından iki parçalı elbisesi vardır. (*Re'sühû yakturu*) Alnından, başından boncuk boncuk, inci inci terler görülür. (*Ve in lem yusibhu belelün*) Yağmur olmadığı halde, su gelmediği halde damlar, damlalar görülür."

(*Feyedükku's-salîb*) "Geldiği zaman salîbi kıracak, haçı kıracak. 'Ne bu böyle? Ben bunu demedim ki, nereden çıkarttınız bunu?' diye salîbi kıracak. (*Ve yaktulü'l-hınzîr*) Domuzu öldürecek." Yâni, İslâm'da ve yahudi dininde hınzırın yenilmemesi bildirildiği halde, hristiyanlıkta bu bir sembol, bir işaret gibi benimsenmiş, tutulmuş. Halbuki tıbbî pek çok zararları var. Hınzırı da öldürecek.

(*Ve yedau'l-cizyete*) "Ve cizyeyi de kaldırır. Yahut, "Müslüman olmayanlara vergi koyar." mânâsına da gelebilir. Şu anda yanımda bakacağım geniş kitaplar olmadığı için, bu iki ihtimali de söylüyorum. (*Ve yed'u'n-nâs ile'l-islâm*) "Bütün insanları İslâm'a

çağırır. 'Hak din İslâm'dır. Ey insanlar, ey beni sevenler, ey ben İsa'ya mensubum, İsevî'yim diyenler! Hepimiz gelin bakalım İslam'a!' diye hepsini İslâm'a çağırır."

(*Feyehlekü fî zemânehe'l-milelü küllühâ*) Burada *milel* dediği, bütün başka dinler. *Millete ibrâhîme* denildiği gibi, millet bazen din mânâsına kullanıyor Arapça'da. "Onun bu indiği zamanda, bütün başka dinler hepsi birden yok olur, helâk olur; (*ille'l-islâm*) sadece İslâm kalır." İslâm'dan başka dinlerin batıl olduğu; putlara tapılmayacağı, haçlara tapılmayacağı, insanların elleriyle yaptığı taşlara, ağaçlara, dağlara, şu veya bu yaratıklara, yaratılmışlara tapılmayacağı anlaşılır.

Öyle bir sulh, öyle bir güven gelir ki dünyaya, o zaman; (*Tertaü'l-üsûdü mea'l-ibil*) "Arslanlar deve ile beraber otlar. Devenin üstüne saldırıp da onun etini yemez." *Rataa-yertau*, otlamak, yayılmak demek. Artık arslan da o zaman ot mu yiyecek bilmiyorum ama, deveyi yemeyecek. Yâni, deve ile beraber yayılır çayırda...

(*Ve'n-nimâru mea'l-bakar*) *Nimâr*, nemir kelimesinin çoğulu. *Nemir* de kaplan demek. "Kaplanlar da sığırlarla beraber otlayacak." Bir tarafta Bengal kaplanı, üç metre boyunda, korkunç, güçlü bir yaratık; öbür tarafta sığır... Başka zaman olsaydı, atlardı. Ama artık o sulh ve sükûn devresinde, kaplanlar sığırlarla beraber yayılırlar.

(*Ve'z-ziâbü mea'l-ganem*) *Ziâb* da *zi'b* kelimesinin çoğulu; kurtlar demek. "Kurtlar da koyunlarla beraber aynı yerlerde dolaşırlar, otlaklarda yayılırlar, birbirlerini yemezler." Yâni, o kadar sulh ve sükûn var ki, tabiat itibariyle birbirlerine düşman olan, saldıran varlıklar bile birbirlerine saldırıp canlarını yakmıyor. Tam bir güzel asûde sulh ve sükûn dünyası.

(*Ve yel'abü's-sıbyânü bi'l-hayyât*) "Çocuklar yılanlarla oynarlar; (*felâ tedurruhüm*) yılanlar onlara zarar vermez." O kadar güzel bir devre olacak. (*Feyemküsü erbaîne seneten*) "İsâ AS kırk sene kalacak insanların arasında, (*sümme yeteveffâ*) sonra vefat edecek. (*Ve yusallî aleyhi'l-müslimûn*) Müslümanlar da onun üzerine cenaze namazı kılacaklar."

Bu da böyle ilginç bir hadis-i şerif.

c. Alimlerin Şerefi

Üçüncü hadis-i şerif de Allah'ı arslanı, Hayber fatihi, seyyidlerin, şeriflerin dedesi, *Esedu'llàhi'l-gàlib*, Hazret-i Ali ibn-i Ebû Tàlib (RA ve KV)'den. Deylemî *Müsnedü'l-Firdevs* kitabında rivayet etmiş. Bu hadis-i şerif de ana konuları derli toplu, özlü bir şekilde anlattığı için, can kulağıyla dinleyin! Bunları da iyice hatırınızda tutun!

Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:[123]

اَلْأَنْبِيَاءُ قَادَةٌ ، وَالْفُقَهَاءُ سَادَةٌ ، وَمُجَالَسَتُهُمْ زِيَادَةٌ ؛ وَ أَنْتُمْ فِي مَمَرِّ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ فِي آجَالٍ مَنْقُوصَةٍ وَأَعْمَارٍ مَحْفُوظَةٍ ، وَالْمَوْتُ يَأْتِيكُمْ بَغْتَةً ، فَمَنْ زَرَعَ خَيْرًا يَحْصُدُ رَغْبَةً ، وَ مَنْ زَرَعَ شَرًّا يَحْصُدُ نَدَامَةً

(الديلمي عن علي)

RE. 191/6 (*El-enbiyâü kàdetün, ve'l-fukahâü sâdetün, ve mücâlesetühüm ziyâdetün; ve entüm fî memerri'l-leyli ve'n-nehâr, fî âcâlin menkùsah, ve a'mârin mahfûzah, ve'l-mevtü ye'tîküm bağteten, femen zeraa hayran yahsudü rağbeten, femen zeraa şerran yahsudü nedâmeten.*) buyuruyor Peygamber Efendimiz, Hazret-i Ali RA'ın rivayet ettiğine göre.

Şimdi bu güzel hadis-i şerifin, inci ve mücevher gibi olan cümleciklerinin anlamlarını verelim, size anlatalım:

(*El-enbiyâü kàdetün*) *Kàdetün* kelimesi, *kàid* kelimesinin çoğuludur. *Kıyâdet* ediciler, yâni toplulukları yöneten, sevk eden büyük yöneticiler demektir. "Peygamberler, komutanların bir

---

[123] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.359, no:10580; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.118, no:402; Hz. Ali RA'dan.

Yalnız ilk cümlesi: Dâra Kutnî, *Sünen*, c.III, s.80 no:295; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.203, no:307; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1373, no:43603; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.45, no:10216.

orduyu yönettiği gibi, toplumları yöneten, hayra sevk eden, cennete sevk eden, Allah'ın rızasına sevk eden büyük yöneticilerdir, büyük kılavuzlardır, önderlerdir."

(*Ve'l-fukahâü sâdetün*) *Sâdetün*, seyyidler demek. *Seyyidler* de, bir kavmin önde gelen eşraf ve âyânı, gözde ve baş üstünde olan saygıdeğer insanlar demek. "Peygamberler toplumları yönelten büyük önderlerdir. Din alimleri de toplumun en gözde, en soylu, kıymetli varlıklarıdır, en kıymetli insanlardır." Din alimleri, dini iyi bilen alimler; başkaları değil...

Bunların kıymeti, efendilikleri, asaletleri soylulukları neden?.. Çünkü insanları Allah'ın yoluna sevk ediyorlar, öğretiyorlar, yönlendirmeğe çalışıyorlar, bilgilendiriyorlar:

"—Ey insanlar yanlış yollara gitmeyin, sapıtmayın, şaşırmayın! Bak biz tarihi biliyoruz, coğrafyayı biliyoruz, mâzîyi biliyoruz, dini biliyoruz, dünyayı biliyoruz. Aman ha başka yanılmış kavimler, geçmişte tarihte helâk olmuş kavimler gibi yapmayın, etmeyin!" diye, onları cennete götürmek için uğraşıp duruyorlar.

Peygamberlerin gösterdiği yolu onlara göstermeğe çalışıyorlar.

(*Ve mücâlesetühüm ziyâdetün*) "O alimlerle beraber oturmak her yönden kârlı ve her yönden birtakım şeyler kazanma vesîlesidir, artma vesîlesidir."

Neler artar?.. Onlarla oturan insanların bir kere bilgisi artar, cahillikten kurtulur. İkincisi, sevabı artar. Çünkü ilim meclislerine devam etmek, o alimleri dinlemek, ilim öğrenmek, İslâm'ın en önemli faaliyetidir.

Ondan sonra başka neler artar?.. Nuru artar. Başka nesi artar?.. Maddî, mânevî kazancı da artar. Çünkü böyle dindar oldu mu, insanın rızkı da temiz olur. Cenâb-ı Hak müttakî kullarına, ummadığı yönden kapılar açar, malı mülkü de çok olur. Allah yoluna gittikçe, Allah-u Teàlâ Hazretleri hayrını arttırır. Hıyanet ettikçe, Allah'ın emrini tutmadıkça da, fakirlik gelir.

"—Evdeki pislik pasaklılıktan, süprüntüden, evdeki bereket gider." diyor Peygamber Efendimiz.

الْأَمَانَةُ تَجُرُّ الرِّزْقَ ، وَالْخِيَانَةُ تَجُرُّ الْفَقْرَ (القضاعي عن علي)

RE. 191/2 (*El-emânetü tecürrü'r-rizk*) "Emin olmak rızkı celb edere, çeker; (*ve'l-hıyânetü tecürrü'l-fakr*) hain olmak, emin kimse olmamak fakirliği çeker, getirir." diyor.[124]

Yâni, ahlâkın rızıkla ilişkisi var. Cenâb-ı Hak veriyor veya vermiyor. Veren Cenâb-ı Hak olduğu için, insanın sapasağlam insan olması lâzım!

İşte o alimlerin meclislerine katılanlar her yönden kazançlı çıkarlar, her bakımdan zenginlikleri artar. Maddî mânevî, görünür görünmez, dünyevî uhrevî zenginlikleri artar.

Onun için, alimlerin çevresinden ayrılmayın! Hakîkî, rabbânî, müttakî alimlerin sözünün dairesinin dışına kaçmayın! Gösterdiği istikametten yanlış yöne gitmeyin! Onlardan uzak düşmeyin! Sonra sizi mâsum kuzucuklar gibi, dağdaki yalnız kalmış

---

[124] Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.72, no:64; Hz. Ali RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.61, no:5499; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.38, no:10198.

kuzucuklar gibi kurtlar parçalar. Kandırır, siz anlayamazsınız, siz cevabı veremez-siniz. O alimler anlatırdı, söylerdi, yanlıştan korurdu. Onların yanında olmadığınız için kanarsınız, şeytanın fitnesine kapılırsınız, Deccal'i fitnesine kapılırsınız, ahiretiniz mahvolur. Aman onların meclislerine devam edin!..

(*Ve entüm fî memerri'l-leyli ve'n-nehâr*) Bu çok umûmî ve biraz da uyarıcı bir hakîkat, bir söz: "Siz gecenin, gündüzün akıp gittiği bir yol üzerindesiniz." Yâni gece ve gündüz sanki akıp gidiyor. Zaman akıp gidiyor, siz o akışın içindesiniz, o akışın üstündesiniz. Nehrin üstündeki yaprak gibisiniz, zaman sizi alıp götürüyor.

Nereye doğru götürüyor?.. (*Fî âcâlin menkùsetin*) "Gittikçe azalan bir hayat devresi var. Her gün her gün biraz daha azalıyor sermayeniz. (*Ve a'mârin mahfûzatin*) Sınırlı ömürlerle bu zamanın akışının üstünde bir yaprak gibisiniz." Gece ve gündüz sizi bir yere doğru götürüyor, akıp gidiyorsunuz.

(*Ve'l-mevtü ye'tîküm bağteten*) "Böyle akıp giderken, ölüm birden bire size geliverir." Yâni, nehir giderken giderken bir uçurum, bir girdap, bir şelâle, güldür güldür mahvolur gidersiniz. Hayat bitiverir, ömür bitiverir, ecel ansızın geliverir.

Ölüm geldi, ömür bitti; sonuç?.. Sonuç, insanın bu dünyada yaptıkları işlere bağlı. (*Femen zeraa hayran yahsudü rağbeten*) "Bu dünyada hayır eken, Cenâb-ı Hakk'ın iltifatına mazhar olur, rağbet kazanır ahirette. Hayır eken rağbet biçer, ahirette itibarlı bir kul olur. Allah'ın sevdiği, teveccüh buyurduğu bir kul olur.

(*Ve men zeraa şerran yahsudü nedâmeten.*) Şer eken, bu dünyada iken şerli bir şekilde kötü işler yaparak, günahlar işleyerek ömür geçiren de ahirette pişmanlık biçer. 'Ah keşke öyle yapmasaydım, vah keşke böyle yapmasaydım!' der."

Bitti. Dünya imtihandı, hayat imtihandı. Sen imtihanda hatalı işler yaptın, şimdi ah vah ediyorsun. Kıymeti yok!..

شَرُّ النَّدَامَةِ يَوْمُ الْقِيَامَةِ (القضاعي عن عقبة بن عامر)

(*Şerrü'n-nedâmeti yevme'l-kıyâmeti*)[125] "Pişmanlıkların en kötüsü, kıyametteki pişmanlıktır." Çünkü çaresi olmayan bir pişmanlık...

Ey kardeşler, ey mü'minler, ey dinleyiciler, ey insanlar! Son pişmanlığa düşmeden aklınızı başınıza toplayın! Bu hadis-i şerifler çok önemli ikazları içeriyor; bu ikazlardan müteyakkız olun, ne söylenmek istediğini anlayın! Peygamber Efendimiz'in size neyi gösterdiğini anlayın, Peygamber Efendimiz'in tavsiyesine uyun! Ahirette onunla buluşun, cennette onun komşusu olun!.. Cehenneme düşüp de cayır cayır yanmak, çok büyük nedâmet getirir.

Allah-u Teàlâ Hazretleri hepinizin ve hepimizin yardımcısı olsun... Hepimize hak yolu göstersin... Hepimizi yanılmalardan, fitnelerden, aldatılmalardan, baskılardan, zulümlerden, gadirlerden korusun... Hepimizi sevdiği yolda yürütsün, sevdiği işleri yapmağa muvaffak eylesin... Huzuruna sevdiği, razı olduğu kul olarak varmayı nasîb eylesin...

Bu konuşmamı bir de güzel bir müjde ile, bayram sonrası bayram hediyesi gibi bir müjde ile bitirmek istiyorum. Şu anda ben Avustralya'nın bir başka şehrindeyim. Brisban'da değilim, başka bir şehirdeyim. Neden?.. Çünkü, oradaki kardeşlerimiz —Allah razı olsun— gayret ettiler, himmet ettiler, bir güzel bahçeli bina aldılar. İçinde yapıları, bölmeleri var. Ve cami açtılar. Avustralya'da Sydney'den sonra ikinci Mehmed Zâhid Kotku dergâhı açıldı. Hem cami, hem dergâh... El-hamdü lillâh ona kavuştuk.

Çok çok sevinçliyim, çok mutluyum. Hocamız'ın ruhu şâd olsun, bize bu yolları işaret buyuran o olduğundan, camilere onun

---

[125] Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.269, no:1337; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.371, no:3659; Ukbetü'bnü Àmir RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.296, no:35694; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.343, no:702; Zeyd ibn-i Hàlid el-Cühenî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1367, no:43587, 43595, 44391; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.527, no:1541.

ismini veriyoruz. Ruhu şâd olsun, makàmı a'lâ olsun... Himmetlerini Allah bize erdirsin...

Bu biraz da sizden gurbette, ayrı oluşumun sebebini de sanıyorum size birazcık izah eder. Yâni yurtdışında inşâallah daha nice nice böyle camiler, dergâhlar açarız. Cihana İslâm'ı yayarız. Zâten Türkiye yüzde doksan dokuzu müslüman, elhamdü lillâh... Yüzde yüzü müslüman olsun, inşâallah; hiç itiraz eden kimse kalmasın... Tereciye tere satmağa lüzum yok, zâten herkes orada İslâm'ı biliyor. Dünyanın başka yerlerinde inşâallah İslâm'ı bilmeyenlere İslâm'ı anlatarak İslâm'ı yayalım!..

Cenâb-ı Hakk'ın dinine hizmet edenlerden olalım!.. Güzel hizmetlerimiz sebebiyle Rabbimiz bizim kusurlarımızı bağışlasın, rahmetine erdirsin... Cümlemizi ve cümlenizi iki cihanda aziz ve bahtiyar eylesin... Peygamber Efendimiz'e komşu olun... Peygamber Efendimiz'in iltifatına mazhar olun... Cenâb-ı Hakk'ın selâmına erin... Rıdvân-ı ekberine nâil olun ve olalım...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû, aziz ve sevgili kardeşlerim!

14. 01 2000 - AVUSTRALYA

24. CİHADIN FAZÎLETİ

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..
Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!
Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun...

a. Mücâhidin Cennetteki Derecesi

İmam Müslim (Rh.A)'in *Sahîh*'inde Ebû Saîd el-Hudrî Hazretleri'nden rivayet ettiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[126]

مَنْ رَضِيَ بِاللهِ رَبًّا ، وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا ، وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولاً ، وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ. فَعَجِبَ لَهَا أَبُو سَعِيدٍ فَقَالَ: أَعِدْهَا عَلَيَّ يَا رَسُولَ اللهِ ! فَأَعَادَهَا عَلَيْهِ ، ثُمَّ قَالَ : وَأُخْرٰى يُرْفَعُ بِهَا الْعَبْدُ مِائَةَ دَرَجَةٍ فِي الْجَنَّةِ ، مَا بَيْنَ كُلِّ دَرَجَتَيْنِ كَمَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ. قَالَ: وَمَا هِيَ يَا رَسُولَ اللهِ ؟ قَالَ: اَلْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللهِ ! اَلْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللهِ ! (م. عن أبي سعيد)

---

[126] Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1501, no:1884; Neseî, *Sünen*, c.VI, s.19, no:3131; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III,s.14, no:11117; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.473, no:4612; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.102, no:2461; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.316, no:8742; Saîd ibn-i Mansûr, *Sünen*, c.II, s.117, no:2301; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.27, no:4258; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.158, no:18274; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.14, no:4339; İbn-i Asâkir, *Erbaûne Hadîsen*, c.I, s.77; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.101, no:282 ve s.115, no:322; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXIII, s.48, no:25534.

RS. 1306 (*Men radıye bi'llâhi rabben, ve bi'l-islâmi dînen, ve bi-muhammedin rasûlen, vecebet lehü'l-cenneh. Feacibe lehâ ebû saîdin fekàl: Eidhâ aleyye yâ rasûla'llàh! Feeàdehâ aleyhi, sümme kàle: Ve uhrâ yerfeu'llàhu bihe'l-abde miete derecetin fi'l-cenneh, mâ beyne külli dereceteyni kemâ beyne's-semâi ve'l-ard. Kàle: Ve mâ hiye yâ rasûla'llàh? Kàle: El-cihâdü fî sebîli'llâh! El-cihâdü fî sebîli'llâh!*)

Mübarek metnini okuduğumuz bu hadis-i şerifte Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

(*Men radıye bi'llâhi rabben*) "Kim Allah'a Rab olarak, memnunluk duyarak, razı olarak inanırsa; (*ve bi'l-islâmi dînen*) İslâm'ı da memnunluk duyarak, severek din olarak kabul ederse; (*ve bi-muhammedin rasûlen*) Muhammed-i Mustafâ SAS Efendimiz'i de Allah'ın rasûlü olarak canla başla benimser, kabul ederse; (*vecebet lehü'l-cenneh.*) kendisine cennet vacib olur, kesin olur. Muhakkak böyle severek Allah'a inanan, severek İslâm'a sarılan, severek Peygamber Efendimiz'i bağrına basan, gönlünün tahtına oturtan insana cennet vacib olur."

(*Feacibe lehâ ebû saîdin fekàl*) Hadis-i şerifi rivayet eden Ebû Saîd el-Hudrî RA Hazretleri'nin hoşuna gitmiş, bu sözleri duyunca bundan memnun kalmış. (*Feacibe lehâ*) "Bu sözlere hayran kaldı, memnunluk duydu, sevdi bu sözleri... (*Eidhâ aleyye yâ rasûla'llàh!*) 'Aman yâ Rasûlallah, ne olur bu sözleri bir kere daha söyler misin mübarek ağzınla?' diye tekrarını istedi." Yâni. ezberlemek için, hatırında iyi kalsın diye, kesin olarak, tereddütsüz bu mesele ayan beyan ortaya çıkmış olsun diye, aynı şeyleri tekrarlamasını taleb eylemiş Peygamber SAS Efendimiz'den.

(*Feeàdehâ aleyhi*) Peygamber SAS Efendimiz de onun arzusunu kırmamış, aynı cümleleri tekrar söylemiş." Yâni hatırını kırmamış, ricasını kırmamış, tamam, anladığın kadarı yeter dememiş; bir kere daha aynı sözleri tekrar etmiş. Ama arkasından da buyurmuş ki:

(*Sümme kàle*) "Sonra da dedi ki Efendimiz SAS: (*Ve uhrâ*) Bir başka şey daha vardır ki, (*yerfeu'llàhu bihe'l-abde miete derecetin fi'l-cenneh*) Allah o başka şeyle kulun cennette derecesini yüz derece arttırır, daha yukarılara, cennette çok daha yüksek

mevkîlere kulu çıkartır. Öyle ki, (*mâ beyne külli dereceteyni kemâ beyne's-semâi ve'l-ard*) her iki derece arası gökle yerin arası kadar muazzamdır, yüksektir, geniştir. Böyle yüz derece daha yukarıya çıkartır Allah...”

Yâni, çok büyük bir fark, çok güzel bir şey...

(*Kàle: Vemâ hiye yâ rasûla'llàh?*) Râvî Ebû Saîd el-Hudrî merakla, aşk ile şevk ile:

“—O nedir yâ Rasûlallah?” diye sormuş.

(*Kàle: El-cihâdü fî sebîli'llâh! El-cihâdü fî sebîli'llâh!*) Peygamber Efendimiz de buyurmuşlar ki:

“—Allah yolunda cihad etmek! Allah yolunda cihad etmek!..”

Aziz ve muhterem kardeşlerim! *Cihad* kelimesi, *cehd* kelimesi ile ilişkili bir kelime. O kökten geliyor, o kökten türemiş. Cehd etmek, gayret etmek, biraz daha gayret sarf etmek demek. Cihad da o kökten ama, onun işteşlik mânâsı var dilbilgisi tabiriyle; yâni bir işi müştereken karşılıklı yapmak mânâsı var.

Cihad da iki taraf gayret sarf ediyor, cehd sarf ediyor. Kimler?.. Taraflardan birisi müslüman. Müslüman cehd sarf ediyor, İslâm'ı korumak için, müslümanları korumak için, tecavüzü, saldırıyı engellemek için... Karşı taraf da cehd sarf ediyor; saldırmak istiyor, müslümanı yenmek istiyor, diyarını almak istiyor, canına kasdetmek istiyor. İki tarafın uğraşması var, karşılıklı bu işi yapması var. Karşılıklı cehd sarf etmek.

Bu çok önemli bir şey… Çünkü her şeyin korunmaya ihtiyacı var. Bir güzel bitkiyi bile dikiyorsunuz; ilaçlanması gerekiyor, korunması gerekiyor, etrafının çevrilmesi gerekiyor. Etrafı bir mahfaza altına alınmadığı zaman çoluk çocuk geliyor, kırıyor. Keçi koyun geliyor, koparıyor, tahrib ediyor.

Tamam, ondan korusanız, bu sefer böcekler musallat oluyor. Hadi yapraklarını böcekler, kurtlar yemesin diye ilaçlamak gerekiyor. Meyvaları oluyor, bu sefer gene ilâçlamak gerekiyor. Çünkü bu sefer meyvalara başka haşerât musallat oluyor; parazitler, asalak mahlûklar... Hep korumak gerekiyor.

İslâm'ın da korunması lâzım, müslümanların da korunması lâzım, ülkelerin de korunması lâzım!.. Bunlar hep gayretle olur. Çünkü, dünya hayatı imtihan olduğu için, Cenâb-ı Hak her şeyin hasmını da yaratmış; bir mücadeledir gidiyor dünyada... Hem de bir tarafta iman var, bir tarafta küfür var... Bir tarafta, peygamberler hak yola davet etmiş; öbür tarafta, azılı kâfirler onlara karşı çıkmış, zulüm yapmış... Bir tarafta iyilik isteyen insanlar var, bir tarafta kötü niyetli insanlar var... Bir tarafta merhametli insanlar var, karıncayı bile ezmek istemez; öbür tarafta da toplumları, şehirleri mahveden zalimler var, gaddarlar var, hunharlar var, korkunç kimseler var...

O zaman ne gerekiyor?.. Korunmak gerekiyor, çalışmak gerekiyor, savunmak gerekiyor. İcabında da saldırmak gerekiyor. "En iyi müdafaa hücumdur." demiş, kim söylediyse, güzel bir söz. Bekleyeyim de gelsin demektense, en iyisi hazırlık yaparken bastırmak; daha hazırlanamadan, saldırıya geçemeden, beklerken, gàfil olduğu bir esnada, başka bir işle meşgulken, ummadığı bir zamanda bastırmak... Bu çok önemli bir şey, baskın

basanındır. En iyi savunma hücumdur. Hücum ettin mi, darmadağın dağıtıverirsin. Gerekirse o olur.

Amaç ne?.. İslâm'ın korunması, müslümanların korunması, imanın korunması... İşte bu çok önemli bir hizmet, çok ciddî bir hizmet... Çünkü ucunda hayatını kaybetmek de var. Bu dünya hayatında, bir insanın öncelikli olarak korumayı istediği şey nedir?.. Hayatıdır. Sağ kalmak ister, sağlıklı kalmak ister, esen kalmak ister, her türlü tehlikeden korunmak ister. Ama Allah yolunda bunu verebiliyor. Onun için, derecesi çok yüksek; cennette öteki insanlara göre yüz derece daha fazla... Her derecenin arası da gökle yer arası kadar büyük.

Onun için, İslâm'a yardım etmeyi her müslümanın ana gayesi olarak zihnine, gönlüne, aklına, fikrine yerleştirmesi lâzım!.. "Ben bu güzel dini, imanı, Allah'ın razı olduğu dini; başkasını kabul etmediği, sadece onu kabul ettiği tek geçerli dini korumalıyım, yaymalıyım, öğretmeliyim, anlatmalıyım! Saldırılardan, iftiralardan korumalıyım!" demesi lâzım!..

Yalan yanlış şeyler söylüyorlar, tarihimize iftira atıyorlar. Daha başka neler neler, nice haksızlıklar yapılıyor.

Şimdi burada, Avustralya'da bulunduğumuz için, bugün dedesi Çanakkale'ye gelmiş, savaşmış bir Avustralyalı ile kahvaltıda beraberdik. Ama bu Avustralyalı müstesnâ bir insan... Müslüman olmuş, mü'min; bizimle beraber camiye geliyor, namaz kılıyor, hem de samîmî... Samîmî olduğunu bir çok davranışından biliyoruz, yapmacık değil. Aramıza gelip de bizden bilgi toplamak vs. amacında değil. Rüyada Peygamber SAS Efendimiz'i görmüş, müslüman olmuş bir kimse...

O dedesinden naklediyor. Savaşmış dedesi, yaralanmış. Bizim mücahidler, mübarekler onu almışlar, yarasını sarmışlar, bakmışlar, çay ikram etmişler; hayran kalmış. Tabii, ecdadımızın ahlâkı böyle... Savaş meydanında çarpışıyor ama, insânî değerleri çok yüksek. Düşmanını bile zayıf anında görünce, işte kolunu sarıyor, hayran bıraktırıyor kendisine...

Berlin'de yine ihvânımızdan bir kimse anlattı. Onun babasının bir savaş arkadaşı varmış Gàlibâ Yemen'de çarpışmışlar. Babamın arkadaşını göreyim diye, Almanya'daki işçi kardeşimiz kalkmış,

isminden cisminden aramış, adresini bulmuş; babasının Yemen'de beraber çarpıştıkları Alman'ı, şehrinde ziyaret etmiş. Adam bizim ihvanımızın, kendisinin savaş arkadaşı bir Türk'ün oğlu olduğunu anlayınca, gözyaşları içinde boynuna sarılmış, ağlamış. Demiş:

"—Baban çok çok iyi bir insandı. Beni günlerce yaralı olarak omuzunda çuval gibi taşıdı, beni düşmana bırakmadı, ölümden kurtardı. Ben ona hayatımı borçluyum. İşte şu ziyaret ettiğin ev senin, buyur! Ey benim arkadaşımın oğlu, bu evi sana veriyorum." demiş.

O da demiş ki:

"—Ben ev, hediye filân almağa gelmedim; babamın dostudur diye seni ziyarete geldim. Evin sana mübarek olsun!" demiş.

Ama Alman hayran...

Alman tabii bizimle müttefik olarak çarpışmış, silah arkadaşı. Onu taşıması biraz daha tabii... Ama Çanakkale'de karşısındaki hasmını yakaladığı zaman, esir aldığı zaman, onun yarasını sarması, ona çay ikram etmesi, ona güzel muamele etmesi; bu tabii çok güzel bir şey!..

Bu Avustralyalı torun da, Türklerden çok memnun... Türklerin asâletinden, ahlâkından çok çok memnun... Çok iyi bir müslüman. Türkiye'ye de gelmiş, görmüş. Bizim halkımızın İslâm'a sarılışının samîmiyetine hayran... Yâni çok içten, çok derinden, çok candan olduklarını çok takdir ediyor. Büyüklerimizin ahlâkını derinlemesine anlamış yâni... Allah o mübareklerin şefaatine cümlemizi erdirsin, aziz ve muhterem kardeşlerim!..

b. Bir Gaziye Yardımcı Olmak

İkinci hadis-i şerife geçiyorum. Zeyd ibn-i Hàlid RA'ın naklettiğine göre, Peygamber SAS Hazretleri buyurmuş ki:[127]

---

[127] Buhàrî, *Sahîh*, c.III, s.1045, no:2688; Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1506, no:1895; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.15, no:2509; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.169, no:1628; Neseî, *Sünen*, c.VI, s.46, no:3180; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.116, no:17086; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.275, no:2419; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.277, no:2064; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.489, no:4631; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.129, no:956; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.V, s.244, no:5225; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.35, no:7883; Saîd ibn-i Mansùr, *Sünen*, c.II, s.128,

مَنْ جَهَّزَ غَازِياً فِي سَبِيلِ اللهِ ، فَقَدْ غَزَا ؛ وَمَنْ خَلَّفَ غَازِياً فِي أَهْلِهِ بِخَيْرٍ ، فَقَدْ غَزَا (خ. م. عن زيد بن خالد)

RS. 1311 (*Men cehheze gàziyen fî sebîli'llâh, fekad gazâ; ve men halefe gàziyen fî ehlihî bi-hayrin, fekad gazâ.*)

Bu hadis-i şerifi hem İmam Buhàrî ve hem İmam Müslim sahih kitaplarında kaydetmişler. Sağlam, senedi kuvvetli bir hadis-i şerif. Peygamber SAS Efendimiz demin okuduğumuz hadis-i şerifte, cihadın sevabının çok yüksek olduğunu, mücahidlerin cennette yüz derece daha fazla yüksekte olduğunu belirtmişti. Burada da, Efendimiz'in hadis-i şerifinden bir başka şeyi öğreniyoruz:

(*Men cehheze gàziyen fî sebîli'llâh fekad gazâ*) "Allah yolunda gazâ etmek, cihad etmek isteyen bir gàziyi teçhizatlandıran, kendisi gazâ etmiş sevabını alır."

Burada tabii, gazâyı Allah için yapan bir kimseyi teçhiz eden mânâsı da var. Bu *fî sebîli'llâh* sözü, *fî sebîli'llâh* gazâ eden insan, yâni savaşan kimsenin niyetini gösteriyor. Veyahut da, bir gàziyi Allah rızası için teçhiz eden mânâsına, teçhiz edenin niyetini ifade ediyor olabilir. İkisi de önemli. Zâten:[128]

---

no:2325; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.418, no:3952; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.28, no:17619; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.30, no:4389; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.98; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.117, no:277; el-Hamîdî, *Müsned*, c.II, s.358, no:818; İbn-i Cârud, *Müntekà*, c.I, s.259, no:1037; Şeybânî, *el-Ehad ve'l-Mesânî*, c.V, s.18, no:2555; İbn-i Ebî Àsım, *Cihad*, c.I, s.295, no:90; Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.III, s.135, no:460; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.416; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LVI, s.286; Zeyd ibn-i Hàlid el-Cühenî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.170, no:532; Heysemî, *Müsnedü'l-Hàris*, c.II, s.649, no:623; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.492, no:10553; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.232, no:21976.

[128] Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.1, no:1; Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1515, no:1907; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.670, no:2201; Neseî, *Sünen*, c.I, s.58, no:75; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1413, no:4227; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.25, no:168; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.I, s.73, no:142; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.I, s.50, no:1; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.9, no:37; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.17, no:40; Bezzâr,

إِنَّمَا الأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ (خ. م. د. ن. ه. حم. عن عمر)

(*İnneme'l-a'mâlü bi'n-niyyât*) "Ameller niyetlere göredir." Gazâyı yapan da Allah rızası için yapmazsa, sevap alamaz; teçhizatı veren de onu Allah rızası için yapmaz, başka art niyetler beslerse, yine sevap alamaz.

Demek ki İslâm'da bir hayra vesile olmak da, o hayrı kazanmağa, o sevabı elde etmeğe vesîle oluyor. Bu umûmî bir kuraldır. Herhalde cuma hutbelerini dinleyen kardeşlerim, Arapça kısımlarında bu cümleyi duymuşlardır:[129]

Müsned, c.I, s.380, no:257; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.336, no:6837; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.41, no:181; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.79, no:78; Tahâvî, *Şerh-i Maànî*, c.III, s.96, no:4293; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.42; Hamîdî, *Müsned*, c.I, s.16, no:28; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.195, no:1171; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.62, no:188; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.244; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.136, no:656; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXII, s.166; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.171; Tahàvî, *Şerh-i Maànî*, c.III, s.96, no:4293; Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.488, no:7438; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.64, no:257; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.IX, s.380, no:3707; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.48, no:78; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid,* c.I, s.206, no:483; Hz. Ömer RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.342; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.422, no:7263; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.1, no:1; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IX, s.459, no:8819.

[129] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.274, no:22414; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVII, s.226, no:628; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.85, no:86; İbn-i Hibbân, *Tabakàtü'l-Muhaddisîn*, c.IV, s.217; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VII, s.383; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.342; Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.478, no:7400; Ebû Mes'ud el-Ensârî RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.41, no:2670; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.275, no:4296, İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Kadài'l-Havâic*, c.I, s.39, no:27; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.357, no:23077; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.298; Süleyman ibn-i Büreyde babasından.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.116, no:7657; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.90; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Taberânî, Mu'cemü'l-Evsat, c.III, s.34, no:2384; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.IV, s.351, no:1031; Ukaylî, *Duafâ*, c.III, s.306, no:1317; Sehl ibn-i Sa'd RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.V, s.150, no:1742; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI,s.266; İbn-i Hibbân, *Tabakàtü'l-Muhaddisîn*, c.III, s.555; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.233, no:3121; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

اَلدَّالُّ عَلَى الْخَيْرِ كَفَاعِلِهِ (حم. طب. خط. عد. عن أبي مسعود الأنصاري ؛ ت . ع . وابن أبي الدنيا عن أنس ؛ حم . عد. عن سليمان بن بريدة عن أبيه ؛ هب. عد. عن ابن عباس)

(*Ed-dâllü ale'l-hayri kefâilihî*) "Bir hayrın yapılmasına kılavuzluk eden, öncülük eden, rehberlik eden, onu sağlayıveren, o noktaya o hayrı yapacak kimseyi getiriveren kimse de, o hayrı yapan kimse gibi sevap alır." Kılavuzluk ettiği için, yönlendirdiği için, onu sağlamakta aracı olduğu için.

Tabii, gazânın yapılması kolay değil. Bazı kimseler Peygamber Efendimiz'e geliyorlardı. Diyorlardı ki:

"—Yâ Rasûlallah! Ben gazayı, cihadı seviyorum, sevabını biliyorum, katılmak istiyorum ama ne atım var, ne kılıcım var, ne zırhım var, ne okum var..."

O zaman Peygamber Efendimiz:

"—Bunu techizatlandıracak kimse var mı?" diye soruyordu.

Öyle insan olabilir ki, zengindir; babasından, amcasından malzeme de kalmıştır kendisine; kılıç, zırh vs. Ama kendisi gidecek durumda değildir, hastadır, ihtiyardır, özürlüdür. Birisini teçhiz etmek de, o ecri sağlıyor. Peygamber Efendimiz böyle buyurmuş.

(*Ve men halefe gàziyen fî ehlihî bi-hayrin, fekad gazâ.*) Bir de ikinci bir hususu söylüyor Peygamber Efendimiz: "Bir adam gazâ için cihada gitti; geride ailesi kaldı, çoluk çocuğu kaldı. İşte bu gàzinin geride kalan, başsız kalmış olan aile fertlerine, hanımına, çocuklarına iyi niyetle iyilik yapan, onlara yardımcı olan da, gaza etmiş gibi sevap alır."

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.418; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXVIII, s.193; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.233, no:3121; Hz. Aişe RA'dan. RE, 207/5.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.359, no:16052-16055; *Keşfü'l-Hafâ,* c.I, s.399, no:1282; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XII, s.493, no:12394.

Meselâ ekmeği yok, gıdası yok; çuvalı getiriyor, pirinci getiriyor... O zaman hurma getiriyor, daha başka yiyecek, içecek ihtiyaçlarını sağlıyor. O gàzi cihada gitmemiş olsa, o evi geçindirmek için neler yapacaksa, yapıveriyor. O evi gözetiyor, kolluyor ve ihtiyaçlarını karşılıyor. Bu da gazâ etmiş gibi sevap alır.

Demek ki, bir müslüman kalkar, kendisi bizzat cihada giderse; gazâ etmiş oluyor, tamam... Böyle bir kimseyi techizatlandıran, malzemesini, silahını alıveren; o da gazâ etmiş oluyor. O da güzel... Giden kimsenin arkada bıraktığı kimseleri gözeten, kollayan, geçindiren de, o sevabı alıyor. Yâni İslâm'da, hayrın oluşması için kimlerin emeği geçiyorsa, Allah onları mükâfâtsız bırakmıyor.

Bunun karşıtı da doğrudur: Bir şerrin oluşması için aracı olan herkes de, vebali yüklenir. Bir insanın kanının haksız yere dökülmesine, yarım bir ağızla, yarım bir kelime ile yardımcı olan bile onu öldürmüş gibi olur. İçkiyi satan da, taşıyan da, sunan da günaha girer. Faizin kâtibi de, şahidi de, o işlemleri yapan da, aynı şekilde faiz almış gibi sorumlu olur diye hadis-i şeriflerde kesin olarak bildiriliyor.

Demek ki: Hayra delâlet eden, aracı olan, veya iştirak eden, yardımcı olan hayrın sevabını alıyor; şerre aracı olan da şerrin cezasını, vebâlini yükleniyor. Onun için şerre aracı olmamak, şerliye yardımcı olmamak çok önemlidir. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki bir hadis-i şerifte:

"Bir müslüman kalkar da bir münafığa, yâni imanı bozuk, içi bozuk kimseye (*Yâ seyyidî*) 'Efendim!' derse, Allah gazaba gelir. Onun için Arş-ı A'lâ da titrer. 'Eyvah! Cenâb-ı Hak gazaba geldi, kim bilir ne felâket yağacak bu kimsenin başına?' diye, o bile korkar."

Onun için, iltifat bile etmek doğru değildir. Dobra dobra hakkı söylemek, nasihat etmek ve şerri yaptırtmamak lâzım gelir. Dalkavukluk edip desteklerse, vebali yüklenir.

c. Şehidin Hatàları Affolur

Ve nihayet bugünkü sohbetimizin üçüncü hadis-i şerifini okuyarak, sohbetimi tamamlamak istiyorum. Ebû Katâde RA'dan, *Sahîh-i Müslim*'de rivayet edilmiş: Peygamber SAS Efendimiz, onların bulunduğu bir toplantıda ayağa kalkıp anlatmağa başlamış:[130]

أَنَّ الْجِهَادَ فِي سَبِيلِ اللهِ ، وَالإِيمَانَ بِاللهِ ، أَفْضَلُ الأَعْمَالِ . فَقَامَ رَجُلٌ ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ ، أَرَأَيْتَ إِنْ قُتِلْتُ فِي سَبِيلِ اللهِ ، أَتُكَفَّرُ عَنِّي خَطَايَايَ ؟ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: نَعَمْ ، إِنْ قُتِلْتَ فِي سَبِيلِ اللهِ ، وَأَنْتَ صَابِرٌ مُحْتَسِبٌ ، مُقْبِلٌ غَيْرُ مُدْبِرٍ ، ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: كَيْفَ قُلْتَ ؟ قَالَ: أَرَأَيْتَ إِنْ قُتِلْتُ فِي سَبِيلِ اللهِ ، أَتُكَفَّرُ عَنِّي خَطَايَايَ ؟ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم : نَعَمْ ، إِنْ قُتِلْتُ فِي سَبِيلِ اللهِ ، وَأَنْتَ صَابِرٌ مُحْتَسِبٌ مُقْبِلٌ غَيْرُ مُدْبِرٍ ، إِلاَّ الدَّيْنَ ، فَإِنَّ جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلاَمُ قَالَ لِي ذٰلِكَ (م. عن أبي قتادة)

RS. 1318 (*Enne'l-cihâde fî sebîli'llâh, ve'l-îmâne bi'llâh, efdalü'l-a'mâl.*) "Allah yolunda cihad etmek ve Allah'a iman etmek, amellerin, icraatların, faaliyetlerin en faziletlisidir, en üstünüdür, en sevaplısıdır." buyurmuş. Yâni cihadın çok sevap olduğunu anlatmış. Allah'a inanıp da, Allah'ın emirlerini

[130] Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1501, no:1885; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.212, no:1712; Neseî, *Sünen*, c.VI, s.34, no:3157; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.23, no:4365; Ebû Katâde RA'dan.

tutmanın da çok fazîletli, çok üstün, çok değerli olduğunu anlatmış.

(*Fekàme racülün fekàle*) "Bir kişi kalktı, dedi ki: (*Yâ rasûla'llah! E raeyte in kutiltü fî sebîli'llâh, e tükefferu annî hatàyâye?*) "Ne dersin, ey Allah'ın Elçisi, Rasûlü, Habîb-i Edîbi; ben Allah yolunda savaşa girsem de, savaşta öldürülsem, şehid düşsem; benim savaştan önce, o ana kadar hayatımda işlediğim günahlarımı, hatalarımı Allah affeder mi? Hatalarım bağışlanır mı?.."

(*Fekàle rasûlü'llàh SAS*) Bu soruya Peygamber SAS cevap olarak demiş ki: (*Neam*) "Evet, bağışlanır! (*İn kutilte fî sebîli'llâh, ve ente sàbirun, muhtesibün, mukbilün, gayru müdbirin*) Allah yolunda sabr u sebat etmiş olarak, düşmanın önünden kaçmadan, geri dönmeden, cepheyi bırakmadan, terk etmeden, düşmana yönünü dönmüş olarak, sırtını çevirip de kaçmadan, sevabını Allah'tan bekleyerek çarpışırsan ve öyle öldürülürsen, günahların affedilir." buyurmuş.

Savaştan kaçmak çok büyük günahtır İslâm'da. (*El-firâru yevme'z-zahfi*) Savaş günü, savaş meydanında savaştan, çarpışmaktan korkup kaçmak çok büyük günahlardan birisidir. Ancak askerî bir manevra için böyle bir şey yapılabilir. Komutan der ki:

"—Orta taraftaki askerler, yavaşça arka tarafa doğru kaçıyormuş gibi yapsın! Kenardakiler de açılsınlar. Düşman onları kovalamağa kalkışınca, arkadan çevirsinler."

Bu bir askerî oyundur. Düşmanı muhasara altına almak ve daha kolay yenmek için bir çaredir. O ayrı... Savaşın icabı olan manevralar hariç, korkup da savaşı bırakıp, düşmana arkasını dönmüş kaçarken değil; yüzünü dönmüşken, sevabını Allah'tan bekliyorken, sabır ve metanet gösterir vaziyette iken ölmüşse, cennete girer.

(*Sümme kàle rasûlü'llàh SAS*) Sonra Peygamber Efendimiz bunun böyle cevabını verdikten sonra, yine o zata döndü: (*Keyfe kulte?*) "Nasıl demiştin?" diye sordu bir daha.

Efendimiz bazen sözlerini tekrar ettiriyor. Bu eğitim amaçlı... Dinleyenler iyice ezberlesinler, olayı iyice anlasınlar, yanlış

anlama olmasın, zihinlere nakşolsun, hakkolsun, taşın üzerine kitabe yazılır gibi yazılsın diye. (*Keyfe kulte?*) "Nasıl demiştin ey filânca?" diye sordu.

(*Kàle*) O şahıs dedi ki: (*E raeyte in kutiltü fî sebîli'llâh, e tükefferu annî hatâyâye?*) "Yâ Rasûlallah! Allah yolunda öldürülürsem, günahlarım afv u mağfiret olur mu?" diye sormuştum.

(*Fekàle rasûlü'llàh SAS*) Efendimiz tekrar dedi ki: (*Neam*) "Evet, günahların afv u mağfiret olur ama; (*ve ente sàbirun, muhtesibün, mukbilün, gayru müdbirin*) eğer sen düşmanın karşısında sebat göstermişsen, arslanlar gibi sabırla çarpışmışsan, sevabını Allah'tan bekleyerek, tertemiz bir iyi niyetle Allah rızası için yapmışsan bu işi; yüzün düşmandan geriye dönüp kaçarken değil de, düşmanla mertçe çarpışıyorken öldürülmüşsen, hataların affolur. (*İlle'd-deyne*) Ancak borç hariç... *(Feinne cibrîle AS kàle lî zâlike*) Çünkü Cebrâil AS bana şimdi bu noktayı açıkladı. Hataların afv ü mağfiret olur, ama birilerine olan borçların hariç!" buyurdu Peygamber SAS Efendimiz.

d. Borçlarınızı Zamanında Ödeyin!

Şimdi burada bir noktaya geliyoruz. Sohbetimiz umûmiyetle Allah yolunda cihad etmenin önemine dair oldu ama, başka şeyleri de bu önemli konunun çevresinde öğrenmiş oluyoruz.

Şimdi bazı insanlar bazı insanlara borçlanıyor. Tabii, mümkün olduğu kadar borçlanmamak lâzım! Ama, "İşte sıkıştım!" diyor, borç alıyor; "Çocuğumu evlendireceğim!" diyor, borç alıyor; "İşimi genişleteceğim!" diyor, borç alıyor; "Senedim geldi, ödeyemedim, haciz gelecek, evimi, mallarımı satacaklar!" diyor, borç alıyor. Birisi de veriyor.

Evet, borç vermenin çok sevabı var. Hattâ insanın kardeşine, arkadaşına borç vermesi, fukaraya sadaka vermesinden önde geliyor ve sevabı daha fazla... Çünkü arkadaşının gerçekten muhtaç olduğu kesin. Ama öteki fukaranın, dilencinin bu işi meslek olarak mı yaptığı, hakîkaten muhtaç mı olduğu belli değil... Çünkü onu tanımıyorsun, berikisini tanıyorsun.

Borç vermek iyi... Fakat bu devirde enflasyonun olduğunu bilenler, zaman geçince paranın değerinin azaldığı bilenler, borcu çabuk ödememeyi kâr sayıyorlar. Yalvara yalvara aldıkları borcu öderken, borcu veren insanı yalvarttırıyorlar, yaka silktiriyorlar, borç verdiğine pişman hale getiriyorlar. İki sene sonra, üç sene sonra borcunu vermeğe kalkıyor.

Üniversitede, yaşça bizden büyük ağabeyler zümresinden bir profesör anlatmıştı. Birisi İstanbul'da Beyazıt'ta kendisini görmüş:

"—Aman efendim, vay efendim, yıllardır görüşemediğim aziz kardeşim!" demiş, boynuna sarılmış, tatlı tatlı konuşmuş. "Yâhu senden bilmem kaç sene önce —on sene önce, on beş sene önce— beş yüz lira para almıştım. O zamandan beri de seni görmedim. Şunu vereyim aziz kardeşim!" demiş.

O da demiş ki:

"—Olmaz! Seninle gel gidelim, 15 sene önce beş yüz liranın ne kıymet ifade ettiğini ilgili yerlerden soralım, öğrenelim! O zamanın, on beş sene öncenin beş yüz lirasıyla, şimdinin beş yüz lirası bir olur mu?.." demiş.

Tabii, bunu herkes biliyor. En çok borcu alanlar biliyor. Onun için, "Borcu ne kadar geç verirsem, o kadar iyi olur." diyor ama, hak yiyor. Borcu yalvara yalvara aldı, acil bir durumu izale etmek için faydalandı. Kendisine iyilik yapan insana, bu sefer kendisi iyilik yapmıyor, kötülük yapıyor. Borcu sallıyor, sallıyor, vereni verdiğine bin kere pişman ediyor.

Burada da, geçen gün birisi telefon açtı bana. Hiç ummadığım bir kimse, bir yerden bir borç almış ödememiş, ödememiş... Parasızlıktan mı?.. Hayır! Parasını öbür işe yatırmış, başka işe yatırmış, yeni bir şeyler almış, ev almış, işini genişletmiş; parayı kullanıyor bir yerlerde... Ama beri tarafta aldığı kimseyi yalvartıyor, parayı vermiyor.

Arada bir de, o borcu alırken kefil olan kimse var. O telefon açtı bana, o da çok üzgün. "Bu sefer benim mallarımı haczedecekler; benim ticaretim, şirketim mahvolacak, ona kefil oldum için." diye o da dert yandı.

Tabii, Cenâb-ı Hak kalblere baktığı için, niyetlere baktığı için, böyle insanları cezalandırır. Bu bir zulümdür. Kime zulümdür?.. Borçlunun alacaklıya zulmüdür.

Onun için, aziz ve muhterem kardeşlerim, böyle haksızlıklar yapılmasın! O adam, bu sefer bir başkası geldiği zaman kendisine:

"—Yâhu zengin adamsın, bana biraz borç ver, şu işi yapacağım!" deyince;

"—Kardeşim, durumum müsait değil, param yok!" diyor.

Parası var. O da yalan söylüyor, onu da günaha sokuyor. O da, "Var param ama, veremem!" diyemiyor. Böylece toplum, çok yönlü ahlâkî bakımdan iyi olmayan durumlara düşüyor.

Düşmüş durumda... Artık kimse borcuna sadık değil. Sahte iflaslar, sahte faturalar... Her şey böyle çığırından çıkıyor ticârî hayatta... Senetler dönüyor, ödenmiyor, borçlar yerine getirilmiyor.

Biz böyle yapmayalım; mert olalım, dürüst olalım! Bize iyilik yapana kötülük etmeyelim, kan kusturmayalım! Borcumuz varsa, sahibine ödeyelim, rahat etsin o da... İyiliği için de teşekkür edelim!..

Allah-u Teàlâ Hazretleri, her şeyi güzelce insafla, iz'anla düşünüp her şeyi güzelce yapmayı nasîb eylesin... Bakın şehid olacak ama, ahirette borcunun sahibi, alacaklı hakkını alacak! O affolmuyor, kul hakkı affolmuyor. Tabii bunun istisnaları var. İnşâallah onları da başka sohbetlerde, yeri gelince anlatırız.

Aman borçları hemen ödeyelim! Mümkünse borç almayalım, aldıysak ödeyelim, veyahut hakkaniyetli bir esasa bağlayalım ki, borcu veren mağdur olmasın! Toplum da çeşitli yönlerden böyle bir ahlâkî çöküntüye uğramasın.

Allah hepinizden razı olsun... Allah ahlâkımızı güzelleştirmeyi nasîb etsin... Kötü huyları atmayı nasîb etsin... Bizi her yönden temiz ecdadımız, selef-i sàlihînimiz gibi İslâm'ı iyi bilen, iyi uygulayan, has, hàlis, mücahid, iyi niyetli kullar eylesin, ihlâslı kullar eylesin... Sevdiği kul haline getirsin, sevdiği kul olarak yaşatsın... Huzuruna sevdiği kul olarak, yüzü ak, alnı açık, tertemiz bir şekilde varmayı; iltifatına ermeyi, cennetine girmeyi, cemâlini görmeyi Allah-u Teàlâ cümlemize nasîb eylesin...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

21. 01. 2000 - AVUSTRALYA

25. MÜ'MİNİN YARDIMINA KOŞMAK

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun... Cenâb-ı Hak cümlenizi iki cihanda aziz ve bahtiyar eylesin...

a. Gàziye Yardım Etmenin Karşılığı

Mühim kaynakların çoğunda bulunan, Ahmed ibn-i Hanbel, İbn-i Hibban, Hàkim'in *Müstedrek*'inde, Beyhakî'de ve diğer kaynaklarda, Hazret-i Ömer RA'dan rivayet edilmiş bir hadis-i şerifle sohbetime başlamak istiyorum:[131]

مَنْ أَظَلَّ رَأْسَ غَازٍ ، أَظَلَّهُ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ؛ وَمَنْ جَهَّزَ غَازِيًا فِي سَبِيلِ اللهِ ، حَتَّى يَسْتَقِلَّ بِجِهَازِهِ ، كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِهِ حَتَّى يَمُوتَ أَوْ يَرْجِعَ ؛ وَمَنْ بَنَى مَسْجِداً يُذْكَرُ فِيهِ اسْمُ اللهِ ، بَنَى اللهُ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ (حم. ع. حب. ك. ق. ض. والعدني عن عمر)

RE. 406/1 (*Men ezalle re'se gàzin, ezallehu'llàhu azze ve celle yevme'l-kıyâmeh; ve men cehheze gàziyen fî sebîli'llâh, hattâ yestakılle bi-cihâzihî, kâne lehû misle ecrihî hattâ yemûte ev yercia; ve men benâ mesciden yüzkeru fîhi'smu'llàh, bena'llàhu lehû beyten fi'l-cenneh.*)

---

[131] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.20, no:126; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.486, no:4628; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.I, s.217, no:253; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.IV, s.230, no:19553; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.34, no:4276; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.172, no:18352; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XIX, s.416; Hz. Ömer RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.IV, s.544, no:10709.

Kısmen: Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.98, no:2447; Hz. Ömer RA'dan.

Efendimiz'in bu mübarek hadis-i şerifindeki bilgiler şöyle:

(*Men ezalle re'se gàzin*) "Kim, bir gàzinin başını gölgelendirirse, (*ezallehu'llàhu azze ve celle yevme'l-kıyâmeh*) Allah-u Teàlâ da kıyamet gününde bu gàzinin başını gölgelendiren kimseyi gölgelendirir."

Şimdi tabii, bir gàzinin başını gölgelendirmek nasıl olur?.. Başı açık savaşa gitse, belki ok isabet eder, kılıç çarpar, mızrak gelebilir. O zaman gazinin başının gölgelenmesi, miğfer dediğimiz demirden bir başlık giyiliyor, o zaman korunmuş oluyor. Gözünü koruyor, yüzünü koruyor, boynunu koruyor. Belki böyle bir şekilde olabilir. Yahut da, seyahate gittiği sırada, güneşin altında yürürken gölgelenebileceği bir şey, bir imkân olabilir.

"Kim böyle bir gàzinin başını gölgelendirirse... Yâni, başına miğfer alırsa gibi olabilir, veya bir başka şekilde güneşte kalmamasını sağlayacak bir imkânı ona sağlarsa; aziz ve celîl olan, çok izzetli ve çok celâlli olan, izzet ve celâl sahibi Allah-u Teàlâ Hazretleri de onu kıyamet gününde gölgelendirir."

Biliyorsunuz kıyamet gününde, mahşer yerinde insanlar toplandıkları zaman, güneşin başlarına yaklaştırılacağı bildiriliyor hadis-i şeriflerde. O sıcaklıktan beyinlerinin kaynayacağı bildiriliyor. Terlerinin toprağın içine, yetmiş arşın aşağıya işleyeceği beyan ediliyor hadis-i şeriflerde. Ter kimisinin dizine gelecek, kimisinin beline, kimisinin çenesine, kulağı hizasına gelecek diye bildiriliyor. İşte o günde, başının gölgelenmesi önemli...

Başka hadis-i şeriflerden de biliyoruz ki, o gün sadakalar, zekâtlar, onu veren kimselerin başına gölge olacak. Yâni onlar bu sıkıntıya uğramayacak. Demek ki, bir kimse bir gàzinin başını gölgelendirirse; o şiddetli, azablı, tahammül edilemez, zor günde Allah-u Teàlâ Hazretleri de onu gölgelendirecek.

Şimdi bu gölgelendirme sadaka verenin, zekât verenin, sadaka-sının, zekâtının gölgelendirmesi gibi olabilir. Bir de bazı kulları Cenâb-ı Hak Teàlâ, Arş-ı A'lâsının gölgesinde gölgelendirecek. Arş'ın gölgesinde gölgelenmek, nurdan minberlere oturmak, o tabii çok kıymetli bir şey... Onlar mahşer halkından da yüksekte olacaklar. Dünyadaki insanların gökteki yıldızları seyrettiği gibi, mahşer halkı onları yukarıya doğru bakıp

öyle seyredecekler. O da olabilir. Yâni, Arş-ı A'lâsının gölgesinde de gölgelendirecek olabilir.

"Kim bir gazinin başını gölgelendirirse, Allah da onu kıyamet gününde gölgelendirir." Gölgelendirme artık nasıl olacak, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin bildiği bir şey ama, güzel bir mükâfât olacağı muhakkak.

(*Ve men cehheze gàziyen fî sebîli'llâh*) "Kim bir gaziyi, Allah yolunda gaza eden bir kimseyi Allah rızası için, fî sebîlillâh teçhizatlandırırsa... (*Hattâ yestakılle bi-cihâzihî*) Bu teçhizatı ile tam tertip teçhizatlı bir kimse olursa; veyahut da bu teçhizatlandırmasını sadece o kişi bütün hepsini kendi üstüne alırsa; yâni yarısını, bir kısmını dörtte birini filân değil de tamamını üzerine alırsa; (*kâne lehû misle ecrihî*) o gàzinin sevabının bir misli bu techizatlandıran kimseye de verilir."

Tabii, gàzi tepeye çıktıkça, vadiye indikçe, yürüdükçe, yoruldukça hep ecir alıyor, sevap alıyor. Ama onu techizatlandıran da, olduğu yerden o ecrin mislini alır. Yâni o ecir aynen ona verilir, esirgenmez, bölünmez, ama onu teçhizatlandırana da Cenâb-ı Hak o ecri verir. (*hattâ yemûte ev yercia*) Allah yolunda gazâya çıkmış olan kimse ölünceye, veyahut da beldesine, ailesine dönünceye kadar, teçhizatlandıran kimseye o gàzinin ecrinin bir misli, aynısı, kopyası verilir."

Demek ki, gazâya gitmek çok sevap, çok muazzam bir sevaplı, kıymetli iş. Ama onu techizatlandıran da aynı sevabı alıyor. Çünkü bazısı ihtiyar olur, bazısı hasta olur, bazısı zayıf olur... Bazısı ailevî bağlantılar, sorumluluklar dolayısıyla cihada gidemeyebilir ama, işte bir gàziyi teçhizatlandırdığı zaman, dönünceye kadar veya ölünceye kadar onun sevabı kadar sevabı alır durur.

Ve bildiğimiz bir hadis-i şerif olarak, başka zamanlar da duyduğumuz bir konu da bu sözlerin arkasına ilâve buyrulmuş Rasûlüllah SAS Efendimiz tarafından:

(*Ve men benâ mesciden yüzkeru fîhi'smu'llàhi*) "Kim içinde Allah'ın isminin anıldığı, namazın kılındığı, Kur'an'ın okunduğu, zikrin yapıldığı bir mescidi kim binâ ederse; (*bena'llàhu lehû beyten fi'l-cenneh.*) Allah da ona cennette bir ev bina eder."

Tabii, cennetin evleri de böyle muazzam köşkler, saraylar şeklinde olur. Yetmiş bin odası olur Her odası dayalı, döşeli olur.

Demek ki elimizden geldiği kadar Allah'ın emirlerini tutmağa çalışmalıyız. Allah'ın en mühim emirlerinden birisi de, İslâm aleminin, İslâm'ın, müslümanların, ülkelerin korunması için savunma veya savaşmadır, gazâdır. Böyle vazifelerden de kaçmamak lâzım! Ama bunu yapamıyorsa, bu vazifeyi yapan kimseleri de olanca gücüyle desteklemesi gerekir bir müslümanın... O zaman sevabı aynen alıyor; gàzi savaştan dönünceye kadar veya ölünceye kadar...

Bir de biz burada, kardeşlerimizin sayıca çok oldukları yerlerde, onların güzel ibadet edebilmesi için, mescid sahibi olsunlar diye gayret sarf ediyoruz. Başka ülkelerde de gayret ediyoruz. Amerika'da, Avrupa'da nâçizâne, âcizâne çalışmalar yapılıyor.

Bir müslüman, Allah nasib eder de, içinde Allah'ın adının anıldığı bir mescid bina ederse; o zaman Cenâb-ı Hak da ona cennette bir ev, bir köşk, bir saray ihsân edeceği için, hepimizin

amaçlarından bir tanesi de, “Allah rızası için ben kendim müstakilen bir mescid bina edeyim!” diye mescid yapmak olmalı diye düşünüyorum.

Hani insanın arzusu nedir?.. İşte:

“—İnşâallah kazancımdan artan paramı biriktirebilirsem, kısa zamanda kiradan kurtulayım, bir ev sahibi olayım!”

Veyahut;

“—Böyle umûmî vasıtalarla işe gelmek gitmek, veya çoluk çocuğu bir yere getirmek, götürmek zor oluyor. Bir arabam olsa, Allah nasib etse ne iyi olur.” filân diye, araba almağa çalışır insan...

İşte bir amacı da ne olmalı müslümanın:

“—El-hamdü lillâh benim imkânım müsait, elim geniş. İnşâallah ben de Allah rızası için nerede ihtiyaç varsa, bir güzel mescid bina edeyim!” diye hatırında olmalı, niyetinde bulunmalı!..

Burada Grifit diye bir kasaba var. Orada çok müslüman Türk kardeşlerimiz var diye duymuştum. Biz Dubbo’da cami açınca, dediler ki:

“—Grifit’te daha çok müslüman var, iki yüz aile var.” filân dediler.

Biz o kasabaya gittik. Oradaki dernek başkanı:

“—İki yüz yok... Bu rakam iniyor çıkıyor, dışarıdan çalışmaya gelenlerle yükseliyor, mevsimi geçtiği zaman azalıyor ama, yetmiş-seksen hane var!” dedi.

Bir yer kiralamışlar. Bir ara bir yerleri yokmuş, çadırda filân ibadetlerini yapmışlar ama, şimdi bir daire kiralamışlar, namazlarını orada kılıyorlarmış. Orada bir cami yapılsın filân diye de bir çalışma oldu. Dua ederseniz, inşâallah nice camiler açmak nasîb olsun... Dünyanın muhtelif yerlerinde İslâm’ın öğretilmesi, yayılması, müslümanların da ibadetlerini yapması için böyle gayretler gösterelim!..

Benim babamın küçükken okuduğu bir medrese vardı Çanakkale’de... “Oraya gidelim, görelim! Babamız okumuş, nasıl bir yermiş?” diye ziyarete gittik. Mübarek, rahmetullâhi aleyh, Çırpılarlı Ali Hoca Efendi diye... Sonradan Bayramiç müftüsü de olmuş. Bayramiç’te mezarlıkta kabri var, ziyaret ettik. O

İstanbul'da bizim Gümüşhànevî Dergâhı'nda yetiştikten sonra Çanakkale'ye dönmüş. Orada, köyünde güzel bir cami yapmış; gördük camiyi. Etrafına da 20-30 odalı bir medrese yapmış.

Aynı şekilde yine bizim Gümüşhàneli Dergâhı'na bağlı Muhammed Zâhid-i Kevserî Hazretleri var. Onun da Mısır'da, Malezya'da, dünyanın her yerinde talebeleri var, geçtiğimiz devrenin, neslin büyüklerinden, tanınmış büyük bir alim. Onun da Düzce'de köyüne ziyarete gitmiştik. O da bir cami yapmış, etrafına medrese yapmış.

Demek ki, o zamanki büyüklerimiz, "Gittiğiniz yerde hem ibadet için bir yer yapın, hem de ilim irfanın yayılması için bir yer yapın!" demiş olmalı. Misallerden anlaşılıyor ki, böyle demişler. Onlar da gittikleri yerde, köylerinde bir cami yapmışlar, bir de medrese yapmışlar. Halkı irşad etmişler, güzel ahlâkı öğretmişler, ilim irfan öğretmişler... Ne kadar güzel hizmetler yapmışlar.

Allah bize de hem böyle ibadet için bir yer, hem de İslâm'ın öğretilmesi için bir yer yapmayı nasîb eylesin diye temennî ediyoruz. Allah-u Teàlâ Hazretleri kolaylaştırsın, nasîb eylesin...

b. Müslümanın Öldürülmesine Yardım Eden Kimse

İkinci hadis-i şerif İbn-i Ömer RA'dan. Deminki babası Hazret-i Ömer'den idi, bu hadis-i şerifi de oğlu Abdullah rivayet ediyor. Peygamber SAS Efendimiz çok mühim bir konuya işaret buyuruyor:[132]

مَنْ أَعَانَ عَلٰى دَمِ امْرِئٍ مُسْلِمٍ ، وَلَوْ بِشَطْرِ كَلِمَةٍ ، كُتِبَ بَيْنَ عَيْنَيْهِ

---

[132] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.346, no:5346; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.V, s.74; Hz. Ömer RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.874, no:2620; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.X, s.306, no:5900; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VIII, s.22, no:15643; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VII, s.259; Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.381, no:1994; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXV, s.193; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.79, no:11102; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.50, no:39938; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.495, no:21320.

يَوْمَ الْقِيَامَةِ: آيِسٌ مِنْ رَحْمَةِ اللهِ (هب. عن ابن عمر)

RE. 406/3 (*Men eàne alâ demi'mriin müslimin, ve lev bi-şatri kelimetin, kütibe beyne ayneyhi yevme'l-kıyâmeti: Âyisün min rahmeti'llâh.*)

Bu ifadenin tercümesi şöyle, buyuruyor ki Efendimiz:

(*Men eàne*) "Her kim yardım eder ise..." Neye?.. (*Alâ demi'mriin müslimin*) *Dem*, kan demek. "Kim bir müslüman kişinin kanına, onun kanının dökülmesine, canına kasdedilmesine, öldürülmesine yardımcı olursa..." Nasıl?.. (*Velev bi-şatri kelimetin*) "Yarım bir sözcükle bile olsa, yardımcı olsa... Bir kelimenin, bir sözün yarısı kadar bile olsa..."

Kelime'yi Türkçe'de anlamlı bir sözcük mânâsına kullanıyoruz. Meselâ; ağaç bir kelime, gelmek bir kelime... Tabii Arapça'daki mânası böyle değil de, konuşulan şey demek. Yâni yarım bir sözle, yarım ağızla, kısa birkaç ifade ile bile demek olur. Allahu a'lem...

Bu nasıl olabilir?.. Yalan yere şahitlikle olur. Meselâ:

"—Ben bu adamın şunu öldürdüğünü gördüm." der.

Halbuki görmedi. Yahut:

"—Sen gördün mü?" diye sorulunca;

"—Ben de..." deyiverdi meselâ.

İki şahit, üç şahit, beş şahit görmüş diye adamı cezalandırıyorlar. Halbuki öyle bir şey yok.

Veyahut bir müslüman bir zalimden kaçıyor. "Nerede?" diye soruyorlar; gösteriyor. Artık bin bir veya sonsuz sayıda misaller hatırımıza gelebilir. Ama ana konu, bir müslümanın canı... Yâni bir müslümanın canı yanmayacak, bir müslüman ölmeyecek, öldürülmeyecek, zulme maruz kalmayacak, gadre maruz kalmayacak, canına kasdedilmeyecek; önemli olan bu.

Bunun vukuuna, yapılmasına kim yardımcı olursa, ne olurmuş?.. (*Kütibe beyne ayneyhi yevme'l-kıyâmeti: Âyisün min rahmeti'llâh*) "Kıyamet gününde iki gözünün arasına, yâni alnına, 'Bu adam Allah'ın rahmetinden hiç ümidi olmayan bir kişidir, ümidi yok olmuş olan bir kişidir, ümidi kesik bir kişidir. Yâni kesinlikle Allah'ın rahmetine ermeyecektir, Allah'ın rahmetini

görmeyecektir, rahmetine mazhar olmayacaktır. Allah'ın kahrına, gazabına uğrayacaktır; cehennemlik olacaktır.' diye yazılır."

Çok korkunç bir şey! Zaten İslâm'da zulmün her çeşidi günah... Yâni hiç bir kimseye, hiç bir şekilde haksızlık, zulüm yapılmayacak. Bir de bir müslümanın hayatının heder olmasına sebep olursa... Alem balinaları koruyor, burada ormanın hayvanlarını koruyorlar. Kuala'ymış, bilmem hangi böcekmiş, kuşmuş... Kargaların öldürülmesi bile yasakmış burada; çünkü faydalıymış, leşleri filân yiyorlarmış diye... Buranın kargaları da hindi gibi kocaman, bangır bangır bağırıyorlar.

Bazı şeyleri böyle var güçleriyle koruyorlar, vahşî hayatın, evcil olmayan hayatın canlılarını bile koruyorlar. Alem böyle yaparken, müslüman, müslüman kardeşini korumazsa, aksine onun ölümüne sebep olursa, ölümüne yardımcı olursa, Allah'ın rahmetine eremez, Allah'ın rahmetinden mahrum olur.

Maalesef, dünyanın pek çok yerinde bugünlerde, belki geçtiğimiz birkaç asırdan beri, belki de Allah'ın imtihanı, tâ Peygamber Efendimiz zamanından beri de diyebiliriz; belki de biraz daha derin düşünecek olursak, Hazret-i Adem Atamız'dan beri müslümanların çileleri, mü'minlerin ezâları, cefâları, mağdùriyetleri, mazlûmiyetleri hiç bitmiyor. Her yerde, her zaman maalesef, müslümana eza cefa veren, onu üzen bazı olaylar oluyor. Bazı kişiler bazı zulümler yapabiliyorlar.

İşte Bosna-Herseği gördük, Kosova'yı gördük... İşte Kıbrıs'ta nasıl müslüman çocuklarını öldürüp öldürüp küvete doldurmuşlar, resimlerini gördük. Nasıl köyleri basıp, ahaliyi öldürmüşler, toplu mezarlara gömmüşler gördük. Aynı şeyleri nasıl Sırplar yapmış, gördük. Jivkov zamanında Bulgarların köylerini basarak nasıl zulüm yaptıklarını gördük, acı ile takip ettik. Kosova'yı biliyoruz, Arnavutlara yapılanları biliyoruz. Kafkasya'yı, Çeçenistan'ı hàlen televizyonlarda seyrediyoruz.

Cenâb-ı Hak bizlere lütfeylesin, rahmeylesin, merhamet etsin, bizi korusun... Çok korunmaya muhtacız. Mertliğin şiarı da mazlumun yanında yer almaktır, bizim millî ahlâkımız budur. Mazlumun yanında yer alırız, zayıf da olsa; zalimin karşısına

çıkarız, kuvvetli de olsa... Her devirde böyle olmuştur. Müslümanlar insânî değerleri en iyi bilen, en içtenlikle uygulayan toplumdur.

Ötekiler insancıl konuşurlar, ama en büyük gaddarlıklara imza atarlar; düğmeye basarlar, en büyük zulümleri yaptırırlar, milyonları yok ederler. Afrika'da, Asya'da dünyanın her yerinde görüyoruz. Tek tek misaller vermeğe lüzum dahi görmüyorum, herkesin bildiği bir hususu tekrar etmeğe lüzum yok.

Herkes böyle yapıp duruyorken, hiç olmazsa müslümana müslümanın acıması, yardımcı olması lâzım! Hiç olmazsa mağduriyetine sebep olmayacak bir vefalılık, medenî cesaret ve mertlik göstermesi lâzım!..

f. Mü'mine Yardım Etmenin Karşılığı

Sohbetimde üç hadis okumayı düşünmüştüm. Sonuncu hadis-i şerifi okumak istiyorum. Bu da olumlu anlamı olan, sevindirici, müjde ihtivâ eden bir hadis-i şerif. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[133]

مَنْ أَعَانَ مُؤْمِنًا عَلٰى حَاجَتِهِ ، وَهَبَ اللهُ لَهُ ثَلاثًا وَسَبْعِينَ رَحْمَةً ؛ (وَاحِدَةٌ مِنْهَا) يُصْلِحُ اللهُ لَهُ دُنْيَاهُ ، وَأَخَّرَ لَهُ اثْنَيْنِ وَسَبْعِينَ رَحْمَةً مَذْخُورَةً فِي دَرَجَاتِ الْجَنَّةِ (أبو الفتيان في فضل السلطان عن ابن سعيد عن أبيه)

RE. 406/7 (*Men eàne mü'minen alâ hâcetihî, veheba'llàhu lehû selâsen ve seb'îne rahmeten; [vâhidetün minhâ] yuslihu'llàhu lehû dünyâhu, ve ahhara lehü'sneyni ve seb'îne rahmeten medhùreten fî derecâti'l-cenneh.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

---

[133] *Kenzü'l-Ummâl*, c.VI, s.694, no:16469; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.497, no:21325.

Sanıyorum burada ya yazı olarak vardı düştü ya da anlam olarak var; (*vâhidetün minhâ*) gibi bir ilâve olması lâzım! Söylemesek de mânâ anlaşılıyor ama, olduğunu düşünerek tercümeyi yapalım.

Ebü'l-Fityan eserinde, *Fadlü's-Sultân* bölümünde kaydetmiş, İbn-i Saîd babasından rivayet etmiş. Mânâsı şöyle:

(*Men eàne mü'minen*) "Kim bir mü'mine, imanlı, müslüman kimseye yardım ederse, yardımcı olursa..." Ne konuda?.. (*Alâ hâcetihî*) "Onun ihtiyaç duyduğu bir konuda ona yardımcı olursa..." Mü'minin bir noktada, bir yerde, bir mekânda, bir zamanda bir şeye şiddetli ihtiyacı belirdi. O ihtiyacı olduğu sırada o mü'mine kim gider yardımcı oluverirse; (*veheba'llàhu lehû selâsen ve seb'îne rahmeten*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri ona, yetmiş üç rahmet ihsân eder, bağışlar."

Meselâ, mü'min bir yerde aç kalmış; gidiyor, ona yemek veriyor. Susuz kalmış; ona su veriyor. Paraya ihtiyacı var; borç veriyor... Veyahut daha başka bir şekilde ihtiyacı olduğu bir sırada ihtiyacını gideriyor.

Ben bir havaalanına inmiştim, sanıyorum Cidde Havaalanı idi. Oradan bavul koymak için araba alacağım, küçük bir para istiyorlar, bir riyal istiyorlar. Arabaların başında makbuzlu birisi bekliyor. Cebimi kurcaladım, bir riyal yok! Başka paralar var, dolar var, mark var ama, onu da o bozamaz.

Şimdi ben geriye döndüm, hanımın yanına, oturduğu yere kadar gideceğim, "Bir riyalin var mı?" diyeceğim. Çantaları karıştıracağız, bulacağız parayı getireceğiz. Sonuç itibarıyla bir riyal vereceğiz, çok büyük bir para değil, bir araba alacağız.

Be böyle geriye gidecekken bir beyefendi, Allah razı olsun bir müslüman kardeş, "Dur gitme!" dedi, bir riyal daha verdi adama, bana da bir araba çekti oradan, aldı. Benim arabaya ihtiyacım vardı, onu sağlayıverdi, Allah razı olsun... Benim param da vardı ama, biraz zor olacaktı, gidip gelecektim. Parayı temin edinceye kadar, o andaki ihtiyacımı gideriverdi. Bu da bir misal olabilir. Yâni yardımcı olunca, Allah yardım eden kimseye yetmiş üç rahmet bahşeder diyor.

Şimdi burada, benim olduğunu tahmin ettiğim kelime şu: (*Vâhidetün minhâ*) "Bu yetmiş üç rahmetin bir tanesiyle, (*yuslihu'llàhu lehû dünyâhu*) onun dünyasını ıslâh eder. Yâni, yardım eden kimsenin dünyevî meselelerini, sorunlarını çözer, huzurlu bir hale getirir, iyi bir duruma getirir."

Yetmiş üç rahmet bağışlamıştı, bir tanesiyle dünyasındaki işlerini rast getirir. (*Ve ahhara lehû isneyni ve seb'ìne rahmeten*) "Geriye kalan yetmiş iki rahmetini (*medhûreten*) saklar, geriye bırakır." Ne işte kullanacak?.. (*Fî derecâti'l-cenneh*) "Cennetteki derecelerinin yükselmesi için..." Demek ki cennete sokacak, o yetmiş iki rahmetle cennetteki derecelerini yükseltecek.

O halde aziz ve muhterem kardeşlerim, bu konuda zâten hadis-i şerifler çok. Hatta bir hoca kardeşimiz, Ali Rıza [Temel] kardeşimiz bu konu ile ilgili kırk hadisi de topladı. Müslümanın müslümana yardım etmesi konusunda bir kırk hadis tercümesi yapıp, onu neşretmişti; sağ olsun...

Bu çok önemli! Müslüman diğerbîn olmak, başkasına iyilik yapıcı olmak, başka müslüman kardeşini düşünmek fikriyle

hareket ederse çok sevap alıyor. Bütün hadis-i şerifler bunu gösteriyor.

Onun için büyüklerimiz buna çok dikkat etmişler, başka müslümanlara faydalı olma hususuna çok önem vermişler. Bencil olmamışlar, başkalarına iyilik yapıp onun duasını almağa gayret etmişler. Yunus Emre'nin öğretmesi böyle, Mevlânâ Hazretleri'nin öğretmesi böyle, bütün evliyâullahın öğretmesi böyle... Mütevâzi bir şekilde, kenarda, kimseye belli etmeden hizmeti yapıp, dua almağa gayret etmişler.

Biliyorsunuz cömertlik dediğimiz şeyin bir çeşidi mal cömertliğidir; paran vardır, malın vardır, verirsin. Bir çeşidi de beden cömertliğidir, ten cömertliği deniliyor ona; hizmete koşarsın, birisine bir iyilik yaparsın, "Allah razı olsun!" diye dua eder, oradan sevap alırsın.

Bir mal cömertliği var, bir ten cömertliği var, bir de can cömertliği var. Müslüman kuvvetli müslüman olunca, gerekirse hak yolda canını da veriyor. Öylece şehid oluyor, yüksek dereceler kazanıyor. Bunların hepsi niçindir?.. Şehid oluyor, canı gidiyor, dünyada faydalanacağı bir şey kalmıyor. Nedir bu?.. Başkalarının sağ sâlim, huzur rahat içinde yaşayabilmesi için kendisini feda ediyor. Muazzam bir fedâkârlıktır, başkalarına bir iyiliktir.

İşte bu iyilikler, Allah'ın çok sevdiği şeyler... Onun için, biz de bu duygulara sahip olalım! Her yerde, herkese, her vesile ile hizmeti bir ganimet bilelim, dua almaya çalışalım, dua kazanalım!.. Allah'ın sevdiği işleri yaparak, sevdiği kulu olalım, huzuruna sevdiği kul olarak varalım!..

Rabbimiz sevdiği kulları ile beraber; Hocalarımızla, ihvân kardeşlerimizle, aile efradımızla, sevdiklerimizle beraber bizi cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin... Habîb-i Edîbine komşu eylesin... Rıdvân-ı ekberine nâil eylesin...

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..*

28. 01. 2000 - AVUSTRALYA

26. HAKKI SÖYLEMEK

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Allah'ın her türlü lütf u ihsânı; dünyevî, uhrevî, maddî, mânevî, bedenî rûhî bütün ikramları, iyilikleri üzerinize olsun... Cenâb-ı Hak iki cihanda cümlenizi aziz, izzetli, kıymetli ve bahtiyar eylesin, mutlu eylesin...

a. Alimin Bildiğini Söylemesi

Câbir RA'dan Taberânî Rh.A rivayet etmiş ki, Peygamber SAS şöyle buyuruyor:[134]

لاَ يَنْبَغِي لِلْعَالِمِ أَنْ يَسْكُتَ عَلٰى عِلْمِهِ ، وَلاَ يَنْبَغِي لِلْجَاهِلِ أَنْ يَسْكُتَ عَلٰى جَهْلِهِ . قَالَ اللّٰهُ تَعَالٰى : فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنتُمْ لاَ تَعْلَمُونَ (طس. عن جابر)

RE. 491/6 (*Lâ yenbağî li'l-àlimi en yesküte alâ ilmihî, ve lâ yenbağî li'l-câhili en yesküte alâ cehlihî, kàle'llàhu teàlâ: Fes'elû ehle'z-zikri in küntüm lâ ta'lemûn.*)

Bu hadis-i şerif bizler için, sizler için, hepimiz için çok önemli bir çalışmayı gösteriyor. Hayatımızda neyi yapmamız gerektiğini gösteriyor. Çok önemli, her zaman için geçerli, hepimiz için geçerli. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:

(*Lâ yenbağî li'l-àlimi en yesküte alâ ilmihî*) "Alime bilgisine rağmen susmak gerekmez, yakışmaz, uygun düşmez, câiz olmaz."

---

[134] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.298, no:5365; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.139, no:7747; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, C.I, s.403, no:751; *Kenzü'l-Ummâl*, c.X, s.433, no:29264; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVII, s.273, no:18153.

Yâni, biliyorsa susması doğru olmaz; konuşsun, bilgiyi öğretsin! Bilgiyi saklamasın, bildiği halde susmasın! Yanlışını gördüğü halde kenarda durmasın! Yanlışını, hatasını o işleyen kimseye söylesin, ilmini ortaya koysun ve yanlışlık düzelsin.

Bu alimlerin vazifesi... Alimler bildiğini Allah için dosdoğru söyleyecek. Eğmeden, bükmeden, korkmadan, yılmadan... Çünkü:[135]

أَفْضَلُ الْجِهَادِ ، كَلِمَةُ حَقٍّ عِنْدَ سُلْطَانٍ جَائِرٍ (د. ه. عن أبي سعيد ؛ حم. ه. طب. عن أبي أمامة ؛ ن. عن سمرة ؛ حم. ن. هب. ض. عن طارق مرسلا)

RE. 76/11 (*Efdalü'l-cihâd, kelimetü hakkın inde sultànin câir*.) "Cihadın en üstünü, zalim idarecinin karşısında durup hak sözü söylemek, çekinmemek, korkmamaktır."

Efendimiz SAS hadis-i şerifin devamında: (*Ve lâ yenbağî li'l-câhili en yesküte alâ cehlihî*) "Cahile de cahilliği üzerindeyken,

---

[135] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.527, no:4344; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.471, no:2174; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1329, no:4011; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.19, no:11159; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.551, no:8543; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.352, no:1101; Hàmidî, *Müsned*, c.2, s.331, no:752; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.247, no:1286; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.358, no:1448; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXIII, s.305; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1330, no:4012; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.282, no:8081; Taberânî, *Mu'cemü'l-*Evsat, c.II, s.166, no:1596; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.93, no:7581; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.248, no:1288; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.480, no:3326; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.176; Rûyânî, *Müsned*, c.III, s.337, no:1161; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.370; Ebû Ümâme RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.VII, s.161, no:4209; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.314, no:18850; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.435, no:7834; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehàdîsü'l-Muhtâre*, c.III, s.230, no:123; ed-Dûlâbî, *el-Künâ ve'l-Esmâ'*, c.I, s.238, no:427; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXIV, s.421, no:2939; Tàrık ibn-i Şihab Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.64, no:5511 ve c.XV, s.923, no:43588; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.172, no:457; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.V, s.198, no:3981.

cahil olmasına rağmen susması caiz olmaz, gerekmez." buyuruyor. Cahil de susmayacak, soracak, araştıracak, öğrenmeye gayret edecek. Öyle bir kenarda durmayacak.

"—Hocam, bu işin aslı nedir, bu nasıl olmalı? Bu hususta ne buyurursunuz, ben bu meseleyi bilmiyorum, bana anlatır mısınız?" diyerek cahilliğini izâle etmeye çalışacak, bilmediğini öğrenmeğe çalışacak.

Bu da bütün halkın vazifesi: Alimler bildiğini söylemekle vazifeli; cahiller de bilmediğini öğrenmekle, sormakla, araştırmakla vazifeli...

İlgilenmiyor, çalışmıyor, öğrenmiyor. Televizyonun karşısında vakit geçiriyor. Gazetenin bilmeceleriyle, bilmem boş şeyleriyle, kutu kutu oyunlarıyla vakit geçiriyor. Akşama kadar bilmem idman diyorlar, oyun diyorlar; bu aziz ömür, mücevher gibi kıymetli olan zaman, gitti mi bir daha ele geçmeyecek olan, son derece kıymetli zaman çok boş şeylerle geçiyor.

Yıllar geçiyor, ömürler geçiyor. Ömür bitiyor, hayırlı, faydalı hiç bir şey yapmamış, hiç bir şey öğrenmemiş... En az çalışma ile yetiniyor, en az kazanmağa razı oluyor, en sefil şartlar altında hayatını sürmeğe razı oluyor, çalışmıyor.

Halbuki kalksa uğraşsa, etrafını silse süpürse, hiç olmazsa çevresini güzelleştirse... İki tane çiçek koysa kenara... Çünkü İslâm'da bir şeyi yapmak var, bir de güzel yapmak vazifesi var. Yâni, işin güzellik tarafı da var.

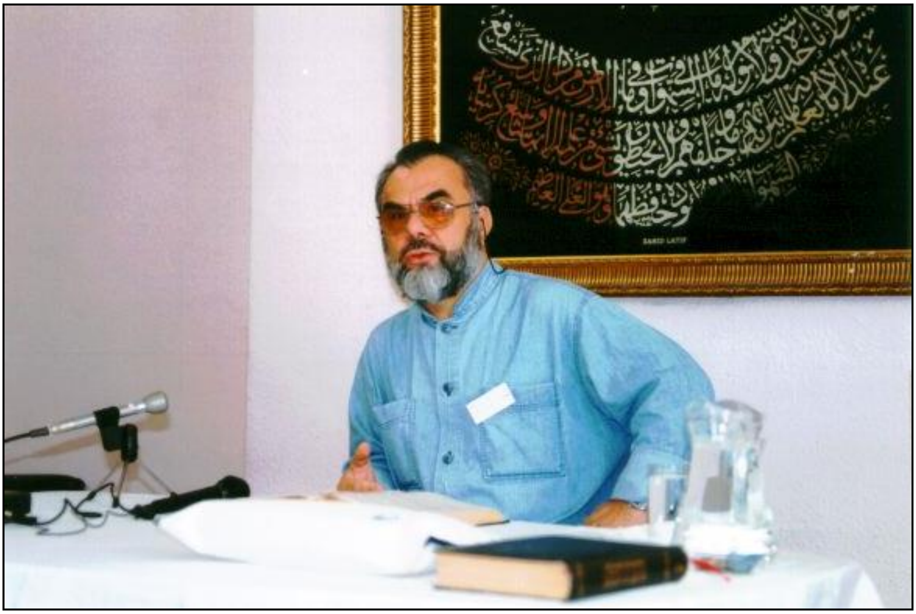
Evin güzelliğine dikkat etmiyor, temizliğine dikkat etmiyor, işyerine dikkat etmiyor... İşini geliştirmeğe dikkat etmiyor, işinde ustalaşmağa dikkat etmiyor.

Bana hangi öğrencim, ihvanımızdan hangi genç soru sorarsa, ben onlara dâimâ diyorum ki:

"—Aman ihtisas yapın! Aman bilginizi arttırın! Aman ilim bakımından en ileri dereceye gitmeye çalışın!.."

Hattâ teşvik ediyorum:

"—Oturun kalkın, bir şeyler icad edin! O kadar çalışın, o kadar meseleye hàkim olun ki, kendi dalınızda bir şeyler icad edin!" diyorum.

Çünkü, akıl çeşit çeşit şeyleri ortaya koyabiliyor. Akıl akıldan üstün, siz de bir şey bulursunuz, onu uygularsınız; sevilir.

Bakın bir toplu iğneden veya çengelli iğneden, Amerika'da onu bulan şahıs milyoner, milyarder olmuş. Uzun bir teli şöyle bir kıvırmış, bir ucunu öbür ucuna bağlayacak bir tertibatı yapmış. Sırf bunu yaptığı için milyoner, milyarder olmuş. Küçük bir buluşla, küçük bir uygulama ile insan ne paralar kazanabiliyor.

Onun için ben arkadaşlara, "Oturun bir şey icad edin!" diyorum. Hatta şaka yapıyorum, "Benim boş zamanım olsa, oturacağım ben de, bazı şeyler icad edeceğim!" diyorum. Maddî işler ile uğraşmak bize pek uygun olmuyor. İlimle, irfanla hadisle Kur'an'la uğraşmak daha uygun oluyor.

İnsanın kendinin bir şeyi bulması güzel! Cahil de cahilliğiyle kalmayacak, soracak, öğrenecek. Bunları böyle tavsiye buyurduktan sonra Efendimiz, kendisini dinleyenlere Kur'an-ı Kerim'den bir ayet-i kerimeyi hatırlatmış:

(*Kàle'llàhu teàlâ*) "Yüce Allah buyuruyor ki:

فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنتُمْ لاَ تَعْلَمُونَ (النحل:٤٣ ، الأنبياء:٧)

(*Fes'elû ehle'z-zikri in küntüm lâ ta'lemûn*) "Eğer bilmiyorsanız, zikir ehline konuyu sorun!" (Nahl, 43; Enbiyâ, 21/7)

Zikir ehli; yâni ilim ehli, o meseleyi bilen kimseler demek. Bilene sormak çok önemli. Bir sorun çıktı karşınıza... Arayıp, bulup bilene sormak lâzım!

Şimdi bizim bahçede bir ağaç var, bütün yapraklarını böcekler sarmış.

"—Ne yapacağız?" diye sordum.

"—Hocam, bu ağacın yaprağını böylece alacaksınız, tarım ilaçları satan yere götüreceksiniz. 'İşte bu böcekler bunun üstünde; buna ne ilacı lâzım?' diyeceksiniz, ona göre verecekler."

"—Aman şu aletin şurası bozuldu, ne yapmam lâzım?.."

"—Tamam hocam, onun şurada tamircisi var, oraya götüreceksiniz.

Yâni dâimâ, insan bilmediği şeyi başkalarına soruyor; sorunca da iyi oluyor.

O bakımdan sorarak, öğrenerek, öğreterek zamanımızı değerlendireceğiz. İslâm'da biliyorsunuz, en sevaplı çalışma, faaliyet, ilim öğrenmek ve ilim öğretmektir. En yüksek rütbe ilim rütbesidir, yâni alimin rütbesidir.

رُتْبَةُ الْعِلْمِ أَعْلَى الرُّتَبْ

(*Rütbetü'l-ilmi a'ler-rüteb*) "Alimin rütbesi rütbelerin en üstünüdür, en yüksek rütbedir." buyruluyor.

Onun için, alime kıymet vermeliyiz, ilme kıymet vermeliyiz, öğrenmeye kıymet vermeliyiz. Cahil cahilliğiyle öyle kenarda yıllarca kalmamalı, cahil gelip cahil gitmemeli! Cahil yaşayıp cahil göçmemeli!..

Alim de durmamalı!.. Böyle odasını mı açar, artık evinin bir yerini mi hazırlar... Nasıl yaparsa... Allah rahmet eylesin, nur içinde yatsın, makàmı, mekânı yüce olsun, a'lâ olsun, Hüsrev Hoca'yı anlatıyorlar; Fâtih Camii'nde bir mübarek zât... Tam böyle

1940'lı, 1950'li yıllarda, bildiğini öğretmek için gece gündüz ders verirmiş. Hattâ birileri gelmiş:

"—Hocam, bizim başka zamanımız yok, sahurda müsait oluyoruz, acaba sahurda gelsek olur mu?.." demişler.

"—Tamam, sahurda gelin!" demiş.

Sahurda evini açıyor, ilim öğrenmek isteyenlere sahurda ders veriyor. Yâni, bir istekli olduktan sonra, o öğretmeye her zaman için razı... Ne uyku düşünüyor, ne rahat düşünüyor, ne evinin keyfini, yâni misafirler kendisini meşgul edecek, rahatsız edecek diye düşünüyor. Hepimiz böyle olmalıyız.

b. Lâ ilâhe illa'llàh Sözü Belâları Önler

İkinci ve çok mühim bir konuyu bize anlatan hadis-i şerife geçiyorum. Enes RA'dan, Peygamber SAS Efendimiz'in şöyle buyurduğu rivayet ediliyor:[136]

لاَ يَزَالُ قَوْلُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ يَدْفَعُ سَخَطَ اللهِ عَنِ الْعِبَادِ ، حَتَّى إِذَا نَزَلُوا بِالْمَنْزِلِ ، الَّذِي لاَ يُبَالُونَ مَا نَقَصَ مِنْ دِينِهِمْ إِذَا سَلِمَتْ لَهُمْ دُنْيَاهُمْ ، فَقَالُوا عِنْدَ ذٰلِكَ ، قَالَ اللهُ لَهُمْ: كَذَبْتُمْ ! (الحكيم عن أنس)

RE. 487/2 (*Lâ yezâlü kavlü lâ ilâhe illa'llàhu yedfau sehata'llàhu ani'l-ibâdi, hattâ izâ nezelû bi'l-menzili'llezî lâ yübâlûne mâ nekasa min dînihim izâ selimet lehüm dünyâhüm, fekàlû inde zâlike, kàle'llàhu lehüm: Kezebtüm!*"

"Lâ ilâhe illa'llàh sözü, yâni kelime-i tevhid, 'Allah var, şerîki nazîri yok! Vardır, birdir.' demek, (*yedfau sehata'llàhi ani'l-ibâd*) kulların üzerinden Allah'ın gazabını, kızgınlığını, kahrını def eder,

---

[136] Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.III, s.17; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.214, no:399; Ukaylî, *Duafâ*, c.II, s.296, no:868; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.82, no:224; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVII, s.145, no:17792.

giderir.” Yâni kulların Allah’ın kahrına, gazabına, cezasına, belâsına uğramamasını sağlar.

Gerçekten, *Lâ ilâhe illa’llàh* sözünün bir özelliği vardır. Bir çok güzelliğinin, özelliğinin yanında bir özelliği de insanı korumasıdır. Hem dünyevî hem uhrevî, hem maddî hem mânevî tehlikelerden gerçekten korumasıdır. Sıkıntıdan sıyırmasıdır, tehlikeden kurtarmasıdır. Böyle bir özelliği, hassesi vardır.

Meselâ, “Şu bitkinin şu özelliği, hassesi var; bunu içtiğin zaman tansiyonun düşer.” diyoruz. “Sarımsak yediği zaman şöyle olur.” diyoruz. “Şu bitkiyi kaynatıp içtiğin zaman, mide rahatsızlıkları anında geçer.” diyoruz. Tamam hassesi, özelliği...

İşte *Lâ ilâhe illa’llàh*’ın da böyle bir özelliği var; kulları Cenâb-ı Hakk’ın kahrına, gazabına uğramaktan korur. Cenâb-ı Hak *Lâ ilâhe illa’llàh* diyenlere kızmaz, kahrını gazabını, cezasını, belâsını, musîbetini göndermez, korur. Yâni, *Lâ ilâhe illa’llàh* sözüyle korunurlar.

Ne zamana kadar?.. (*Hattâ izâ nezelû bi’l-menzil*) “Şöyle bir duruma gelinceye kadar. (*Ellezî lâ yübâlûne mâ nekasa min dînihim izâ selimet lehüm dünyâhüm*) Öyle bir durum ki, dünyalıkları tıkırında olduğu zaman, iyi gidiyorken, dinlerinden bir şeylerin kaybolmasından, eksilmesinden üzülmedikleri zamana kadar, aldırmadıkları zamana kadar.”

O zaman, dünyalıkları yerinde iken, dinleri, ibadetleri eksiliyor, dindarlıklarında kusurlar belirmiş, Cenâb-ı Hakk’a karşı görevlerini, vazifelerini yapamıyorlar; ama hiç üzülmüyorlar bu durumdan... Bu duruma geldikleri zamana kadar, “*Lâ ilâhe illa’llàh*” sözü kulları korur. Ama o duruma geldiler mi, artık korumaz demek...

(*Fekàlû inde zâlike*) “O duruma geldikleri zaman da, onlar yine arada bir *Lâ ilâhe illa’llàh* derler, ‘El-hamdü lillâh müslümanız!’ derler.” Diyorlar zâten... “Benim, anam, babam, dedem, büyük dedem müftüydü, hocaydı, çok büyük zâttı...” filân diye söylüyorlar. Allah rahmet eylesin tabii onlara... Ama evlât çalışmadıktan sonra, dedenin evlâda faydası yok.

Aldırmıyorlar:

“—Yâhu bizim çocuklar hiç namaz kılmıyor!.. Torunlar berbat durumda... Hanım şu duruma geldi, bey bu duruma geldi... Ama yaşamları güzel, maaşları güzel, ev kendilerinin, arabaları var... Her şeyleri yerli yerinde...”

Haa, dindarlıklarındaki eksiklikler kendilerini üzmüyor:

“—Cenâb-ı Hakk’a güzel kulluk yapamıyoruz, ibadetlerimizi yapamıyoruz... Bozulduk. Ramazan’da ne kadar güzeldi halimiz, gevşedik, hay Allah...” filân diye üzülmüyorlar.

Dünyalıkları yerindeyken, üzülmüyorlar.

Niye bunu böyle söylüyor Peygamber SAS Efendimiz Hazretleri?.. Çünkü dünyalıkları berbat olduğu zaman, insanın başına dert, belâ, sıkıntı geldiği zaman, herkes dua eder. Amansız hastalık olduğu zaman, dua eder. Çocuğu olmadığı zaman, hocaları dolaşır:

“—Aman bize dua edin efendim, dua edin de çocuğumuz olsun!” der.

Başına bir sıkıntı geldiği zaman, kalkar, dua eder. Yarın imtihanı olacak; kalkar, güzelce abdest alır, dua eder:

“—Yâ Rabbi, beni bu imtihanda başarılı eyle!” der.

Yâni, işine geldiği zaman, işi düştüğü zaman ibadet ediyor; başka zaman etmiyor.

Sıkıntı olduğu zaman, zâten insanlar Allah’a yalvarırlar. Gemiye bindikleri zaman, fırtına çıktığı zaman, gemi batacak hale geldiği zaman, ne yapar?..

Biz çok görürdük böyle... İstanbul’da Kadıköy’e giden vapura binerdik. Şiddetli lodosta, Akıntı burnundan şöyle açıldı mı, Marmara’nın rüzgârı gemiye vurmaya başladı mı, bir burnu batar geminin, bir arkası batar... Sallanır, batacak gibi olur. O zaman bütün gemi ahalisi, çocuk büyük herkes, bakarsın benzi sapsarı sararmış, dudakları kıpırdıyor, yâni dua ediyor. Neden?.. Ölüm tehlikesi var, gemi batar mı diye korkuyorlar. “Aman, batmasın yâ Rabbi!“ diye dua ediyorlar.

Sıkıntı oldu mu, herkes Cenâb-ı Hakk’a yalvarır. Ama bu mertlik değil... Asıl mertlik, dünyalıkları yerinde iken, ihtiyaçları yok gibi görünürken, Cenâb-ı Hakk’ın nimetleri bolken Cenâb-ı Hakk’ı unutmamak... Sıkıntıya düştüğü zaman, nasıl olsa

hatırlayacak, elbette el açacak. En imansız, en edepsiz, en şaşkın, en sapık insanlar bile, başlarına böyle hadiseler gelince yola geliyorlar. İhtiyarlayınca yola geliyorlar. Musibetlerden sonra, bir akrabası, bir yakını öldükten sonra uslanıyorlar, tevbekâr oluyorlar. Çünkü, işin aslı o... Mühim olan, dünyalık güzel giderken Cenâb-ı Hak'a kulluğu güzel yapmak...

Dünyalık güzel giderken, ibadetlerinde, dinlerinde eksiklik olduğu zaman aldırmıyorlarsa, o zaman *Lâ ilâhe illa'llàh* deseler bile, dedikleri zaman; (*kàle'llàhu lehüm*) Allah onlara der ki: (*Kezebtüm*) "Yalancılar, yalan söylüyorsunuz! İçten söylemiyorsunuz, inanarak söylemiyorsunuz, yalancısınız siz!' der."

Onun için aziz ve muhterem kardeşlerim, Cenâb-ı Hakk'a kulluğunuzu samîmî yapın! Yeri göğü yaratan, yağmurları yağdıran, ekinleri bitiren; bu dünya üzerinde insanların yaşaması için gerekli olan bütün yaşam şartlarını, ayı, güneşi, ışını, suyu, havayı yaratan ve bütün mahlûkàtı da insanların emrine veren, yahut insanları bütün mahlûkattan istifade edecek kadar meziyetli, kabiliyetli yaratan, cihanın gücünü, kuvvetini, elektriğini, suyunu, havasını kendi lehine hizmet ettirecek aklı, zekâyı onlara veren Allah... Bakın başka gezegenlerde bu hava ve su olmadığı için hayat yok deniliyor.

İnsanoğlu kendisinin yaratılışını kendisi mi tayin etti?.. Bu akla mantığa aykırı... Kendisi yaratıldı ve aciz olarak yaratıldı, bebek olarak yaratıldı. Sonra büyüdü. İnsanı bu hale getiren insanın dışındaki yüce varlık, Allah-u Teàlâ Hazretleri... Yerin göğün sahibi Allah...

İnsanoğlu ne sanıyor yâni? Bunun içindeki üstün meziyet, akıl, konuşma kabiliyeti, düşünme kabiliyeti, görmesi, işitmesi, hafızası... Bunların hepsi nedir?.. Bunların hepsi birer kıymettir, birer meziyettir. Başka mahlûklarda yok böyle bir şey... Çevremizdeki mahlûklara bakıyoruz; en mükemmel yaratılmışız. O bizi yaratanı, bize bunları vereni arayıp bulacağız. Bunlar nereden geldi diye etrafa soracağız.

Her gün sofrada yemek yiyorsun, bu nereden geldi diye sormuyorsun. Haydi bakalım, güneş doğmasa ne yapacaksın?..

Haydi bakalım, yağmur yağmasa ne yapacaksın?.. Haydi bakalım hava olmasa ne yapacaksın?.. Şimdi mayıs ayında bir şey olacakmış; ay, güneş yıldızlar bir hizaya gelecekmiş. Onların çekim kuvvetleri üst üste bindiği için suları çekmesi fazla olacakmış. Bazı yerlerde med-cezir olayının fazlalığından dolayı sular basacakmış... Bir telâş, bir telâş...

İşte bütün bu yerin göğün nizamının ince hesabı, ufacık bir ekleme veya çıkartma olduğu zaman bak nasıl bozuluyor!.. O zaman ortalık ne hale geliyor, görüyoruz. Gördük, tarihten de biliniyor. Fizik, kimya, yerbilim, gökbilimden de biliniyor.

Onun için, dâimâ Cenâb-ı Hakk'ın varlığını, birliğini idrak edip, ona güzel kulluk etmeğe çalışmak gerekiyor, aziz ve muhterem kardeşlerim! Bu bizim teşekkür borcumuz. İyilikleri görüyoruz. Bu gördüklerimiz, aldıklarımız nimetler iyilik değil mi?.. İyilik... Pekiyi, bunlar için kime teşekkür edeceğiz?..

Adam Allah'a inanmıyor. Yerin göğün hàlikını, bu nizamın düzenleyicisini, bu düzenin kurucusunu tanımıyor. Yâni bir düzen var, düzeni düzenleyen de var!.. Ama onu tanımıyor, ona karşı görevi olduğunu düşünmüyor ve ona karşı şükür duygusu beslemiyor. Günahlarla, haramlarla, zulümlerle, gadirlerle ömür geçiriyor.

Tabii, inanan inanır, inanmayan inanmaz. İnanmayanın inanmamasından Cenâb-ı Hakk'ın azametine, saltanatına bir zarar gelmez; kula zarar gelir. İnananın inanmasından Cenâb-ı Hakk'ın saltanatına, azametine bir ilâve olmaz; kul kâr eder. Kul doğruyu bulmuş, doğru olanı yapmış olur. Efendiliğini yapmış olur, şükür borcunu ödemiş olur. Centilmenlik yapmış olur, küstahlık yapmamış olur. İşin gerçek yüzü bu...

Allah-u Teàlâ Hazretleri gerçekleri anlamayı nasîb etsin...

c. Mü'mine Belâların Gelmesi

Bir hadis-i şerif daha okuyayım. Sohbetimi bu üç hadisle tamamlamak istiyorum. Ebû Hüreyre RA'dan mühim kaynaklar rivayet etmişler. Ahmed ibn-i Hanbel, İbn-i Hibbân, Ebû Nuaym

el-Isfahânî *Hilyetü'l-Evliyâ*'sında, Hàkim *Müstedrek*'inde, Beyhakî *Sünen*'inde kaydetmiş. Peygamber SAS buyuruyor ki:[137]

لاَ يَزَالُ الْبَلاَءُ بِالْمُؤْمِنِ وَالْمُؤْمِنَةِ فِي جَسَدِهِ ، وَمَالِهِ ، وَوَلَدِهِ ، حَتَّى يَلْقَى اللهَ وَمَا عَلَيْهِ خَطِيئَةٌ (حم. حب. حل. ك. ق. ع. وهناد عن أبي هريرة)

RE. 487/4 (*Lâ yezâlü'l-belâü bi'l-mü'mini ve'l-mü'mineti fî cesedihî, ve mâlihî, ve veledihî, hattâ yelka'llàhe ve mâ aleyhi hatîetin.*)

Şimdi bu hadis-i şerifi kimlere ithaf edeyim?.. Çeşitli sıkıntılara, musîbetlere uğrayan kardeşlerime hediye edeyim, ithaf edeyim, bilsinler. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:

(*Lâ yezâlü'l-belâü bi'l-mü'mini ve'l-mü'mineti*) "Mü'min kula —erkek olsun, kadın olsun— dâimâ belâ gelir durur." Hangi konularda?.. (*Fî cesedihî*) "Bazen vücuduna belâ gelir, hastalık gelir, ağrı gelir, sızı gelir. Üzülür, ağrır, acır. (*Ve mâlihî*) Bazen malına, mülküne hasar gelir." Ama bu Allah'ın sevmediği kul olduğundan mı?.. Hayır... (*Ve veledihî*) "Bazen çoluk çocuğuna hastalık gelir, musîbet gelir, dert gelir. Veya çocuğunda üzücü bir şeyler olur."

Ne zamana kadar bu devam eder?.. (*Hattâ yelka'llàh*) "Allah'a kavuşuncaya kadar..." Ama nasıl kavuşuncaya kadar?.. (*Ve mâ aleyhi hatîetin.*) "Üzerinde hiç günah kalmamış olarak, Allah'a tertemiz bir şekilde kavuşuncaya kadar..."

---

[137] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.450, no:9810; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.176, no:2913; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.497, no:1281; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.174, no:494; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.X, s.319, no:5912; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.441, no:10811; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.159, no:9837; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.374, no:6335; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.212; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LV, s.44; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.102, no:7600; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.608, no:6846; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVII, s.131, no:17752.

Buradan mühim bir ilâhi kanun anlaşılıyor. Müslümanın işin bu yönünü bilmesi lâzım, inceliğini bilmesi lâzım: Musibetler, belâlar, üzücü olaylar mü'minlere gelir. Yâni mü'min diye onlara gelmeme durumu olmaz, mü'mine de gelir. Ama mü'mine bunlar geldiği zaman; malına, vücuduna veyahut çoluk çocuğuna bir şey geldiği zaman; bundan dolayı Allah onun günahlarını affeder, mağfiret eder, bağışlar, siler. Sonunda hiç suçu, günahı kalmamış olarak, tertemiz, pırıl pırıl bir kul olarak Mevlâsına ulaşır.

Neden?.. Bu dünya hayatı imtihan olduğu için...

"—Pekiyi hocam, inanmamış kullara ceza olarak Allah bazen böyle musîbet vermez mi?.."

Evet, inanmamış kullara da bazen kahır olarak, ceza olarak Allah musîbet verir.

"—Nereden bildin?.."

İşte Firavun'u o kadar zulmetti diye suda gark etti. İşte Nemrud'u mahvetti. İşte Kàrun'u yerin dibine öyle batırdı. İşte Peygamber Efendimiz'in zamanından, asr-ı saadetten Ebû Cehiller, Ebû Lehebler... İşte günlük hayatımızda, çevremizde ibretle bakarsak, ibret alan gözler için nice nice sahneler...

Cenâb-ı Hak bu dünya hayatında mü'minlere iyilikler verir. Hayatımızda çok çok iyiliklere, lütuflara, nimetlere sahibiz. Çok şükürler olsun... Ama bazen musibet de verir. Mü'min, "Acaba Allah beni sevmiyor da, ondan mı veriyor?" demesin, bunlar imtihandır.

Hastalık mü'mine gelir. Peygamber Efendimiz'e de geldi, sahabe-i kirâma da geldi. Onlar, Allah'ın en mübarek kulları hasta oldular. Çoluk çocuklarına da geldi. Peygamber Efendimiz'in çocuklarına da geldi. Hele torunlarına; hele Hazret-i Hüseyin Efendimiz'in Kerbelâ faciasına nasıl tahammül edilir?.. Neler geliyor.

Onlara sabredecek mü'min, hayatın cilvesidir, kaderin cilvesidir diyecek. Sabredince, mükâfâtını alacak.

Kâfirlere de iyilikler gelir bazen ve çok nimetler içinde yüzerler. Cezalar da gelir. Tabii, kâfirlerin de çeşitleri var. Ben burada bakıyorum, kiliseye o kadar bağlılar, o kadar düşkünler, öyle ibadet ediyorlar... Herkesi hristiyan yapmak için harıl harıl çalışıyorlar. Yanlış yoldasınız dediğimiz zaman, şaşırıyorlar. İyi bir şey yaptıklarını sanarak ev ev dolaşıyorlar, kapı kapı dolaşıyorlar, çalışıyorlar.

İşte bu iyi niyetli bir şey... Şöyle biraz daha anlatılsa: "Yâhu kardeşim, senin bu yaptığım şu bakımdan yanlış, akla mantığa uymuyor. Gel şu işin doğrusuna, mü'min ol, imana gel; kendini, dünyanı, ahiretini kurtar!" denilse, iyi bir insan olacak.

Bazıları da var, hunhar, gaddar, cellat, kasap... Sırp kasabı, Rus kasabı bilmem ne diye duyuyoruz, gazeteler yazıyor. Tabii öyleleri de var... Firavunlar var, Nemrutlar var...

"—Doğan erkek çocuklarını kesin, yaşatmayın!" diye emretmiş.

Ne kadar korkunç!.. Tarihte ne kadar zulümler olmuş, günümüzde ne kadar zulümler oluyor... Tabii onları da, anında dünyada da insanlar görsün diye, Cenâb-ı Hak cezasını verebilir,

veriyor. Onları da anlamak lâzım! Olan olayların mahiyetini, çeşidini anlayabilecek bir irfana sahip olmak lâzım!

Bize düşen tabii, Cenâb-ı Hakk'ın nimetlerine sonsuz şükretmek, şükran duygusunu, minnet duygumuzu içimizde hiç eksik etmemek; her an Allah'a hamd eden, şükreden kul olmak... Nimetlerine şükretmek; minnetlerine, meşakkatlerine, musîbetlerine, fitnelerine de, "Bunlar da bir cilve, bir imtihan sorusu..." diye sabretmek lâzım! Sabır ve şükürle güzel kulluğu devam ettirmek lâzım, iyi işler yapmak lâzım!

Hayatın bir dakikasını bile boş geçirmemek lâzım! Çünkü herkes çalışıyor, çok çalışıyor. O kadar çok çalışıyorlar ki... Şu Avustralya Türkiye'nin on misli büyük, nüfusu üçte biri kadar; yâni otuz misli fark var arada... Ama dağları taşları imar etmişler, yolları yapmışlar, çalışmışlar, gayret ediyorlar. Bizde daha şehirlerarası yollar, şehirlerin ilçelerle bağlantıları, ilçelerin bucaklarla bağlantıları bile tam değil. Bazı köylerde su bile yok... Çalışılmamış, hizmet yapılmamış, eksiklikler çok... Çok çalışmamız lâzım!..

Allah-u Teàlâ Hazretleri aşk ile, şevk ile, imanla gayretinizi arttırsın, güzel çalışmalar yapmayı nasîb etsin... Ömrümüzü hayırlı, verimli geçirmeyi nasîb etsin... Belâlara, musîbetlere sabredip, ecir kazanmayı nasîb etsin... Nimetlere şükredip, nimetlerin artmasını, çoğalmasını, dâimî olmasını sağlamayı nasîb etsin... Huzuruna üzerimizde hiç günah kalmamış olarak, sevdiği kul olarak varmayı nasîb etsin... Cennetiyle cemâliyle cümlemizi, cümlenizi müşerref eylesin... Habîb-i Edîbi SAS'e komşu eylesin...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû, aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!..

04. 02. 2000 - AVUSTRALYA

27. BELÂLAR KARŞISINDA MÜ'MİNİN DURUMU

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Cumanız mübarek olsun... Cenâb-ı Hak Teàlâ sizi hem dünyada hem ahirette hayırlara erdirsin, hayırları işletsin, sevdiği kul eylesin, mutlu ve bahtiyar eylesin...

a. Hasta Ziyaret Etmenin Sevabı

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[138]

مَا مِنِ امْرِئٍ مُسْلِمٍ يَعُودُ مُسْلِماً ، إِلاَّ ابْتَعَثَ اللهُ سَبْعِينَ أَلْفَ مَلَكٍ يُصَلُّونَ عَلَيْهِ ، فِي أَيِّ سَاعَاتِ النَّهَارِ كَانَ حَتَّى يُمْسِيَ ، وَأَيِّ سَاعَاتِ اللَّيْلِ كَانَ حَتَّى يُصْبِحَ (حب. عن علي)

RE. 380/4 (*Mâ mini'mriin müslimin yeùdü müslimen, ille'btease'llàhu seb'îne elfe melekin yüsallûne aleyhi, fî eyyi sââti'n-nehâri kâne hattâ yümsiye, ve eyyi sââti'l-leyli kâne hattâ yusbiha.*)

Hazret-i Ali RA ve KV Efendimiz'den rivayet edilmiş bir hadis-i şerifin metnini okuduk. Hasta ziyareti ile ilgili. Bu konuda zaman zaman hadis-i şerifler geçiyor, hasta ziyaret etmenin sevabını anlatıyoruz, söylüyoruz. Özellikle cuma günü hasta

---

[138] Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.300, no:969; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.118, no:955; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.224, no:2958; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.266, no:7464; Bezzâr, *Müsned*, c.III, s.28, no:777; Heysemî, *Müsnedü'l-Hàris*, c.I, s.352, no:249; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *el-Marad ve'l-Keffârât*, c.I, s.81, no:82; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.9; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.173, no:25128; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.121, no:301; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.142, no:20413.

ziyaret ederse, kabir ziyaret ederse, sadaka verirse, oruçlu olursa, cumayı kılarsa, ne kadar büyük mükâfâtları olacağını hadis-i şerifler müjdeliyor.

(*Mâ mini'mriin müslimin*) "Hiç bir müslüman kul yoktur ki, (*yeùdü müslimen*) bir müslüman kulu ziyaret etmiş olsun da, (*ille'btease'llàhu seb'îne elfe melekin*) Allah yetmiş bin melek görevlendirmiş, göndermiş olmasın o kimseye..."

Àde-yeùdü; hasta ziyareti mânâsına da gelen, geri dönmek mânâsına da gelen bir kelime. Hasta ziyareti mânâsına geldiği zaman, masdarı *iyâdet* oluyor. Yâni, "Bir müslüman, hasta bir müslüman kardeşini ziyaret etti mi, Allah o ziyaretçi kimseye yetmiş bin melek gönderir. (*Yusallûne aleyhi*) O melekler, bu ziyaret eden kimseye dua ederler. (*Fî eyyi sââti'n-nehâri kâne hattâ yümsiye*) Günün hangi saatinde ziyaret etmişse, akşamlayıncaya kadar ona dua ederler. (*Ve eyyi sââti'l-leyli kâne hattâ yusbiha*) Gece hangi saatte ziyaret etmişse, sabaha kadar bu yetmiş bin melek, bu hasta ziyaret eden kimseye dua ederler."

Demek ki, vazifelerimizden bir tanesi, müslümanın müslümana karşı güzel kardeşlik, sevgi, muhabbet nişanesi olan vazifelerinden bir tanesi, o hastalanınca ziyaretine gitmek, gönlünü almak, şifa dilemek, onu teselli etmektir. Bunun sevabı çok. Özellikle cuma günü yapılırsa, daha da büyük mükâfâtı var. Onun için hasta ziyaretine bir zaman ayıralım! Haftalık yapacağımız işlerin tasarımında, yazdığımız kâğıdımızda veyahut aklımızda, niyetimizde bir bölüm olsun, hasta ziyaretlerini ihmal etmeyelim!

Hasta olan insan ziyaretçiyi çok seviyor. Ben çok hasta olup hastanelerde yattığım için, biliyorum; fevkalâde memnun oluyor. Hattâ bir koğuşta birkaç hasta yatıyor. Birisini birileri ziyaret eder de ötekisini ziyaret eden olmazsa, ziyaret edilmeyen çok üzülüyor, mahzun oluyor. O bakımdan, hasta ziyaretini ihmal etmeyin!

Hem hastaneleri ziyaret etmekte ibret de vardır. İnsanlar maalesef günlük telâşlar, alışkanlıklar ve hayatın hızlı olaylarının akışı içinde maalesef ahireti unutuyorlar. Temenni ederiz ki sıhhatleri, afiyetleri hiç bozulmasın, dâimâ sağlıklı yaşasınlar

ama, iş de öyle olmuyor. Yâni, biraz hasta ziyaret edip de, işin öbür tarafını da görmekte fayda var.

İnsan hastaneleri ziyaret ettiği zaman, hem o hastalara teselli oluyor, hem de kendisi sağlığının ne kadar önemli, büyük bir nimet olduğunu anlamış oluyor. Bu da çok önemli... Yâni, insan içinde yaşadığı nimetin farkına varmayabiliyor. "

Ol mâhîlerdir ki deryâ içredir, deryâyı bilmezler.[139]

İnsan bazen nimetler denizinin içinde yüzüyor da, nimette olduğunu düşünemiyor, nimetler elden gidinceye kadar anlamıyor.

Sağlık çok büyük bir nimettir, sağlığın kadrini kıymetini bilmek lâzım! Onun için de hastanelere gidip, hastaların neler çektiğini görüp, onlara da acıyıp;

"—Cenâb-ı Hak bana bu hastalığı vermemiş, çok şükür... Ben Cenâb-ı Hakk'a şükredeyim, bir de sağlığımın kıymetini bileyim." demesi lâzım!

Bir de maalesef, bizde bir millî gelenek haline gelmiş, sağlığımıza pek aldırmıyoruz. Biraz da efelik tarafımız gàlip geliyor. Halbuki insan sağlığını, daha sağlığı bozulmadan hem iyi korumalı, hem de sağlığı korumak için tedbirleri almalı! Doktorlara muayene olmalı!

"—Ben sağlıklıyım, hiç bir şikâyetim yok ama, ne yapmam lâzım?" diye, şöyle bir tepeden tırnağa kendisini muayene ettirmekte çok büyük faydalar var.

İşte insan o zaman anlıyor. Çok kere erken teşhis dediğimiz, yâni bir amansız zorlu hastalık bile olsa, erkenden o anlaşılırsa, o zaman tedavisi kolay oluyor. Ama ilerlemiş olduğu zaman, doktorlar:

"—İkinci derece, üçüncü derece..." filân diyorlar.

"—Geç kalmışsın! Şimdiye kadar neredeydin kardeşim?" diyorlar.

---

[139] Hayâlî'ye ait beytin tamamı:

Cihan-ârâ cihan içindedir, ârâyı bilmezler;
Ol mâhiler ki derya içredir, deryâyı bilmezler.

Şehirdeydi ama hiç düşünmedi bu durumları, işte birden başına bu hal geldi. Onun için, bu sağlık meselelerinde biraz uyanıklığa da vesile olur diye de düşünebiliriz. Hasta ziyaretinin çok yönlü faydaları var, bir de sevabı var. Hasta ziyaretini tavsiye ederiz.

Hasta kardeşlerimizi ziyaret yaparsınız, gönüllerini alırsınız. Bir de onların dualarını talep edin, "Bize dua edin!" diye dua isteyin! Çünkü, hastanın duası makbul olan dualardandır. Mazlumun duası makbuldür, hastanın duası makbuldür... Onların duasını almakta fayda var.

Elini tutarsınız, şefkatle yüzüne bakarsınız. Siz ona dua edersiniz, ondan sonra gönlünü alırsınız. "Bize de dua edin!" dersiniz. O da size dua eder böylece karşılıklı istifade edersiniz.

Bir hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:[140]

---

[140] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.132, no:6411; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXI, s.444; Selmân-ı Fârisî RA'dan.

Câmiü'l-Ehàdîs, c.XIX, s.386, no:21028.

مَثَلُ الْمُؤْمِنَيْنِ إِذَا الْتَقَيَا ، مَثَلُ الْيَدَيْنِ يَغْسِلُ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرٰى

(ابن شاهين عن أنس)

RE. 392/1 (*Meselü'l-mü'mineyni ize'ltekayâ, meselü'l-yedeyni yağsilü ihdâhüme'l-uhrâ*) “Birbiriyle karşılaşan iki müslümanın misali, biri diğerini yıkayan iki el gibidir. Eller nasıl birbirlerini yıkıyorsa, müslümanın da birisi ötekisine fayda sağlar; birisi ötekisini tertemiz yapar, yıkar.”

Onun için, müslümanların ictimâî görevlerini yapmakta çok titiz, dikkatli ve gayretli olması lâzım! Öyle gevşek olmaması lâzım! Bu hadis-i şerif bu hususta hepimizi tekrar ikaz etmiş oluyor, göreve davet etmiş oluyor.

b. Musîbete Uğrayan Kimse

İkinci hadis-i şerif, açtığımız sayfadaki hadis-i şeriflerden:[141]

مَا مِنِ امْرِئٍ مُسْلِمٍ تُصِيبُهُ مُصِيبَةٌ ، تُحْزِنُهُ ، فَيَرْجِعُ ، إِلاَّ قَالَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ لِمَلٰئِكَتِهِ: أَوْجَعْتُ قَلْبَ عَبْدِي ، فَصَبَرَ وَاحْتَسَبَ ؛ اجْعَلُوا ثَوَابَهُ مِنْهَا الْجَنَّةَ ؛ وَمَا ذَكَرَ مُصِيبَتَهُ فَرَجَّعَ ، إِلاَ جَدَّدَ اللهُ أَجْرَهَا (قط . في الأفراد ، كر. عن الزهري مرسلا)

RE. 380/6 (*Mâ mini'mriin müslimin tusîbühû müsîbetün tuhzinühû, feyerciu, illâ kàle'llàhu azze ve celle li-melâiketihî: Evca'tü kalbe abdî, fesabera va'htesebe, ic'alû sevâbehû minhe'l-*

---

[141] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXVIII, s.264; Zührî Rh.A'ten. *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.540, no:6647; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.140, no:20410.

cennete; ve mâ zekera musîbetehû feraccea illâ ceddeda'llàhu ecrehâ.)

Bu hadis-i şerif de bir başka hususta bize faydalı bir şeyi, söylememiz gereken bir sözü hatırlatıyor. Diyor ki Peygamber SAS Efendimiz:

(*Mâ mini'mriin müslimin tusîbühû müsîbetün)* "Musîbete mâruz kalmış hiç bir müslüman kul yoktur ki, (*tuhzinühû*) musîbet onu üzmüş, mahzun etmiş... Kendisini mahzun eden bir musîbete mâruz kalmış hiç bir müslüman kul yoktur ki, (*feyerciu*) diyor ki: "Ne yapalım, Allah'tan geldi. *İnnâ li'llâhi ve innâ ileyhi râciùn*. Biz Allah'ın kullarıyız, ona döneceğiz. Bu Allah'ın kaderi..." diyor. Bu mânâya gelen bir kelime.

İstercia, "*İnnâ li'llâhi ve innâ ileyhi râciùn*" demek. (*Yerciu*) veyahut (*yürciu*) "Allah'tan geldiğini düşünüyor ve bunu ifade eden Arapça sözü söylüyor." Yâni, musîbete uğramış kişi, "*İnnâ li'llâhi ve innâ ileyhi râciùn*" diyor. Ne olur?.. (*Kàle'llàhu azze ve celle li-melâiketihî*) "Pek Azîz olan, çok Celîl olan Cenâb-ı Hak, Allah-u Teàlâ buyurur ki meleklerine: (*Evca'tü kalbe abdî*) 'Ben kulumun gönlünü acıttım. Yâni, musîbeti ben gönderdim ona.'

Musîbet tabii tatlı bir şey değil, acı bir şey, üzücü bir şey... İnsanın gönlünü perişan ediyor, gözünü yaşlara boğuyor. Saç baş yoldurtuyor, diz döğdürtüyor. Tabii, bunları tabir olarak söylüyoruz ama İslâm'da saç baş yolmak, diz döğmek yok... Sabırla karşılamak var.

İnsan üzülüyor tabii, malına bir noksanlık gelse, vücuduna, bedenine bir hastalık gelse, çoluk çocuğuna, eşine akrabasına bir musîbet gelse, hemen telefona sarılıyor: Eyvâh, aman, bilmem ne... Bir telâş, bir hüzün, bir üzüntü...

Karşısına arkadaşı bir gelip:

"—Ne var yâ, seni bugün çok üzüntülü gördüm?" diye sorsa;

"—Sorma işte, başıma şu musîbet geldi." diyor.

Bunun Allah'tan geldiğini bilip de, kendisini üzen bu olayın karşısında iyi kulluğunu koruyabilen bir kimse için, aziz ve celîl olan Allah-u Teàlâ Hazretleri der ki: "Ben kulumun gönlünü acıttım, içini yaktım ama, (*fesabera*) o sabretti; (*va'htesebe*) ecrini sevabını da benden bekledi."

Tabii, bir mü'min bir musîbete niye bir inançsız gibi, bir kâfir gibi feryad figan etmiyor. Çünkü Allah'tan geldiğini biliyor. Sabredince Allah'ın mükâfât vereceğini, sevap vereceğini biliyor. Onun için sevabı bekliyor, dişini sıkıyor. Halbuki başka insanlar böyle yapmıyorlar.

مَنْ آمَنَ بِالْقَدَرِ ، أَمِنَ مِنَ الْكَدَرِ

(*Men âmene bi'l-kader, emine mine'l-keder.*) "Kadere inanan insan, kederden uzak oluyor." En çok intihar olayları, inanmayanlar arasında oluyor. Müslüman ülkelerde halkın inancı kuvvetli olduğu için, intihar olaylarına çok az rastlanıyor. Hattâ bunun için incelemeğe yapmağa gelmişler ülkemize, İsveç'ten.

"—Biz halkımıza her türlü rahatı, konforu hazırlıyoruz. Sosyal devlet olarak çalışıyoruz, çabalıyoruz. İntihar olayları dünyada en çok bizim ülkemizde görülüyor. Sizin ülkenizde sıkıntılar var, yol yok, su yok, ilaç yok, doktor yok, maaş yok, iş yok... Halk daha sıkıntıda... Fakat burada intihar olayları çok az. Bunu rakamlar gösteriyor. Bu neden?" diye tetkike geliyorlar.

Neden olacak?.. İslâm'dan dolayı, imandan dolayı mü'min sabrediyor. Mü'min biliyor ki sabrın çok büyük mükâfâtı var; sabrediyor ve sevabını Allah'tan bekliyor. Hattâ dinin, yâni dindarlığın, sevap kazanmanın yarısı şükürdür, yarısı da sabırdır. Nimetlere şükredersin, mihnetlere de sabredersin. Tamam, dini bütün bir müslüman olarak yaşayıp Allah'ın lütfuna erersin.

(*Va'htesebe*) "Sevabını benden bekledi bu kulum. (*İc'alû sevâbehû minhe'l-cenneh*) Bu musîbetten dolayı onun sevabını cennet yapın ey meleklerim! Yâni, kul cennetlik olsun; emrediyorum onu cennetlik eyleyin, cennete sokun!" der Cenâb-ı Hak.

Evet, musîbet gelmeseydi iyi olurdu ama sonuç da güzel oluyor. Sonunda, sabreden kul cennete giriyor.

(*Ve mâ zekera musîbetehû feraccea, illâ ceddeda'llàhu ecrehâ.*) "Hattâ, o musîbet geçse, aradan yıllar geçse, o musîbeti tekrar hatırlasa, biraz üzülüp de, '*İnnâ li'llâhi ve innâ ileyhi râciùn*' diye tekrar istircâ eylese, 'Ne yapalım, biz Allah'ın kullarıyız, olur

böyle şeyler, kaderin cilvesidir.' diye tekrar söylese, Allah onun ecrini tekrar bir kere daha verir." Yâni, musîbeti hatırlayıp Allah'a bağlayınca işi, Allah sevabını, mükâfâtını bir daha veriyor, bir daha veriyor... "Bir defa verdim, artık yeter!" demiyor, her seferinde sevabını Cenâb-ı Hak tazeliyor.

O halde, musîbetlere sabredelim, musîbetlerin karşısında, bunun Allah'tan geldiğini bilelim!..

İki sebepten gelebilir. Allah'tan kula musibetin gelmesinin iki sebebi vardır:

1. İmtihanı kazansın, derecesi artsın, mükâfâtı çok olsun diye. Onun için peygamberlere ve evliyâullaha musîbetler çok gelmiştir. Eyyûb AS'ın biliyorsunuz ne kadar uzun hastalığı olmuş, ne kadar sıkıntılar çekmiş. Tarihe geçmiş olan bir olay. Peygamber, Allah'ın sevdiği bir kul, ama öyle sıkıntıları çekmiş.

Demek ki, sevap kazansınlar diye Cenâb-ı Hak dünyada, sevgili kullarını böyle imtihan ediyor. Onların da hàlisliklerinden, muhlisliklerinden dolayı imtihanı başarmalarının karşılığında, onlara çok büyük ecirler sevaplar veriyor. bir sebep budur.

2. Kul bir kabahat işlemiştir, bir suç işlemiştir. Yapmaması lâzımdı. Onun için Allah bir ceza vermiştir. O ceza o suçuna dünyada bir karşılık olur, keffaret olur. Ahirette kurtulur hiç olmazsa. O bakımdan insan, "Bu belâ, sıkıntı benim başıma neden geldi?" diye düşünmeli, sebebini bulmağa çalışmalı!..

Bazen anlayabilir kendisi de, "Hà, ben böyle yaptım, şöyle söyledim; bak ondan dolayı Cenâb-ı Hak bana bunu verdi. Bir daha öyle kabahat, yanlışlık yapmayayım... Bak edince, ettiğini insan buluyor. Yanlış iş yapınca da, böyle ceza geliyor. Bundan sonra böyle yapmayayım!" diye hatasını anlar insan.

Bu iyi bir şey, insanın hatasını anlaması güzel bir şey... Hatası görünmüyorsa, "Belki hatam vardır, ama ben anlayamadım. Belki Cenâb-ı Hak fazla sevap vermek için, imtihan için böyle yapıyor." deyip, o belâya sabredip, ecrini sevabını Allah'tan beklemeli!

Şu fikir yanlış:

"—Allah'ın sevgili, mübarek kulları balla kaymakla rahat yaşayacaklar; Allah'ın kötü kulları da çok sıkıntı çekecekler..."

Hayır, dünyada böyle değil! Dünyada aksine Firavunlar, Kàrunlar, zalimler, cebbârlar, arsızlar, yüzsüzler muhakkak bir iyi yaşam sürüyorlar. Ama bu bir şey değil; çünkü dünya hayatı ahiret hayatının yanında sıfırdır, kıymetli değildir, önemli değildir, çok değildir, azdır, önemi yoktur.

Cenâb-ı Hakk'ın yanında dünya, bir sineğin kanadı kadar değer ifade etmediğinden böyle şeyler oluyor. Onlar onu kâr sanıyor ama, bir göz yumup açıncaya kadar geçen dünya hayatından sonra, ebedî azaba uğrayacaklar. O çok fenâ bir şey, onu anlayamıyorlar. Cenâb-ı Hak peygamberlerle, indirdiği kitaplarla bunun böyle olduğunu bildiriyor ama, insanların anlayanları var, anlamayanları var; uygun hareket edenleri var, yanlış hareket edenleri var...

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizim basîretimizi açsın... Kur'an'a göre, Peygamber Efendimiz'in hadis-i şeriflerine göre gerçekleri, ilâhî âdetullahı, imtihanları anlayıp, ona göre hareket etmeye muvaffak eylesin... İmtihanları kazanmayı nasîb eylesin cümlemize...

c. Müslümanın Yardımına Koşmak

Üçüncü hadis-i şerif:[142]

مَا مِنْ امْرِئٍ يَخْذُلُ امْرَءًا مُسْلِمًا فِي مَوْطِنٍ يُنْتَقَصُ فِيهِ مِنْ عِرْضِهِ ،

---

[142] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.687, no:4884; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.30, no:16415; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.V, s.105, no:4735; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.282, no:8642; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.110, no:7632; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VIII, s.167, no:16459; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Gıybet*, c.I, s.99, no:106; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Samt*, c.I, s.148, no:241; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.243, no:696; Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.I, s.347, no:1094; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.331; Ebû Talha ibn-i Sehl el-Ensàrî ve Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kısmen: Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.189; Ebû Talha ibn-i Sehl el-Ensàrî ve Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.VII, s.527, no:12138; *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.749, no:7224; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.141, no:20411.

وَيُنْتَهَكُ فِيهِ مِنْ حُرْمَتِهِ ، إِلاَّ خَذَلَهُ اللهُ فِي مَوْطِنٍ يُحِبُّ فِيهِ نُصْرَتَهُ ؛

وَمَا مِنْ أَحَدٍ يَنْصُرُ مُسْلِمًا فِي مَوْطِنٍ ، يُنْتَقَصُ فِيهِ مِنْ عِرْضِهِ ، وَ

يُنْتَهَكُ فِيهِ مِنْ حُرْمَتِهِ ، إِلاَّ نَصَرَهُ اللهُ فِي مَوْطِنٍ يُحِبُّ فِيهِ نُصْرَتَهُ .

(حم. د. طب. ق. ض. خ. في تاريخه ، وابن أبي الدنيا في الغيبة

عن جابر وأبي طلحة)

RE 380/7 (*Mâ mini'mriin yahzülü'mreen müslimen fî mevtının, yüntakasu fîhi min ırdıhî, ve yüntehekü fîhi min hurmetihî, illâ hazelehu'llàhu fî mevtının yuhibbu fîhi nusratehû; ve mâ min ehadin yensuru müslimen fî mevtının, yüntakasu fîhi min ırdıhî, ve yüntehekü fîhi min hurmetihî, illâ nasarahu'llàhu fî mevtının yuhibbu fîhi nusratehû.*)

Ahmed ibn-i Hanbel, Ebû Dâvud, Taberânî gibi kaynaklarda, Buhàrî'nin târih-i Kebîr'inde ve İbn-i Ebi'd-Dünyâ'nın *Gıybet* adlı eserinde rivayet edilmiş bir hadis-i şerif. Bu da bir ilâhî kanunu anlamamıza yardımcı olacak bir hadis-i şerif, bilgileniyoruz:

(*Mâ mini'mriin*) "Hiç bir adam yoktur ki, (*yahzülü'mreen müslimen*) müslüman bir kula yardım etmiyor. (*Fî mevtının)* Öyle bir yerde ki, (*yüntakasu fîhi min ırdıhî*) onun haysiyetine, ırzına saldırı olan bir yerde; (*ve yüntehekü fîhi min hurmetihî*) kendisine hürmet edilmesi gereken yerde, bir müslümana lâyık olmayan bir muamele yapılıyor. Bu da onu görüyor, ona yardım etmiyor, onu yardımsız bırakıyor."

Bu yardıma koşmayan, yardıma muhtaç müslüman kardeşinin yardımına koşmayan kişinin durumu ne olur?..

(*İllâ hazelehu'llàhu fî mevtının yuhibbu fîhi nusratehû*) "Allah'ın yardımının gelmesini istediği bir zamanda, bir yerde de Allah onu yardımsız bırakır." Hem dünyada yardımsız bırakır, hem ahirette... Bir de bakar ki, umduğu yardımlar kesilmiş, hiçbir yerden yardım gelmiyor ve gelen belâsının altında ezilmiş. Neden?.. Çünkü, bir zamanlar kendisi böyle bir durumda, yardıma

muhtaç olan müslüman kardeşinin yardımına koşmamıştı da, bu onun cezası... Ondan böyle oluyor.

Allah saklasın, Allah kusurlarımızı affetsin... Bizi böyle musîbetlere uğratmasın... Bir zamanlar idare ettiğimiz ülkelerdeki bizim canımızdan, kanımızdan parçamız olan ciğerpâremiz, kardeşlerimiz Bosna'da, Kosova'da, Kırım'da, Kafkasya'da, Orta Asya'da, Keşmir'de, Cezayir'de, Mısır'da, dünyanın her yerinde çeşitli bütün milletlerin gözü önünde haksız muamelelere mâruz kalıyor. Büyük devletlerin de göz yummasıyla, herkesin gözü önünde; herkesin bildiği, insaflı insanların, "Bu böyle yapılır mı?" diye itiraz ettiği, vicdanlarının kabul etmediği zulümler yapılıyor.

Şimdi bu zulümler yapılıyor, ötekilerinin kılı kıpırdamıyor. Bir tepki oluşmuyor, bir yardım gelişmiyor. Ne olur?.. Sonra ona benzer bir belâ, bu yardım etmeyen kimseye gelir, ona da yardım olmaz. Nedir? İlâhî kanundur. "Sen bir zamanlar müslüman kardeşine yardım etmedin, şimdi sen benden yardım istiyorsun ama, sana yardım etmiyorum!" diye ceza olarak yardımını vermez.

Bu mukàbil, bunun aksine, (*Ve mâ min ehadin)* “Hiç bir kişi yoktur ki, (*yensuru müslimen*) bir müslümana yardım ediyor, imdadına yetişiyor. (*Fî mevtının yüntakasu fîhi min ırdıhî*) Haysiyetine, ırzına, namusuna saldırı olan bir yerde onun yardımına koşuyor. (*Ve yüntehekü fîhi min hurmetihî*) Hürmetine aykırı, onu hor, zelil etmeğe çalışan bir tecavüz yapılmak isteniyor kendisine; bu da onun yardımına koşuyor.

(*İllâ nasarahu’llàhu*) Allah da o kimseye muhakkak yardım eder. (*Fî mevtının yuhibbu fîhi nusratehû.*) Allah’ın nusretini umduğu, Allah bana yardım etse diye beklediği bir yerde, Allah da ona yardım eder.”

Demek ki sevgili, değerli izleyiciler ve dinleyiciler! Cenâb-ı Hak, kulları bu dünyada imtihan ediyor. Davranışlarının şekline göre, bu dünyada onlara yardım ediyor veya yardımsız bırakıyor. Bir müslüman kardeşinin bir yardıma ihtiyacı olduğunu gördüğün zaman, yardımına koşacaksın ki; ileride sen hayatın cilvesi, kaderin çizgisi dolayısıyla, yazgısı dolayısıyla yardıma muhtaç bir duruma gelirsen, o zaman;

“—Yâ Rabbi bu belâyı başımdan def et!.. Yâ Rabbi, beni kurtar! Aman yâ Rabbi, gemimiz batmasın! Aman yâ rabbi uçağımız düşmesin!..” diye Cenâb-ı Hakk’a dua ettiğin zaman;

“—İyi ama, sen böyle dua ediyorsun ama, sen falanca zamanda yapman gereken görevi yapmamıştın, o zaman kardeşinin yardımına gitmemiştin!” diye Allah o zaman yardım etmiyor.

Onun için yardımsever olalım, uyanık olalım, gayretli olalım, dikkatli olalım!.. Çevremize bakalım, iyi işler yapalım, kötülüğü engellemeğe çalışalım! İyi işleri yapmanın bir şekli de, kötülükleri engellemektir.

“—Falanca adam var, hiç etliye sütlüye karışmıyor. Evinden camiye, camiden eve gidiyor. Bu adam iyi huylu bir insan mı?..”

Hayır! Toplumun meseleleriyle ilgilenmeyen, yanındaki müslüman kardeşinin durumuyla ilgilenmeyen; komşusu aç mı, tok mu, ilgilenmeyen; kötülüğü engellemeyen, emr-i ma’ruf nehy-i münker yapmayan, iyiliği teşvik etmeyen, çalışmayan çabalamayan bir müslümanda hayır yoktur. Hattâ, “Bizden

değildir!" diye, SAS Efendimiz kendisinin bulunduğu mübarek zümrenin içine bile kabul etmiyor; itiyor, dışında sayıyor.

Onun için, elimizden geldiği kadar her hayrı işlemeğe ve yaptırmağa çalışacağız. Her şerri de yaptırmamağa, engellemeğe gayret edeceğiz.

Hadis-i şerifler böyle... Sen bir hastayı ziyaret edersen, Cenâb-ı Hak seviyor. Sen bir açı doyurursan, Cenâb-ı Hak seviyor. Sen bir çıplağı giydirirsen, Cenâb-ı Hak seviyor. Sen birisinin yardımına koşarsan, Cenâb-ı Hak seviyor. Sen ihlâslı olursan, Cenâb-ı Hak seviyor. Aksini yaparsan, Cenâb-ı Hak da senin muamelenin cinsinden sana ceza veriyor. Sana yardım etmiyor, sana hastalık veriyor, seni o duruma düşürüyor. Senin ayıpladığın şeyi senin başına getiriyor... vs.

O bakımdan, âdetâ kişiler dünyadaki imtihanlarda karşılarına gelen durumlarda, davranışlarının iyi olmaması dolayısıyla, ileride başına gelecekleri sanki kendileri hazırlamış gibi oluyorlar. Onun için bu hususta çok dikkatli olalım, gayretli olalım!..

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemize hakkı hak olarak görüp ona uymayı, hayrı yapmayı nasîb etsin... Haktan yana olmayı nasîb etsin... Bâtılın bâtıl olarak görüp, boş olduğunu, yanlış olduğunu görüp, ondan uzak durmayı nasîb etsin... İyi işler yapıp, kötü işlerden uzak durup, iyilikleri teşvik edip, kötülükleri engelleyip, yardıma muhtaca yardım edip, hayırlı, verimli, olumlu ömür sürmeyi nasîb etsin...

Huzuruna böylece, emirlerini tutmuş bir kul olarak, imtihanı kazanmış olarak varmayı nasib etsin...

وَإِذِ ابْتَلَى إِبْرَاهِيمَ رَبُّهُ بِكَلِمَاتٍ فَأَتَمَّهُنَّ (البقرة:١٢٤)

(*Ve izi'btelâ ibrâhîme rabbühû bi-kelimâtin feetemmehünne*) [Bir zamanlar Rabbi İbrâhîm'i bir takım kelimelerle sınamış; o da onları tam olarak yerine getirmişti.] (Bakara, 2/124) ayet-i kerimesinin izahında, tefsir derslerimizde geçmişti. Cenâb-ı Hak çeşitli musibetler gönderiyor, peygamberleri bile imtihan ediyor; başarınca taltif ediyor. O hususta hatâlı davranınca da, te'dib ediyor, öyle yapmaması gerektiğini beyan ediyor.

Onun için, hayatın ilâhi imtihan olduğunu hiç unutmayalım! Gayreti bir an bile kenara koymayalım, gayûr müslüman olalım! İyi insan olalım, iyilikleri destekleyelim, kötülükleri engellemeğe çalışalım!

Allah hepinizi hayırlara muvaffak etsin... Dünyanız ahiretiniz mâmur olsun...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû, sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!..

11. 02. 2000 - AVUSTRALYA

28. KUR'AN'I KENDİMİZE REHBER EDİNELİM!

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi, ihsânâtı, ikrâmâtı dünyada ahirette sizlerle olsun, üzerinize olsun... Allah sizleri rahmetine erdirsin... Dünyada, ahirette bahtiyar eylesin...

a. Kur'an-ı Kerim'in Önemi

Peygamber SAS Efendimiz Abdullah ibn-i Amr ibni'l-As'ın rivayet ettiği bir hadis-i şerifinde buyurmuş ki:[143]

الْقُرْآنُ أَحَبُّ إِلَى اللهِ مِنَ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ ، وَمَنْ فِيهِنَّ

(أبو نعيم عن ابن عمرو)

RE. 227/12 (*El-kur'ânü ehabbü ila'llàhi mine's-semâvâti ve'l-ardı, ve men fîhinne.*)

Bu kelimeleri kısa, az hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz SAS, bir mühim noktayı bize bildiriyor:

(*El-kur'ânü*) "Kur'an-ı Azîmü'ş-şan, (*ehabbü ila'llàh*) Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne daha sevgilidir, daha sevimlidir." Nereden daha sevimli?.. (*Mine's-semâvâti*) "Şu semâlardan, yedi kat semâdan daha sevimlidir. (*Ve'l-ardı*) Yeryüzünden de daha sevimlidir. (*Ve men fîhinne*) Göklerde ve yerde ne kadar varlık varsa, onların hepsinden daha sevimlidir."

Bu kadar önemli! Cenâb-ı Hakk'ın kelâmı Kur'an-ı Kerim bu kadar kıymetli, bu kadar önemli! Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin indinde, nazarında, yanında kıymeti bu kadar yüksek!.. Biz de bu

---

143 Dârimî, *Sünen*, c.II, s.533, no:3358; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.230, no:4679; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.823, no:2363.

kelâm-ı ilâhînin, kelâmullahın ne kadar kıymetli olduğunu hiç unutmamalıyız, hiç hatırdan çıkarmamalıyız, hiç göz ardı etmemeliyiz.

Elimizde Kur'an-ı Kerim var... Öyle bir ilâhî kitap ki, bir harfi değiştirilmemiş. Peygamber-i Zîşânımız'a nâzil olduğu, indiği gündeki gibi aynen korunmuş, bu asra kadar gelmiş. Asırlar boyu okunmuş, her asırda üzerinde düşünülmüş.

Kütüphanelerimizde ta Hazret-i Ali Efendimiz RA ve KV'nin imzasını taşıyacak kadar eski, en eski yazmaları var Kur'an-ı Kerim'in, hepsi aynı... Topkapı Sarayı'nın Emânât-ı Mukaddese dairesinde (*Aliyyi'bnü ebû Tàlib*) diye yazılmış imzada. Bizim üniversitede, İstanbul Edebiyat Fakültesi'nde, şarkıyat bölümünde, Arap dili ve edebiyatı profesörümüz, uluslararası nişanlar filân kazanmış, sahasında çok uzman olan Ahmed Ateş Bey derdi ki:

"—Burada (*Aliyyi'bnü ebû Tàlib*) derken *ebî* değil de *ebû* olarak yazılması, o devrin özelliğidir. Bunun böyle yazılmış olması, o devirde yazıldığını gösteriyor."

Zâten kûfî hatla yazılmış; üzerine yazılı olduğu malzeme, yazının cinsi vs. hepsi kesin olarak gösteriyor.

Hazret-i Ali Efendimiz'in kalemiyle yazılmış Kur'an-ı Kerim var elimizde. Hiç bir harfi değişmeden bize kadar gelmiş, aynen hafızların ezberlediği, vahiy kâtiplerinin yazdığı; ayetlerin sebeb-i nüzulleriyle, iniş sebepleriyle beraber alimlerin bize anlattığı Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin kelâmı. Çok önemli bir nokta bu... Allah'ın sevgili kuluna, Peygamberine indirdiği kitabını aynen elinde bulundurmak, çok büyük bir şeref...

Allah-u Teàlâ Hazretleri Adem Atamız'ı, aynı zamanda peygamber olarak vazifelendirmiş. Adem Atamız'dan, ahir zaman peygamberi Muhammed-i Mustafâ Efendimiz'e kadar nice peygamber gelmiş, geçmiş. Adedi yüz yirmi dört bin deniliyor. Zâten bu rakam çokluğu gösteriyor. Biz hepsini ismen bilemeyiz ama, hiçbir ümmetin peygambersiz, görevli, Allah'ın yoluna insanları çağıran, doğruyu onlara gösteren bir rehbersiz bırakılmadığı, hepsine hakkı söyleyecek insanların gönderildiği bildiriliyor.

Ama onların zamanındaki malzeme muhafaza edilememiş. Aynen o dille bile elimizde değil. Değiştirilmiş, sonradan yazılmış, tam tesbit edilememiş, nüshalar arasında çok büyük ihtilaflar var. Bunu kendi uzmanları da itiraf ediyorlar.

Ama Kur'an-ı Kerim aynen muhafaza edilmiştir. Çok kıymetli, Allah'ın indinde en sevimli; yerlerden, göklerden ve içindekilerden daha sevimli, daha sevgili, daha değerli, daha izzetli, kıymetli... Onun için biz de Kur'an-ı Kerim'e sevgimizi, saygımızı ecdadımız gibi aynen takınmalıyız.

Onlar baş tâcı etmişler, en mükemmel tefsirleri yazmışlar. En büyük ciddiyetle, en büyük emeklerini onu öğrenmeğe vermişler. Hayatlarını da onun ahkâmına göre düzenlemeğe gayret etmişler. Yaşamları, alışları, verişleri, kızmaları, sevmeleri, uğraşları, hep Kur'an-ı Kerim'in emrine göre olmuş.

Allah'ın rızasını kazanmağa çalışmışlar, Allah'ın has kulu olmağa çalışmışlar. "Mâdem ki bu Cenâb-ı Hakk'ın bize hitabıdır, vahyidir, kelâmıdır. O halde burada ne söyleniyorsa onu aynen

yapıp, Allah'ın sevgili kulu olmak istiyorum ben, rızasını kazanmak istiyorum!" demişler.

Murad-ı Hüdâvendigâr'ın Kosova savaşındaki duası mâlûm... Fâtih'in, Osman Gàzi'nin, Orhan Gàzi'nin ihlâsı, hayırseverliği, düşman, hasım milletlerin tarihçileri tarafından bile takdirkâr bir şekilde anlatılmalarından belli. Mübarek insanlar, iyi niyetlerle doğru yolda çalışmışlar.

Bizim dedelerimiz de hayatlarını, mallarını, mülklerini, canlarını o yolda vermişler. Güzel işler yapmışlar, hayır yapmışlar, hasenat yapmışlar, arkalarında hayırlı eserler bırakmışlar. Yüzyıllarca biz istifade etmişiz onların bıraktıkları hayırlardan... Tabii, biz de aynı şekilde çalışmalıyız.

Kur'an-ı Kerim Allah'ın sağlam kurtarma ipidir, can kurtaran simididir. Ona sımsıkı sarılmalıyız, yapışmalıyız ki, bu dalgalı ummanda, fırtınalı havada, köpek balıklarının kaynaştığı tehlikeli yerden sıyrılıp, selâmete çıkalım, kurtulalım; Allah'ın rızasını kazanıp cennetiyle, cemâliyle müşerref olalım!..

b. Kur'an-ı Kerim'in Şefaati ve Şikâyeti

Diğer hadis-i şerif ki, bu da Abdullah ibn-i Mes'ud RA ve Câbir RA tarafından rivayet edilmiş. Taberânî'de, Ebû Nuaym'ın *Hilyetü'l-Evliyâ*'sında, İbn-i Hibban'da, birçok kaynaklarda var. Yine Kur'an-ı Kerim hakkında Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[144]

الْقُرْآنُ شَافِعٌ مُشَفَّعٌ ، وَمَاحِلٌ مُصَدَّقٌ ؛ مَنْ جَعَلَهُ أَمَامَهُ ، قَادَهُ إِلَى

[144] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IX, s.132, no:8655 ve c.X, s.198, no:10450; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.III, s.372, no:6010; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.6, s.131, no:30054; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.108; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, no:127, no:651; Dâra Kutnî, *İlel*, c.V, s.102, no:748; Ahmed ibn-i Hanbel, *Zühd*, c.I, s.155; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.229; no:4675; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.351, no:2010; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.VII, s.341, no:11663; *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.804, no2306 ve c.II, s.404, no:4037; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XV, s.224, no:15370.

الجَنَّةِ ؛ وَمَنْ جَعَلَهُ خَلْفَهُ ، سَاقَهُ إِلَى النَّارِ (طب. حل. عن ابن مسعود ؛ حب. هب. ض. عن جابر)

RE. 227/9 (*El-kur'ânü şâfiun ve müşeffeun, ve mâhilün musaddakun; men cealehû emâmehû, kàdehû ile'l-cenneh; ve men cealehû halfe zahrihî, sâkahû ile'n-nâr.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

"Kur'an-ı Kerim (*şâfiun*) şefaat edici bir varlığa, haysiyete, kişiliğe, sahiptir. Kur'an-ı Kerim şefaat edecektir." Onun şefaatinin nasıl olacağını, daha önceki sohbetlerimizde okuduğum hadis-i şeriflerden, bu sohbetleri takip eden kardeşlerimiz hatırlayacaktır:

"—Yâ Rabbi, beni okuyan, beni seven bu müslümana ikram eyle!" diyecek, ikram edilecek. İkram edildikçe, "İkram eyle, daha ikram eyle..." diye, Cenâb-ı Hak'tan ehl-i Kur'an'ın mükâfâtlandırılmasını, Kur'an-ı Kerim kendisi taleb edecek. Artık Cenâb-ı Hak ona o kabiliyeti, o şahsiyeti verecek.

(*Ve müşeffaun*) *Müşeffa'* da, şefaat ettiği zaman, şefaati kabul gören kişi demek. Herkesin her makamda şefaati kabul olmaz. Herkes şefaat edemez. Çıkıp da çok yüksek makam sahibine, "Şunu affediver!" diye aracı olmak için, o makama yakın olmak, o makam tarafından itibarlı, muteber sayılmak lâzım ki, rica ettiği zaman, teklif ettiği zaman, niyaz ettiği zaman kabul olsun.

Şimdi şefaatçinin bir kere yüksek bir kişi, itibarlı bir kimse olması lâzım; bir de şefaat ettiği zaman o makamın, o şefaati muteber sayması, kabul etmesi, "Tamam, pekiyi, olur." demesi lâzım!

Kur'an-ı Kerim şefaat etme salâhiyetine, makamına, mekânına, itibarına sahip bir varlık... Demin okuduğum hadis-i şeriften, Allah indinde ne kadar kıymetli olduğunu gördük. İtibarlı... Bir de şefaat ettiği zaman, şefaati kabul gören bir varlık. Kur'an-ı Kerim birisi için, "Yâ Rabbi, bunu affet! Bu beni okurdu, bu beni severdi, bu beni öperdi, bu benim ahkâmımı tutardı..." dedi mi; Allah onun şefaatini muteber sayar, geçerli sayar, kabul eder. Bu önemli...

(*Ve mâhilün musaddakun*) Burada *musaddak*, mâhil sözünün sıfatı olarak gelmiş. *Mâhil* ne demek; hàkimin karşısında birisinin aleyhinde konuşup kötülemek mânâsına gelen bir fiilden, şikâyetçi veya müddeî... *Müddei umûmî* diyoruz ya, savcı diyoruz ya; aleyhinde iddia ileri süren, aleyhinde hüküm verilmesini isteyen. *Mâhil* bu mânâya geliyor.

(*Mâhilün musaddakun*) "Öyle bir şikâyetçidir ki, şikâyeti tasdik olunur, kabul görür."

"—Tamam, haklısın, senin şikâyetin doğru... Bu edepsiz cezayı hak etmiştir." denilen cinsten yâni.

Hem şâfi'dir, şefaati kabul görür, tutulur, uygulanır; hem de şikâyetçidir, şikâyeti de tasdik olunur, haklısın denilir, ona göre şikâyet ettiği kimse cezaya uğrar. Bu çok önemli...

Onun için, Kur'an-ı Kerim'in mânevî şahsiyetini dâimâ gözümüzün önünde tutalım, evimizde itibar edelim, karşısında el pençe divan duralım; Osman-ı Gàzî gibi...

Rahmetu'llàhi aleyh, sabaha kadar el pençe divan durmuş, "Mâdem ki Allah'ın kelâmıymış, o halde ben de ona hürmet ederim!" diye. Saygı gösterelim, sevgi gösterelim, izzet itibar gösterelim!..

Tabii, bu sadece şeklî bir hürmet değil, içten bir sevgi ve saygı olmalı! Ahkâmını okumalıyız ve ahkâmını uygulamalıyız. Kur'an-ı Kerim ne dediyse, "*Amennâ ve saddaknâ, sadaka'llàhu'l-azîm*. Cenâb-ı Hak doğru buyurmuştur, elbet öyledir." deyip onu tasdik etmemiz lâzım!

(*Men cealehû emâmehû*) "Kim Kur'an-ı Kerim'i önüne alır da, onu kılavuz edinirse; 'Buyur bakalım, sen önden yürü de ben de senin izinde, ışığında, senin arkandan gideyim!' diye onu kendisine önder seçerse; (*kàdehû ile'l-cenneti*) böyle yapan kimseyi Kur'an-ı Kerim götürür götürür, cennete ulaştırır, cennete sokar. Kur'an-ı Kerim'i kim rehber edinirse, Kur'an'ın arkasından giderse, cennete girer. Kur'an onu cennete götürür."

(*Ve men cealehû halfe zahrihî*) "Kim Kur'an-ı Kerim'i sırtının arkasına koyarsa..." Yâni, Kur'an-ı Kerim'e sırt dönmüş. Demek ki Kur'an-ı Kerim'i sevmiyor, Kur'an-ı Kerim'i dinlemiyor, Kur'an-ı Kerim'i uygulamıyor, Kur'an-ı Kerim'e arkası dönük, Kur'an-ı

Kerim'le istikameti ters... Kur'an-ı Kerim'i kendisine kılavuz, rehber edinmemiş, önünde değil; Kur'an-ı Kerim arkasında... O başka bir havada, başka bir yolda, bir başka istikàmette... Böyle kimse ne olur?.. (*Sâkahû ile'n-nâr.*) "Kur'an-ı Kerim onu cehenneme sevk eder."

Nasıl sevk eder?.. Şikâyetçiliği var ya, mâhil ya, tasdik olunan bir şikâyetçi ya... Müdde-i umûmî, savcı ya... Suçluyor:

"—Yâ Rabbi, bu beni okumadı, uygulamadı, sevmedi, inkâr etti, yırttı, yaktı... Şöyle yaptı, böyle yaptı."

"—Tamam, haklısın, şikâyetin muteberdir. Doğru, bu suçlar sabittir. Atılsın cehenneme!" denilir, o kişi cehenneme atılır.

Onun için, Kur'an-ı Kerim'i çok iyi öğrenmeliyiz. Bu ne zaman başlar?.. Bakın ben altmış yaşının üstündeyim. İlâhiyat Fakültesi profesörüyüm. Edebiyat Fakültesi, Arap Dili ve Edebiyatı bölümü mezunuyum. Bunlar büyük zamanlarla okunuyor, seneler geçiyor. İnsan o zaman yetişiyor.

Şimdi ben bazı talebelerimin yazdığı eserleri okuyorum, bana gönderiliyor. Profesör olmuş. İki profesör oturmuşlar, eser yazmışlar. İkisi de talebem benim. Elime kalemi alıyorum, pek çok yerini çiziyorum, "Burada yanlış yapmışlar, burası hatalı, burası eksik..." diye. Yâni, yetişmesi kolay olmuyor.

Yanılmamak için, doğru öğrenmek ve iyi yetişmek lâzım! Çünkü yanıltıcılar da var. Gazetelerde her gün bizim örfümüzde, adetimizde, tarihimizde olmayan bin bir türlü acaib şeyi okuyorsunuz, hayretler içinde kalıyorsunuz. İşte çeşit çeşit böyle şeylerin içinde yanılmamak için, kanmamak için, çok iyi yetişmek lâzım!..

Hele çoluk çocuğumuzu çok iyi yetiştirmeliyiz. Mutlaka ve mutlaka Arapça'yı güzel öğretmeliyiz ki, bunun çok sayısız faydaları var. Bir kere sınırlarımızın büyük bir kısmında, o dili konuşan insanlarla hemhududuz, sınırlarımız müşterektir. Tarihimizde yeri büyük, bir ara oraları idare etmişiz. Sonra dünyada İngilizce gibi, Fransızca gibi profesörlük imtihanında muteber bilim dillerinden birisi... Asırların kültür, hars, medeniyet eserlerini, ürünlerini anlamak için, mutlaka öğrenilmesi gereken bir dil. Geçerli, canlı bir dil. Tarihî bir dil

aynı zamanda. Tarihin derinliklerine kadar her asırda lâzım olan, her asrı incelediğimiz zaman bilmemiz gereken bir dil.

Dînî eserlerimizi, hadis kitaplarımızı, tefsir kitaplarımızı, fıkıh kitaplarımızı anlamak için mutlaka öğrenilmesi gereken bir dil. Bunun gibi çocuklarımıza:

"—Evlâdım, insan ne kadar çok dil bilirse o kadar kişiliği kuvvetli olur, o kadar kıymeti çok olur. Hadi bakalım, İngilizce gibi Arapça'yı da öğren!.. Hadi bakalım şunu da öğren, bunu da öğren!.. Bunu su gibi konuş, gayet iyi anla..." diye onu öğretmemiz lâzım!

Kur'an'ı ezberletmemiz lâzım!.. Mutlaka ve mutlaka sahih hadisleri, —bakın üstüne bastıra bastıra, altını çize çize söylüyorum— Rasûlüllah Efendimiz'in sahih hadislerini mutlaka ve mutlaka çocuklarımıza okutmamız lâzım!.. Çok iyi okutmamız lâzım! Çünkü, Kur'an-ı Kerim'in en iyi açıklaması hadis-i şeriflerdir. Kur'an-ı Kerim'i Peygamber Efendimiz aldı, dinledi, öğretti, uyguladı. Uygulamanın nasıl olacağını hadis-i şeriflerden öğreneceğiz. Onun için, çocuklarımıza mutlaka Arapça'yı öğretelim!..

Küçücük bebekleri kucağımıza alıyoruz, kulağına ezan okuyoruz, ismini veriyoruz. Hayırlı bir evlât olmasını istiyoruz.

"—Benim oğlum büyük insan olacak, paşa olacak; benim oğlum alim olacak, fâzıl olacak, kâmil olacak!" diyoruz.

Tamam; alim, fâzıl, kâmil olması için çok iyi yetiştirmeliyiz. Yetiştirilmesi için de hiç bir fedâkârlıktan kaçmamalıyız. Çuvalla para harcamak gerekirse, harcamalıyız; ama bizim çocuğumuz bir tane olmalı, birinci olmalı!..

Onun için, çoluk çocuğumuzun bir saatini bile boş geçirtmeyip, mükâfâtlarla taltif ederek, sevdirerek, okşayarak güzelce yetiştirmeliyiz.

Sevdirmek çok önemli! Sevdirirseniz, çocuk güzel şeyleri severse, onları almağa özenir. Kötü şeyleri severse, kötüye alışır. İçkiye alıştırırsanız, içkiye alışır. Esrar içirtirseniz, esrara alışır. Eroin kullandırırsanız, eroin kullanır. Nasıl yetiştirirseniz, işte sizin elinizde zavallı bir emanet... O da bir emânet, Allah'ın emaneti. Artık sizin insafınıza kalmış; güzel yetiştirirseniz, iyi insan olacak; yanlış istikamette yetiştirirseniz, kendinizi ve onu mahvedeceksiniz. İyi yetiştirmeğe çok dikkat edin!..

Kur'an-ı Kerim'i iyi öğrensin! Çünkü, Rasûlüllah Efendimiz şefaatçi olduğu gibi, Kur'an-ı Kerim de şefaatçimizdir. Rasûlüllah'ı da öğrenelim, kendimizi Rasûlüllah'a sevdirmenin çaresini bulalım! Kur'an-ı Kerim'i de öğrenelim, Kur'an-ı Kerim'in şefaatını kazanmağa çok çok dikkat ve gayret edelim! Allah bizi her iki şefaate; Kur'an-ı Kerim'in şefaatine ve Rasûlüllah'ın şefaatine erip, Allah'ın rahmetine nâil olanlardan, azabından kurtulup, cennetine bi-gayri hisab girenlerden eylesin...

c. Alimin Sohbetini Dinlemek

Üçüncü hadis-i şerif:[145]

---

[145] (*El-kàssu yentazıru'l-*makt) diye başlayarak: Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.426, no:13567; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.205, no:311; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.II, s.18, no:66; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IX, s.424, no:5034; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.14;

الْقَاصُّ يَنْتَظِرُ اللَّعْنَةَ ، وَالْمُسْتَمِعُ يَنْتَظِرُ الرَّحْمَةَ ؛ وَالتَّاجِرُ يَنْتَظِرُ الرِّزْقَ ، وَالْمُحْتَكِرُ يَنْتَظِرُ اللَّعْنَةَ ؛ وَالنَّائِحَةُ وَمَنْ حَوْلَهَا مِنِ امْرَأَةٍ مُجْتَمِعَةٍ عَلَيْهِنَّ ، لَعْنَةُ اللهِ وَ الْمَلَائِكَةِ وَ النَّاسِ أَجْمَعِينَ (طب. خط. عن ابن عمر ، وابن عمرو ، وابن عباس)

RE. 227/3 (*El-kàssu yentazıru'l-la'nete, ve'l-müstemiu yentaziru'r-rahmete; ve't-tâciru yentaziru'r-rizka, ve'l-muhtekiru yentaziru'l-la'nete; ve'n-nâihatü ve men havlehâ mini'mreetin müctemiatin aleyhinne, la'netu'llàhi ve'l-melâiketi ve'n-nâsi ecmaîn.*)

Hatîb-i Bağdâdî ve Taberânî, Abdullah ibn-i Amr, Abdullah ibn-i Ömer ve Abdullah ibn-i Abbas'tan rivayet etmişler. Yâni üç Abdullah'tan, —*rıdvânu'llàhi aleyhim ecmaîn*— ashabın meşhur alimlerinden üçünün ittifakıyla rivayet edilen bir hadis-i şerif.

Şimdi din namına kürsüye çıkan her insan bir şeyler konuşur. Ne konuşması lâzım?.. Allah'ın ayetini anlatması lâzım! Rasûlüllah'ın hadis-i şerifini öğretmesi lâzım! Onlardan çıkan dinin ahkâmını öğretmesi lâzım, ciddî olması lâzım!.. Ciddî ciddî bunları anlatırsa, alimdir, ameli makbuldür, ecri büyüktür.

Ama kimisi de o kürsüye çıkar da, hikâye, masal okursa; yâni ilmî değeri olmayan şeyleri söylerse... Bunlara *kàss* derler; yâni kısas okuyanlar, kıssalar söyleyenler. Bunlar çok büyük vebal altındadır. Çünkü, (*ve'l-müstemiu yentaziru'r-rahmeh*) dinleyen onu iyi niyetle dinliyor, Allah'ın rahmetine tàlip, Allah'ın rahmetine ermek için dinliyor. Muhtemeldir ki, o niyetine göre Allah onları, iyi niyetle dinleyenleri rahmetine erdirir ama, (*el-*

Abdullah ibn-i Ömer, Abdullah ibn-i Amr, Abdullah ibn-i Abbas ve Abdullah ibn-i Zübeyr (*Radıya'llàhu anhüm ecmaîn*) Hazretleri'nden.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.955, no:42418; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.868, no:1874; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XV, s.215, no:15349.

kàssu yentaziru'l-la'neh) "Kıssacılar Allah'ın lânetine uğrayacaklar, beklesinler, gelecek!" demek o.

Onun için, dinde sahih söz söylemek, kürsüde doğruyu söylemek çok önemlidir. Alimin terlemesi lâzım, araştırması lâzım, incelemesi lâzım! Ağzından inci gibi sahih sözler çıkması lâzım, sahte sözler çıkmaması lâzım!.. Mücevher nerede, mücevhere benzeyen değersiz inci boncuk nerede?.. Üstündeki yaldızları dökülüverince, at kenara gitsin. Mücevher gibi olur mu?..

Böyle hikâyeciler, Allah'ın lânetine uğrayacaklar, beklesinler, lânete muntazırdır onlar. Dinleyenler de rahmete muntazırdır, çünkü onlar iyi niyetle dinliyorlar. Ama tabii, dinleyen de kimi dinleyeceğini bilmeli, kime kulak vereceğini soruşturmalı, öğrenmeli! Çünkü bazıları, işte böyle bu kıssa okuyan hikâyeciler, masalcılar cinsinden ise, o zaman yanlış şeyler öğrenir ve yanlış yola gider.

Onun için ne yapmak lâzım?.. Alim insanın, müttakî insanın sohbetini dinlemek lâzım! Zâten insan müttakî olmazsa, İslâm'da alimlik sıfatı ona verilmiyor. Allah'tan korkmadığı için, kendisini cehenneme düşürecek bir durumdan kurtaramadığı için, alim sayılmıyor. Alim sayılması için müttakî, muhlis olması, hakkı söylemesi, hakkın sevdiği cinsten bilgileri bilip söylemesi lâzım!

Böyle olmayınca, öyle kimseleri dinlememek lâzım! Yâni araştırmak lâzım! İnsan hani bir şeyi alacağı zaman, biraz da fazla pahalı bir şeyse, soruşturuyor, iyisini almağa çalışıyor, aldanmamağa çalışıyor. Bilgide de aldanmamak için sahihini, sağlamını almağa çalışması lâzım! Sağlam, dürüst, makbul, mübarek alimlerin sözünü dinlemesi lâzım!

Alim geçinen şahıs, kendisi hem *dàl* oluyor, dalâlette oluyor; hem *mudıl* oluyor, başkalarını dalâlete sürüklüyor, çekip uçuruma yuvarlıyor. Dost acı söyler, düşman güldürür. Düşmanın tatlı sözüne aldanılır mı?.. O öyle söylediyse, Kur'an-ı Kerim'den göstersin delili... Bakalım Kur'an-ı Kerim'de onun öyle olduğuna dair bir şey var mı?.. Yok...

Ölçekleri var... Bunların ölçekleri Kur'an-ı Kerim'dedir, hadis-i şeriftedir. Onları okuduğu zaman insan eğriyi, doğruyu ayırt eder. Hazret-i Ali Efendimiz'in bir sözünü çok seviyorum. Diyor ki:[146]

اِعْرِفِ الْحَقَّ، تَعْرِفْ أَهْلَهُ !

(*İ'rifi'l-hakka ta'rif ehlehû*) "Hakkın ne olduğunu öğren, o zaman kimin hak ehli olduğunu anlarsın! Yoksa adamlara bakıp da, adamları sevip de, şu adamın peşinden gideyim deme! İlkönce hakkın ne olduğunu öğren, hakkı bil; o zaman kimin haktan yana, hakkı söyleyen insan olduğunu bilirsin."

Hakkı bilmek lâzım önce...

Günde beş vakit namaz kılmak, insanı günde beş defa hizaya getiriyor; tertemiz temizliyor, günahlardan çekip çeviriyor. Allah-

---

[146] Münâvî, *Feyzü'l-Kadîr*, c.I, s.17; İmam Gazâlî, *İhyâ*, c.I, s.53.

u Teàlâ Hazretleri ne kadar güzel zamanlarda emretmiş: Sabah namazını evde kılarsın. Öğle namazını öğle tatilinde kılarsın. İkindiyi yolda kılarsın. Akşamı evine varınca kılarsın. Geceleyin de yatarken, zâten batılılar da, "Yıkan, dişini fırçala!" demiyor mu?.. İşte abdestini alırsın, namazını kılarsın, öyle yatarsın.

"—İslâm sabahleyin yıkanmayı [abdest almayı] emrediyor, fenâ mı?.."

"—Tamam, fenâ değil, batılılar da öyle diyor."

"—Yatsı namazı?.."

"—O da tamam, batılılar yatarken diş fırçalıyorlar filân."

"—Akşam?.."

"—Akşam da yemekten sonra ellerini yıkıyorlar, tamam, ona da pekiyi."

"—Pekiyi öğlen?.."

"—Öğlen de ellerini yıkıyorlar, ona da pekiyi. "

"—Yâni, senin itirazın bir ikindiye mi?.."

İslâm çok güzel, güzelliğini anlayanlara ne mutlu!..

Hadis-i şerife dönelim:

(*Ve't-tâciru yentaziru'r-rızk*) "Ticaret yapan; Allah rızık verecek ona, hayırlı kazanç verecek, beklesin. Allah'ın rızkına mazhar olacaktır. (*Ve'l-muhtekiru yentaziru'l-la'neh*) Halkın ihtiyacı olan gıda maddelerini ve sâireleri depo edip, 'Sıkıntılı zamanda pahalı satarım!' deyip ihtikâr yapan da, Allah'ın lânetine uğrayacaktır. Onun gelmesini beklesin, geliyor, yolda..." demek yâni.

Ticaret güzel, ticareti methediyor. İhtikârı, muhtekirliği, yâni öyle mal depo edip de, fahiş fiyatla satmayı, halkın ihtiyacı olan şeyden halkı sömürmeyi yasaklıyor dinimiz.

(*Ve'n-nâihatü*) "Ölü için ağıt okuyucu, yüz yırtıcı, rol icabı ağlayıcı kadın. *Nevha*; feryad ü figan edip, saç baş yolup, ah vah edip, ağıtlar söyleyip, ölü için yalancıktan, para ile ağlama vazifesi yapan kadın. Bu işi meslek edinmiş kadınlar, ölü ağıtçıları... (*Ve men havlehâ mini'mreetin müctemiatin, la'netu'llàhi ve'l-melâiketi ve'n-nâsi ecmaîn.)*

Toplanmış olan kadınlardan, onun etrafında onun gibi ağlayıp zırlayıp, ölüye teessürlerini dile getirmek için, Allah'ın sevmediği bir şekilde, şamata yaparak, saç baş yolarak, göğüs bağır açıp

yırtarak, yerlere yatarak, böyle ağlamak olmaz. Çünkü Cenâb-ı Hakk'ın takdirine de saygı bir tarzda hareket etmek lâzım!

(*Aleyhinne*) "Böyle yapanların, bu rolcülerin üzerine..." Candan değil de, çağırıyorlar:

"—Bizim ölümüz var, biz iyi ağlayamıyoruz. Sen bu işi bizim namımıza yapıver!"

"—Ne kadar para?.."

"—Şu kadar para..." diyorlar.

"Bunların üzerine, (*la'netu'llàhi ve'l-melâiketi ve'n-nâsi ecmaîn*) Allah'ın lâneti vardır, meleklerin lâneti vardır, bütün insanların lâneti vardır." Allah'ın lânetine uğrarlar veya olsun mânâsına beddua da olabilir bu cümle. Dua mânasına da olabilir, haber vermek mânâsına da olabilir. Lânete uğrarlar demek de olur; "Böyle yapmasınlar! Yaparlarsa, Allah'ın lânetine, meleklerine lânetine, in-sanların lânetine uğrasınlar!" diye beddua da olabilir.

Peygamber Efendimiz kimseye beddua etmek, lânet etmek adetinde değildi. O bakımdan bu cümle, "Aman ha, böyle yapmasınlar, sonra Allah lânet eder, melekler lânet eder, insanlar lânet eder." diye ihbarî olmalı.

Demek ki, bu hadis-i şeriften anladığımız: Eğer dinimizi öğretecek kimseler isek, hoca, vâiz, müftü cinsinden; o zaman sahih hadislerden, Kur'an-ı Kerim'in sahih tefsirlerinden, ciddî, doğru bilgileri halka vermeliyiz. Öyle palavra, hikâye, uydurma şeylerle insanları yanlış bilgilendirmemeliyiz. Dinleyen, Allah'ın rahmetine erer, konuşmacılar Allah'ın lânetine uğrar.

Ticaret yapmak iyidir. Helâl yoldan, ciddî, namuslu, dürüst ticaret yapmak lâzım! Allah onun rızkını verir, kazancını verir. Ama ihtikâr yapmak doğru değildir. İhtikâr yapan lânete uğrar.

Ölü için böyle rol icabı, feryâd ü figanlı ağıt, Allah'ın sevmediği bir şey. Çünkü ölüm Allah'ın takdiri, herkes ölecek. Ölümü böyle bu kadar protestolu, isyanlı karşılamak doğru değil, Allah'ın sevmediği bir şey. Çünkü, "Hastalanan kimse kendisini ziyaret edenlere şikâyet ederse, 'Mahvoldum, bu hastalıklar da hep beni bulur. Bu hastalık beni öldürdü, bitirdi.' derse, Allah'ı şikâyet etmiş olur." buyruluyor. Çünkü o hastalığı Allah veriyor.

"Başına gelen olaydan dolayı sabırsızlık gösteren, Allah'ın kaderine razı olmayan, Allah'a itiraz etmiş olur." diye hadis-i şeriflerde bildiriliyor. "Ölüm de Allah'ın emridir. Ölene Allah rahmet eylesin, kalanlara sabr-ı cemîl versin... Ölüye faydalı ne yapabiliriz kardeşim?" diye oturmalı, Kur'an'lar okunmalı, tesbihler çekilmeli, sevapları o sevap bekleyen ölüye bağışlanmalı!.. Öyle Allah'ın, Rasûlüllah'ın sevmediği, yasakladığı yanlış merasimler örfümüzde, adetimizde varsa, çıkmalı!

Türkiye'de ben biliyorum, bazı yörelerde bu adet vardır. Onlara doğru olmadığını bildirmek lâzım! Bu hadis-i şerifleri duyunca, biraz daha ağırbaşlı olmalı!.. Ölü de rahatsız olur. Ölen arkasından öyle saç-baş yolup feryad ü figan bağıran çağıranların sesinden ölü de muazzeb olur, müteezzî olur, ezâlanır, üzülür. Dua edilirse, Kur'an okunursa, ruhuna Fâtihalar, sevaplı şeyler gönderilirse, tesbihat, tehlîlât gönderilirse, daha çok memnun olur.

Demek ki görüyorsunuz, hadis-i şerifleri okuyacağız, Kur'an-ı Kerim'in ayetlerini okuyacağız, dinimizi doğru öğreneceğiz, doğru uygulayacağız. Yanlış adetler dedelerden, eski köklerden, eski medeniyetlerden, komşu milletlerden bulaşmış olabilir. Onları ayıklamalıyız, her işin doğrusunu yapmalıyız. Her şey tertemiz, som altın gibi hàlis muhlis olmalı!..

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi, güzel müslüman olmağa muvaffak eylesin... Güzel ömür sürüp, huzuruna sevdiği kulu olarak varalım!.. Arkamızda da Ümmet-i Muhammed'in faydalandığı eserler bırakmayı nasîb etsin... Hayrât ü hasenât sahibi eylesin Allah cümlemizi... Allah hepinizden razı olsun...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

18. 02. 2000 - AVUSTRALYA

29. ALLAH BİR KAVMİN HAYRINI İSTERSE...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..
Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!
Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun... Her türlü güzelliklere, mutluluklara, Allah hem dünyada hem ahirette hepinizi sevdiklerinizle beraber erdirsin...
Peygamber SAS Efendimiz'in hadis-i şeriflerinden üç hadis okumak istiyorum. Bir kavim, bir topluluk nasıl hayra erer, onu anlatan üç hadis-i şerif. Birbiriyle uygun olduğu için...

a. Alimlerin Çok Olması

Birinci hadis-i şerifi İbn-i Ömer RA'dan Deylemî isimli hadis alimi, rahmetu'llàhi aleyh rivayet eylemiş. Mübarek metnini okuyorum:[147]

إذا أَرادَ اللهُ بِقومٍ خَيْراً ، كَثَّرَ فُقَهاءَهُمْ ، وَأَقَلَّ جُهَّالَهُمْ ؛ فَإِذَا تَكَلَّمَ الْفَقِيهُ ، وَجَدَ أَعْوانًا ؛ وَإِذَا تَكَلَّمَ الْجَاهِلُ ، قُهِرَ ؛ وَإِذَا أَرَادَ اللهُ بِقَوْمٍ شَرّاً ، كَثَّرَ جُهَّالَهُمْ ، وَ أَقَلَّ فُقَهاءَهُمْ ؛ فإِذا تَكَلَّمَ الْجَاهِلُ ، وَجَدَ أَعْواناً ؛ وإذا تَكَلَّمَ الفَقِيهُ ، قُهِرَ (الديلمي عن ابن عمر ؛ أبو نصر السجزي في الإبانة عن حيان بن أبي جبلة)

---

[147] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.246, no:952, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.240, no:28692; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.II, s.275, no:1277.

RE. 28/3 (*İzâ erâda'llàhu bi-kavmin hayran, kessera fukahàehüm, ve ekalle cühhâlehüm; feizâ tekelleme'l-fakîhü, vecede a'vânen; ve izâ tekelleme'l-câhilü, kuhir. Ve izâ erâde bi-kavmin şeran, kessera cüh-hâlehüm, ve ekalle fukahâehüm; feizâ tekelleme'l-câhilü, vecede a'vânen; ve izâ tekelleme'l-fakîhü, kuhir.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Peygamber Efendimiz SAS, bu rivayete göre buyuruyor ki:

(*İzâ erâda'llàhu bi-kavmin hayran*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri bir kavmin hayrını murad etti mi, bir topluluğun, bir milletin, bir kavmin hayrını istedi mi; (*kessera fukahàehüm*) din alimlerini, dini derinlemesine ve doğru olarak, geniş bir anlayışla, güzel bir şekilde bilen alimleri çoğaltır."

Kessera yerine, *eksera* rivayeti de var. *Eksera*, çoğaltır mânâsına; *kessera*, çok çoğaltır mânâsına. Alimler artar. "Allah bir kavmin hayrını murad etti mi, dini doğru bilen, Allah'tan korkan makbul alimleri arttırır. (*Ve ekalle cühhâlehüm*) Cahillerini de azaltır." Bu Allah'ın bir lütfudur. Bir milletin içinde alimlerin artması, cahillerin azaltılması, Allah tarafından o kavme bir lütuftur, ihsandır, ikramdır.

(*Feizâ tekelleme'l-fakîhü, vecede a'vânen*) "Öyle bir toplumun içinde fakih, dini iyi, derin, geniş, sağlam bilen alim kişi konuştuğu zaman, yardımcılar bulur, destekçiler bulur, onu sevenler bulur. Sözü geçerli olur, uygulanır. (*Ve izâ tekelleme'l-câhilü*) Cahil de tabii her zaman, her yerde vardır. O da konuşabilir ama, konuşur ama, (*kuhira*) kahrolunur. Yâni ezilir, sus denilir, susar, hükmü olmaz, cahilin cahilliğinden dolayı zararı olmaz." İyi niyetli bile olsa, cahilin konuşması zararlı olduğundan, susması uygun olur, bastırılması uygun olur.

Aksine, bil'akis, bunun karşılığı olarak: (*Ve izâ erâde bi-kavmin şerran*) "Allah bir kavme kızıp da onun şerrini, kötüye gitmesini murad ederse..." Çünkü mukadderat onun eliyle oluyor. Takdiri kalemi ne yazarsa, sonuç itibarıyla kâinat ve toplumlar, insanlar, kişiler, varlıklar o kaderin çizgisinde gidiyorlar. (*Kessera cühhâlehüm*) "O zaman, cahillerini çoğaltır. Dini bilmeyen cahil insanlar çoğalır. (*Ve ekalle fukahâehüm*) Fakihler azalır."

Nasıl azalır?.. Vefat ederler, azalır. Din ilimlerine rağbet olmaz, azalır. Harb, darb çeşitli şeyler olur, alimler azalır. (*Feizâ*

tekelleme'l-câhilü) "Bu durumda, böyle bir ortamda cahil konuştuğu zaman, (*vecede a'vânen*) destekçiler bulur, yardımcılar bulur, cahilin sözü geçer, hükmü geçer. (*Ve izâ tekellemel fakîh*) Yanlışlıkları gören alim, fazıl kimse kalkıp bir şey söylemeye kalkışınca, başlayınca; (*kuhira*) kahrolunur, ezilir, susturulur, konuşturulmaz."

Tabii cehaletin hàkim olduğu bir toplum da ezilir, yenilir, tarihin sahnesinden silinebilir, Allah saklasın...

Tarih boyunca böyle olmuştur. Meselâ, Büyük Selçuklu Devleti'nin genişlemesi, büyümesi nasıl oluyor?.. Medreselere çok büyük bir önem veriliyor. Her yerde Nizamiye Medreseleri kuruluyor, çok büyük alimler yetişiyor.

Osmanlı devletinin gelişmesi nasıl oluyor?.. Anadolu'da yetişen alim, fazıl kimselerin, hattâ başta Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî Efendimiz'in yaktığı meş'ale, ışık; Ahmed-i Yesevî Hazretleri'nin, Hacı Bektâş-ı Velîlerin çalışmalarının sonucudur. Bir fidan hemen dikildiği zaman meyva vermiyor, büyüdüğü zaman meyva veriyor. Ama o fidanı kimin diktiği çok önemli...

Osmanlı o başarısı ondandır. O mübareklerin telkinleriyle, işaretleriyle, irşadlarıyla, çalışmalarıyla kurulduğu için, ilim çok rağbet gördüğünden, her yerde medreseler yapıldığından, Osmanlı nerede bir şehri fethetmişse, oraya mektep medrese yaptığından, alimler çoğaldığından yükselmiştir. Asrının çizgisinin üstünde, ilerisinde gitmiştir. Düşmanları toplu toplu geldikleri halde, birleşerek geldikleri halde yenmiştir. İlerlemiştir, yükselmiştir.

Fatih Sultan Mehmed bir dâhîdir. İstanbul'u alırken kullandığı usüller, imkânlar, aletler çok önemli... Onun başarmak için tutturduğu yol, nümûne bir kişiliği var. Peygamber Efendimiz de zâten hadis-i şerifinde buyurmuş:[148]

---

[148] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.335, no:18977; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.38, no:1216; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.468, no:8300; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.118; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.I, s.308, no:684; Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.II, s.81, no:1760; İbn-i Asâkir, *Tàrih-i Dimaşk*, c.LVIII, s.34; Abdullah ibn-i Bişr el-Ganevî, babasından.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.252, no:38462; *Mecmaü'z-Zevâid,* c.VI, s.323, no:10384; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVII, s.339, no:18311.

لَتُفْتَحَنَّ الْقُسْطَنْطِينِيَّةُ ، فَلَنِعْمَ الْأَمِيرُ أَمِيرُهَا ، وَلَنِعْمَ الْجَيْشُ ذٰلِكَ الْجَيْشُ (حم. ك. طب. خ. في تاريخه ، كر. وابن الأثير ، عن عبيد الله بن بشر الغنوي عن أبيه)

(*Letüftehanne'l-kostantîniyyetü*) "*Kostantıniyye* denilen, *Kostantinopol* denilen, Kostantin'in şehri denilen şehir mutlaka, muhakkak, kesin olarak fetholunacaktır. (*Feleni'me'l-emîru emîruhâ*) Onu fetheden komutan ne güzel komutandır; (*ve leni'me'l-ceyşü zâlike'l-ceyş*) ve onu fetheden asker ne güzel askerdir." diye metheylemiş. O medhe lâyık bir kimse...

Osmanlı Devleti, alimlerin hàkim olduğu bir devlet idi ilk zamanlar. Sonraki zamanlarda alimler ikinci plana itilince, vezirler ve sâireler sözü ele alınca, saray entrikaları işe tesir

etmeye başlayınca, alim kahrolunca, cahillik çoğalınca, alim ezilip titreyince, asılıp kesilince, işler tersine dönmüştür. Çünkü ilerlemek, yükselmek, çalışmak olmadan, bir millet durduğu yerde durduğu gibi bile kalmıyor. Mutlaka atılmak, çalışmak ve ilerlemek lâzım!

Duraklamak, artık ölüme mahkûmiyet demek oluyor. İlimde öncülüğü kaptırmamak lâzımdı veyahut yarışı bırakmamak lâzımdı. Bizden geri milletler bizden ileri gidiyor diye göz açmak lâzımdı, çalışmak lâzımdı. Bunlar yapılmamıştır.

Bunları tabii niçin söylüyoruz: "Şimdi günümüzde örnek alalım, tarihten, olaylardan ibret alalım da, kendimizi düzenleyelim!" diye söylüyoruz.

b. İyi ve Kötü Kavmin Özellikleri

İkinci hadis-i şerif, yine aynı konularda olan bir hadis-i şerif:[149]

إذا أرادَ الله بِقومٍ خيراً ولَّى عليهِمْ حُلماءَهُمْ ، وقَضَى بينَهُمْ عُلماؤُهُمْ ، وجعَلَ المالَ فِي سُمَحَائِهِمْ ؛ وإذَا أرادَ بِقومٍ شرّاً ولَّى عليهِمْ سُفهاءَهُمْ ، وقضَى بينَهُمْ جُهَّالُهُمْ ، وجعَلَ المالَ فِي بُخَلائِهِمْ (الديلمي عن مهران وله صحبة)

RE. 28/4 (*İzâ erada'llàhu bi-kavmin hayran vellâ aleyhim hulemâehüm, ve kadà beynehüm ulemâühüm, ve ceale'l-mâle fî sümehâihim; ve izâ erâde bi-kavmin şerran vellâ aleyhim süfehâehüm, ve kadà beynehüm cühhâlühüm, ve ceale'l-mâle fî bühalâihim.*)

Deylemî Mihrân isimli sahabiden rivayet etmiş. Yanında, (*ve lehû suhbetün*) buyruluyor, yâni "Bu Mihrân'ın Peygamber SAS

---

[149] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.246, no:954; Mihran RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VI, s.8, no:14595; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.II, s.277, no:1282.

Efendimiz'le bulunmuşluğu vardır, sahabidir, tereddüt edilmesin." diye kayıt koymuş Gümüşhâneli Hocamız Ahmed Ziyâüddin (Rh.A). Allah evliyâullah büyüklerimizin şefaatine erdirsin cümlemizi...

Bu hadis-i şerifte de, aşağı yukarı aynı konu. Tabii başka bir hadis-i şerif, biraz da farklar var:

(*İzâ erade'llâhu bi-kavmin hayran*) "Allah bir kavmin hayrını murad ederse, yâni o kavme hayır yapmak isterse, onun iyiliğini isterse, o kavmi taltif etmek isterse, seviyorsa, mükâfâtlandırmak isterse ne yapar?.. (*Vellâ aleyhim hulemâehüm*) Onların başına halim, selim, feylesof, hakîm, hikmet sahibi, kızmayan, sabırlı, titiz, yumuşak, iyi idareciler geçirtir."

(*Ve kadà beynehüm ulemâühüm*) "Aralarında bir şeyler olduğu zaman, meseleler olduğu zaman, alimleri meseleyi çözerler, hükme bağlarlar, ihtilafları çözümlerler." Burada *kadà* diye harekelenmiş ama, belki *vellâ* müteaddî fiil olduğu gibi, *kadà* da *kaddà*'dır. O zaman, (*Ve kaddà beynehüm ulemâehüm*) "Alimlerini hüküm veren kişiler haline getirtir, öyle takdir buyurur, nasib eder." demek

(*Ve ceale'l-mâle fî sümehâihim*) "Malı Allah semâhatli, cömert insanların eline verir."

Demek ki, Allah bir kavmin iyiliğini istediği zaman, başındaki kimseler halim oluyor. Halim ne demek; kızılacak yerde bile kızmayan, basîretli, düşünceli kimse demek... Bir milleti hakîmler, feylesoflar, bilge kişiler idare ederse; onlar çok önemli ana kararları alırlar, toplum mimarlarıdırlar; devleti yönlendirmekte, ana yönleri seçmekte çok etkili olurlar. Yanlış yönlere sürüklenmez, maceralara sürüklenmez.

Meselâ, Hitler Almanya'yı bir maceraya sürükledi, böldürttü, yaktırttı, yıktırttı. Kendisi de ne olduğu belli değil; intihar mı etti, öldürüldü mü?.. Yeni toparlanıyor Almanya. Yine toparlandı ama, Hitler bir misâl olmuş oluyor.

Halîm kimseler idareci; alim kimseler söz sahibi, hükmü onlar veriyor, ihtilâfları onlar çözümlüyor; sorunların çözümlerini ortaya koyuyorlar ve öyle yapılıyor. Mal da iyi insanların elinde; işrete, zevke, fısk u fücûra harcanmıyor, faydalı yerlere

harcanıyor, fakirlerin eline ulaştırılıyor. Çünkü cömert insanın elinde, cimri insanların elinde değil. Güzel!..

Demek ki, bir milletin iyi bir durumda olması için, ilerlemesi, yükselmesi için ana noktaları burada öğrenmiş oluyoruz. Yöneticiler iyi olacak. Toplumu yönlendiriciler alim kimseler, iyi insanlar olacaklar. Salâhiyet, para pul da iyi kimselerin elinde olacak. Çünkü Peygamber Efendimiz bir başka hadis-i şerifinde buyuruyor ki:[150]

نِعْمَ الْمَالُ الصَّالِحُ ، لِلرَّجُلِ الصَّالِحِ (حم. حب. ك. طس. ش. ع. هب. كر. عن عمرو بن العاص)

(*Ni'me'l-mâlü's-sàlih, li'r-racüli's-sàlih*) "Sàlih bir insana helâl bir mal, çok mal olması ne kadar yakışır." Çünkü onu güzel kullanır.

E pekiyi, kötü bir insan mal sahibi olursa ne olur?.. Babadan miras, haylaz, haydut bir evlâda kaldı. O parayı kötüye kullanır, şerre kullanır, işrete, şehvete kullanır, mahveder. Kendisini de mahveder, yakınlarını da mahveder, ana babasını, çoluk çocuğunu, ailesini de mahveder. Millete de zararı olur.

(*Ve izâ erâde bi-kavmin şerran*) "Aksine, bu söylenenlerin karşıtı olarak, bir kavmi cezalandırmak isterse; şerrini isterse o kavmin, cezalandırılmasını murad ederse, o zaman ne yapar?..

---

[150] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.197, no: 17798; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.6, no:3210; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.3, no:2130; Buhàrî, *el-Edebü'l-Müfred*, c.I, s.112, no:299; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.291, no:3189; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.263, no:7336; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.18, no:22628; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.91, no:1248; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.259, no:1315; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.186; Tayâlisî, *Müsned*, c.II, s.316, no:1061; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.XIII, s.268, no:5284; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *İslâhu'l-Mâl*, c.I, s.32, no:43; İbn-i Hacer, el-İsâbe, c.IV, s.653; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXXVI, s.143, no:100019; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.257, no:6757; Beyhakî, *el-Âdâb*, c.III, s.86, no:791; Amr ibnü'l-As RA'dan.

Keşfü'l-Hafâ, c.II, s.1821, no:2823; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXIII, s.348, no:26199.

(*Vellâ aleyhim süfehâehüm*) Aklı doğru çalışmayan, boş kafalı insanları yönetici olarak başlarına getirir. (*Ve kaddà beynehüm cühhâlehüm*) Cahilleri hüküm veren insanlar haline getirir.” Fiili *kadà* diye okursak: (*Kadà beynehüm cühhâlehüm*) “Cahiller meselelerde hüküm verirler.” Tabii, yanlış karar verirler.

Birisi sormuş:

“—Benim evim var, kiraya şu kimseye verebilir miyim?” diye.

Sorduğu kimse bir yerde ünvanlı bir kimse, yönetici, yüksek bir kimse diye... O da pat diye yalan yanlış bir cevap vermiş. Neden?.. Cahil... Bir insanın bir noktada ünvanlı, rütbeli olması her şeyi bilmesini gerekli kılmıyor, fiilen öyle olmuyor. Bir şeyi biliyor, öteki şeyi bilmiyor. Bilmediğini de, “Ben bu konuyu bilmiyorum!” diyemiyor; böbürlendiğinden, şiştiğinden, yanlış fetvâ veriyor. O çok kötü bir şey...

Bilmediği konuda fetvâ vermek çok kötü bir şey ama, adam “Ben bunu bilmiyorum.” diyemediği için, “Bu benim saham değil, ben bunu bilmiyorum, sorayım!” dese, tamam, güzel bir şey olacak.

“—Benim bildiğim bazı şeyler var, kendi sahamda şunları biliyorum ama, bunu bilmiyorum.” diyebilir. Demiyor işte, yalan yanlış fetva veriyor.

“—Falancaya kiraya verebilir miyim?” diye sormuş;

“—Veremezsin!” demiş.

Niye veremeyecek, verebilir. Veremezsin dediği, mezheb bakımından farklı olan bir kimse... Verilebilir. Hattâ din bakımından farklı bir kimseye bile, insan mülkünü kiraya verilebilir. Bunun dînî bakımdan, fıkıh bakımından bir mânîsi yok. Kendi ülkende, kendi binana geliyor birisi, kiracı olmak istiyor; sen de kiraya veriyorsun. Ama bilmeyince, yanlış fetvalar veriyorlar.

(*Ve ceale'l-mâle fî bühalâihim*) “Mal da cimrilerin, cibiliyetsiz, haysiyetsiz kişilerin elinde olur.” Sarf edilmesi gereken yere sarf etmezler; toplum ilerlemez, hayır hasenat yapılmaz.

Allah böylece anlatılan bu kötü durumlardan bizleri korusun ve İslâm toplumlarını anlatılan iyi hallere sahib toplumlar eylesin...

c. Allah'ın Misafir Göndermesi

Üçüncü hadis-i şerifi Ebû Nuaym ve Ebü'ş-Şeyh, Kursàfe RA'dan rivayet etmiş. Kısa, biraz konu değişik ama, başlangıç kelimeleri aynı:[151]

إذا أرادَ اللهُ بِقَوْمٍ خَيْراً أهْدَى إلَيْهِمْ هَدِيَّةً الضَّيْفُ، يَنْزِلُ بِرِزْقِهِ وَيَرْتَحِلُ، وَقَدْ غَفَرَ اللهُ لأهْلِ المَنْزِلِ (ض. حل. وأبو الشيخ، عن أبي قرصافة)

RE. 28/5 (*İzâ erâde'llàhu bi-kavmin hayran*) "Bir kavmin Allah hayrını murad ederse..." Buradaki *kavm*, ulus mânâsına değil, topluluk mânâsına değil; bir takım insanlar demek, hattâ bir kişi demek. (*Ehdâ ileyhim hediyyete'd-dayf*) "O insanlara Allah misafir gönderir." O gönderilen Allah'ın hediyesidir ona. Neden?.. Misafire ikram ederse, sevap kazanacak da ondan, Allah'ın rızasını kazanacak da ondan.

"Allah bir kavmin hayrını murad ederse, onlara misafir hediyesi gönderir." Yâni misafirleri hediye gibi, hediye olarak onlara gönderir. Karşıdan işte atlılar geldi, kervan geldi, misafir oluyorlar.

Tabii bazıları cömert olur, misafiri sever. Bazıları da sevmez, "Nereden geldi bu herifler?" der, istemez. Ama şunu hemen söyleyeyim, bunlar fiilen böyle oluyor; yüzünü buruşturuyor bazı kimseler misafir geldiği zaman.

Burada murad edilen misafir de, bize akşamları çay içmek için gelen misafir gibi değildir. Burada murad edilen, gelecek, yatacak, yedireceksin, içireceksin, barındıracaksın... Yolcu demek. İhtiyacı var, han yok, hamam yok, başka çare yok. Gelecek o obada, o köyde kalacak. Mecbûren herkes evlerine alacaklar. Kimisi istemez böyle şeyi, yüzünü buruşturur. Ama misafiri sevmeyeni

---

[151] *Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.426, no:25837; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.82, no:196.

Allah sevmez. Misafire ikram edene Allah ikram eder. Bu hadis-i şerifte onu göreceğiz.

“Allah bir kavmin hayrını murad ettiğinde ona misafir gönderir, hediye olarak.” Misafir ne yapar?.. (*Yenzilü bi-rizkıhî*) Misafir kendi rızkı ile gelir, misafir olur oraya. Neden?.. Cenâb-ı Hak o misafirin rızkını gönderir. Kulu değil mi, yaşadığı müddetçe rızıklandırmayacak mı?.. Rızkını gönderir.

Ev sahibi bilmez işin neden olduğunu. Dükkânda bir olağanüstü alışveriş olur, işinde bir bereket olur. Kazancında bir fazlalık olur. Daha misafir gelirken, Allah onun misafirinin rızkını gönderir.

Ben kendi hayatımdan da buna benzer çok olaylar anlatabilirim. Öyle olur ki, meselâ birkaç kişiye bakar bir kimse... Allah işine bereket verir, verir, verir; o kişiler gittikten sonra iş azalır. Neden?.. Ötekilerin rızkını da Allah ondan verdi de ondan... Bazıları anlayamaz, çünkü esrârengiz bir şeydir, perde arkasında olan bir şeydir. Bilen bilir, arifler bilir.

Misafir rızkı ile gelir. Yâni senin rızkını yiyecek değil, senin ağzından lokmayı alacak değil, senin çuvalını kilerini boşaltacak değil. Boşalır gibi olsa bile, “Hocam, işte bir çuval un vardı. Geldiler, şu kadar gün kaldılar; çuvallar bitti.” Tamam ama, sonuç itibariyle o çuvalların yerine daha fazlasını Allah gönderir. meraklanma, rızkı ile gelir.

(*Ve yertahilu ve kad gafera’llàhu li-ehli’l-menzil*) Giderken nasıl gider?.. Burada *ve* ile başlayan cümle, Arapça hal cümlesi derler, öyle bir cümle. Tercümede biraz hata yapılmış yan tarafta, ona dikkat edilmemiş. “Evden, konaktan, misafir olduğu yerden ayrılırken, oranın sakinlerinin, evin ahalisinin günahlarını da affettirip, alıp, götürüp öyle gider.” Yâni misafire ikram eden, barındıran kimseyi Allah mağfiret eder, günahları bağışlanır. Neticede mutfakta, kilerde de bir eksiklik olmaz; kesede, kasada da bir eksiklik olmaz; çünkü Allah telâfi eder, bol rızık gönderir. Misafir ağırlayan kimse, misafir sayesinde bol bol yer, içer, rahat eder.

Onun için, İslam’da muhabbet çok önemli olduğundan, müslümanın müslümanı sevmesi çok önemli olduğundan,

müslümanın herkese karşı kanunla tesbit edilemeyen, mecbûrî olmayan, fazîlet bâbından olan görevleri olduğundan, muhabbeti artırıcı şeylere çok dikkat etmesi lâzım! Bunlardan birisi de misafiri sevmektir.

Şimdi burada benim bazı tanıdığım arkadaşlar var. Hemen misafire yapışır, evine götürür, Allah razı olsun... Ben de takılırım, "Seni kurnaz seni menfaatperest..." filân diye şaka yaparım. Yâni mânevî menfaatini çok iyi bilir. Sevap olduğunu bildiği için, hemen evine misafiri götürür ve güzel ağırlar. Ekseriyetle o kapar misafirleri, götürür. Neden?.. Misafirin ağırlanmasının fayda getirdiğini bildiğinden, sevaplı olduğunu da bildiğinden, maddî bakımdan kârlı olduğunu da bildiğinden, iktisâdî bakımdan da eve faydalı olduğunu bildiğinden, yapıyor. İnancı kuvvetli bir kardeş…

Bunu bilmeyen misafirden gocunur, kaçınır, mâzeret uydurur, yalan uydurur, bahane uydurur, misafiri misafir etmekten kaçınır. O da kendisinin bileceği bir şey...

Peygamber SAS Efendimiz bildiriyor işte burada: "Meraklanma, senin malını, mülkünü, rızkını yiyecek değil; o kendi rızkıyla gelir ve seni afv ü mağfiret ettirir, günahlarını alır götürür." diyor, ne kadar güzel! İnsanın afv ü mağfiret olmak için yapmayacağı şey yok... Allah beni affetsin diye çare arayıp duruyor. O halde ne yapacak?.. Misafir edinecek, sevapları kazanacak.

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi dinimizin ahkâmını bilen, sevaplı, hayırlı fiilleri yapan, günah işlerden, kötü huylardan, hallerden kaçınan müslümanlar eylesin... Rabbimizin rızasını, sevgisini kazanmayı nasîb etsin... Huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak varalım... Rabbimiz cennetiyle, cemâliyle cümlemizi müşerref eylesin...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû, aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!..

25. 02. 2000 - AVUSTRALYA

30. RASÛLÜLLAH'IN YOLUNDAN GİDELİM!

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun...

Size çok güzel bir yerden konuşmamı yapıyorum. Karşımda altın renginde efsânevî, masal diyarlarındaki gibi kubbeli binalar var. Brunei'den konuşuyorum.

Brunei'ye hac yolculuğunda bir duraklama yeri olarak uğradık. Ama Türkiye'den de gelen kardeşlerle de buluşmuştuk; güzel bir İslâm ülkesini ziyaret olmuş oldu. Bakıyorum hep, insanlar çarşıda pazarda, işyerlerinde, hattâ demin bankaya gitmemiz gerekti, bankada başörtülü. Çok ilginç geliyor bize, çok da tatlı ve sevimli oluyor. Bizde de imam-hatip okullarında bile uygulamalar buradan farklı...

a. Rasûlüllah'a İtaatin Karşılığı

Şimdi birinci hadis-i şerifi okuyorum. Peygamber SAS Efendimiz'den Ebû Hüreyre RA rivayet eylemiş. Buyurmuş ki:[152]

كُلُّ أُمَّتِي يَدْخُلُونَ الجَنَّةَ ، إِلاَّ مَنْ أَبٰى. قِيلَ: وَمَنْ يَأْبٰى يَا رَسُولَ اللّٰهِ ؟ قَالَ : مَنْ أَطَاعَنِي ، دَخَلَ الجَنَّةَ ؛ وَ مَنْ عَصَانِي ، فَقَدْ أَبٰى

(خ. عن أبي هريرة)

---

[152] Buhàrî, *Sahîh*, c.VI, s.2655, no:6851; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.275, no:7626; Ebû Hüreyre RA'dan.

İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.197, no:17; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.374, no:10219; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XV, s.313, no:15581.

RE. 342/7 (*Küllü ümmetî yedhulûne'l-cenneh, illâ men ebâ. Kîle: Ve men ye'bâ yâ rasûla'llàh? Kàle: Men etàanî, dehale'l-cenneh; ve men asànî fekad ebâ.*)

İmam Buhàrî'nin rivayet ettiği bir hadis-i şerifle başlamış oluyorum sohbetime. Buyuruyor ki Efendimiz, müjdeliyor, sizlere ve bizlere müjde bu hadis-i şerif:

(*Küllü ümmetî yedhulûne'l-cenneh*) "Ümmetimin hepsi cennete girer, girecek; (*illâ men ebâ*) ancak inat edip istemeyenler, kendisini geri çekenler, ibâ edenler müstesnâ..."

Tabii, cennete girmeyi kim istemez? (*Kîle:*) "Denildi ki Rasûlüllah'a..." Bunun üzerine soruyorlar sahabe-i kiram: (*Ve men ye'bâ yâ rasûla'llàh?*) "Kim cennete girmekten uzak durur, cennete girmek istemez? Teklif edildiği halde teklifi reddeder?.. Nasıl kasılır, çekinir, geri durur? Olur mu hiç böyle?.."

Efendimiz buyuruyor ki: (*Men etàanî dehale'l-cenneh*) "Kim bana itaat ederse, cennete girer, girecek; (*ve men asànî*) kim bana àsî olur, beni dinlemez, benim yolumdan gitmez, sünnetime uymazsa, (*fekad ebâ*) o kendisini geri çekmiş, reddetmiş, kabul etmemiş olur." diyor.

Onun için, aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler, Peygamber SAS Efendimiz'in sünnetine sarılmak dinin temeli ve saadet-i dâreynin, yâni hem dünyada mutlu olmanın, hem ahirette mutlu olmanın medârıdır, sebebidir, kaynağıdır. Rasûlüllah'a uymadan, böyle dümdüz, anlamsız bir İslâm ile; "Ben el-hamdü lillâh müslümanım! *Eşhedü en lâ ilâhe illa'llàh, ve eşhedü enne muhammeden abdühû ve rasûlühû.*" deyip, kendi bildiğini okumak yanlış bir yol... Bir doğru yol değil, çok yanlış bir davranış şekli.

Ama 20. Yüzyıl'ın, 21. Yüzyıl'ın insanları maalesef İslâm'ı doğru anlayamamış. İslâm olmayanların anlamamasına şaşmıyorum da, müslümanım diyenlerin anlamamasına şaşıyorum. Çünkü, şu benim okuduğum hadis-i şerifler, herkesin evinde bulunan kitaplardan... Diyanet İşleri Başkanlığı'nın neşrettiği, kaç baskısını yaptığı kitaplarda var bunlar. Hem de sahih hadis-i şerif...

Hani inatçı, zor kabul eden, müşkülpesend bir kimse kalkıp da:

“—Efendim, bu hadis-i şerifin senedi sahih mi, değil mi?..” diye sorarsa;

Sahih, işte İmam Buhàrî’nin hadis-i şerifi. Rasûlüllah’a itaat edilecek!..

“—Rasûlüllah’a itaatin şekli nedir? Ben Rasûlüllah’a nasıl itaat edeceğim hocam?..”

Rasûlüllah’ın sünnetini kitaplardan okuyacaksın, öğreneceksin; hayatını ona göre düzenleyeceksin, ona göre yaşayacaksın! Ne emretmişse, yapacaksın!

Onun için, bana soruyorlar Ramazan’da kardeşlerim:

“—Ne okuyalım?..”

“—*Riyâzu’s-Sàlihîn*’i okuyun!” diyorum.

Sahih hadis-i şeriflerin anlatıldığı bir kitap, kolay bir kitap. Herkesin evinde var, tercümesi var, İngilizce’si var... Şerhleri, açıklamaları var, Türkçesi var. Alın, okuyun; kurtulursunuz. *Riyâzu’s-Sàlihîn*’i okursanız, kurtulursunuz.

Hocamız Gümüşhànevî Ahmed Ziyâeddin Efendimiz’in *Râmûzü’l-Ehàdîs*’i var. O büyük bir mürşid-i kâmil olduğundan, kendisinin uygun gördüğü başka hadis-i şerifleri de almış. Onlara bazıları itiraz ediyor. Benim talebelerimden üniversitede hoca olan filân bazı kimseler:

“—İşte bu hadisin senedi şöyle... Bu hadisin senedi böyle...” diyorlar.

“—Pekiyi güzel, senin de bu itirazını mâzur göreyim ama, sen sahih olan hadislere kendi hayatını uyduruyor musun?.. Bırakalım böyle senin itiraz ettiğin hadis-i şerifleri kenara, onların münakaşasını sonra yapalım seninle... Sen sahih olduğuna kendinin de kànî olduğun hadis-i şerifleri uyguluyor musun?.. Giyiminde, kuşamında, tıraşında, oturmanda, kalkmanda, düğününde, selâmlaşmanda... her şeyinde sünnet denilen şeyi yapıyor musun?.. Gece teheccüde kalkıyor musun, Peygamber Efendimiz’in tavsiye ettiği tesbihleri çekiyor musun?.. Kendini tam müslüman sanıyorsun da, herkesi kusurlu görüyorsun da, senin tam müslümanlığın yüzde kaç, binde kaç?.. Binde bir mi, binde on mu, binde on beş mi, ne?..” diye onlara sormak lâzım!..

Peygamber Efendimiz'e âsî olan, sünnetine aykırı davranan, cennete girmeyi reddetmiş olur:

"—Yok, ben cennete girmek istemiyorum, ben yanmak istiyorum, cehenneme gidip azab görmek istiyorum!" demiş gibi oluyor hâl diliyle...

Biliyorsunuz bir lisân-ı kàl var, dille söylenen söz; bir de lisân-ı hâl var, hâliyle öyle... Bazı insanlar lisanıyla, "Ben müslümanım!" diyor ama, hâliyle "Ben müslüman değilim!" diyor. "Ben Peygamber Efendimiz'e uymuyorum, sünnetine uymuyorum!" diyor. Tabii, onların bu yanlış, sakîm, hasta, bozuk, sakat davranışları kendilerine çok zarar verecek.

İkaz ediyoruz:

"—Herkes Rasûl-ü Ekrem, Nebiyy-i Muhterem SAS Efendimiz'in sünnetine sımsıkı sarılsın!.."

Sarılmak da zor bir şey değil; alsın *Riyâzu's-Sàlihîn*'i, hayatında uygulasın! Tercümesi olan bir kitap, gàyet kolay... İhtilâfa, kavgaya, çekişmeye hiç lüzum yok!

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizleri sünnet-i seniyye-i nebeviyyeden ayırmasın, sevgili kardeşlerim!.. Yolunda gidenlere ne mutlu! Onlara sadece tebriklerimizi sunuyoruz, Allah onlardan razı olsun... Dualarını bekliyoruz, onların mübarek dualarını diliyoruz. Kendilerini tebrik ediyoruz.

Hepimiz Rasûlüllah'ın yoluna girmeliyiz, sünnetini ihyâ etmeliyiz. 21. Yüzyıl'da, İkibin yılında, Tevhid Yılında; İslâm'ın bütün insanlara tebliğ edileceği, anlatılacağı, öğretileceği yılda yolumuz ne olmalı?..

Bakın başka diyarları gezince göreceksiniz; kendi diyarınızdaki örflerin, adetlerin bazısının ne kadar sakîm, sakat, yanlış olduğunu göreceksiniz. Doğrusu hangisidir?.. Peygamber Efendimiz'in sünneti... Kazançlısı, kârlısı hangisidir?.. Peygamber Efendimiz'in yolu... Sevaplısı hangisidir?.. Peygamber Efendimiz'in tavsiyelerini tutmak...

Bu çok önemli bir husus... Bunu çeşitli vesilelerle zaman zaman hatırlatmıştık, şimdi de hatırlatıyoruz: Kendi kendinize düşünün:

“—Ben ne kadar Rasûlüllah’a bağlı, sünnet-i seniyyeyi uygulayan, Rasûlüllah’a itaat eden insanım?.. Yüzde kaç itaat ediyorum? Ne kadar sünnet müslümanıyım, sünnet-i seniyyeyi uygulayan müslümanım; ne kadar kendi cebimden, kendi aklımdan fetvâ verip, işkembe-i kübrâmdan, ‘Allah affeder... Allah affeder.’ deyip günahları pervâsızca ne kadar işliyorum?..” diye kendi kendinize sorun!

Çünkü bazı kimseler haram olduğu kesin olan, günah olduğu kesin olarak bilinen şeyleri “Allah affeder” diye; hakîkî, samîmî, içten bir kanaatle, “affeder” diye düşünerek o günahı işliyor. Cenâb-ı Hak affedebilir ama, böyle gözyaşı döken, pişmanlık duyan, “Bir daha yapmayacağım!” diyen, hatasından dönen kimseleri affeder.

Böyle, “Affeder yâhu... Ne olacak yâhu... Mühim değil yâhu!” deyip de günahlara dalanlar, ateşle oynuyorlar. “Beni ateş yakmaz!” deyip, fırının içine girmek gibi; “Beni elektrik çarpmaz!” deyip, elektriğin çıplak tellerini tutmak gibi; “Bana mikrop tesir etmez!” deyip, mikroplu şeyleri almak, yalamak, yutmak gibi bir şey bu...

Onları yapabiliyor musun?.. Yapmıyorsun. Neden?.. Tehlikesine inanıyorsun. Bunları niçin yapıyorsun, yoksa inanmıyor musun?..

“—Yoksa ey zâlim nefsim, inanmıyor musun?” diye nefsinize sorun!

b. Cuma Günü Çok Salevat Getirmek

İkinci hadis-i şerif, Evs ibn-i Evs RA’dan. Babasının adıyla kendi adı aynıymış sahabînin. “Peygamber SAS Efendimiz buyurdu ki” diyor bu zât-ı muhterem:[153]

---

[153] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.342, no:1047; Neseî, *Sünen*, c.III, s.91, no:1374; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.345, no:1085; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.8, no:16207; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.445, no:1572; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.118, no:1733; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.190, no:910; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.413, no:1029; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.I, s.216, no:589; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.253, no:8697; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.17; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.III, s.109, no:3029; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.III, s.248, no:5789; Neseî, *Sünenü’l-*

إِنَّ مِنْ أَفْضَلِ أَيَّامِكُمْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ ، فَأَكْثِرُوا عَلَيَّ مِنَ الصَّلاَةِ فِيهِ ، فَإِنَّ صَلاَتَكُمْ مَعْرُوضَةٌ عَلَيَّ. فَقَالُوا : يَا رَسُولَ اللهِ ، وَكَيْفَ تُعْرَضُ صَلاَتُنَا عَلَيْكَ وَقَدْ أَرِمْتَ ؟ قَالَ: إِنَّ اللهَ حَرَّمَ عَلَى الْأَرْضِ أَجْسَادَ الْأَنْبِيَاءِ (د. عن أوس بن أوس)

RS. 1162 (*İnne min efdali eyyâmiküm yevme'l-cümuah, feeksirû aleyye mine's-salâti fîhi, feinne salâteküm ma'rûdatün aleyye. Kàle: Yâ rasûla'llàh! Ve keyfe tu'radu salâtünâ aleyke fekad erimte? Kàle: İnna'llàhe harrame ale'l-ardı ecsâdü'l-enbiyâ'.*)

Bildiğiniz bir konuyu anlatıyor ama, sonu sizi ilgilendirecek ilginç bir cümle taşıyor. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:

"—Sizin en faziletli günlerinizden, sevabı en çok olan günlerinizden birisi de cuma günüdür."

Tamam, bunu biliyorduk. Cumanın çok güzel olduğunu biliyorduk ve ona göre de hazırlanıyorduk. Cuma günü gusül abdesti alıyorduk, bayramlık elbiseleri, yeni çorapları giyiyorduk, camiye gidiyorduk. Erken gidiyorduk, Kehf Sûresi'ni okuyorduk, sevap kazanmağa çalışıyorduk... Bunları hep anlatmıştım, yapıyordunuz. Yapmıyorsanız, inşâallah bundan sonra yaparsınız.

Efendimiz bu cuma gününün faziletini söyledikten sonra, bir tavsiye de daha bulunuyor; Kur'an-ı Kerim'de ayet-i kerime var, onun gereği bu:

(*Feeksirû aleyye mine's-salâti fîhi*) "Cuma gününde bana salât ü selâmı çok edin!" buyuruyor.

Rasûlüllah'a salât ü selâm getirmek;

Kübrâ, c.I, s.519, no:1666; Şeybânî, *el-Ehad ve'l-Mesânî*, c.III, s.217, no:1577; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IX, s.402; Evs ibn-i Evs RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.499, no:2202; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.188, no:501*; Câmiu'l-Ehàdîs*, c.IX, s.289, no:8441.

إِنَّ اللَّهَ وَمَلاَئِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ ، يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا

عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا (الأحزاب:٥٦)

(*İnna'llàhe ve melâiketihî yusallûne ale'n-nebiyy, yâ eyyühe'llezîne âmenû sallû aleyhi ve sellimû teslîmâ.*) [Allah ve melekleri Peygamber'e çok salevât getirirler. Ey mü'minler, siz de ona salevât getirin ve tam bir teslimiyetle selâm verin!] (Ahzab, 33/56) diye Allah'ın emrettiği, farz olan bir şey. Salât ü selâm getirmeyen cimri sayılıyor ve Rasûlüllah'ın kadrini takdir etmemiş oluyor. Kötü bir durumda...

(*Feinne salâteküm ma'rûdatün aleyye*) "Bana salât ü selâm yollayın; çünkü sizin salât ü selâmlarınız bana sunulur, arz olunur, bildirilir." diyor Peygamber SAS Efendimiz.

Sen İstanbul'dan, Ankara'dan, Adana'dan, Antalya'dan, "*Es-salâtü ve's-selâmü aleyke yâ rasûla'llàh!*" diyeceksin; minareden müezzinler salât ü selâm getirecekler; sen bir söz arasında Rasûlüllah'ın adı geçince, "*Salla'llàhu aleyhi ve selem*" diyeceksin, bir salât ü selâm getireceksin... Senin bu salât ü selâmın, selâm vermen Peygamber Efendimiz'e götürülecek, bildirilecek.

Tabii bedevîler, Peygamber Efendimiz'in etrafına gelen insanlar da sizin gibi insanlar. Onların da merakları var, tereddütleri var. Dediler ki:

(Yâ rasûla'llàh! *Ve keyfe tu'radu salâtünâ aleyke fekad erimte?*) "Yâ Rasûlallah, sen toprak olmuşken, yerin altında çürümüş bir duruma gelmişken, ileride kabrinde çürümüşken, nasıl olur da sana bizim salât ü selâmlarımız arz olunabilir?" diye öğrenmek için soruyorlar.

Bakın, Efendimiz buyuruyor ki:

(*İnna'llàhe harrame ale'l-ardı ecsâdü'l-enbiyâ*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri yeryüzüne, toprağa, kabirlere, mezarlıklara peygamberlerinin vücutlarını yemeyi haram kılmıştır." Yâni, vücutları çürümez, taptaze, hiç bir şey olmamış şekliyle kalırlar. Öteki kabirlerdeki çürümüş kemikler gibi olmaz; çünkü Allah'ın sevgili kullarıdır.

Burada tabii iki mühim nokta var:

1. Peygamberlerin vücutlarının kabirlerinde ter ü tâze kalması.

2. Salât ü selâmların Peygamber SAS Efendimiz'e arz edilmesi, onun da salât ü selâmı alması ve mukabele etmesi... Ne mutlu, ne büyük, ne kadar önemli bir şeref!..

Bunu sizlere sohbetlerimde söylüyordum, burada da sahih bir hadis-i şerifi okuyarak delilini göstermiş oldum.

c. Peygamberimizin Yahudilere Duası

Diğer bir hadis-i şerif. Bundan da sanıyorum, memnunluk duyacaksınız, duyup öğrenince. Ebû Dâvud ve Tirmizî, Ebû Mûsâ RA'dan rivayet etmişler. (*Hadîsün hasenün sahîhün*) "Hasen sahih hadistir." demişler:[154]

---

[154] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.727, no:5038; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.82, no:2739; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.400, no:19601; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.298, no:7699; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.323, no:940; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.31, no:9351; Tahàvî, *Şerhü'l-Meànî*, c.IV, s.302., no:6518; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

كَانَ الْيَهودُ يَتَعَاطَسُونَ عِنْدَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ،

يَرْجُونَ أَنْ يَقُولَ لَهُمْ: يَرْحَمُكُمُ اللهُ ! فَيَقولُ: يَهْدِيكُمُ اللهُ ، وَ

يُصْلِحُ بَالَكُمْ (د. ت. عن أبي موسى)

RS. 887 (*Kâne'l-yehûdü yeteàtasûne inde rasûli'llâhi salla'llàhu aleyhi ve selemle, yercûne en yekùle lehüm: Yerhamükümü'llàh. Feyekùl: Yehdîkümü'llàhu ve yuslihu bâleküm.*)

Şimdi bakın, ben başka noktasına işaret edeceğim hadis-i şerifin mânâsını verdikten sonra... Siz de zâten belki aynı şeyi düşüneceksiniz.

Yahudiler... Biliyorsunuz Peygamberimiz Medine'ye hicret edince, orada Yahudi köyleri, kabileleri, kaleleri vardı. *Benî Kurayza, Benî Kaynuka, Benî Nadir*... gibi kalabalık cemaatler halinde idiler. Hahamları, alimleri vardı. Onların bir kısmı müslüman oldu. Şimdi, bu yahudiler Peygamber Efendimiz'e gelip gidip konuşurlardı; "Yâ Ebe'l-Kàsım! Şu şöyle mi, bu böyle mi?.." diye sorarlardı.

Bunlardan bir tanesini daha okuyacağım aşağıda, yine bu konulardan. Neden?.. Çünkü dünyaya yayılıyoruz. İnsanlar temasları bakımından çok geliştiler. İşte bakın bizler bir kaç gün içinde, bir hafta iki hafta içinde o ülkeye bu ülkeye, o şehre bu şehre gidiyoruz. Çinlisiyle karşılaşıyoruz, Malay ırkından olanla karşılaşıyoruz, Hintliyle karşılaşıyoruz... Dünyanın çeşitli insanlarını görüyoruz.

Bu insanlar nasıl kardeş olacak? Cihanda sulhu, kardeşliği, iyiliği nasıl yayacağız?.. Bazı şeyleri bilmemiz lâzım!..

Peygamber Efendimiz'in zamanındaki, Medine'deki yahudiler ki, kuzeyde Hayber'de kaleleri vardı, hurmalıkları vardı. Peygamber SAS Efendimiz'in yanına gelirlerdi; (*yeteàtasûne inde rasûli'llâhi salla'llàhu aleyhi ve selleme*) "Rasûlüllah'ın yanında

mahsustan aksırırlardı. Kendilerinin gerçekten hapşurması gelmediği halde, hapşururlardı.”

Neden yaparlardı bunu?.. Biliyorlardı onun adetini de, onun için. (*Yercûne en yekùle lehüm: Yerhamükümü'llàh.*) Peygamber Efendimiz onlara, “Allah size merhamet eylesin... Rahmetini ihsân eylesin...” desin diye hapşururlardı.

Kurnazlık yapıyorlar yâni. Ama bakın, ben başka noktasına işaret edeceğim: Yahudi oldukları halde Peygamber Efendimiz'in hak peygamber olduğunu biliyorlar ve (*Yerhamüke'llàh*) derse, Allah'ın rahmetine ereceklerini de biliyorlar ki, böyle yapıyorlar. Yoksa inanmasalar, “Boş ver yâhu!” derler, ne yanına giderler, ne böyle bir çareye başvururlar.

Halbuki şu insanoğlunun ne kadar garip durumu var; bir adım daha atsa da, “Sen Allah'ın Rasûlüsün, sana tâbî oldum.” dese, o rahmete zâten sapasağlam olarak, kesin olarak kavuşacaklar. Peygamber Efendimiz'in duasını almak için öyle yapıyorlar.

Çünkü, müslümanın müslümana karşı görevlerinden birisi, müslüman kardeşi hapşurup da “*El-hamdü lillâh*” dediği zaman, “*Yerhamüke'llàh*” demektir. “Allah sana rahmetini ihsân eylesin, sana merhamet eylesin, seni affeylesin...” gibi bir güzel söz bu; bunu söylemektir.

Aynı şeyi bize söylesin diye, Yahudiler mahsustan hapşuruyorlar, umuyorlar ama, Efendimiz SAS Allah'ın peygamberi; biliyor ki gayrimüslim oldu mu, müslüman olmadı mı, dua etse bile Allah kabul etmez. Çünkü ayet-i kerime var:

إِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ (التوبة: ٨٠)

(*İn testağfir lehüm seb'îne merreten felen yağfira'llàhü lehüm*) “Münafıklara, inanmamış olanlara yetmiş defa mağfiret dilesen, Allah onlara mağfiret etmeyecek.” (Tevbe, 9/80) buyruluyor.

İbrâhim AS babasına bir dua etti ama, o da vaad ettiği için etmişti. Böyle gayrimüslime dua olmaz diye biliyor.

Ne diyor peki?.. Yine de, çok büyük bir zarâfet dersi veriyor Peygamber SAS Efendimiz bize; buyuruyor ki: (*Yehdikümü'llàh, ve yüslihu bâleküm*) Onlara yine bir dua ediyor ama, tam onlara

lâyık olan duayı ediyor. Hem de Allah'ın razı olacağı, kızmayacağı, gazab etmeyeceği bir dua ediyor:

(*Yehdikümü'llàh*) "Allah size hidayet versin, doğruyu, gerçeği göstersin de, hidâyet yoluna girin, imana gelin... (*Ve yüslihu bâleküm*) Gönüllerinizi, iç dünyalarınızı da ıslah etsin Allah..."

O da kabul olursa, yine o zaman da iflâh olurlar. Ama o kalplerindeki hınç, kin, hased, kötü duygular... Bunlar çok fenâ... Bunları büyüklerimiz çok güzel öğretmişler bizim ecdâdımıza... Hacı Bektâş-ı Velî'nin *Makàlât*'ını okuyun; nasıl böyle bu hasedin, gıybetin, kötü huyların insanı ne kadar kötü duruma düşürdüğünü ne güzel anlatıyor. Hacı Bektâş-ı Velî de, ordunun geleneksel pîri yâni.

d. İki Yahudi'nin Peygamberimiz'in Elini Öpmesi

Şimdi o konuyla ilgili bir hadis daha okumak istiyorum. Buyuruyor ki Safvân ibn-i Assâl RA:[155]

قَالَ يَهُودِيٌّ لِصَاحِبِهِ: اِذْهَبْ بِنَا إِلٰى هٰذَا النَّبِي ! فَأَتَيَا رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ ، فَسَأَلاَهُ عَنْ تِسْعِ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ ، فَذَكَرَ الْحَدِيثَ إِلٰى قَوْلِهِ : فَقَبَّلاَ يَدَهُ وَ رِجْلَهُ ، وَقَالاَ : نَشْهَدُ أَنَّكَ نَبِيٌّ

(ت. عن صفوان بن عسَّال)

RS. 893 (*Kàle yehûdiyyün li-sàhibihî: İzheb binâ ilâ hâze'n-nebiyy! Feeteyâ rasûla'llàhi salla'llàhu aleyhi ve selemle, feseelâhu*

---

[155] Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.77, no:2733; Neseî, *Sünen*, c.VII, s.111, no:4078; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.239, no:18117; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.52, no:20; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.328, no:36543; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.306, no:3541; Şeybânî, *el-Âhàd ve'l-Mesânî*, c.IV, s.414, no:2465; Safvân ibn-i Assâl RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.562, no:4483; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXV, s.226, no:38112.

an tis'i âyâtin beyyinât. Fezekere'l-hadîse ilâ kavlihî: Fekabbelâ yedehû ve riclehû ve kàlâ: Neşhedü enneke nebiyyün.)

Tirmizî ve diğer sahih kaynaklar rivayet etmişler bu hadis-i şerifi. Bundan da çok memnun kalacaksınız, not alacaksınız, başkalarına anlatacaksınız diye tahmin ediyorum:

"O zamandaki yahudilerden bir tanesi, yahudi olan bir arkadaşına demiş ki:

(*İzheb binâ ilâ hâze'n-nebiyy*) 'Şu peygamber olduğu söylenen zâta bizi götür bakalım! Sen daha önceden tanışmıştın, gitmiştin, yolu biliyorsun, teşrifat usûlünü biliyorsun; haydi bizi oraya götür!' demiş.

(*Feteyâ rasûla'llàhi salla'llàhu aleyhi ve sellem*) İkisi birden Rasûlüllah SAS'e geldiler. (*Feseelâhu an tis'i âyâtin beyyinât*) Ona, dokuz âyât-ı beyyinâtı sordular. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin Mûsâ AS'a verdiği dokuz kıymetli özelliği, âyât-ı beyyinâtı sordular. Peygamber SAS de onların hepsini söyledi; gerçeği olduğu gibi anlattı, doğru bilgileri verdi. Onların asıl bozulmamış kitaplarında yazıldığı şekilde, gerçek bilgileri verdi."

Halbuki Peygamber Efendimiz ümmî. Tevrat'ı, İncil'i okumuş, çalışmış, tederrüs etmiş değil ama, Allah bildirince, en doğru kaynaktan, en doğru bilgileri verdi. Onlar hayran kaldılar, şaşırdılar, mest oldular, tatmin oldular. İşte bundan sonra bazı noktalara işaret edeceğim, birkaç bakımdan önemli.

[Hadis-i şerifin devamında, Mûsâ AS'a indirilen dokuz ayet şöyle sıralanıyor:

لاَ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ شَيْئًا ، وَلاَ تَسْرِقُوا ، وَلاَ تَزْنُوا ، وَلاَ تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللهُ إِلا بِالْحَقِّ ، وَلاَ تَمْشُوا بِبَرِيءٍ إِلَى ذِي سُلْطَانٍ لِيَقْتُلَهُ ، وَلاَ تَسْحَرُوا ، وَلاَ تَأْكُلُوا الرِّبَا ، وَلاَ تَقْذِفُوا الْمُحْصَنَةَ ، وَلاَ تُوَلُّوا الْفِرَارَ يَوْمَ الزَّحْفِ ، وَعَلَيْكُمْ خَاصَّةً الْيَهُودَ أَنْ لاَ تَعْدُوا فِي السَّبْتِ

1. (*Lâ tüşrikû bi'llâhi şey'en*) "Allah'a hiç bir şeyi ortak koşmayın!

2. (*Ve lâ tesrikù*) Hırsızlık etmeyin!

3. (*Ve lâ teznû*) Zina etmeyin!

4. (*Ve lâ taktülü'n-nefse'lletî harrama'llàhi illâ bi'l-hak*) Allah'ın haram kıldığı cana kıymayın, ancak suçlular adalet gereği öldürülebilir. (*Ve lâ temşû bi-berîin ilâ zî sultànin leyaktülehû*) Suçsuz bir insanı, öldürmesi için devlet adamına götürmeyin!

5. (*Ve lâ tesharû*) Sihirbazlık etmeyin!

6. (*Ve lâ te'külü'r-ribâ*) Faiz yemeyin!

7. (*Ve lâ takzifü'l-muhsanete*) İffetli bir kadına zina isnad etmeyin!

8. (*Ve lâ tevellü'l-firâra yevme'z-zahfi*) Savaş günü cepheden firar etmeyin!

9. (*Ve aleyküm hassateni'l-yehûde en lâ ta'tedû fi's-sebti.*) Yalnız siz yahudilere mahsus olmak üzere, cumartesi günü yasaklarına riayet edin!]

(*Fekabbelâ yedehû*) "Rasûlüllah'ın elini öptüler." Tamam, el öpmek Türklerde de adet; çünkü dedelerimiz adetlerini İslâmlaştırmışlar, yaşamları müslümanca... Bilgili olanları İslâm'dan gayri şey yapmamışlar. (*Ve riclehû*) "Rasûlüllah'ın bir de ayağını öptüler." Rasûlüllah'ın elini öpmüşler, bir de ayağını öpmüşler. Sevgi coşku halinde olunca, taşınca, o zaman böyle oluyor; el de öpülüyor, ayak da öpülüyor.

Şimdi bunu niye böyle bastıra bastıra söylüyorum. Çünkü, benim bu aldığım hadis-i şerifler sahih kaynaklarda ve muteber alimlerin rivayet ettiği kitaplarda yazılı; zayıf filân rivayetler değil. El öpmenin karşısında bazıları... Gitmişler şu memlekette, bu memlekette biraz tahsil görmüşler; ondan sonra el öpmeye karşı...

"—Neden karşısın kardeşim, niçin karşı çıkıyorsun?.. Sen İslâm'ı çok iyi biliyor musun, sen müftü müsün, çok büyük alim misin?.. Böyle büyük alimleri tenkit ediyorsun. Sen bizim dedelerimizin ne kadar büyük alimler olduğunu hiç biliyor musun?.. Onların yazdıkları kitapları hiç okudun mu?.. Onların bilgilerinin sende yüzde biri yok, binde biri yok!.. Sen nasıl tenkit ediyorsun?.."

"—Efendim, işte öyle okuduk..."

"—Yâhu sen otur şuraya bakayım, bir Arapça konuş; senin bir Arapça cümlende kaç tane hata var!.. Daha sen doğru düzgün tahsilini tamamlamamışsın, ilkokul tahsili gibi bir şey sayılır seninki... Sen kalkmışsın, Donkişot'un değirmenlerle savaşı gibi, allâmelerle savaşmaya kalkışıyorsun... Alimleri beğenmiyorsun, mezheb imamlarını beğenmiyorsun, müctehidleri beğenmiyorsun! Olmaz."

Rasûlüllah'ın elini öpmüşler, ayağını öpmüşler. El öpmeye karşı çıkıyor, hâlâ bid'at diyor. Bid'at değil işte, sünnet; Efendimiz'in müsaade ettiği, yapılan bir şey.

Sonra ne demişler: (*Neşhedü enneke nebiyyün*) "Tamam, şimdi biz de şehadet ederiz ki, sen hakîkî peygambersin, Allah'ın gönderdiği bir mübarek kimsesin!" demişler.

Bu da İkibin yılında bazı tanıdıklarımıza, komşularımıza, etrafımızdaki kimselere söyleyeceğimiz sözler. Ankara'daki arkadaşlarım bana bilgi gönderiyorlar:

“—Burada şimdi yahudilere karşı büyük hayranlık var!” diyorlar.

Tamam, o hayran oldukları yahudi dostlarına da bu hadis-i şerifleri anlatsınlar, o zaman mesele açıklanmış olur.

e. Rasûlüllah’ın Cömertliği

Gelelim diğer bir hadis-i şerife: Peygamber SAS’den Enes RA rivayet etmiş, İmam Müslim kitabında yazıyor. İmam Müslim, *Sahîh-i Müslim*’i yazan büyük zât, İmam Buhàrî gibi en önemli hadis kaynaklarından biri...[156]

مَا سُئِلَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْإِسْلاَمِ شَيْئاً إِلاَّ أَعْطَاهُ . وَلَقَدْ جَاءَهُ رَجُلٌ ، فَأَعْطَاهُ غَنَماً بَيْنَ جَبَلَيْنِ ، فَرَجَعَ إِلٰى قَوْمِهِ ، فَقَالَ: يَا قَوْمِ ، أَسْلِمُوا ! فَإِنَّ مُحَمَّداً يُعْطِي عَطَاءَ مَنْ لاَ يَخْشَى الْفَقْرَ. وَإِنْ كَانَ الرَّجُلُ لَيُسْلِمُ مَا يُرِيدُ إِلاَّ الدُّنْيَا ، فَمَا يَلْبَثُ إِلاَّ يَسِيراً حَتَّى يَكُونَ الْإِسْلاَمُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا عَلَيْهَا (م. عن أنس)

RS. 555 (*Mâ süile rasûlü’llàhi salla’llàhu aleyhi ve selleme ale’l-islâmi şey’en, illâ a’tàhu. Ve lekad câehû racülün, fea’tàhü*

---

[156] Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.1806, no:2312; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.175, no:12813; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XIV, s.287, no:6373; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.VI, s.56, no:3302; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.II, s.246,no:1641; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.VII, s.19, no:12967; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IV, s.28; Begavî, *Şerhü’s-Sünneh*, c.VI, s.432; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.313, no:6811; Ebü’ş-Şeyh, *Ahlâku’n-Nebî*, c.I, s.91, no:85; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IV, s.29; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

ganemen beyne cebeleyni, feracea ilâ kavmihî, fekàle: Yâ kavm, eslimû! Feinne muhammeden yu'tî atàe men lâ yahşe'l-fakr.

Ve in kâne'r-racülü leyüslimü mâ yürîdü ille'd-dünyâ, femâ yelbesü illâ yesîran hattâ yekûne'l-islâmü ehabbe ileyhi mine'd-dünyâ ve mâ aleyhâ.)

Bu hadis-i şeriften de çok lezzet duyacağınızı, dinleyince mest olacağınızı sanıyorum ve görür gibi oluyorum, sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

"Peygamber Efendimiz kendisinden bir şey istendiği zaman İslâm'da, ne istenmişse vermiştir." Rasûlüllah SAS Efendimiz çok cömertti. Rasûlüllah Efendimizin cömertliği bugünkü müslümanlarda olsa, İslâm aleminde fakir kalmaz. İslâm aleminde hizmetlerde finans sıkıntısı, parasızlık kalmaz.

Şimdi ben duyuyorum ki, bizim radyoların, televizyonların aletleri eskimiş; yenilenmesi için para bulunmuyormuş, dinleyiciler azalmış... Tamam, paraları vermeyin, aletler eskisin; bizim de sesimiz duyulmasın... Ahirette de hesabını versinler, yardım edebilecek olup da vermeyenler.

Peygamber Efendimiz, ne istenirse verirdi. (*Ve lekad câehû racülün*) "Bir keresinde çok kesin bildiğim bir gerçek ki, bir adam geldi Rasûlüllah'a; (*fea'tàhu ganemen beyne cebeleyni*) ona, iki dağın arasındaki vadiyi dolduran koyun sürülerini al dedi, verdi."

Bunu her zaman size anlatıyorum, işte burada rivayeti. Rasûlüllah'ın cömertliğini gösteren, bildiğiniz bir hadis-i şerif... Rasûlüllah'a çöl bedevisi diyenler de, görsünler bakalım nasılmış Rasûlüllah Efendimiz!

(*Feracea ilâ kavmihî*) "Bu adam kavmine, kabilesine, yerine, yurduna döndü. Ama o koyunları önünde sürerek, iki dağ arası koyunla döndü. (*Fekàle*) Kavmine dedi ki:

(*Yâ kavm, eslimû!*) 'Ey benim kavmim, müslüman olun!.. (*Feinne muhammeden yu'tî atàen men lâ yahşe'l-fakr.*) Çünkü, Muhammed (SAS) fakirlikten korkmayan bir kişinin verişiyle veriyor, korkmadan veriyor. Bakın bir sürüyü bir kişiye verdi, bir bana verdi; böyle bir verişle veriyor. Müslüman olun!' dedi." Yâni, siz de böyle sürülere sahip olursunuz demek istedi.

Onun için râvî olan Enes RA diyor ki:

(*Ve in kâne'r-racülü leyüslimü mâ yürîdü ille'd-dünyâ*) "Bir adam müslüman olurdu, ancak dünyalık için müslüman olurdu; para için, koyun için, işte böyle Rasûlüllah bir şey verecek diye müslüman olurdu ilk başta. (*Femâ yelbesü illâ yesîran*) Aradan çok fazla bir zaman geçmeden, (*hattâ yekûnü'l-islâmü ehabbü ileyhi mine'd-dünyâ ve mâ aleyhâ.*) İslâm'ı tanıdığı zaman, öyle sıkı bağlanırdı ki, İslâm onun için dünyadan ve dünyanın üzerindeki bütün varlıklardan, zenginliklerden, hepsinden daha kıymetli olurdu; İslâm için canını verecek hale gelirdi."

Evet, insanların başlangıçları böyle kusurlu olur, ibtidâî olur ama, yeter ki ilk yola bir adımlarını atsınlar. Attıktan sonra Cenâb-ı Hak Teàlâ onların gönüllerini değiştirir. Gönlüne İslâm yerleşince, Arif Nihat Asya'nın dediği gibi:

İçsen bu sudan dostum, bir daha susamazsın;
Bir hal gelir, ağlayamazsın, susamazsın!

"İslâm'ın o güzel, şifâlı kaynağından, bu sudan bir içsen, bir daha susuzluk çekmezsin; kanarsın, doyarsın, oh dersin, rahatlarsın, gönlün tatmin olur."

İkinci mısraı da çok güzel, cinas var: "Sana bir hal gelir, artık İslâm'dan dolayı öyle bir heyecanlanır, öyle bir feyizyâb olursun ki, öyle bir hale gelirsin ki, ağlasan ağlayamazsın, sussan susamazsın! İşte o zaman, bir coşkulu hakîkî mü'minin halet-i rûhiyesi insana gelir."

İşte müslümanlar İslâm'ı tattığı zaman, böyle oluyorlardı. Allah-u Teàlâ Hazretleri hepimizi İslâm'ın güzelliklerini anlayanlardan eylesin... Bu güzel hazineleri, hazinelerden daha kıymetli olan bu irfan cevherlerini iyice öğrenip tam müslüman olmayı nasîb eylesin... Bu cevherleri yok pahasına cahillikten, kıymetini bilmemekten elinden çıkaranlardan, kaptıranlardan, düşürenlerden, ya da savurup atanlardan eylemesin...

Çünkü sizin kıymetini bilmediğiniz İslâm'ın kıymetini, bazen bakıyorsunuz Amerika'daki bir senatör biliyor, ismini değiştirip müslüman oluyor... Bazen Japonya'da bir alim müslüman oluyor, İslâm'a giriyor, kıymetini biliyor... Bazen bir Avustralyalı, bazen biz Hintli, bazen bir Alman, bazen Fransız...

Allah-u Teàlâ Hazretleri bize yardım eylesin... Deccal'ın fitnesi çok büyük, her şeyi ters gösteriyor. İnsanları zevk yoluna çağırdığı için, herkes zevkinin keyfinin yoluna gittiğinden, İslâm'ı da zevklerinin önünde çok büyük bir engel gibi gördüğünden, İslâm'ı sevmiyor. Deccal sevdirmiyor. Küfrü seviyor, kâfirliği seviyor, şeytanın yolunu seviyor... Tabii helâk oluyor.

Allah bu büyük fitneden zarar görmeden geçip kurtulmayı nasîb eylesin... Rızasını kazanmayı nasîb eylesin... Çünkü Peygamber Efendimiz;[157]

يَا عِبَادَ اللهِ ، فَاثْبُتُوا !

---

[157] Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.2250, no:2937; Nevvâs ibn-i Sem'an RA'dan. İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1359, no:4077; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.580, no:8620; Ebû Ümâme el-Bâhilî RA'dan.

(*Yâ ibâda'llàh, fe'sbütû!*) "Ey Allah'ın kulları! Dininize sımsıkı sarılın, ayağınızı sağlam basın, sarsılmayın, ayağınız kaymasın!" diye buyurmuş.

Allah-u Teàlâ Hazretleri dinde sebat üzere olanlardan eylesin; bir... Bir de dine hizmet edenlerden, yardım edenlerden eylesin bizleri; iki...

Bir radyo kurmuşuz, radyonun aletleri eski, yenilenmiyor... Öyle acı bir durum ki, artık başka söylenecek bir şey duyamıyorum, bilemiyorum, bulamıyorum... Allah-u Teàlâ Hazretleri hepinizden razı olsun...

Rasûlüllah'ın söylediği rivayet edilen bir şeyi de söylemek istiyorum. Birileri kitaplar yazmışlar; tarikat sermayeleri, şirketleri, marketleri diye... Tabii bize pek söz söyleyemiyorlar. Çünkü Rasûlüllah SAS Efendimiz buyurmuş:[158]

اَلْفَقْرُ فَخْرِي

(*El-fakru fahrî*) "Fakirlik benim medâr-ı iftiharımdır." diye.

El-hamdü lillâh, hiç bir yerden bir şey almadığımız için, hortumlamadığımız için; hiç bir yerin de parasını alıp borusunu öttürmediğimizden, bu sıkıntılar da bizim medâr-ı iftiharımızdır. Onu da şikâyet etmememiz lâzım!..

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

03. 03. 2000 - BRUNEİ

---

[158] *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.828, no:1835.

31. KURBAN BAYRAMI

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..
Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!
Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi cümlenizin üzerine olsun... Cenâb-ı Hak Teàlâ ve Tekaddes Hazretleri bayramlarınızı hayırlı geçirmeyi nasîb etsin... Nice bayramlara eşiniz, dostunuz, sevdikleriniz ile sağlıkla, afiyetle ulaştırsın... Hem bu dünyada, hem ahirette bayram etmeyi, ahirette en büyük bayrama nâil olmayı nasîb eylesin...
Ebû Dâvud, Neseî ve Ahmed ibn-i Hanbel'in rivayet ettiğine göre, Enes ibn-i Mâlik RA şöyle bildiriyor:[159]

قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ الْمَدِينَةَ ، وَ لَهُمْ يَوْمَانِ يَلْعَبُونَ فِيهِمَا. فَقَالَ: مَا هٰذَانِ الْيَوْمَانِ ؟ قَالُوا : كُنَّا نَلْعَبُ فِيهِمَا فِي الْجَاهِلِيَّةِ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ اللَّهَ قَدْ أَبْدَلَكُمْ بِهِمَا خَيْراً مِنْهُمَا : يَوْمَ الْأَضْحَى ، وَيَوْمَ الْفِطْرِ (د. ن. حم. عن أنس)

(*Kadime rasûlü'llàhi salla'llàhu aleyhi ve selleme'l-medînete*) "Rasûlüllah SAS Medine'ye geldiği zaman, (*ve lehüm yevmâni yel'abûne fîhimâ*) Medinelilerin iki bayram günleri vardı. O günlerde oynayıp eğlenirlerdi."

---

[159] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.III, s.353, no:959; Neseî, *Sünen*, c.V, s.484, no:1538; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.250, no:13647; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.434, no:1091; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.341, no:3710; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.439, no:3820; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.409, no:1392; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.I, s.305, no:256; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.542, no:1755; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehàdîsü'l-Muhtâre*, c.II, s.380, no;1908; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.548, no:24102; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.85, no:6904.

(*Fekàle: Mâ hâzâni'l-yevmâni*) Rasûlüllah Efendimiz, 'Bu iki günün mânâ ve mâhiyeti nedir?' diye onlara sordu.

(*Kàlû: Künnâ nel'abü fîhimâ fi'l-câhiliyyeti*) 'Biz cahiliye devrinde bu günlerde eğlenirdik!' dediler."

O günler *Nevruz* ve *Mihrican* günleriydi. Demek ki, İranlıların etkisiyle o günleri kutluyorlardı.

(*Fekàle rasûlü'llàh SAS*) "Rasûlüllah SAS buyurdu ki:

(*İnna'llàhe kad ebdeleküm bihimâ hayran minhümâ*) 'Allah, bu iki bayramınızı, onlardan daha hayırlı diğer iki günle değiştirdi: (*Yevme'l-adhà ve yevme'l-fıtr*) Kurban Bayramı ve Fıtır Bayramı' buyurdu. Yâni, 'Onları bırakın, yerine bu günleri bayram edinin!' dedi."

Bu bayramlardan bir tanesini yaşıyoruz şu anda, Kurban Bayramı dediğimiz bayram... Arapça'da *Iydü'l-Adhà* diye adlandırılır. *Adhà* ve *udhıyye* kurbanlık koyun mânâsına geliyor. Yâni kurbanlıkların kesildiği, kurban edildiği bayram demek oluyor.

Peygamber SAS Efendimiz, bir bayramın bu Kurban Bayramı olduğunu, bir tanesinin de Ramazan'ın sonundaki *Iydü'l-Fıtr* olduğunu beyan buyurdu. *Fıtır* da iftar etmekle ilgili, artık orucu bırakıp da yemek yemek demek. Ve bunların gecelerinin gündüzlerinin çok çok sevaplı, hayırlı, bereketli olduğunu beyan buyurdu.

a. Bayram Gecelerinin İhyâsı

Bir hadis-i şerifinde, Ubâdetü'bnü Sâmit RA'dan Taberânî'nin rivayet ettiğine göre, Efendimiz SAS buyurmuş ki:[160]

مَنْ أَحْيَا لَيْلَةَ الْفِطْرِ وَلَيْلَةَ الأَضْحٰى ، لَمْ يَمُتْ قَلْبُهُ يَوْمَ تَمُوتُ الْقُلُوبُ (طب. عن عبادة)

RE. 398/6 (*Men ahyâ leylete'l-fıtri ve leylete'l-adhà, lem yemüt kalbühû yevme temûtü'l-kulûb.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

"Kim Fıtır Bayramı gecesini, yâni Ramazan Bayramı gecesini ve Kurban Bayramı gecesini ihyâ ederse..." İhyâ etmek; kalkıp namaz kılmak, zikir yapmak, Kur'an okumak sûretiyle sevaplı faaliyetlerle doldurmak, gàfil geçirmemek demek. "Kim bu iki bayramın gecesini ihyâ ederse, (*lem yemût kalbühû yevme temûtü'l-kulûb.*) kalblerin öldüğü günde onun gönlü, kalbi ölmez."

Biliyorsunuz *kalb* iki mânâya geliyor: Bir *yürek* mânâsına; insanın göğsünde bulunan, kanın vücutta dolaşmasını sağlayan, tık tık atan bir cihaz, bir et parçası... Bir de bununla mânevî bakımdan alâkası olan, *gönül* mânâsına... Gönül de tam Arapça'daki kalbin karşılığı; tekallüb etmek, halden hale geçmek, değişmek, başka bir hale dönmek mânâsıyla tam ilgilidir.

---

[160] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.V, s.344, no:1772; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.57, no:159; Ubâdetü'bnü Sâmit RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.II, s.430, no:3203; *Kenzü'l-Ummâl*, c.V, s.112, no:12077; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXXI, s.387, no:45370.

Gönüller bazen ölür. İnsan yaşadığı halde, ayakta gezer, yer içer, çalışır, ama kalbi ölür. Yâni mâneviyâtı sıfır, mâneviyâtı zararda, mânevî yönden hasta... O zaman onun bedeninin yaşamasının kıymeti yok, çünkü mâneviyâtı ölmüştür. Allah o durumdan hepimizi korusun...

Bazen Cenâb-ı Hak Teàlâ kullarını sınamak için büyük fitneler, büyük imtihanlar, büyük olaylar takdir buyurur. Mukadderâtın cilvesi olarak, kulların imtihanı olarak o imtihanlarda, fitnelerde, musibetlerde bazı insanlar imtihanı kaybeder. Yâni dünyaya aldanır, harama sapar, eğlenceyi tercih eder, dinini unutur, ahireti için çalışmaz; Allah'tan korkmaz, haramları yer, içer, işler... Sanır ki mutlu, sanıyor ki yaşıyor. Halbuki gönlü ölmüştür, ahireti mahvolmuştur, mâneviyâtı sıfırdır... Allah saklasın!

İnsan kendisi anlayamıyor bazen; eğer böyle basîreti kapalıysa, dînî bilgisi yoksa... Para gelirse, keyfi yerindeyse, eğlencesi tamamsa, yaşamının tam olduğunu sanıyor. Maddiyatçıların çoğu böyledir, gayrimüslimlerin çoğu böyledir. Onlar dünyalık elde etmek için, insanları sömürüp, öldürüp, saldırıp, kırıp, yıkarlar. Silâh imâl edip, satımı için milletleri birbirine kırdırırlar.

"—Şurada petrol var, aman şurada karışıklık çıkartalım!.. Şurada uranyum var, şurada kıymetli maden var..." diye büyük devletler, süper dediğimiz çok yüksek güçlere sahip olan devletler böyle yapıyorlar. İşte Balkanlar, işte Kafkasya, işte mazlum halklar, işte yıkılan şehirler, işte ölenler, çoluk, çocuk...

Avrupa'da bir çocuk çatı arasında kalsa, düşman askerleri geldiği zaman orada korkulu saatler geçirse, film konusu olur, acındırılır. Bir çocuk korkmuş düşmanın gelmesinden, harbin fenâlığından filân diye. Ama beri tarafta milyonlar ölüyor, büyük haksızlıklar yapılıyor.

Ruslar kendilerinin olmayan yerlere saldırmışlar, Şeyh Şâmil Efendimiz kahramanca cihad vermiş. Ama işte sonradan başarı olmamış. İslâm aleminin duyarsızlığından, müslümanların yek vücut olmamasından, öbür tarafın sayısının, gücünün, kuvvetinin, hazinesinin fazla olmasından olanlar olmuş.

Şimdi de İslâm alemi duyarsız. Maalesef petrolden kazananlar kazançlarıyla eğlence peşinde... Daha başka sebeplerle zengin olanlar dünyaya dalmışlar, ahireti unutmuşlar. Müslüman kardeşlerinin ızdıraplarını, sıkıntılarını nazar-ı dikkate almıyorlar... İmtihanı kaybediyorlar.

Bu devirde, kalblerin öldüğü günün çok bariz olduğunu görüyoruz. Hakîkaten bir çok insanın kalbi ölmüş durumda... "Elhamdü lillâh müslümanım!" diyor, o da bir derece. Veyahut bazısı artık tamamen öldüğü için, kapkara veyahut kaskatı taşlaştığı için, müslümanım da demiyor. "İslâm ne imiş?" diyor, İslâm'ı reddediyor ve müslümanların da İslâm'dan uzaklaştırılması için çalışıyor. Yâni, bir de katmerli suç işliyor; hem kendisi dalâlette, hem de başkalarını dalâlete düşürmeğe çalışıyor. Allah'ın razı olduğu yegâne hak dini engellemeğe çalışıyor. İslâm'ı yeryüzünden silmeğe ahdetmiş olan İslâm düşmanlarının maşası, aleti, oyuncağı oluyor. Teşkilatlarının, düzenlerinin, fitnelerinin parçası oluyor. İslâm'ın ve müslümanların aleyhine çalışıyor. İşte kalblerin öldüğü gün!..

Bu iki bayram gecesini ihyâ edenlerin kalbi ölmez. Bu ve buna benzer zamanlarda ortaya çıkan şiddetli imtihanlarda, insanların kafalarının karıştığı, maddiyat ve mâneviyâtın tercih noktasına gelindiği, pek çok kimsenin maddiyâtı ve dünyayı tercih ettiği, ama ariflerin ahireti tercih ettiği zamanlarda, tercihini doğru yapar, kalbi ölmez ve sonunda kazanır.

Başka hadis-i şerifler de var. Meselâ:[161]

مَنْ أَحْيَا اللَّيَالِي الْأَرْبَعَ ، وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ : لَيْلَةَ الْعَرُوبَةِ ، وَلَيْلَةَ عَرَفَةَ ، وَلَيْلَةَ النَّحْرِ ، وَلَيْلَةَ الْفِطْرِ (كر. ابن النجار عن معاذ)

---

[161] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXXIII, s.93, no:4987; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.112, no:12076; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXXI, s.387, no:45367.

RE. 398/5 (*Men ahye'l-leyâli'l-erbaa, vecebet lehü'l-cenneh*) "Kim dört geceyi ihyâ ederse, ona cennet vâcib olur, yâni muhakkak cennete girer: (*Leylete'l-arûbeh*) *Arûbe*, terviye demek; Kurban Bayramı arafesinden bir önceki gün, hacıların Minâ'ya çıktıkları gün. (*Ve leylete arafeh*) Arafe gecesi. (*Ve leylete'n-nahr*) Kurban gecesi. (*Ve leylete'l-fıtr*) Ramazan Bayramı gecesi. Bu geceleri ihyâ edene cennet vâcib olur." diyor Peygamber SAS Efendimiz.

Şimdi tabii bu sayılan gecelerin bir kısmını artık geçirmiş bulunuyoruz. Ama not alırsınız, aklınızda tutarsınız, bundan sonra gàfil olmazsınız, bu güzel geceleri ihyâ etmeğe çalışırsınız.

b. Bayramı Nöbette Karşılamak

Tabii bu Kurbanın gecesi, gündüzü ve bu bayramın içinde yapılan her şey çok sevaplıdır. Hudutlarda bekleyen asker kardeşlerimize müjdeli bir hadis-i şerif okuyuvereyim. İbn-i Huzeyme rivayet etmiş:[162]

مَنْ شَهِدَ عِيْدًا مِنْ أَعْيَادِ الْمُسْلِمِينَ فِي ثَغْرٍ مِنْ ثُغُورِ الْمُسْلِمِينَ ،

كَانَ لَهُ مِنَ الْحَسَنَاتِ عَدَدَ رِيشُ كُلِّ طَيْرٍ فِي حَرِيمِ الْإِسْلَامِ

(ابن زنجويه ، وابن خزيمة عن يحيى بن كثير)

RE 425/9 (*Men şehide ıyden min a'yâdi'l-müslimîne fî sagrin min sugùri'l-müslimîn, kâne lehû mine'l-hasenâti adede rîşü külli tayrin fî harîmi'l-islâm.*)

Ne kadar tatlı bir şey! Bunu basıp çoğaltıp, ev hasreti çeken, vazifeyi yaparken silâh elinde bekleyen kardeşlerimize mektupla göndersinler.

---

162 *Kenzü'l-Ummâl*, c.IV, s.550, no:10725; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.450, no:22585.

“Kim müslümanların bayramlarından bir bayramı, İslâm Alemi’nin hudutlarından bir hudutta bekçilik yaparken, yâni nöbet tutarken, yâni askerlik yaparken karşılarsa, o esnâda bayram olmuşsa; onun hasenâtı, kazandığı sevaplar o kadar çok olur ki...” Bir *hasene*, Uhud Dağı kadar büyük bir sevap. *Hasenât*, artık çok haseneler, çok sevaplar demek. (*Adede rîşü külli tayrin fî harîmi’l-islâm.*) “İslâm aleminin, müslümanların yaşadığı bölgedeki bütün kuşların tüyleri sayısında hasenâta sahip olur.”

Demek ki onlar, Allah rızası için hudutlarda müslümanları beklediklerinden, koruduklarından dolayı bu sevabı kazanıyorlar. Niyete göre ne kadar büyük sevaplar alıyor. Harb olmasa bile, sırf bekçilikten bile böyle sevap alıyor. Kaldı ki, dünyanın her yerinde müslümanlarla başkaları arasında harpler, darpler de var ayrıca...

c. Kurban Kesmenin Önemi

Bu bayramın en büyük özelliği kurban kesmektir. Zengin olanların kurban kesmesi gerekiyor, kurban kesmekten

kaçınmaması gerekiyor. İslâm'da rahatı, keyfi Allah rızası için terk etmenin büyük bir sevap olduğunu müslümanların öğrenmesi lâzım! Namazın az çok bir zahmeti, meşakkati vardır. Abdestin meşakkati vardır. Haramlara karşı sabretmenin meşakkati vardır. Cennetin yolu biraz böyle meşakkatlidir; cehennemin yolu çok kolaydır, tatlıdır, zevklidir. Şeytan bir de süsler, çalgılar, eğlenceler... Öyle cehenneme kolay gider insan. Bu zor ama fazîletli, güzel olan tarafı tercih etmek lâzım!

"Kurbanı nerede keseceğim?" diyor, bu işten kaçınıyor pek çok kimse. Bakın bu hususta iki hadis-i şerif okumak istiyorum. Herkese ibret olsun, kurban kesenlere müjde olsun diye birkaç hadis-i şerifi *Râmûzü'l-Ehàdîs* kitabımızdan, Gümüşhàneli Ahmed Ziyâüddin Efendimiz Hazretleri'nin tertiplediği mübarek hadis kitabından okuyorum. İbn-i Abbas RA rivayet ettiğine göre, diyor ki Peygamber SAS Efendimiz:[163]

مَا أُنْفِقَتِ الْوَرِقُ فِي شَيْءٍ أَحَبَّ إِلَى اللهِ تَعَالَى مِنْ نَحِيرٍ يُنْحَرُ فِي يَوْمِ عِيْدٍ (طب. عد. قط. هب. عن ابن عباس)

RE. 372/11 (*Mâ ünfikati'l-veriku fî şey'in ehabbe ila'llàhi teàlâ min nahîrin yünharu fî yevmi iyd.*) Taberânî, Dâra Kutnî, Beyhakî gibi kaynaklar kaydetmişler bu hadis-i şerifi.

(*Mâ ünfikati'l-veriku*) *Verık*, gümüş yaprak veya gümüş para demek. Kehf Sûresi'nde, (*fî verikıküm hâzihî*) diye geçiyor. Ashàb-ı Kehf'in uyandıktan sonra, şehre inip para harcadıkları anlatılırken.

(*Mâ ünfikati'l-veriku fî şey'in ehabbe ila'llàhi teàlâ min nahîrin yünharu fî yevmi iyd.*) "Para Allah'a daha sevimli bir yere harcanılmaz; bayram gününde kesilen kurban için harcanan

---

[163] Dâra Kutnî, *Sünen*, c.IV, s.282, no:43; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.17, no:10894; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.482, no:7334; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.260, no:18793; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.I, s.227; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.IV, s.9, no:5938; *Kenzü'l-Ummâl*, c.V, s.142, no:12155; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.449, no:19873.

paradan daha hayırlı bir yere harcanmış olamaz...” Önce reddediyor; başka hiç bir ihtimal yok, ancak şu var: “Bayram gününde kurbanı almak, kesmek, buna harcamak, Allah’a en sevimli, Allah’ın en sevdiği iş...”

Demek ki kurbanın kesilmesi, Allah’ın çok sevdiği bir ibadet olduğundan, Kurban Bayramı’nda kurban kesmeğe gayret etmek lâzım!..

Biliyorsunuz Ramazan Bayramı’nda kurban yok ama, Ramazan Bayramı’nda da evde şenlik olsun diye kurban keserse bir insan, yedi yüz misli sevap alıyor. Bunun hakkında da hadis-i şerifler var. Demek ki insan kurbandan kaçmamalı, kurbanı kesmeli; çünkü bunu Allah çok seviyor.

Bir başka hadis-i şerifi okuyayım. Aişe-i Sıddîka Vâlidemiz’den İbn-i Mâce, Tirmizî, Beyhakî, Hàkim rivayet etmiş:[164]

مَا عَمِلَ آدَمِيٌّ مِنْ عَمَلٍ يَوْمَ النَّحْرِ أَحَبَّ إِلَى اللهِ مِنْ إِهْرَاقِ الدَّمِ ؛ وَإِنَّهَا لَتَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِقُرُونِهَا ، وَأَشْعَارِهَا ، وَأَظْلاَفِهَا ؛ وَإِنَّ الدَّمَ لَيَقَعُ مِنَ اللهِ بِمَكَانٍ ، قَبْلَ أَنْ يَقَعَ عَلَى لأَرْضِ ؛ فَطَيِّبُوا بِهَا نَفْسًا

(ابن زنجويه ، ه. ك. ق. ت. حسن غريب عن عائشة)

RE. 376/7 (*Mâ amile âdemiyyün min amelin yevmi’n-nahri ehabbe ila’llàhi min ihrâki’d-dem; ve innehâ lete’tî yevme’l-kıyâmeti bi-kurûnihâ, ve eş’àrihâ ve azlâfihâ; ve inne’d-deme leyekau mina’llàhi bi-mekânin, kable en yekaa ale’l-ardı, fetayyibû bihâ nefsâ.*)

---

164 Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.83, no:1493; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1045, no:3126; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.246, no:7523; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.V, s.480, no:7333; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.IX, s.261, no:18794; Mizzî, *Tezhîbü’l-Kemâl*, c.XXXIV, s.253; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.III, s.151, no:1266; Begavî, *Şerhü’s-Sünneh*, c.II, s.290; Hz. Aişe RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.V, s.141, no:12153; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XIX, s.63, no:20187.

“Ademoğlu, Hazret-i Adem’in evlâtlarından, insanlardan hiçbir insan Kurban Bayramı günü, kurbanı kesip, kurban kanı akıtmaktan daha hayırlı, Allah’a daha sevgili bir amel, icraat, iş yapmış olamaz! Bu çok hayırlı, Allah’ın çok sevdiği bir iştir.

(*Ve innehâ lete’tî yevme’l-kıyâmeti*) “Ve bu kurban kıyamet gününde gelir; (*bi-kurûnihâ ve eş’arihâ ve azlâfihâ*) boynuzlarıyla, yünleriyle, derisiyle, postuyla, kemikleriyle gelir ve kıyamet günü insanın mizanına konulur. (*Ve inne’d-deme leyekau mina’llàhi bi-mekânin*) Ve kurbanın kanı Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin huzurunda bir makbul mekâna ulaşır; (*kable en yekaa ale’l-ardı*) yere daha damlası ulaşmadan, o yıldırım gibi, hattâ daha hızlı bir şekilde Cenâb-ı Hakk’ın huzurunda kabule mazhar olur, makbul bir mekâna vâsıl olur.” Bu kadar kıymetli... (*Fetayyibû bihâ nefsâ*) “Binâen aleyh, bu kurbanı gönül şenliği ile, içiniz hoş olarak kesin ve gönüllerinizi bununla şenlendirin, bu ibadeti kaçırmayın!” diye Efendimiz tavsiye buyurmuş oluyor.

d. Kurbanı Gönül Hoşluğu ile Kesmek

Başka bir hadis-i şerif:[165]

ضَحُّوا وَطَيِّبُوا بِهَا أَنْفُسَكُمْ ، فَإِنَّهُ لَيْسَ مِنْ مُسْلِمٍ يُوَجِّهُ أُضْحِيَّتَهُ إِلَى الْقِبْلَةِ إِلاَّ كَانَ دَمُهَا ، وَقَرْنُهَا ، وَصُوفُهَا حَسَنَاتٌ مُحْضَرَاتٌ فِي مِيزَانِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ (الديلمي عن عائشة)

RE. 310/11 (*Dahhù ve tayyibû bihâ enfüseküm, feinnehû leyse min müslimin yüveccihu udhiyyetehu ile’l-kıbleti illâ kâne demühâ, ve karnühâ, ve sùfuhâ hasenâtün muhdarâtün fi mîzânihî yevme’l-kıyâmeh.*)

---

165 Abdü’r-Rezzak, *Musannef*, c.IV, s.388, no:8167; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.II, s.425, no:3873; İbn-i Abdi’l-Ber, *Temhîd*, c.XXIII, s.193; Hz. Aişe RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.V, s.173, no:12234; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XIV, s.96, no:13867.

Deylemî, Hazret-i Aişe-i Sıddîka Validemiz'den rivayet etmiş bu hadis-i şerifi. Bunun da mübârek metnini okuduk, mealini anlatalım:

(*Dahhù*) "Kurbanlarınızı kesiniz ey müslümanlar! (*Ve tayyibû bihâ enfüseküm*) Ve bununla nefislerinizi hoşlandırınız, faydalandırınız ve şenlendiriniz. Şen olarak, gönül hoşluğu ile, böyle isteyerek, sevabını bilerek yapınız! (*Feinnehû leyse min müslimin*) Çünkü, hiç bir müslüman yoktur ki, (*yüveccihü udhiyyetehû ile'l-kıbleti*) kurbanını kesmek için kıbleye doğru döndürür, yatırır, keser; (*illâ kâne demühâ, ve karnühâ, ve sùfuhâ*) kurbanın kanları, boynuzları, postları, her şeyi, (*hasenatin muhdaratin fi mîzânihî*) hazır getirilmiş, ahiretteki mizanına konulmuş sevap olur, hasene olur, (*yevme'l-kıyâmeti*) kıyamet gününde..."

Demek ki, kurban her şeyiyle getiriliyor. Yâni, boynuzunu yemiyor insan, paçalarını atıyor, boynuzunu atıyor; ama onlar bile hepsi mizânına konur.

Biliyorsunuz, insanların amelleri ahirette Cenâb-ı Hakk'ın bildiği bir vech ile tartılacak. Ahirette semâvâtı ve arzı içine

alacak kadar bir muazzam ölçü âletinde, terazide ameller tartılacak. Melekler bu terazinin ihtişamını, büyüklüğünü, azametini görünce kenarda titreşecekler. İnsanoğlunun günahlarını alacak bir kefesi, sevaplarını da alacak öbür kefesi... O kadar muazzam bir şey. İşte oraya o kurbanlar böyle gelir.

Bu konudaki bir hadis-i şerifi daha yazmıştım. Onu da okuyayım:[166]

مَنْ ضَحَّى طَيِّبَةً بِهَا نَفْسُهُ، مُحْتَسِبًا لأُضْحِيَّتِهِ، كَانَتْ لَهُ حِجَابًا مِنَ النَّارِ (طب. عن حسن بن علي بن أبي طالب)

RE. 428/5 (*Men dahhà tayyibeten bihâ nefsühû, muhtesiben li-udhiyyetihî, kânet lehû hicâben mine'n-nâr.*)

Bu da Taberânî tarafından Hazret-i Hasan RA'dan rivâyet olunmuş. Buyurmuş ki Peygamber SAS Efendimiz:

(*Men dahhà tayyibeten bihâ nefsühû*) "Kim gönül hoşluğu ile, şen şen, seve seve, isteye isteye ve böyle abuk suratla değil, asık suratla değil, hoş bir şekilde kurbanını keserse; (*muhtesiben li-udhiyyetihî*) bu kestiği kurbandan Cenâb-ı Hakk'ın kendisine sevap vereceğini düşünüp, onu umarak, Cenâb-ı Hakk'ın razısı için bunu keserse; (*kânet lehû hicâben mine'n-nâr*) bu kurban kıyamet gününde ona cehennemden hicab olur, engel olur. Cehenneme girmesine mâni olur. Yâni cehenneme girmez, cennete girer."

Binâen aleyh, aziz ve sevgili kardeşlerim, ne yapmamız lâzım?.. Kurban Bayramı'nın ne kadar mühim bir bayram olduğunu çok iyi bilmemiz lâzım!.. İnşâallah bundan sonraki senelerde de, sağlık afiyetle Allah nice bayramlara eriştirsin... Kardeşlerimiz bu bilgileri herkese Kurban Bayramı'ndan önce,

---

[166] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.III, s.84, no:2736; Hasan ibn-i Ali ibn-i Ebî Tàlib RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.IV, s.9, no:5937; *Kenzü'l-Ummâl*, c.V, s.142, no:12154; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.30, no:22837.

yâni icrâ edebilecekleri, duydukları zaman, “Hah, ben de bunu yapayım!” deyip yapabilecekleri zamanlarda duyursunlar.

Bu bayramlar çok önemli! Çok önemli günlerde, çok sevaplı günlerde bulunuyorsunuz. Ziyaretleri gönül hoşluğuyla yapın, ziyaretçileri gönül hoşluğuyla karşılayın! Yorulsanız, uykusuz kalsanız bile, bunun çok sevap olduğunu bilin!

Biliyorsunuz, hacca giden kardeşlerimiz böyle Mina’da, Müzdelife’de, Arafat’ta toz toprak ve izdihamda çeşitli sıkıntılar çekiyorlar. Ama o sıkıntıların karşılığında da, güzel bir hac yaparlarsa cenneti kazanıyorlar. O bakımdan, biraz cennet yolunun fedakârlık istediğini düşünerek, bunları seve seve yapın!

Peygamber Efendimiz kurbanı, Kurban Bayramı’nı böyle metheylemiş; gecesinde, gündüzünde ibadetin ne kadar güzel olduğunu bizlere bildirmiş. Kendisi bayram gecelerini, bayram gündüzlerini tekbirlerle, tesbihlerle, zikirlerle ihyâ ederdi. Bayram namazına giderken, dönerken bu zikirleri, tesbihleri, tekbirleri çekerek giderdi.

e. Ev Halkını Bayram Namazına Götürmek

Peygamber Efendimiz'in âdetini okuyunca, bir şey daha dikkatimi çekti, size de bildirmek istedim. Peygamber Efendimiz'in adeti şöyleymiş:[167]

كَانَ لاَ يَكادُ يَدَعُ أَحَداً مِنْ أَهْلِهِ فِي يَوْمِ عِيدٍ ، إِلا أَخْرَجَهُ

(كر. عن جابر)

RE. 547/11 (*Kâne lâ yekâdü yedeu ehaden min ehlihî fî yevme ıydin, illâ ahracehû.*) "Bayram gününde ailesinden evinin içindeki insanlardan hizmetçi, vazifeli, çoluk çocuk, eş, kadın, erkek hepsini, neredeyse hiç birisini bırakmadan hepsini çıkartırdı."

Biliyorsunuz, camiler bazen küçük olduğu zaman, bütün müslümanlar da bayram namazına itibar ettiğinden, hava müsaitse, yağış yoksa, müsait olan ülkelerde, müsait olan yerlerde sahraya, yâni çok geniş alana çıkılır, bayram orada kılınır. Aile halkını oraya çıkartırdı, herkesin iştirakini isterdi Peygamber Efendimiz.

Türkiye'de bu âdet olmamış, halbuki Efendimiz böyle çıkartırmış. Burada bakıyorum, bayram namazına kadınları ve çocukları da getiriyorlar, camide bulunduruyorlar. Peygamber Efendimiz böylece müslümanların topluluğunu arttırmak ve ibadetin ihtişamının gönüllerde, gözlerde, hafızalarda yer etmesini sağlamak murad ediyor demek ki. Ve oradaki hayırdan, bereketten, sevaptan herkesin istifade etmesini istiyor? Evde kalmasına razı olmuyor, çoluk çocuk hepsini, "Haydi bakalım, bayram namazına gidiyoruz!" diye bayrama götürüyormuş.

Bir yoldan gittiği zaman, dönüşte öteki yoldan dönermiş ki, yollar da şâhit olsun diye. Biliyorsunuz, bir insan sevap da işlese, günah da işlese, çevresi, mekânı, âzâları, melekler, her şey

---

[167] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXXIII, s.4; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.155, no:18096; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXIV, s.111, no:36979.

kendisine şahit olacak. Yollar, dağlar, ağaçlar, oralarda gördüğümüz görmediğimiz varlıklar hepsi şahit olacaklar. Onun için giderken bir yoldan gitmişse, dönerken öteki yoldan döner, şahitlerin miktarlarını artırmayı murad edermiş Peygamber SAS Efendimiz.

İşte böyle Cenâb-ı Mevlâ'nın rahmetinin cûşa geldiği, sevapların bol bol dağıtıldığı günlerdeyiz. Onun için gecenizi gündüzünüzü Allah'ın rızasına uygun geçirmeye dikkat edin!

Bayramı müslümanca da geçirmek önemli bir iş oluyor. Çoluk çocuğa da bunu sağlayacak tedbirleri almak lâzım! "Gelin bakalım, ben sizi mübarek bir yere gezmeğe götüreyim!" diye meselâ, Ebû Eyyûb el-Ensârî Efendimiz'in İstanbul'da kabri ziyaret edilebilir. Daha başka mübarek zâtların, yaşayan veya vefat etmiş zâtların mübarek yerlerine gidilebilir. Beşiktaş'ta Yahya Efendi Dergâhı var, Beykoz'da Yûşâ AS var... Her beldenin kendine göre güzel, mâneviyatı takviye eden sevaplı yerleri vardır. Oralara giderek güzel bir şekilde geçirmeye dikkat etmek lâzım!

Ve bu bayramda, bu sevinçli günlerde, ızdırap çeken müslümanlara da çok dua etmeniz, etmemiz lâzım! Çünkü gayrimüslimler birleşmiş, müttefik, güçlenmiş durumda; boyna müslümanlara saldırıyorlar. Müslümanlar da ayrılmış, parçalanmış durumda, her yerde kan kaybediyorlar. Yaralı arslanlar gibi yerlere serilmiş durumdalar. Müslümanlar birleşmezse, gönül birliği etmezse, birbirini desteklemezse, sonuç çok kötü olacak! Cenâb-ı Hakk'ın nusreti ve yardımı da, birlik ve beraberlik içinde, sevgiyle, saygıyla, fedâkârca muhabbetli düşüncelerle, birbirlerine iyi duygular besleyerek, yardım elini uzatarak çalışanların üzerine oluyor.

Onun için, her yönden İslâm aleminin dertlerini düşünün, dua edin ve elinizin uzanabildiği yerdeki müslüman kardeşlerimize yardımcı olun!..

Geçtiğimiz yıl içerisinde biliyorsunuz, Türkiye afetlere mâruz kaldı. Şu anda da benim duyduğum, İstanbul'a lapa lapa kar yağıyor dediler dün akşam... Yâni soğuk var, açlık var, mahrumiyet var, evsizlik var, çeşit çeşit ızdıraplar var... Kestiğiniz kurbanları yerlerine, fakirlere, muhtaçlara hediye edin, onların hakîkî hayır dualarını almağa çalışın!

Geceniz gündüzünüz hayırla sevapla geçsin, Cenâb-ı Hakk'ın rızasına vâsıl olun... Allah'ın sevdiği kullar olmayı Cenâb-ı Hak nasîb etsin... Allah'ın sevdiği kullar olarak yaşamayı nasîb etsin... Cenâb-ı Hakk'ın sevdiği, razı olduğu, güzel, sevabı bol amelleri işlemeğe cümlenizi muvaffak etsin...

Hepinizin tekrar bayramlarınızı tebrik ederim, sevgilerimi saygılarımı sunarım.

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû, aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!..

17. 03. 2000 - Mekke

32. KIYAMET YAKLAŞTIĞI ZAMAN...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili dinleyiciler ve izleyiciler!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun...

Size Medine-i Münevvere'den dua ediyorum. Peygamber SAS Efendimiz'in Mescid-i Saadet'inin yanından.

Bu seyahatin, haccın, umrenin bir sonucu olarak vücutlar bazen yorgun düşüyor. Ve insanlar kendisini terden, soğuk sudan ve sâireden koruyamıyor. Sesim biraz o bakımdan bozuk... İlâç da kullanıyoruz. Şikâyetçi değiliz el-hamdü lillâh. Belki kısa konuşabilirim bu sebepten...

a. Allah'ın Umûma Gazaplı Oluşu

Enes RA'dan Ebû Nuaym rivâyet etmiş ki, Peygamber SAS şöyle buyuruyor:[168]

يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ ، يَدْعُو فِيهِ الْمُؤْمِنُ لِلْعَامَّةِ ، فَيَقُولُ اللهُ: اُدْعُ لِخَاصَّةِ نَفْسِكَ ، أَسْتَجِبْ لَكَ ! فَأَمَّا الْعَامَّةِ ، فَإِنِّي عَلَيْهِمْ سَاخِطٌ (حل. عن أنس)

RE. 503/2 (*Ye'tî ale'n-nâsi zemânün, yed'ù fîhi'l-mü'minü li'l-àmmeti feyekùlu'llàh: Üd'u li-hàssati nefsike, estecib leke,*

---

[168] Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.175; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.445, no:8692; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.282,no:31176; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXIII, s.462, no:26432.

feemme'l-àmmetü feennî aleyhim sâhitun) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Bu hadis-i şerif, zaman zaman sohbetlerimde benim kardeşlerime naklettiğim bir hadis-i şeriftir. Metnini burada böylece Râmuz'un 503. sayfasından, kur'a ile çekilmiş sayfadan okumuş olduk. Peygamber Efendimiz SAS bildiriyor ki:

(*Ye'tî ale'n-nâsi zemânün*) "İnsanların üzerinden asırlar, devirler, yıllar geçer geçer, insanların başına bir zaman gelir ki..." Yâni ileride. Peygamber Efendimiz kendi devrinden, ileride olacak bir hadiseyi bildiriyor. (*Yed'ù fîhi'l-mü'minü li'l-àmmeti*) "Mü'min, orada, o zamanda âmme için dua eder."

Şimdi biliyorsunuz, insanın kendisi için dua etmesi caizdir. Kendisine dua eder, anne babasına dua eder, arkadaşlarına, sevdiklerine dua eder. Ama bir mü'min bir mü'min kardeşine, o yokken, onun arkasından, onun lehine dua ediverirse; en süratli kabul olunan dualardan birisi budur. Çünkü sevgiden doğuyor. Bu mü'min, o mü'mini seviyor da, gıyabında Allah'a yalvarıyor, onun için dua ediyor. Bu Allah'ın sevdiği bir duadır, çabuk kabul edilir. Onun için mü'minler kendilerinden başkalarına, kardeşlerine, arkadaşlarına, Ümmet-i Muhammed'e dua ederler.

Ümmet-i Muhammed'e dua etmek de çok sevaptır. Efendimiz'in bize öğrettiği dualardandır:[169]

مَا مِنْ دُعَاءٍ أَحَبَّ إِلَى اللهِ مِنْ أَنْ يَقُولَ الْعَبْدُ : اَللَّهُمَّ ارْحَمْ أُمَّةَ مُحَمَّدٍ رَحْمَةً عَامَّةً (قط. خط. والديلمي عن أبي هريرة)

---

[169] Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VI, s.157; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.313, no:1142; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.III, s.442, no:1725; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.46, no:6146; Ukaylî, *Duafâ*, c.II, s.350, no:952; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.75; Zehebî, *Mîzânü'l-İ'tidal*, c.II, s.597, no:5001; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.116, no:3212 ve s.287, no:3702; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX; s.154, no:20448.

RE. 381/7 (*Mâ min duàin ehabbü ila'llàhi min en yekùle'l-abdü*) "Duaların en makbulü, Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne kulun duasının en sevgilisi, (*Allàhümme'rham ümmete muhammedin rahmeten àmmeh*) 'Yâ Rabbi, Ümmet-i Muhammed'e umûmî olarak rahmetinle tecellî eyle, rahmetini ihsân eyle, onlara merhamet eyle, lütfuna mazhar eyle!' demesidir." diye hadis-i şerifte bildiriliyor. Böylece, Ümmet-i Muhammed'in umûmuna dua etmiş oluyor insan.

Sonra meselâ, hadis-i şerifte bildiriliyor:[170]

مَنِ اسْتَغْفَرَ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ، كَتَبَ اللّٰهُ لَهُ بِكُلِّ مُؤْمِنٍ ومُؤْمِنَةٍ حَسَنَةً (الطبراني عن عبادة)

RE. 403/4 (*Meni'stağfera li'l-mü'minîne ve'l-mü'minât*) "Kim mü'min erkekler ve mü'min kadınlar için istiğfar ederse, (*keteba'llàhu lehû bi-külli mü'minin ve mü'minetin haseneten*) Allah ona her bir erkek ve kadın mü'min için hasene yazar. Yâni, mü'min erkeklerin ve mü'min kadınların sayısınca ona sevap verir."

Başka bir hadis-i şerifte de şöyle buyruluyor:[171]

مَنْ قَالَ كُلَّ يَوْمٍ : اَللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ، وَلِلْمُؤْمِنِينَ ، وَالْمُؤْمِنَاتِ ؛ أَلْحَقَ بِهِ مِنْ كُلِّ مُؤْمِنٍ حَسَنَةً (طب. عن أم سلمة)

---

[170] Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.234, no:2155; Ubâde ibn-i Sâmit RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.475, no:2067; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.352, no:17598; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXXI, s.437, no:45705.

[171] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXIII, s.370, no:877; Ümm-ü Seleme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.346, no:3876; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.352, no:17599; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.169, no:23225.

RE. 435/6 (*Men kàle külle yevmin*) “Kim her gün, (*Allàhümma’ğfir lî, ve li’l-mü’minîne, ve’l-mü’minât*) ‘Yâ Rabbi, bana mağfiret eyle; mü’min erkeklere ve mü’min kadınlara mağfiret eyle! Erkek kadın bütün mü’minlere mağfiret eyle!’ diye dua ederse, (*elhaka bihî min külli mü’minin haseneten*) her bir mü’minden dolayı ona hasene verir, sevap yazar.”

Neden?.. Çünkü ammeye dua ediyor. Ammeye dua etmek, umûma, topluluğa, topluma dua etmek İslâm’da çok önemlidir. Toplumu düşünmek, toplumun iyiliğini istemek, toplumun hayrını istemek çok önemli bir şey! Onun için sevabı büyük.

Tabii, bu edebe sahip olan insanlar her zamanda var; kendisinden ziyade ümmeti düşünüyor. Peygamber Efendimiz öyle yapmış zaten. Hep ümmetini dilemiş Cenâb-ı Hak’tan, afv ü mağfiret olmasını dilemiş. Tabii Efendimiz’in ahlâkıyla ahlâklanmak isteyen kâmil insanlar da böyle dua ederler. Tamam, bu güzel bir şey...

Bu hadis-i şerifte şimdi ilginç bir durumla karşılaşıyoruz: “Öyle bir zaman gelir ki, o zaman mü’min toplumun tamamına, umûma dua eder. (*Yed’ù fîhi’l-mü’minü li’l-àmmeti*) Ammeye dua eder: ‘Yâ Rabbi, müslümanlara şunları ver, bunları ver. Günahlarını affet, üstlerinden belâları, fitneleri kaldır vs.’ diye dua eder. Kendisi için değil de, âmmeye dua eder, âmmenin iyiliğini ister amma, (*feyekùlu’llàhu*) Allah-u Teàlâ Hazretleri o kuluna buyurur ki:

(*Üd’u li-hàssati nefsike*) ‘Sen kendi nefsinin özel sorunları için dua et. Kendine ne istersen iste. (*Estecib leke*) Ben de senin duana icabet edeyim, kendin için istediklerini sana vereyim. (*Feemme’l-àmmete*) Ama umûma gelince, toplumun bütününe gelince; (*feennî aleyhim sâhitun*) ben onlara kızgınım, kızmaktayım. Onun için kızdığım kimselere dua edip durma!’ der Cenâb-ı Hak Teàlâ.”

Tabii bu, üzerinde çok durmamız gereken, çok çok önemli bir hadis-i şerif. Çok derin bir mânâsı var. Mü’minin şanı, toplumun iyiliğini istemektir ama, Cenâb-ı Hak topluma kızdığı için, ona:

“—Artık toplum için dua etme! Ben seni seviyorum, sen ne istersen sana vereceğim. Ama topluma kızdığım için, onlara vermeyeceğim. Onlara dua etme!” demiş oluyor.

Şimdi burada önemli olan, topluma Cenâb-ı Hak neden kızıyor? Yâni, toplum Cenâb-ı Hakk’ın gazabını niye çekmiş, niye bu duruma düşmüş? Bu çok önemli... Eskiden öyle değilken sonra bu duruma gelmesi neden oluyor?..

Bunun sebebi dinden uzaklaşmadır, ahlâkın bozulmasıdır, Allah’ın emirlerinin tutulmamasıdır, yasakladığı günahların işlenmesidir ve emr-i ma’ruf, nehy-i münker yapılmamasıdır. Yâni iyinin iyiliği ayakta tutmak için çalışma yapmaması, kötülerin var gücüyle çalıştığı halde iyilerin böyle etkisiz, tesirsiz, pasif kalmasıdır. Ondan dolayı Cenâb-ı Hak topluma kızıyor, bir cezalandırma yapacak demektir.

Tabii bunun çaresi nedir? Bu durumdan kurtulmanın, toplumun bu duruma düştüğünü hissettiği zaman yapması

gereken şey nedir?.. İmanını tazelemek, İslâm'a sarılmak, Allah'ın emrettiği her şeyi yapmağa gayret etmek; Allah'ın yasakladığı şeylerden kaçınmak; haramları günahları öğrenmek ve hayatını ona göre düzenlemektir. Cenâb-ı Hak o zaman affeder. Tevbeleri kabul edicidir. Kul yanlış yoldan döndü mü, kabul eder. Günahta ısrar ederse, günaha devam ederse, kızar. Günaha devam ederken tevbe istiğfar ederse, Allah'la alay etmiş gibi olur.

Onun için işin vehametini, ciddiyetini herkes bilmeli! Bu hayat bir imtihandır. Bizi yaratan Cenâb-ı Rabbü'l-àlemin bir müddet sonra, bir zaman gelince huzuruna çekecektir. Bu dünyadaki imtihanın sonucu orada belli olacak. İnsanların dünyada yaptıklarından sorgu sual olacak. Onun için, herkesin buranın imtihan yeri olduğunu unutmaması ve Cenabı-ı Hakk'ın emirlerini ciddiye alması, haramlardan sakınması, ibadetleri yapması çok önemlidir.

Allah-u Teàlâ Hazretleri hepinize, hepimize o sağlam ihlâsı, imanı nasip eylesin... Her yaptığımız işi Allah rızası için yapalım! Allah'ın rızası olmayan işleri de yapmamağa var gücümüzle çalışalım! Böylece Cenâb-ı Hakk'ın rızasına erelim!..

b. Hacıların Niyetlerinin Bozulması

İkinci hadis-i şerif; bu bizim yaptığımız, cemaatin, halkımızın yaptığı seyahatle ilgili bir hadis-i şerif. Enes RA'dan Hatîb-i Bağdâdî ve Deylemî rivâyet etmiş. Bunları buraya gelen hacı kardeşlerimize geçtiğimiz senelerde okumuştum ama, şimdi umûmî olarak radyodan da duyulsun diye bir daha okuyalım:[172]

يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ ، يَحُجُّ أَغْنِيَاءُ أُمَّتِي لِلنُّزْهَةِ ، وَأَوْسَطُهُمْ

[172] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.444, no:8689; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.X, s.296; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.220, no:12363; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.2269, no:3267; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXIII, s.461, no:26429.

لِلتِّجَارَةِ ، وَقُرَّاؤُهُمْ لِلرِّيَاءِ وَالسُّمْعَةِ ، وَفُقَرَاؤُهُمْ لِلْمَسْئَلَةِ (خط.

والديلمي عن أنس)

RE. 503/8 (*Ye'tî ale'n-nâsi zemânün yehuccü ağniyàü ümmetî li'n-nüzheti, ve evsatuhüm li't-ticâreti ve kurrâühüm li'r-riyâi ve's-süm'ati ve fukarâühüm li'l-mes'eleh.*) *Sadaka rasûlu'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Bu hadis-i şerifte de, yine zamanın bozulacağını bildiriyor Peygamber Efendimiz. Ümmetin evsâfı bozulacak, zaman bozulacak, huylar bozulacak, davranışlar bozulacak, toplumun değer hükümleri sarsılacak... Neler olacak, işte onu anlatıyor.

Hac ne zaman yapılır? Niçin yapılır?

وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلاً

(آل عمران:٩٧)

(*Ve li'llâhi ale'n-nâsi hıccü'l-beyti meni'stetàa ileyhi sebîlâ*) [Yoluna gücü yetenlerin o beyti haccetmesi, Allah'ın insanlar üzerinde bir hakkıdır.] (Âl-i İmran, 3/97)

Ömründe bir defa Beytullah'ı ziyaret etmek, haccetmek, Allah'ın bir emridir. Sıhhatli, zengin, şartları haiz müslümanın bu ulu vazifeyi, önemli, muazzam vazifeyi yapması lâzım! Sırf Allah rızası için, Allah için yapması lâzım!.. Ama işte toplum bozulunca, din unutulunca, ahlâk tefessüh edince, bozulunca, o zaman işler değişiyor, bakın ne oluyor:

(*Ye'tî ale'n-nâsi zemânün*) "İnsanların başına öyle bir zaman gelir ki, (*yehuccü ağniyàu ümmetî li'n-nüzheh*) o zaman, ümmetimin zenginleri gezinti için, tenezzüh için, hava almak için, şöyle gönül eğlendirmek için haccedecekler."

Halbuki Allah rızası için, ibadet olarak yapılacaktı. Yâni bir gezinti, bir eğlence durumuna düşürülmüş oluyor hac... Zenginler

bu amaçla, gezinti amacıyla haccediyor. Yâni asıl amaç, Allah'ın rızasını kazanmak unutuluyor.

(*Ve evsatuhüm li't-ticâreti*) "Bir zaman gelecek, orta tabaka da ticaret için haccedecek."

Tabii hakîkaten görüyoruz. Buraya birçokları mal getiriyor, sergiliyor, satıyor, parasını kazanıyor, götürüyor. Tabii, dünyanın şartları çok zorlaştı, değişti. Meselâ Kafkasya'dan, Orta Asya'dan gelen hacı kardeşlerimizi görüyoruz, onlara döviz sağlayamıyor hükümetleri. O zaman onlar oradan çeşitli malları alıyorlar, eski püskü otobüslere binerek, yollarda kumlara bata çıka buralara geliyorlar, haccediyorlar. İşte o getirdikleri bastonmuş, dürbünmüş, bilmem oralardan alabildikleri, getirebildikleri eşyalar neyse, onları pazarlarda sergiliyorlar, satıyorlar; kazandıkları paralarla hac ibadetini yapıyorlar. Niyetlerine göre, Allah kabul etsin...

Ama işte kimisi de artık Allah rızasını düşünmeden, "Hacca çok insan geliyor, milyonlarca insanın burada bir alış-verişi var. Şuraya gideyim, ticaret yapayım!" diye ticaret için haccedecek. Bazıları, orta tabaka ticaret için haccedecek.

(*Ve kurrâühüm li'r-riyâi ve's-süm'ati*) "Kurrâları da, yâni Kur'an-ı Kerim'i çok iyi okuyan, dini çok iyi bilen ilim erbâbı, din bilgini durumunda olan insanlar da, riyâ, gösteriş ve süm'a için, şöhret için haccedecekler."

Yâni, Allah rızası için değil de, hacı lâkabı ismimizin başına eklensin diye. "Şimdi hacca gitmeyi benim canım da istemiyor ama, gitmezsem ayıp olacak. Halk o zaman bana ne der?" filân diye... Yâni, iyi niyetle değil de böyle aykırı maksatlarla haccedecek. O da tabii asıl amaç değil.

Sonra, ne kaldı şimdi?.. Zenginler gezinti için haccediyor, orta tabaka ticaret için haccediyor, ulemâ kısmı gösteriş için haccediyor... Allah rızası yok hiç birisinin ortasında.

(*Ve fukarâühüm li'l-mes'eleti*) "Fakirleri de dilenmek için gelirler." *Mes'ele*, dilenmek demek burada. *Sual,* hem soru sormak manasına geliyor, hem de dilenmek, bir şey istemek mânâsına geliyor. Yâni hem cevap istemek mânasına, hem de biraz bahşiş istemek mânâsına kullanılıyor Arapça'da. Fakirler de dilenmeye gelirler.

Ortada Allah rızası yok, gezme maksadı var, ticaret maksadı var, gösteriş maksadı var, dilenme maksadı var; Allah'ın rızası hiç düşünülmüyor. Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi her yaptığımız ibadeti, her işi kendi rızası için yapmaya muvaffak eylesin...

Büyüklerimizden, hocalarımızdan öğrenmişiz ya:

إِلٰهِي أَنْتَ مَقْصُودِي ، وَرِضَاكَ مَطْلُوبِي !

(*İlâhî ente maksùdî ve rıdàke matlûbî.*) "Yâ Rabbî, benim maksùdum, gàyem sensin! Ben senin rızanı kazanmak istiyorum, ard niyetim, kötü maksadım yok... Hàlis, muhlis, sırf sen

emrettin, sen buyurdun diye emirlerini tutuyorum; sen yasakladın diye yasaklarından kaçıyorum. Başka hiçbir hesap, ince hesap, aykırı hesap peşinde değilim." diye bir söz öğretmişler bize, Allah razı olsun... Her işimizi böyle yapmalıyız! Her işini böyle yapan, çok çok sevaplar kazanır.

c. İmanın Soyulup Alınması

Bir başka hadis-i şerif:[173]

يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ ، يُسْلَبُ الرَّجُلُ إِيمَانَهُ وَمَا يَشْعُرُ ، يُسَلُّ مِنْهُ كَمَا يُسَلُّ الْقَمِيصُ (الديلمي عن أبي الدرداء)

RE. 503/11 (*Ye'tî ale'n-nâsi zemânün, yüslebü'r-racülü imânehû ve mâ yeş'uru, yüsellü minhü kemâ yüsellü'l-kamîs.*) Deylemî Ebü'd-Derdâ RA'dan rivayet eylemiş bu hadis-i şerifi. SAS Efendimiz buyuruyor ki:

"İnsanların başına bir zaman gelir, yâni ahir zamanda bu da yine; (*yüslebü'r-racülü îmânehû*) veyahut (*yeslübü'r-racülü imânehû*) kişinin imanı kendisinden soyulup alınır. (*Ve mâ yeş'uru*) Adam hiç farkında değil... Farkında olmadan imanı alınır, içinden çekilir, gider de hiç farkında değil. (*Yüsellü minhü*) Onun içinden iman, böyle kılıcın kınından sıyrıldığı gibi çekilir; (*kemâ yüsellü'l-kamîs*) gömlek çıkartılır gibi çıkartılır." İman gitti, adam farkında değil...

İşte bu da, bu devirde benim korktuğum, sizin de belki endişe ettiğiniz hususlardan biridir. Yâni, insan kendisini mü'min sanıyor, farkında değil ama, imanı gömlek çıkar gibi çıkıp gidiyor, soyulup gidiyor. İçinden atılıp gidiyor, ayrılıp gidiyor. Tabii bu

[173] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.445, no:8690; Ebü'd-Derdâ RA'dan. *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXIIII, s.462, no:26435.

neden olur?.. Kişinin câhilliğinden olur, edepsizliğinden olur, vurdum duymazlığından olur, aldırmazlığından olur, dini önemsememesinden olur.

İnsan, devletin bir resmi işi olduğu zaman veyahut okulun ciddî bir imtihanı olduğu zaman, veyahut resmi dairede bir mesele olduğu zaman, mahkeme olduğu zaman bütün ciddiyetini takınıyor. Dünyevî işlerde bütün ciddiyetini takınıyor; ama Allah'ın emri, Allah'ın rızası, Allah'ın hükmü konusunda birçok kimse omuz silkiyor, aldırmıyor, düşünmüyor, bakmıyor, farkında değil.

Halbuki imtihan için gelmiş bu dünyaya... Bu dünyada ne yapması gerektiğinin şuurunda değil... Nasıl yaratıldığını bilmiyor, yaratılmış, ölecek, öldüğünü hatırına getirmiyor. Öldükten sonra, bu dünyadaki bütün faaliyetlerinden sorgu sual olacak; zerre kadar hayır işlediyse, karşılığını görecek; zerre kadar şer işlediyse cezâsını çekecek... Bunların farkında değil, şuurunda değil, bir şeylerle oyalanıyor. İmanı da söylediği sözlerden, yaptığı işlerden dolayı kendisinden ayrılıp gidiyor; ne yaptığının farkında değil. İşte bu, toplumun bozulma alâmetlerinden, yanlış yolda olduğunun alâmetlerinden birisi.

Şimdi ben burada, hac mevsiminde camilere bakıyorum... Tabii camilerde yabancılar, hac için buraya gelmiş olanlar belli oluyor. Bir de bu ahaliye, yerli ahaliye bakıyorum; onlar da belli oluyor, birçok şeyleri hoşuma gidiyor. Şöyle, meselâ:

Camiye erken geliyorlar, Kur'an-ı Kerim'i açıyorlar, boyna Kur'an-ı Kerim okuyorlar. Kur'an-ı Kerim'den ezberleri fazla... Namazı güzel kılıyorlar, sakin sakin kılıyorlar, aceleye getirmiyorlar. Namaz vakitlerinde dükkânlar kapanıyor. Devlet dairelerinde, hava meydanlarında, nerede olursanız olun, bakıyorsunuz, bir salona hepsi toplanmışlar, cemaatle namaz kılıyorlar. Yâni dine önem veriyorlar, Kur'an'a önem veriyorlar, namaza niyaza, ibadete önem veriyorlar... Çok hoşuma gidiyor.

Halbuki bizim memleketimiz de, dedeleri İslâm için çalışmış mübarek insanların memleketi... Ezanlar okunuyor, kimse camiye gelmiyor. Lokantacı, kahveci radyoyu sonuna kadar açmış, kısmıyor. Ramazan oluyor oruç yiyen yiyene... vs. Yakından tanıdığımız iki toplumu mukayese ettiğimiz zaman, yabancı örf, adet, alışkanlık, kötü huylar, kötü alışkanlıklar, zevkperestlik, şehvetperestlik yayıldıkça halkımızın da bozulduğunu, İslâm'ı unuttuğunu görüyoruz.

Tabii İslâm'ı bilmeyince de, kendisi iyi niyetli, hakîkaten kendisini müslüman sanıyor ama, kendisinin farkında olmadan söylediği sözler, taşıdığı fikirler, sahip olduğu zihniyetten dolayı imanı soyulmuş, gitmiş kendisinden... Ona sorsan, hâlâ ben müslümanım diyor. İmânının gittiğinin bile farkında değil... Felç olmuş demek ki, kalbi hiç bir şeyi fark edemiyor. Bu gibi durumlara Allah bizi düşürmesin...

İmanımız en büyük cevherimizdir, kıymetimizdir, sermâyemizdir, hazinemizdir. Hazinelerin korunmasına lâyık bir şekilde korumaya gayret edelim! Bankanın bir para taşıyan çantasını bile, nasıl zırhlı araçlarla, nasıl korumalarla oradan oraya naklediyorlar. İnsanın imanı, ahirette cenneti kazanmasına sebep olacak en büyük cevheridir. İmanın hırsızları da çoktur. Şeytanlar, kâfirler, münafıklar uğraşırlar. İnsanı raydan çıkarmaya, dinden imandan uzaklaştırmaya gayret edenler çoktur. Biz de dinimize, Allah'ın razı olduğu din olan İslâm'a sımsıkı sarılmalıyız! İslâm'ı evimizde, ailemizde, çoluk çocuğumuzla yaşamalıyız!..

Bugün bir kardeşimiz geldi bana diyor ki... İkisi de, bey de, hanım da kardeşlerimizden, ihvanımızdan iyi kimseler:

"—Hocam dua edin, bizim çocuklar namaz kılsın!" dedi.

"—Kaç yaşında?" dedim.

"—Yirmi dokuz yaşında, yirmi dört yaşında, yirmi bilmem kaç yaşında..."

Büyük çocuklar, yâni artık kendi başına ne yapacaksa yapacak çağa gelmiş çocuklar, namaz kılmıyorlar.

Diyorlar ki:

"—Belki ortamdan, yabancı bir diyarda olduklarından dolayı böyle yapıyorlar."

Dedim ki:

"—Bakın, ben başka yabancı ortamlarda başka kimseler tanıdım. Avustralya'da, daha başka ülkelerde kendi çocuklarını pırlanta gibi, hafız-ı Kur'an olarak, Kur'an'ı ezberlemiş olarak, tamamen dindar bir evlât halinde yetiştirmiş olanları biliyorum. Babası yok ama çocuk namazı bırakmıyor. Babasının zorlaması olmadığı halde, ayrı bir yerde olduğu halde, caminin bir numaralı müdavimi..."

"—Neden?.."

"—Babası iyi terbiye etmiş, Allah razı olsun..."

Ortam, en yakın ortamı insanın aile ortamıdır. Annesi, babası kendisine güzel duyguları aşılarsa; güzel âdetleri, vazifeleri güzel öğretirse, gönlüne yerleştirirse, aklına yerleştirirse; döverek, baskıyla değil de, severek ve iknâ ile yaparsa, güzel olması lazım, güzel yetişmesi lazım!..

Tabii, hidayet Allah'tandır ama elimizden geldiğince çocuklarımızı böyle ihlâslı mü'minler olarak yetiştirmek için, ne yapmak gerekiyorsa var gücümüzle onu yapmalıyız. Baskıyla değil de, iknâ yoluyla... Çünkü iknâ yoluyla bir müşrik bile imana geliyor. Yanlış yoldaki bir kâfir bile tevbe ediyor, hidâyete eriyor, imana geliyor. Güzel öğretilmediği zaman da, hikmetleri anlatılmadığı zaman da, tabii çocuklarımız, yabancı tesirlerin altında kaybolabilirler. Bunların kaybolmaması çok önemli, anne ve babanın en büyük vazifelerinden birisi odur. Onun için çocuklarımıza son derece dikkatli olalım! Yetiştirmelerine dikkat edelim, bunun için çevremizdeki arkadaşımızla iş birliği yapalım!..

Bir kardeşimiz diyor ki:

"—Ben çocuklarıma evimde özel hoca tuttum, şunları şunları öğrettiriyorum!"

Öyle de olur, üçü beşi bir araya gelerek de olur. Ama çocuklarımızı güzelce yetiştirmeliyiz.

d. Alimlerin Öldürülmesi

Nihâyet, bir hadis-i şerif daha okuyarak bu akşamki sohbetimi tamamlamak istiyorum. Buyurmuş ki Peygamber Efendimiz:[174]

يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ ، تُقْتَلُ فِيهِ الْعُلَمَاءُ كَمَا تُقْتَلُ الْكِلاَبُ ، فَيَا لَيْتَ الْعُلَمَاءُ فِي ذٰلِكَ الزَّمَانِ تَجَامَعُوا (الديلمي عن ابن عباس)

RE. 503/12 (*Ye'tî ale'n-nâsi zemânün, tuktelü fîhi'l-ulemâü kemâ tuktelü'l-kilâb, feyâ leyte ulemaü fî zâlike'z-zemâni tecâmeù.*) İbn-i Abbas RA'dan, Deylemî rivayet eylemiş. Bu hadis-i şerif de çok çok önemli... Alim kardeşlerimize, hoca kardeşlerimize, dünyadaki bütün İslâm ilimleriyle meşgul olan insanlara hitab eden, din alimlerine hitab eden bir hadis-i şerif:

(*Ye'tî ale'n-nâsi zemânün*) "İnsanların başına öyle bir zaman gelecek ki..." Asırlar ilerleyince, dünya bozulduğu zaman, kıyamet yaklaştığı zaman demek yâni. (*Tuktelü fîhi'l-ulemâü kemâ tuktelü'l-kilâb*) "Alimler, köpeklerin öldürüldüğü gibi öldürülecekler."

Hani köpek kuduz oluyor da, belediyenin vazifeli memurları av tüfekleriyle onu kıstırıyorlar, kenarda öldürüyorlar. İstanbul'da Erenköy'de otururken, belediyenin böyle mahalle aralarındaki sahipsiz köpekleri öldürttüğünü çok gördük. Ona benzetiyor Peygamber Efendimiz.

---

[174] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.439, no:8671; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.284, no:31182; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXIII, s.464, no:26438.

Böyle köpeklerin öldürüldüğü gibi, alimler öldürülür. Halbuki alimler peygamberlerin varisleridir, peygamberlerin vazifesini devam ettiriyorlar. İnsanlara dini öğretiyorlar, bilmediklerini öğretiyorlar. Cennet yolunu gösteriyorlar, cehennemden korumaya çalışıyorlar. Onlar niye öldürülüyorlar?.. Onların öldürülmesi, dinin yok edilmesi demektir.

O zaman ne yapmaları lâzım?.. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki: (*Feyâ leyte ulemaü fi zâlike'z-zemân*) Keşke o zamanda âlimler, (*tecâmeù*) birlik olabilselerdi. Yâni, kendilerine kasdeden, İslâm'a kasdeden, imanı yok etmeye çalışan, İslâm'ı yeryüzünden kaldırmaya çalışanlara karşı bir birlik meydana getirselerdi ve gereken tedbirleri alsalardı da, kendilerini de, ümmeti de korusalardı." diye Peygamber Efendimiz temenni buyuruyor.

Allah-u Teàlâ Hazretleri alimlere dini korumak vazifesini vermiştir, dini öğretmek vazifesini vermiştir. O halde alimler, dinin korunması için, öğretilmesi için, çocukların müslüman yetiştirilmesi için, ümmetin yanlış yollara sapmaması için, günahlar olduğu zaman günahları onlara ikaz etmek için var gücüyle çalışmalı ve çalışırken de iş birliği yapmalı!.. Bunu Peygamber Efendimiz tavsiye buyuruyor.

Allah-u Teàlâ Hazretleri alimleri korusun, gayretlerini arttırsın... Ümmeti Muhammed'e faydalı işler yapmasını nasib eylesin... Allah hepinizden razı olsun...

Alimleri tanıyın, alimlerin etrafında toplanın! Kur'an-ı Kerim-i öğrenin, hadis-i şerifleri öğrenin! Dinin aslını iyi bilen insanların sözlerini dinleyin ki, felâh bulasınız, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rızasını kazanasınız, aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

24. 03. 2000 - Medine

33. ALLAH'IN VELÎ KULLARI

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

a. 1421. Hicrî Yıl

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler! 1421 Hicrî yılınız hayırlı olsun... [06. 04. 2000] Perşembe günü 1 Muharrem idi. Muharrem hicrî senenin birinci ayıdır, 1 Muharrem de hicrî senenin birinci günü olmuş oluyor.

Hicrî takvim, müslümanların dinî bakımdan çok dikkatle takip etmeleri gereken bir takvim. Çünkü Ramazan bu hicrî takvimin aylarından birisi olmuş oluyor. Hac bu hicrî takvime göre belli oluyor. Kandiller buna göre belli oluyor. Peygamber Efendimiz'in Mevlîd-i Şerifi yine bununla ilgili... Aşûre Günü, işte önümüzde Muharrem'in onu, yine bu takvimle ilgili. O bakımdan hicrî takvim bizler için çok önemli, müslümanın dînî hayatındaki ibadetleriyle yakından ilgili.

1421 Yılının ve bundan sonra gelen yılların alem-i İslâm için, bütün insanlık için hayırlı olmasını temenni ederim. Tabii, müslümanlar için hayırlı olması, müslümanların zulümden, kahırdan, baskıdan, elemden, haksızlıklardan kurtulması; maddî, mânevî musibet ve felâketlerden, semâvî, arazî afetlerden mahfuz olması mânâsına... Bütün insanlığın iyiliğini istemek de, hepsinin imana gelmesi, müslüman olması, Allah'ın sevdiği kullar olması, sevdiği yolda yürümesi, ahiret saadetini kazanması mânâsına...

Tabii, bizim için bu çok önemli ve biz bunun için çalışmalıyız. Zâten bu İki bin Yılını da, bu bakımdan önemli bir dönüm noktası olarak ilan ettik. Kardeşlerimiz var güçleriyle, hem kendi yakın çevrelerine, hem halka halka dışa doğru açılarak bütün dünyaya, Allah'ın varlığını birliğini, İslâm'ın ana güzelliklerini, temel özelliklerini anlatacak bir canlılık içine, faaliyet içine girecekler. Çok çalışacaklar ve güzel anlatacaklar. Çünkü müslümanı yanlış göstermek, müslümanlığı yanlış tanıtmak için uğraşan kötü niyetliler var.

İslâm'ın güzelliğini şöyle bir düşünün: Yeri göğü yaratan, alemlerin Rabbine kul olmak nerede; bir de şu Afrika'da, Uganda'da binlerce kişi kendisini öldürmüş, intihar etmiş Hristiyanlık namına, Hristiyanlıktaki bir inanç için... Bunların ne kadar yanlış olduğunu anlatsalar ya!.. Bizim yazarlar bunları bahis konusu etseler ya!..

Bak İslâm ne kadar güzel: İntihar yasak!.. Bir tanıdığın hanımı telefon etmiş bizim hatuna... Çok üzüntülerinden bahsetmiş:

"—İntiharı düşünüyorum ama, İslâm'da intihar etmek olmadığı için etmiyorum!" demiş.

Tabii edilmez; çünkü can emanettir, emaneti güzel korumak lâzım!

İslâm'ın güzelliklerini bilmek ve bildirmek gerekiyor. Bir tarafta İslâm'ın cana bakış tarzı, hayata bakış tarzı, insanlara bakış tarzı, onu korumayı ana amaç edinmesi; öbür tarafta da din namına insanları intihara sürükleyen sapık inançlar... Bunların dile getirilmesi lâzım! İnsanın insana tapınmasının doğru olmadığını, kulun kula kulluk etmesinin iğrenç olduğunu; putlara tapmanın yanlış olduğunu, Allah'ın bir olduğunu, varlığını, birliğini, lütfunu, keremini, güzel sıfatlarını, Esmâ-i Hüsnâ'sını, şöyle Yunus gibi, Mevlânâ gibi tatlı tatlı hepimizin anlatması lâzım!..

O bakımdan, bu 1421 hicrî yılımız inşâallah bir atılım yılı olur. Herkese İslâm'ın gerçek güzelliklerini, "Bakın bu pırlantadır, bu yakuttur, bu zümrüttür... Bu kocaman bir emsalsiz incidir, kocaman bir kolyenin, kocaman baş mücevheri olan, kocaman bir elmas pırlantadır." diye, İslâm'ın bütün güzelliklerini anlatmamız lâzım! "İşte başka inançlar, işte İslâm!" diye göstermemiz lâzım! Başkaları hırsızlıklardan, soygunlardan, sömürülerden, zulümlerden elde ettikleri paralarla zenginleyince, bir de etrafa yanlış inançlarını doğruymuş gibi, efe efe anlatmaya kalkışıyorlar.

Bu yeni yıl hepimize hayırlı olsun diyoruz. Nice nice yıllara sağlıkla afiyetle, sevdiklerimizle ulaşalım diye, bu mübarek vakitte Cenâb-ı Mevlâ'dan niyaz ediyoruz.

b. Kalplerin Cilâsı

Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet edilmiş bir hadis-i şerifi okuyorum. Dervişliğe, tasavvufa, nefis terbiyesine dair bilgileri anlatan ana fikirlerden birisi. Efendimiz SAS buyurmuşlar ki:[175]

إِنَّ هٰذِهِ الْقُلُوبَ تَصْدَأُ ، كَمَا يَصْدَأُ الْحَدِيدُ إِذَا أَصَابَهُ الْمَاءُ. قِيلَ: يَا رَسُولَ اللهِ ، وَمَا جِلاَءُهَا ؟ قَالَ: كَثْرَةُ ذِكْرِ الْمَوْتِ وَتِلاَوَةِ الْقُرْآنِ

(هب. عن ابن عمر)

RE. 134/1 (*İnne hâzihi'l-kulûbe tasdeu, kemâ yasdeu'l-hadîdü izâ esàbehü'l-mâ'. Kîl: Yâ rasûla'llàh, ve mâ cilâühâ? Kàle: Kesretü zikri'l-mevti ve tilâveti'l-kur'ân.*) Yâni, (*ve kesretü tilâveti'l-kur'ân*) mânâsına olduğu için, tilâveti diye esre okuyoruz.

Bu mübarek hadis-i şerifin mânâsı şöyle:

(*İnne hâzihi'l-kulûbe tasdeu*) "Bu gönüller, bu kalbler muhakkak ki paslanırlar. (*Kemâ yasdeu'l-hadîdü izâ esàbehü'l-mâ'*) Kendisine su değdiği zaman, suya maruz kaldığı zaman, demirin sudan dolayı, nemden, rutubetten dolayı paslandığı gibi, bu kalpler de paslanır." diyor Peygamber Efendimiz.

Biliyorsunuz, *kalb* sözü Arapça'da, tam Türkçe'deki *gönül* sözünün karşılığıdır. *Gönül*, böyle bir halden bir hale dönmek fiilinden geliyor Türkçe'de. *Kalb* de Arapça'da tekallüb etmek, kalıptan kalıba geçmek mânâsına, oradan geliyor. İnsanın gönlü halden hale geçiyor, kâh ağlıyor, kâh gülüyor, kâh seviniyor, kâh üzülüyor, kâh ümitleniyor, kâh ye'se düşüyor... Bin bir türlü duyguları var insanın iç dünyasının. İşte kalb bu.

---

[175] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.352, no:2014; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.197; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.198, no:1178; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XI, s.85; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.283; Abdullah ibn-i Ömer.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.852, no:42130; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IX, s.395, no:8670.

Kalb Arapça'da iki mânaya kullanılıyor: Bir Türkçe'deki yürek mânâsına; şu canlıların kanlarını vücutlarına pompalayan, tık tık atan yürek mânâsına kullanılıyor. Bir de gönül mânâsına; iç dünyası, iç alemi, iç benliği mânâsına kullanılıyor.

İşte bu gönüller de paslanır; insanın içi kararır, insanın iç dünyası pislenir, kirlenir. İnsanın gönlü tatsızlaşır demek. "Gönlüm kırgın, sana gönlüm kırgın..." diyoruz. Bugün canım bir şey istemiyor, canım sıkılıyor, canım daralıyor, canım böyle istedi..." diye can kelimesiyle de bazen bunu ifade ediyoruz. "İşte bu kalpler de kararır, paslanır; suya, neme, rutubete mâruz demirin paslandığı gibi." dedi Efendimiz.

[Hoca Efendimiz öksürdü. Öksürdükten sonra:]

Hacdan kalma öksürük de arada size işaret veriyor. İnşâallah haccın kabulüne alâmetmiş, hacda hastalanmak.

(*Kîle*) Bunun üzerine denildi ki: (*Yâ rasûla'llàh, ve mâ cilâühâ?*) "Ey Allah'ın Rasûlü, bu kalpler paslanırsa, gönüller kararırsa, pas tutarsa, bunun cilâlanması nasıl olacak?"

Demir yağlanıyor, pas sökücüler sürülüyor, cilâlanıyor. Paslanmış bir makinanın aksamı, cilâlandıktan sonra tekrar kullanılır hale geliyor. Makası filân biraz açıkta bıraktığınız zaman, bakıyorsunuz, güzelim makasınız musluğun yanında rutubetlenmiş, paslanmış. Hemen yağ getiriyorsunuz, makina yağı sürüyorsunuz, siliyorsunuz, tekrar temizleniyor.

"—Bu kalpler paslandığı zaman bunun cilâlanması ne sûretle olacak? Nasıl cilâlanabilir, pası nasıl giderilir yâ Rasûlallah?" diye soruldu. Yâni, "Kalpler ne ile cilâlanacak pırıldayacak, çalışacak; insanın iç dünyası ne ile aydınlanacak? Nasıl olacak bu?.."

(*Kàle*) Buyurdu ki Peygamber Efendimiz, bu sorunun cevabı olarak: (*Kesretü zikri'l-mevti*) "Ölümü anmanın çokluğu ile, (*ve tilâveti'l-kur'âni*) ve Kur'an-ı Kerim okumanın çokluğu ile."

İki tedavi çaresi söylüyor Peygamber Efendimiz: Birisi ölümü çok düşünmek. Evet, ölüm hepimizin başında... Hepimiz mutlaka bu ölüm denilen olayı yaşayacağız. Her hayat sahibi, bu hayat elinden giderken ölümle karşılaşacak, ecel şerbetini herkes içecek. Çare yok... "Ademoğlu ölümlü türemiş." diye eski metinlerde de böyle geçer. Ne yapalım, öleceğiz.

Ne yapmak lâzım o zaman?.. Ölüm tabii, insanı üzüyor, korkutuyor, heyecanlandırıyor, telaşlandırıyor:

"—Eyvah, öleceğiz!.."

Tabii öleceğiz.

"—Sen nasıl tabii öleceğiz diyebiliyorsun? Benim yüreğim ağzıma geliyor hocam! Tüylerim diken diken oluyor, ağzımın tadı kaçtı. Şimdi bak neşem gitti. Sen niye böyle bunu çok tabii bir şey gibi söylüyorsun?.."

Neşemiz gitse de, ölüm denilen bir olay var. Bu bilginin sonucu nedir?.. İslâm'da, tasavvufta ölüme hazırlanmaktır, ölmeden evvel ölmektir. Bu sözü çok edebiyatçılar söylerler. Ariflerin sözünden almışlar, kitaplara girmiş ama; dinleyenler bu sözleri duyunca, söyleyenlerin yaşadıkları mânâları, duyguları acaba duyabiliyorlar mı, yaşayabiliyorlar mı?..

Ölmeden evvel ölmek ne demek?.. Ölecekmiş gibi tam hazırlıklı olup, huzur içinde canını verecek kadar her işini halletmiş olup, yüzü ak, alnı açık olarak, Cenâb-ı Hakk'a kavuşmaya, ruhunu teslim etmeye can atmak... Öldükten sonra, kendisine dünyadaki sorumluluklarıyla, hayatıyla ilgili neler sorulacaksa, onların

cevabını hazırlamış bir insan olarak, hayatında görevlerini yapmış bir kimse olarak, müsterih olarak, gözü arkada kalmadan böylece ölebilmek... Bir gül bahçesine girercesine, isteyerek canını Allah yoluna verebilmek, feda edebilmek... Ölümden korkmamak, ölümü güzel karşılayabilmek, ölümü sevebilmek... Ölümün aslında güzel bir şey olduğunu, dostu dosta kavuşturabilecek bir olay olduğunu, ölümle perdelerin kalkacağını, sevgilinin bulunacağını, sevgiliye kavuşulacağını sağlayacak olan bir iş olarak ölümü sevmek, ölümü istemek...

Arif insanların, mübarek insanların, evliyâullahın çoğunun böyle duyguları var:

"—Yâ Rabbi, artık lütfedip bugün canımı alsan da, ben de sevdiklerime kavuşsam, şu ayrılık bitse..." diyenler var, her akşam yatağına yatarken.

Şimdi tabii, ölümü çok düşünen insan hırsızlık yapmaz, arsızlık yapmaz, yüzsüzlük yapmaz, tembellik yapmaz, gevşeklik yapmaz... Öleceğim diye hazırlığını tam yapar. Ahirette ölümden sonra mahkeme-i kübrâ var diye, mahkeme-i kübrâya hazırlanır.

Onun için, Peygamber Efendimiz ölümü çok zikretmeyi hem bu hadis-i şerifte işaret buyurmuş, kalbin pasının gitmesi için çare olarak, ilaç olarak... Evet, insan ölümü çok andığı zaman kalbinin pası gider, süflî duygulardan, kıskançlıklardan, düşmanlıklardan kendisini sıyırır. Hakîkî bir müslüman olarak nasıl yaşaması gerekirse, öyle yapmağa yönelir. İyi bir insan, sàlih bir kul olur. Melek gibi olur, pırıl pırıl olur, herkese iyilik yapmağa çalışan bir insan olur.

Ölümü düşünmeyen insanlar da, vur patlasın çal oynasın yaşarlar, yaşarlar; birden, ansızın ölüm gelir. Yahya Kemal'in dediği gibi:[176]

---

[176] Şiirin tamamı:

Her rind, bu bezmin nedir encamı bilir,
Dünyamızı nâgâh zalâm örtebilir;
Bir bitmeyecek zevk verirken beste,
Bir tel kopar, ahenk ebediyen kesilir.

Bir tel kopar, aheng ebediyyen kesilir.

Yâni, çaldıkları sazın teli kopuverince ahengin kesildiği gibi, hayat birden bitiverir; hazırlıksız yakalanır, suçüstü yakalanır, ahirete çok perişan şekilde gider. Birisi bu.

İkincisi de, (*tilâveti'l-kur'ân*); Kur'an-ı Kerim okumak da kalbin pasını giderir. İmanla, Allah'ın kelamını okuyorum diyerek, saygıyla, anlayarak, derinlemesine Kur'an-ı Kerim okuduğu zaman, kalbinin pası gider, iyi müslüman olmaya azmi artar, içi dışı nurlanır, ertesi gün hayırlı işler yapmağa yönelir. Kur'an-ı Kerim'in istediği müslüman olmağa, istediği yönde çalışmalar yapmağa yönelir. Kur'an-ı Kerim okumak, mânâsını anlamak insanı kurtarır.

Şimdi bana *e-mail* ile bir soru sormuşlar. Bakıyorum müslümanım diyen insanların sorularına, —müslüman olduğunda hiç şüphe etmiyorum— Kur'an-ı Kerim'i bilmiyorlar. Kur'an'ı okumadıklarından, dikkatli incelemediklerinden, mânâyı iyi takip etmediklerinden, iç yüzünü bilmediklerinden, delil olarak zikrettikleri ayetin, kendilerinin düşündüğünün aksini söylediğini anlayamıyorlar. Ondan sonra başkalarını da suçluyorlar:

"—Yâhu bu öyle söylemiş, bu sözünden dolayı tevbe etmesi gerekmez mi?.."

Gerekmez, çünkü sen yanlış biliyorsun bu işi, sen yanlışsın! Onun söylediğinde bir yanlışlık yok, senin sözünde yanlışlık var. Çünkü sen Kur'an-ı Kerim'i bilmiyorsun. Kulaktan dolma bazı bilgiler kulağından girmiş içeriye... Sen de onu doğruluğunu, hudutlarını hiç incelememişsin. Kendine göre bir İslâm anlayışın var. O anlayışın dışında daha derin, daha samîmî, daha müttakıyâne, daha àrifâne bir yaşamla karşılaştığın zaman, irkiliyorsun, şaşırıyorsun. Senin maddî, materyalist, sathî yaşamına uymadığı için irkiliyorsun ve onu yanlış sanıyorsun. Halbuki sen yanlışsın; yanlış yolda olan, yanlış kafada olan sensin.

Bu nereden kaynaklanıyor?.. Kur'an'ı bilmemekten. Onun için, Kur'an-ı Kerim'i çok okuması lâzım müslümanın!.. Seviyor mâdem, seviyordur, inkâr etmiyoruz... Müslüman mâdem,

müslüman olduğunu da kabul ediyoruz, inanıyorum ki hakîkaten müslüman, o sözleri ondan söylüyor... Müslüman ama Kur'an okumamış, müslüman ama Kur'an'ı doğru bilmiyor, müslüman ama itikadından haberi yok, müslüman ama ehl-i sünnet itikadı ile zıt düşecek fikirlere, kanaatlere saplanmış, kısa aklıyla ileri geri konuşuyor. Hiç olmazsa, o konularda konuşma!..

Ben şuna benzetiyorum: Bir insan, eğer televizyonu bozulursa, "Şunun arkasını bir açayım, şöyle bi tamir etmeye kalkışayım!" der mi?.. Demez. Bilgisayarı bozulursa, "Arkasını açayım, tamir edeyim!" der mi?.. Demez. Neden?.. Televizyonu bilmiyor, bilgisayarı bilmiyor. Uzmanını çağıracak veya uzmanına götürecek, o açacak, şemasına bakacak, aletleriyle ölçecek, tamirini o yapacak. Yâni, bilmediği yere elini koymuyor, bilmediği aletin arkasını açmıyor; bu güzel...

Bu saygının, bu haddini bilmenin dînî konularda da olması lâzım! Dinin bilmeyen insan, dînî konularda konuşmamalı, araştırmalı, bilene sormalı; böyle başkalarını suçlamamalı!.. Bilmiyorsun kardeşim... O konunun mahiyetini bilmiyorsun, yanlış bilgilerle, yanlış yönde, yanlış cephede yanlış işler yapıyorsun.

Onun için Kur'an-ı Kerim'i müslümanın çok okuması lâzım! Kimseyi üzmek de istemiyorum, kırmak da istemiyorum. Aferin, müslüman olmak büyük bir nimettir. İslâmî konularla ilgilenmek, bu da bir canlılık alâmetidir. O halde bir şey kalıyor: Kur'an-ı Kerim'i okuyup, Kur'an-ı Kerim'den gerçekleri öğrenmek... Ana kitabımız, her şeyimizin kaynağı; ilmimizin, irfanımızın, itikadımızın, tasavvufumuzun, ahlâkımızın, her şeyimizin kaynağı Kur'an-ı Kerim'dir. Onu güzel okur, tam anlarsak, o zaman Kur'an-ı Kerim'e sarılan kurtulur.

Tabii, Kur'an-ı Kerim'in tam anlaşılması için de, Rasûlüllah'ın hadislerinin tam öğrenilmesi lâzım! İşte burada karşımıza çıkıyor. Zâten Rasûlüllah Efendimiz de, Kur'an-ı Kerim öğrenmeğe teşvik ediyor. Kur'an-ı Kerim'i anlamak istediğiniz zaman, Kur'an-ı Kerim de sizi Rasûlüllah'a gönderecek. Diyecek ki:

"—Beni iyi anlamak istiyorsan, Peygamberimiz Muhammed-i Mustafâ'nın sünnetini iyi öğren! Onun sünneti, Kur'an-ı Kerim'in en güzel, uygulamalı açıklaması demektir." diyecek.

İnsanın sünnet-i seniyyeye de saygısı oradan artacak. Kur'an'ı okuyunca sünnete bağlanacak, sünneti okuyunca Kur'an'ı daha iyi öğrenecek. Çünkü, ikisi birbiriyle iç içe ve ikisi birbiriyle bir bütün teşkil ediyor. Birisi ötekisinin genişletilmiş, uygulamalı şekli.

c. Allah'ın Gizli Velî Kulları

Bu akşamki konuşmamda okuyacağım ikinci hadis-i şerif aynı sayfadan. Buyuruyor ki Efendimiz:[177]

إِنَّ يَسِيرَ الرِّيَاءِ شِرْكٌ . وَإِنَّ مَنْ عَادٰى وَلِيًّا لِلَّهِ ، فَقَدْ بَارَزَ اللهَ بِالْمُحَارَبَةِ. إِنَّ اللهَ يُحِبُّ الأَبْرَارَ الأَتْقِيَاءَ الأَخْفِيَاءَ ، الَّذِينَ إِذَا غَابُوا لَمْ يُفْتَقَدُوا ، وَإِنْ حَضَرُوا لَمْ يُدْعَوْا ، وَلَمْ يُعْرَفُوا ، قُلُوبُهُمْ مَصَابِيحُ الْهُدٰى ، يَخْرُجُونَ مِنْ كُلِّ غَبْرَاءَ مُظْلِمَةٍ (ه . عن معاذ)

RE. 134/4 (*İnne yesîre'r-riyâi şirkün. Ve inne men àdâ veliyyen li'llâhi fekad bâraze'llàhi bi'l-muhàrabeh. İnna'llàhe yuhibbü'l-ebrâre'l-etkıyâe'l-ahfiyâ', ellezîne izâ gàbû lem yüftekadû, ve in hadarû lem yüd'av, ve lem yu'rafû,[kulûbühüm] mesàbîhü'l-hüdâ, yahrucûne min külli gabrâe muzlimeh.*)

İbn-i Mâce Muaz RA'dan rivayet etmiş. Bunun başka hadis kitaplarından başka rivayetlerini de duymuşsunuzdur. Peygamber Efendimiz bir cümle ile başlıyor bu mübarek hadisine:

---

[177] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1320, no:3989; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.364, no:7933; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.153, no:321; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.328, no:6812; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.5; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXII, s.628, no:4637; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.IV, s.340, no:1547; Ebû Nuaym, *Ma'rifetü's-Sahàbe*, c.XVII, s.148, no:5378; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.849, no:7479; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IX, s.408, no:8692; RE.134/4.

(*İnne yesîre'r-riyâi şirkün*) "Muhakkak ki, riyanın azı dahi şirktir." *Riyâ* ne demek?.. *Riyâ*, *reâ* fiilinden masdar, fiàl vezninde; göstermek demek. Yâni, yaptığı ahiret amelini gösteriş için yapmak, hakîkî duygularla, ihlâsla değil de, başkalarına gösteriş olsun diye, başkalarının dikkatini çekmek, başkalarından dünyevî menfaat sağlamak maksadıyla, itibar kazanmak maksadıyla yapmak...

Bunun azı da, çoğu da doğru değildir. Müslüman bir ibadeti sırf Allah için yapar, buna *ihlâs* deniliyor. Yâni amelin, icraatın, ibadetin hàlis muhlis Allah için yapılması... Bunun karşılığı da, yaptığı ameli böyle bir niyetle yapmıyorsa, bir başka art niyetle, kötü maksatla, gösteriş için yapıyorsa, buna da *riyâ* diyorlar. İhlâs ve riyâ birbirinin mukàbili olan iki kavram oluyor. İhlâs makbul, riyâ merdud, makbul değil.

Riyanın azı bile, az bir riya bile şirktir. Çünkü, Allah'tan korkmuyor, o dikkatini çekmek istediği insandan korkuyor adetâ... Onun fikrine, alkışına veya teveccühüne itibar ediyor. Halbuki, Allah'ın teveccühüne itibar etmesi lâzımdı. Demek ki, Allah'a şirk koşuyor.

Riyâ oldu mu, orada şirk vardır. Riyâkâr olmayacak müslüman; hàlis muhlis olacak... Sırf Allah rızası için yapacak yaptığı işi... Riyâdan kaçınmak, ihlâslı olmak, amelleri, ibadetleri, her yaptığı işi sırf Allah rızası için yapmak; bu önemli bir şey! Onun için bizim büyüklerimiz buyurmuşlar ki:

إِلٰهِي أَنْتَ مَقْصُودِي ، وَرِضَاكَ مَطْلُوبِي !

(*İlâhî ente maksùdî ve rıdàke matlûbî*) "Yâ Rabbi, benim maksudum sensin; ben senin rızanı kazanmak için yapıyorum her yaptığım işi..."

Bu çok önemli bir şey! Hepinizin evinde bu levhanın olması lâzım! Yakasında bir rozet takılı olsa, iyi olur.

(*Ve inne men àdâ veliyyen li'llâh*) "Kim Allah'ın bir velîsine düşmanlık ederse, (*fekad bâreza'llàhu bi'l-muharabeh*) sanki

Allah'ın karşısına çıkıp Allah'a meydan okumuş, muharebede 'Çık karşıma, seninle savaşacağım!' demiş gibi olur."

Bâreze, *mübâreze* demek; iki ordu karşı karşıya geldiği zaman, düşmandan er dileyip, "Çık karşıma, seninle çarpışacağım!" diye meydan okumak demek. Böyle yapana da *mübâriz* deniyor. Yâni, iki ordu saf bağlamışlar. Karşıda düşman ordusu... Birisi çıkıyor atıyla ön tarafa:

"—Var mı benimle çarpışacak içinizde bir adam!" diye er diliyor.

Onun üzerine karşı taraftan da birisi çıkıyor, çarpışıyorlar; iki taraf seyrediyor. Böyle bir tarihî adet, eskiden olan bir şey...

Allah'ın bir sevgili kuluna, mübarek velîsine düşmanlık eden kimse, Allah'a böyle harpte mübâreze teklifi yapmış gibi olur, "Çık karşıma da, seninle çarpışacağım!" demiş gibi olur.

Allah'ın sevgili kullarını aramak lâzım, bilmek lâzım ve sevmek, saymak lâzım, kalbini kırmamak lâzım!.. Büyükler buna çok dikkat etmişler.

Şimdi bu devirde, ihlâslı mü'min kimseye amansız bir düşmanlık var. Hepsini kötülemek için var güçleriyle çalışıyorlar. Ama öbür tarafta, "Ormanda bir kişi intihar etmiş, bunların başındaki herifler ne biçim heriftir?" diye bir şey demiyorlar. Tıss... Orada ses çıkmıyor. Müslümanlarda böyle bir şey var mı?.. Müslüman, ihlâslı insanların ne kadar güzel şeyler yaptıkları ortada değil mi?..

Küçücük bir şeyi yapan kimseye teşekkür ediyoruz. Bu mahallemizdeki bu çeşmeyi yaptırmış, bu mescidi yaptırmış, burayı vakfetmiş, şurayı mektep yapmış, şurayı medrese yapmış, şurayı han yapmış, şurasını yolcuların konaklaması için kervansaray yapmış Allah rızası için... Bunların bir teşekkür tarafı yok mu?.. Bunlar iyi niyetle yapılmış şeyler.

İyiliğin anlaşılması, fark edilmesi, takdirle karşılanması ve teşekkür edilmesi lâzım! İyiliği yapana karşı, o iyilikten istifade eden herkesin teşekkür borcu var;

"—Bu çeşmeyi kim yaptırmış, nerelerden getirmiş suyu; Allah razı olsun yaptırandan!" diye.

Tabii, Allah zaten onun mükâfâtını verir ama, senin de teşekkür borcun var.

Şimdi millet Allah'ın dostunu düşman ediniyor, saldırıyor. Allah'ın dinini düşman ediniyor, saldırıyor... Sapık fikirler, inançlar, felsefî ekoller, yollar, meşrebler alkışlanıyor. Televizyonu açıyorsunuz... Ben bu Avustralya'da açıyorum, bakıyorum kanallara; insanlar ne kadar pespâyeleşmişler! Bunları hiç tenkit yok, bunların hepsi tabii karşılanıyor; çağdaşlık deniliyor, olabilir deniliyor, anlayışla karşılanıyor... Ama müslümanın güzelliklerine saldırılıyor. İslâm'ın güzellikleri, müslümanca yaşayan bir insanın güzel davranışları teşekkürle karşılanmıyor, bir de düşmanlık ediliyor. Bu da önemli...

Demek ki, Allah'ın iyi kullarını bileceğiz.

"—Allah'ın iyi kulları, evliyâsı, velîleri nereden bilinir?.."

Tabii anlaşılır ama, mücevherin de kıymetini kuyumcu anlıyor. Bazen sahte şeyleri millet alıyor. Çarşıda pazarda beş kuruşluk, on kuruşluk şeyleri, beş para etmeyen şeyleri kanıp alıyor. Bazen mücevher diye aldatıyorlar, sahte oluyor. Hakîkîsini mücevher dükkânındaki uzman biliyor, kuyumcu biliyor.

Evliyânın da hakîkîsini bilmek için, biraz uzman olmak lâzım!.. Evliyânın hakîkîsi, kendisini gördüğün zaman Allah hatırlanan kimsedir. Hali Kur'an'a uyan kimsedir, Peygamber Efendimiz'in yolunda yürüyen kimsedir. Tam müslümandır. Allah için seven, kızacağı zaman da Allah için kızan kimsedir. Öyle sessiz sedasız da değildir Allah'ın sevgili kulları, bazen de çarparlar edepsizleri...

Bunu böylece öğrenmek için gayret edelim, Allah'ın iyi kullarını arayalım! Allah iyi kullarla buluştursun, iyi kullarla dost eylesin cümlemizi... Kötülerden, sahtekârlardan da ayırsın...

Ahir zamana doğru otuza yakın Deccal çıkacak diyor Peygamber Efendimiz bir hadis-i şerifte. Bu Deccallerin her birisi de, kendisini rasûlüllah sanacak. Hem Deccal, Allah'ın dininin karşısında, Allah'ın sevmediği kimseler, hem de kendisini rasûlüllah sanacak. Şu hale bak, şu mantığa bak, insanlar kendi kendilerini bile kandırıyorlar. Tabii başkaları da kanıyor.

(*İnna'llàhe yuhibbü'l-ebrâre'l-etkıyâe'l-ahfiyâ*) "Allah-u Teàlâ hiç şüphesiz ki iyi kulları, müttakî kulları; ama gizli kulları sever." *Ebrâr, berr* kelimesinin çoğulu. İyi olan, herkese iyilik

yapan, özellikle anne babasına itaatli olan kimselere *berr* derler. *Ebrâr*, iyi kullar demek.

Etkıyâ, *takî* kelimesinin çoğuludur, müttakî demek; yâni Allah'tan korkan, şüphelilerin yanına bile yanaşmayan, haramlardan sakınan, cehenneme düşmekten uzak duran müttakî müslüman.

Allah onları sever. Ama bu iyi kulların bir sıfatı daha var: Hem Allah'tan korkan, haramlardan, günahlardan sakınan kimse olacaklar, atkıyâ olacaklar; hem de ahfiyâ olacaklar. Öyle gösterişli, şatafatlı, yaldızlı, reklamlı filân değil de, sessiz sedâsız kenarda duruyor; anlayan anlar kıymetini... Ama ortada cazgırlık yapan bazı kimseler dolaşıyor. Aslında onlar din yolunun haramileridir, insanları kandırıyorlar. Ondan sonra ormanlarda bin kişi öldü, bilmem ne oldu... Kananlar da sonra çok fena oluyor. Kanmamaya da dikkat etmek lâzım!..

Allah-u Teàlâ Hazretleri gizli, haramlardan, günahlardan sakınan iyi kulları sever. Demek ki gösterişi sevmiyor; mütevazi, kenarda saklı duranları seviyor.

(*Ellezîne*) "Bunlar öyle kimselerdir ki, (*izâ gàbû lem yüftekadû*) orada olmadıkları zaman, bahis konusu bir yerde olmadıkları zaman aranmazlar." İtibarlı bir insan oldu mu, "Bir beyefendi vardı, nerede kaldı?" filân diye herkes arar da, bunları kimse aramaz. Neden?.. Çünkü ahfiyâdan, gizli, onların evliyâ olduğunu kimse bilmiyor, halinden tahmin etmiyor. Onun için orada yoksa, aramıyorlar, "Falanca nerede kaldı?" demiyorlar. Arayanı, soranı yok, seveni, bileni yok...

(*Ve in hadarû*) "Orada mevcut iseler, insanların arasında olsalar, (*lem yüd'av*) davet olunmazlar. 'Gel, bizim düğünümüz var, toplantımız var, ziyafetimiz var, sen de buyur!' denmez, davet olunmazlar. (*Ve lem yu'rafû*) Ve kıymetleri bilinmez. Adam kenarda sessizce kalıverir." Halbuki Allah'ın asıl velî kulu o... Asıl davete çağrılacak olan, baş tacı edilecek olan, baş köşeye oturtulacak olan o... Eli öpülecek olan, duası alınacak olan o... Kıymeti bilinmez.

(*Kulûbühüm mesàbîhu'l-hüdâ*) "Bunlar böyle gizlilerdir ama, kalpleri hidayet kandilleridir." Yâni, etrafı aydınlatırlar, hidayet saçarlar. Kendileri doğru yolda yürüdükleri gibi, insanlara da

doğru yolu gösterirler, hidayet yolunu da aydınlatırlar. "İşte Allah'ın sevdiği doğru yol budur!" diye belli olur onların hallerinden, sözlerinden, tavsiyelerinden...

(*Yahrucûne min külli gabrâe muzlimeh*) "Her tozlu topraklı, karanlık yerden çıkarlar." *Gabrâ*; ağber, gubarlı, tozlu topraklı yer, mıntıka, zaman demek. *Muzlime*; karanlık mânâsına... Böyle tozlu topraklı, karanlık zamanlarda çıkarlar, hidayet yolunu aydınlatırlar. Karmakarışık, hakkın bâtılın bilinmediği yerlerde çıkarlar, doğru yolu gösterirler. Allah-u Teàlâ Hazretleri onları hidayet kandili yapmıştır. Hakkı onların yanında görürsün, davranışlarından görürsün. Onların yanında gidersen, kazanırsın; öyle yapmazsan, aldanırsın.

Allah'ın sevgili kulları öyle işte... Allah-u Teàlâ Hazretleri bu özellikleri vermiştir. Bunları sevmek lâzım! Bunlara düşmanlık yapan da, tepe taklak gider.

d. Dargınlığın Affedilmeye Engel Oluşu

Üçüncü hadis-i şerifi de okuyalım, sohbetimiz tamamlansın. İbn-i Mâce Ebû Hüreyre RA'dan nakleylemiş. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[178]

إِنَّ يَوْمَ الاِثْنَيْنِ وَالْخَمِيسَ يَغْفِرُ اللَّهُ فِيهِمَا لِكُلِّ مُسْلِمٍ إِلاَّ مُهْتَجِرَيْنِ ، يَقُولُ: دَعْهُمَا حَتَّى يَصْلِحَا (ه. عن أبي هريرة)

134/5 (*İnne yevme'l-isneyni ve'l-hamîs, yağfiru'llàhu fîhimâ li-külli müslimin illâ mühtecireyni, yekùlü: Da'hümâ hattâ yaslihà.*)

"Muhakkak ki, pazartesi ve perşembe gününde, Allah her müslümanı mağfiret eder." Pazartesi perşembe günleri müslümanların mağfiret günüdür. Hattâ Peygamber Efendimiz Pazartesi ve Perşembe günlerinde oruç tutarmış da, oruç tutuşunun da sebebini izah ederken:

"—Bugünlerde kulların amelleri Cenâb-ı Hakk'ın dergâhına arz olunur. Ben amellerimin arz olunduğu vakit oruçlu olmayı tercih ediyorum da ondan oruç tutuyorum." buyururmuş.

O bakımdan bugünlerde oruç tutmak da iyidir. Çünkü oruçluyu Allah sever, mükâfâtı da bol olur, bağışlar. Demek ki, pazartesi perşembe kulların bağışlandığı günler imiş. Bunları bilelim, sevinelim; mümkünse pazartesi, perşembe oruçlarını tutalım!

Oruç çok güzel bir ibadet; hem sağlık kazandırıyor insana, hem de kalbini nurlandırıyor. Her yönden gayet faydalı bir şey! Allah-u Teàlâ Hazretleri oruçluya bi-gayri hisâb mükâfât veriyor. O mükâfatları da kazanmak için, almak için, başka hadislere de dayanarak oruçlu olmanızı ben şahsen tavsiye ediyorum.

Burada bir noktaya işaret ediyor Peygamber Efendimiz: "Her müslümanı mağfiret eder de, (*illâ mühtecireyn*) birbirinden küsüp, alâkayı kesip, uzaklaşmış iki müslümanı affetmez!" buyuruyor. Yâni, dargınları affetmez demek. Arası açık olup da birbirinden uzaklaşmış, küsmüş, darılmış müslümanları affetmez. Ne der?..

---

[178] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.553, no:1740; Ebû Hüreyre RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.55, no:24792; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IX, s.410, no;8696.

(*Yekùlü: Da'hümâ*) Buyurur ki: "Ey bunların mağfiretini yazan vazifeli melek, bu ikisini bırak, yazma bunların mağfiretini!.. (*Hattâ yaslihà*) Bunlar sulh oluncaya kadar, birbirlerine el uzatıp barışıncaya kadar bunları bırak!" der Cenâb-ı Hak.

Demek ki pazartesi perşembe müslümanların af günüdür, Allah tarafından mağfiret olunma günüdür; Allah mağfiret eder. Biz de oruç tutarak, bu mağfireti kazanmak için biraz daha kendimize çeki düzen vermiş olalım! Ama dargın olanları affetmez. Dargın olanlar için Allah-u Teàlâ Hazretleri: "Bunları bırakın, bunları affetmiyorum! Bunları çıkartın affedileceklerin listesinden!" diye emreder.

O halde ne yapmamız lâzım, aziz ve sevgili kardeşlerim: Dargınsak, dargın olduğumuz kimselerle dargınlığımızı düşünelim, gidelim, el uzatalım, barışalım, bu dargınlıkları atalım bir kenara!..

"—Hocam, ben barışmak istiyorum, adam suratını çeviriyor, barışmıyor benimle!.."

Tamam, sen barışmak istiyorsan, el uzatıyorsan; sen kurtulursun. O suratını çeviriyorsa, elini uzatmıyorsa, sorumluluk ona kalır. Ama sen, "Ben Allah rızası için dargınlıktan vaz geçiyorum. Hadis-i şerifi duydum, Es'ad Hocam okudu, ben de dinledim radyodan, televizyondan... Allah rızası için dargınlığı bırakmaya geldim, barışma teklif ediyorum Senin yanına bunun için geldim." dersin. Kabul ederse, eder; etmezse, sorumluluk ona gider, sen paçayı kurtarmış olursun.

Allah-u Teàlâ Hazretleri nefislerimizi yenip, Cenâb-ı Hakk'ın rızasına uygun hareket etmeyi her yerde, hepimize, her zaman nasîb eylesin... Allah dünya ve ahirette bildiğimiz, bilmediğimiz her türlü hayırlara, sizleri ve bizleri, sevdiklerimizle beraber erdirsin; mes'ud ve bahtiyar eylesin...

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..*

07. 04. 2000 - AVUSTRALYA

34. AŞÛRE GÜNÜ

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyicileri ve dinleyiciler!

Cumanız mübarek olsun... Allah-u Teàlâ Hazretleri dünyanın ve ahiretin her türlü hayırlarına ve cuma gününün bereketlerine, nimetlerine, mükâfâtlarına cümlenizi erdirsin...

a. Aşûre Günü Orucu

Müslümanların mübarek günlerinin en kıymetlisidir cuma günü... Bu cuma, Muharrem ayının dokuzu oluyor, cumartesi günü de onu oluyor. Biliyorsunuz Muharrem, hicrî senenin birinci ayıdır. Yâni dokuz gün önce 1421 hicrî yılına girdik; bütün Ümmet-i Muhammed hakkında, sizler hakkında, sevdikleriniz, yakınlarınız, dostlarınız hakkında hayırlı olsun... Dokuz gün de geçmiş oldu, yarın, yâni cumartesi günü Muharrem'in onuncu günü, Aşûre Günü olacak.

Peygamber SAS Efendimiz, bu günde oruç tutmayı tavsiye buyurmuştur hadis-i şeriflerinde. Mekke-i Mükerreme'deyken, hicret etmeden önce de tutmuştur; Medine'de iken de tutmuştur. Bu husustaki hadis-i şeriflerden bazılarını bu sohbetimde nakletmek istiyorum. Cumartesi günü oruç tutmayı size hatırlatmak istiyorum.

Peygamber SAS Efendimiz İbn-i Asâkir, İbn-i Cerîr ve Ahmed ibn-i Hanbel'in (*Rahmetu'llàhi aleyhim ecmaîn*) rivayet ettikleri bir hadis-i şerifte buyuruyor ki:[179]

صُومُوا يَوْمَ عَاشُورَاءَ ، وَخَالِفُوا فِيهِ اليَهُودَ ؛ صُومُوا قَبْلَهُ يَوْماً ،

---

[179] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.241, no:2154; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.290, no:2095; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.287, no:8189; Dâvud ibn-i Ali babasından, o da dedesinden (Abdullah ibn-i Abbas RA'dan).

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.941, no:24221; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIV, s.39, no:13736.

وبَعْدَهُ يَوْمًا (حم. ابن جرير ، كر. عن داود بن علي عن أبيه

عن جده) (عن ابن عباس)

RE. 309/4 (*Sùmû yevme àşûrâe, ve hàlifû fîhi'l-yehûde, ve sùmû kablehû yevmen, ve ba'dehû yevmen*)

Bu, Peygamber Efendimiz'in Muharrem'in onuncu günü oruç tutmayı tavsiye eden hadis-i şeriflerinden birisi. Biz a'sı kısa, "Aşûre" diyoruz. Ama Arapça'da *ayın*'dan sonra *elif* var, *şın*'dan sonra *vav* var, *rı*'dan sonra *elif* var, *elif*'ten sonra da *hemze* var; "*Àşûrâ*" diye kullanılıyor. Muharrem'in onuncu günü demek... Bunun dinler tarihinde Hazret-i Adem AS, Nuh AS, ondan sonraki peygamberler, Mûsâ AS zamanında mübarek, mutlu, güzel, mü'minleri sevindirici bir takım olayların vukù bulduğu bir gün olması dolayısıyla, tarihî derinliği var. O bakımdan bugünde oruç tutmak iyi.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:

(*Sùmû yevme àşûrâ'*) "Aşûre Günü'nde oruç tutunuz, (*ve hàlifû fîhi'l-yehûde*) ama, yahudilere muhalefet ediniz!"

Yahudiler de oruç tutuyorlar, Mûsâ AS Firavun'dan bugün kurtuldu diye. Tabii Mûsâ AS'la da mukayyed değil, Nuh AS da tufanın sıkıntılarından bugün kurtuldu. Daha öncesinden de bugünün bir önemi var. Bugünün önemi, mübarekliği dolayısıyla, mü'minleri sevindirici olayların sene içindeki tekerrür günü olması dolayısıyla oruç tutulmasını tavsiye ediyor. Ancak, yahudiler yanlış anlamasınlar, "Bak bunlar bizi taklit ediyorlar!" gibi yanlış yorumlanmasın diye buyuruyor ki:

(*Hàlifû fîhi'l-yehûde*) "Yahudilere muhalefet edin! (*Ve sùmû kablehû yevmen, ve ba'dehû yevmen*) Öncesinden ve sonrasından bir gün oruç tutun!" Yâni, dokuzunu ve on birini de oruç tutarak, onlardan farklılığı ortaya koymak istiyor.

Biz müslümanlar, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin gönderdiği bütün peygamberleri, Hazret-i Adem Atamız'dan itibaren, Nuh AS'dan, İbrâhim AS'dan Mûsâ ve İsâ AS'a kadar hepsini kabul ediyoruz. Hepsinin de peygamber olduğunu bildiriyoruz. Sıradan insanlar olmadığını bilsinler istiyoruz. Çünkü eski ümmetlerden

bazıları, bizim peygamber tanıdığımız bazı kimseleri, peygamber olarak bilemiyorlar. Meselâ, Süleyman AS gibi, Dâvud AS gibi kimseleri... Halbuki, onlar da Allah'ın peygamberleri! Biz o bakımdan peygamberleri tasdik edici şahitleriz, ümmet olarak önemli kişileriz. Ümmet-i Muhammed çok mühim, önemli bir ümmet... Onlar için de böyle cankurtaran simidi gibi.

Öteki din mensubları, eski peygamberlere inanmış insanların torunları, o peygamberlerin öğrettiklerini sonradan değiştirmişler, bozmuşlarsa; onları da düzeltiyoruz. İtikaddaki, inançlarındaki hatalarını Allah-u Teàlâ Hazretleri, "Onlar şurada yanılmışlardır, öyle yapmaları benim rızama uygun değildir." diye bildirdiği için, Peygamber Efendimiz hadis-i şeriflerinde bunları bize bildirmiş. Kur'an-ı Kerim'in ayetleri de, onların inanç konusundaki çok büyük yanlışlıklarını beyan ediyor. İnanca aykırı, Allah'ın rızasına aykırı sözlerini belirtiyor. Bunların yanlış olduğunu Kur'an-ı Kerim'den ve Peygamber Efendimiz'in hadis-i şeriflerinden anlayıp, hatalarını düzeltmesi lâzım eski din mensuplarının... Yanlışlıklarını, şirklerini, kâfirliklerini, küstahlıklarını, edepsizliklerini bırakmaları lâzım!..

Biz inancın aslını öğrettiğimiz için ve aslına tâbî olduğumuz için, Allah'ın rızasına uygun olarak, asırlar boyu devam eden asıl inanca bağlı olduğumuz için; bugünkü dünya üzerindeki birçok din mensublarını birleştirecek olan İbrâhim AS'a bağlılığımızı, onun tertemiz tevhid inancına bağlı olduğumuzu da, Peygamber SAS Efendimiz (*millete ibrâhime hanîfâ*) diye bildirdiği için, bizim durumumuz taklit değil düzeltme ve en doğru yol olmuş oluyor.

Peygamber Efendimiz onun için, bu hususun vurgulanmasını istediği için, önceden ve sonradan oruç tutmayı tavsiye ediyor.

Bu konuda başka hadis-i şerifler de var. Meselâ, Deylemî'nin Abdullah ibn-i Amr RA'dan naklettiğine göre, sevabını belirtmek için buyurmuş ki Peygamber Efendimiz:[180]

---

[180] *Kenzü'l-Ummâl*, c.VIII, s.953, no:24255; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.453, no:22597.

مَنْ صَامَ يوْمَ الزِّينَةِ ، أَدْرَكَ مَا فَاتَهُ مِنْ صِيَامِ السَّنَةِ ، يَعْنِي يوْمَ عَاشُورَاءَ (الديلمي عن ابن عمرو)

RE. 426/6 (*Men sàme yevme'z-zîneti, edreke mâ fâtehû min sıyâmi's-seneti, ya'nî yevme àşûrâ'*) "Kim zînet günü orucunu tutarsa, senenin öteki oruçlarından tutamadıklarını telâfi etmiş olur. (*Ya'nî yevme àşûrâ'*) Zînet günü, Aşûre Günü demektir."

Meselâ, Zilhicce'nin oruçları vardı, Arafe Günü'nün orucu vardı, Şevval'in oruçları vardı. Aşûre Günü oruç tuttu mu, senenin öteki günlerinde oruç tutulsa sevap kazanılacak olan oruçlardan, yolculuğu, mâzereti, hastalığı sebebiyle kaçırdığı oruçlar varsa, onları da telâfi etmiş oluyor. Yâni, onların sevaplarını da yakalamış oluyor. O bakımdan bu gün oruç tutmak uygundur diye, Efendimiz beyan etmiş oluyor.

Buradan anlıyoruz ki, Aşûre Günü'nün bir adı daha var; *Yevmü'z-Zîneh*, Zînet Günü. *Zîneh* kelimesini, biz Türkçe'ye *zînet* olarak almışız. Zînet günü, süslenme, tezeyyün günü, bayram günü, herkesin güzel elbiselerini giyme günü gibi bir anlama geliyor.

"Bu zînet gününde kim oruç tutarsa, senenin öteki kaçırdığı oruçlarını telâfi etmiş olur; (*ya'nî yevme àşûrâ'*) yâni Aşûre Günü." Bu sözüyle Aşûre Günü'nü kasdettiğini, böylece hadisin sonunda beyan etmiş oluyor.

Diğer bir hadis-i şerifte var. Bir gün sabahleyin ashabına ilân ettirmiş Peygamber Efendimiz. Ahmed ibn-i Hanbel'in, Buhàrî'nin, Müslim'in, Tirmizî'nin Selemetü'bnü'l-Ekva' RA'dan ve Müslim'in de bir başka hanım sahabiyeden rivayet ettiği bir hadis-i şerif. Buyuruyor ki Efendimiz:[181]

---

[181] Buhàrî, *Sahîh*, c.II, s.705, no:1903; Müslim, *Sahîh*, c.II,s.798, no:1135; Neseî, *Sünen*, c.IV, s.192, no:2321; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.50, no:16574; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.36, no:1761; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.290, no:2092; Hàkim, *Müstedrek*, c.III, s.608, no:6253; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.220, no:7824; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.388; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.276; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.290, no:592; Seleme ibn-i Ekva' RA'dan.

أَذِّنْ فِي النَّاسِ ، أَنَّ مَنْ كَانَ أَكَلَ فَلْيَصُمْ بَقِيَّةَ يَوْمِهِ ، وَمَنْ لَمْ يَكُنْ أَكَلَ فَلْيَصُمْ ، فَإِنَّ الْيَوْمَ يَوْمُ عَاشُورَاءَ (حم. م. خ. ت. عن سلمة بن الأقوع ؛ م. عن الربيع بنت معوِّذ)

RE. 67/4 (*Ezzin fi'n-nâsi, enne men kâne ekele felyesum bakıyyete yevmihî, ve men lem yekün ekele felyesum, feinne'l-yevme yevmü àşûrâ'*) "İnsanlara seslen, ilân eyle!" demiş, belki Bilâl-i Habeşî RA'a, belki başka bir zâta... Ama umûmiyetle ezanı ve böyle ilânları, gür sesli Bilâl-i Habeşî Hazretleri'ne ilân ettirirdi Efendimiz.

"—İnsanlara seslen, ilân eyle ki, bugün şimdiye kadar bir şey yemiş olan da, yemiş olsa bile, biraz bir şeyler atıştırmış olsa bile, (*felyesum bakıyyete yevmihî*) gününün geriye kalan zamanında oruç tutsun!" Yâni yemiş bile olsa, ondan sonra yemesin, yine o sevabı kaçırmayacak, kaçırmamış olacak demek ki, Efendimiz böyle tavsiye ediyor.

(*Ve men lem yekün ekele felyesum*) "Ama yememiş olan da yemesin, oruç tutsun! (*Feinne'l-yevme yevmü àşûrâ'*) Çünkü, bugün Aşûre Günü'dür."

Yâni, "Oruç tutmak iyidir." demek istiyor Peygamber Efendimiz. Hattâ yemiş olanların bile, bundan sonra bir şey yemeyip aç durarak, yemeden durmasını tavsiye etmiş oluyor.

İşte bu sebeplerden, demin okuduğum hadis-i şerifi de nazar-ı dikkate alırsak, Efendimiz de kendisi tuttuğu için, bu Aşûre Günü'nde oruç tutmak sevap... Ama, zâten kardeşlerime bir şey hatırlatmak isterim, İslâm'da oruç sadece Ramazan'da değildir,

---

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.359, no:27070; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.385, no:3620; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXIV, s.275, no:700; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.361, no:3777; Rebi' bint-i Muavviz RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.943, no:24227; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.161, no:3001.

Ramazan'ın dışında da oruçlar vardır. Ramazan'ın dışında tutulan oruçlardan da çok çok sevaplar alınır.

Meselâ, Ebû Hüreyre RA'dan ve Sehl ibn-i Sa'd RA'dan Hatîb-i Bağdâdî rivayet etmiş:[182]

مَنْ صَامَ يوماً تَطَوُّعاً ، لَمْ يَطَّلِعْ عَلَيْهِ أَحَدٌ ، لَمْ يَرْضَ اللهُ لَهُ بِثَوابٍ دُونَ الجَنَّةِ (خط. عن سهل بن سعد ، خط عن أبي هريرة)

RE. 426/4 (*Men sàme yevmen tatavvuan, lem yattali' aleyhi ehadün, lem yarda'llàhu lehû bi-sevâbin dûne'l-cenneh.*) "Bir kimse, kimse duymadan, kimseye belli etmeden, kimseye fâş etmeden, oruç tuttuğunu ilan etmeden, Allah rızası için, tatavvu' olarak, sevap kazanmak maksadıyla bir gün oruç tutarsa; Allah-u Teàlâ Hazretleri onun mükâfatının cennetten başka bir şey olmasına razı olmaz. Yâni, güzel tutmuşsa, ona cennetlik olmayı nasib eder." buyuruyor.

Onun için, Ramazan'ın dışındaki güzel oruçları tutmalarını da, kardeşlerimize ben zaman zaman hatırlatıyorum. Bu hususta *Râmûzü'l-Ehàdîs*'in 425 ve 426. sayfalarında pek çok hadis-i şerifler var. Bunları açıp okurlarsa, zaman zaman o oruçları tutarlar, o sevapları kazanırlar.

Demek ki bugünkü sohbetimizde, konuşmamızda, vaazımızda, bu cumartesi günü oruç tutmayı tavsiye etmiş oluyoruz. Bir de tabii, pazar günü de tutulacak. Çünkü yahudilere benzememek, onlara muhalefet etmiş olmak, onlardan daha ötelere, derinlere gittiğimizi beyan etmiş olmak için, belirginleştirmek için, ilâve de etmemiz lâzım! Onun için, pazar günü de oruç tutarsınız! İnsan işe gitmediği zaman, evde oturduğu zaman, oruç daha kolay tutulur. Hane halkı da tutar, hep birden sevapları alırsınız. Bizi de duadan unutmazsınız. Bu bir...

b. Aşûre Günü Evde Bolluk, Bereket

---

[182] Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.I, s.278, no:118; Sehl ibn-i Sa'd RA'dan ve Ebû Hüreyre RA'dan.

Bundan başka, Aşûre Günü'yle ilgili olarak size hatırlatacağım şeylerden bir diğeri: Bu günde eğer çoluk çocuğunuza, evin içine, yiyecek, içecek çok şeyler alır da, evde bolluk, bereket olursa, bu da uygun olur. Bunu da yapın!

Bu hususta da iki hadis-i şerifi okumak istiyorum size. Birisi Taberânî *Mu'cemü'l-Evsat*'ında, Beyhakî *Şuabü'l-İmân*'ında Ebû Saîd el-Hudrî Hazretleri'nden; İbn-i Adiy, Beyhakî, İbn-i Hibbân ve diğer kaynaklarda İbn-i Mes'ud'dan; İbn-i Adiy'de, Beyhakî'de, Ebû Hüreyre RA'dan şöyle rivayet edilmiş:[183]

مَنْ وَسَّعَ عَلَى عِيَالِهِ فِي يَوْمِ عَاشُورَاءَ ، وَسَّعَ اللّٰهُ عَلَيْهِ فِي سَنَتِهِ كُلِّهَا (طس. هب. عن أبي سعيد ؛ عد. ق. حب. هب. عن ابن مسعود ؛ هب. عن جابر ؛ عد. هب. عن أبي هريرة)

RE. 446/5 (*Men vessea alâ iyâlihî fî yevmi àşûrâe vessea'llàhu aleyhi fî senetihî küllihâ.*) "Kim çoluk çocuğuna, aile halkına aşure gününde bir genişlik, bolluk sağlarsa; yiyecek, giyecek, giyim, kuşam hususunda evde şöyle bir şenlik, bolluk olursa; çarşıdan bir şeyler alınıp eve getirilirse; Allah da ona, böyle yapan aile reisine

183 Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.77, no:10007; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.365, no:3792; Beyhakî. *Fadàilü'l-Evkàt*, c.I, s.452, no:244; İbn-i Hacer, *el-Emâliyyü'l-Mutlaka*, c.I, s.28; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.211; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.III, s.97; Ukaylî, *Duafâ*, c.III, s.252, no:1253; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.366, no:3795; ; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.200; Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.65, no:1613; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.III, s.97, no:707; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IX, s.121, no:9302; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.366, no:3794; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *İyâl*, c.II, s.566, no:385; Beyhakî, *Fadàilü'l-Evkàt*, c.I, s.452, no:245; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.576, no:24259; *Câmiü'l-Ehàdîs,* c.XXI, s.496, no:24111.

bütün sene içinde tamâmen bolluk bereket ihsan eder, genişlikler, rızık ve nimet çokluğu bahşeder."

Bir hadis-i şerif bu... Aynı konuda diğer bir hadis-i şerif Câbir RA'dan:[184]

مَنْ وَسَّعَ عَلٰى نَفْسِهِ وَأَهْلِهِ يَوْمَ عَاشُورَاءَ ، وَسَّعَ اللّٰهُ عَلَيْهِ سَائِرَ سَنَتِهِ

(ابن عبد البر عن جابر)

RE. 446/6 (*Men vessea alâ nefsihî ve ehlihî yevme àşûrâe vessea'llàhu aleyhi sâire senetihî.*) "Kim bizzat kendi şahsı üzerine ve ailesi üzerine Aşûre Gününde bolluk ve genişlik sağlarsa; yâni nimet, yiyecek, içecek, giyecek konularında bol bol, cömertçe ikram ederse, sağlarsa; Allah-u Teàlâ Hazretleri o senenin öteki günlerinde de ona bolluk, bereket, genişlik ihsân eyler."

Demek ki, Aşure Günü'nde, çarşıya pazara çıkacağız; filelerimizi, çantalarımızı dolduracağız!..

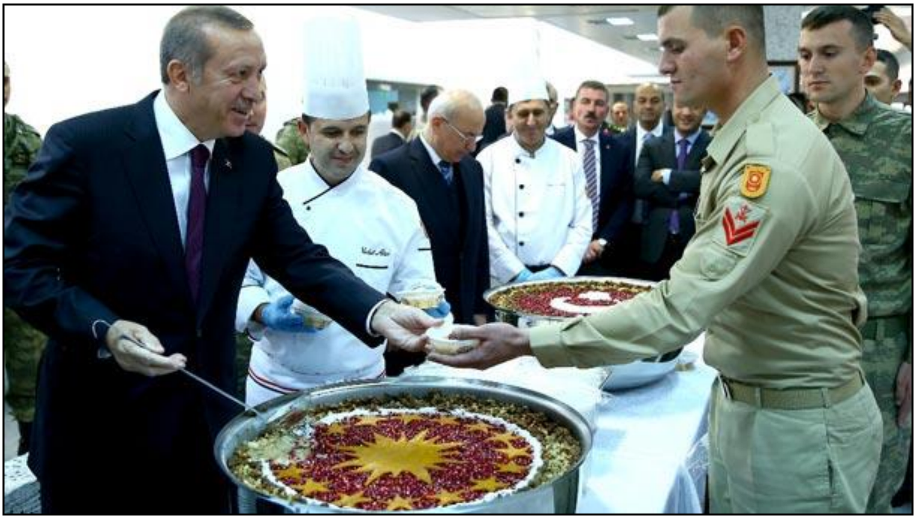
Eskiden file kullanılmazdı. Zembil denilen, içine konulan şey görünmeyen kaplarla çarşıdan, pazardan bir şeyler getirilirdi. Bu fileler hafif oluyor tabii, o bakımdan güzel. Çok şey alıyor, güzel... Fakat içindeki malzeme görülüyor. Eskiden alınan şeyleri göstermeyi, "Alamayanların canı çeker, üzülürler." diye büyüklerimiz uygun bulmamışlar. İçi görünmeyen torbalarda veyahut zenbil dediğimiz kaplarda pazar malzemesini eve getirmişler.

"—Haa bak, üzüm var!.. İşte bak, elma almış! İşte sebzelerden, meyvalardan renk renk şunlar var... Ay şunu ne kadar canım istedi!" filân demesin alamayan fakirler diye, böyle bir nezaket, zarafet...

Hattâ yemek dükkânlarının bile, sokak tarafları boyalı olurdu. Yâni parası olmayan, içeri giremeyen, yemek yiyenleri görüp de ağzı sulanmasın diye... Bu eskilerin töresi...

---

[184] *Kenzü'l-Ummâl*, c.VIII, s.576, no:24258; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.284, no:2642 *Câmiü'l-Ehàdîs,* c.XXI, s.496, no:24113.

Tabii, kendileri bir yemek yaptıkları zaman konu komşuya da dağıtmak vardı. “Bunun kokusunu onlar da duymuştur, canları çeker.” diye. “Haydi bakalım kızım, al bu tabağı, şu komşu teyzenin kapısını çalıver! Bunu ona hediye ediver!..” “Haydi bakalım bir daha gel, şu tabağı da öteki komşuya götürüver!” diye dağıtılırdı. Veyahut meyvalardan, bağdan küfeyle bir şeyler geldiği zaman, etraftaki görenlere, komşulara göz hakkı olarak verilirdi. Duymuşsa kokusunu, canı çekmişse, canı ister diye böyle iyilikler, hediyeleşmeler olurdu komşular arasında.

Tabii bir de bu Aşûre Günü’nde, bizim örfümüzde bir şey daha var; buğday, üzüm, fındık, fıstık, çeşitli böyle kuru yiyecekler, tatlı incir, kayısı vs. parçaları katılarak, hoş kokulu, gül kokulu bir güzel tatlı yapılıyor. Üzerine nar, fındık vs. konuluyor, ceviz döğülüyor; güzel bir tatlı oluyor. Buna da *aşûre tatlısı* diyoruz, kısaca *aşûre* diyoruz.

Bu da evlerde gelenek olarak, töre, adet olarak yapılıyor. Konu komşuya da dağıtılıyor. Bir hayır olsun, sevap kazanılsın diye Aşure günü tatlı dağıtılıyor komşulara... Bu da güzel bir şey! Hem dedelerimizin güzel adetini devam ettirmiş oluruz, hem de bazı kimseleri sevindirmiş oluruz. Onun için, inşâallah böyle güzel güzel aşure tatlısını da yaparsınız; kâselere, tabaklara koyup konu komşuya hediye edersiniz.

Çünkü hediyeleşmek muhabbetin artmasına sebep olur. İslâm da muhabbete çok önem veriyor. Yâni müslümanlar arasında muhabbet olması, insanlar arasında, komşular arasında geçim olması; ailenin fertleri arasında sevgi, saygı olması; milletin fertleri arasında böyle uyum ve sevgi, bağlılık, muhabbet olması çok önemli...

c. Çevremizdeki Ülkeleri Tanıyalım!

Osmanlı dedelerimizden Allah razı olsun ki, çeşit çeşit ırklardan, çeşit çeşit lisanları konuşan insanları ne kadar güzel, huzur içinde, hatta müslüman olmayanları bile huzur ve esenlik içinde, yedi asır bir arada yaşatmışlar.

Şimdi Osmanlılarla ilgili elime gelen bazı yeni neşriyatı da takip ediyorum, okuyorum. Hatta dikkatimi çekti: Ukrayna, yâni Rusya'dan ayrılan, Rusya'nın Avrupa tarafında, başşehri Kiev olan ülke... Biz eskiden Sovyetler Birliği diye biliyorduk ama, onlar kendilerine Ukrayna diyorlar. Tabii onlarla biz bir ara komşuyduk. Çünkü Romanya'dan, Besarabya'dan Karadeniz'in kuzeyine kadar, Kırım'a kadar, Karadeniz daima müslümanların, Türklerin bir gölü gibiydi. Karadeniz sahillerinden Kırım'a gemiler giderdi, Tuna'ya gemiler giderdi.

Benim rahmetli hocam, Prof. Necati Hüsnü Lugal Bey'in[185] gülerek anlattığı bir şey vardı. Trabzonluydu kendisi: "Bizim

---

[185] Prof. Mehmet Necati Lugal (1878-1964): 1878'de İstanbul'da doğdu. Babası Hüseyin Hüsnü Bey'dir. Küçük yaşta hafız oldu. Resmî okulun yanı sıra özel hocalardan dersler aldı. Edebiyata derin bir ilgi duydu. Arapça ve Farsça'yı öğrendi. Şeyh Sa'dî-yi Şirâzî'nin *Gülistan*'ından, Mevlânâ'nın *Mesnevî*'sinden yüzlerce beyit ezberledi. Eski Arap şiirinin inceliklerine vakıf oldu. 1907 Yılında Fatih Camii'nde ders vermeye başladı. Muhtelif okullarda ve medreselerde 1917 yılına kadar dersler verdi. Bu arada çok genç yaşta, babası ile birlikte hacca gitti.

1917 Yılında Almanya'da okuyan Türk öğrencilere öğretmen olarak tayin edildi. 1919 Yılında Hamburg Üniversitesi Şarkıyat Enstitüsü'nde göreve başladı. 1939'da Türkiye'ye döndü. Beyazıt Kütüphanesi müdürlüğüne tayin edildi. Maaşı çok düşüktü, maddî sıkıntılar çekti. Ek görev olarak bazı okullarda Türkçe öğretmenliği yaptı.

Küçüklüğünden beri maddeye değil, ilme kıymet vermişti. İlâhiyat, edebiyat ve filoloji tahsil etmişti. Arapça, Farsça, Almanca, Fransızca ve İngilizce biliyordu. Hele bu dillerden ilk üçünün edebiyatına iyice vakıftı. Urduca ve

dedeler Tuna'ya gemilerle sefer yapardı. Biz şimdi böyle kaldık." derdi rahmetli. Böyle ilişkilerimiz vardı. Yâni Karadeniz İktisadî Birliği, Osmanlılar zamanında kurulmuştu.

O Ukraynalının sözünü söyleyecektim asıl:

"—Biz Osmanlıya karşı Ruslarla iş birliği yaparak iyi yapmadık." demiş.

İki tarihçi çıkmış uluslararası bir toplantıda demiş:

"—Osmanlı'ya karşı Ruslarla işbirliği yaparak, yanlış bir tarihi tercih yapmışız. Keşke Osmanlılarla birlik olsaydık, o zaman bizim istikbalimiz, bu günümüz daha da iyi olacaktı." demiş.

Bana ilginç geldi. Şu bakımdan da önemli: Biz çevremizdeki milletlerin ruhiyatını, hissiyatını fikriyatını iyi takip etmiyoruz. Yâni, onlar bizim hakkımızda neler düşünüyorlar; bilmiyoruz. Eğer bir takip etsek, bizim dünya üzerinde ne kadar çok hayranlarımız olduğunu, bizi ne kadar seven, sayan insan olduğunu daha iyi anlayacağız. Bir de çevremizdeki düşmanlıkları anlarız, tedbir alırız. Dostlukları da anlarız, el uzatırız. Onlarla birlik ve beraberlik içinde oluruz.

Çünkü bütün insanlar kardeştir. Benî Ademdir, Adem Atamızın evlatlarıdır. Güzel gelişmeler olur. Yirminci Yüzyıl'da bunu yapmalıydık, gecikmişiz, şimdiye kadar yapmamışız. İnşâallah bundan sonra çevremizi daha iyi inceleyelim! Müslüman kardeşlerim, beni dinleyen kardeşlerim, bu hususa çok dikkat etsinler!..

Afganca gibi diğer şark dillerinden de anlıyordu. Sayısız öğrenciler yetiştirmiş ve Türk kültürünü yabancı ülkelerde yaymağa çalışmıştı. Fakat birçok bilim adamı gibi, o da maddî sıkıntı içinde bırakılmıştı. Bazı dostlarının Millî Eğitim Bakanlığı'na müracaatıyla, 1943 Yılında AÜ Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Şarkıyat Enstitüsü profesörlüğüne getirildi. Burada pek çok ilim adamı yetiştirdi. Hemen herkesin eski metinlerdeki müşkillerini çözerdi.

1949 Yılında AÜ İlâhiyat Fakültesi'nin kurulmasında rol oynadı. Bu fakültenin öğretim kadrosunda fahriyyen görev olarak Arapça-Farsça profesörlüğü yaptı. 1952'de yaş haddinden emekliye ayrıldı.

1956-1957 ve 1959 yıllarında Bon ve Frankfurt Üniversitelerinde misafir profesör olarak çalıştı. 1960 Yılında, yeniden hazırlanan üniversiteler kanununda yaş haddi kaldırıldığından, AÜ İlâhiyat Fakültesi Klasik Dînî Türkçe Metinler Kürsüsü profesörlüğüne tayin edildi. 23 Mart 1964 Pazartesi günü hayata gözlerini yumdu.

Ben talebelerime de söylerdim;

"—Çevredeki ülkelerin dillerini öğrenin!" diye.

Bu Kafkasya'yı iyi incelememişiz maalesef... Balkanlar'ı iyi incelememişiz, Afrika'yı incelememişiz; emrimizin altındaki, idaremiz altındaki diyarları iyi tanımamışız, düşmanların gelişmesini engelleyememişiz... İçimizden çetelerin çıkıp böyle kocaman, güzel Devlet-i Aliyye'mizi parçalamasını engelleyememişiz. Şimdi de hâlâ güzel ülkemizi bölmek isteyenler var, parçalamak isteyenler var. Onlara karşı da tabii uyanık olmak, tedbirli olmak lâzım!..

Muhabbet fırsatlarını da tabii, yakalayınca hiç kaçırmamak lâzım! Bu muhabbet mayasını mayalayıp, çoğaltıp, yaymak lâzım ki, dünya bir gülistan olsun... İnsanlar gül gülistan birbirleriyle hoş geçinsinler. Bu harpler, darplar, baskınlar, katliamlar, ırk soykırımları, bu zulümler, göz yaşları dinmeli!..

Bunu dindirecek ancak inançtır, Allah korkusudur, ahiret duygusudur, hesap verme endişesidir. "Cenâb-ı Hakk'ın huzuruna çıkacağım, yaptıklarımdan ahirette hesap vereceğim!" diyen insanlar bunu yapabilir.

Onun için, beni dinleyen kardeşlerimden rica ediyorum: Çevreleriyle çok yakından ilgilensinler, her şeyi gayet iyi takip etsinler, fırsatları güzel değerlensinler! Kötü gelişmeler varsa, onların karşısında da karşı tedbirleri almak gerekiyor.

Meselâ, bu en son olay olarak bir top karşılaşmasında, o vesile ile gelmiş seyircilerin taşkınlık yapması, kavga çıkması, bir-iki kişinin bıçaklanarak, şişlenerek öldürülmesi; acı bir olay... Öbür tarafın taşkınlığı acı, tabii beri tarafın da böyle yapması uygun değil! Bunun karşısında, belirmiş karşı düşmanlıklar var.

Bunların hepsini dikkatle takip etmek lazım! "Ne yaparız, kötü gelişmeleri nasıl engelleriz? İyi gelişmeleri nasıl sağlarız?.." diye derin derin düşünmeliyiz, gereken çalışmaları yapmalıyız, tedbirleri almalıyız. Hepimiz sorumluyuz.

Bizlere daha çok gayret düşüyor. Çünkü biz sırf kendi nefsimiz için yaşamıyoruz, bir de toplum için yaşıyoruz... İslâm için yaşıyoruz. Tüm kardeşlerimizin, hatta tüm insanların iyi olmasını istediğimiz için, Pakistanlının durumu da bizi ilgilendiriyor, Hindistan da ilgilendiriyor, Keşmir de ilgilendiriyor, Malezya da ilgilendiriyor, Çin de...

Şimdi ben diyorum ki arkadaşlarıma: "Aman bazılarınız çocuklarınızı Çin'le ilgili olarak yetiştirin!" Çok önemli... Çünkü dünya nüfusunun çok önemli bir kısmını teşkil ediyor ve hızla kalkınan bir devlet Çin... "Onun dilini, ben genç olsaydım, öğrenirdim!" diyorum. Arkadaşlarıma da tavsiye ederim. Çin bize uzak değil...

Orta Asya ülkeleri... "Onların lehçelerini kardeşlerimiz öğrensin!" demiştim. Bazıları bu hususta gayret gösterdiler, hatta dilbilgisi kitapları yazdılar.[186]

Bu yakın çevremizdeki diller de önemli! Yunanistan önemli, Bulgaristan önemli!.. Saray-Bosna'mız bizim canımız, başımızın tacı, gönlümüzde müstesna yeri var... Kafkasya öyle... Çevremizdeki komşuların hepsiyle iyi ilişkilerimizi geliştirecek çalışmalar yapmaya gayret edelim!..

---

[186] Dr. Metin Erkaya, *Özbekçeyi Öğreniyoruz*, İstanbul, 1992.

Hatta ben, her ülke için bir dostluk derneği kurmayı kardeşlerime tavsiye ediyorum. Kim oralarla ilgiliyse, oraların dillerini biliyorsa, köken itibariyle ilgili olduğu, dedelerinin ilgili olduğu yerler nereyse, o ülkeyle ilgili dernekte görev alsın! Cihana muhabbeti yayalım, insanların kardeş olduklarını onlara hatırlatalım!

Çünkü dünyaya güzel şeyleri getirecek olan inançlı, insaflı, merhametli insanlardır; bizleriz, müslümanlardır. Ötekiler, fabrikası çalışsın diye, silahı satılsın diye, milletlere harp açtırtıyor birbirlerine... Çeşitli siyasi dalavereler oluyor, entrikalar, dolaplar çevriliyor, insafsızlıklar oluyor. Afrika'daki olayların perde arkasını bilemiyoruz, Güney Amerika'daki olayları takip edemiyoruz. Ama Balkanları, Kafkasya'yı biraz daha iyi görüyoruz.

Onlarda iş yok... Bugünün medenî dediğimiz insanları, materyalist oldukları için kesesini doldurmayı düşünüyorlar. Gene insanlığa fayda sağlayacak olanlar varsa, bizleriz. Onun için görevimizi bilelim, ona göre çalışalım, aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

14. 04. 2000 - AVUSTRALYA

35. NEFSİN ARZULARI

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun... Peygamber SAS Efendimiz'in hadis-i şeriflerinden bir demet okuyup izah edeceğim.

a. Hevâ-yı Nefis Putu

Okuyacağım ilk hadis-i şerifi, Ebû Ümâme el-Bâhilî Hazretleri'nden Ebû Nuaym el-Isfahânî ve Taberânî rivayet eylemiş. Peygamber SAS Efendimiz bu hadis-i şeriflerinde buyuruyorlar ki:[187]

مَا تَحْتَ ظِلِّ السَّمَاءِ مِنْ إِلٰهٍ يُعْبَدُ مِنْ دُونِ اللهِ ، أَعْظَمَ عِنْدَ اللهِ

مِنْ هَوًى مُتَّبَعٍ (طب. حل. عن أبي أمامة)

RE. 373/11 (*Mâ tahte zılli's-semâi min ilâhin yu'bedü min dûni'llâh, a'zame inda'llàhi min heven mütteba'.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Bu hadis-i şerif, hevâ-yı nefs, nefsin isteklerine uymak konusunda. Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:

(*Mâ tahte zılli's-semâi*) "Semânın gölgesi altında yoktur; (*min ilâhin yu'bedü min dûni'llâh*) insanların Allah'tan gayri yanlış olarak, günah olarak, şirk olarak taptıkları bâtıl mâbudlar, ilâhlar içinde, (*a'zame inda'llàhi min heven müttebain*) Allah indinde,

187 Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.103, no:7502; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.118; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.301; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.106, no:6335; Ebû Ümâme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.547, no:7833; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.447, no:895; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.484.

kendisine tâbî olunan hevâdan daha büyük bir bâtıl put, ilâh yoktur.”

Kelimelerin tercümesiyle anlamı bu... Daha iyi anlaşılsın diye ben biraz açıklayayım: Dünyada demiyor Peygamber SAS, semânın gölgesi altında diyor. Yâni, “Semânın gölgelediği, semânın kapladığı, insanların yaşadığı şu mekânda, insanların taptıkları bâtıl mâbudların içinde, Allah indinde, kendisine tâbî olunan hevâ-yı nefisten daha büyük bir put yoktur. Günahı ondan daha büyük olanı yoktur.” buyuruyor Peygamber SAS Efendimiz.

Hevâ kelimesi Arapça’da, iki gözlü *he*, *vav* ve *ye* ile yazılır. Ama *vav*’ın üzerinde bir çekme işareti vardır, *hevâ* diye okunur. *Elif-i maksûre* diyoruz buna... Bir da *hava* dediğimiz, teneffüs ettiğimiz, soluduğumuz hava var. Onun yazılışı Arapça’da başkadır. O iki gözlü *he* ile, *vav*’dan sonra *elif* ve *hemze* ile yazılıyor. Bu hevâ, öteki hava; ikisi farklı...

Hevâ-yı nefs; nefsin istekleri, arzusu, uçup gittiği, peşine takılıp gittiği şey demek. *Hevâ-yehvî*; aslında Arapça’da böyle bir boşluğa doğru uçup gitmek mânâsına gelen bir fiil. Allahu a’lem, insanın arzuları da böyle gönül boşluğunda, bir şeyin aşağılara, derin yerlere uçtuğu gibi uçuşup durduğu için, oradan alınmış olabilir.

Kur’an-ı Kerim’de de:

وَالنَّجْمِ إِذَا هَوٰى (النجم:١)

(*Ve’n-necmi izâ hevâ*) “Yıldıza and olsun ki, kaydığı zaman, düştüğü zaman, kayıp gittiği zaman...” (Necm, 53/1) diye, orada da *hevâ* fiil olarak geçiyor.

Burada tabii, hevâ-yı nefs olarak isim bu. Nefis kelimesi kullanılmıyor ama, (*heven müttebain*) deniliyor; yâni “Peşine takınılıp, sürüklenilip gidilen nefsânî arzular” demek. Bu nefsânî arzular bir put gibidir, bir tanrı, bâtıl ilâh gibidir. İnsanlar yeryüzünde maalesef, peygamberler gelmesine rağmen, ilk insan Hazret-i Adem Atamız’ın peygamber olmasına rağmen, ondan sonra da hiç bir beldede, hiç bir şehirde kullar peygambersiz bırakılmadığı halde, kendilerine peygamber gönderildiği halde,

insanlar maalesef çok eski zamanlardan beri çeşitli putlara tapınmışlar.

"—Gàlibâ şu tanrı?.. Gàlibâ bu tanrı?.." diyerek çeşitli putlara insanoğlu maalesef tapınmış durmuş.

Yanlış; çünkü taptıkları şeyler boş, bâtıl, asılsız, esassız şeyler... Tapmamaları lâzım aslında, ama tapmışlar.

Tarih boyunca heykellerini görüyoruz, dinler tarihi kitaplarından okuyoruz. Meselâ, Sümerlilerin tanrıları... Hem de bir tane değil, çeşit çeşit tanrılar düşünmüşler; güneş tanrısı, ay tanrısı, bereket tanrısı, ana tanrıça... Tanrıların en büyüğü, küçüğü... Aşk tanrısı, şarap tanrısı... vs. Saçma sapan, komik, acı, trajik, üzülecek, ağlanacak cinsten şeyler.

Çünkü insanları, yeri, göğü yaratan; rızıklarını veren, besleyen, büyüten, nimetleri de halk edip insanlara ulaştıran Allah-u Teàlâ Hazretleri... Fakat, insanlar Allah'ı bırakıp, Allah'tan gayri kendi elleriyle yaptıkları asılsız, boş, bâtıl varlıklara tapınmışlar, tanrı demişler... Dağlara tapmışlar, yıldızlara tapmışlar. Tabii bunların hepsi bâtıl, asılsız, boş, aslı astarı, temeli olmayan düşünceler, bâtıl tanrılar...

Güneşe tapan bir insan, niye güneşe tapıyor?.. Güneş biraz parlak gibi görünüyor dünyadan ama, gökyüzünde güneşten kat kat daha büyük, kat kat daha ışıklı, başka güneş gibi varlıkların olduğunu bilim tarihinden, gökbiliminden biliyoruz. Çok iyi bir şekilde biliyoruz. Nice yıldızlar var ki, bizim güneşimizden kat kat büyük, güneş onların yanında zerre gibi kalacak kadar büyük varlıklar var... Onların uzaktan hangisinin büyük olduğunu anlayamadıklarından, güneşi büyük gördüklerinden güneşe tapmışlar. Kimileri aya tapmış.

Şimdi tabii, bu tapılan bâtıl şeyleri sıralayacak olursak: Hayvanlar, taşlar, dağlar, birtakım insanlar... Eskiden yaşamış atalarından, kendi zihinlerinde iz bırakmış olan büyük sandıkları kimseler... Derken gökteki yıldızlar, ay, güneş... vs. Tamam, insanlar bunlara tapıyor maalesef.

İşte Hindistan'da bilmem ne kadar din varmış. *Amerika'daki Dinler* diye bir kitap vardı benim kütüphanemde, fakültede iken.

Bizim rahmetli, Dinler Tarihi hocası arkadaşımız odama geldiği zaman, kitabı görünce gözleri fal taşı gibi açıldı:

“—Aman hocam, bu çok kıymetli bir kitap, ben alabilir miyim, istifade edebilir miyim?” filân dedi; hiç unutmuyorum.

Amerika’da da bir sürü inançlar var. Orada da dikkatimi çekmişti; biz bu Amerikalılara, Avrupalılara bilimsel davranıyor filân sanıp da saygı gösteriyoruz, hüsn-ü zan gösteriyoruz. Fakat, Amerika’daki bir sürü dinlerden bahsetmiş; olduk olmadık, bâtıl mezheplerden, tarikatlardan, hristiyanlığın kollarından, dallarından bahsetmiş; ama İslâm’la ilgili hiç bir atıf, hiç bir bilgi, hiç bir söz yok... Yâni hiç olmazsa;

“—İslâm bunların yanında bir kitaba sığmayacak muazzam bir din olduğundan, ayrı bir ciltte inceleyeceğiz.” filan dese, neyse de... Veya birkaç sayfada onu da özetlese:

“—Müslümanların da inancı budur. Yeri göğü yaratan Allah’a ibadet ederler. Böyle putlara, ağaçlara, taşlara, aya, güneşe, yer gök varlıklarına, yaratıklarına tapmazlar.” dese...

Onu dememiş, sakınmış, çekinmiş, korkmuş, gizlemiş, saklamış... neyse. Yapılıyor bunlar.

Demek ki, Amerika’da yaşayan insanların bir sürü ayrı ayrı inançları var. Hindistan’da yaşayan insanların inançları var. Dünyanın muhtelif yerlerinde inançlar var. Eskimoların arasında beyaz ayı kutsal, Hintlilerin yanında öküz kutsal... vs.

Bunların çoğunu omuz silkiyoruz, ayıplıyoruz, garipsiyoruz, “Olmaz böyle şey!” diyoruz. Ama bir de bunların yanında, insanların tapındığı başka şeyler de var... İnsanlar emrini tutuyor, el pençe divân duruyor. Karşısında bir sözünü iki etmiyor, tapınıyor. Neye tapınıyor?.. Nefsine tapınıyor. Kendisinin nefsine tapınıyor!..

“—Nasıl tapınıyor? Yâni ne demek istiyorsunuz?” derseniz; nefsi neyi isterse yapıyor. “Şunu yap!” diyor, yapıyor. “Şunu yapma!” diyor, iyi bir şey olsa bile yapmıyor.

Nefsi de umûmiyetle kötü şeyleri istiyor. Yan gelip yatmak istiyor bir kere, çalışmayı istemiyor. Halbuki, toplumların ilerlemesi çalışmayla; çocuğun başarı kazanması çalışmayla, sınıfı geçmesi çalışmayla... Annenin, babanın, ailenin reisinin,

ilgililerinin, sorumlularının para kazanmaları için çalışmaları lâzım! Herkesin çalışması lâzım! Evdeki hanımın da ev hanımı olarak çalışması lâzım! Akşama kadar çalışmazsa; yemek pişirilecek, oda toplanacak, çamaşırlar yıkanacak, ütülenecek, sökükler dikilecek... vs.

Çalışma çok önemli bir faaliyet ve hayatı ayakta tutan bir şey. Nefis çalışmak istemiyor. Ne istiyor?.. Eğlence istiyor, yatmak istiyor, uyku istiyor, keyf istiyor, zevk istiyor... Nefis böyle şeyler istiyor. Demek ki, nefis pek kanunlara manunlara aldırmıyor, anayasa babayasa dinlemiyor. Demek ki, kaytarmağa çalışıyor. Demek ki, iyi bir varlık değil nefis...

Sonra, kendisi rahat etsin de başkaları yorulursa yorulsun, üzülürse üzülsün. "Herkes bana hürmet etsin, hizmet etsin!" diyor. Halbuki, insanlar tarağın dişleri gibi Allah'ın indinde eşit kimseler. Ancak müttakî olanları, günahtan sakınanları, ince düşüncelileri, zarifleri, edeplileri Allah indinde kıymetli... Ötekiler kıymetsiz. Rütbeye, makama, omuz kalabalığına bakmıyor Cenâb-ı Hak; kalplerin temizliğine bakıyor. Bir oduncu Yunus Emre evliyâ oluyor da, nice nice melikler, hükümdarlar, padişahlar, başkanlar cehennemlik olabiliyor, Firavun gibi.

Şimdi, insana bu kötülükleri emreden nefis... Kötülükleri emrettiği de, Kur'an-ı Kerim'de bir âyet-i kerimeyle, Yusuf Sûresi'nde izah ediliyor. *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*:

إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلاَّ مَا رَحِمَ رَبِّي (يوسف:٥٣)

(*İnne'n-nefse leemmâretün bi's-sûi illâ mâ rahime rabbî*) [Muhakkak ki nefis, insana kötülüğü çok çok emredicidir; ancak Rabbimin korudukları müstesnâ...] (Yusuf, 12/53)

Nefis terbiye edilmezse, kötülükleri emreden bir varlık... Nefis terbiye kabul eden bir varlık. İnsanoğlu terbiye kabul eden bir varlık. Çocuk eğitilirse, iyi bir aile terbiyesi görürse, iyi bir mektep tahsili görürse, iyi hocaların elinde iyi bilgileri alırsa, çok yüksek bir insan olur.

Zâten çok yüksek insanları incelediğimiz zaman görüyoruz ki, onu yetiştiren hocalar çok yüksek, kıymetli insanlarmış. "Tabii,

öyle hocaların, böyle talebeleri olur.” diyoruz. Bu işin doğal olarak böyle olduğunu herkes kabul ediyor.

Nefis terbiye kabul ediyor ama, terbiye edilmeden de insanlar hayatını bitirip, dünyaya gàfil gelip, âhirete gàfil göçüp gidebiliyor. Hiç dünyayı anlamamış olarak, hayatı anlamamış olarak, hayattaki görevini anlamamış olarak, Allah’ı tanıyamamış olarak, gàfil olarak, kâfir olarak, zâlim olarak, fâsık olarak, günahkâr olarak, suçlu olarak, borçlu olarak göçüp gidiyor.

İşte bu nefis niye terbiye edilmiyor?.. Çünkü nefsin terbiye edilmesi gerektiğini bilen insanlar az... Eskiden bizim kendi örfümüz, töremiz, tarihimiz, medeniyetimizde, kendi dünyamızda, nefsin insanlara kötü şeyleri emrettiği, insanın içinden kötü şeylerin geldiğini, bunun terbiye edilmesi gerektiğini çok iyi biliyorlardı. Yunus Emreler, Mevlânâlar, Eşrefoğlu Rûmîler, İbrâhim Hakkı Hazretleri, Abdül’ehad-ı Nûrî Hazretleri, İsmâil Hakkı Bursevî Hazretleri, İbrâhim Hakkı Erzurûmî Hazretleri; mübâreklerin bütün kitaplarında hep:

“—Aman nefis terbiye edilmelidir, terbiye edilmezse fenâ olur.” diye bildirilmiş.

Nefis terbiye edilmediği zaman insanı mahvettiği, perişan ettiği Kur’an-ı Kerim’de de zaten bildiriyor. Bu iç terbiyesine önem vermişler. Çok zarif, çok kâmil, çok ârif, çok mübarek, çok sevimli, asırlar boyu insanların başının tâcı olmuş, gönlünün tahtına kurulmuş mübarek insanlar, bu nefis terbiyesini görmüş insanlar...

Ama Yirminci Yüzyıl’a geliyoruz; çağdaş bir dünya, alet edevat, vasıtalar ilerlemiş, insanlar denizlerde, denizlerin altında, havalarda geziyorlar, uzaya gidiyorlar... Ama nefis terbiyesi yok!.. Nefis terbiyesini yapmıyor. Onun için, bakıyorsunuz; adam şunu olmuş, bunu olmuş; ama nefsi terbiye edilmediği için, etrafı kasıp kavuruyor, kan kusturuyor, zulümler yapıyor. Bencil diyorsunuz, sadist diyorsunuz, kaprisli diyorsunuz. Bunlar ne demek?.. Nefsi terbiye olmamış demek, nefsi kusurlu demek... Nefsi hastalıklı, hastalıkları tedavi edilmemiş demek. Birçok kimse bilmiyor.

Şimdi ben bakıyorum, adam abdest alıyor... Ayaklarına bakıyorum, takunyayı giydiği zaman camide ve sâirede; veyahut

abdest almış, camide namaz kılarken yanında görüyorsun. Tırnaklarına bakıyorum... Ben cildiye mütehassısı değilim, deri hastalıkları mütehassısı değilim ama, "Başa gelen hekim" derler. Biliyorum ki o tırnakta hastalık var. O onun hastalık olduğunun farkında değil...

"—Ayağım çatladı, tırnağım işte böyle eğildi." diyor.

Halbuki mantar var, hastalık var, bilmiyor.

İşte bu nefsin hastalıkları da, bu çağda, bu devirde maalesef bilinmiyor. Hattâ nefis hastalandırılıyor, amansız hastalıklara düşürülüyor. Nefsin nefsânî arzuları körükleniyor, nefis kuvvetleniyor. Küçük bir solucan gibi olan nefis, kocaman bir ejderha oluyor. Çin masallarındaki yedi başlı ejderha gibi, kimsenin baş edemediği bir ejderha oluyor. Milletleri batırıyor, milletleri birbirine düşürüyor. Harpler ettirtiyor, insanlar kestirtiyor, milyonları mahvediyor.

Son Balkan savaşlarını, Kosova'yı, Bosna'yı düşünün, Balkanları düşünün!.. Bir takım insanların sadist dediğimiz, sadizm dediğimiz duygularından, bâtıl isteklerinden, onların körüklenmesinden, insanlık ne kadar zarar görüyor. İnsanlar topluca öldürülüyor; katliamlar, toplu mezarlar, facialar meydana geliyor.

İşte bu neden?.. Nefis putuna tapıyor, nefsin arzusunun peşinde koşuyor insanlar... Nefsin hasta olduğunu bilemiyor ve nefsin hastalığının hastanesini bilemiyor. Terbiye edilmesi gerektiğini bilemiyor.

Küçücük çocuk, nefsi kabartılarak yetişiyor; çikolata, şeker, helva, tatlı, tuzlu, oyuncak... Oda dolusu oyuncak var, hâlâ oyuncak ister. Her geçtiği yerde, her gördüğü şeyi ister çocuk. Nefsinin isteğinin, yâni hevâ-yı nefsinin yerine getirilmesine çocuk alıştırılıyor, büyüyor. Çünkü tatlı, sevimli filân diye. İlkokul çağına geliyor, ortaokula geliyor, liseye geliyor... Artık orada annesini, babasını dinlememeye başlıyor. Annesi işin farkına varıyor:

"—Çocuk söz dinlemiyor!" diyor.

Dinlemez, çünkü sen onun her istediğini yaptın, çocuğunun nefsi kabardı, kuvvetlendi. Çocuk artık o nefsi yenebilecek durumda değil! Yâni aklıyla, senin nasihatinle, doğruyu göstermenle, doğruyu anlayıp da onu tutacak durumda değil. Artık çocuk anasını, babasını dinlemiyor. Evde üzüntüler, sokakta üzüntüler, mektepte üzüntüler, toplumda üzüntüler, felâketler, facialar oluyor.

Bu hep, hevâ-yı nefse tâbî olunmasından; peşinde koşulan arzuların bir put gibi, bir ilâh gibi sözünün dinlenilmesinden; emrine, sanki Allah'ın emrine itaat edilirmiş gibi itaat edilmesinden kaynaklanıyor.

Bu hadis-i şerif ne demek istiyor, bizlere, biz müslümanlara?..

"—Bu nefis bir put gibidir. Bir bâtıl tanrı gibidir. Bunun arzularını tutmak, arzularının peşinde koşturmak, bu puta tapmak gibidir. Aman hâ, buna kapılmayın! Aklınızı hâkim kılın, vicdânınızı terbiye edin, akıl gözüyle gerçekleri görün! Nefsiniz istemese bile, tembellense bile, siz aklınızın dediğini, vicdanınızın dediğini yapın!" demek istiyor. Nefsin terbiye edilmediği zaman, bir tehlikeli düşman olabileceğini, çok kuvvetli bir düşman olacağını belirtiyor.

Onun için aziz ve muhterem kardeşlerim, çocuklarınızın terbiyesini kendi hayat tecrübenize dayanarak, küçüklükten başlatın!

"—Çocuğum, yavrucuğum, ben seni çok seviyorum ama, her şeyi alamayız, almamız doğru olmaz."

"—Çok istiyorum baba!.. İlle isterim, ağlarım. İki gözüm iki çeşme ağlarım, bangır bangır bağırırım, tepinirim, hoplarım, zıplarım..."

"—Bak yavrucuğum, öyle yapmak doğru değil. Yâni, bir isteği yaptırmak için böyle ağlamak, bağırmak ayıp. Öyle yapma!.. Paramız bu kadar; bunu verirsek, sonra şuraya paramız kalmaz! Şu kadar para alıyoruz. Bak baban sabah erkenden gidiyor çalışmaya, akşam geliyor. Sen de ona yardımcı ol, biraz sabret! Bak her çocuk senin sahip olduğun oyuncaklara sahip değil. Senin yediklerini yiyemeyen çocuklar da var... Bak Afrika'daki çocuklar, nasıl aç kalmışlar zavallılar... Nasıl sinekler gözlerine konuyor, nasıl ölecek gibi olmuşlar; gördün mü? Haydi onlara da biraz yemek ayıralım, onlara da yardım gönderelim yavrum!" falan diye, nefsinin arzusunu yenmesini küçükten yavaş yavaş öğreteceğiz.

Ramazan'da öğreniyoruz nefsimizin arzularının karşısına çıkmayı, yememeyi, içmemeyi, arzuları yapmamayı... İslâm bunu öğretiyor. Böylece nefsine hakim, arzularına hakim bilge insanlar yetiştiriyor İslâm dini. Bunun kıymetini bilmek lâzım! Bunu unutmamak lâzım! Nefsin düşman olduğunu, terbiye edilmediği zaman çok zararlı olabileceğini unutmamak lâzım! Terbiyesine önem vermek lâzım!

Nefislerimizi nasıl terbiye ederiz? Nerede terbiye ederiz? Ne usullerle terbiye ederiz?.. Hastalıkları nasıl geçiririz? İlaçlar nerede satılır, nasıl yapılır, nasıl kullanılır?.. Bunları alim hocalara, bilge hocalara sorup, ona göre onları uygulamak lâzım!..

Bu konuda tarihte meşhur olmuş zâtların, mübâreklerin kitaplarını okumak lâzım! Onların tavsiyelerini dinlemek lâzım!.. Ve ona göre Allah'ın rızasını kazanmak lâzım! Bir hadis-i şerif bu.

b. Allah Rızası İçin Fedâkârlık

İkinci hadis-i şerif, İbn-i Ömer RA tarafından rivayet edilmiş. Râvîsi Hazret-i Ömer'in oğlu Abdullah... Ebû Nuaym Isfahânî ve

İbn-i Asâkir (Rh.A) kitaplarına yazmışlar. Buyuruyor ki, Peygamber SAS Efendimiz:[188]

مَا تَرَكَ عَبْدٌ لِلّٰهِ أَمْراً ، لاَ يَتْرُكُهُ إِلاَّ لِلّٰهِ ؛ إِلاَّ عَوَّضَهُ اللّٰهُ مِنْهُ ، مَا هُوَ خَيْرٌ لَهُ مِنْهُ ، فِي دِينِهِ وَدُنْيَاهُ (حل. كر. عن ابن عمر)

RE. 373/12 (*Mâ tereke abdün li'llâhi ermen, lâ yetrukühû illâ li'llâh, illâ avvadahu'llàhu minhü, mâ hüve hayrun lehû minhü, fî dînihî ve dünyâhu.*)

Bu da yine yukarıdaki konuyla ilgili bir hadis-i şerif oldu. Arka arkaya denk geldi aynı sayfada. Diyor ki, Efendimiz SAS:

(*Mâ tereke abdün li'llâhi emren*) "Allah'ın bir kulu, Allah rızası için bir şeyi, bir işi, yapacağı bir davranışı terk etmez; (*lâ yetrukühû illâ li'llâhi*) terk ediyorsa, sırf Allah rızası için terk eder. Öyle yapmışsa, yapmak üzere olduğu bir şeyden, sırf Allah rızası için vaz geçmişse... 'Ben bunu yaparsam Allah kızar, gazab eder. Yapmayayım da, Allah sevsin!' deyip, Allah rızası için kötü bir şeyi yapmaktan vazgeçmişse bir kul; (*illâ avvadahu'llàhu minhü, mâ hüve hayrun lehu minhü*) Allah ona, o terk ettiği işten daha hayırlısını mutlaka nasib eder. (*Fî dînihî ve dünyâhu*) Dini konusunda da, dünya hayatı konusunda da daha hayırlı olanı nasib eder."

Biz hayatta çeşitli olaylarla karşılaşırız. Meselâ; Karşımızdaki bir adam, ters bir iş yaptı.

"—Böyle yapmaması lâzım, çok yanlış, ayıp... Hem kanunlara aykırı, hem örfe aykırı, hem terbiyeye aykırı... Ben buna ne yapayım şimdi?.. Ben de ona şöyle yapayım da iyice bir canı yansın, anlasın!" filan diye düşünüyorum.

---

[188] Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.196; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.66, no:6206; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Lafız farkıyla: İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Vera'*, c.I, s.55, no:42; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.10, no:36; Übey ibn-i Kâ'b RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.772, no:7287; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1196, no:2199; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.485, no:19963.

Sonra da diyorum ki:

"—Öyle yaparsam, kızdığım için yapmış olacağım. En iyisi ben onu Allah rızası için yapmayayım, sabredeyim." diyorum, o adama bir kötü karşılık vermekten vaz geçiyorum meselâ.

O adam söğüp sayıyor, benim zararıma bir şey yapıyor. Ben de Allah rızası için vaz geçiyorum. Fitne çıkmasın, kavga büyümesin, onun seviyesine düşmüş olmayayım." diye vaz geçiyorum. "Ama o öyle yapmasaydı, orada o işi yapacaktım, faydam olacaktı. Onun yüzünden yapmıyorum."

Ne oluyor?.. Ben Allah rızası için, Allah'ın beni sevmesini, gazab etmemesini düşünerek, yapacağım işi yapmaktan vaz geçtiğim için, Allah bana hem dînim bakımından, hem dünyam bakımından daha hayırlı bir kapı açar. Sevdiği için...

"—Mâdem ki sen benim hatırım için bu işi yapmaktan vaz geçtin; o halde ben de seni hem dünya, hem ahirete yararlı, faydalı bir şeyle karşılaştırayım!" diye yardımcı olur, başka daha güzelini nasib eder.

Şair demiş ki:[189]

---

[189] Şemsî'ye (Şemseddin-i Sivâsî Hz.) ait şiirin tamamı:

Izdırâbı terk et ey dil, Hakk'ı dâim eyle yâd,
Sakınıp ihsân-ı abd-i âciz ile olma şâd,
Erişip lütf-i Hüdâ, bir gün olursun ber-murâd;
Geldi bir pîr-i Hüdâ, bu beyti kıldı gûşe-i yâd;
Bir kapıyı bend ederse, bin kapı eyler küşâd;
Hazret-i Allah'tır mâlik ü fâtihu'l-ebvâb!

Kul eğer ihsânını kat' eylese, çekme elem;
Ol dahî muhtâc-ı bâb-ı Zül-atâ vü Zül-ikrâm.
Bağlanıp bâb-ı Hüdâ'ya, koma dilde gam u hemm;
Vird edin subh u mesâ bu beyti, gel sen dem bedem.
Bir kapıyı bend ederse, bin kapı eyler küşâd;
Hazret-i Allah'tır mâlik ü fâtihu'l-ebvâb!

Rızk içün efkâra düşüp, Şemsîyâ etme telâş,
Çün mukadderden ziyâde olamaz, etme savaş;
Sây ile mümkün değildir hâsılı akl-ı meâş;
Sen tevekkül ile bâb-ı Hakk'a teslîm eyle baş;
Bir kapıyı bend ederse, bin kapı eyler küşâd;
Hazret-i Allah'tır mâlik ü fâtihu'l-ebvâb!

Bir kapıyı bend ederse, bin kapıyı eyler güşâd!

Ne demek?.. “Allah bir kapıyı kapatırsa bir kuluna, bin tane başka kapı açar.” Cenâb-ı Hak *Müfettihu’l-ebvâb*’dır, kapılar açıcıdır, imkânlar yaratıcıdır; lütuflar edicidir, fırsatlar vericidir, seçenekleri yığar önüne; birini kapatırsa, bin kapıyı açar.

Çünkü o kapıdan gitmeyi kul, Allah rızası için durdurdu. Gidecekti ama, vazgeçti, gitmedi. Allah-u Teàlâ Hazretleri ona daha iyisini nasib eder.

Bu nedir?.. Bizim ana kuralımız nedir?.. İyi bir müslümanın, olgun bir insanın ana kuralı nedir?.. Yaptığı iyi bir şeyi, yaparsa Allah rızası için yapmak; yapmayacaksa Allah rızası için yapmamak... Yapılmaması Allah’ın rızasına uygunsa yapmamak; yapılması gerekiyorsa, zahmetli olsa da yapmak... Yapılmaması biraz insanın zorlanmasına sebep olacaksa bile, yapılmaması hayırlıysa, onu yapmamak... Allah rızası için, böyle biraz fedâkârlık göstererek, rızayı kazanacak tarafı tercih etmek.

إِلٰهِي أَنْتَ مَقْصُودِي ، وَرِضَاكَ مَطْلُوبِي !

“*İlâhî ente maksùdî ve rıdàke matlûbî*” diyerek, Allah böyle yaparsam sever diyerek, böyle bir şeyi yaptı mı, o zaman Cenâb-ı Hak ona daha hayırlısını ihsân eder. Daha güzel bir kapı açar. Hem dînî bakımdan, hem dünyadaki maddi şeyi bakımından daha hayırlısını ihsân eder.

Meselâ; günahlı iş yerinde bir iş imkânı çıktı. Kendisine denildi ki:

“—Gel, sen bu yerde çalış, sana şu kadar para, dolgun maaş!..”

“—İyi ama, o senin söylediğin iş dînen yasak, günah!”

“—Canım işte Yirminci Yüzyıl, bilmem ne...”

“—Yirminci Yüzyıl ama, günahlar topluma ve insana, aileye, bedene ve ruha, dünyaya ve ahirete zararlı. Cenâb-ı Hak, insanlar mutlu olsun diye emirler vermiş; kötülükler olmasın diye yasaklar koymuş. Emri de güzel, yasağı da güzel!.. Yasağı isabetli, emri de isabetli, hikmetli... Hepsi güzel. Onun için, ben o işi kabul edemeyeceğim! Maaşı dolgun ama, teşekkür ederim, ben o işi yapamam. Ben o işe girersem ibadetimi yapamayacağım, bir sürü

günahla karşılaşacağım, haram olan bir şeyleri yapmak zorunda kalacağım. Yok, ben o işi yapmam!" dedi, dolgun maaşı terk etti.

Konu komşu:

"—Yâhu, kaç aydır sen işsizdin, işte sana güzel bir iş çıktı, şimdi sen bunu tepiyorsun!" dediler.

"—Tepmek istemezdim ama günahlı, dinimiz bakımından mahzurlu. Ondan kabul etmedim." dedi.

Hah, işte bak Allah'ın rızasını kazanmak için fedâkârlık yaptı. Şimdi Cenâb-ı Hak ona öyle güzel bir kapı açar ki, o ondan çok daha hayırlı olur. İlk başta bir fedakârlık yapıyor. Zarara uğruyor gibi göründüğü halde, sonra Cenâb-ı Hakk'ın açtığı o yolda, o iş ona daha hayırlı olur. Hem dünyası bakımından daha kârlı olur, hem de ahireti bakımından sevaplı olur. Hem dünyada yüzü güler, hem ahirette yüzü güler.

O halde ne yapmalıyız?.. Önümüze çıkan işleri, günlük hayatımızda karşılaştığımız olayları düşünüceğiz, hep Cenâb-ı Hakk'ın rızasını kazanacak şekilde davranacağız. Kulun rızası değil, kulun alkışı, halkın beğenmesi, reklam, şöhret, şan, oy, vs.

değil; neyi düşüneceğiz?.. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rızasını düşüneceğiz. Rızasına uygunsa, yapacağız; değilse, yapmayacağız.

İşte bizim:

إِلٰهِي أَنْتَ مَقْصُودِي ، وَرِضَاكَ مَطْلُوبِي !

(*İlâhî ente maksùdî ve rıdàke matlûbî*) dediğimiz bu... "Yâ Rabbi, benim amacım, gàyem sana ermektir. Benim her yaptığım iş, senin rızanı kazanmak içindir. Ben senin rızanı istiyorum!" demiş oluyoruz bu sözümüzle.

Bu hadis-i şerif de, "Allah'ın rızasını kazanmak için, gerekirse fedâkârlık yapın, kötü şeyleri terk edin! Allah hayırlısını nasib eder, hayırlı kapı açar." demiş oluyor bize...

c. Peygamber SAS'e Uymak

Üçüncü bir hadis-i şerifle sohbetimi tamamlayayım. Çünkü sözün fazlası yorabilir konuşanı da, dinleyeni de...

Hazret-i Aişe-i Sıddîka Validemiz rivayet etmiş. İmam Buhàrî ve Müslim'de ve Ahmed ibn-i Hanbel'de kaydedilmiş. *Rahmetu'llàhi aleyhim ecmaîn,* Allah şefaatlerine erdirsin, büyük zâtlar bunlar... Buyurmuş ki Peygamber SAS Efendimiz:[190]

مَا بَالُ أَقْوَامٍ يَتَنَزَّهُونَ عَنِ الشَّيْءِ أَصْنَعُهُ ، فَوَاللهِ إِنِّي لَأَعْلَمُهُمْ بِاللهِ ، وَأَشَدُّهُمْ لَهُ خَشْيَةً (حم. م. خ. عن عائشة)

---

[190] Buhàrî, *Sahîh*, c.V, s.2263, no:5750; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.1829, no:2356; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.45, no:24226; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.256, no:2021; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.156, no:436; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VIII, s.310, no:4910; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.139, no:5198; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.67, no:10063; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.III, s.818, no:1458; Temmâmü'r-Râzî, *Fevâid*, c.I, s.229, no:554; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.69, no:5320; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1718, no:2721; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.461, no:19899.

RE. 373/2 (*Mâ bâlü akvâmin yetenezzehûne ani'ş-şey'i asnauhû, feva'llàhi innî lea'lemühüm bi'llâhi, ve eşeddühüm lehû haşyeh.*)

Diyor ki Efendimiz SAS konuşmasında:

(*Mâ bâlü akvâmin yetenezzehûne ani'ş-şey'i asnauhû*) "Ne oluyor birtakım insanlara ki, benim yaptığım bir şeyi yapmaktan kaçınıyorlar, çekiniyorlar?.. 'Ay öyle şey olur mu?' filan diye yapmak istemiyorlar. Benim yaptığım bir şeyi yapmaktan kendilerini geri çekiyorlar. Yapmak doğru değil sanarak, geri çekiyorlar. Benim yaptığım bir şeyden böyle kaçınıyorlar; ne oluyor bunlara?.." Eğer onların çekineceği, doğru olmayan bir şey olsa, ben yapmazdım. Yapıyorum mâdem, o zaman niye tereddüt ediyorlar?..

(*Feva'llàhi*) "Allah'a yeminler olsun ki, (*innî*) muhakkak ki ben, (*lea'lemühüm bi'llâhi*) Allah'ı onların en iyi bileniyim!" Tabii, Peygamberimiz Allah'ı bilenlerin en yükseği, en bilgilisi... Yâni ümmetinden bir fert mi iyi bilecek Allah'ı; Peygamber-i Zîşanımız mı?.. "Allah'ın neyi sevdiğini, neye gazab ettiğini; kulun ne yapmasından hoşlandığını, ne yapmasından hoşlanmadığını en iyi bilenim, çok daha iyi bilirim. Yâni, yapılmayacak bir şey olsaydı, ben yapmazdım. Mâdem yapıyorum, niye ondan çekiniyorlar? Çekinmesinler!" mânasına.

(*Ve eşeddühüm lehû haşyeten*) "Ve Allah'tan onların en çok korkanıyım. Haşyetullah, havfullah bakımından en şiddetli olanı benim. En çok ona dikkat edeni, Allah'tan en çok korkanıyım. Ne sanıyorlar kendilerini onlar da, benim yaptığımdan çekiniyorlar?" buyurdu diyor, Hazret-i Aişe Anamız. Peygamber Efendimiz'in böyle söylediğini naklediyor.

Bu sözlerin sebebi nedir?.. Ashab-ı kiramdan bazı kimseler, iyi niyetlerle dindarlık olsun Allah daha çok sevsin bizi diye, doğal olan birtakım şeyleri yapmaktan kaçınmaya karar verdiler. Meselâ, bunlardan bir tanesi dedi ki:

"—Ben bütün ömrüm boyunca hiç evlenmeyeceğim! Çünkü evlenirsem hanım olacak, çoluk çocuk olacak onlara bakma telaşı olacak; Allah'a ibadeti tam yapamam. Ben hiç evlenmeyeceğim, hattâ kendimi hadım edeceğim; yâni evlenemez duruma

getireceğim, iğdiş edeceğim. Artık hep Allah'a ibadetle meşgul olacağım!" dedi.

Bir tanesi böyle düşündü, yâni böyle olursa Allah daha çok sevecek sandı. Bir tanesi de dedi ki:

"—Böyle hep yiyoruz, içiyoruz, nefsimiz kabarıyor. Ben de bundan sonra bütün ömrümde her gün oruç tutacağım!"

Oruç tutunca tabii Allah sevap veriyor, biliyoruz, oruç tutmak güzel. Farz oruç var Ramazan'da... Ramazan'ın dışında Efendimiz'in tavsiye ettiği sünnet oruçlar, müstehab oruçlar var; sevaplı, güzel bir ibadet... Nefsin eğitilmesi bakımından, iradenin kuvvetlenmesi bakımından, hevâ-yı nefse uymamayı insanın başarmasının idmanı olduğu için.

Tabii oruç iyi ama, her gün oruç tutacakmış, öyle istiyor. Yâni o işi çok yaparsa, daha çok sevap alacak sanıyor, sanmış buna karar vermiş.

Bir tanesi de demiş ki:

"—Yatsıyı kıldıktan sonra, geceleri yatıyoruz, horul horul uyuyoruz; olmaz böyle!.. Peygamber Efendimiz, sabahlara kadar, ayakları şişinceye kadar hep ibadet etmiş... Ben bundan sonra geceleri hiç uyumayacağım, hep ibadet edeceğim!" Böyle diyenler olmuş.

Şimdi tabii dinde doğallık, tabiîlik, yâni insanın hilkatine, fıtratına uygun emirler var, İslâm dininde aşırılık yok, insanın doğal yaradılışına, hilkatine aykırı emirler yok... İnsanı Cenâb-ı Hak nasıl yaratmışsa, onları yapması tabiî. İnsan temiz olarak doğuyor, günahsız olarak doğuyor. Bazı dinler doğuştan günahlı sayıyor insanı; öyle bir şey yok...

İnsan mâsum olarak, hiçbir şey bilmeden, suç işlemeden doğuyor. Zavallı bir âciz bebekçik olarak doğuyor, annesi babası büyütüyor. Şimdi insan mâsum olarak doğuyor. Ondan sonra, Allah onu yemek içmek ihtiyacıyla yaratmış, annesinin sütünü emmekten başlıyor, ondan sonra da çeşitli gıdaları yemeyi içmeyi öğreniyor, büyüyor. Hattâ yemek içmek için çalışmak, para kazanmak ihtiyacını duyuyor.

Demek ki yemek içmek, insanın günah olmayan tabî hakkı... Yâni, bunu tamamen kısıtlamak İslâm'da yok. Zaman zaman

kısıtlamak sûretiyle nefsi terbiye etmek var ama, tamamen kısıtlamak doğaya, insanın yaradılışına aykırı olduğundan, İslâm böyle bir şeyi kabul etmiyor. İbadette dosdoğru tam yolda yürümek; yâni aşırılıktan, ifrattan, tefritten uzak, tenkit edilecek bir şeye yanlışlığa sapmadan, dosdoğru, ölçülü, dengeli, tabiî yürümek İslâm'da esas... SAS Efendimiz de onu öğretmiş ve öyle yapmış.

Şimdi hiç yemek yemeyecek, hep oruç tutacak; olmaz! Bütün seneyi her gün oruç tutmak mekruh, doğru değil. Yâni, bazı günler yemek yiyecek, bazı günler yemeğe alışmışken yemeyecek de, nefsi terbiye olacak. Yâni, hep oruç tutmak doğru değil.

Geceyi de neden yaratmış Cenâb-ı Hak?.. Dünyayı dönmeyen bir gök cismi olarak yaratsaydı, aydınlık tarafında yaşayan bizlere hep gündüz olsaydı... Yâni böyle de olabilirdi. Bilmiyoruz yâni, Cenâb-ı Hak her şeye kâdir. Niye böyle dünyayı dönen, geceli gündüzlü yaratmış?..

وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا. وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ لِبَاسًا. وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا

(النبأ: ٩-١١)

(*Ve cealnâ nevmeküm sübâtâ. Ve cealne'l-leyle libâsâ. Ve cealne'n-nehâra meàşâ.*) [Uykunuzu bir dinlenme yaptık. Geceyi bir örtü yaptık. Gündüzü de çalışıp kazanma zamanı kıldık.] (Nebe', 78/9-11) buyruluyor.

Geceleyin insanın dinlenme durumu var. Ve gece uykusu, gündüz başka zamanda uyumaya da benzemiyor. Yâni, bir insan gece çalışıyor da, gündüz uyumak zorunda kalıyorsa; onun o uykusu da gece uykusu gibi olmuyor. Bunların hepsinin ince ince ilâhî hesapları, hikmetleri var. Uyuyacak elbette... Uykusu geliyor bazen, insan uyuyup kalıyor. Bazen oturduğu yerde uyuyup kalıyor. Uykuyu böyle düşman gibi görmek de uygun değil. Evet, tamamen uykuya esir olup da, horul horul bütün gününü uykuyla geçirmek de doğru değil.

Tabii, uykuyu da yenebilmeyi de öğrenmek için, dinimiz, yatsıdan sonra erken yatıp teheccüde kalkmayı tavsiye etmiş. Sabah namazı erken vakitte, camiye gelmeyi tavsiye etmiş.

Ama Peygamber Efendimiz buna mukàbil, bir de öğleden önce *kaylûle* denilen bir öğle uykusunu da tavsiye etmiş. O denk geliyor işte. Gecenin o erken kalkmasından, vücudun ihtiyacı olan dinlenme yarım kalmıyor; onunla dengeleniyor, daha dinç oluyor insan. Uzun ömürlü oluyor, sağlıklı oluyor, başı dinç oluyor. Akşama yorgun, böyle başı şişmiş olmuyor. "Ne dediğini anlayamadım, kusura bakma, yorgunum!" filân diyecek duruma düşmüyor.

Şimdi böyle aşırı hareket edenlere karşı Efendimiz bu hadis-i şerifi buyurmuş oluyor. Yâni:

"—Birtakım insanlara ne oluyor ki benim yapmakta olduğum şeylerden çekiniyorlar, yapmıyorlar. Allah'a yemin ederim ki, ben onların Allah'ı en iyi bileniyim ve Allah'tan en çok korkanlarıyım. Elbette en doğru olanı, en sevaplı olanı ben yaparım! Benim yaptığım en sevaplıdır." demek.

Bu neyi gösteriyor? Bizim Peygamber Efendimiz'in sünnetini öğrenmemiz gerektiğini gösteriyor. Çünkü insanın aklı, "Böyle işi daha iyi yapacağım!" derken, işi bozabilir.

İlacın bile bir miktarı vardır. *Dozaj* diyorsunuz siz, ben demiyorum. Müessir maddesinin, etkin maddesinin miktarı vardır. Ondan fazlasını koyduğun zaman, ilaç kötü tesir eder, zararlı olur. Üzerinde yazılıdır. Hapı fazla alırsan zararlı olur.

İnsan sağlık kazansın diye yapılmış olan bazı ilaçları, bazıları hepsini birden içiyor, yirmi tane hapı içiyor... Neden, okulda —mektepte yâni affedersiniz— öğretmeni derse kaldırmış, o da bilememiş; zayıf not almış, üzülmüş. Eve gelince yirmi tane uyku hapını birden alıyor; haydiii, çocuk ölüyor. Veya ölecek duruma geliyor. Hastaneye kaldırılıyor, midesi yıkanıyor. Hap yuttu, şifalı bir şeyi yuttu... Şifalı bir şeyi yuttu ama, şifa getirecek miktardan fazlasını yuttu. "Yirmi tanesini birden yutmak olmaz hocam!" der doktor.

İşte onun gibi ibadetlerin de ölçüsü vardır. İnsanın da, gününün saatlerinde yapacağı çeşitli işler vardır. Hepsini yapmak güzel... Yâni bir babanın, çoluk çocuğuna helâl rızık kazanmak için işe gitmesi ve kazanması, o da bir sevaplı bir şey; o da bir cihad gibi bir sevap... Çünkü çoluk çocuğuna, kimseye muhtaç olmasın diye yiyecek, giyecek, geçim parası kazanmak için çalışır. O da güzel bir şey... Kadının sabahtan kalkıp bazı işlere girişmesi, koşturması güzel bir şey...

Çalışmak lâzım! Çalışmak lâzım olunca, dinlenmek de lâzım! Ondan sonra arada, vücudun ihtiyacı olan gıdayı almak lâzım! Uykuyu uyumak lâzım, ziyâretler lâzım! Kur'an öğrenmek, ilim öğrenmek için vakit ayırmak lâzım!.. Yâni çeşitli faaliyetler var. Binaen aleyh, bu sebeplerden dolayı, ibadetlere de bir miktar ayrılacak ama, öteki faaliyetler de ihmal edilmeyecek.

Biliyorsunuz, mekteplerde çocukların gördükleri çeşitli dersler vardır.

"—Niye çeşitli dersler görüyorlar, bir dersi görsünler, bitsin!.."

"—Hayır! Bu bilgilerin hepsi lâzım da onun için..."

Hayatta da hep ibadet etsin... Hayır, zâten insan Allah'a bilerek, Allah'ın rızasını düşünerek, ne yaparsa ibadet olur. Çalışması ibadet olur, uykusu ibadet olur, yemesi ibadet olur, her şeyi ibadet olur... İslâm, hayatı Allah'ın rızasına göre geçirme yoludur. Yoksa bir kenara çekilme yolu değildir. Topluma küsüp sırtını dönmek değildir. Dağ başlarına gidip, mağaralara girmek

değildir. Topluma hizmet etmektir, insanlara faydalı çalışmalar yapmaktır. Hayır üretmektir. Kazanmaktır, kazandığını yemektir, yedirmektir, gönül almaktır, dua kazanmaktır. Çok şeyler var...

İslâm'ın bu tarafını biz anlatıyoruz. Büyüklerimiz anlatıyor, Yunus Emre anlatmış, Mevlâna anlatmış... Yâni, dinimizi iyi bilen ermiş kişiler, dini iyice hazmetmiş olan, dinde derinleşmiş olan fakih ve alimler, bunları güzelce anlatmış ama; bazı insanlar bilmeyip yanlışlıklara, aşırılıklara gidebiliyor. İşte alimin kıymeti burada ortaya çıkıyor.

Alim yanlış bir şeyi, başkalarının doğru sandığı bir şeyi bilir, onların karşısına çıkar: "Hayır, siz yanlış yapıyorsunuz, öyle yapmayın!" der. Bir yanlışlığı, bir bid'atı engeller, doğru yolu gösterir. Ama böyle insanı kendi haline bırakırsan, "Ben Allah'ın rızasını kazanacağım!" derken, işi gücü bırakır. "İbadet ediyorum, sevap kazanıyorum." sanır, ihmallerinden dolayı hattâ vebâl yüklenir. Yanlışlıklara düşebilir.

İşte bu, dinimizin ne kadar güzel olduğunu; Peygamber SAS Efendimiz'in insanlara ne kadar tabî bir tarzda, aşırılıktan uzak bir tarzda, şöyle düşünceli, hikmetli güzel bir tarzda yaşamasını tavsiye ettiğini gösteriyor.

Tabii, bu sözlerin altında ne var?..

"—Bak ben Peygamber olduğum halde evleniyorum, çoluk çocuğum var. Siz de evlenmekten kaçınmayın!.. Bazıları çünkü ben evlenmeyeceğim demişler. İşte görüyorsunuz, ben günün bazı saatlerinde uyuyorum, siz de uyuyun! İşte görüyorsunuz ben bazı günler oruç tutuyorum, bazı günler tutmuyorum... Siz de böyle yapın, aşırılığa kaçmayın!"

Peki aşırılığa kaçmayacağım da, en ölçülü, en güzel, yâni optimum diyorlar. Yâni maksimum var, minimum var, optimum var. Yâni, en yüksek miktarda mı yapalım, en az miktarda mı yapalım, yoksa en uygun şekilde mi yapalım?..

En uygun şekilde yapmak uygun... Çünkü bazen bir şeyin çoğu da zararlı olur, azı da zararlı olur. İşin muhtelif taraflarını, çeşitli yönlerini düşünüp, en uygun seçeneği seçmek, optimum çözümü, yâni en uygun çözümü bulmamız lâzım!

"—En uygun çözüm nedir İslâmî yaşamda... Allah'ın en sevdiği en uygun yaşam tarzı nedir?.."

Peygamber Efendimiz'in sünnetinin çizdiği hayat tarzıdır.

Onun için, Efendimiz'in sünnetini öğrenelim, yolundan gidelim! Hem Peygamber Efendimiz'in rızasını kazanmış oluruz, duasını almış oluruz; hem de Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rızasını bu yoldan kazanacağımız için elde etmiş oluruz.

Sonumuz, dünyamız, âhiretimiz, işte görüyorsunuz sadece âhiret değil, dünyamız ve âhiretimiz mâmur olur, hayırlı olur. Tarih boyunca bizim büyüklerimiz, dedelerimiz, mürşidlerimiz, böyle davrandıkları için, hem dünyaları iyi olmuş, hem âhiretleri... Hem Allah dünyada izzet vermiş, devlet vermiş, şevket vermiş, nimet vermiş, mevki makam vermiş, toprak vermiş, arazi vermiş, ülkeler fethedilmiş. Hem de evliyâullah, sevap kazanmışlar, cennete de gitmişler. Hem dünya, hem âhirette hasenâta, iyiliklere ermişler, iki cihan saadetini elde etmişler.

Biz şimdi Allah'ın emirlerini tutmayınca hayatı yaşama reçetesini uygulamamış oluyoruz, çeşitli hastalıklara düşmüş oluyoruz, toplum olarak, kişi olarak, hükümet olarak, dünyanın ahâlisi olarak, çeşitli zulümler, haksızlıklar, kötülükler oluyor. Yâni, insanların en uygun yaşama reçetesi İslâm'dır. Herkesin İslâm'ın bu güzel ahkâmını öğrenip, ona göre yaşaması lâzım! Hele hele müslümanların, İslâm'ın güzelliğini en iyi bilip de, iyi müslüman olmaları gerekiyor.

Bir de hepinizden ricâ ediyorum: İslâm'ın güzelliğini herkese anlatın da, herkes bu güzellikleri öğrensin, herkesin yaşamı güzel olsun! Herkesin dünya ve âhireti mutlu olsun... Lütfen İslâm'ı tanıtmaya, anlatmaya öğretmeye var gücünüzle çalışın! Çoluk çocuğumuzdan, akrabamızdan, çevremizden başlayıp, bütün dünyaya İslâm'ı anlatalım!.. Cümle cihan halkı Allah'ın sevgili kulları olsun ve hepsi mutlu olsunlar, cennete girsinler, ebedi saadete nâil olsunlar.

*Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû, a*ziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!..

21. 04. 2000 - AVUSTRALYA